

Per Magnus Jørgensen, Einar Weidemann og Eli Fremstad

Flora Norvegica av J.E. Gunnerus

På norsk og med kommentarer

Gunneria 80 / 2016

Flora Norvegica
av J.E. Gunnerus

På norsk og med kommentarer

Per Magnus Jørgensen
Einar Weidemann
Eli Fremstad

Gunneria is a periodical published by the NTNU University Museum at the Norwegian University of Science and Technology in Trondheim. The name Gunneria is in memory of Johan Ernst Gunnerus (1718-73), one of the founders of this institution.

Gunneria presents original work related to the museum's area of responsibility and academic areas, i.e. biology, archaeology and cultural history. All research papers are subjected to peer review.

Gunneria is published irregularly as an open access online journal (from issue 80) under a CC-BY 4.0 license and immediately available for anyone free of charge. There are no page charges for manuscripts accepted for publication.

Editors

Solveig Bakken, Solveig.Bakken@ntnu.no

Torkild Bakken, Torkild.Bakken@ntnu.no

Bernt Rundberget, Bernt.Rundberget@ntnu.no

Dag-Inge Øien (this volume), Dag.Oien@ntnu.no

Instructions to authors

www.ntnu.edu/museum/gunneria

Previous issues

www.ntnu.edu/museum/gunneria

ISSN: 1894-7859

ISBN: 978-82-8322-077-3

Trondheim 2016

Grafisk design: NTNU Grafisk senter

Trykt av: Skipnes Kommunikasjon AS

INNHold

Sammendrag	5
Abstract	7
Forord.....	9
Innledning	11
Floraens innhold	12
Floraens ordning	12
Artsomtalen	12
1 Hvordan floraen ble til og hva den inneholder	15
Språket	16
Plantenavnene	18
Illustrasjonene	18
Systematikk	19
Voksesteder	22
Plantenes tradisjonelle bruk	22
2 Gunnerus' botaniske kilder	25
3 Gunnerus' informanter og givere	41
4 Gunnerus-herbariet	49
5 Skrevet om Gunnerus, mest som botaniker	53
6 Floraens tekst	59
<i>Flora Norvegica</i> del 1	61
<i>Flora Norvegica</i> del 2	170
Forord	171
Niels Dorph Gunnerus' forord til den velvillige leser	173
7 Registre	399
8 <i>Flora Norvegica</i> sett med nye øyne	487

SAMMENDRAG

Jørgensen, P.M., Weidemann, E. & Fremstad, E. 2016. *Flora Norvegica* av J.E. Gunnerus. På norsk og med kommentarer. *Gunneria* 80. 505 s.

Dette er den første oversettelsen til norsk av Norges første flora, som ble utgitt på latin i to bind i 1766 og 1776 (andre del posthumt, ved nevøen N.D. Gunnerus) av biskop Johan Ernst Gunnerus (1718–73) i Nidaros bispedømme. Han var en skolert mann (fra København, Halle og Jena), men han studerte aldri botanikk. Likevel følte han en religiøs og patriotisk plikt til å skrive en flora. Han ble sterkt inspirert og støttet av den samtidige Carl von Linné, som beundret Gunnerus' arbeid. Floraen omfatter 1118 numre, hvorav noen arter (deriblant en svamp, nå klassifisert som dyr) var nye for vitenskapen. Gunnerus er fremdeles anerkjent som autor for noen plantenavn. Floraen er ikke bygd opp systematisk, men med artene i tilfeldig ordning, tilsynelatende etter som Gunnerus ble kjent med dem. Dette er ganske tungvint, etter som han dekker grupper fra mugg til skogstrær, i blanding. Trass i tittelen dekker floraen hovedsakelig hans bispedømme, som ved Gunnerus' tid omfattet alle regioner fra Romsdal i Møre og Romsdal til Øst-Finnmark, like til grensen mot Russland. Fra 1759 til sin død brukte han mye tid og krefter på visitasreiser. Under disse samlet han ofte planter.

Gunnerus bruker Linnés nye binære nomenklatur uten videre diskusjon, men inkluderer mange frasenavn fra eldre forfattere. Hans botaniske observasjoner er ujevne og ikke alltid relevant ut fra våre synspunkt. Der er mange feilbestemmelser. Disse blir særlig avslørt når floratekstene sammenlignes med Gunnerus' herbarium, som nå tilhører herbarium TRH. Noen ganger, når han hadde anledning til å sitte ved mikroskopet, kunne han bli svært detaljert, som når han beskriver hvordan annulus i bregnesporangier fungerer. I utgangspunktet inkluderer han i floraen hovedsakelig arter som han selv har studert, et prinsipp som ikke er fulgt i floraens del 2. Blant kryptogamene var han særlig interessert i alger, som han imidlertid ikke forsto særlig godt. Mer enn én gang beskriver han samme arten under flere ulike navn. Herbariet viser at han ofte feilbestemte arter, og til og med tok med arter som ikke vokser i Norge. De mange notene til teksten tar bl.a. sikte på å klargjøre Gunnerus' feil og misforståelser. I det siste kapitlet

vurderes *Flora Norvegica* mot verker av Gunnerus' samtidige og ut fra dagens florakunnskap.

Gunnerus samlet lokale plantenavn, inklusive samiske navn. Han skapte også nye norske navn for mange arter. Et særlig viktig og overraskende aspekt ved floraen er innsikten den gir i dagligliv i Norge i 1760-årene, gjennom merknader og diskusjoner om plantebruk i alle deler av samfunnet, skjønt mest blant bønder. Tekstene gir også innsikt i floraen i kulturlandskapet. Gunnerus var den første som rapporterte mange arter som vokser i Norge; 24 av dem ved publiseringer som anses pålitelige. For 102 arter er hans herbariebelegg de eldste som finnes fra Norge.

Per Magnus Jørgensen, Universitetet i Bergen, Avdeling for naturhistorie,
Allégt. 41, Postboks 7800, 5020 Bergen. per.jorgensen@uib.no

Einar Weidemann, Østre Rosten 33A, 7075 Tiller. eiwei@online.no

Eli Fremstad, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Vitenskapsmuseet,
Seksjon for naturhistorie, Erling Skakkesgt. 47A, 7491 Trondheim.
eli.fremstad@ntnu.no

ABSTRACT

Jørgensen, P.M., Weidemann, E. & Fremstad, E. 2016. *Flora Norvegica* by J.E. Gunnerus. In Norwegian, and with comments. *Gunneria* 80. 505 pp.

This is the first version in Norwegian of Norway's first flora which was published in Latin in two volumes in 1766 and 1776 (the second part posthumously, by the nephew N.D. Gunnerus) by bishop Johan Ernst Gunnerus (1718–1773) of the Nidaros diocese. He was a well-educated man (in Copenhagen, Halle, and Jena) but he never studied botany. Nevertheless, he felt a religious and patriotic duty to write a flora. He was greatly inspired and supported by his contemporary Carl von Linné who admired his work. Gunnerus includes 1118 numbers in the flora, of which some species (one sponge, now classified as an animal) were new to science. Gunnerus is still recognized as the author of some scientific plant names. The flora is not systematically arranged, but apparently haphazardly, according to when he became acquainted with the species. This is quite cumbersome, as he covers all groups from moulds to forest trees, in free mixture. In spite of the title, the flora covers mainly his diocese, which at Gunnerus' time included all regions from Romsdal in Møre and Romsdal county to east Finnmark county, to the Russian border. From 1759 to his death he spent much time and effort on visitations during which he often collected specimens.

Gunnerus follows the new binary nomenclature of Linné without further discussion, but includes a range of phrase names of earlier authors. The botanical observations are uneven and not always relevant from our perspective. There are many misidentifications. These are particularly revealed when comparing the flora text with his herbarium, which is now kept in herbarium TRH. Sometimes, though, he goes into great detail when he had time to enjoy himself at the microscope, e.g. when describing the function of the annulus in fern sporangia. Usually he just repeats rather briefly previous descriptions. In principle, he claims not to include species which he had not studied personally, a principle clearly not upheld in the second volume. Among the cryptogams he was particularly interested in the algae which, however, he did not understand well. More than once, he described the same species under several different names. The herbarium

shows that he often misidentified species, and even included species in the flora which are not growing in Norway. The numerous notes to the text aim at clarifying many of Gunnerus' mistakes and misunderstandings. In the last chapter *Flora Norvegica* is compared with some contemporary Norwegian botanical publications, and evaluated from a recent floristical viewpoint.

Gunnerus recorded local plant names, including Saami ones. He even created new Norwegian names for many species. A particularly important and surprising aspect of the flora is the insight it gives into daily life in Norway at around the 1760s, due to his annotations and discussions of plant use in all parts of the society, though mostly among farmers. The text also gives an insight into the flora of the cultural landscape. Gunnerus was the first to report a number of species growing in Norway; 24 of them by literary records which are considered reliable. For another 102 species his herbarium specimens are the oldest records available.

Per Magnus Jørgensen, University of Bergen, Department of Natural History,
Allégt. 41, P.O.Box 7800, NO-5020 Bergen. per.jorgensen@uib.no

Einar Weidemann, Østre Rosten 33A, NO-7075 Tiller. eiwei@online.no

Eli Fremstad, Norwegian University of Science and Technology, University
Museum, Natural History Department, Erling Skakkes gt. 47A, NO-7491
Trondheim. eli.fremstad@ntnu.no

FORORD

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondheim feiret sitt 250 års jubileum i 2010. Biskop Johan Ernst Gunnerus var en av selskapets grunnleggere, i 1760. I forbindelse med jubileet ble det tatt initiativ til å oversette hans største naturhistoriske arbeid, *Flora Norvegica*. Floraen var den første trykte floraverket for Norge, men den latinske teksten gjorde floraverket lite tilgjengelig for folk flest. Her presenteres en utgave av *Flora Norvegica* som er oversatt til norsk, bearbeidet og kommentert. Vi vil hermed gjøre floraen tilgjengelig for den botanisk interesserte allmennheten og for fagfeller.

Professor emeritus Per Magnus Jørgensen, Universitetet i Bergen, Universitetsmuseet i Bergen, pensjonert lektor Einar Weidemann, Trondheim og førsteamanuensis emerita Eli Fremstad, NTNU Vitenskapsmuseet har ansvaret for oversettelse og bearbeiding, men de er en rekke bidragsytere takk skyldig.

Skanning og Internett

Floraen og Gunnerus' herbarium (se kap. 4 om Gunnerus-herbariet) er skannet av Gunnerusbiblioteket, en del av NTNU Universitetsbiblioteket, Trondheim. Tilgang til begge har vært av uvurderlig verdi for bearbeidingen av floraen. Den originale *Flora Norvegica* er i sin helhet tilgjengelig på Internett under Nasjonalbiblioteket (The National Library of Norway) (www.nb.no/nbsok/nb) med tittelen J. Ern. Gunneri *Flora Norvegica: observationibus...* og under Gunnerusbiblioteket www.ntnu.no/ub/digital/document/ntnu). Med *Flora Norvegica* på Internett har alle mulighet til å jevnføre vår bearbeidede utgave med originalen. Vi har derfor valgt å utelate visse elementer i tekstene, noe vi gjør rede for i avsnittet om artsomtalen.

Oversettelse fra latin til norsk

Forord med levnedbeskrivelse av N.D. Gunnerus i del 2: Einar Weidemann, Trondheim, med bidrag fra Merete Åse, Oslo. Tekstene om artene: Per Magnus Jørgensen og Gerd Jørgensen, Bergen og Einar Weidemann, Trondheim, med bred støtte fra Peter Wagner, København, som også konsulterte flere spesialister, spesielt Fritz Saaby Pedersen. Uten hjelpen fra det lærde København hadde det

neppe vært mulig å gjennomføre oversettelsen. Andre har vært konsultert om spesielle emner.

Kulturhistoriske problemer

Ingrid Espelid Hovig, Oslo
Ellen Schjølberg, Bergen
Jens Chr. Hansen, Bergen

Medisinske problemer

Poul Reinhardt Kruse og Herman Permin, København
Torbjørn Johnung, Ole Didrik Lærum og Sigurd Seim, Bergen

Alger

Jan Rueness, Oslo

Forhold rundt Gunnerus-herbariet

Tommy Prestø, Trondheim; Reidar Elven, Oslo

Bilder av arter

Kristian Hassel, Trondheim; Reidar Haugan, Oslo/Moelv; Klaus Høiland, Oslo; Terhi Pousi, Bergen; Tommy Prestø, Trondheim; Einar Timdal, Oslo; Vibekke Vange, Trondheim.

Takk til dem alle!

Oss imellom har vi i grove trekk hatt følgende arbeidsfordeling:

Per Magnus: en første oversettelse av alle tekstene (med medhjelpere nevnt ovenfor), faglige kommentarer i noter og kap. 1 om floraens tilblivelse og innhold.

Einar: revisjon og korrigering av oversettelsen, med vekt på den økonomiske og medisinske bruken og hvor plantene er funnet, dessuten deler av avsnittet om språket i floraen i kap. 1.

Eli: bidrag til og redigering og korrigering av all tekst, noter (spesielt de som refererer til Gunnerus-herbariet), bildevalg og bildebehandling, kap. 2 om Gunnerus' botaniske kilder, kap. 3 om hans informanter og givere, kap. 4 om herbariet, kap. 5 litteratur om Gunnerus som botaniker samt utarbeidelse av registre. Eli er den eneste som på over 110 år har arbeidet parallelt med flora og herbarium og summerer inntrykk av floraen ut fra sitt ståsted i kap. 8 *Flora Norvegica*, sett med nye øyne.

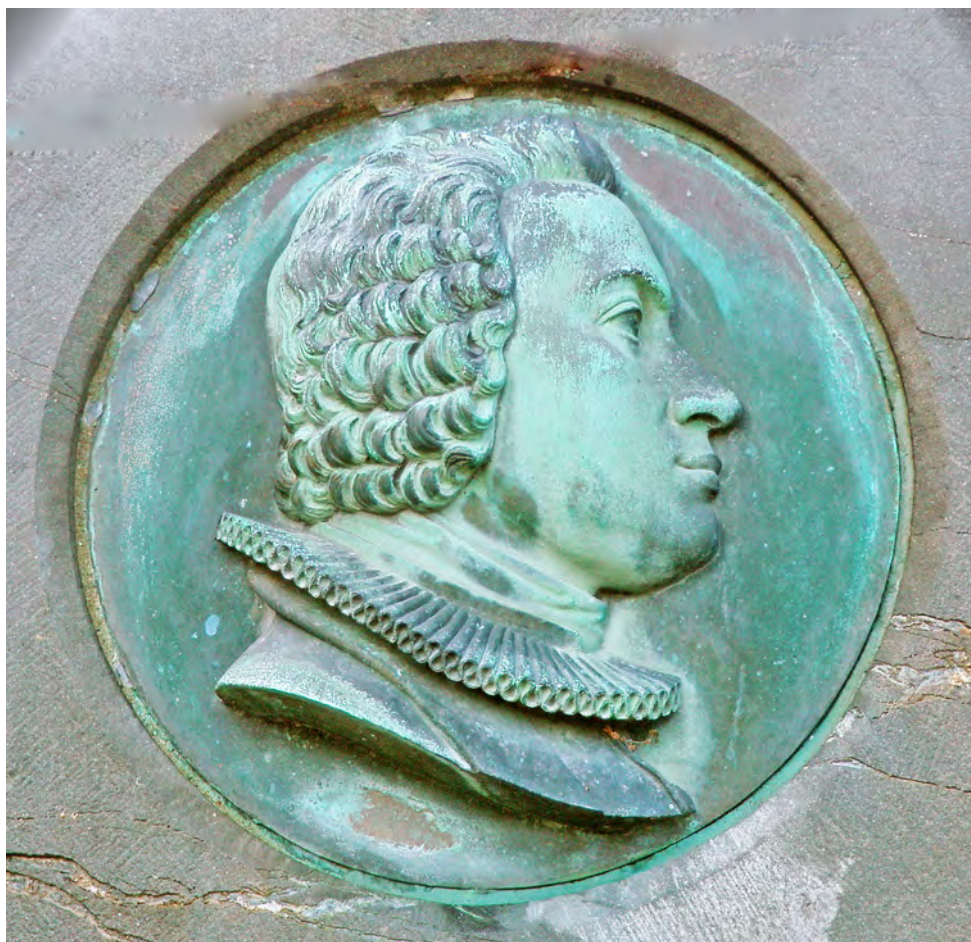
Bergen og Trondheim, mai 2016

Per Magnus Jørgensen Einar Weidemann Eli Fremstad

INNLEDNING

Biskop Johan Ernst Gunnerus (1718–73) startet sin naturvitenskapelige karriere innen zoologien. Utviklingen hans som zoolog er beskrevet av bl.a. Midbøe (1960: 37–59). Gradvis hadde ulike typer naturalier, skaffet til veie fra et vidt kontaktnett og ved egne innsamlinger, hopet seg opp på biskopens gård Berg i Strinda (nå Trondheim). Assistenten ble satt til å skape orden. Denne

Biskop Johan Ernst Gunnerus' portrett på minnestøtten nær inngangen til Nidarosdomen, opprettet av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i 1873. Foto Eli Fremstad.

Gunnerus var mannen som ble prest uten teologisk embetseksamen, som ble biskop uten å ha hatt et ordinært sognekall, og som skrev Norges første flora uten å ha studert botanikk.

Per Magnus Jørgensen

systematiseringen la kanskje grunnlaget for et mer målrettet arbeid med et floraverk, sammen med andre forhold, se kap. 1 Hvordan floraen ble til. *Flora Norvegica* ble skrevet på latin og gitt ut i to bind: Pars prior (del 1) i 1766, trykt i Nidaros (Trondheim), og Pars posterior (del 2) i 1776, med året 1772 på tittelbladet, trykt i Hafniæ (København). Del 2 ble utgitt tre år etter Gunnerus' død i 1773, besørget av hans nevø Nicolai Dorph Gunnerus. Han skrev forordet i del 2, der han gir en oversikt over onkelens liv og virke. Forordet er den beste kilden vi har til biskopens liv og virke.

Floraens innhold

Tittelen er ambisiøs: «Den norske flora». I realiteten er den en kommentert fortegnelse over planter som Gunnerus selv har sett, vesentlig i de årene han virket som biskop i Nidaros bispedømme, eller planter som ble sendt ham fra prester og andre som han hadde kontakt med. I noen tilfeller refererer han bare til litteratur han hadde tilgang til. De fleste plantene er observert eller samlet i det nordafjelske Norge; floraen er derfor langt fra en flora for hele landet. Den omfatter 1118 numre/arter (pluss et par arter til, for noen er feilnummerert), alt i alt 1121 avsnitt. Der er mest karplanter, men også moser, alger, sopp og lav – og noen dyr. Flere arter er ført opp to eller flere ganger; der diskuterer han med seg selv og andre om hvorvidt de er egne arter, varieteter av en art, artsavgrensninger osv.

Floraens ordning

Gunnerus var tilhenger av den svenske botanikeren Carl von Linnés ordning av planteriket, basert på antall og fordeling av formeringsorganer. Men dette gir seg ikke utslag i floraen. Her kommer artene i en tilfeldig orden, tilsynelatende etter som Gunnerus maktet å skrive om dem. Artene er gitt fortløpende romertall. For å finne omtalen av en bestemt art, må en bruke registeret bakerst i del 2 – og kjenne det vitenskapelige navnet Gunnerus brukte for hver art. For det meste fulgte han navngivingen i Linnés *Species plantarum* (1753).

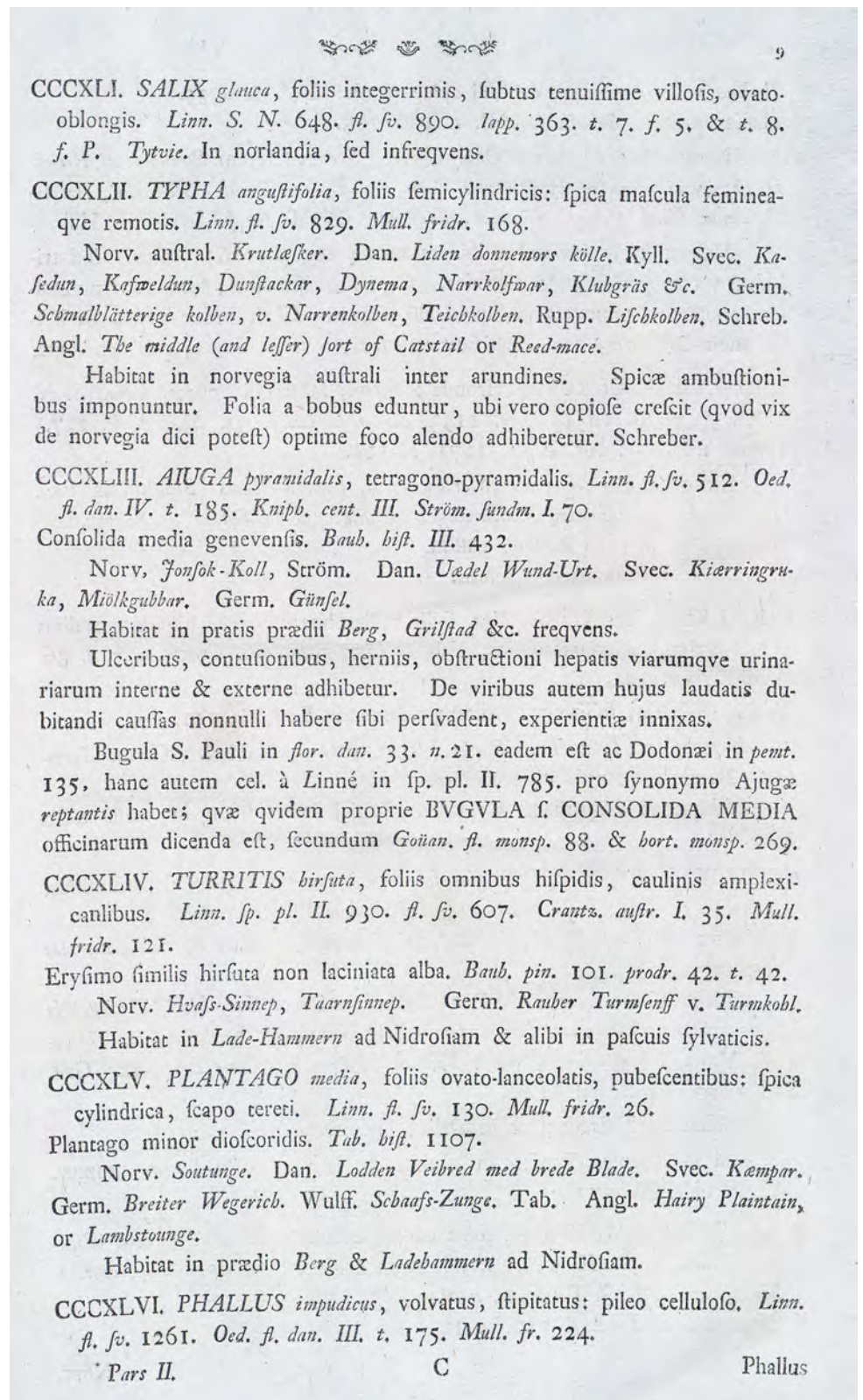
Artsomtalenene

Under omtalene av artene følger Gunnerus et visst mønster, men ikke alle punktene finnes under hver art, se illustrasjon nedenfor:

- Løpenummer, angitt med romertall. Vi har føyd til numrene med arabiske tall i hakeparentes [].

- Vitenskapelig navn. Etter Gunnerus' vitenskapelige navn er det vitenskapelige navnet og norske navnet som brukes på arten i dag (gjeldende vitenskapelige og norske navn) angitt i hakeparentes, etter Artsdatabankens Artsnavnebase på Internett (lest desember 2015).
- Beskrivelse av arten. Disse er korte, for det meste oppramsing av bygningstrekk hos plantene. De aller fleste er temmelig dårlige, og mer eller mindre «lånt» fra andre verker. Ofte er det umulig bare ut fra beskrivelsen å vite hvilken art Gunnerus sikter til. Beskrivelse mangler for noen arter.
- Beskrivelsene etterfølges av synonymer og referanser til eldre og samtidige verk som omtaler arten, ev. under andre artsnavn, ofte førinnéiske frasenavn. Av plasshensyn er litteraturreferansene ikke gjengitt i den norskspråklige utgaven. Lesere som ønsker tilgang til referansene finner dem i Nasjonalbibliotekets eller Gunnerusbibliotekets nettversjoner (se under Forord). De viktigste referansene under navnene og ellers i teksten er gjort rede for i kap. 2 Gunnerus' botaniske kilder.
- Artens norske navn, dialektnavn, samiske navn, navn på andre språk. De fremmedspråklige populærnavnene vises i de skannede originaltekstene på Internett, men er ikke tatt med i oversettelsen.
- Omtale av voksested (habitat) og angivelse av hvor Gunnerus eller andre har funnet arten. Se kap. 3 om Gunnerus' informanter og givere for en oversikt over hans kontakter når det gjelder planter. Voksestedbeskrivelsene er meget kortfattet.
- Bruk av arten, basert på Gunnerus' egne eller andres erfaringer og observasjoner, også her med mange litteraturreferanser. Slike som står inne i løpende tekst er gjengitt i sin opprinnelige, ofte sterkt forkortede form. Se kap. 2 Gunnerus' botaniske kilder.
- Noter: kommentarer til Gunnerus' tekst eller hans herbarium som finnes i de vitenskapelige samlingene til NTNU Vitenskapsmuseet, Seksjon for naturhistorie (herbarium TRH). Mange av henvisningene til herbariet viser at Gunnerus ofte bestemte artene feil og at han kunne blande sammen flere arter, f.eks. innen slektene *Salix* og *Saxifraga*, men også ofte ellers. Dette er hva en kan forvente ut fra tidens kunnskapsnivå og mangelen på referansesamlinger. Uten notene ville leseren av floraen få et feilaktig inntrykk av hva Gunnerus faktisk så og beskrev.
- Illustrasjoner i form av ark med arten (belegg) i Gunnerus' herbarium. Av plasshensyn er det foretatt et skjønnsomt utvalg av arter. For arter det finnes flere belegg av, er det valgt et «pent» eller representativt eksemplar. Plansjene med planteillustrasjoner i kobberstikk er gjengitt i sin helhet bakerst i hver av floraens to deler (henholdsvis tre og ni plansjer) og henvises til i tekstene.
- Fargefoto av utvalgte arter er føyd til.

Flora Norvegica, del 1, s. 9 viser tekstens struktur med mange referanser etter artsnavnene, artenes navn på flere språk og ofte også referanser i den løpende teksten. I denne oversettelsen er de fortløpende artsnumrene med romertall blitt supplert med arabiske tall, og Gunnerus' artsnavn er etterfulgt av gjeldende vitenskapelige og norske navn. De innledende referansene er tatt ut, mens referanser som opptrer i den løpende teksten er beholdt i originaltekstens form (i de aller fleste tilfellene). Bare norske og samiske, noen få ganger danske eller svenske folkelige navn er beholdt. Tilføyelser, forklaringer og henvisninger er satt i skarpe klammer [...]. For nr. 344 blir oversettelsens tekst følgelig slik: CCCXLIV [344]. *Turritis hirsuta* [*Arabis hirsuta*, bergskrinneblom], totalt hårete, stengelomfattende blad. På norsk *Hvass-Sinnep*, *Taarnsinnep*. Vokser på Ladehammeren ved Nidaros [Trondheim] og for øvrig i skogsbeite.

1 HVORDAN FLORAEN BLE TIL OG HVA DEN INNEHOLDER

Det er nokså uklart hvorfor Gunnerus gikk i gang med en flora. Han sier selv i et brev til Carl von Linné at han gjør det fordi ingen av hans landsmenn er villige til det (Jørgensen 2009). Dette skriver han i 1764, flere år etter at han kom til Trondheim. Han hadde først interessert seg for dyr, spesielt de som er knyttet til havet. Peder Suhm (1728–98) har hevdet (1793) at det var han som påpekte for Gunnerus at det var behov for en norsk flora og at det ville være en passende oppgave for biskopen. Jørgensen (2010) har antydnet at det var tyskeren G.C. Oeders reise i Norge i 1758 for å samle planter til *Flora Danica*, som ansporet nasjonalisten Gunnerus til å gjøre et forsøk. Ove Dahl (1893a: 12) mente at utgangspunktet var det store inntrykket naturen i Nord-Norge gjorde på Gunnerus under den første visitasreisen i 1759. Alle disse forholdene kan ha bidratt til at han startet arbeidet med en norsk flora. Gunnerus' kommentarer til Linné tyder i høy grad på at det nasjonale elementet har spilt en stor rolle, uansett hva eller hvem som var årsak til arbeidet med floraen. Det kommer tydelig til uttrykk i korrespondansen med Linné (Amundsen 1976) at han ser det som en del av sitt religiøse oppdrag å kartlegge naturen, Guds skaperverk. Det er følgelig ikke primært en naturvitenskapelig oppgave Gunnerus ser for seg. I tillegg til de nasjonale og religiøse beveggrunnene kommer nok også det nasjonaløkonomiske som han neppe selv primært var svært opptatt av, selv om han som biskop var en del av Kongens nettverk. Kong Kristian VII (som etterfulgte Frederik V i 1766) var beviselig opptatt av rikenes naturressurser, deriblant plantene. Faktisk angis det i tittelen at det er hovedsakelig økonomisk viktige arter Gunnerus tar med i floraen. Dette er nok mest skuebrød, da en slik seleksjon er vanskelig å påvise. Del 1 (Pars prior), som er tilegnet Majesteten, kom ut i 1766 og ble trykket hos J.C. Winding i Trondheim, selv om Gunnerus helst ville ha dette gjort i København. Del 2 (Pars posterior) ble fullført av brorsønnen Nils Dorph Gunnerus og forlagt i København hos F.C. Pelt. Trykkåret 1772, som er angitt på tittelbladet, viser at trykkingen startet før biskopen døde i 1773. I den endelige, trykte teksten er det ca. 20 steder vist til et arbeid som Rottbøll publiserte

i mai 1776 i det tiende bindet av det danske vitenskapsakademiets skrifter. Henvisningene er sikkert ett av tilleggene som N.D. Gunnerus gjorde. Dette viser at Krovoll & Nettelblatt (1985) har rett i at del 2 kom ut i 1776.

Arbeidet med *Flora Norvegica* og andre naturstudier kostet Gunnerus dyrt. I et brev til myndigheter i København om å få kjøpe Berg prestegård, påpeker han «saasom jeg desuden har store Udgifter, unge fattige Venner at forsørge og koster desuden aarlig nogle 100 rdlr. paa mine Naturalie Samlinger, hvilke bliver efter Haanden i vore Trondhiemske Actis publico bekjendt, ei at melde om min *Flora Norvegica*, hvoraf jeg tænker til Sommeren at udgive de 1ste Stk, som vil koste mig noget anseeligt, og der er enhver bekjendt, jeg var i Giæld da jeg kom til Trondhiem» (WikiStrinda 05.12.2013 om Berg prestegård).

Språket

Det kan synes merkelig at den første norske floraen ble skrevet på latin, men latin var tidens *lingua franca*, omtent som dagens engelsk. Gunnerus' fremste forbilder, Linnés *Flora Suecica* og Oeders *Flora Danica*, er begge skrevet på latin. Dessuten var floraen neppe primært skrevet for nordmenn, men for å vise det lærde Europa hva Norge hadde av botaniske rikdommer og at vi hadde kunnskaper om dem. Gunnerus var en stor nasjonalist. Vennen Peder Suhm sier at Gunnerus kom til Trondheim fylt av «en brændende Iver for Norges Ære», og at han ønsket å gjøre «Norge ligeså berømt og oplyst i Videnskaberne som de mest bekendte Lande i Europa.» Som nordmann ønsket han å belære Europa om vår flora, og det måtte da gjøres på latin. Gunnerus var naturligvis klar over at boken på denne måten ikke var tilgjengelig for nordmenn flest. Han tumlet med tanken om å oversette den til dansk, men dette klarte han ikke å gjennomføre. Mens det kom parallelle danske (og tyske) utgaver av *Flora Danica*, kom aldri *Flora Norvegica* ut på dansk.

Publisering på latin var stikk i strid med opplysningstidens synspunkter om at resultater av vitenskapelig arbeid og ny kunnskap skulle spres til et størst mulig publikum, i en språkdrakt som flest mulig av rikets innbyggere hadde forutsetning for å forstå. Gunnerus begrunner sitt språkvalg på en underlig måte i forordet til del 1: Han var redd for at mengden av botaniske faguttrykk ville skremme bort alle ulærde lesere! Da kunne han tydeligvis like godt bruke latinen til å holde dem helt borte fra floraen. Det ironiske er at Gunnerus selv ikke var stø i botaniske faguttrykk.

Jakobsen (2015) gir et bilde av diskusjonen omkring spredning av kunnskap i Danmark–Norge på 1700-tallet. Gunnerus støttet tidens dreining fra latin til datidens dagligmål og dansk skriftspråk, og sørget for at Vitenskapsselskapets

skrifter ble trykt på dansk. Likevel valgte han latin for floraen. Tekstene har derfor vært bortimot ugjennomtrengelige for de fleste, også flertallet av botanikere før oss. Dermed er mye av informasjonen i florategstene ikke blitt forstått. For latinkyndige som ikke er bevandret i botanikk, er det heller ikke enkelt å trenge gjennom tekstene, etter som Gunnerus ikke var stiv (i likhet med mange av hans samtidige) i planters morfologi og botanisk terminologi. De beskrivelsene han begir seg ut på (dvs. som ikke er sakset fra andre forfattere) er enten enkle oppramsinger av artkarakterer eller ordrike, kronglete og av og til vanskelige å skjønne (og oversette).

Gunnerus var, i motsetning til Linné, en meget belest og lærd latiner. Hans latinske stil til artium ble belønnet med *praeceteris* og innberettet til Kongen (Jørgensen 2010). Gunnerus fører en elegant penn når han skriver sin latin. Men å oversette latin til norsk er som å løse kryssord eller sudoku. Verbal- og kasusformer må stemme helt overens, og det må ikke være en eneste bokstav som ikke føyer seg inn i den logiske helheten. Dette krever inngående kjennskap til den latinske grammatikken, ellers kan det lett oppstå feiltolkninger, særlig når det er feiltrykk i originalteksten, som det er en del av.

Gunnerus bruker noen velkjente retoriske grep fra antikken, f.eks. i artsbeskrivelse nr. 192 *Alchemilla vulgaris*: «blando cum morsu» -- «med et vakkert bitt», et *hyperbaton* = overstigning. Det innebærer at man skiller fra hverandre ord som hører sammen ved at ett eller flere ord «stiger over» og plasseres imellom. Et annet eksempel er *hypallage*, dvs. at en egenskap overføres fra ett ord til et annet. Eksempel: «gresset lar seg slå med en vanskeligere orv», dvs. «det er vanskeligere å slå gresset med en orv». Gunnerus' latin er helt i overensstemmelse med nylatinens grammatikk, som bare på visse punkter avviker noe fra den klassiske utgaven av språket. Noen setninger er lange og uoversiktlige, med mange innskutte bisetninger. Men de er, med få unntak, til å finne ut av. Det er som regel mulig å få alle brikkene til å falle på plass. Vi har imidlertid møtt noen utfordringer når det gjelder nylatinske uttrykk for planter, sykdommer og medisiner m.m. Her har vi hatt hjelp fra andre, se forordet. Vi har forsøkt å følge prinsippet «så ordrett som mulig, så fritt som nødvendig». Der oversettelsen er blitt litt for omstendig, har vi forsøkt å forenkle. I de tilfellene Gunnerus' tekst blir vanskelig å fatte, eller i de tilfellene der det er feil eller misforståelser, forsøker vi å oppklare dette i hakeparenteser [] eller noter. I tillegg kommer at den botaniske terminologien var lite utviklet slik at det var vrient å beskrive plantenes oppbygning (morfologi) på en entydig måte. Enkelte plantedelers funksjon var også ukjente eller uklare og ble følgelig beskrevet i vendinger som i dag synes særlig kompliserte.

Plantenavnene

Gunnerus levde i en tid da navnebruken (nomenklatur) blant botanikerne var i endring. Linné hadde nylig (1753) presentert sitt nye navnesystem, *binær nomenklatur* (toleddete navn bestående av slektsnavn pluss artsepetet), som var en betydelig forenkling av den eldre tradisjonen med frasenavn som ofte varierte fra forfatter til forfatter. Ikke alle likte og tok i bruk Linnés nomenklatur, særlig ikke de eldre professorer i faget. Gunnerus anvendte, uten videre begrunnelse, Linnés binære nomenklatur og de navnene som Linné hadde laget for hver enkelt art (slik artene var oppfattet på hans tid). Gunnerus nytter også binær nomenklatur når han gir navn til arter han selv beskriver. I tillegg angis under hver art synonymer i form av frasenavn med litteraturreferanser for å vise hva tidligere forfattere har kalt planten. Deretter kommer norske navn og navn fra andre språk, også navn fra så fjerne egner som Nord-Amerika og Sibir, som egentlig ikke har noe i en flora for Norge å gjøre. Han bestreber seg åpenbart på å vise at man i Norge har kunnskap om planter fra fjerne områder, og har tilgang til viktig litteratur.

De mange dialektnavnene som han nedtegner, også blant samene, er derimot svært relevante for floraen. Dialektnavnene er spesielt verdifulle ettersom han ofte angir hvor de er notert. Dette er en hittil ubenyttet kilde til norske og samiske dialekter på 1700-tallet, på en tid da vi ikke hadde noe riksnorsk språk, og dialektene var språket som ble brukt til daglig. Embetsmennene og øvrigheten brukte en slags dansk (Vinje 2004), og det er grunn til å undre seg over hva Gunnerus mener med de navnene han kaller norske uten å angi noen lokal opprinnelse. De skiller seg i regel fra de oppgitte danske navnene, så det er nok et forsøk på å etablere riksnorske plantenavn. Det ser ut som de fleste er blitt til ved hans skrivebord, ofte som oversettelser av latinske eller andre navn. Ett eksempel: For bekkeveronika *Veronica beccabunga* (nr. 59) angir han «Beckbung» som norsk navn. Dette er nok en fornorskning av det tyske «Bachbungen» (som også reflekteres i det vitenskapelige artsepetet). Det er også en mulighet for at «Beckbung» kan ha vært i bruk blant norske patrisiere der han hadde fått bladene servert som salat.

Litteratur

Vinje, F.E. 2004. Enhet og mangfold: språksituasjonen i Norge i historisk perspektiv. 3. utg. Oslo. 245 s.

Illustrasjonene

Gunnerus var klar over betydningen av gode illustrasjoner, men fikk problemer med disse. Dette av flere grunner, fremfor alt økonomiske. De var dyre å trykke,

særlig om de skulle være i farger (håndkolorerte), noe han ble nødt til å gi avkall på. Han hadde også problemer med tegnerne. Opprinnelig var han svært begeistret over å finne en utdannet tegner i Trondheim, tyskeren Johannes Schweiger (1703–88) som hadde kommet til Trondheim i 1740, og som ble en kjent portrettmaler som innførte rokokkostilen (Schnitler 1920). Etter hvert kjølnet forholdet mellom de to, åpenbart fordi Schweiger ble lei av Gunnerus' stadige krav om detaljer. Han nektet faktisk å gjøre det biskopen forlangte. Han var jo kunstmaler, kjent for sin elegante penselføring! Når man studerer den første figuren i del 1 av to bregnearter, er det mulig å forstå Schweigers reaksjon. De øvrige figurene er betydelig enklere, og den av *Fucus hyperboreus* er direkte feilaktig. Men heldigvis for Gunnerus dukket det opp en redningsmann, hans «famulus» (assistent) fra 1766, Jacob von der Lippe Parelus (1744–1827), en tegnebegavet teologistudent som senere ble sogneprest i Meldal. Han fulgte med biskopen på reiser og tegnet fra levende materiale, så figurene i del 2 er betydelig bedre. Flere av hans tegninger ble til og med trykt i *Flora Danica*. De er av stor betydning også ved typifiseringen av Gunnerus' nybeskrivelser av arter. De 12 plansjene i *Flora Norvegica* er med i denne oversettelsen til norsk: I–III i del 1, I–IX i del 2.

Litteratur

Schnitler, C.W. 1920. Malerkunsten i Norge i det attende århundrede: med billeder efter samtidige portrætter, vægdekorationer og tegninger. Cammermeyer, Kristianaia. 154 s.

Systematikk

Gunnerus hadde ikke studert botanikk, og det bærer floraen preg av. Han var en avansert amatør med et godt floristisk blikk. Han behersket litteraturen i emnet (se kap. 2 Gunnerus' botaniske kilder), bestemte i en viss grad plantene korrekt (iallfall for karplanter) og påviste flere arter som «nye» for Norge. Til sammen er ca. 800 fanerogamer (blomsterplanter) med i floraen. Hans største bestemmelsesbragd er nok at han klarte å bestemme den meget sjeldne russiske adventivplanten («ugresset») amarantmelde *Axyris amaranthoides* (nr. 591). Han beskriver også flere nye arter som fremdeles opprettholdes.

Floraen gjør et spesielt rotete inntrykk på oss i dag siden den ikke er ordnet systematisk, men det var heller ikke *Flora Danica*. Gunnerus beskrev plantene slik det passet ham, hulter til bulter. Han beklager faktisk selv i innledningen den manglende systematiske ordningen og grunngir sitt valg med at det ville ha vært umulig for ham å få til en systematisk ordnet flora innenfor en rimelig tidsramme. Dette må han overlate til yngre, kommende krefter.

Selve beskrivelsene er nokså knappe og mangler oftest de virkelig avgjørende karakterene; bl.a. angis sjelden eller aldri fargen på blomstene i beskrivelsen. I

mange tilfeller er det åpenbart at han skriver av fra andre forfattere. Det gjelder merkelig nok også for gran, et tre han må ha kjent godt, men ikke kan ha studert nærmere. Han blander inn karakterer til edelgran *Abies* i beskrivelsen, en vanlig sentraleuropeisk misforståelse som er helt unødvendig på våre breddegrader, der edelgran ikke fantes på Gunnerus' tid. Særlig i del 2 er det ukritisk ført opp en rekke arter som han ut fra litteraturangivelser fra naboland antar kan finnes i Norge. For flere plantegrupper diskuterer han arters avgrensning og taksonomiske tilhørighet med seg selv, og med Linné, som det fremgår av brevvekslingen mellom dem (Amundsen 1976). Det gjelder f.eks. slektene sildre *Saxifraga* og søte *Gentiana* og ikke minst gjelder det alger som i stor grad behandles som *Fucus* (brunalger), *Ulva* og *Conferva* (grønnalger). Behandlingene av enkelte arter, slekter og grupper kan virke som hastverksarbeider. I det minste synes Gunnerus' planer om trykking av del 2 som ganske så premature. Etter at Gunnerus døde i september 1773, tok nevøen Niels Dorph Gunnerus over og gjorde rettelser og tilføyelser, uten at vi i dag kan si nøyaktig hvilke og i hvor stort omfang.

De fleste artene i floraen er hjemlige, viltvoksende arter, men både floraen og Gunnerus-herbariet inneholder en del kulturplanter. De er nok for det meste dyrket på hans egen gård eller i nærområdet. Gunnerus gir også i en del tilfeller råd om hvordan man best skal kunne plante nyttige arter. En del herbariebelegg er åpenbart ikke fra Norge. De kan skrive seg fra Sverige eller Danmark og har kommet til Gunnerus via assistentene som studerte i Uppsala eller er sendt ham fra kolleger i utlandet. Opphavet til noen av disse beleggene skulle vi svært gjerne ha visst mer om.

Bregner

Gunnerus studerte flere arter meget nøye. Det gjelder særlig de bregnene som han synes å ha vært særlig opptatt av. Det er nok ikke tilfeldig at den første arten i verket er strutseving *Matteuccia struthiopteris* som han behandler i detalj (over to sider). Det er klart at han har gjort feltstudier når det gjelder bladenes utvikling i løpet av sesongen, og at han dessuten har studert sporehopene i sitt mikroskop (egentlig en lupe, Eckblad 1984). Han er en av de første, om ikke den første, som beskriver sporangienes *annulus* som en fortykket skrå linje som er elastisk siden den ekspanderer i vann under mikroskopet. Dette har han åpenbart gledet seg over å oppdage, for han morer seg over at autoritetene har ment at sporehopene bare var brune flekker på bladene. Imidlertid forstår heller ikke Gunnerus sporenes funksjon (han kaller dem *semina* = frø). Bregnenes livssyklus ble klarlagt først hundre år senere. Under flere bregnearter har han kommentarer til taksonomien, artenes variasjon og deres slektstilhørighet.

Gunnerus anskaffet et «mikroskop», egentlig en lupe, fra England i 1763. I auksjonskatalogen over Gunnerus' dødsbo (Catalogus subellectilis ... 1774: 180) går det under navnet «Microscopium Cuffianum aquaticum». Det ble solgt for 10 speciedaler. Foto Per E. Fredriksen.

Blomsterplanter

Av blomsterplantene var han opptatt av bl.a. orkidéer. Hans beskrivelse av blomstene er gode selv om han iblant har problemer med hva han skal kalle de enkelte delene. Han forstår i alle fall at det dreier seg om omdannelse av bladkransene i blomsten. Ellers har han vært spesielt opptatt av slekten sildre *Saxifraga* der han diskuterer flere arter meget nøye, kanskje siden han var uenig med Linné på dette punktet (Jørgensen 2009). Han fikk ikke helt klarhet i de kompleksene han kjempet med, for eksempel den vanskelige tuesildre-gruppen med *Saxifraga caespitosa* m.fl. En nokså spesiell taksonomisk kommentar som er av mer generell karakter gjelder rugfaks *Bromus secalinus*, der han åpenbart er uenig med Linné i at rugen omdannes til rugfaks i dårlige år. Han sier at det strider mot enhver logikk, og han bruker de trønderske bøndenes erfaringer som bevis!

Av de blomsterplantene han beskriver, har fire stått seg til vår tid: nr. 1100 *Arenaria norvegica* (skredarve), nr. 1017 *Carex maritima* (buestarr), nr. 846 *Draba norvegica* (bergrubloom) (men se note under dette nummeret), nr. 841 *Gnaphalium norvegicum* (setergråurt), nå i slekten *Omalotheca*. For en femte art, nr. 849 *Carex halleri*, gir han det eldste navnet for fjellstarr, som nå heter *Carex norvegica* Retz. (Lid & Lid 2005). Navnet *Carex norvegica* er blitt konserververt fordi det har vært brukt så lenge for fjellstarr, se note under nr. 849.

Kryptogamer (moser, alger, sopp, lav)

Gunnerus' kunnskaper om kryptogamer er atskillig ujevne enn om blomsterplanter. Han har med en rekke moser i floraen, men det stemmer nok som angitt av Hagen (1898) at han ikke var noen særlig god bryolog. Han kommer bedre fra det i andre grupper, selv om han gjør en del feil. På Gunnerus' tid var kunnskapen om disse gruppene høyst mangelfull, og det var nærmest umulig ut fra litteraturen å fastslå hvilke arter man hadde for hånden. Han inkluderer sopp, lav og alger i floraen. Flere av dem beskriver han som nye for vitenskapen, hvorav noen har stått seg, bl.a. brunalgen *Fucus hyperboreus* (nr. 61, i dag regnet til *Laminaria*) og laven *Lichen normoricus* (nr. 973, i dag regnet til *Cornicularia*, og typeart for den slekten). Han var mindre heldig med sine fire nye sopparter fordi man senere bestemte seg for et senere startpunkt for soppenes nomenklatur som tok utgangspunkt i Elias Fries' sammenstillinger på 1800-tallets begynnelse. Der er Gunnerus' nye arter ikke inkludert (Eckblad & Høiland 1985), og således ikke sanksjonert (godkjent). Det er for øvrig svært usikkert hva de representerer da lite soppmateriale er bevart i herbariet.

Voksesteder

Gunnerus angir ofte hvor han har plantematerialet fra, men griper nokså lett til betegnelser som «her og der nord til», «i Nordlandene», «vanlig i Nidaros og andre steder» osv. Han hadde naturligvis ikke oversikt over hvor i landet artene vokste, og floraen dekker, tross navnet, hovedsakelig Nidaros bispedømme som strakte seg fra Romsdal til Øst-Finnmark. Men i de tilfellene han selv har sett arten i felt, og det er ofte, gir han beskrivelser av selve voksestedet, slik at man i en del tilfeller faktisk kan se på teksten at han hadde sett en annen art enn den han beskriver. Ett eksempel er krattmjølke *Epilobium montanum* der økologien han angir passer bedre på bergmjølke *Epilobium collinum*, som han også har i herbariet. Hans voksestedbeskrivelser er knappe, men likevel mer opplysende enn det man er vant til fra samtidige forfattere. I forhold til dem var han også ganske flink til å angi hvor og når han har funnet en art. Sted og dato mangler likevel på mange herbariebelegg, spesielt for arter som han var fortrolig med.

Plantenes tradisjonelle bruk

Gunnerus er betydelig mer opptatt av hva plantene blir brukt til, enn av deres systematikk. Han har observert hvordan artene brukes, og har til og med testet selv om det som blir fortalt om dem er korrekt. Se mer om dette hos Jørgensen (2013).

Fôrplanter

Spesielt virker han å være opptatt av husdyrene og deres fôr. Han angir med omhu hvilke dyr som spiser hvilke planter, bl.a. har han observert at geitene klarer å unngå tornene på tindved *Hippophaë rhamnoides* og således kan beite på denne i motsetning til andre husdyr. Han noterte også hvilke deler av planten dyrene spiser, og man har inntrykk av at han faktisk selv har stått ved grisene og observert hvordan de tar for seg. I ett tilfelle skriver han at han har testet på sine egne kyr (han bodde på og drev gården Berg) en påstand fra bøndene i Åfjord om at en bestemt plante gir mer og fetere melk. Han er også opptatt av fôrsituasjonen. Han anbefaler varmt bruken av «moldfôr» i uår, dvs. rotstokker av bregner, og gir eksempler på hvor nyttig dette har vært. Han beskriver til og med en bregne (ormetelg *Dryopteris filix-mas*) som den nyttigste plante som Gud har gitt menneskene. (Ellers holder han det religiøse aspektet utenfor selve florateksten, men i forordet understreker han at det er Guds skaperverk han beskriver.) I floraen har han inkludert noen arter som dyrkes, dvs. som ikke finnes i naturen.

Mat og drikke

Alm *Ulmus glabra* ble brukt som husdyrfôr, men også til menneskeføde i nødstider. Gunnerus skriver: «I vanskelige tider med uår, ved hjelp av det seige vannet fra dennes underbark drøyer de fattige ut melet fra korn som er umodent eller ødelagt for å lage en flytende velling». Almebark malt til mel og blandet i matmelet var nok en mer utbredt anvendelse av alm. Alm fra Eide i Levanger, Nord-Trøndelag (TRH-V 192123 (295.4)), ett av Gunnerus-herbariets vakreste belegg. Gunnerus ga dette belegget navnet *Ulmus campestris*, som ikke vokser i Norge.

Gunnerus er selvsagt også opptatt av menneskers bruk av planter og har mange observasjoner om hvilke arter som er særlig nyttige til føde i nødsår, eksempelvis harerug *Bistorta vivipara* (nr. 9). Han ser dessuten ut til å ha vært litt av en gourmet, noe vi også vet fra andre kilder (Jørgensen 2010). Han ynder uttrykket «ganefryd» når det er noe han synes smaker godt. Spesielt interessant i denne sammenheng er beskrivelsen av bruken av multer. Her gir han oppskriften på flere multeretter som han åpenbart satte så stor pris på at han har notert (i en fotnote) et særlig dårlig multeår i Trondheim (1765). Likeledes påpeker han kreklingfruktens fortreffelighet og forteller hvordan han med lyst forfrisker seg på disse om våren når snøen har smeltet. Han foreslår at man, som franskmennene gjør med en nærbeslektet art, bør bruke sukrete bær til å lage «limonade». Han peker på at der er en pålitelig kilde som forteller at de geistlige på Island før kong Sverre forbød det, laget måltidsvin av krekling. Og så har han notert seg hva han får servert i salater på forskjellige steder, også under oppveksten i Christiania. Der kunne man også få servert den moderne drikken punsj.

Medisinsk bruk

Floraen er full av råd når det gjelder medisinsk bruk av planter, og her er Gunnerus nøye. For det første har han konsultert faglitteratur og refererer ofte til denne for å bekrefte lokale erfaringer. Han skiller også mellom det som blir sagt, og det han selv har opplevd, og iblant avfeier han visse opplysninger som overtro. Det er forbausende hvor velorientert han er om behandlingen av til dels ganske uvanlige og spesielle sykdommer, og det er grunn til å tro at han her har fått råd og hjelp fra sin venn stadsfysikus R.S. Henrici (1715–81) som var en velutdannet botaniker (hos den store Albrecht von Haller i Jena, Linnés sterkeste opposent).

Annen bruk av planter

I tillegg til planter som mat og medisin tar han opp flere andre aspekter av plantebruk. Spesielt virker han å være opptatt av farging der han ofte gir oppskrifter på en måte som tyder på at han hadde egen erfaring i emnet: fargen blir ikke sterkere om man koker lenger; det er bedre å tilsette en knivsodd alun. Og han er opptatt av kvaliteten på byggematerialer, spesielt hos de forskjellige formene av gran. Av mer kuriøs karakter er opplysningene om hva Trondheims «lette garde» tradisjonelt parfymerte seg med, og om en del barneleker hvorav han selv må ha deltatt i ett par: kamper med strå av reverumpe og laging av barkbåter.

Det ser ut til at Gunnerus har fått med seg mye av plantetradisjonene som fantes i hans samtid. En rask sammenlikning med Høegs «Planter og tradisjoner» (1976) viser at mye av dette er gått tapt i mellomtiden. Det trengs utvilsomt en nærmere

gjennomgang av dette tradisjonsstoffet av eksperter på de områdene det gjelder, ikke minst opplysningene om samenes plantetradisjoner som han åpenbart beundrer.

Litteratur

Høeg, O.A. 1976. Planter og tradisjon. Floraen i levende tale og tradisjon i Norge 1925–1973. – Universitetsforlaget, Oslo. 751 s.

Gunnerus har en ganske fyldig beskrivelse av krekling *Empetrum nigrum* (nr. 12 i floraen) som nytteplante. Mange steder, særlig i nord, vokser den i så store mengder at den er lett å plukke. Foto Eli Fremstad, fra Nordreisa, Troms.

2 GUNNERUS' BOTANISKE KILDER

I artsbeskrivelsene støtter Gunnerus seg til et omfattende apparat av referanser til norske og utenlandske forfattere som hadde behandlet botaniske, medisinske og økonomiske temaer som han fant relevante for sitt arbeid. Litteraturen var ikke tilgjengelig i Trondheim og ble anskaffet av Gunnerus selv. Til tider pådro han seg så store utlegg til kjøp av litteratur at det gikk på privatøkonomien løs.

En vesentlig del av tekstene i *Flora Norvegica* består av referanser, særlig i innledningen for de enkelte artene der han bruker referansene til å understøtte sine egne observasjoner og artsbestemmelser. Referansene gis i forkortet form: forkortelse for forfatternavn fulgt av forkortelse for verkets tittel. Eksempel: *Linn. fl. sv.* eller bare *fl. sv.* = *Linné Flora Svecica*. For ett og samme verk er det svært ofte to eller flere versjoner av referansene. I mange av referansene til Linnés arbeider sløyfer han forfatternavnet og refererer direkte til tittelen. Underforstått: han regner med at Linnés titler er så kjent at angivelse av forfatter er unødvendig. Noen Linné-forkortelser er føyd inn i listen over botaniske kilder. Gunnerus refererer også svært ofte til C.F. Oeders *Flora Danica* med dens plansjer (Tafel, t.) med planteillustrasjoner. Disse kan ses på www.kb.dk/da/tema/floradanica/

Referansene gjør tekstene svært tunge å lese. Av plasshensyn har redaktørene av denne oversettelsen utelatt de referansene som følger etter artsnavn og ev. artsbeskrivelse. Der referanser forekommer i løpende tekst, er de av hensyn til sammenhengen i teksten beholdt, og (stort sett) gjengitt som i den latinske versjonen. Listen nedenfor gir en oversikt over litteraturen som Gunnerus støttet seg på, med angivelse av de fleste forkortelsene. Noen av referansene har vi ikke vært i stand til å verifisere, trass i auksjonskatalogen over Gunnerus' boksamling fra 1774 (Catalogus supellectilis librariae, hos NTNU Gunnerusbiblioteket). På flere punkter er katalogen nokså summarisk, og en del av Gunnerus' referanser skjuler seg som bidrag til samleverk eller serier. Verifisering av serier fra lærde selskaper og akademier er særlig problematisk, da Gunnerus ikke refererer til serienes originale navn, men gir dem latinske navn, som for de fleste Acta han refererer til.

Act. angl., se Ellis

Act. Barth./Barthol., se Acta medica et philosophica hafniensia, utgitt av Thomas Bartholin (1616–85).

Act. christ./Christianiens.: Maanedlige Afhandlinger til En og anden Forbedring i Husholdningen Christiania. Se Ruge, H.

Act. helv. Trolig forkortelse for Sammlungen von Landwirtschaftlichen Dingen der Schweizerischen Gesellschaft in Bern. Gunnerus hadde to bind fra 1760–?

Act. holm., act. stock., act. stockh., act. stoch. Gunnerus' betegnelse på Kungliga (Kongliga) Vetenskapsakademiens Handlingar, utgitt i Stockholm. Gunnerus hadde serien fra dens begynnelse i juli 1739 til desember 1770 og januar–september 1772.

Act. nidr., se Acta nidrosensis

Act. petrop., se Amman

Act. soc. reg. hafn., Act. soc. reg. scient. Hafn, Acta soc. scient. Hafn; Gunnerus' betegnelse på Skrivter af Naturhistorie-Selskabet, utgitt i København. Gunnerus hadde serien fra 1745 til 1770.

Acta medica et philosophica hafniensia. Det første vitenskapelige tidsskriftet i Danmark, grunnlagt av Thomas Bartholin (1616–80). [Siteres som act./acta Barth, Act. Barth., act/acta med.] Gunnerus hadde bind fra 1671 til 1676.

Acta nidrosensis, act. nidr., act. nidros.: Gunnerus' betegnelse på skriftene til Det Tronhiemske Selskab, senere med tittelen Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter. Navnet Acta osv. står ikke på noe tittelblad; det er bare brukt av Gunnerus i floraen.

Alpini, P. 1629. De plantis exoticus, opus completum, editum studio, ac opera Alpini Alpini. Venetiis (Venezia). [Siteres som Prosp. Alp./Alpini in H.N.Æ.]

Amman, J. 1739. Stirpium rariorum in imperio Rutheno sponte provenientium. Acad. Scient. Imper. Petropoli [St. Petersburg]. [Siteres som Act. Petrop., Amman act. Petrop., Amman./Amm. ruth.]

Arild Huitfeldt, se Huitfeldt

Bæhmer, Baemer, se Boehmer

Bartholin, T., se også Acta medica et philosophica hafniensia.

Bartholin, T. 1662. Cista medica Hafniensis. Hafniæ [København]. [Siteres som Bart. C.M.H., C.M., Chronica Med.] Den fulle tittelen oversatt til dansk: Det medisinske fakultets brevkiste, som er fuld af forskjelligartede råd, kure, sjældne tilfælde, biografier over københavnske læger og andere ting som vedrører anatomien, botanikken samt kemien.

Bartholin, T. 1666. De medicina Danorum domestica dissertationes. Hafniæ [København]. [Siteres som Th. Barthol. de M.D.D., Barth. M.D.D., Med. D. dan.]

Bauh. anglica: engelsk utgave av en av titlene nedenfor: Illustrated exposition of plants.

- Bauhin**, C. 1623. Pinax theatri botanici. Basiliae [Basel]. [Siteres som Bauh. theatr., Bauh. th., Bauh. pinn./pin., B. pin.]
- Bauhin**, C. 1596. Phytopinax, seu. Enumeratio plantarum, Basiliae [Basel].
- Bauhin**, C. 1671. Prodromus theatri botanici. Ed. 2. Basiliae [Basel]. [Siteres som Bauh. prodr./prod.]
- Bauhin**, J. [et al.] 1650. Historia plantarum universalis, nova, et absolutissima, cum consensus et dissensu circa eas. Ebroduni [Yverdon, Sveits]. 3 b. [siteres som Bauh. hist.]
- Bellon**, P. 1553. De Arboribus coniferis, resiniferis, allisque sempiterna Fronde virentibus. Paris. [Siteres som Bellon. arb.]
- Bellon**, P. 1605. Observationes memorabiles in Graecia, Asia, Aegypto, Judaea, Arabia. Ravelingen. [Siteres som Bell. it.]
- Bergius**, P.J. 1768. *Littorella juncea*, en svensk växt. Kongliga Vetenskapsakademiens Handlingar 29: 337–344. [Siteres som P.J. Bergius in act. holm. a. 1768 mens. oct.–decemb. p. 337.]
- Boccone**, P. 1697. Museo di fisica e di esperienze variato & decorato di osservazioni naturali. Venetis [Venezia]. [Siteres som Bocc. mus.]
- Bock**, Hieronymus (Tragus) 1552[?]. Historiae de stirpium nomenclatura, differentia. facult. & lib. 3. Argentorati [Strasbourg]. [Siteres som Trag., Trag. hist., Tragi hist. stirp.]
- Boehmer**, G.R. 1750. Flora lipsiae indigena. Leipzig. [Siteres som Boehmer in Fl. lips., Boehm lips., Böhm., Böhmer.]
- Borch** (Borrichus), O. 1688. Echiridion de usu plantarum indigenarum in medicina & sub finem de Clyisso plantar. & Theé specific. Hafniæ [København]. [Siteres som U.P.J., Borrich in act. havn., Borrich in act. Barth. IV, Borrichus U.P.J., O. Borr. UPJ]
- Breynius**, J. 1678. Exoticarum plantarum centuria. Dantzick [Danzig]. [Siteres som Breyn. cent.]
- Buchwald**, J. de 1720. Specimen medico–practico botanicum etc. Havniæ [København]. [Siteres som f.eks. som Buchw., Buchw. specimen, Buchwald specim. med. pract. botan., Buchwald/Buchw. spec. bot.]
- Büsching**, A.F. 1754–92. Neu-Erd-Beschreibung. Hamburg. [Gunnerus skaffet seg deler av verket som i alt var på 11 bind.]
- Büsching**, A.F. 1754–57. Nachrichten von der Zustande der Wissenschaften und Künste in den dänischen Reichen und Ländern. Kopenh. [København] & Leipzig. [Siteres som Büsching Nachrichten]
- Buxbaum**, J.C. 1728–40. Plantarum minus cognitarum Centuriae. I–V. St. Petersburg. [Siteres som Buxb. cent.]
- Baade**, P.D. 1768. Tronhiemske Have-Planter. Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. IV: 372–416. [Siteres som Baade (in) act. midr.]
- Camerarius**, J. 1586. De plantis epitome P. Andr. Matthiolo. Francofurti. ad Moenum [Frankfurt am Main]. [Siteres som Cam. ep., Cam. epit., Cam. Matth.]

- Camerarius**, J. 1588. Hortus medicus et philosophicus. Francofurti ad Moenum [Frankfurt am Main]. [Siteres som Cam. hort., muligens også som Camer.]
- C.B.** se Bauhin, C.
- Cartheuser**, J.F. 1764. Dissertation inauguralis chymico-medica de branca ursina germanica ... præside Johanne Friderico Cartheuser. [Forfattet av J.G. Kunst] Frankof. ad Viadr. [Frankfurt an der Oder]. [Omtales i teksten til 218.]
- Chabrai** (Chabraeus), D. 1666. Icones & sciagraphia stirpium. Colon. Allobr. [Génève]. [Siteres som Chabr. sciagr., Chabr. sc., Chabr.]
- Cista** medica Hafniensis, se Bartholin
- Claussøn** Friis, P.U., 1632. Norriges og omliggende Øers sandfærdige Beskriffuelse. Kjøbenhaffn. [Siteres av Gunnerus som Norv., Topogr. norv.]
- Clusius**, C. 1576. Rariorum stirpium per Hispanias observatum historia. Antwerpiae. [Siteres som Clus. hisp.]
- Clusius**, C. 1583. Historia rariorum plantarum per Pannoniam. Antwerpiae. [Siteres som Clus. hist., Clus. pann./pan., Clusius pan.]
- Clusius**, C. 1601. Rariorum plantarum historia. I–II. Antwerpiae. [Siteres som Clus. hist.]
- Colonna**, F. 1616. Lyncei Minus cognitarum rariorumque nostro coelo orientium stirpium ecphrasis ... Romae. [Siteres som Col. ecphr., Columna ecphr.]
- Coll.** fl. h.. Ikke verifisert.
- Coll.** lips oec., se Leipziger Sammlungen
- Coll.** Vratisl., collect. Vratis., Collegium Vratis. Ikke verifisert.
- Collegium** medicum, svensk legeförening stiftet i 1663, arbeidet bl.a. med anatomi, botanikk og farmasi, tilsyn med hospitaler og legepraktiserende og utdanning. (Wikipedia 05.12.2013) [Siteres som Collegium med. Stockholmensis/Stockholmiae, Coll./Collegio med. stockh.]
- Crantz**, H.J.N. 1762–67. Stirpium austriarum fasciculus. 3 b. Wien, Leipzig. [Siteres som Crantz aust./austr. Crantzii stirp. austr.]
- Crantz**, H.J.N. 1767. Classis umbelliferarum emendata. Leipzig. [Siteres som Crantz. umb.]
- Dalechamp**, J. 1587. Historia generalis plantarum, opus posthumum. Leyden.
- Debes**, L. 1673. Færoæ & Færoa reserata: Det er: Færøernis oc Færøeske Indbyggeris Beskrivelse. Kjøbenhaffn. [Siteres som Debes fær. reser., Luc. Debes]
- Dillen** (Dillenius), J.J. 1719. Appendix nova plantarum Hassiacarum genera. Giessen. [Siteres som Dill. app., Dill. gen.] [Uklart skille mot de to neste titlene.]
- Dillen** (Dillenius), J.J. 1719. Catalogus plantarum sponte circa Giessam nascentium. Giessæ [Giessen]. [Siteres som Dill. giss.]

- Dillen** (Dillenius), J.J. 1719. *Catalogus plantarum sponte circa Giessam nascentium. Cum appendice, qua plantae post editum Catalogum. Francofurti ad Moenum* [Frankfurt am Main]. [Siteres som Dill. app., Dill. Append./append., Dill. giss. adpend.]
- Dillen** (Dillenius), J.J. 1732. *Hortus Elthamensis. Londini* [London]. [Siteres som Dill. elth., Dill. h. elth., Nillenius in h. elth.]
- Dillen** (Dillenius), J.J. 1763. *Historia Muscorum in qua sexcentae species veteres et novae ad sua Genera relatae, describuntur et iconobus genuinis illustrantur. Londoni* [London]. [Siteres som Dill. Musc./musc.]
- Dod.** ic. int.: bilder i Dodoens 1616.
- Dod.** prior.: henvisning til første del av Dodoens 1616.
- Dodoens** (Dodonæus), R. 1574. *Purgantium & deleteriarum herbarum historia. Antuerpiae* [Antwerpen]. [Siteres som Dod. purg.]
- Dodoens** (Dodonæus), R. 1616. *Stirpium historiae pemptades sex. VI. Antwerpiae.* [Siteres som Dod. pempt, herbar. belg., Dodonaeus.]
- Duhamel** du Monceau, H.L. 1755. *Traites des arbres & arbustes. Paris.* [Siteres som Du Hammel, du hamm/Hamm. arb., Du Ham. arb.]
- Ellis**, J. 1756. *Essay sur l'histoire naturelle des corallines & d'autres productions marines du meme genre. la Haye* [den Haag]. [Siteres som Ellis atl. angl., Ellis act. angl., Act. angl.] [Oversettelse av *An essay towards a natural history of the corallines on the coast of Great Britain and Ireland.* London.]
- Ess.** of Edinburgh/Edinb.: Muligens Philosophical Society of Edinburgh. *Medical essays and observations.*
- Flora** anglica, fl. angl., se Linné
- Flora** Lapp., fl. lapp., se Linné
- Flora** svecica, fl. sv., se Linné
- Frankenius** [Franke, Francus], J. 1618. *Beschreibung der Gewächse von einer wunderbaren Wurzel aller anderer Wurzeln quintum est. Rostock.* [Siteres som Jo. Francus, descript.]
- Fuchs**, L. 1542. *De historia stirpium commentarii insignes. Basileæ* [Basel]. [Siteres som Fuchs hist./histor.]
- Fuiren**, J. [el. G.] 1622. *Plantarum, qvæ circa Nidrosiam reperiuntur, nomina. I Bartholins Cista medica Hafniensis s. 278–284.* [Siteres som Fuiren itin. Nidros./nidros.]
- Fuiren**, J. [el. G.] 1622. *Plantæ itineris Blekingensis. I Bartholins Cista medica Hafniensis s. 284–287.* [Siteres som Fuiren iter bleking. in C.M.H. Barthol., Fuiren it blek. in C.M.B.]
- Gadd**, P.A. 1751. *Försök, til en oeconomisk Beskrifning öfwer Satakunda i Häraders norra Del. Stockholm.*
- Garsault**, F.A.P. de, botanisk kunstner som ga ut noen bøker, men Gunnerus oppgir ikke hvilke han henviser til.
- Geoffroy**, E.-F. 1708, en avhandling i Paris-akademiets skrifter (Svensk flora 1986: 436). [Siteres som Geofr.]

- Gerard, L.** 1761. *Flora gallo-provincialis: cum iconibus aneis*. Parisiis [Paris]. [Siteres som Gerard prov.]
- Gessner, K.** 1555. *De raris et admirandis herbis, quae sive quod noctu luceant, sive alias causas, Lunariae nominatur*. Tiguri [Zürich]. [Siteres som Gesn. de lun.]
- Gessner, K.** 1555. *Descriptio Montis Fracti sive Montis Pilati*. Tiguri [Zürich]. [Siteres som Gesn. descr. mont. fracti] Gesners to arbeider er publisert i samme bind, med felles tittelblad.
- Gleditsch, J.G.** 1743. *De fuco sessili molli*. Berol. [Berlin]. [Siteres som Gled. monogr. de fuco sessili molli.]
- Gleditsch, J.G.** 1753. *Methodus fungorum*. Berol. [Berlin.] [Siteres som Gled. fung., Gled. meth. fung.]
- Gleditsch, J.G.** 1770. Artikkel i *Histoire de l'academie royale des sciences et des belles lettres de Berlin*. [Siteres som in histoire de l'acad. roy. des sci. & des b. l. 1767. tom. 24. Berolini, 1770.]
- Gmelin, J.G.** 1747–69. *Flora sibirica sive historia plantarum Sibiriae*. 4 b. Petropoli [St. Petersburg]. [Siteres som Gmel. fl. sib., Gmel. fl.] Gunnerus hadde to bind.
- Gmelin, J.G.** 1751–52. *Reise durch Sibirien*. 4 b. Göttingen. [Siteres som Gmelin itin. sibir.]
- Gmelin, J.G.** 1768. *Historia fucorum*. St. Petersburg. [Siteres som Gmel. fuc., Gmel. hist. fuc.]
- Görbitz, D.** Ikke verifisert.
- Gohl, J.D.** 1717–29. *Acta medicorum Berolinensium, in incrementum artis & scientiarum collecta & digesta*. Berolini [Berlin]. 10 b. [Siteres som Gohl Acta berolin.]
- Gottsched, J.** 1703 *Flora prussica, sive plantae in regno Prussiae sponte necentes*. Regiomonti [Königsberg]. [Siteres som Gottsch. fl. bor.]. Gottsched ga ut en ny og utvidet utgave (edition auctior) av Loesels *Flora prussica*.
- Gouan, A.** 1762. *Hortus regius Monspeliensis*. Lugd. [Lyon]. [Siteres som Goü(ii)an./ Gouan/Goü. hort.-monsp./monspel., Goü. monsp.]
- Gouan, A.** 1765. *Flora Monspeliaca*. Lugd. [Lyon]. [Siteres som Gouan/Gou. fl. monsp.]
- Hagström, J.O.** 1750. Om de örter och gräs som renar äta vid fjällen om sommaren. *Kongliga Vetenskapsakademiens Handlingar 1750: 95–100*. [Siteres som Hagström act. stockh. 1750.]
- Haller, A.** von 1740. *Iter helveticum anni mdccxxxviii*. Gottingae [Göttingen]. [Siteres som Haller helv., Hall. helv., Haller itin. Helvet.] [Det henvises et par ganger til Hall. helv. ed. II/2]
- Haller, A.** von 1742. *Enumeratio methodica stirpium Helvetiae indigenarum*. 2 b. Gottingae [Göttingen]. [Siteres som Haller stirp. helv.]
- Haller, A.** von 1745. *Flora jenensis*. Jena. [Siteres som Haller fl. jen.]

- Haller, A.** von 1749. *Opuscula sua botanica*. Gottingae [Göttingen]. [Siteres som Hall. opusc.]
- Haller, A.** von 1753. *Enumeratio plantarum horti regii et agri Göttingensis*. Gottinga [Göttingen]. [Siteres som Hall. gött.]
- Haller, A.** von 1768. *Historia stirpium indigenarum Helvetiae inchoata*. Bernae [Bern]. [Siteres som Hall. helv. ed. II.]
- Hamburgisches Magazin**. [Siteret som Hamburger Mag., Hamb. magaz.]
Gunnerus hadde magasinet fra 1748, i alt 26 b.
- Hieronmus Bock**, se Bock
- Hieronymi Tragi**, se Bock
- Hill, J.** 1756–57. *The British herbal*. London. [Siteres som Hill., Hill. brit., Hill. fl. brit.]
- Hill, J.** 1759–75. *The vegetable system*. 1–26. London. [Siteres som Hill. veg., Hill. veget./veg. syst.]
- Hoffmann, M.** 1662. *Florae Altdorfinae deliciae sylvestres*. Altdorf. [Siteres som Hoffmann/Hoffm. fl. altd., Hofm. Altd.]
- Hudson, W.** 1762. *Flora anglica*. Londini [London]. [Siteres som Huds. angl.]
- Huitfeldt, A.** *Danmarckis Rigis Krønnicke*. 10 b. 1595–1603. Kiøbenhaffn. [Siteres som Hvitfeld Chron./chron.]
- Jacquin, N.J.** von 1764–71. *Observationum botanicarum*. 4 b. Vindobonae [Wien]. [Siteres som Jacq. vind., Jacq. obs. bot.]
- Jussieu, B. de** [Siteres som Juss. act. paris., muligens Mémoires s. [société?] Histoire, Paris. Gunnerus henviser til årgang 1724, s. 131 pl. 7.]
- Justi, J.H.** von 1759. *Fortgesetzte Bemühungen zum Vortheil der Naturkunde und des gesellschaftlichen Lebens der Menschen*. Berlin. [Siteres som Justus Fortgesetzte Bemühungen]
- Kaempfer, E.** 1712. *Amoenitatum exoticarum politico-physico-mediciarum fasciculi V. Lemgoviae* [Lemgo, Lippe]. [Siteres som Kaempfer in am. exot.]
- Kalm, P.** 1743. Förtekning på några örter fundna i Bohus-Län 1742. *Kongliga Vetenskapsakademiens Handlingar IV*: 105–112. [Siteres som Kalm act. holm. vol. V. p. 118 (vers. dan.) n. 8]
- Kalm, P.** 1746. *Wästgötha och Bahusländska Resa förrättad år 1742*. Stockholm. [Siteres som Kalm Bah./bah.]
- Kalm, P.** 1753–61. *En resa til Norra Amerika*. 3 b. Stockholm. [Siteres som Resa til Amerika, Kalm iter. sept. am., Kalm it. am., Kalmio itin. amer.]
- Kniphof, J.H.** 1757–67. *Botanica in originali, seu herbarium vivum in qvo plantarum ...Hale Magdeburgicae* [Halle]. [Siteres som Kniph. orig. cent., Kniph. cent.]. Består av 12 bind/hefter av plansjer med planteillustrasjoner.
- Krapf, K.J.** von. Ikke verifisert.
- Kyilling, P.** 1673. *Plantae quaedam domesticae raras, et unguentum euporiston*. *Acta medica et philosophica hafniensia II*: 345–347 + pl. [Siteres som Kyll. in act. Barth. II]

- Kylling**, P. 1688. Viridarium danicum, sive Catalogus trilinguis Latino–Danico–Germanicus plantarum indigenarum in Dania observatarum, quarum cuique suus est additus locus, quo inprimis nascatur; nec non cuius suum assignatum est tempus, quando quævis florescat. Hafniæ [København]. [Siteres som Kyll., Kyll. vir.]
- Lapp.**, se Linné, Flora lapponica
- Leipziger** Sammlungen zur wirtschaftlichen Policey- Cammeral- und Finantz-Sachen. Leipzig. Serie som ser ut til å ha vært redigert og/eller utgitt av G.H. Zincke. [Siteres som Leipziger/Leipz. Sammlungen IV, avd. 42., Coll. Lips./lips. oec.]
- Leem**, K. 1767. Beskrivelse over Finmarkens Lapper, deres Tungemaal, Levemaade og forrige Afgudsdyrkelse oplyst ved mange Kaaberstykker; med J.E. Gunneri Anmærkninger. Kiøbenhavn. [Siteres som Leem Lapponia norv.]
- Lie**, O. 1765. Efterretning om nogle Naturalier. Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. III: 571–576. [Siteres som Lie in act. nidros.]
- Linder**, J. 1749. Svenska Färga-Konst med inländska Örter. 8. utg. Stockholm. [Siteres som Lind. ars. ting., Linder/Lind. arte ting., Lindner in arte tingendi, Linder ars. tinct. svet.]
- Linné**, C. von 1736. Musa cliffortiana florens Hartecampi 1736 prope Harlemum. Lugduni Batavorum [Leiden].
- Linné**, C. von 1737. Hortus cliffortianus. Amstelaedami [Amsterdam]. [Siteres som Linn. h. cl., Linn. H./h. cliff./Cliff., Linn. hort. cliff., Linn h. cl./Cl. Roy/roy lugdb., Linn roy. Lugdb.]
- Linné**, C. von 1737. Flora lapponica. Amstelaedami [Amsterdam]. [Siteres som Linn. lapp., Lapp., Lapp. fl.]
- Linné**, C. von 1745. Öländska och Gothländska Resa. «Iter Oelandicum & Gotlandicum». Stockholm, Upsala. [Siteres som Linn. iter./it. gotl., Linn. it. oel.]
- Linné**, C. von. 1745 [utgitt 1747]. Wästgöta-Resa, förrättad år 1746. «Iter Westrogothicum». Holmiae [Stockholm]. [Siteres som Linn. it. w. goth./W-goth., Linn. iter./itin. W.G.]
- Linné**, C. von 1748. Hortus upsaliensis quem cum consensus ampliss. Amstelaedami [Amsterdam]. [Siteres som Linn. h. ups., Linn. ups.]
- Linné**, C. von 1748. Systema naturae. Lipsiæ [Leipzig]. [Siteres som Linn. S.N., eller bare S.N.]
- Linné**, C. von 1749. Pan suecicus, quem, consensu ampliss. Upsaliae. [Doktoravhandling forsvart av N.L. Hesselgren.] [Siteres som Linn. Pan Sv., Pan Svecicus]
- Linné**, C. von 1749. Materia medica. I. Holmiae [Stockholm]. [Siteres som Linn. mat. med., mat. med.]

- Linné, C.** von 1749–69. *Amoenitates academicae*. 7 b. Lugduni Batavorum [Leiden], Holmiae [Stockholm] et Lipsiae [Leipzig]. [Siteres som Linn. am./Am. ac., Amoen Acad.] [Omfatter særtrykk av Linnés avhandlinger.]
- Linné, C.** von. 1751. *Skånska Resa*. «*Iter Scanicum*». Stockholm. [Siteres som Linn. iter scand., Linn. itin. scan., Linn. scan.]
- Linné, C.** von 1754. *Flora anglica*. Upsaliae. [Siteres som Linn. fl. angl., fl. angl.]
- Linné, C.** von 1755. *Flora Suecica*. Editio secunda. Stockholmiae. [Siteres som Linn. fl.sv., Flora suecica.] [Gunnerus hadde også første utgave fra 1745. For å vite hvilken utgave han refererer til, må de to utgavene sjekkes spesifikt.]
- Linné, C.** von. 1758. *Systema naturae*. Ed. X. Holmiae [Stockholm]. [Siteres som Linn. S.N., eller S.N. med angivelse av utgavenr.]
- Linné, C.** von 1761. *Fauna Suecica*. Ed. Altera [andre utgave]. Stockholmiae. [Siteres som Linnæi Fn sv., Fn. sv.]
- Linné, C.** von 1762. *Species plantarum*. Ed. II. Holmiae [Stockholm]. [Siteres som Linn. sp. plant./pl.]
- Linné, C.** von 1764. *Hortus culinaris*. Holmiae [Stockholm]. [Doktoravhandling forsvart av J.C. Tengborg. Siteres som *De horto culinari*.]
- Linné, C.** von 1766–68. *Systema naturae*. Ed. XII reformata. Holmiæ [Stockholm]. [Siteres som Linn. Syst. Naturae, Linn. S.N., S.N., S.N. XII.]
- Linné, C.** von 1767–[71]. *Mantissa plantarum*. Holmiae [Stockholm]. 2b. [Siteres som Linn. Mant./mant., b. 2 som *Mantissa plantarum altera*.]
- Linné, C.** von 1768. *Dissertatio botanico-medica sistens Rariora Norvegiae ... Henricus Tonning*. Upsaliae. [Doktoravhandling forsvart av H. Tonning, en av Gunnerus' assistenter og informanter.][Siteres som Linné de rarior. norv.]
- Linné, C.** von. 1775. *Dissertatio medica de Ledo palustri ... Johannes Petri Westring*. Upsaliae. [Doktoravhandling forsvart av J.P. Westring.] [Utgitt etter Gunnerus' død; må være føyd til av andre.]
- Lobelius, M.** [L'Obel, von Lobel, de l'Obel] 1576. *Plantarum seu stirpium historia et adversaria*. Antverpiae [Antwerpen].
- Lobelius, M.** 1571. *Stirpium adversaria nova*. Londini [London]. [Siteres som Lob. adv./advers.]
- Lobelius, M.** 1581. *Icones plantarum*. [Siteres som Lob. icon, Lob. ic.]
- Lobelius, M.** 1655. *Stirpium illustrationes*. Londini [London]. [Siteres som Lob. ill.]
- Lobelius, M.** 1576. *Stirpium historia f. observations plantarum*. Antverpiae [Antwerpen]. [Siteres som Lob. obs.]
- Loesel (Loeselius), J.** 1654. *Plantas in Borussia sponte nascentes*. Regiomonti [Königsberg]. [Siteres som Loess boruss.]
- Loesel (Loeselius), J.** 1703. *Flora prussica, sive plantae in regno prussiae, sponte nascentes*. Regiomonti [Königsberg]. [Siteres som Loes pruss.]

- Ludwig**, C.G. 1760–64. Ectypa vegetabilium. Hala Magdeburgicae [Halle]. [Siteres som Ludw. ect. veg., Ludw. ect., Ludw. ectyp.]
- Mant.**, se Linné, Mantissa plantarum
- Mart.** cent. Ikke verifisert.
- Martens**, F. 1675. Spitsbergische oder Groenländische Reise-Beschreibung getan im Jahre 1671. Hamburg. [Siteres som Mart. spitzb.]
- Martin**, A.R. 1762. Bergens och de mindre fjällens fördelaktighet til boskaps-skötsel. Kongliga Vetenskapsakademiens Handlingar 1762: 45–52. [Siteres som Martin act. holm. 1762 b. 23. s. 48]
- Matthiolum**, P.A. 1571. Compendium de plantis omnibus. Venet. [Venetii, Venezia]. [Siteres som Matth./Matt. compend./comp.]
- Matthiolum**, P.A. 1590. Kräuterbuch. [Opprinnelig skrevet på italiensk, utgitt på tysk av J. Camerarius.] Francfurt. [Siteres som Matth. Cam. germ., Matth. germ.]
- Mentzel**, C. 1682. Index nominum plantarum adjunctus pugillus rariorum plantarum. Berlin. [Siteres som Menz. pug.]
- Micheli**, P.A. 1729. Nova plantarum genera. Florentiae [Firenze]. [Siteres som Mich., Mich. gen., Mich. gen. p.]
- Miller**, P. 1768[?]. The gardeners dictionary. London. [Siteres som Mill. lexicon hortul., lex. hortul., dictionario hort., dictionario hortul.] Det er usikkert hvilken utgave Gunnerus hadde.
- Monti**, G. 1719. Prodromus catalogi plantarum agri Bononiensis. Bologna. [Siteres som Mont. Gram./gram.]
- Montin**, L.J. 1766. Förteckning på de i Halland veldt växande örter, som äro sällsynte i Sverige, eller ock där ej tillförene blifvit fundne. Kungliga [Kongliga] Vetenskapsakademiens Handlingar 1766: 234–247. [Siteres som Mont. florul. hall. eller halland.]
- Morison**, R. 1680. Plantarum historiae universalis Oxoniensis pars [secunda]-tertia, seu, Herbarium distributio nova ... Oxonii [Oxford]. [Siteres som Moris. hist., Moris. sect.]
- Müller**, O.F. 1763. Efterretning og erfaring om svampe, i saer Rör-swampens velsmagende Pils (*Boletus bovinus*). Kiøbenhavn. [Siteres som Müll. monogr. Hafn.]
- Müller**, O.F. 1767. Flora Fridrichsdalina sive methodica descriptio plantarum in agro Fridrichsdalensi simulque per Regnum Daniae. Argentorati [Strasbourg]. [Siteres som Müll, Mull. fr., Mull. fridr., Mull. fridriksd.]
- Mylius**, Mylii Ameen. Phys. Ikke verifisert.
- Nillenius**, h. elth., feiltrykk for Dillenius
- Oeconomisk Magazin**, kort navneform for Danmarks og Norges oeconomiske Magazin, en serie i 8 bind publisert i København 1757–64. Serien består av meddelelser om allmenntytige, økonomiske og fysiske forhold samlet av Erik Pontoppidan (fungerte som redaktør?). [Siteres som Oecon. Magazin/Mag., Pontopp. oec. mag.]

- Oeder**, G.C. 1766–71. Flora Danica. 1–10. Havniae [København]. [Siteres ofte, som Oeder, Oeder Dan./dan., Oed. fl./flora dan., Oed. dan.] Gunnerus hadde ifølge «Catalogus... 1774» «10 fascicler 3 Vol. 7–8 fascic. løs. Kobberne i de første fascicler ere illuminerede [dvs. fargelagte].»
- Pan** suecicus, Pan. Sv., se Linné
- Parkinson**, J. u.å. Paradisi in sole paradisius terrestri, or, A garden of all sorts of pleasant flowers... London. Denne referansen om *Digitalis* er usikker. [Siteres som Parkins]
- Paulli**, J. 1761. Dansk oeconomisk Urte-Bog. Kiøbenhavn. [Siteres som Paull oec., J. Paull oec., J. Paull. Fl./fl. oec./oecon., J. Paull. dan. oecon.]
- Paulli**, S. 1639. Quadripartitum botanicum de simplicium medicamentorum facultatibus. Argentorati [Strasbourg]. [Siteres som Paull. quadrip.] [I auksjonskatalogen også Si. Pauli botanicum quadripartitum cum Laurensbergii botanoteca. Havn. 1666.]
- Paulli**, S. 1648. Flora Danica, det er Dansk Urtebog; ... Men endocsaa Lægedomme til alle Siugdomme gafnlige, korteligen og klarligen antegnis: Saa at den er baade en Urtebog oc Lægebog. Kjøbenhafn. [Siteres som S. Paull. fl.]
- Paulli**, S. 1665. Libellus de usu tabaci et theae. Argentorati [Strasbourg]. [Siteres som S. Paull. Monogr.]
- Paulli**, S. 1665. Commentarius de abusu tabaci americanorum veteri, et herbæ thee asiaticorum in Europa novo. Argentorati [Strasbourg]. [Siteres, trolig, som S. Paull. Chom.]
- Petiver**, J. 1713. Catalogue of Mr. Ray's English Herbal Illustrated with Figures on Folio Copper-Plates. London. [Siteres som Petiv. herb.]
- Petiver**, J. 1695–1703. Musei Petiveriani. Londini [London]. [Siteres som Petiv. mus.]
- Plukenet**, J. 1691. Phytographia stirpium illustrorium icones. London. [Siteres som Pluken., Pluk. phyt.]
- Plukenet**, L. 1700. Almagestum botanicum. London. [Siteres som Pluk. alm.]
- Ponae**, J. 1601. Plantae seu simplicia quae in Baldo monte reperiuntur. Antwerpiae. [Siteres som Pon. bald.]
- Pontoppidan**, E., se også Oeconomisk Magazin.
- Pontoppidan**, E. 1752–53. Det første Forsøg paa Norges naturlige Historie. I–II. Kiøbenhavn. [Siteres som Pontopp./Pontop./Pont. H.N.N., Historia naturalium Norvegiae.]
- Pontoppidan**, E. 1763–67. Den Danske Atlas eller Kongeriget Dannemark med dets naturlige Egenskaber, Elementer, Indbyggere, Væxter, Dyr og andre Affødninger. I–III. [Siteres som Pontopp. atl. dan., Pontop. atl.] Gunnerus' boksamling inneholdt 3 b. av verket, som delvis kom ut etter hans død.
- Pontoppidan**, E. 1741–[52]. Annales ecclesiasticae Danicae Diplomatici. 4 b. Copenhagen [København]. [Siteres som Pontopp. anal., Pontopp anal. eccl.]

Raj, Rajus, Raius, se Ray

Ramus, J. 1689. *Norvegia antiqua et ethnica*, senere oversatt til dansk, utgitt 1715 eller 1735 som «Norriges Beskrivelse, hvorudi Dette Riges Strekning, ... til Slutning er hosføjet en fortegnelse på Dyr, Fugle, Fiske, Træer og Urter, som findes i Norrige». Kjøbenhavn. [Listen over trær og urter er trykt av Dahl (1892b: 148–197), der Ramus' førlinnéiske navn er «oversatt» til Linnés navn. Siteres som Ramus, Ram., Ram. descr. norv., Ram. Norv./norv.] (se figur s. 40).

Ray, J. 1670. *Catalogus plantarum Angliæ et insularum adjacentium*. Londini [London].

Ray, J. 1686–1704. *Historia plantarum*. 3 b. Londini [London]. [Siteres bl.a. som Raj, Raj. hist.]

Ray, J. 1704. *Historia plantarum tomus tertius qui est supplementum*. Londini [London]. [Siteres som Raj. append.] Ser ut til å være b. 3 av foregående, regnet som supplement til b. 1 og 2.

Ray, J. 1724. *Synopsis methodica stirpium Britannicarum*. Editio tertia. Londini [London]. [Siteres som Raj. syn., Rays Synopsis.]

Relatus/Relat. Ikke verifisert.

Rohr, J. von 1722. *Obersächsisches Hauswirthschaftsbuch*. Leipzig. [Siteres som Rohr in Libris oeconomicis utilissimo].

Roy lugdb., se Linné.

Rottbøll, C.F. 1776. Afhandling om en Deel enten ganske nye eller vel forhen bekjendte, men dog for oss rare Planter, som i Island og Grønland ere fundne. Kjøbenhavnske Vidensk. Selsk. Skr. X 1766–76 (4): 393–468. [Siteres som Rottbøll act. soc. scient. hafn. X] [Utgitt etter Gunnerus' død; må være føyd til av andre.]

Royen, A. von 1740. *Prodromus florae Leydenensis*. [eller *Florae Leydenensis prodromus*]. Lugduni Batavorum [Leiden]. [Siteres som Roy. Lugdb., Roy. prodr.]

Ruge, H., 1762. Forslag om Planteringer til at lætte Hungers Nød. Maanedlige Afhandlinger til En og Anden Forbedring i Huusholdningen Christiana. I: 259–288. [Siteres som Ruge in act. Christianiens./christ. I. 280 og I. 286]

Rupp [Ruppius], H.B. 1745. *Flora jenensis*. Francofurti & Lipsiae [Frankfurt & Leipzig] [Siteres som Rupp. flora jen., Rupp. fl. jen., Rupp. jen./Ien.]

Rzackz, H.N. P. Ikke verifisert.

Saxon. Stroparsch Collect. Ikke verifisert.

Scheffer (Schefferus), J. 1674. *Lapponia sive regionis Lapponum descripti*. Francof. [Frankfurt]. [Siteres som Scheff. lapp.]

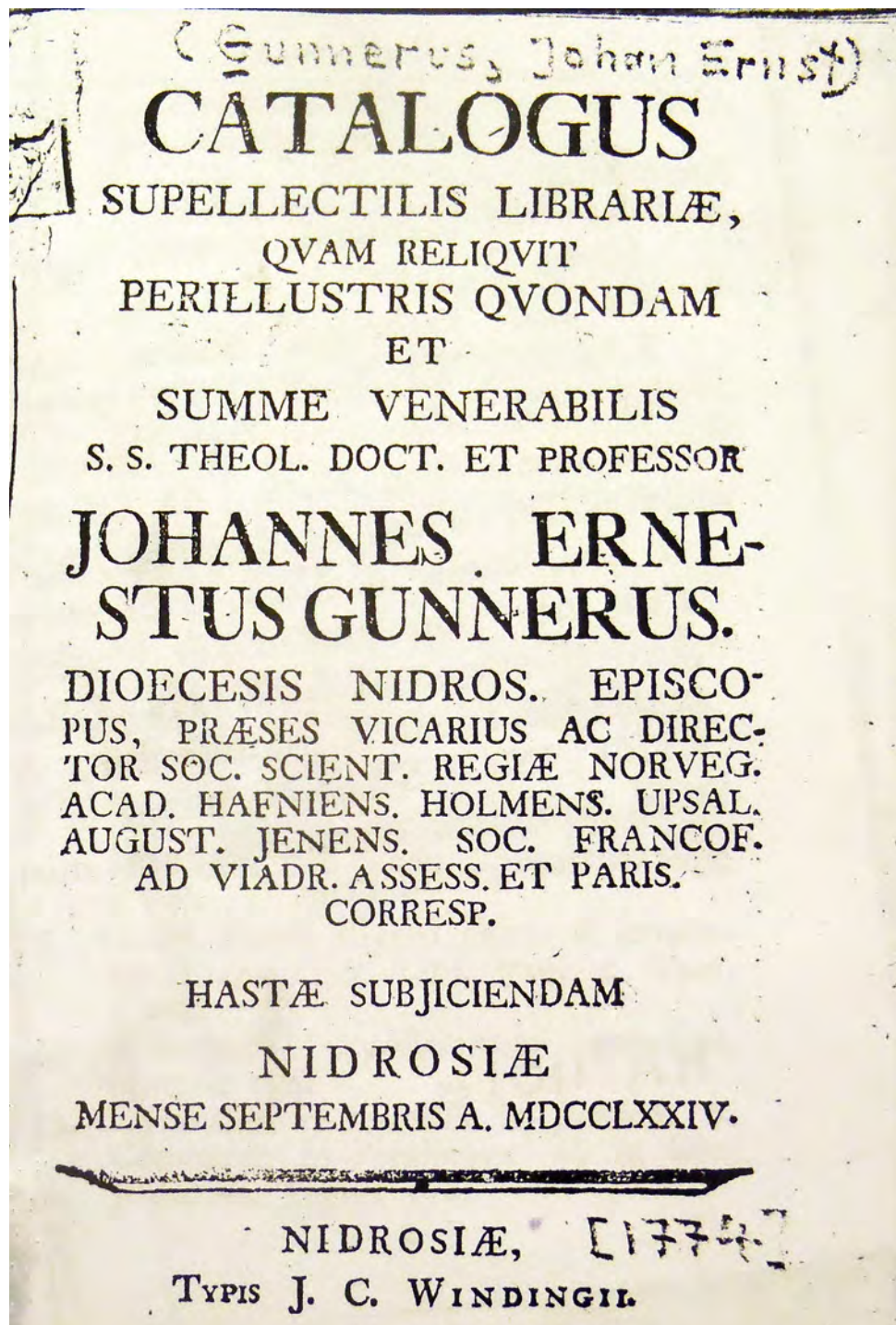
Schæffer, J.C. 1762–74. *Fungorum qvi in Bavaria et Palatinatu circa Ratisbonam nascuntur*. Ratisbonae [Regensburg]. [Siteres som Schæff. fung., Schæff. fung. bavar.]

- Scheuchzer**, J. 1719. *Agrostographia seu graminum, juncorum, cyperorum, cyperoidum iisqv. adfinium historia*. Tiguri [Zürich]. [Siteres som Scheuchz. gram., Joh./J. Scheuchz. hist.]
- Scheuchzer**, J.J. 1723. *Novem itinera per alpinas regiones facta*. Lerdæ Lugd. B. [Leiden]. [Siteres som J.J. Scheuchz. it. alp., Scheuchz alp. tab. itin., Scheuchz. alp.]
- Schmiedel** (Schmidel), C.C. publiserte deler av K. Gessners *Historia plantarum* fra 1541. [Siteres som Schmidel hist. pl. gesn., Schmid. in fasc. hist. pl. Gesn./gesn.]
- Schmidel**, Schmindel. Ikke verifisert.
- Schreber**, J.C.D. 1769. *Beschreibung der Gräser nebst ihren Abbildungen nach der Natur*. 1. Leipzig. [Siteres som Schreb. gram.]
- Schreber**, D.G. 1765–69. *Neue Cameralschriften*. 12 b. Halle. [Siteres som Schreb. N. cam. Schr., Schreb coll. oec., Schreber oec.] [Trolig refererer coll. oec., coll. oec. cam., collect. oecon., collectioni oec. til samme verk.]
- Schroeder**, J. 1693. *Artzney-Schatz nebst Hoffmanni Anmerkungen*. Nürnberg. [Siteres som Schroed.–Koschw.]
- Schwenkfelt**, C. von 1600. *Catalogus stirpium & fossilium Silisiae*. Lipsiæ [Leipzig]. [Siteres som Schw., Schwenckf. sil.] Forfatterens navn er trolig feilstavet flere steder: Schwenchfeld, Schwenkfurth.
- Schytte**, E. 1761. Adskillige Anmærkninger, indsendte til Biskopen i Trondhiem. Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. I: 284–288. [Siteres som Schütte/Schytte in act. nidr.]
- Scopoli**, J.[el. G.] A. 1760. *Flora carniolica*. Viennæ [Wien]. [Siteres som Scop. carn.]
- Seguier**, J.-F. 1745–54. *Plantae Veronenses seu stirpium quae in agro Veronensi reperiuntur methodica synopsis*. Veronæ. 3b. [Siteres som Segv. veron./ver., b. 3: Seqv. ver. suppl.]
- Sibbald**, R. 1683–84. *Scotia illustrata sive Prodromus historiae naturalis*. Edinburgi. [Siteres som Sibbald, Sibb., Sibb. prodr. scot., Sibb. Scot.]
- S.N.**, se Linné, *Systema naturae*
- Sperling**, O. 1662. *Catalogus plantarum indigenarum in Regiæ Majestatis Viridarium Hafniæ translatarum 1645, præfecto ejusdem horti D. Otthone Sperlingio*. I Bartholins *Cista medica Hafniensis* s. 462–473. [Siteres som Sperling in Barth. C.M.H.]
- Steerbeeck**, F. 1675. *Theatrum fungorum*. I' Antwerpen. [Siteres som Sterb. Fung./fung., Sterb. th.] [2. utg. 1712.]
- Stillingfleet**, B. 1759. *Miscellaneous tracts relating to natural history, husbandry, and physic*. London. [Siteres som Stillingfl. Misc. tr.]
- Stirp.** Helv., se Haller, A. von
- Stoebe**. Ikke verifisert.

- Strøm, H.** 1762. Physisk og Oeconomisk Beskrivelse over Fogderiet Søndmør beliggende i Bergens Stift i Norge. I. Sorøe. [s. 62–140: Om Søndmørs Væxter. Siteres som Strøm, Strøm Søndmør/søndmør., Strøm sundm.]
- Strøm, H.** 1770. Beskrivelse over Ti Norske Søe-Væxter. Det Kiøbenhavnske Selskab af Lærdoms og Videnskabers Elskere Skriver 10: 249–257. [Siteres som Strøm in act. soc. reg. hafn./ act. soc. reg. scient. hafn. X]
- Störck, A.** von 1761. Supplementum necessario de Cicuta. Vindobonae [Wien].
- Suhm, P.F.** [Siteres under nr. 53 som Suhm in collect. nidros. (Philalethi tronhiemske Samlinger) II. 182.]
- Swammerdam, J.** 1752. Bibel der Natur. Leipzig. [Siteres som bibl. nat.]
- Syst. N.**, se Linné, Systema naturae
- Tabernaemontanus, J.T.** 1664. Neu volkommen Kräuter-Buch, gemehrt durch Hieronymum Bauhinium. Basiliae [Basel]. [Siteres som Tab., Tab. hist., Tabern. hist.]
- Thal, J.** 1588. Sylva hercynica sive Catalogus plantarum Hercyniae. [Siteres som Thal. herc.] Trykt i Camerarius' Hortus medicus. Frankfurt am Main.
- Tønning, H.** 1768. Dissertatio botanica-medica sistens Rariora Norvegiae. Upsaliae. [Er også ført opp under Linné, som ofte er tilfelle med hans studenters doktoravhandlinger.] [Siteres som diss/diss. inaug. de rarior norv., med varianter.]
- Torfæus, T.** 1697. Orcades, seu Rerum Orcadensium historiae. Havniae [København]. [Siteres som Thorm. Torf. Orcad.]
- Torfæus, T.** 1706 eller 1715? Gronlandia antiqva, seu Veteris Gronlandiae descriptio. Havniae [København]. [Siteres som Grønland antique., grønl. antiqv.]
- Torfaeus, T.** 1711. Historia rerum Norvegicarum. Hafniae [København]. [Siteres som Torfæi in hist. rer. norveg.]
- Tournefort, J.** 1719. Institutiones rei herbariae. 3 b. Paris. [Siteres som Tournefort inst. R.H., Tourn. inst., Tourn. inst. rei., Tourn.]
- Tournefort, J.P.** 1697. De optimo methodo instituenda in re herbaria. Paris. [Siteres som Tourn. optime.]
- Tragus, se Bock**
- Vaillant, S.** 1727. Botanicon parisiense. Leiden & Amsterdam. [Siteres som Vaill. paris., Vaill. bot./botan. paris.]
- Weis, F.G.** 1770. Plantae cryptogamicae Florae gottिंगensis. Göttinga [Göttingen]. [Siteres som Weis. disp.]
- Westring, J.P.** 1775. Dissertatio medica de *Ledo palustri*. Upsaliae. [Doktoravhandling, som også er oppført under Linné.]
- Worm, O.** 1751. Olai Wormi et ad eum doctorum Virorum Epistolae. I–II. [Siteres som Ol. Worm. epist.]
- Wulff, J.C.** 1765. Flora borussica denuo efflorescens auctor. Regiomonti og Lipsiae [Königsberg og Leipzig]. [Siteres som Wulff boruss.]

Zincke, G.H., se Leipziger Sammlungen. Zincke er også nevnt i auksjonskatalogen med „allgemeines oeconomicum Lexicon, ed. 3. Leipz. [1]753. 2 Th. 2 Vol.»

Tittelbladet til auksjonskatalogen over Gunnerus' boksamling, september 1774. Originalen tilhører NTNU Gunnerusbiblioteket. Foto Eli Fremstad, NTNU Vitenskapsmuseet.

Jonas Ramus' *Norvegia antiqua et ethnica*, ble utgitt på dansk (trolig) i 1735. Verket var en av Gunnerus' botaniske kilder, som han refererer til særlig når det gjelder planter som fortrinnsvis finnes sør eller sørøst i landet. Ramus brukte før-linnéiske frasenavn, som Gunnerus måtte forholde seg til og «oversette» til Linnés nomenklatur. Ove Dahl (1892b) gjorde samme øvelse. Side 169 (tilfeldig valgt) viser eksempler på Dahls tolkninger av frasenavn på noen gress og gresslignende planter og refererer til flere av verkene som Gunnerus brukte. Dahls tekst viser mulige tolkninger og fallgruver.

169	
<i>Gramen capitatum racemosum</i> ¹³⁹ .	<i>Juncus pilosus</i> (campestris).
<i>Gramen hirsutum, Cyperoides</i> ¹⁴⁰ .	<i>Nardus stricta</i> (<i>Aira canescens</i>)?
<i>Gramen junceum, exile, durius, Norvegicum, Lobelii</i> ¹⁴¹ .	<i>Junci species vel potius Triglochin maritimum</i> .
<i>Gramen junceum maritimum spicatum</i> ¹⁴² .	<i>Juncus effusus</i> ?
<i>Gramen junceum spicatum, Panicula sparsa</i> ¹⁴³ .	<i>Poa aquatica</i> (v. <i>Phalaris arundinacea</i>).
<i>Gramen latifolium palustre</i> ¹⁴⁴ .	

¹³⁹) (*Dactylis glomerata* benævnes hos Bauh. l. c. 3 *Gramen spicatum folio aspero*). Maaske er hermed ment en eller anden art *Juncus* (ell. *Scirpus*) L.

¹⁴⁰) *Gramen hirsutum angustifolium majus* (*Gr. hirsutum nemorosum* Lob.) & minus Bauh. l. c. 7. = *Juncus pilosus* L. *Gramen hirsutum capitulis Psyllii* (= *G. exile hirsutum cyperoides* Lob. *Gr. cyperinum pilosum* Tab.) & *Gr. hirsutum capitulo globoso* Bauh. l. c. 7. = *Juncus campestris* L.

¹⁴¹) *Nardus stricta* L. = *Gramen spartheum juncifolium* Bauh. l. c. 5. [*Gramen tenue duriusculum* & *pene junceum* Bauh. hist. = *Festuca duriuscula* L.]

Ramus's navn synes at være hentet fra *Gramen exile durius Norvegicum* aut *Danicum* Lob. = *Gramen foliis junceis radice jubata* Bauh. l. c. 5 (under *Gramen junceum*), som Linné (*Sp. pl.* 97) identificerer med *Aira canescens*, hvis forekomst i Norge dog er tvilsom (cfr. Bl. Norg. fl. 98). L. identificerer ogsaa Bauhins *Gramen spartheum variegatum* med *Aira canescens*.

¹⁴²) Hermed kunde være ment en eller anden art *Juncus*. Anføres kan *Gramen junceum maritimum* Lob., Ger. (= *Gramen junceum folijs & spica junci* Bauh. l. c. 5), der af Linné anføres som synonym med *Juncus squarrosus* (l. c. 465) og *bulbosus* (l. c. 466), og *Gramen junceum maritimum dense stipatum* Lob. *Gr. junceum maritimum* Ger. (= *Gramen junceum folijs & spica junci minus* Bauh. l. c. 6), der af Linné (l. c. 71) identificeres med *Scirpus caespitosus*. Man kunde ogsaa tænke paa *Heleocharis palustris* R. Br. (v. *uniglumis* Koch) = *Juncus palustris* L. (= *Juncus capitulis equiseti major* Bauh. l. c. 12). Dog er *Gr. junc. spic. marit.* Kyll. vir. 62 = *Triglochin maritimum* L. (*Gr. spic. alterum* Bauh. l. c. 6.)

¹⁴³) Ogsaa her menes rimeligvis en art *Juncus* eller *Scirpus* f. eks. *Scirpus maritimus* L. (= *Gramen cyperoides panicula sparsa majus* Bauh. l. c. 75). *Juncus effusus* L. = *Juncus laevis panicula sparsa* Bauh. l. c. 12.

¹⁴⁴) Hvilket bredbladet græs eller halvgræs hermed menes, kan vel neppe med bestemthed afgjøres. Nævnes kan *Phalaris arundinacea* L. = *Gramen aquaticum paniculatum latifolium* Bauh. l. c. 3, der ogsaa anføres som synonym med *Poa aquatica* (se Linné *Sp. pl.* 80 & 98), *Scirpus sylvaticus* (*Gramen Cyperoides miliaceum* Bauh. l. c. 76) eller en af vore store bred-

3 GUNNERUS' INFORMANTER OG GIVERE

Her presenteres korte, ufullstendige biografiske opplysninger med vekt på deres bidrag til floraen. Se også kap. 2 Gunnerus' botaniske kilder.

Borchgrewink, Jens Finne, 1736–1819, assistent hos Gunnerus. Studerte i Uppsala under Linné. Ledsaget Gunnerus på visitasreisen til Nordland 1767 (sammen med J. von der Lippe Parelius), til Finnmark i 1769 og var også med på M. Hells ekspedisjon til Vardø. Ble prest i Danmark, senere på Østlandet og døde på Norderhov.

Bredal, Niels Krog, 1732–78, forfatter (med Holberg som forbilde), viseborgermester og borgermester i Trondheim 1757–70, sekretær i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab fra stiftelsen til 1770. Sendte Gunnerus bergrublom *Draba norvegica* (nr. 846) og gulmjelt *Astragalus frigidus* (nr. 968) fra Dovre.

Brinchmann, Hans, 1712–80, i 1737 residerende kapellan til Støren, sogneprest i Holtålen 1753–75. Gunnerus oppholdt seg hos Brinchmann under visitasreise i 1764 og på hjemveien fra København i 1772. Gunnerus samlet en rekke planter med utgangspunkt i prestegården i Holtålen. Brinchmanns hage ble beundret av mange (bl.a. Gerhard Schøning), og belegg av noen hageplanter i Gunnerus' herbarium stammer herfra (Dahl 1893a: 142). Hagen er også nevnt av Baade (1768).

Baade, Peter Daniel, 1737–1823, i 1764 en av Gunnerus' assistenter. Fikk i 1768 trykt sin oversikt over hageplanter i Trondheim i Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. IV. Etter Gunnerus' tid hadde han prestestillinger på Sunnmøre der han også var foregangsmann innen gårdsdrift og hagebruk.

Frugaard, Hans, 1716–92, ordinert til misjonær i Rana og Vefsn 1746, ble i 1751 sogneprest i Kjøllefjord, i 1757 sogneprest i Alta–Talvik og prost i Vest-Finnmark. Korresponderte med Gunnerus om naturalier.

Hagerup, Christian Friderik, 1731–97, i 1758 ordinert av Gunnerus som misjonær for samene i Saltdal der han var til 1761 da han ble vise-pastor i Skjerstad, 1768 prost i Salten, 1769 sogneprest, senere ved Vår Frues menighet i Trondheim til Gunnerus' død. Fra 1768 medlem av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.

Hammer, Gunder, 1725–72. Amtmann i Finnmark 1757–68, omtales av Gunnerus også som «lederen for Finnmarks domsstol». Ga Gunnerus et belegg av finnmarksnyserot *Veratrum album* (*V. lobelianum* var. *misae*, nr. 315).

Hell, Maximilian, 1720–92, jesuittmunk som ble professor i astronomi i Wien. Reiste i 1768–69 til Finnmark for å observere Venus-passasjen fra Vardøhus. Sendte Gunnerus flere alger. Fire alger fra Hell omtales i floraen: *Fucus alatus* (*Membranoptera alata*, smalving, nr. 750), *Ulva caprina* (*Palmaria palmata*, søl, nr. 1001), *Fucus barbata* (*Devaleraea ramentacea*, draugskjegg, nr. 1007) og *Fucus ptilotus* (*Ptilota serrata*, nr. 1045).

Henrici, Robert Stephan, 1715–81, dr. med. 1748, fra 1749 stadsfysikus i Trondheim. Fungerte også som landfysikus i distriktene rundt Trondheim. Var elev av Albrecht von Haller, en av Linnés største motstandere. Henrici var nok den mest botanikkyndige i Trondheim på Gunnerus' tid. Han ble en av Gunnerus' omgangsvenner og medlem av selskapet fra 1767, etatsråd i 1779. Bodde på gården Steene (Steinan) i Strinda (nå Trondheim). Gunnerus refererer ofte til planter samlet eller observert av Herr Doktor Henrici. Reiste i 1765 til Oppdal og Meldal og samlet en del planter til Gunnerus på turen; noen belegg har teksten «Meldalsturen». Mellom 1765 og 1771 foreleste han i naturfag og ledet ekskursjoner i Trondheim bl.a. for latinskolens elever.

Litteratur

Grankvist, R. 2008. Robertus Stephanus Henrici. Biografi på Høytidsmøtet 9. mars 2007. K. norske Vidensk. Selsk. Årbok 2007: 127–136.

Grøn, F. 1934. Robert Stephan Henrici. – Norsk biografisk leksikon 6: 27–28.

Hersleb, Peder Christian, 1702–80. Fra 1765 prost i Namdalen.

Irgens, Johannes, 1723–81, fra 1759 prost i Tromsø. Det refereres til ham under *Osmunda Struthiopteris* (nr. 1).

Kaurin, Henning Junghans, 1737–97, prest i Vardø. Sendte Gunnerus noen få planter: østersurt *Pulmonaria (Mertensia) maritima* (nr. 17) og silkenellik *Dianthus superbus* (nr. 532).

Kempe, Eilert Hagerup, 1733–71, fra 1758 kapellan til Grytten i Romsdal og fra 1763 residerende kapellan i Tingvoll. Samlet *Lichen normöricus* (nr. 973) som han sendte til Gunnerus. Se også Tollan (1949, se kap. 5).

Kortholt, Simon Nikolai, 1713–68, residerende kapellan i Verdal 1747–67.

Krog, Peder Ovesen, 1706–79, i 1747 sogneprest i Verdal, i 1766 prost i Østre Innherred.

Krogh, Jens Andreas, 1740–83, i 1766 kapellan i Volda hos Hans Strøm, i 1774 sogneprest i Nordfjord, senere i Bergen. I 1813 ble hans topografiske beskrivelse over Nordfjord, (ufullstendig manus) publisert av Selskabet for Norges vel.

Kaas, Johannes, 1728–73, fra 1764 kapellan til Stadsbygd i Rissa, i 1768 vikar i Vår Frues sogn i Trondheim. Kaas var den som sendte Gunnerus rødsmelle *Silene armeria* (nr. 182) fra Stadsbygd, likeledes bakkeblåfjær *Polygala vulgaris* (nr. 188).

Lange, Gottlieb Fredrik, ?–1783, opprinnelig tysk, kjøpmann og kirurg, med tilhold i Molde. Sendte Gunnerus kristtorn *Ilex aquifolium* (nr. 518) som han samlet i Ørskog. Lange skal også ha observert østersurt *Pulmonaria maritima* (nr. 17) i Nordlandene. Han omtales av Pontoppidan som mente at Lange hadde et herbarium.

Leem, Knud, 1697–1774, cand. theol. 1715 (19 år gammel!), misjonær i Porsanger og Laksefjord 1725–28, sogneprest i Alta til 1733, fra 1734 sogneprest i Avaldsnes, Karmøy. I 1752–74 professor ved Seminarium lapponicum i Trondheim. Samarbeidet med Gunnerus, bl.a. om samisk språk og etnografi til Leems verk «Beskrivelse over Finmarkens Lapper» utgitt 1767 i København.

Litteratur

Hagland, J.R. & Supphellen, S. (red.) 2003. Knud Leem og det samiske. – Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. 2003–2.

Nissen, K. 1938. Knud Leem. – Norsk biografisk leksikon 8: 255–264. Oslo.

Lie, Ole, 1729–1804, kapellan i Støren 1760–83, senere sogneprest i Bud i Romsdalen, Publiserte opplysninger om bl.a. søterot *Gentiana purpurea* i Budalen.

Litteratur

Lie, O. 1765. Efterretning om nogle Naturalier, i en skrivelse til Hr. Biskop Gunnerus. – Det Trondhiemske Selskab Skrifter 3: 571–576.

Linné, Carl von, 1707–78, svensk lege og professor i Uppsala, banebrytende naturforsker. Brevvekslet med Gunnerus i en årrekke og var en av Gunnerus' viktigste kilder og dertil en beundrer av Gunnerus. *Flora Norvegica* er full av referanser til en rekke av Linnés arbeider. Ble første utenlandske medlem av Det Trondhiemske Selskab.

Litteratur

Amundsen, L. 1976. Johan Ernst Gunnerus og Carl von Linné. Brevveksling 1761–1772. – Oslo, Universitetsforlaget.

Jørgensen, P.M. 2007. The importance of Bishop Gunnerus for Linnaeus. – *The Linnaean* 23–4: 35–40.

Jørgensen, P.M. 2008. Blomsterkongen og biskopen. – *K. norske Vidensk. Selsk. Årb.* 2007: 119–125.

Jørgensen, P.M. 2009. Biskop Gunnerus och Archiater Linné – två tvillingsjälär. – *Svenska Linnésällsk. Årsskr.* 2009: 65–76.

Meldal (Meldahl), Sten, 1738–1817, fra 1765 misjonær til «Finlierne paa Snaasen», fra 1774 sogneprest i Snåsa. Gunnerus' anførsel av lodnemyrklegg *Pedicularis hirsuta* (nr. 469) i floraen stammer fra Meldal, men det dårlige belegget i Gunnerus' herbarium er ikke riktig bestemt.

Oeder, Georg Christian, 1728–91, dr. med. i Göttingen, fra 1754 ekstraordinær professor i botanikk i København. Grunnlegger av storverket *Flora Danica*, og redigerte de første 10 heftene (1766–71) med tegninger av planter som vokser i kongeriket Danmark–Norge. For å skaffe grunnlag for verket reiste han flere ganger i Norge: 1755 ved Christiania (Oslo) og Kongsberg; 1756 Gudbrandsdalen–Dovre–Nidaros (Trondheim)–Røros; 1757 Sørlandet og Telemark; 1758 langs kysten fra Stavanger til Bergens stift og Trondheim der han tilbrakte vinteren 1758/59 og hadde kontakt med Gunnerus. Reiste i 1759 i Nordland, der han ikke kom lenger nord enn Rana (Wagner 2012). Oeder var særlig opptatt av fjellplanter. Gunnerus refererer utallige ganger til Oeder og *Flora Danica*.

Litteratur

Wagner, P. 2012. Georg Christian Oeder og Norges plantegeografi. – *Blyttia* 70: 101–111.

Parelius, Jacob von der Lippe, 1744–1827, assistent for Gunnerus fra 1766. Tegnet de fleste plansjene i Gunnerus' flora. Fulgte Gunnerus på visitasreisen til Nordland i 1767 (sammen med Borchgrewink). Ble inspektør for Det

Kongelige Norske Videnskabers Selskabs samlinger av bøker og naturalier, selskapets sekretær 1786–93. Fra 1774 residerende kapellan ved Vår Frues kirke i Trondheim, så sogneprest i Meldal og prost over Dalenes prosti. Var en av Gunnerus' flittigste bidragsyttere.

Rosted, Elling, 1720–96, fra 1759 sogneprest i Tranøy.

Rottbøll, Christen Friis, 1727– 97?, elev av Linné, professor i medisin og botaniker i København. Omtales i del 2 som kilde for islandske planter gjennom «Afhandling om en Deel enten ganske nye eller vel forhen bekjendte, men dog for oss rare Planter, som i Island og Grønland ere fundne» i det københavnske videnskabernes selskabs skrifter X 1766–76 (4): 393–468, publisert i 1776. I alt refereres det til dette arbeidet et tyvetalls steder, noe som bekrefter at del 2 ble publisert tidligst i 1776, og ikke i 1772 som er trykt på tittelbladet.

Schanke (Skanke), Jonas Jakob, 1711–75, i 1743 sogneprest til Grytten i Romsdal. Sendte Gunnerus belegg av kantkonvall *Polygonatum odoratum* (nr. 248).

Schøning, Gerhard, 1722–80, cand. theol. 1744, men arbeidet som historiker. Kom til Trondheim (sammen med P.F. Suhm) etter å ha fått stilling som rektor ved Katedralskolen i Trondheim. Ble en av grunnleggerne av Det Trondhiemske selskab i 1760 (fra 1767 Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab), sammen med Suhm og Gunnerus. Ble i Trondheim til 1765 da han ble utnevnt til professor ved Sørø akademi. Fulgte i 1773 Gunnerus på hans siste visitasreise, til Nordmøre og Romsdal. Hans erfaringer fra reiser i Sør-Norge i årene 1773–75 er svært rik på opplysninger om mange forhold i datidens samfunn. Reiseberetningene forelå lenge bare som manuskript, og ble først gitt ut i to bind av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i 1910, i 1979 trykt opp av Tapir forlag i Trondheim.

Litteratur

Koht, H. 1958. Gerhard Schøning. – Norsk biografisk leksikon 13: 84–94.

Ræder, T. 1960. Gerhard Schøning. – Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Forh. 33–23: 105–116.

Schøning, G. 1979. Reise giennem en Deel af Norge i de Aar 1773, 1774, 1775 paa Hans Majestets Kongens bekostning er giort og beskreven. – Trondheim. 2 b.

Schøning, Jacob Elias, 1733–93, i 1761 misjonær i Kjelvik, senere sogneprest i Kjøllefjord, 1772 prost samme sted.

Sodeman, Lorentz Holst, 1735–1807, sogneprest i Aure. (Det er usikkert om dette er riktig person.)

Strøm, Hans, 1726–97, cand. theol. 1745, prest i Borgund (Ålesund) 1750, Volda 1764, Eiker 1778, ekstraordinær professor i teologi 1780, dr. theol. 1790, medlem av Det Trondhiemske Selskab. Brevvekslet med Gunnerus, som har mange henvisninger til Strøms beskrivelse av Sunnmøre, og noen referanser til brevvekslingen med Strøm. Var også aktiv som zoolog og publiserte en rekke arbeider i selskabets skrifter og flere avhandlinger i tilsvarende fora i København. Publiserte i 1762–66 en beskrivelse av Sunnmøre med en omfattende behandling av plante- og dyrelivet. Den vakte Linnés beundring.

Litteratur

Jørgensen, P.M. 2010. Hans Strøm – Norges første moderne biolog. – *Naturen* 134: 218 – 227.

Tonning, Henrich, 1732–96, en av Gunnerus assistenter. Arbeidet som «hører» ved Trondhjems latinskole, reiste til Uppsala der han studerte under Linné. Ble der *doctor medicinae* i 1768 med avhandlingen «Rariora Norvegiæ», som den eneste av Linnés norske elever. Fulgte med M. Hells ekspedisjon til Finnmark i 1769. Medlem av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Holdt botaniske forelesninger i Trondheim. Utga i 1773 «Norsk Medicinsk og Oeconomisk flora. Indeholdende Adskillige Planter som fornemmelig ere samlede i Trondhiems Stift. 1». København. Ble «taxatør» ved tollboden. Samlet atskillige planter til Gunnerus, bl.a. fra Åfjord. Ifølge Gunnerus i brev til Linné kunne Tonning ha brakt det langt i naturhistorien, om han ikke hadde vært så «kommod, eller på godt dansk lad».

Valnum (Walnum), Benjamin Dass, 1727–84, «informator» i Nordland, ble i 1758 misjonær til Hemnes, 1770 sogneprest til Saltdal. Ga Gunnerus informasjon om bl.a. lokale og samiske plantenavn.

Weldingh, Christian, 1728–1801, i 1759 dansk misjonær til Varanger, 1761 sogneprest i Måsøy, 1767 sogneprest i Vadsø og prost i Øst-Finnmark, 1771 prest ved Hospitalet i Trondheim, 1773 sogneprest i Inderøy. Forsynte Gunnerus med opplysninger om samiske navn og sendte ham planter (se Dahl 1893b: 56–58). I 1771 ble Weldingh utnevnt til adjunkt ved Seminarium lapponicum i Trondheim (der K. Leem var) fordi han «besad stor Styrke i det lappiske Sprog» ifølge Gunnerus.

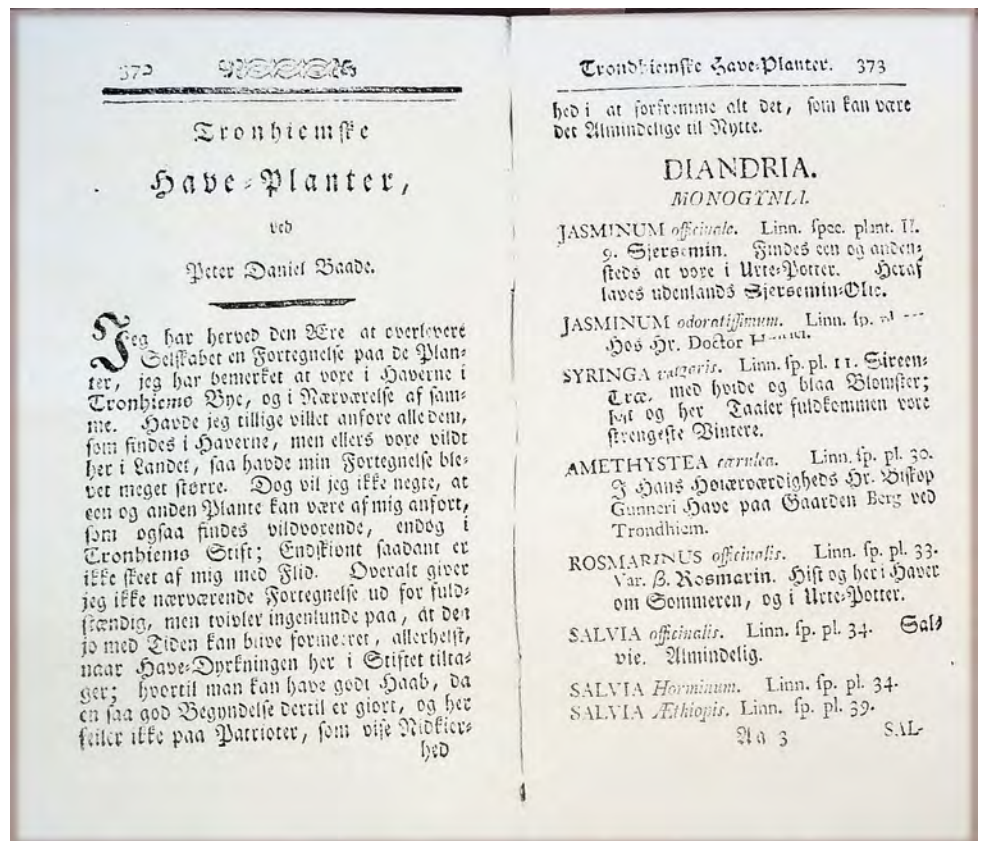
Wessel, Anders Bredahl, 1714–98, kapellan i Bjørnør i 1740, 1751 sogneprest i Åfjord, 1771 sogneprest i Aukra (Se Dahl 1893b: 56). Sendte planter til Gunnerus, bl.a. *Barbarea stricta* (nr. 717).

Willer, Jens Ochenius, 1733–92, i 1766 residerende kapellan i Beitstad, fra 1787 sogneprest samme sted. Nevnes som samler av kantkonvall *Convallaria*

polygonatum (nr. 248) i Oppdal. (Det er en viss usikkerhet om hvorvidt dette er rette herr Willer.)

Zoëga, Johan 1742–88. Student under Linné, bestyrer/lektor i botanisk hage i København og assistent for G.C. Oeder. Skrev en flora for Island, hovedsakelig basert på eget materiale med tillegg av andres funn, bl.a. av König. Gunnerus kalte ham en «en ansett kjøbenhavnsk botaniker» (del 2: 137). Zoëga sendte Gunnerus lav og moser. I floraen omtales: *Lichen miniatus* (*Dermatocarpon miniatum*, glatt lærlav, nr. 1056), *Lichen sacchatus* (*Solorina saccata*, vanlig skållav, nr. 1057), *Bryum hyperboreum* (nr. 1060), *Bryum norvegicum* (*Bartramia helleriana*, storkulemose, nr. 1064), *Mnium triquestrum* (*Meesia triquetra*, skruesvanemose, nr. 1102). Ettersom ingen av dem er belagt i herbariet, og heller ikke er gjenfunnet andre steder, kan bestemmelsene ikke kontrolleres.

P.D. Baades fortegnelse over hageplanter i trondhjemske hager ble publisert i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter, Fjerde Deel i 1768, s. 362–416. Baade bruker Linnés systematikk og binære nomenklatur, som nok er resultat av påvirkning fra Gunnerus. I teksten henvises det til hager på navngitte gårder rundt byen, bl.a. Berg, Gunnerus' gård i Strinda.

Gunnerus-herbariet oppbevares i hvelvet til NTNU Vitenskapsmuseet, Seksjon for naturhistorie. I kassene ligger ark påmontert pressete planter, nummerert etter artenes rekkefølge i *Flora Norvegica*. For mange av floraens arter finnes ikke belegg i herbariet, mens andre er representert med to eller flere, av og til mange belegg. Foto Eli Fremstad, NTNU Vitenskapsmuseet.

Den eldste delen av Gunnerus-herbariet er den såkalte Folio: papirark som er heftet sammen til en bok og gitt et felles omslag. På hvert ark er det (eller har det vært) limt opp planter. Foto Eli Fremstad, NTNU Vitenskapsmuseet.

4 GUNNERUS-HERBARIET

Gunnerus-herbariet er plantesamlingen som biskop J.E. Gunnerus (1718–73) etterlot seg. Det er ett av de eldste eksisterende herbariene i Norge, og det største av de få som fremdeles finnes fra 1700-tallet. I dag er det en del av de vitenskapelige samlingene ved NTNU Vitenskapsmuseet (herbarium TRH). Det består av pressede planter som er montert på papirark; mest karsporeplanter og blomsterplanter, en del moser, lav og alger og noen få sopp. Alle arkene (beleggene) er skannet (i TIF-format), dvs. foreligger i digital form med høy oppløsning. Med unntak av algene er de også registrert i TRHs herbariedatabase. Bildene av herbariearkene vil med tiden bli tilgjengelige på Internett, mens et utvalg av de «peneste» eller særlig interessante beleggene vises i denne oversettelsen av *Flora Norvegica*.

Etter Gunnerus' død hadde herbariet en omskiftelig tilværelse under til dels meget dårlige lagringsforhold i Trondheim. Under eierskifter, flyttinger, lån og bearbeidinger er trolig deler av herbariet gått tapt.

Den første faglige gjennomgangen vi vet om ble foretatt av professor M.N. Blytt ved Kgl. Fredriks Universitet, Christiania, under et opphold i Trondheim i 1824–25. Blytt tok med seg en del ark sørover for videre gransking. Blytt kommenterte mye senere Gunnerus-herbariet på «De skandinaviske Naturforskere fjerde Møde i Christiania» i 1844, der referatet opplyser: «Torsdag den 18de Juli. Professor Blytt holdt et foredrag angaaende nogle critiske norske Planter, især med Hensyn til *Gunnerus's* Opgivende og hans Herbarium, hvorhos de tilhørende Exemplarer forevistes.» Hvorvidt alle arkene er blitt returnert er uvisst.

Halfdan Bryn skapte en viss orden i samlingen i 1880-årene, men den store og grunnleggende bearbeidningen ble foretatt av Ove Dahl, som i perioder oppholdt seg i Trondheim for å skape orden i de botaniske samlingene til den daværende eieren av Gunnerus-herbariet, Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab. Dahl publiserte resultatene i en rekke av DKNVS' skrifter/forhandlinger (se kap. 5 Skrevet om Gunnerus). Dahl laget den første oversikten over Gunnerus-herbariet og dokumenterte Gunnerus' aktiviteter i form av visitasreiser, innsamlinger,

kontakter m.m. ved å granske upubliserte visitasprotokoller, korrespondanse osv. Senere har flere forskere undersøkt deler av herbariet. Moser: I. Hagen (1890-årene), J. Lid (1921), K.I. Flatberg (1983), men særlig A.A. Frisvoll (1983). Lav: C. Kindt (1892), B. Lyng (1921) og T. Tønsberg (1983). Sopp: F.E. Eckblad, S. Sivertsen, A. Krovoll og M. Nettelbladt. Alger: M. Foslie (1886), J. Rueness (1983). Andre forskere har ombestemt eller bekreftet (konfirmert) enkeltbelegg.

En katalog over hele herbariet ble laget av Krovoll & Nettelbladt (1985). Etter skanning og registrering av herbariet er det gransket på nytt, og det er behov for ytterligere revisjoner. Revisjon av deler av karplantene i herbariet er utført av R. Elven & E. Fremstad, men disse revisjonene er per januar 2016 ikke lagt inn i TRHs herbariedatabase. Noen av revisjonene er kommentert under de gjeldende artene i floraen. Det gjenstår imidlertid en god del arbeid før hele herbariet er gjennomgått på nytt. Da burde en ny katalog bli gjort tilgjengelig (som trykksak og/eller på Internett).

I likhet med *Flora Norvegica* omfatter herbariet hovedsakelig planter fra biskopens ansvarsområde fra Romsdal til Øst-Finnmark. Det består av 2828 registrerte numre: karplanter 2602, moser 74, lav 104, sopp 6 og 7 registrerte og ca. 35 foreløpig uregistrerte alger. Antallet registreringer kan øke litt når revisjonen av karplanter er fullført. For karplanter og sopp består hvert registreringsnummer av ett objekt (ett eller flere individer av samme art/takson). For lav og moser består en del registreringsnumre av mer enn én art. Blant mosene er det i alt 94 innblandete arter i de 74 numrene, for lav er det 45 innblandete arter i 104 numre. I og med at det for en rekke arter finnes flere og til dels mange belegg, f.eks. av vanlige karplanter og noen alger, er antallet arter som er representert i herbariet langt lavere enn antall registrerte numre. I Gunnerus-herbariet finnes typemateriale for arter som Gunnerus var den første til å beskrive (Jørgensen 2012a). Noen av navnene gjelder fremdeles, dvs. at Gunnerus er anerkjent som «beskriver» (autor) av de respektive artene (Bakken et al. 2011), se også kap. 8.

Plantene er samlet av Gunnerus selv, eller er sendt til ham fra en rekke kontakter, særlig hans egne assistenter (amanuenser), prester og andre embetsmenn (Se kap. 3 Gunnerus' informanter og givere). Det er ikke alltid klart hvem som er opphavsmannen til de enkelte beleggene. Noen er åpenbart heller ikke fra Norge, men kan skrive seg fra Sverige, der flere «Gunnerus-disipler» oppholdt seg for å studere under Carl von Linné. Det er reist spørsmål, bl.a. av Blytt (1847), Tollan (1949), Fremstad (2011) og Jørgensen & Fremstad (2012), ved mange av Gunnerus' angivelser i *Flora Norvegica* og ved belegg i herbariet, særlig hvorvidt de er riktig bestemt og om de kan være funnet der Gunnerus angir dem fra, eller

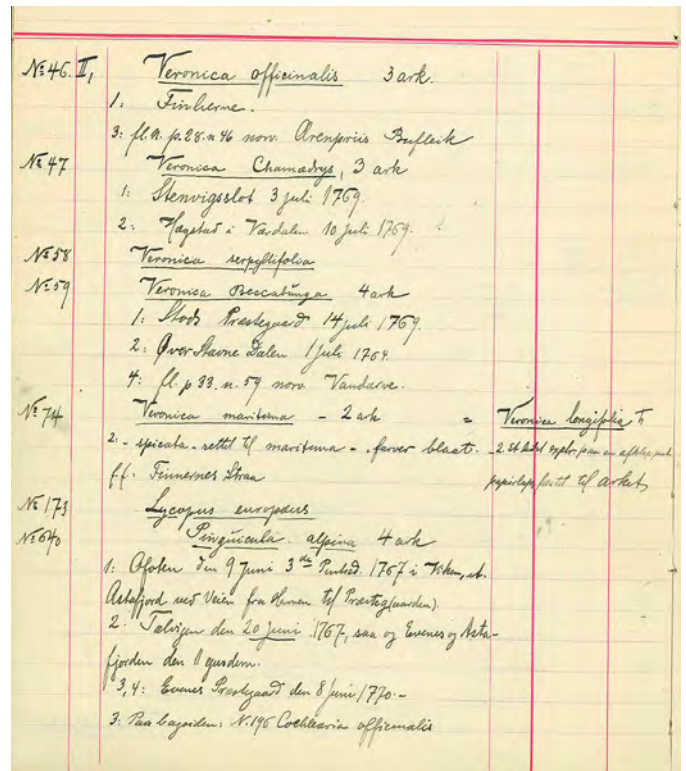
om Gunnerus i det hele tatt er finneren. Uansett var Gunnerus den som innlemmet materialet i herbariet og omtalte det i floraen.

Gunnerus-herbariet var først og fremst biskopens eget studieherbarium, som han brukte som grunnlag til å lære seg arter og som et utgangspunkt for skrivingen av floraen. Arbeidet med de to gikk vel mer eller mindre parallelt. *Flora Norvegica* og Gunnerus-herbariet er håndfaste produkter av biskopens seriøse og iherdige bestrebelsers med å vise samtiden noen av de ressursene som Norges natur omfatter. Kapittel 8 om Gunnerus og botanikken gjør et forsøk på å belyse hans forhold til samtidens botanikk og å vurdere ham i lys av dagens botaniske kunnskap.

Folioens ark 82 med planter fra «Maasøe», Måsøy i Finnmark, som Gunnerus besøkte i 1759, på den første visitasreisen i Nord-Norge. I TRHs database er arket angitt som udatert. På arket finner en bakkeryllik *Achillea millefolium*, lodnerublom *Draba incana*, reinrose *Dryas octopetala*, åkersnelle *Equisetum arvense*, en øyentrøst *Euphrasia*, rynkevier *Salix reticulata*, fjellsmelle *Silene acaulis*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum* og fjellfiol *Viola biflora*. Plantene er festet til arkene med papirstrimler med lim på baksiden.

En tilfeldig valgt side i Ove Dahls notater fra gjennomgangen av Gunnerus' herbarium i 1890-årene. Dahl noterte artenes nummer i *Flora Norvegica*, antall ark, materialets tilstand, lokalitet, dato, ombestemmelser og merknader til M.N. Blytts behandling av beleggene. For art nr. 46 (øverst på siden) noterte Dahl to innsamlinger. Belegg 46.3 er uten navn, lokalitet og dato fra Gunnerus' hånd og er limt inn på ark 325 i folioen sammen med sju andre arter. Dahl bestemte belegget til legeveronica *Veronica officinalis*. I TRHs database (TRH V-187274 (46.3) (folio-325) står A. Krovoll og M. Nettelbladt 1985 som bestemmere av belegget, noe som ikke er korrekt i og med Dahls notater.

5 SKREVET OM GUNNERUS, MEST SOM BOTANIKER

- Amundsen, L.** 1976. Johan Ernst Gunnerus og Carl von Linné brevveksling 1761–1772. – Universitetsforlaget, Oslo. 205 + 3 s. [Her var Rolf Nordhagen botanisk konsulent.]
- Andersen, H.W., Brenna, B., Njåstad, M. & Wale, A. (red.)** 2009. *Aemula Lauri*. The Royal Norwegian Society of Sciences and Letters, 1760–2010. – Watson Publishing International, Sagamore Beach, USA.
- Bakken, T., Fremstad, E. & Aagaard, K.** 2012. Bishop Gunnerus as a naturalist: His impact on biodiversity. – S. 109–128 i Jakobsen, R.N. (red.) *Aspects of Johan Ernst Gunnerus' life and work*. K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 2011–2.
- Bille, O.** 1971. *Gunnera* og biskop Gunnerus. – *Blyttia* 29: 157–159.
- Bryn, H.** 1929. J.E. Gunnerus og Videnskapsselskapet. – *K. norske Vidensk. Selsk. Forh.* 1 (1926–28): 47–51.
- Catalogus supellectilis librariae: quam reliquit perillustris quondam et summe venerabilis S. S. theol. doct. et professor Johannes Ernestus Gunnerus ...1774 Nidrosiae.** Typis J.C. Windingii. 180 s. [Auksjonskatalog over Gunnerus' boksamling. Et interfoliert eksemplar i Gunnerusbiblioteket gir oversikt over hvem som kjøpte hvilke verker og til hvilken pris.]
- Dahl, O.** 1892a. Oversigt over Det kongelige norske videnskabers selskabs botaniske samlinger. – *Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1888–90: 1–101. (Se s. 68–80.)
- Dahl, O.** 1892b. Biskop Gunnerus' virksomhed fornemmelig som botaniker tilligemed en oversigt over botanikens tilstand i Danmark og Norge indtil hans død. – *K. norske Vidensk. Selsk.Skr.* 1888–90: 102 – 253, og fortsettelse av denne (trykkeår og bindnummer, tittel):

- 1893a. 1891: 1–152. Johan Ernst Gunnerus, samt tillæg I. Gunnerus' botaniseren ved Trondhjem og paa visitatsreiserne. **A.** Gunnerus' botaniseren ved Trondhjem (navnl. 1764 – 1766). **B.** Gunnerus' visitatsreise i Dalernes provsti 1764 og der indsamlede planter.
- 1893b. 1892: 1–61. Tillæg I. Gunnerus' botaniseren ved Trondhjem og paa visitatsreiserne. **C.** Gunnerus' visitatsreiser i Nordland og Finmarken og der indsamlede planter. **D.** Planter indsendte til Gunnerus fra Stadsbygden og Aafjorden, Nordland og Finmarken.
- 1894. 1893: 22–74. Tillæg I. Gunnerus' botaniseren ved Trondhjem og paa visitatsreiserne. **E.** Visitatsreisen 1768 i Romsdals amt og de derfra opgivne planter. **F.** Visitatsreisen [1769] i Indherreds provsti og de derfra opgivne planter. **G.** Botaniseren 1771–1772. (Nedreise til Danmark. Ophold i Kjøbenhavn. Hjemreise. Visitatsreise i Dalernes provsti).
- 1896. 1895: 11–224. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte I. Indledende bemærkninger. A–F.
- 1897. 1896–4. 91 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 2. F. Breve til Gunnerus.
- 1897. 1897–4. 80 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 3. F. Breve til Gunnerus.
- 1898. 1898–4. 83 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 4. F. Breve til Gunnerus.
- 1899. 1899–4. 64 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 5. F. Breve til Gunnerus.
- 1900. 1900–4. 96 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 6. F. Breve til Gunnerus.
- 1903. 1902–4. 99 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 7. F. Breve til Gunnerus.
- 1906. 1906–4. 102 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 8. G. Breve ang. Seminarium lapponicum, dettes adjunkter og Gunnerus' assistance ved Knud Leems videnskabelige arbejder.
- 1908. 1907–4. 36 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 9. H. Breve ang. Gunnerus' slektninge.
- 1909. 1908–4. 39 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 10. I. Gunnerus' forhold til biskop N. Chr. Friis.
- 1911. 1910–12. 62 s. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 11. K. Af Gunnerus' konceptbog 1768–1772. Registre. Indholdsfortegnelse til det hele arbeide..
- Dahl, O.** 1907. Carl von Linnés forbindelse med Norge. –Trondheim. 41 + 71 s.

- Dahl, O.** 1918. Johan Ernst Gunnerus. Et tohundredearsminde. – *Naturen* 42: 33–59.
- Dahl, O.** 1934. Floristiske undersøkelser i Finnmark fylke i eldre og nyere tid. 1. Undersøkelser av J.E. Gunnerus. – I: Dahl, O. Floraen i Finnmark fylke. *Nyt Magazin for Naturvidenskaberne*. S. 1–5.
- Eckblad, E.** 1955. The Gasteromycetes of Norway. The epigaeal genera. – *Nytt Mag. Bot.* 4: 19–86. [Omtaler noen av soppene i *Flora Norvegica*.]
- Eckblad, F.-E.** 1984. Biskop Johan Ernst Gunnerus (1718–1773) og hans mikroskop. – *Blyttia* 42: 1–5.
- Eckblad, F.-E. & Høiland, K.** 1985. Biskop J.E. Gunnerus og soppene i hans *Flora Norvegica* 1766, 1776. – *K. norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1985–2. 38 s.
- Engegård, G.** 1973. Biskop Gunnerus og «*Flora norvegica*». – *Blyttia* 31: 3–15.
- Foslie, M.** 1885. Ueber die Laminarien Norwegens. – *Christiania Vidensk.selsk. Forh.* 1884–14: 13–112, pl.
- Foslie, M.** 1886. Kritisk fortegnelse over Norges havsalger efter ældre botaniske arbeider indtil aar 1850. – *Tromsø Mus. Aarsh.* 9: 85–137.
- Fremstad, E.** 2010. Floraen på Gunnerus' Berg i 1760-årene. – *Orebladet* 13–2: 10–14.
- Fremstad, E. & Jørgensen, P.M.** 2011. Fantes klokkesøte *Gentiana pneumonanthe* engang i Gudbrandsdalen? – *Blyttia* 69: 130–132.
- Frisvoll, A.A. & al.** 1995. Sjekkliste over norske mosar. Vitskapleg og norsk namneverk. – *NINA Temahefte* 4. 101 s. [S. 7–8 om moser og mosenavn i *Flora Norvegica*.]
- Gran, H.H.** 1918. Gunnerus som botaniker. – *Norsk teol. Tidsskr.* 9: 158–167.
- Hagen, I.** 1898. Norges Bryologi i det 18de Århundrede. – *K. norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1897–3: 1–195.
- Iversen, R.** 1961. Johan Ernst Gunnerus som humanist. *K. norske Vidensk. Selsk. Forh.* 1960, 33: 57–62.
- Jakobsen, R.N.** 2013. Om Nytt og Nødvendigheden at et Videnskabers Selskab. Johan Ernst Gunnerus om dei ulike vitskapsgreinene sin einskap og nytte. – *Kgl. norske Vidensk. Selsk. Årbok* 2012: 51–53.
- Jakobsen, R.N.** 2015. Gunnerus og nordisk vitskaphistorie. – *Scandinavian Academic Press, Oslo*. 339s.
- Jørgensen, P.M.** 2006. *Gunnera* – Nidarosbispens plante. – *Årringen* 2006: 15–20.
- Jørgensen, P.M.** 2007. The importance of Bishop Gunnerus for Linnaeus. – *The Linnaean* 23–4: 35–40.
- Jørgensen, P.M.** 2008a. Blomsterkongen og biskopen. – *K. norske Vidensk. Selsk. Årb.* 2007: 119–125.
- Jørgensen, P.M.** 2008b. Gunnerus, Linnés norske tvillingsjel. – *Naturen* 132: 118–123.

- Jørgensen, P.M.** 2009. Biskop Gunnerus och Archiater Linné – två tvillingsjälar. – Svenska Linnésällsk. Årsskr. 2009: 65–76.
- Jørgensen, P.M.** 2010. Biskop Gunnerus som botaniker. – Blyttia 68: 53–60.
- Jørgensen, P.M.** 2012a. New names in Gunnerus's *Flora Norvegica*, and their typification. – Taxon 61: 1088–1095.
- Jørgensen, P.M.** 2012b. Plantenavnene hos Gunnerus i *Flora Norvegica*. – Acta Acad. Reg. Gustavii Adolphi 123: 187–198.
- Jørgensen, P.M.** 2012c. Johan Ernst Gunnerus' 'Efterretning om de saa kaldede Løsnings-stene, eller Vette-nyrer'. Om Orme. Steene og nogle andre udenlandske Frugter, som findes hist og her ved Stranden i Norge. – K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 2011–4: 37–41.
- Jørgensen, P.M.** 2013. Gunnerus om nytteplanter, eller 'Pan norvegicus'. – Blyttia 71: 144–156.
- Jørgensen, P.M.** & Fremstad, E. 2012. Angivelser av karplanter som det er verdt å merke seg i J.E. Gunnerus' «*Flora norvegica*» (1766–76). – Blyttia 70: 90–98.
- Krovoll, A.** & Nettelbladt, M. 1985. Catalogue of the J.E. Gunnerus herbarium. – Gunneria 52. 171 s.
- Lande, R.** & Solem, T. 2013. Biskop Gunnerus og den botaniske hagen hans på Berg. – Strinda den gang da. Årbok for Strinda historielag 13: 160–168. Trondheim.
- Lyng, B.** 1921. Lichens in the Herb. Gunnerus. – K. norske Vidensk. Selsk. Skr. 1920–3. 12 s.
- Lysaker, T.** 1987. Johan Ernst Gunnerus. – S. 325–358 i Lysaker, T. Nidaros erkebispstol og bispesete 1153–1953. 2. Reformasjon og enevelde 1537–1804.
- Lysaker, T.** 2001. Johan Ernst Gunnerus. – Norsk biografisk leksikon 3: 435–437.
- Lysaker, T.** 2010. Johan Ernst Gunnerus – utdypning. http://www.nbl.snl.no/Johan_Ernst_Gunnerus/utdypning_-_1.
- Marsh, G.M.** 2002. A vivid shaft of northern light. Journeys with Bishop Johan Ernst Gunnerus and *Flora Norvegica* through three centuries. – Tapir Academic Press, Trondheim. 144 s.
- Midbøe, H.** 1960. Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs historie 1760 – 1960. I. – Trondheim. 407 s. [Særlig s. 31–99]
- Nordgaard, O.** 1918. Biskop Gunnerus som naturforsker. – S. 112–140 i Joh. Ernst Gunnerus 1718 – 26. februar – 1918. Mindeblade. Kongelige Norske Videnskabers Selskab, Trondheim.
- Nordgård, O.** 1931. Gunnerus, Johan Ernst, 1718–1773. – Norsk biografisk Leksikon 5: 98–103.
- Nordhagen, R.** 1949. Linnés forbindelse med norske naturforskere. – Svenska Linnésällskapetets Årsskrift 32: 5–18.
- Nordhagen, R.** 1960. Biskop Johan Ernst Gunnerus som naturforsker og hans forbindelse med Linné. – K. norske Vidensk. Selsk. Forh. 1960, 33: 63–93.

- Ouren, T.** 1980. Fra biskop J.E. Gunnerus' plantesamlinger i Gauldalen. – Gauldalsminne 4: 136–140.
- Printz, K.H.O.** 1918. Biskop J.E. Gunnerus som botaniker. – S. 76–96 i Joh. Ernst Gunnerus 1718 – 26. februar – 1918. Mindeblade. K. norske Vidensk. Selsk., Trondheim.
- Ramberghaug, K.** 2006. Biskop Gunnerus, geistlig embetsmann eller vitenskapsmann i bispekjole? – Masteroppgave i historie, NTNU Institutt for historie og klassiske fag. 77 s. Upubl.
- Schøning, G.** 1774. Mindetale over Gunnerus. – S. 41–76I i Wille, J. (red.) 1805. Samling af Mindetaler. København.
- Sivertsen, E.** 1961. Johan Ernst Gunnerus som zoolog. – K. norske Vidensk. Selsk. Forh. 1960–33: 41–56.
- Stubhaug, A.** 2010. Den lange linjen. Historien om Videnskabselskabet i Trondheim. – Tapir Akademisk Forlag, Trondheim. 288 s.
- Tollan, I.** 1949. Eilert Hagerup Kjempe som plantesamler for biskop Gunnerus. – Blyttia 7: 81–86.
- Weisæth, G.** 1958. Trær, busker og planteskole ved Værnes i årtierne omkring 1690. – Årsskrift for planteskoledrift og dendrologi 1958: 7–12. [Om bl.a. hvilken *Sorbus* Gunnerus omtaler fra planteskolen ved Værnes, se floraens nr. 211.]
- Wille, N.** 1920. Gunnerus, Johan Ernst. – Salmonsens Konversationsleksikon 10: 426–428.

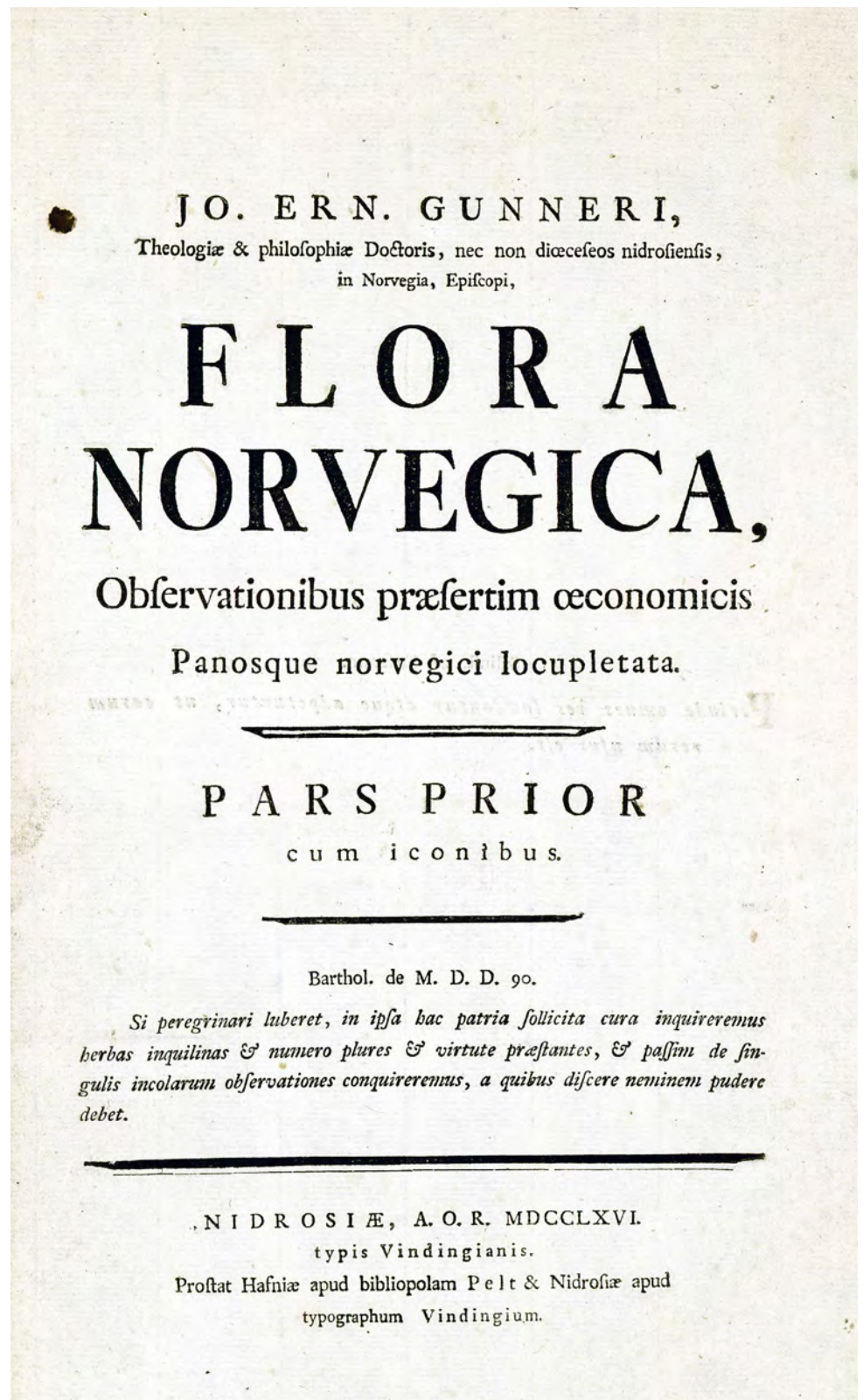
Den svenske biologen Carl von Linné viste Gunnerus en stor ære ved å kalle opp en planteslekt etter ham. Slekten *Gunnera* omfatter 40–50 arter av storvokste planter som hører hjemme hovedsakelig på den sørlige halvkule. Nå regnes *Gunnera* til familien Gunneraceae i ordenen Gunnerales. Foto Vibekke Vange, NTNU Vitenskapsmuseet, fra The Lost Gardens of Heligan i Cornwall, England.

Gunnera tinctoria dyrkes i Arboretet og Botanisk hage, Milde, Universitetet i Bergen. Arten kalles bl.a. «chilensk rabarbra»: unge, skrelte bladskaft kan spises rå eller kokt. Fra roten kan en få svart fargestoff. Planten blir ca. 2 m høy og trives på lysåpne steder med fuktig jord langs bekker og elver (ifølge Plants for the future). Foto Terhi Pousi, Arboretet og Botanisk hage, Milde.

Tittelbladet til floraens del 1, utgitt i 1766.

JOHAN ERNST GUNNERUS

Doktor i teologi og filosofi, og samtidig biskop i Nidaros bispedømme i Norge,

Flora Norvegica,

særlig beriket med økonomiske observasjoner i det norske riket.

FØRSTE DEL,

med bilder.

Bartholin i M. D. D. [De medicina Danorum domestica] s. 90.

Dersom man vil ut og vandre, burde man undersøke med ivrig oppmerksomhet de urter som vokser i dette land, de som både er mange i tall og utmerker seg i overlegenhet, og vi burde samle inn de enkelte innbyggers observasjoner overalt, ettersom ingen bør skamme seg over å lære av disse.

Nidaros, 1766.

Fra Vindings trykkeri

Selges i København hos bokhandler Pelt og i Trondheim hos Vindings trykkeri.

Hyllest til Cæsar.

Alle ting blir satt pris på og etterspurt i henhold til hvor mye det er bruk for dem.

Til Kongen

Høyst ærede Konge,

Det er mye som gjør meg stolt når jeg nå presenterer de første frukter av *Flora Norvegica* for Deres Majestets trone. Alle plantene som er beskrevet her er samlet inn i Kongens egne landområder. Hele dette foretaket har, så langt det ligger i min makt, hatt til hensikt å fremme målene til det kongelige botaniske institutt, og derved bidra til at de mest kjente plantene i landet vårt skal bli til nytte for Kongens undersåtter [innbyggere], og dessuten å angi hjelpemidler som kan lette deres nød. For hvem skal jeg takke mer enn Dem, høyst ærede Konge, for mine resultater, som jeg har arbeidet så iherdig med å oppnå. Det må også tilføyes at denne Flora er skapt på grunn av den store gunst som Kongens far, en mann med et meget ærefullt ettermæle, har vist meg, og som De, nådige Konge, meget velvillig har latt meg fortsette med. For hvem skylder jeg mer takk til enn til Dem, nest etter Gud, for alle de kongelige velgjerninger, som jeg har nydt så godt av, og fremdeles gjør det. Og derfor stoler jeg på, og ber også underdanig om, at De, ærverdige Konge, skal motta dette verk, som jeg har våget å dedisere til Dem, med en fortrolig mine. For til nå har jeg neppe blitt sterkere knyttet til et bånd av Den kongelige gunst, enn det som binder meg til å prøve alt som er nyttig for fedrelandet. Måtte hell og lykke prege de kongsgjerninger som De nå setter ut i livet, høyst ærede Konge, slik jeg ydmykt ber til Gud om! Måtte De være beskytter av og en pryd for den religion, som De så samvittighetsfullt ofrer Dem for! Måtte De støtte vitenskapene, som De så fortreffelig dyrker frem! Måtte De leve inn i en lang, men behagelig og harmonisk alderdom! Måtte den grenseløse guddommelige mildhet hedre Dem og hele det kongelige hus med den største lykke! Måtte jeg alltid hengivent uttrykke disse bønner om Deres kongelige velstand, opphøye Konge.

Til Deres kongelige majestet
fra den evig ydmyke og hengivne undersått,
Johan Ernst Gunnerus.

Til den velvillige leser med beste hilsener fra forfatteren

Naturhistorien bidrar på en fremragende måte til å bekrefte det guddommeliges eksistens og den ubegrensede guddommelige fullkommenhet. Dessuten utgjør den likeledes det naturlige grunnlag som all fysisk viten hviler på. Den viser seg også på en vidunderlig måte å være anvendelig for menneskenes gjøremål, både i det offentlige og private liv. Av den grunn burde alle, og spesielt den kristne og gode borger, føle behov for å arbeide med å utvikle denne så nyttige, eller rettere sagt himmelske lære, så meget som han kan. Også jeg har følgelig trodd at den plikt og oppgave var pålagt meg, at jeg ikke bare skulle være opptatt av denne vitenskapen og belyse den så godt jeg kunne, men også oppildne andre til å arbeide med

den, i fedrelandets interesse. Mine lange, årlige reiser – til lands og til vanns – til menighetene bidro i stor grad til å realisere denne målsettingen. Dessuten bidro mine gode landsmenn ved å fortelle meg med entusiastisk iver hva som i naturens rike etter deres syn var verd oppmerksomhet. Som det fremgår av de tre volumer av *Acta Nidrosiensia* [Det Trondhiemske Selskabs Skrifter] som allerede er utkommet, har jeg bare tatt for meg dyreriket og til dels det som kan kalles mineralriket. Men ut fra mitt fedrelands særegne behov, kreves det mest av alt en flora, og en som uten vansker kan skaffes til bruk både i spesielle og alminnelige sammenhenger. Derfor har jeg ingen betenkeligheter med å starte dette arbeidet, selv om det har vært meget vanskelig. Jeg vil derved også gjøre en innsats for det berømte kongelige botaniske institutt på alle måter. Jeg hadde først bestemt meg for å forfatte en norsk flora på dansk og latin, men da jeg følte at det var fare for at mengden av botaniske faguttrykk skulle skremme bort alle ulærde lesere fra den, ombestemte jeg meg. Jeg tror likevel at den nytten som jeg tilstreber, kan oppnås. For de ulærde kan nemlig ved hjelp av de lærde finne det de ønsker [i boken]. Jeg synes likevel at det hadde vært lettere for de ulærde hvis man hadde laget en forkortet utgave av floraen, skrevet på et dagligdags språk som en hvilken som helst student lett kan oppfatte, og der alle botaniske uttrykk unntatt den «triviale linneanske betegnelse» [se nedenfor] var utelatt. Noen vil nok ønske at utgivelsen av denne floraen ble utsatt, slik at en så stor samling av planter kunne ordnes i systematisk orden. Men hvis utgivelsen av den skulle utsettes så lenge, frykter jeg at den neppe vil bli publisert i min levetid. Derfor har jeg ment at det var fornuftigere å presentere de norske plantene etter hvert som jeg er blitt kjent med dem, uten noen systematisk orden. For å komme i gang – måtte Gud bifalle prosjektet – fremlegger jeg i denne første del 365 planter, de øvrige i andre del. Hvis jeg oppdager nye planter etter dette, vil jeg beskrive disse senere i våre *Acta Nidrosiensia*. Ut fra disse [skrifter], vil jeg, når jeg har skaffet et tilstrekkelig antall, lage en forkortet utgave av floraen i systematisk orden, hvis jeg [til den tid] vil være i live. Hvis ikke [jeg er det], vil en lærling i botanikkens tjeneste kunne utarbeide den. Jeg fremviser alle de planter, som jeg gjennomgår, med linneanske, men ofte også med andre botanikers navn og beskrivelser. Dessuten, så langt det er nødvendig, utstyres jeg dem med særegne definisjoner eller beskrivelser og med de spesielle «trivialnavnene» [dvs. Linnés forenklete, binære nomenklatur] samt med mange illustrasjoner både i floraen og fra våre *Acta Nidrosiensia*, med de nødvendige tilføyelser. Forøvrig kan det som jeg har presentert i denne del av floraen [i forhold til Linné] oppsummeres i følgende punkter:

I. Til planter som synes å være nye ifølge Linnés *Systema [naturae]* 10. utg. og *Species plantarum* 1. utg. Til disse fører jeg naturligvis seks *Fucus*-arter [tang]: 1) *hyperboreum* nr. 61. 2) *virgatum* nr. 93. 3) *ovinum* nr. 210. 4) *caprinum* nr. 211. 5) *bifurcatum* nr. 212 og 6) *pinnatum* nr. 213.

II. Til planter som er tidligere kjent, men ikke før oppdaget og beskrevet av en botaniker i Norden. Hit hører: 1) *Polypodium lonchitis* nr. 49. 2) *Primula*

integrifolia nr. 154. 3) *Silene armeria* og dennes doble varietet, med purpurfargete og hvite blomster. Jeg nevner her ikke at varieteten *Statice armeria graminifolia* nr. 113, ikke så langt det kan fastslås, er funnet i Norden, unntatt av Kylling i Danmark. Jeg nevner heller ikke den sjeldne varietet av *Cardamine hirsuta* nr. 195.

III. Av planter som ikke finnes i utgave 2 av *Flora Svecica*, foruten disse ni oppført i punkt I og II, regner jeg opp følgende: 1) *Pulmonaria maritima* nr. 17. 2) *Gentiana purpurea* nr. 97. 3) *Digitalis purpurea* nr. 125. 4) *Tamarix germanica* nr. 152. 5) *Spongia infundibuliformis* nr. 238. 6) *Spongia officinalis* nr. 245 og 7) *Fucus excisus* nr. 314. Men jeg må nevne at vår berømte botaniker Oeder allerede har samlet og har vakkert avbildet den første arten [av disse] i dette stift [Nidaros]. Dette gjelder også den andre, tredje og fjerde, og tilsynelatende også den syvende i andre av Norges stift (sammen med andre sjeldne og for en del nye planter [for landet]). Dessuten fremgår det klart fra den meget lærde Herr Strøms avhandling om Sunnmøre I, s. 85 og 146, at han har funnet den tredje, femte og sjuende arten utenfor dette stift, sikkert på Sunnmøre. Han har innsett at hans *Samolus valerandi* i dette verket I, s. 122 er det samme som *Pulmonaria maritima*. Det har han gjort meg oppmerksom på i sitt brev til meg datert 9. april 1764. Jeg er i tvil om jeg også skal regne *Spongia frutescens* fra vårt hav til de planter som ennå ikke er oppdaget i Sverige, siden jeg er usikker på om den skiller seg fra Linnaeus' arter *Spongia lacustris* og *fluviatilis*.

IV. Jeg har ikke omtalt planter andre enn de jeg selv har samlet, enten på mine reiser som er mer utstrakte enn noen annen europeisk biskops, eller på min gård Berg ved Nidaros [Trondheim] og dens vidstrakte enger samt på andre steder i byens omegn. [Dette prinsipp brytes dessverre i bind 2 som han skrev senere.]. I dette arbeidet har jeg ofte steget opp på fjellene, helt opp til de høyeste kammene, også til dem som er dekket av evig snø. Jeg har iblant tilbrakt hele dager i disse [fjellene]. Det har noen steder skapt problemer når terrenget har vært utilgjengelig og farlig, men dette har ikke avskrekket meg fra å lete etter planter til lands eller til vanns. Jeg har sett alle de planter som jeg ikke selv har samlet, og har beskrevet dem spesielt med hjelp av Linnés utmerkete system, eller i det minste undersøkt dem på nytt.

V. De folkelige navn og til dels også de samiske har jeg samlet med stor iver. Da jeg har ment at de ville være i de fleste leseres interesse, har jeg til disse tilføyet ikke bare danske, men også tyske, engelske og franske betegnelser fra de mest fremragende forfattere.

VI. Basert på egne og andre landsmenns undersøkelser har jeg med den største omhu gjort rede for den rike økonomiske anvendelsen [av disse plantene]. Dette kan forhåpentligvis også medføre nye inntektskilder for mange. Alt sammen

bør ha betydning for Pan Norvegicus [en veiledning i norske nytteplanter]. Til de medisinske observasjoner, som fremkommer ved [mine] landsmenns undersøkelser, har jeg laget noen tilføyelser som er hentet fra meget pålitelige kilder. Ingen som har satt seg inn i forholdene i disse områdene kan anse disse iakttagelsene som overflødige. Jeg antar at det kan være noen som hadde ønsket at en økonomisk flora og en Pan Norvegicus sammen med de øvrige medisinske observasjonene var blitt levert hver for seg, men i denne saken argumenterer jeg med støtte fra praksisen til store og innflytelsesrike engelskmenn, som noen ganger har forsynt sine floraer med flere, og andre ganger med færre slike iakttagelser. Men jeg vil likevel ikke erklære krig mot noen som tar med seg færre slike iakttagelser i sin flora. Tvert imot vil jeg selv besørge at mer omfattende slike beretninger blir publisert, dersom jeg utgir en forkortet utgave av denne norske flora i systematisk orden, men da med sitt eget særpreg [bare en beskrivelse av planter.] [Gunnerus innser altså at meget av dette stoffet da måtte kuttes ned og få en særskilt behandling et annet sted.]

Der er kun få typografiske feil som kan forstyrre forståelsen. De mest iøynefallende er følgende: S. 5 linje 21 i stedet for *concissas* bør det leses – *concissas*. S. 6 linje 5 i stedet for *bigam* – *par* og linje 6 *delineatam* – *delineatum*. S. 8 linje 23 *triloculatoribus* – *trilocularibus* og linje 28 *patalis* – *petalis*. S. 9 linje 12 *erysepetalum* – *erysipetalum*. S. 17 linje 28 *Standsinne* – *Strandsinne*. S. 19 linje 22 sv. 1 – sv. S. 24 linje 27 *sissit* – *sisti*. S. 31 linje 14 [feil angivelse!] *Ofotiensis* – *Ofodiensis*. S. 54 linje 34 *Asalda* – *Aralda*. S. 72 linje 5 *hac synonymia* – *hoc synonymo* og linje 15 *au* – *aux*.

Jeg kjenner ikke slike tilføyelser, med noen få unntak, og de gjelder folkelige navn som er blitt kjent etter at den første del var ferdig: nemlig *Viburnum opulus* s. 7 nr.7 som på Stod kalles *Korsved*. *Polygonum viviparum* s. 9 nr. 9 som i Gudbrandsdalen kalles *Fugelfrø*. *Saxifraga cotyledon* s. 12 nr. 13 som i Romsdalen også kalles *Års-grøde* ifølge den høyst ærede Herr Eilert Hagerup Kempe. *Aconitum lycoctonum* (med himmelblå blomster) eller om man foretrekker *Napellus flore majore* Rivinus & Rupp p. 12 14 som vises avtegnet i det strålende rikholdige Oeders *Flora Danica* hefte 3, plansje 123 kalles *Ølfløike* på Stod [i Nord-Trøndelag] og *Tol-orm* i Romsdal. *Erica vulgaris* s. 13 nr. 15 kalles i Nordlandene, på Nordmøre og fjellene på landet i Romsdal og Lesja *Hestelyng*, på sistnevnte [sted] også *Bustelyng* og i Romsdal *Myrkreckling*. *Sonchus alpinus* s. 31 nr. 52 kalles i Romsdal også *Purke-tort*. *Lysimachia thyrsoflora* s. 42 nr. 82 kalles i Rana i Nordlandene *Bjønguppel* eller *Bjøngopla*. *Lychnis dioica* s. 53 nr. 123 kalles i Grytten i Romsdal *Skrugnelliker*. *Digitalis purpurea* s. 54 nr. 125 er sendt meg fra Vedøy i Romsdal med navnet *Fingerguldblod*. *Anthericum ossifragum* s. 57 nr. 136 kalles i Åfjord også *Myrebroad*. *Galium aparine* s. 61 nr. 155 kalles i Romsdal *Tenne* eller *Drageren* og blant fjellbøndene i Romsdal og i Lesja *Draagorn*, *Klengje*, *Meld-stok*. På Nordmøre *Snerp* eller *Herkje-gras*. *Prunella vulgaris* s. 61 nr. 156 kalles på Nordmøre *Blaa-kolle*. *Fumaria officinalis* s. 63 nr. 161 kalles i Grytten *Fru-mari*.

Tussilagfo farfara s. 65 nr. 169 kalles på forskjellige steder i Trøndelag *Leerfivel*, i Surnadal *Heste-klov*. *Convallaria bifolia* s. 68 nr. 180 kalles på forskjellige steder i Norge *Smaa-skjørp*. *Anthericum calyculatum* s. 70 nr. 190 kalles på Nordmøre *Vald-sax* eller likeledes *Vold-saxe*. *Alchemilla vulgaris* s. 70 nr. 192 kalles blant fjellbøndene i Romsdal og i Lesja *Murri-* eller *Murru-stak*, likeledes *Jomfru Mari-stak*. *Achillea millefolium* s. 71 nr. 194 kalles på Lesja i Gudbrandsdalen *Qvit-røllike*. *Sphagnum palustre* s. 73 nr. 202 kalles i Romsdal *Graa-mosse*. *Caltha palustris* s. 77 nr. 216 kalles i Romsdal *Dobbelt Soløj* eller *Bekke-blom*, på Nordmøre liksom på Sunnmøre *Soløje*. *Nardus stricta* s. 78 nr. 221 kalles i Gudbrandsdalen *Fintopp*. *Lichen paschalis* s. 88 nr. 268 kalles i Romsdal *Krul-mosse*. *Lycopodium clavatum* s. 89 nr. 274 [sidetall og nummer er feil, skal være 79 og 224] kalles blant fjellbønder i Romsdal og i Lesja *Kraak-stiig*. *Antirrhinum linaria* s. 89 nr. 273 kalles i Romsdal *Dødninge-hoved*. *Populus tremula* s. 57 nr. 137 kalles på dansk også *Bever-Esp* eller *Beber-Esp*, og *Rubus chamaemorus* s. 6 nr. 6 kalles på preussisk *Pautckenbeeren* ifølge Wulff. Endelig om *Lichen barbatus* s. 66 nr. 175 se *Oecon. mag. II, s. 326*. De øvrige ting som i noen grad kan belyse denne del av floraen, må jeg la utestå til en annen gang. Måtte den velvillige leser i rimelig grad verdsette det som jeg legger frem i denne omgang. Jeg betviler ikke at han vil unnskyldes de småfeil som kanskje har sneket seg inn, særlig om han tar de vanskeligheter i betraktning som kan plage en som sitter meget langt fra nesten alle botanikere og alle offentlige bibliotek, og som med egen anstrengelse har villet trenge inn i botanikkens helligdommer, samtidig som de sterkt økende gjøremål i hans embete hele tiden har avledet ham fra dette. Hva angår floraens annen del, vil fullførelsen av den avhenge mye av den tydelige og entusiastiske holdningen [som kan spores] hos mine kjære landsmenn, især hos botanikerne. Den fortreffelige kompetansen hos de samme personene har meget omhyggelig bidratt til å skaffe meg sjeldne planter og gjort meg kjent med botaniske iakttakelser, på det teoretiske eller praktiske plan. Da gjenstår bare dette: Måtte den største og beste Gud sørge for at hans eget udødelige navns glorie og mange menneskers nytte blir større, også gjennom dette verket [dvs. floraen].

Gitt på gården Berg nær Nidaros [Trondheim] den 29. mars 1766.

I [1]. *Osmunda Struthiopteris* [*Matteuccia struthiopteris*, strutseving], blad finnet med inndelte småfinner: fruktifiserende blad separate.

I Tromsø og på Senja *Tilg*, *Molfoor-tilg*, *Talg*, *Tælg*, *Tælgblom*: på Helgeland *Kaal-jæske*: i Åfjord og andre steder *Orme-blom*, *Ormeblom-ving*, *Største Ormeblom*: på finsk eller samisk i Skjervøy *Cheek*, andre steder *Sapak-Gaiske* (det er *Sort Brægne* eller *Muldfoor* hvis navn henspiller på roten), likeledes *Gaiske banegetta* (det er tandløs Brægne).

Den vokser i Nordlandene, for eksempel i Malangen, Balsfjord, Dyrøy, Rana, Vefsn, likeledes i Roan, i Bjørnør sogn, i Åfjord, i Gauldalen og andre steder spredt på fuktige og skyggefulle steder.

Roten (plansje I, fig. 1 A) består av svart-brune skjell, men innvendig er den naturligvis grønn eller gulgrønn, når overhuden fjernes. De er kjøttfulle og massive, og ligger vekselvis plassert tett oppå hverandre. På utsiden er den konveks, av og til kjøllignende med hele kanter på begge sider. Fibrene (bokstav B) som den frembringer i store mengder, er stive og svartfargede. Høyden hos denne *Osmunda* er to alen eller mer. Den har en stengel, hvor den øvre delen har sterile blad med bladlignende finner fig. 3, der de midterste er lengst. De øvre (fig. 3 a–c etc.) og de nedre (fig. 1 b–g likeledes v–z) er kortere. Bladflikene (eksempelvis fig. 3 d–g etc.) er oftest hele. De fertile stenglene er formet slik at de først blir synlige om høsten, tegnet sammenstilt på fig. 1 C og med fig. 2. Fra disses nedre deler (for eksempel fig. 1 p) vokser det frem på begge sider mange ganger små blad som likner dem som sitter nederst på de sterile stenglene (for eksempel 1 b–g likeledes v–z). De fertile delene er ordnet i en klase (fig. 1 C, S, M–U etc.). De enkelte grenene på denne (for eksempel h–l, m–o etc.) har nærmest toradete aks med ledd som først er brunaktige eller mørkt grønnlige, tilstøtende og vanskelige å skille fra hverandre, deretter oftest rundlig formet, distinkte, brune (fig. 1 C q–t etc.). Disse blir formet som små kuler ved at de fertile, smale bladene ruller seg sammen og er innoverbøyde, innledningsvis når sporehopene knapt er synlige og til de etter hvert åpner seg og viser de tallrike, gulnende, kulerunde kapslene [sporangiene]. Mikroskopet viser at de er glinsende, hinneaktige, halvt gjennomskinnelige. De sitter på et håret skaft festet til bladet, og er omgitt av en stor sirkel eller en ledd-delt ring som er besatt med skrå, parallelle linjer [annulus]. Den leddelte ringen er elastisk, noe man kan slutte seg til fordi den i alle kapsler, som er skåret over horisontalt (disse er alle modne, og har frembrakt frø) [dvs. sporer], under mikroskopet viser seg å være utstrakt. Det skjer ikke bare om høsten, men når det gjelder kapslene [sporangiene] som er til overs fra forrige år, også om våren. Jeg har undersøkt dette med mikroskopet hos *Polypodium officinalis*, *Phegopteris*, *Lonchitis*, *Filix-mas* og *femina*, *Arctostictum septentrionale*, *Osmunda spicant* etc. Frøene [sporene] er tallrike, små, ovale og gule. Se videre hos Amman in act. petrop. b. X s. 290. Tournefort in inst. R.H. b. I s. 538 og følgende og b. III plansje 312 og følgende og spesielt hos Swammerdam i bibl. nat. mot slutten og plansje 53. Disse sporedannelsene var ifølge de

oppsiktsvekkende verkene til Den Øverste Autoritet [dvs. Linné] gamle, sterile og deformerte flekker.

De tynne bispestavene som vokser frem tidlig på våren og etter hvert utvikles til blad, kokes og brukes som mat av bøndene på Helgeland. Disse plantene brukes mye som fôr for geiter og får.

I tider med høymangel renses jordstengelen og brukes både i rå og kokt tilstand som føde, spesielt for geiter og får, men også for kyr. Den utgjør et solid og sunt fôr, dersom den ikke deles ut i for små mengder.

Sammen med bladene dekker den kokte jordstengelen, oppdelt i småbiter, dessuten behovet for et godt fôr til kalver. Når det er frykt for høymangel, er derfor folk i Nordlandene og andre steder om høsten meget oppsatt på å sanke inn disse og andre lignende jordstengler til bruk som fôr. Det gjelder ikke bare fattige bønder og sjøsamer, men også den mer bemidlede del av befolkningen. De lager dynger av det som blir samlet opp under åpen himmel, og på den måten kan de lagre det til neste høst. I 1761 hadde moldvarper [han sikter nok til jordrotter eller vånd] og lemen herjet på beitemarkene i Nordlandene, spesielt de som var nordvendte. Følgen ble at innbyggerne høstet inn høy derfra som var av dårlig kvalitet og praktisk talt ødelagt. Dette medførte at på mange steder døde størsteparten av kveget enten av sult eller av bedervet høy. Da var de lykkelige de som hadde vært forutseende med forsyningene, de som hadde store lagre av tang og spesielt jordstengler av den *Osmunda* som vi har beskrevet, og av andre planter av samme type. På denne måten berget for eksempel prosten i Tromsø Jo. Irgens i det samme året hele den tallrike besetningen av kyr, får og geiter, og så vidt jeg kan se, hadde han føret dem godt, mens dyrene i nabolaget strøk med.

I stedet for høy blir tørkede blad dynket med varmt vann gitt til kyr, geiter og får, ikke bare i Nordlandene, men også i Fosnes i Namdalen, Støren i Dalene [Gauldalen osv.] og andre steder.

Stengelen gir en rødgul kulør som brukes til å farge klær med, men virkningen blir ganske svak, selv om disse klærne er blitt kokt temmelig lenge med alun og deretter med jordstenglenes saft.

II [2]. *Draba verna* [*Draba verna*, vårrubloom], med nakne [bladløse] stengler og svakt tannete blad, todelte kronblad.

[Ingen norske navn.]

Vokser ofte på uttørkede steder, også ved Nidaros [Trondheim], for eksempel på åsen ved gården Berg, rikelig og ikke langt fra bygningene, blomstrende om våren. Kronbladene er hvite og todelte. Blomsterskaftet er ofte kort unntatt greinene som iblant er fingerlike. Den sender ut en rekke sidegrener. Bladene sitter ved roten [dvs. sitter i rosett], samtlige, så langt jeg har observert, er lineært avlange eller nesten runde, delvis hårete på kanten med hår som i mikroskopet viser seg ofte å være todelte. Bladene er svakt hårete på oversiden, iblant mot spissen på begge sider med en tann som ofte likevel er borte, har jeg merket.

Vårrublom *Draba verna*, uten lokalitet. På det ene arket er vårrublom montert sammen med vårskrinneblom *Arabidopsis thaliana*. TRH V-186178 (2.1) og TRH V-186179, TRH V-186180 (2.2). Nederst til høyre lodnerublom *Draba incana* fra Steenvigslot [Steinvikholmen], 03.07.1769, Stjørdal i Nord-Trøndelag. TRH V-186185 (3.10).

Anbefales som fremragende mot sykdommen neglerotsbetennelse av Herr Matthias Glandorp, ifølge S. Paulli i quadrip. s. 109. Se for øvrig Linnés amoen. ac. 2, s. 252 under *Draba nudicaulis*.

III [3]. *Draba incana* [*Draba incana*, lodnerublom], med tallrike, gråhårete blad på stenglene og avlange skulper.

[Ingen norske navn.]

Vokser ofte med foregående [nr. 2], for eksempel på gården Berg i dennes beiter. Jeg har også sett den i året 1759 på Måsøy i Vest-Finnmark omtrent ved prestegården og på mange steder i Nordlandene.

Den har små, hvite, endestilte blomster som hos foregående, men med innbuktede kronblad, ikke todelte. Stengelen er utstyrt med blad. Fra disse kommer det ofte frem utstikkende blomsterskaft, men mange av bladene som sitter på stengelen varierer i høy grad, avhengig av bredden til de laterale skaftene og bladene ved røttene [rosettbladene] som brer ut seg på gressmarken. Stengler, blomsterskaft og blad er gråhvite og filthåret. Disse [bladene] er dessuten nærmest hårete på begge sider, med unntak av på oversiden hos de største og minste, hvor jeg har bemerket en og annen tann.

Fortæres av geiter og iblant av kveg.

Note: Herbariet inneholder 22 ark under dette nummeret, hvorav minst fire ikke er lodnerubloom. Materialet trenger revisjon.

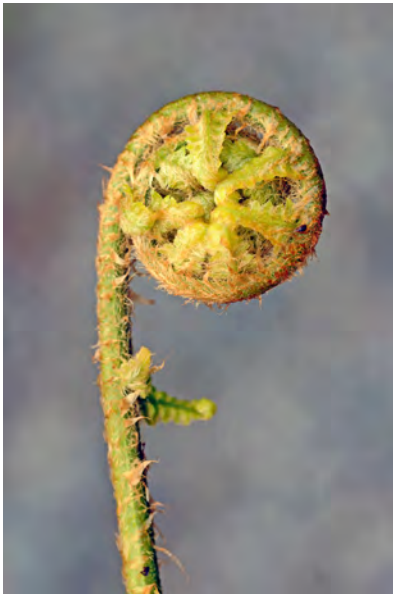

Ormetelg *Dryopteris filix-mas* studerte Gunnerus nøye. Han merket seg at sporangiehopene (sori) på baksiden av bladfinnene har nyreformete skjell (slør). Foto Eli Fremstad.

IV [4]. *Polypodium Filix mas* [*Dryopteris filix-mas*, ormetelg], blad finnete (plansje I, fig. 4. aa etc.) med avrundete, småkrusete finner (eksempelvis bb-dd, likeledes 1-10) og bleke skaft.

I Nidaros [stift] *Groste, Molfoor* (Muldfoor), *Molfoorblom, Grønt Molfoor, Klojæske, Bu-jæske*. I Christiania [Oslo] *Skorv* ifølge Ramus. I Bergen stift *Hanblom, Ryste-blom* ifølge Strøm. På samisk *Trepeek*, likeledes *Cassa-Gaiske* (det er Tyk Brægne) på grunn av den markerte roten, *Cassa-Gaiske-Ruëttas* eller *-Madik*. Vokser hovedsakelig i skog oftest med strutseving og derfor kan den, i likhet med noen andre arter i rikelig mengde gjenfinnes på dennes naturlige voksesteder som er oppregnet under foregående art (nr. 1).

Konkurrerer i høyde med strutseving (nr. 1). Dens rotstokk er også som hos strutseving, men for øvrig tykkere i visse deler og med mer kjøttfargete og innbøyde lameller. Fruktifiserer [danner sporer] åpenbart på baksiden av bladene (se plansje I, fig. 4 nr. 1-10 etc.) og består av mange, små, distinkte, runde hoper som er plassert på begge sider mellom nervene og småfinnekanten, dog med nervene nærmere og dekket av små nyreformete skjell. Se for øvrig nr. 1. Den økonomiske bruken av denne er som hos strutseving (nr. 1). Men denne bregnen foretrekkes samstemmig av alle forvaltere som jeg har rådført meg med fremfor strutseving, einstape og de resterende bregnearter. Ved vedvarende mangel på høy føres derfor spesielt geiter, sauer og kalver, men også de voksne kyrne gjennom hele vinteren med blad og aller helst rotens negleformete skjell som først er dypt inndelt eller oppfliset. Det skjer for det meste to ganger i middels mengder, men likevel mer enn det er mulig å gi av strutseving. Men hva angår den øvrige tilberedning, især hva man bør passe på om kalvenes rasjon, se nr. 1. Men i tider med høymangel er det et utmerket hjelpemiddel som med riktig bruk ikke bare kan redde buskapen fra å dø, men også nære dem godt. Dessuten

Bladene hos ormetelg og andre bregner er tidlig på våren rullet sammen i en spiral. Blad i dette stadiet går under navnet «bispestav». Foto Eli Fremstad.

har alle menigheters ærverdige prester i Nordlandene, blant andre fremragende vitner, gjort meg oppmerksom på dette middels store kraft og effekt. Når det brukes, gir det på kort tid krefter til knærne på kveg som har bukket under for svakhet og sykdom. Se *Tragus hist. stirp.* på siterte sted om hester, som faller til jorden av plutselig sykdom. Utfra den positive omtalen fra våre forvaltere er det åpenbart at ormetelg med stor rett fortjener de lovprisninger som i *Coll. Vratisl.* for år 1718, s. 1574 blir en viss bregne til del på grunn av dens form. Også einstape, som later til å bli så positivt omtalt, fortjener den samme skamros. Noen sammenblanding med andre bregner er ikke sannsynlig. Jevnfør *Rupp fl. jen.* s. 342 nr. 1 og også *Mylius' amoen. phys.* i den tyske utgaven bind II s. 76. Som asparges er kokte unge «bispestaver» spiselige på samme måte som strutseving (som gjerne anvendes av færre) og gir styrke til å mykne opp magen [dvs. virker mot forstoppelse]. Den ærverdige pastor i Tranøy og fremragende husholder, Elling Rosted forteller at fattige i Nordlandene lager øl av denne planten. Da stykker de først opp de negleformete og svært kjøttfulle bladene nederst på stengelen, og tilsetter minst en tredjedel polentagryn. Jevnfør *act. nidros.* I s. 289. Det kan ikke være tvil om at de fattige, når avlingene slår feil, fra disse kjøttfulle bladene ikke kan lage bedre og sunnere brød under slike omstendigheter enn det de pleier å lage, spesielt fordi det finnes andre folkeslag som også i mangel på korn lager brød av roten til denne bregnen, det vil si av de kjøttfulle negleformete bladene nederst på stengelen^{a)}.

Til dette kommer at denne bregnen forekommer i store mengder. Og det er viktig blant de små ting som brukes og foreslås som brøderstatning i nødsår. Ut fra den guddommelige omsorg som er gitt til menneskene, og som ikke kan roses tilstrekkelig, er det klinkende klart at *filix mas* [ormetelg] i disse strøk av verden, hvor det er størst behov for den på alle måter, er den hyppigst forekommende plante. Samtidig er den, tror jeg, den største, kraftigste og bestea). Dette bevitner Dalechamp, og fra ham Joh. Bauhinus, Sibbald med flere. I Beitstad, Overhalla og ellers farges klær brune ved hjelp av røttene. Når det gjelder fargemetoden, er den åpenbar fra det jeg har sagt om *Struthiopteris* (nr. 1, mot slutten). Noen få anvender i det minste til slutt tilsetning av alun. Verdalingene tilsetter også strylav. For øvrig anbefaler jeg Jo Linders publikasjon om fargingens kunst, skrevet på svensk og utgitt på nytt i Stockholm 1749, den åttende utgaven.

Færingene koker røttene i øl [som et middel] mot nyresten. Man bør merke at denne også tar livet av innvollsormer ifølge Simon Paulli på siterte steder. Som et utmerket hjelpemiddel mot svulster for å minske væskeansamlinger anbefaler den lærde Chomelius en oppløsning av en håndfull røtter og en mindre fransk «sextarius» (pinte eller på tysk nösel) [omtrent en halvliter] vin.

^{a)} Nylig har den ærverdige Herr Valnum, ordinert misjonær hos ranværingene, meddelt meg at det samme virkelig skjer i Rana i Nordlandene.

[Gunnerus'] Note: For lett å kunne skille denne vår mest fremstående bregne fra resten av slektene og med arter som for øvrig er svært giftige, er det nødvendig å være oppmerksom på det dobbeltfinnete bladet hos den som avbildet i plansje I, fig. 4. Det ytre utseende på begge sider skiller seg fra foregående ved at den neglformete bladkanten er hel og et skillende hjelpemiddel. Dette har husholderne benyttet seg av. For Gud, den aller største, har nemlig merket våre giftige bregner, for eksempel skogburkne og flere andre med ytre, mistenkelige trekk, og bladene deres med tannete kanter som er kullsvarte.

V [5]. *Anthoxanthum odoratum* [*Anthoxanthum odoratum*, gulaks]. [Ingen beskrivelse.]

På norsk, i Strinda, *Guul-ax*.

Vokser vanlig i enger for eksempel på gården Berg ved Nidaros [Trondheim], hvor den blomstrer i slutten av mai og først i juni.

I blomstringstiden skilles den lett fra andre gress på de to trådformete grifler [han sikter egentlig til arr] som er snøhvite og nærmest småhårete og agner som stikker frem fra de brunaktige aksene, de ytterste deler tilbakebøyde, samt to svært lange støvbærere. Varierer med tiden i utseende, fordi de små griflene og frøemnene mellom agnene henger sammen med de opprette støvbærerne på begge sider. Disse (dvs. agnene) er avlange, brunlige, hele øverst, men nedentil todelte, fordi så lite av støvtrådene samtidig synes å være helt eller delvis fasthengende med pollenknappene. Men, ved endret skueplass, utvikles fra agnene også smalere grifler, som allerede lenge har vært gulnende overalt, sammen med dens bevegelige støvbærere som er utoverhellende og todelt på begge sider for å kunne avgi pollen til det delte arret på begge sider av griflene. For øvrig må det bemerkes at støvbærerne på grunn av sin slankhet ofte vikles således inn i hverandre at de utgjør en støvtråd utstyrt med to bevegelige knapper som spredt om hverandre fyller det midterste stedet mellom arrflikene. Vær også oppmerksom på at det på de øverste er festet et langt snerp som gir et fiendtlig inntrykk.

Regnes som en av de mest fremragende förslekter, som blant annet gleder ved å lage duft som den sender ut som tørket. På grunn av duften anvendes den dessuten i blanding med tobakkspulver. Se act. stockh. for året 1745.

VI [6]. *Rubus Chamaemorus* [*Rubus chamaemorus*, molte], med hele, lappete blad og enblomstrete stengler, med hann- og hunnplanter, dioik.

På norsk *Moltebær*, *Myrebær*; på dansk likeledes *Moltebær* eller *Multe bær*. På samisk i Finnmark *Laamanak*, i Skjervøy *Loamak*, i [svensk] lappmark *Latoch*; hos Linné eller *Laddoch*.

Vokser rikelig på myrete steder; spesielt rikelig i vår Nordlandene og Finnmark, dog særlig i Dvergberg og Andenes i Vesterålen i Nordlandene samt likeledes i Vardø, Øst-Finnmark og øyen: Thamsø [Tamsøya] i Vest-Finnmark. De har det

samme gode ry som våre morbær [han sikter nok til bringebær] både når det gjelder mengde, størrelse og gode beskaffenhet. Frukten har svært stor verdi for alle ved sin behagelige smak og sin bemerkelsesverdige evne til å fuktiggjøre og forfriske, noe som gjør den svært viktig. Det er grunnen til at den rundt omkring brukes på en fabelaktig måte til både mat og medisin. *Moltegrøt* påstrødd sukker er i den grad blitt så vanlig i vårt kosthold at den neppe mangler på noe bord der det er fremsatt stekt kjøtt. Av saften, presset igjennom en sil, for å fjerne kjerner og annen tykk masse, delvis, blandet med melk, koker man *Moltebær-suppe* delvis også ved hjelp av blomstens melk [nektar?] blandet med bærenes saft og omristet, gjøres en behagelig rett: *Moltebær-melk*; som settes frem som desserter ved høytider. *Friske bær* spises enten uten eller med blomstens melk [nektar?], også syltete, som i høy grad er gode for ganen, utmerkete hvis de som rå og hele syltes etter at de er fullmodne. Svært klar saft som av egen kraft smådrypper fra utvalgte friske bær kokes med hjelp av sukker til en ytterst delikat gelé. De som er opptatt av de elegante og dyrebare desserter tilbereder også en «eclegma» [egentlig en medisin som løses lett i munnen: latverge, se note], i stedet for marmelade, som først oppnår dennes [marmeladens] fasthet når man tilsetter husblas [en slags gelatin] som er oppløst i vin. Fra saften fremstilles av de fleste innfødte en behagelig og helsebringende drikk mot skjørbuk, en skikk som for tiden delvis opprettholdes i Hadsel i Nordlandene og for øvrig. Hva angår måten å tilberede den på, kan man lett plukke det opp fra Joh. Paulli fl. oec. dan. s. 365. Samene bevarer bærene hele vinteren delvis i snøgroper, delvis i stivnet reinmelk. Nordlendinger og andre drikker, for å frembringe svette før de går til sengs, oppvarmet moltesaft blandet med små porsjoner av sprit fra druer eller korn [brennevin]. Helt og holdent den samme blandingen eller i blant bærene alene som «rob» [konsentrert, sukret saft] varmet i brennevin med et lindukomslag anvendes utvendig på deler av kroppen som har utviklet rosen. Se for øvrig om syltetøy, sirup eller sprit av molte hos den berømte Th. Bartholin i M. D. D. s. 105 også i C. M. H. s. 515, samt S. Paulli i floraen på siterte sted og quadrip. s. 404. Syltete bær anbefales av Linné brukt mot tæring og blodhoste. Selve planten og med bær fortæres av kveg, geiter, får og svin. Hverken hester eller reinsdyr avviser planten. Om reinsdyr se act. stockh. for 1750, månedene april–juni s. 99.

[Gunnerus'] Note: I året 1765 ødela frost i måneden august alle bær ved Nidaros [Trondheim].

Note: Latverge: legemiddel til innvortes bruk, bestående av en grøtlignende blanding av faste og flytende stoffer. Kilde: Ordbog over det danske Sprog, Historisk ordbog 1700–1950. Se også nr. 299.

VII [7]. *Viburnum Opulus* [*Viburnum opulus*, korsved], med lappete blad: kjertelhårete skaft.

På norsk *Beenved*; likeledes *Ulv-vedd* ifølge Strøm.

Vokser i alminnelighet med or og rogn, vanlig for eksempel i dalen ved gården Berg, i Kudalen og forøvrig ved Nidaros [Trondheim], ganske rikelig; på Romerike og Ringerike i Christiania stift ifølge Ramus; likeledes vanlig på Sunnmøre ifølge Strøm.

På grunn av de enestående blomstene er den ganske vakker og iøynefallende i månedene mai og juni, plantes den hos oss iblant i hager. Ifølge Linnés bedømmelse avviker denne ikke fra *Viburnum roseum* som populært kalles «the gelder Rose» av engelskmennene, Schnee-bälle eller Schwelcken av tyskerne og Sneebolder eller Sneebol-træ av danskene. En del planter disse små trærne som et levende hegn rundt grønnsakhager, oftest på noe fuktige steder, hvor den er en enkel plante. Til dette bruk er den for øvrig ikke nok kjent. Folk i Nidaros [Trondheim] og andre anvender veden til å fremstille tenner til vevkammer. Bladene så vel tørkete som visne, virker kraftig tiltrekkende på svin.

VIII [8]. *Cucubalus Behen* [*Silene vulgaris*, engsmelle], med ganske ovale begre som er glatte, nett-nervete, samt med trerommete kapsler.

I Nidaros *Smel-punger*, *Pungjer*, *Akerkaal*, *Guste-græs*. I Bergen *Smelle-græs*, *Guste-græs* ifølge Strøm. I Christiania [Oslo] og i Valdres, *Hermans-kaal* ifølge Ruge.

Vokser i gamle åkre og vanlig også andre steder, blomstrende i månedene juni og juli. Bøndene påstår at dens høyde, som [når den] vokser sammen med kornet i åkrene, er et varsel om hvor høyt kornet vil bli. Bladene anvendes av folk i Nidaros [Trondheim] og andre, særlig bønder, som grønnsak. Også dens flerårige røtter er spiselige så vel rå som kokte. Av disse, blandet med mel, kan det også lages brød. Uten tvil anvendes dens tørkete røtter støtt til pulver blandet med melk som grøt til mennesker som sunn føde. På samme måte utnytter innbyggerne i Jakutia i Sibir røttene av *Lilium martagon* [krøllilje] og *bulbiferum* [brannilje], *Sanguisorba officinalis* [blodtopp] og *Hedysarum alpinum* [en erteplante uten norsk navn] og en del andre i landsbyen til sitt bruk, ifølge den berømte forfatter Gmelin i sin itin. sibir. s. 469. Bøndene tørker blomstene i skyggen og anvender dem enten som hele eller som pulver utvortes på deler av kroppen som lider av en helt sepsieell sykdom som populært kalles Gust, Alvust eller Alv-ild. Noen anser denne sykdom som en hudinfeksjon. I kokt tilstand, og av noen tilsatt *Viscum album* [misteltein], anvendes den mot gikt og spesielt isjias, bekrefter vår navnkunnige Holm til den berømte Linné som siterer ham. Også Tabernaemontanus har erfart at dette er en plante for leddplager. Kveg går ivrig løs på ikke bare planten med blomster, men også røttene, hvilket jeg ofte har sett. Det er således ikke uten god grunn at denne planten nå anbefales i Acta Christianiensis.

IX [9]. *Polygonum viviparum* [*Bistorta vivipara*, harerug], med enkle, enaksete stengler og avlange blad.

På norsk *Field-rug*; *Stoort-Veigræs* ifølge Oeder. *Pærlegræs* ifølge Strøm. I Nidaros [Trondheim], i Gauldal, *Hare-rug*; i Soknedal *Fule-mat* (det er *Fugle-mad*), i Oppdal *Raape*, *Raapaa*, *Purke-root*.

Vokser i beiter og enger meget vanlig, blomstrende i månedene mai og begynnelsen av juni nær Nidaros [Trondheim]. Jeg så den i 1759 i Vardø i Øst-Finnmark.

I tider når avlingen svikter, bør de fattige bøndene meget omhyggelig samle inn røttene, som finnes over alt i store mengder, til daglig føde, og spesielt for å bake brød. Det samme blir anbefalt av samene, spesielt av dem fra fjellene. Men at disse røtter er spiselige viser ikke bare de forslukne bondeguttene tilstrekkelig med sine eksempler [i gode tider], men også Oppdalsbøndene som i nødsårene 1740–1742 ofte var plaget av sult. Også i Jakutia i Sibir har man lært dette, og de lager grøtmel av de samme røttene og blander det enten med melk eller kokt fløte. Gmelin beretter dette i sin itin. sibir. 2, s. 469 og følgende. Spises også av tungurene, som meget omhyggelig skaffer seg disse om sommeren, ikke bare fra marken, men også fra ganger til jordekorn. De samler dem meget omhyggelig i et vinterlager. Gmelin på siterte sted s. 126 Coll. s. 50 og Amman på siterte sted [Amman ruth.]. Spirende frø [yngleknopper] og knoller med melk, kalt: *Raape-soll*, spises normalt av bøndene i Oppdal, særlig av barn. Avkok av røttene brukes av tatarene i Sibir mot plager ved rennende mage [diaré] ifølge Amman på siterte sted.

X [10]. *Cardamine pratensis* [*Cardamine pratensis*, engkarse], med finnete blad der de basale småblad nærmest er runde; med avlange [blad] på stenglene.

På norsk og dansk: *Enge-Karse*, *vild Karse*.

Vokser i enger og fuktige beiter for eksempel ved gården Berg og for øvrig meget vanlig, blomstrende i månedene mai og juni ved Nidaros [Trondheim]. Iblant forekommende med fylte blomster som jeg har sett rikelig ved veien mellom Berg og Blessevoll [Blusuvoll] den fjerde juli i året 1764.

Om våren anvendes bladene i salater, som jeg har fått hos en del folk.

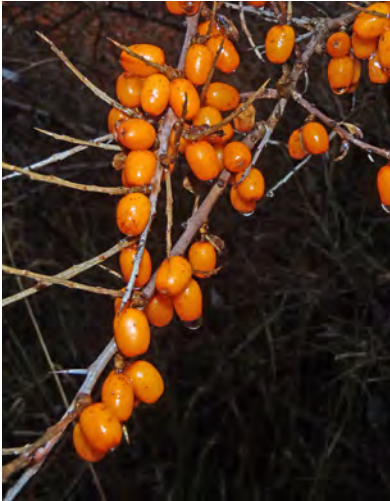
XI [11]. *Hippophae Rhamnoides* [*Hippophaë rhamnoides*, tindved], med avlange blad.

På norsk *Tin-vedd*.

Vokser i store mengder på Tautra ved Nidaros [Trondheim] og likeledes Lade; på Ørlandet sært rikelig ved veien som leder fra Bayene [Beian] til gjestgiveriet, og nær ved veien som går til Austrått, i Nærøy og for øvrig i Nordlandene på havstrender. Blomstrer om våren før bladene er utviklet.

Bøndene i Bindal, Nærøy og andre skal bruke et avkok av barken, bladene og blomstene med godt resultat som et avkok på legende bark. Den fortelles å ha vandrivende og diuretisk kraft.

Blad, som jeg selv har sett, tiltrekker hester, som likevel straks unngår den som fôr når de har følt tornene som beskytter dens frukter. Faktisk fortærer får og

Tornene gjør at tindved *Hippophaë rhamnoides* frister verken til beite eller plukking av fruktene. Fra Verdal i Nord-Trøndelag. Foto Eli Fremstad.

spesielt geiter som klarer å unngå dens torner, ivrig dens blad. Se for øvrig act. stockh. fra året 1745.

Buskene brukes bare av noen få av våre landsmenn som levende gjerder. I England, av forskjellige grunner, plantes den i hager nær London ifølge Miller.

XII [12]. *Empetrum nigrum* [*Empetrum nigrum*, krekling], krypende.

På norsk *Kræke-*, *Krykke-* eller *Kreike-bær*; *Kræke-lyng*, *Krækling* (konferer Pontoppidan. H.N.N. I c. V § 3 s. 212, 214). På samisk *Kiuma*, *Kiuoma*, *Kiubma*, *Tiuoma*, dessuten *Zhiappes* eller *Zhiaëppes-morjek* (det er svarte bær).

Vokser i skog og på berglendte steder, vanlig. Jeg har sett den på berget Houen ved Nidaros [Trondheim], på beitemark beliggende ved gården Berg, og sikkert også i fjellene ved Oelsvigen [Ilsvika] og forøvrig her og der. Jeg har også sett den i Alta i Vest-Finnmark.

Bøndene i likhet med de norske samene koker bærene blandet med porsjoner av fiskelever, som samene i sitt språk kaller *Mæst*. Sjøsamene blander dette også med melketilsatt vann eller råmelk som de bevarer hele vintertiden til mat eller drikke. Jevnfør act. nidr. 1, s. 289. Fjellsamene blander bærene med reinmelk som de øser i reinmager. Slik lar de det stivne sammen med melken. Fra disse magesekkene spiser de med glede, og de mest stivnete stykkene tar de ut og skjærer dem opp i små porsjoner med øks. Mens de ennå er i fast form tar de dem inn i munnen. Denne rett kalles av disse *Fatte-milke*, *Fatte* betegner magesekken.

Islandske annaler påstår at gardabiskopen i det gamle Grønland, som ble kalt Jonas II Smyrill (det betyr: av falken), skal ha kommet til Island omkring år 1202, og at han hadde lært islendingene – slik han selv tidligere hadde lært av den norske kongen Sverre (Sverre den store) – hvorledes man av bærene av vår krekling kunne lage vin. Pål Jonassons saga (i manuskript) forteller at den samme vinen var blitt laget på Island og for øvrig i det norske området. (Se for øvrig Thormod Torfaeus grønl. antiqv. s. 244 og følgende, og s. 267. Pontoppidan annal. eccl. dan. I s. 613 for året 1203.) Det synes meget sannsynlig at prestskapet og andre i gamle dager brukte denne vinen til sine måltider. Se Arild Hvitfeld Chron. 2 s. 853 til året 1450. Bartholin M. D. D. s. 478. Pontoppidans annal. II s. 329 og følgende I s. 613. Av bærene til *Empetrum album* [*Corema album*] blandet med rosenvann fremstilles en limonadeerstatning som lindrer besværlig feber ifølge Du Hammel. Hvorfor gjøres ikke samme av kreklingbær tilsatt sukker? Selv har jeg smakt noen av disse om våren (når de hele vinteren har vært bevart under snøen). Smaken av de saftige bærene bidrar meget effektivt til å slukke tørsten. Også av de innfødte blir de ansett som helsebringende. Se for øvrig Pontoppidan H. N. N. I s. 214 under rubrikken *Krycke-bær*. For øvrig se dog Bartholin og Linné fl. succ. på de siterte steder.

Tiur og særskilt ryper, slik jeg selv har erfart, finner bærene sammen med toppene [unge skudd] meget delikate. Bjørner, ulver og rever sies ivrig å fortære dem. Bøndene i Innherred og spesielt på Inderøy farger så vel lin som ull med bærene til en mørk rødfarge. De tilsetter alun til det som tidligere er godt farget, tørker det

deretter og koker det med dennes [kreklingens] godt modne bær eller deres saft. Bærene som er samlet om våren farger lin blålig for meg.

Note: *Corema album* er en krekling-slektning som vokser på Den iberiske halvøya og Azorene.

XIII [13]. *Saxifraga Cotyledon* [*Saxifraga cotyledon*, bergfrue], med tungeformete, hard-tannete blad samlet ved basis av en forgrenet stengel. I Nidaros [Trondheim] *Fjeld-Frue*, *Bergkrands*; i Gauldalen *Lungegræs*. I Bergen [stift] på Sunnmøre, *Fieldrose*.

Vokser her og der på fjellene og iblant til og med ved havstranden, vanlig. Jeg har sett den blomstrende i året 1761 på dagen 25. juni i Sunndal, og i året 1764 i måneden juli her og der i Gauldal. Året 1762 den 10. august har jeg samlet varieteten B rikelig i Sandviken i Gildeskål i Nordlandene på fjellveien som går langs stranden og leder til gården Sandvik.

For øvrig er mange eksemplar blitt sendt meg fra Stjørdal, Gauldalen og spesielt fra fjellet Rødsten ved gården Røttum beliggende i Støren i Dalene; fra Romsdal og til og med fra gården Nordviken i sognet Grytten og fra andre steder.

Bladene fortrinnsvis i varieteten B) blir ofte som hos bladene til vårrubblom stundom av frosten gjort rødlige. Bladenes tenner har vanligvis spredte enkeltstående, hvite punkter. Blomsterstanden er ofte svært tett og stundom med lange føtter [skaft] ofte bærende et stort antall hvite blomster.

Der er ingen annen fjellplante enn denne som har en så lang og ytterst elegant blomsterstand og som fortjener å plantes i hager og krukker. Englenderne setter så meget pris på den at den skaffes fra de pyreneiske fjell for å bli plantet i krukker. Se Miller i hans hageleksikon under Tourneforts synonym der den beste måten å dyrke den på samtidig er beskrevet.

Verken fe eller får, ei heller hester er tiltrukket av den, slik jeg selv har gjort erfaring med. Avvises av kalkuner, påfugler og tamme høner, når de tilbys små avskårne biter.

I Dalene og spesielt i Budal og sikkert også i Holtålen anvendes et avkok av bladene mot øyenepleskrumping både hos mennesker og kveg. Jevnfør act. nidr. 3 mot slutten.

XIII [14]. *Aconitum Lycoctonum* [*Aconitum lycoctonum* ssp. *septentrionale*, tyrihjel], med håndflikete, oppdelte, hårete blad.

I Christiania [Oslo] og i Nidaros [Trondheim] *Taralm*, *Tøralm*, *Talalm*, *Tørjon*, *Lusehat*. I Grytten i Romsdal, *Troldkierring-hat*; i Åfjord *Skovhat*. I Snåsa, i Finlierne *Olmflock*, *Hundflock*. I Bergen stift på Sunnmøre *Luse-græs* ifølge Strøm. Hos samene i Beiarn *Acharas*.

Vokser i fjellsider og ved foten av fjell, vanlig, dessuten i beitemark i lunder ved gårdene Berg, Grilstad og Steene [Steinan] og andre steder nær Nidaros [Trondheim]. Den blomstrer om våren. Formen med rent blå blomster er observert

Tyrhjelm *Aconitum lycoctonum* ssp. *septentrionale*, med blomstene ennå i knopp, uten lokalitet. Folio 215, TRH V-187146 (14.1).

Den underlige roten til tyrhjelm. Tegnet av Miranda Bødtker. Fra R. Nordhagen, 1943, Sikilsdalen og Norges fjellbeiter. Bergens Museums Skrifter 22.

hos oss, selv om det ikke kan benektes at de unge blomstene ofte tenderer noe mot gult.

Roten er hvit og har utløpere, ofte nettformet uten tvil med sirkelformete åpninger, halvrundt utgravd på langs og perforert til det innerste, uthult derifra og også til den ytterste ende, fibrøs med langstrakte, brune til rødbrune fiber, sterkt forgrenete, ofte sammenviklede. Stenglene er flerkantete av mannshøyde, iblant mer. Bladene er fem til treflikete, flikene er ikke delt helt til skaftet. Med unntak av dens største blad, er de enkeltstående støttebladene ved basis kortskaftete, også i blant trådlikt uttrukne.

Bøndene anvender et avkok av bladene eller røttene og hele planten sammen med tobakk for å fordrive lus på kveget. Se Linné fl. svec. s. 186.

Jeg har gjentatte ganger sett at kveg og får har slukt bladene. Den 27. juni 1764 sørget jeg for å gi den til kyr som var mette. Da spiste en eneste ku deretter et av de største, udelte bladene og de mellomstore i tillegg til deler av andre friske og større blad, mens det øvrige kveget var avvisende.

XV [15]. *Erica vulgaris* [*Calluna vulgaris*, røsslyng], med tohornete, innstengte støvbærere i en klokkeformet blomst med ujevne, halvstore kronblad, og med motsatte, sylformete blad.

På dansk og norsk *Lyng*, *Liung*, *gemeen Lyng*, dessuten på norsk *Roslyng*, *Røskielyng*, *Røsbær-lyng*, *Bulyng*: på Senja og tillike i Nordlandene *Jamnes Søster*. Hos norske samer *Tachnasak* eller iblant i entall *Tachnas*.

Vokser rikelig på meget tørre skogssletter, dessuten faktisk på fuktige og myrete steder. Jeg har observert denne rikelig mellom Lianvatnet [*Lianvatnet*] og Tyv-vandet [*Kyvatnet*], ikke langt fra Nidaros [*Trondheim*]. Svært rikelig forekommende på Ørlandet, Nærøy og i hele Nordlandene.

Det ytre begeret er lite, kronen er meget mindre. Det indre, egentlige begeret er farget, bestandig og større enn kronen. På helst friske blad er det lett å se at de mot basis er pilformet.

På forskjellige steder i Nordlandene anvendes den, når ikke annet fôr er tilgjengelig, til får og hester under oppføding. Vi kjenner noen som fôr i tiden ved hjelp av denne lyng delt i små biter og uttynnet med restene etter kornbrennevin eller en annen væske, klarte å holde tilstrekkelig fôr til sine hester i to måneder.

Bladene og greinspissene har vært meget avholdt som føde av rypene.

I Nordlandene og for øvrig brukes denne sammen med skogjamne til å farge gult med. Derfor kalles den for skogjammens søster.

Helbredende plante hos shetlenderne ifølge Sibbald.

XVI [16]. *Vicia sylvatica* [*Vicia sylvatica*, skogvikke], med flerblomstrete stengler: ovale blad med tannete stipler [øreblad].

På norsk *Fager-ærter*, *Skov-ærter*.

Vokser på berget Ladehammeren ved Nidaros [*Trondheim*] i lunder ved kløfter, Flåkleivene i Meldal [egentlig i Rennebu]. Jeg hadde også fra tidligere et tørket

eksemplar fra Grilstad ved gården til den høyt aktede Suhm. Vokser også på Stene [Steinan] i Nidaros [Trondheim] ifølge Doktor Henrici.

Den er meget godt likt som fôr til sauer, slik som nesten alle plantene i klassen Diadelphia, fremfor alt til ordenen Decandria. Fortæres av griser, både i fersk tilstand eller utmagret av noe flytende.

XVII [17]. *Pulmonaria maritima* [*Mertensia maritima*, østersurt], med forkortet beger, og ovale blad; stengel krypende og forgrenet.

På Baklandet [i Trondheim] *Fiære-portulak*. Hos samene i Porsanger *Fierva-hilsko*. Schøning ifølge opplysninger fra misjonærer.

Vokser på Fenstad-øren i sognet Stadsbygd, på stranden, neppe langt fra prestegården, på Tautra ved Trondheim, og dessuten mellom Baklandet (en forstad til Nidaros [Trondheim]) og Ladehammeren. Også observert på Sunnmøre, det bergenske sogn, rikelig på sandig strand av den svært ærverdige Herr Strøm og i Nordlandene av kirurg Lange. Jeg har den også [i mitt herbarium] fra Vardø i Øst-Finnmark fra den utmerkete Herr Kaurin og fra Porsanger i Vest-Finnmark hvorfra den høylærde Herr Schøning har sendt den.

Røttene er lange, avsmalnende, stundom svært tykke, men trenger ubehindret ned [i jorden], til og med ofte med krypende og utstrålende [side]grener. Bladene er oppsvulmete, og blomstene elegant blå.

Jeg har observert at geiter, får, kveg, hester og griser er tiltrukket av den. Derfor synes spredningen av denne å skje på havstrendene, ifølge alle husholdere som har gårder ved havet.

Østersurt *Martensia maritima*, som Gunnerus og andre har merket seg på strender. Uten lokalitet. TRH V-186231 (17.2). Den vokser langs hele norskekysten. Foto Eli Fremstad, fra Lista, Farsund i Vest-Agder.

XVIII [18]. *Rhamnus Frangula* [*Frangula alnus*, trollhegg], uten torner, med hermafroditiske [tokjønnete] blomster med én støvvei, og hele blad.

På norsk *Hunde-Hæg*, *Troldhæg*, *Troldkierring-hæg*, *Olsuk-hæg*; *Brakald* ifølge Ramus.

Vokser her og der i skog, også nær Nidaros [Trondheim], for eksempel i beitemarken til gården Berg, i Valene og på gården Hoeggen.

Den indre barken brukes i Innherred sammen med kornsprit [hjemmebrent] til å farge ull gul. Jevnfør act. stockh. fra 1742 s. 54, 59 i den danske versjonen.

Om barkens rensende kraft se Simon Paulii i fl. dan. på siterte sted og i quadrip. s. 61, Bartholin M. D. D. s. 78, Buchwald spec. cim. med. pract. botan. s. 222,

Joh. Paulli fl. oecon på siterte sted. Bærene farger grønt. Se Rzackz forf. H. N.

P. s. 265, act. stockh. for året 1742, s. 61. Kull av veden i pulverform foretrekkes av andre til å tenne opp ild med, ifølge Du Hammel. Blad gis som god føde for

kveg, og kyrne melker deretter rikelig, bevitner Dodonaeus, Rzackz og flere andre. Virker tiltrekkende på får, geiter og griser, men virkelig ikke på hester.

Hvis man trakter etter å plante dette tre i nærheten, bør man, slik jeg selv har erfart, passe på ikke å sette det solåpent og tørt, slik allerede Linné har advart mot.

Se for øvrig Joh. Paulli fl. oecon. på siterte sted. Du Hammel på siterte sted og Miller i lex. hortul.

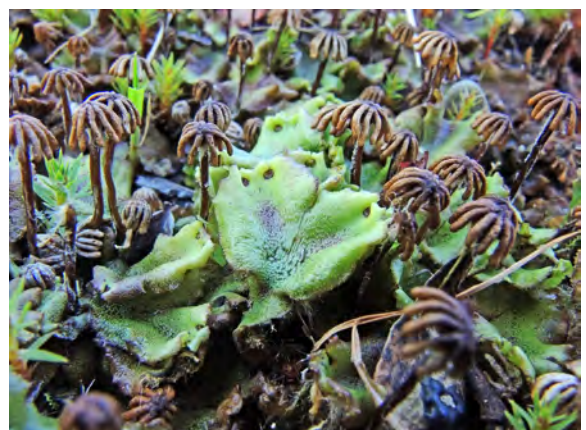
XIX [19]. *Marchantia polymorpha* [*Marchantia polymorpha*, tvaremose], med tidelt fellesbeger [den sporehusbærende skiven].

[Ingen norske navn.]

Alle tre varianter vokser ved Nidaros [Trondheim], uten tvil varietetene A og C på gården Berg nær den øvre granskogen, B dessuten på gården Steene [Steinan]; likeledes her og der på Dragåsen [i Midtre Gauldal].

Note: Tvaremose er i dag delt i tre underarter; to av dem finnes i herbariet.

Tvaremose *Marchantia*, en bit av et thallus og fem sporehusholdere, uten lokalitet. TRH B-732502 (19.2). Mosen danner tette tepper på jord og er ganske iøynefallende. Foto Kristian Hassel.

XX [20]. *Spergula arvensis* [*Spergula arvensis*, linbendel], med blad i kranser, blad på grener som deler seg i to; blomster 10-tallige.

På norsk *Liinbænde*, *Liinbænge*, *Liinbændel*.

Vokser i hager, på gårdsplasser, i åkre og andre steder, vanlig, ved Nidaros [Trondheim] blomstrende i måneden juli.

Jeg har ikke observert noen planter der antallet støvbærere varierer så meget: i hver enkelt plante er de fleste blomster utstyrt med 5–9, meget sjelden 10 støvbærere.

Av utenlandske husholdere får denne planten meget ros, som velgjørende for å gjøde sauer. Derfor kalles den av noen *Sagina spergula* (Rupp.), av andre *Polygalum* (Dodonaeus). Høns og duer som har spist dens frø sies kort tid etterpå å legge mange egg. Og hva skal man si om at naboeene til Nordishavet i norske Vest-Finnmark, som når årsavlingene i kornkamrene tar slutt, lager brøderstatning av dens frø? Linné bekjentgjør dette. Andre som ikke er påvirket av nød skiller frøene av linbendel fra kornet, knuser det og gir det til grisene. Det er kjent at belgierne allerede for en tid siden har ivret for å så denne for å lage høy, ifølge Dodonaeus. Derimot pleier de i dag, som Miller bekrefter, å dyrke en annen, meget mindre art med [hinne]kantete frø, *Spergula pentandra* Linn., som neppe forekommer i Norge eller Sverige. Begrunnelsen for denne forandring må uten tvil være at vår *Spergula*, som uten tvil er *arvensis*, etterstrebes grådig av geiter, får, hester og griser, men ikke av okser i samme grad, noe jeg selv har grundig erfart. Jevnfør Linné am. ac. 2 s. 248 nr. 377. Derfor får *Spergula* ros fra forskjellige utlendinger, også merkelig nok til dels vår *Spergula* på grunn av dens bruk som fôr, til kveg, selv om det er *Spergula pentandra* som synes å få den største delen av denne [rosen]. Jevnfør Relatus oecon. lips. b. 4, s. 334 og følgende sider om den tyske planten Spergel (Spergule, Spark eller Sperk) og collect. Vratisl. for året 1720, vårsemesteret i måneden april, klasse V art. 2 § 3 s. 267– om planten: Spuri, Keericht (Knerich eller Knötrich), Burry eller Buri. Saxon. Stroparsch. Collect. på samme sted året 1718, sem. aestiv. [sommerfrø]. Sept. klasse V art. I § 3, s. 1673, de Spuri eller Knerich-Saamen.

XXI [21]. *Bunias Cakile* [*Cakile maritima*, strandreddik], med glatte, ovale, tokantete skulper.

På norsk *Strandsinnep*, *Strandreddike* (jevnfør Strøm).

Vokser her og der på havstranden i Nordlandene og i øvrige norske provinser. Jeg har selv samlet den i året 1759 på stranden i Flakstad i Nordlandene og i året 1764 måneden juli ved Ladehammeren nær Nidaros [Trondheim], på den tiden da den blomstret.

Av revne røtter blandet med mel, lager man i Nord-Amerika i nødstilfeller brød ifølge Kalm it. am. III s. 426.

XXII [22]. *Daphne Mezerum* [*Daphne mezereum*, tysbast], med sittende, firtallige blomster på greinene og avfallende [ikke eviggrønne] avlange blad.

På norsk *Tivedd*, *Tusvedd*, *Tysvedd*, *Kiusvedd*, *Kiusbas*, *Kiusbast*, *Kiukstbakst*. Denne busk vokser i skogen for eksempel i sognene Klæbu, Melhus, Holtålen, Oppdal og Stjørdal, og for øvrig her og der, blomstrende om våren. Barken anvendes av bøndene i Nidaros stift utvortes mot muskelsmerter (på norsk sennudrag). Av bær og bark lages en salve mot ondartede sår. For indre bruk anvender enkelte bønder et avkok av såvel bær som bark mot makk og skabb. Men slikt hjelpemiddel er nemlig drastisk, giftig og meget risikabelt. Det bør sjeldent gis til innvortes bruk, bortsett fra til ulven, som blir drept av fem til seks bær ifølge Linné.

Slyngsøtvier *Solanum dulcamara*, uten lokalitet. TRH V-186253 (21.1). Den nevnes ikke som medisinplante av Høeg (1976), som derimot har notert det norske navnet trollbær.

XXIII [23]. *Solanum dulcamara* [*Solanum dulcamara*, slyngsøtvier], med slyngende, ikke tornete, buskdannende stengler, der de øvre bladene har utstående løber, blomsterstanden i kvast.

På norsk *Trollbær*.

Vokser i ore- og seljekjerr, for eksempel på Gløshaugen spredt omkring i Nidaros [Trondheim], i Oppdal og forøvrig, også i Kristiansand og Kristiania [Oslo] sogn, på fuktige steder, ofte blomstrende i månedene juli og august.

Kronen er mett blå, og har til dekorasjon to grønne flekker ved basis av sine fliker. Støvknappene er delvis sammensmeltede, gule. Bladene er dels spydformete, dels avrundet avlange. Bærene er røde, nærmest runde og verdiløse. Roten er flerårig.

En oppløsning av bladene, og fortrinnsvis stenglene, er velegnet til å rense blodet. Se Linné fl. svec. på siterte sted og Haller på siterte sted [Hall. helv.].

XXIV [24]. *Saxifraga autumnalis* [*Saxifraga aizoides*, gulsildre], med spredte, lineære stengelblad som er hårete, de basale samlet.

[Ingen norske navn.]

Vokser rikelig og spredt i fjelltrakter og på fjellet. Samlet av meg den 18. juli året 1764 på veien fra Støren til gården Bogen, der den i øyeblikket var blomstrende; deretter i Ålen, likeledes på gården Engan ved Røros; i Oppdalfjellene:

Vangsfjellet og for øvrig, for det meste rikelig. Den er også i samme år blitt bragt til meg av den svært lærde, respekterte min. cand. og kollega ved Katedralskolen i Nidaros [Trondheim] Tonning fra Høvringskleven ved Nidaros, og i 1765 sendt meg fra Snåsa, og fra sin reise til Meldal medbragt av Herr Doktor Henrici. Blomstene, særlig de unge, er ofte uten flekker, slik jeg har sett her og der i fjellene.

XXV [25]. *Stachys palustris* [*Stachys palustris*, åkersvinerot], med seksblomstrete kranser og halvveis stengelomfattende, lineære til lansettformete blad.

På norsk *Holnuttu*; likeledes *Svine-rod*, *Galtetand* ifølge Strøm.

Vokser i åkre og ellers, ganske vanlig.

Innbyggerne i Klæbu og andre steder graver opp røttene og gir dem som fôr til grisene. Fra disse kan man også lage en brøderstatning. Linné am. ac. 3 s. 90.

XXVI [26]. *Primula farinosa* [*Primula farinosa*, melnøkleblom, men se note], med glatte, krusete blad og flate blomsterskaft.

På norsk *Blaa Kusimmer*. På Oppdal dessuten *Norske Aurikler*.

Vokser i enger og på fuktig beitemark nedenfor fjellene, for eksempel i Oppdal der den blomstrer i månedene mai og juni. Den er også blitt sendt meg fra Vardø i Øst-Finnmark

Note: *Primula farinosa* vokser ikke i Norge, men Gunnerus følger her Linnés artsbegrep som også omfattet fjellnøkleblom *Primula scandinavica* som først ble beskrevet i 1938. Herbariets nr. 26 inneholder 17 belegg med navnet *Primula farinosa*. Elleve er fjellnøkleblom, fem er smalnøkleblom *Primula stricta* og ett (26.11) er finnmærksnøkleblom *Primula nutans* subsp. *finmarchia* (bestemt til finnmærksnøkleblom i 2012), se også nr. 154 *Primula integrifolia*. Om de små nøkleblomartene rådet det full forvirring!

XXVII [27]. *Actaea spicata* [*Actaea spicata*, trollbær], med ovale klaser og bærfrukter.

På norsk *Paddebær*, *Trolldbær*.

Vokser i skog på skyggefulle steder, for eksempel i Oppdal og for øvrig her og der, også ved Nidaros [Trondheim].

Blomstene er hvite, bærene svarte og anvendt som gift. Deres saft kokt med alun gir mørkt svart væske.

Note: Ordet «venenatis» er her oversatt til «gift». Det kan også bety «forheksing». Begge tolkningene gir mening, da arten regnes til trolldomsurtene, jf. det norske navnet.

Fjellnøkleblom *Primula scandinavica* (øverst), der en ser det karakteristiske gule «melet» på bladundersiden. Uten lokalitet. TRH V-233895 (26.1). Underst smalnøkleblom *Primula stricta*. Uten lokalitet. TRH V-233898 (26.4).

XXVIII [28]. *Andromeda caerulea* [*Phyllococe caerulea*, blålyng], med blomsterbærende stengler samlet, krukkeformete kroner og spredte, lineære, avrundete blad som er flate.

[Ingen norske navn.]

Vokser i fjellet og dets nedre deler. Jeg samlet den rikelig den 23. juli året 1764 på fjellet Ålbygfjellet, 28. juli ved skogsveien mellom Holtålen og Ålen som leder fra prestegården i Ålen, Eggen til Tamlaget, også den 1. august i Oppdalsfjellet: Vangsfjellet og andre steder. Har den også fra fjellet: Lofjellet fra området beliggende ved prestegården i Holtålen og fra Gauldalen hvorfra den ble medbrakt av Herr Doktor Henrici året 1765.

Blomstene er blå og sitter på lange, opprette og endestilte, rødlige skaft. Utseendet for øvrig minner om *Empetrum nigrum* [krekling], av en eller annen grunn.

XXIX [29]. *Polypodium filix femina* [*Athyrium filix-femina*, skogburkne, men se note], med dobbeltfinnete blad; med avlange finner som er spissfinnete.

På norsk *Teisk*, *Troldjeske*, *Troldblom*, *Troldmolfoer*, likeledes *Fugleblom* ifølge Strøm. På samisk *Stalo-gaiske* eller *Bane-gaiske*.

Vokser ofte i skog, ofte vanlig i Nordlandene.

Skjellene på røttene er neglaktige og kjøttfargete med tannete kanter, og derfor bedømmes den som giftig for sauene, se [act. nidr.] nr. IV noten på s. 6.

Blant giftige bregner referer nordlandske husholdere fremdeles til polypodium [dvs. denne arten] som de kaller: *Blind-teiske* og likeledes *Blindtælg*. Ja, de holder sågar begge disse iblant som mer dødelige enn *polypodium filix-femina* selv. Men så langt som jeg kan bedømme av alle eksemplarer som er blitt vist meg, så er de neppe annet enn varianter av *polypodium filix-femina*, som på grunn av alder eller andre årsaker, ikke har punkter [dvs. sporehoper] på baksiden av bladet, neppe noe annet enn *Blind-tælg*. Ut fra det triste og mistenkelige utseendet, ved å observere rotstokkskjell som er neglformete, større og mer kjøttaktig oppsvulmete, pleier de [de nordlandske husholderne] å kalle den *Blind-teisk*.

Note: Under dette nummeret finnes 15 belegg i herbariet. Ved nærmere gransking viser det seg at noen (dårlige eksemplarer) er skogburkne, men flertallet er fjellburkne *Athyrium distentifolium*, som Gunnerus ikke kjente til. Den ble beskrevet som art etter Gunnerus' tid.

Fjellburkne *Athyrium alpestre*, fra «Ryøen i Tromsø» 24.07.1767. TRH V-233936 (29.6). Utsnittet viser de runde sporehushopene (sori) på undersiden.

XXX [30]. *Pteris aquilina* [*Pteridium aquilinum*, einstape], med sterkt oppdelte blad som er finnete med avlange finner, de nederst er finnete, de øvre små.

I det sørligste Norge og likeledes på Sunnmøre i Bergens stift *Eenstav*. I Nordlandene *Eenfötting*. I Gauldalen *Korsblom*.

Vokser i skog, fortrinnsvis i uthugninger, vanlig.

Er en av de største bregnene, men likevel lavere enn strutseving, og til og med ormetelg.

Sauer liker verken rotstokker eller blad. Forøvrig har denne bregnen en mangfoldig bruk, til hvilke følgende gir råd: Paulli i flora oeconomica danica på siterte sted, den berømte Kalm i iter. amer. septentr. b. I s. 199 og påfølgende sider, og dessuten i b. II s. 30, også Miller i diction. hort.

XXXI [31]. *Polypodium Dryopteris* [*Gymnocarpium dryopteris*, fugleteig], med sterkt oppdelte blad, småfinner dobbeltfinnet.

På norsk *Kraakefot-blom*.

Vokser oftest i skog, vanlig.

XXXII [32]. *Orchis bifolia* [*Platanthera bifolia*, nattfiol], med udelte knoller, nektariets leppe avlang og hel: med svært langt horn [honnigspore] og sprikende kronblad.

På norsk (grunnet rotens kraft som afrodisiakum) *Huvendel*, likeledes (grunnet den behagelige duften som blomsten sprer særlig om natten) *Natfioler*. Sørpå *Rams*, *Valmosøster* ifølge Oeder.

Vokser på gårdene Reitgjerdet, Grilstad og Rønningen og andre steder ved Nidaros [Trondheim]. Samlet av Doktor Henrici på gården Steene [Steinan]. Blomstrer i månedene juni og juli. Røttene anvendes av leger til å holde tilbake urinen ifølge Ludwig Ecotyp. på siterte sted. Tjener til å hemme dysenteriske kvaler, ifølge Linné.

XXXIII [33]. *Ped[i]cularis sceptrum carolinum* [*Pedicularis sceptrum-carolinum*, kongsspir], med enkle stengler og blomster i grupper på tre, lukkede kroner, krusete begre og regelmessige kapsler.

[Ingen norske navn.]

Vokser på en liten sandøy i Gaula liggende ved prestegården i Holtålen, som lokalt kalles Prestøya, der den ble samlet blomstrende av meg den 21. juli året 1764, men på det stedet neppe vanlig. Derimot vanlig og nesten svært rikelig ved elven Glomma ved veien til Røros. Der har jeg samlet den. Er også blitt sendt meg fra Overhalla og Snåsa.

I blant kommer det to, eller til og med tre stengler fra en av røttene. Oftest er stenglene nakne, bare utstyrt med rosettblad, dessuten ikke sjelden har den kransstilte blad.

XXXIV [34]. *Polygonum convolvulus* [*Fallopia convolvulus*, vindelslirekne], med hjerteformete blad og slyngende stengler, med ganske flate blomster.

På norsk *Akerbinde* ifølge Strøm.

Vokser i åkre for eksempel ved gården til pastoren i Orkdal og for øvrig, også nær Nidaros [Trondheim].

Anbefales som godt fôr for får i act. stockholm for året 1750. Frøene er spiselige for mennesker og fugler. Linn am. ac. I s. 365 nr. 323.

XXXV [35]. *Rumex crispus* [*Rumex crispus*, krushøymol, men se note], med tokjønnete blomster, med hele dekkblad som bærer korn og med bølgete, avlange, spisse blad.

På norsk *Heimul*, *Heimool*, *Hemul*, *Homul* eller *Svinrod*.

Vokser ofte ved gjødseldynger, veier og dessuten i åkre og hager, svært vanlig. Spises begjærlig av hester, får og griser, og stengler og blad gis ofte kokt til disse i Nordlandene. For kveg og griser er også roten ettertraktet. De store frøene er herlige for ryper. Innbyggerne på Tranøy bruker med stort hell avkok på røttene ikke bare mot skabb, men også mot gikt, slik det fortelles. Ferske, knuste røtter anvendes til å legge utvortes på skabb. Knuste frø lindrer dysenteri ifølge Linné.

Note: Gunnerus beskrivelse av voksesteder tyder på at han ikke skilte mellom krushøymol (i stor grad knyttet til strender og strandnære steder) og høymol *Rumex longifolius* (en ugressart). Ett av de fire beleggene i herbariet (35.2) er del av en blomsterstand av byhøymol *Rumex obtusifolius* (også en ugressart). Denne er ca. 50 år eldre enn det hittil eldste kjente belegget av byhøymol i Norge, funnet av M.N. Blytt 1826 (Fægri 1960: 107).

Litteratur

Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian plants. I. The coast plants. Universitetet i Bergen Skrifter 6.

XXXVI [36]. *Rumex digynus* [*Oxyria digyna*, fjellsyre], med tokjønnete blomster som har to støvveier.

På norsk *Fieldsyre*, *Bergsyre* ifølge Strøm.

Vokser i fjellene, for eksempel på Vangsfjellet i Oppdalsfjellene og Meldalsfjellene; dessuten i Nordlandsfjellene: Mofjellet. Forøvrig vokser den ofte mellom fjellene [dvs. i dalene].

XXXVII [37]. *Geranium robertianum* [*Geranium robertianum*, stankstorkenebb], med toblomstrete blomsterstengler og hårete, tikantet beger.

På norsk *Stinkende Skoyflock*.

Vokser i Schølen i Klæbu sogn [Skjøla, Trondheim] i ly av fjellene nær veien til Melhus og andre steder.

Utmerket anvendt på sår. For øvrig se S. Paulli på de siterte steder og J. Paulli fl. oec. på siterte sted.

XXXVIII [38]. *Potentilla anserina* [*Argentina anserina*, gåsemure], med finnete blad og krypende stengler [utløpere].

På norsk *Mure*, *Muregræs* ifølge Ramus, Strøm (i brev).

Vokser oftest ved veier i beitemark eller åkre og lignende, andre steder på fuktige plasser.

Særlig om våren når de er tallrike og lette å få tak på ved hjelp av ploger,

anvendes røttene til menneskeføde på Sunnmøre ifølge Strøm (i brev). Det bør merkes at de også spises i Jakutia i Sibir og til og med i England ifølge Gmelin og Raj. Ikke sjelden ser vi om våren at kveget på åkrene samler seg ved strendene på grunn av disse røttene. Den ærverdige Herr Strøm på Sunnmøre har også sett dette, slik han har meddelt det til meg i brev.

Plantens føtter [utløpere] malt med salt og eddik lindrer dysenteri og andre innvortes unaturlige flytninger.

XXXIX [39]. *Pinus abies* [*Picea abies*, gran], med broddspisse, glatte, vridde nåler som sitter i to rader.

På norsk, så vel som på dansk og svensk *Gran*.

Vokser overalt i våre skoger med furu, nå for tiden vanligere enn denne. Derimot i Nordlandene, som vender mer mot nord og i Vest-Finnmark mangler granskogen, men der kan man dog glede seg med furuskog.

Våre landsmenn snakker om flere varianter av gran. Av disse mange dog kan spore sin opprinnelse fra forskjellige voksesteder [vokseformer]. De kalles som i det følgende:

1) Frougran, det er *Abies procera* [den høye, slanke granen]. Denne er meget høy, full av harpiks med ytterst hvit og myk ved, med brede, grønne blad [nåler] og bekleddede stammer. Fra denne lages bjelker som er dårlig egnet for skip, men som er utmerkete bjelker og tømmer til konstruksjon av bygninger, og man kan også tilføye, til så vel forskjellige deler av huset som til husgeråd [innredning og redskap].

2) Stuur- (eller Studur-, likeså Stuar-) gran; det er *Abies pygmaea* [den lille granen]. Denne er mindre enn førstnevnte, mindre fruktsommelig [har færre kongler], mer forgrenet nedentil, med mindre, blekt grønne blad [nåler] som ofte gulner og har sjeldnere en hvitaktig bark. Den kalles:

A) på grunn av bladene

a) *Myrgran* eller *Myrstuur*, det er *abies (pygmaea) palustris* [myrdvergggran];

b) *Fjeldgran*, det er *abies alpina* [fjellgran], vanligvis mindre enn foregående.

B) på grunn av vokseformen; uten tvil hvis greinknippene utbreder seg i alle retninger; *flurgran*, det vil si *abies diffusa*, den utbredde gran.

C) på grunn av konsistensen og varigheten til veden, hvis denne naturligvis (utover det vanlige) har den særegne hardhet; *tonnorgan*, i Sør-Norge også kalt *tenor*, det er *abies buxæa* [gran med buksbomved].

Abies pygmaea, både den som vokser på myrete steder og den i fjellet er vanligvis lik «*buxæa*», om ikke i alle, så iallfall noen deler. Faktisk utvikler av og til en noe værbitt *abies procera* seg til «*buxæa*». For dens grener blir nedpresset enten av vind eller mennesker, men utsettes i sine indre deler ikke for vind, og slik utvikles de til «*buxæa*». I dette tilfellet tjener de til rep for tønner [tønneband]. Fra «*pygmaea*», både den som vokser på fjellet og, enda mer fra den som vokser på myren, siden den er større og mer «*buxæa*»-liknende [har den hardeste veden], lager bøndene plater [meier] som de setter under sine sleder i stedet for

langstrakte jernplater. Bønder og likeledes samene pleier å lage sine halvannen fot tykke sandaler av denne [formen]. Veden av *abies diffusa* brukes bare som brensel. Harpiks av gran, på norsk *Ko*, *Kov* eller *Qva*, inndeles av de innfødte bøndene i tre typer:

1) *Eegkorn-Ko* eller *Søtko*, det vil si ekornharpiks eller søt harpiks. Dette er søtlig harpiks som ofte om våren bryter frem spontant som dråper og utformes til lange, utdradde tråder. Den slikkes vanligvis med vellyst av ekorn, og iblant av geiter og får, for ikke å snakke om gottesyke gutter.

2) *Gaarko*, det er sirkulerende harpiks eller spredt gjennom årene. Det forstås som harpiks som stammer fra graner som på en eller annen måte er blitt såret og som normalt opptrer i store ytre klumper. Det sies at bare geiter søker dette som fôr, spesielt når det blir gammelt og bittert. Bøndene i Innherred overtrekker tuppene av kvegets horn med hamp tilsatt harpiks. De bruker den samme harpiksen som andre bruker til vanlig når de skal tette med.

3) *Lønko*, det er skjult harpiks, som sees samlet fra det indre [av stammen]. Spesielt anvendes den av bønder og andre innvendig og utvendig for å lindre sår. Se for øvrig Ray hist. plantarum II s. 1401 og følgende.

Grenenes spisser og istykkerrevne kvister tilsatt med små porsjoner havre eller havremel, gis i nødtilfeller til hester. Geiter og får tiltrekkes av skuddspissene og unge blad på trærne, i enkelte tilfeller også barken, selv om de mest foretrekker furu. For at våre humlehager skal beskyttes mot kulde og fremme fertiliteten, blir de rikelig tildekket med dens grener om vinteren. Unge skudd av denne og fremfor alt av *Pinus sylvestris* [furu] brukes avkokt mot skjørbuk, mens stekte og knuste skudd i alminnelighet brukes utvortes mot lettere brannså. Unge kongler brukes i Strinda også til å farge ull rød. Om å koke erstatningsøl av gran se følgende i Kalm act. stockh. fra året 1751, s. 190 og von Justus i Fortgesetzte Bemühungen III nr. IV s. 316. De som ønsker å plante dette treet på en vellykket måte, bør omhyggelig passe på at grenene ikke straks avskjæres ved roten, ettersom det ellers pleier å gå galt.

Note: Beskrivelsen vitner om en sammenblanding med edelgran *Abies*, som det var adskillig forvirring omkring blant de eldre botanikerne som Gunnerus siterer. Edelgran hører ikke naturlig hjemme i Norge, men er nå ofte plantet og forvillet.

XL [40]. *Thalictrum flavum* [*Thalictrum flavum*, gul frøstjerne], med furete blad og opprette, mangfoldige blomsterkvaster.

[Ingen norske navn.]

Vanlig i enger i Oppdal, og dessuten i Overhalla og for øvrig.

Roten, så vel som bladene, farger gult.

Note: Av herbariets ni belegg er to (40.8–9) gul frøstjerne, men de øvrige, fra Røros og Oppdal (40.1–7), ser ut til å være smalfrøstjerne *Thalictrum simplex*. Se også nr. 785.

XLI [41]. *Thalictrum alpinum* [*Thalictrum alpinum*, fjellfrøstjerne], med nærmest nakne [uten blad], enkle stengler og løse, enkle, endestilte blomsterkvaster. [Ingen norske navn.]

Vokser i Engan ved Røros, på Måsøy i Vest-Finnmark, her og der i fjellene. Herr Doktor Henrici har sendt denne planten til meg fra sin gård Stene [Steinan], med en høyde av 1,5 fingre [5 cm], som er en uvanlig størrelse for den å oppnå.

XLII [42]. *Cicuta virosa* [*Cicuta virosa*, selsnepe], med skjermmer som står motsatt bladene og rundkantete blomsterstengler. Se vår plansje II, likeledes Oeder fl. dan. hefte IV, plansje 208.

[På norsk] *Sels Næpe* (i flertall *Sels Næper*) som er rot fra Sel. Omtales også som *Syle-næbber*, det er «*acumina subularum*» hos S. Paulli og andre, hvilket er en forvanskning av det folkelige navnet, *Sels-næper*, som har sin opprinnelse i Sør-Norge. I Nidaros [Trondheim] *Spreng-rood*.

Vokser på myrlendte steder, her og der, for eksempel rikelig på Sel i Gudbrandsdalen, men forekommer mest rikelig på gårder i Stjørdal sogn:

Moksnes, Reppe etc. i forsømte dammer.

Roten utgjøres av en neppeformet knoll (plansje II, fig. 1 A) som, med unntak av de lengre trevlene, fra denne er forgrenet (for eksempel a, b & c) og fra spissen ofte med et stort antall utskytende avlange røtter (for eksempel c, d). Fra rotknollene kommer mange runde, stripete stammer opp (fig. 1 E og fig. 2 F etc. samlet fig. 1 E). Skjermene (for eks. fig. 2 G & H) rager opp over bladene (K & L). Storsvøp mangler (jevnfør Gmelin på siterte sted), men småsvøpet er mangebladet opptil tolv. Mange småbladene av disse er hårformete, og uten mikroskop [dvs. lupe] ikke synlige for meg. Der er to støvveier, hvilke jeg har betraktet i diverse stadier i mitt mikroskop, fremstilt i fig. 4 & fig. 3. Støvbærerne (fig. 4 l, m, n, p etc.) er lenger enn kronen (q etc.). Støvknappene blir purpurfargete. Kronbladene er fem (fig. 4q etc.) avrundete, utdradde i spissen (fig. 5) innbøyde (fig. 4q etc.). Periantet virker femtallig under mikroskopet (fig. 4o etc.). Fruktene fremstilles på figur 2 I, g, h, i, k etc. og fig. 3 viser dem i mikroskop.

Observasjoner helt og holdent gjort av mange innfødte, men også av utlendinger, viser at roten, særlig om våren, er dødelige for mennesker og kveg. Jeg har i knollene observert cellulære fordypninger fylt med en giftig olje i det massive legemet [dvs. at knollen er delt i kamre] (jevnfør coll. vrat. på siterte sted). Våre landsmenn viser til den samme virkningen når det gjelder får. Men det er usikkert om selsnepen har den samme virkningen på hester (Gmelin på siterte sted). Ja, våre egne innbyggere benekter faktisk at den har det [at hester blir påvirket]. I Stjørdal samler man den som fôr til geiter. I Gudbrandsdal gis oppstykkete røtter til grisene som utmerket medisin mot forskjellige sykdommer. Bønder og andre

Den korte jordstengelen til selsnepe *Cicuta virosa* er delt på tvers i mange rom – et sikkert kjennetegn mot andre skjermplanter som vokser på våte steder. Foto Eli Fremstad.

anvender den utvortes mot giktsmerter. Innbyggerne i Sibir banker disse [røttene] til en slags grøt som anvendes mot utslett, og som de gnir på utslettet. Endelig anvender innbyggerne ved elven Kamen disse remedier for å lindre ryggmerter og isjias, men vokter seg samtidig for å komme borti ryggraden (Gmelin på siterte steder). Ved disse observasjonene blir anmerkningene i *Flora Svecica* bekreftet. Her gjør den berømte forfatteren [Linné] oppmerksom på at plaster med selsnepe av vår art [dvs. den vi har i Norge] ikke bør lages av giftkjeks, noe som ofte skjer. De delene som brukes medisinsk, er sannsynligvis farlige når urten blir anvendt innvendig hos mennesker. Jevnfør Störchs arbeider om *Cicuta* (som er *Conium maculatum* Linn. [giftkjeks]), og likeledes de om *Datura* (*stramonium*) [piggeple], *Hyoscyamus (niger)* [bulmeurt], *Aconitum napellus* [storhjelms] og *Colchicum autumnale* [tidløs].

XLIII [43]. *Cardamine amara* [*Cardamine amara*, bekkedarse], med finnete blad og utløpere fra bladhjørnene.

På dansk og norsk *Vandkarse*.

Vokser på gården Berg og for øvrig, her og der nær elver, vanlig.

Bladene er for det meste avrundete og kantete, de enslige øverste er oftest størst. Fra en kjøl ved de nederste bladene fremkommer det hvite, krypende, hårformete utløpere. Blomstene som frembringes om våren er hvite og blir fiolette. Våre landsmenn bruker dens blad om våren i salater som medisin mot skjorbuk. Se for øvrig Paulli fl. oec. s. 124, nr. 44.

XLIII [44]. *Fucus serratus* [*Fucus serratus*, sagtang], med flate, todelte blad som er sagtannete mot de knollaktige spissene.

På norsk, på Hamarøy i Nordlandene og annensteds, *Bred-tang*.

Vokser på berg i havet ved Brunvær i sognet Hamarøy og andre steder, vanlig.

Brukes som fôr til kveg i Nordlandene, med mel påstrødd.

XLV [45]. *Veronica alpina* [*Veronica alpina*, fjellveronika], med endestilt blomsterklase, motsatte blad og hårete beger.

[Ingen norske navn.]

Vokser oftest på fjellet, for eksempel ganske vanlig på Oppdalsfjellet Vangsfjellet, der jeg den 3. august 1764 har observert den blomstrende.

Blomstene er kraftig blå. Bladene sitter motsatt med unntak av de aller minste. Stenglens høyde er en finger eller mer.

XLVI [46]. *Veronica officinalis* [*Veronica officinalis*, legeveronika], med sidestilte, skaftete aks, motsatte blad og krypende stengler.

På dansk og norsk *Ærenpriis*. Dessuten på norsk *Bu-sleik*; også *Flesme-græs* ifølge Strøm. *Norsk Théé* ifølge Pontoppidan.

Vokser fortrinnsvis på høyereliggende tørre enger, vanlig.

En vandig løsnings av bladene blir brukt hos oss så vel som hos utlendinger ifølge beskrivelsen fra Gohl i Acta berolin. og står ikke tilbake for løsningen av den følgende veronika når det gjelder nytte og fordeler. Den meget erfarne Johannes Frank i descript. momord. sier : «Sannelig synes jeg å høre min veronika (det er *officinalis*) fra skogen talende med lav røst: ERO VNICA [jeg vil være den eneste]. Det vil du være og forbli inntil jeg har fått 40 års erfaring mer med firtann, som nylig er antatt til medisinsk bruk.» Følgende synes likevel å være sant: 1) Den daglige dietetiske bruk av legeveronika på grunn av dens sammentrekkende kraft bør ikke anbefales som te-erstatning. 2) Dens medisinske bruk for dem som frykter blodspytting bør heller ikke tilrådes. Bladene kokt med havrebrød, erstatning for plaster, anvendes på Sunnmøre mot byller [kalt flesmer] på kveg ifølge Strøm. Anvendes likeledes som indre medisin hos fe i Nidaros [Trondheim] og Kristiansand. Det er et meget delikat fôr. Svin fortærer den.

XLVII [47]. *Veronica chamaedrys* [*Veronica chamaedrys*, tveskjeggveronika], med blomster i sidestilte klaser, rynkete, hårete, tannete blad og svake stengler. [Ingen norske navn.]

Vokser på gården Berg ved husene, på gården Grilstad og spredt andre steder, vanlig.

Blomstene er blå og ganske store for denne slekten. Den anbefales i vannløsning som te-erstatning under navnet «*veronicae foliis incisiss*» av Collegium med. stockholmensis.

XLVIII [48]. *Serratula alpina* [*Saussurea alpina*, fjelltistel], med rundt, hårete beger.

[Ingen norske navn.]

Vokser på Engan ved Røros, hvor jeg har samlet den rikelig. Fra Åfjord er den også bibrakt meg av Herr Tonning.

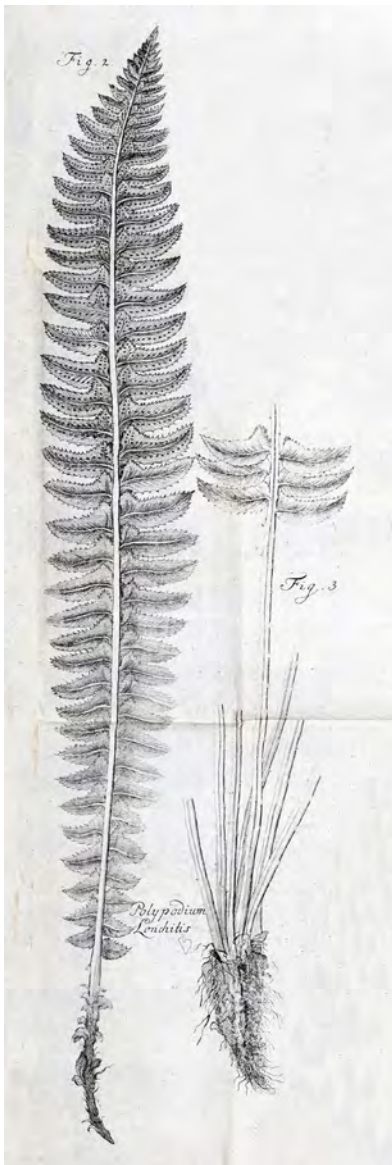
Rosettbladene er mer eller mindre tannete.

XLIX [49]. *Polypodium Lonchitis* [*Polystichum lonchitis*, taggbregne], med finnete blad: med nedbøyde, halvmåneformete, fint sagtannete finner og strihårete skaft.

På norsk, i Rana i Nordlandene, *Heste-jæske*.

Denne sjeldne bregnen vokser i Rana i Nordlandene, hvor jeg i året 1762 så den ikke langt unna veien som leder til Vefsn, på to steder. Året 1763 ble den også overlevert fra Rana av den ærverdige Valnum, fortjenstfull ordinert misjonær, blant mange andre vel oppbevarte bregner.

Flere stengler skyter frem fra dens rotstokk som kan være så mye som fra én [19 cm] til to håndbredder høye og ofte i sine nedre deler kledd med brune skjell. Bladene er enkelt finnet. Finnene er delvis sittende, alternerende, nærmest sigdformete, med hårformete til piggete tenner, fra basis og oppover er de øreformet, og ørene er ofte trekantete. De lengste overskrider ikke en tomme,

Taggbregne *Polystichum lonchitis* i Gunnerus' egen publikasjon «Om nogle Norske Planter». Det Tronhiemske Selskabs Skrifter IV, s. 81–85, utsnitt av plansje V (1768).

kortere hos de øverste og nederste. På baksiden vanligvis bekledd med tydelige hoper [sporehoper] ved finnenervene (som til en viss grad er litt hvelvete), hvilke utom på fire eller færre øreblad med enkle [spore]hoper, kan regnes til tolv par av de lengste finnene. Men de nederste småbladene blomstrer ikke [er uten sporehoper]. For et bilde se b. 4 i act. nidr.

L [50]. *Polypodium Phegopteris* [*Phegopteris connectilis*, hengeving], med delvis dobbeltfinnete blad, småbladene svakt tilbakebøyde, de firkantete finnene er delvis sammenvokst.

På norsk, i Rana *Jæske*; ellers i Nordlandene, *Hænge-ving*, *Nebbe-blom*.

Vokser oftest i skog hvor den er ganske vanlig.

De avrundete frøbærende hopene [Gunnerus tar feil, bregner utvikler sporer, ikke frø, i sine sporehoper] hos denne art, liksom hos de øvrige arter av *Polypodium* er adskilte og danner en mulig linje mellom bladenes kant og nerve. Av den grunn kan den ikke føres til Rupprius' *Thelypterides* eller Linnés *Pterides*. Jeg må innrømme at disse smålobene innimellom finnes nærmere bladets kant enn en nerve; men 1) dette holder ikke alltid stikk, da disse [spore]hopene ofte mens de vokser berører selve nerven. 2) Konsekvensen, som noen kunne bruke til fordel for en annen slekt, bør avvises og benektes sikkert av enhver botaniker som har sett formeringsorganene [han sikter til sporehopene] hos for eksempel *Pteris aquilina* [einstape].

LI [51]. *Potentilla verna* [*Potentilla*, se note], med femtallige rosettblad som har spisse, tilbakebøyde tenner og stengler i grupper av tre, som er nedbøyde.

[Ingen norske navn.]

Vokser i fjellene og i ulendte bakker, meget vanlig, blomstrende om våren. I året 1759 har jeg også sett den på Hopseidet i Øst-Finnmark.

Skilles lett ved første inntrykk fra tepperot ved sine fem kronblad, mens tepperot har fire og er opprett.

Ikke alltid begjært av hester.

Note: Av Linnés *Flora Svecica* (oversatt til svensk 1986), fremgår det at Linné der ikke skiller mellom vårmure *Potentilla tabernaemontani* og flekkmure *Potentilla crantzii*. Begge gikk på 1700-tallet under navnet *Potentilla verna*. Det at arten «vokser i fjellene» peker mot flekkmure *Potentilla crantzii*. I herbariet finnes det sju belegg (51.1–7) under navnet *Potentilla verna*: alle er av flekkmure. Vårmure vokser i lavlandsområder og har nordgrense i Nord-Trøndelag.

LII [52]. *Sonchus alpinus* [*Cicerbita alpina*, turt], med firkantete blomsterskaft og blomster i klaser.

På norsk *Tort*, *Torte*, *Biøn-tort*, *Turte* ifølge Pontoppidan på det siterte sted [H. N. N.] § 2 s. 210. *Trøst* ifølge Strøm. På samisk *Jærje*.

Turt *Cicerbita alpina*, uten lokalitet.
TRH V-186321 (52.2).

Vokser oftest i fjellskråninger, vanlig, særlig i Nordlandene, hvor gården Tortenås, på folkemunne: Tortenes, beliggende i Ankenes i Ofoten er oppkalt etter denne planten som der forekommer ytterst rikelig.

Bladene spises som erstatning for grønnsaker av noen bønder i Nordlandene. Avkokte friske stengler ansees som en delikatesse av samene, selv om de er bitre. Planten er svært nærende for kveg, geiter, hester og griser, men gir beisk melk hos kyr som nettopp har spist den. Bjørnen er spesielt glad i toppskuddene. Fordi den tørker langsomt er den dårlig likt av høysamlerne.

LIII [53]. *Saxifraga oppositifolia* [*Saxifraga oppositifolia*, rødsildre], med ovale, taklagte, motsatte blad med hårete kanter.

På norsk, i Ofoten, *Bergdusk*.

Vokser i Ofoten nær Elvenes, på Ladehammeren og Steinberget ved Nidaros [Trondheim] og andre steder, blomstrende om våren.

LIV [54]. *Chrysosplenium alternifolium* [*Chrysosplenium alternifolium*, maigull], med alternerende blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser nær kilder, for eksempel på gårdene Berg, Stene [Steinan] og Grilstad ved Nidaros [Trondheim], hvor den blomstrer i måneden mai.

Plantens smak forkommer meg neppe å være ubehagelig.

LV [55]. *Campanula latifolia* [*Campanula latifolia*, storklokke], med ovalt avlange blad, enkle, runde stengler og sittende blomster, samt stjerneformete frukter.

På norsk *Guppel*, i Nordlandene, for eksempel i Lofoten dessuten *Finne-kaal*. På samisk *Kaale*.

Vokser i fjellrike områder, for eksempel Kudalen på gården Berg, ved Soknes i Støren sogn og andre steder, neppe sjelden, blomstrende i måneden juli.

Stengler og blad spises av bøndene i Støren og andre steder, også av samene, oftest i Lofoten som kålerstatning ifølge den ærverdige Herr Lie i act. nidros. III mot slutten.

LVI [56]. *Epilobium montanum* [*Epilobium montanum*, krattmjølke], med motsatte, ovale, tannete blad.

På norsk i Gudbrandsdalen *Smaa-mjølke*, *Bjerg-mjølke*.

Vokser rikelig på knauser, for eksempel på knauser som stiger opp ved gården Berg, som mangler gress og moser, sammen med *Achillea millefolium* [ryllik], blomstrende i månedene juni og juli.

Stenglene er en håndsbredd eller mer [lange]. Bladene er ujevnt tannet og skateteete, skaftene dog meget korte. Det nederste bladparet er til og med ofte rødlig i deler av bladet. Blomstene er svakt fiolette, kronbladene nær hjerteformet. For øvrig avbilder Dodonaeus' figur vår *Epilobium* vel.

Godt likt av okser og får som begge spiser den, mens andre avskyr den. Griser er også glad i den, slik jeg har observert.

Note: Gunnerus blander nok sammen to arter: krattmjølke *Epilobium montanum* og bergmjølke *Epilobium collinum*. Beskrivelsen av voksested og størrelse passer for bergmjølke. I naturen finnes den ofte nokså spredt på knauser, bergvegger og skrenter; den er ikke mye til fôrplante. Derimot kan det lokalt finnes mye krattmjølke, som vokser på bakken og kan lett beites. I Gunnerus-herbariet finnes ni belegg under navnet *Epilobium montanum* (56.1–9): to av disse (uten lokalitet og årstall) er bergmjølke.

LVII [57]. *Epilobium angustifolium* [*Chamerion angustifolium*, geitrams], med spredte, linjært avlange blad.

På norsk *Enemælk*, *Enemjølke*; på Sunnmøre *Geedsko-græs*, *Gjedske*, *Mjæltegræs*; i Gudbrandsdalen *Mjølke*; andre steder sørpå *Lu-blind* (på dansk *Loe-blind*), kalles således slik siden fnokkene på frøene iblant irriterer øynene til dem som tresker. Dessuten *Rødbue*. På samisk i Porsanger *Kjega-hola*, i svensk lappmark *Abragærest ifølge von Linné*.

Vokser i magre steinhauger og i åkre, ganske vanlig, blomstrende i måneden juli. Av frøhårene gjør barn trosser som anvendes til deres små båter, ifølge Strøm på siterte sted plansje 5. Ifølge Herr Westbeck, når han innser hvilken pratisk anvendelse dette frøhåret har, anser han det ønskelig at den brukes som erstatning for bomull. Se act. stochholm. for året 1750 og Linné iter W. G. s. 3. Derfor av svenskene iblant kalt Westbecks bomullsplante.

Av våre innbyggere regnes denne plante som særlig velegnet for fedrift (*Buegræs*), og den har derfor av dem fått navnet: *Rødbue*. Dens blad er likt ikke bare av okser, geiter og får, men også av hester, slik jeg selv noen ganger har erfart det. Hjort og rein fortærer dens blad. Margen av stenglene regnes som en utsøkt delikatess hos befolkningen på Kamtchatka ifølge Gmelin fl. sib. 1 s. 218. Dens aspargesliknende hvite, velsmakende, krypende, underjordiske røtter er rikelige, og en fingerbredd eller mer tykke, er spiselige og utmerkete til hurtigbrød (populært: flatbrød). Se Linné am. ac. 3 s. 85 og dertil hørende etc., og i Collegio med. stockh. for året 1757 svensk utgave. En oppløsning av planten som sprøytes inn har en viss bedøvende virkning, ifølge Gmelin på siterte sted.

LVIII [58]. *Veronica serpyllifolia* [*Veronica serpyllifolia*, snauveronika], med endestilte, akslike blomsterklaser; og ovale, glatte krusete blad.

På norsk *Glatt Busleik*.

Vokser i beitemark og enger, også ved Nidaros [Trondheim], for eksempel på gårdene Berg, Stene [Steinan] og Grilstad, vanlig, blomstrende i måneden juli. Spises av storfe, geiter, får, hester og griser.

Geitrams *Chamerion angustifolium* i blomst, uten lokalitet. TRH V-186346 (57.4). Planten produserer masser av frø med frøull (fnokk). Foto Eli Fremstad.

LVIII [59]. *Veronica Beccabunga* [*Veronica beccabunga*, bekkeveronika], med sidestilte blomsterklaser, og flate, ovale blad; krypende stengler.

På norsk *Beckbung*.

Vokser ved Nidaros [Trondheim] og Christiania [Oslo] og andre steder i elver, blomstrende i måneden juni. Norges tidligere stattholder, den utmerkete Ditlev Wibe, og noen få andre kristianitter har i min barndom i Christiania om våren anvendt dens blad i salater.

Blant mange andre planter blir også dennes blad anbefalt som te-erstatning av Collegio med. stockh. mot skjørbuk og snue, Dens stengel og saft fra friske blad straks bidrar til dette ifølge Ludwig ect. veg. s. 15 nr. 30. Spises av svin.

LX [60]. *Phleum pratense* [*Phleum pratense*, timotei], med svært lange, sylindriske aks.

På norsk i Christiania [Oslo] stift, *Kjempe-Græs*, *Enge-Kjempe*, *Aaker-Kjempe*; i Nidaros [Trondheim] *Musrumpe* eller *Rotterumpe*.

Vokser i enger og i enden av bearbejdede åkre, vanlig, blomstrende i månedene juni og juli.

Høyden er 1–2 alen. Ved basis av strået finnes en eller iblant to knuter som nærmest ser ut som små løker. Der er 4–5 leddknuter som ofte samtidig nær den øverste danner en stump vinkel som gjør at strået heller. Ved leddknutene er det oftest blad, mange ganger også utstyrt med lange skjeder. Frøene har to horn eller to spisser og har lange hår.

Utmerket som hestefôr. Sauene avskyr den, for ikke å nevne resten av buskapen. Griser trakter kun etter røttene.

Den som med slag utført etter tur og ved hugg med sitt gress avskjærer eller snarere avriver akset på en annen gutts gress, hilses som Christiania [Oslo]-guttens fyrste. Derfor dens populære navn: *kjempegress*.

LXI [61]. *Fucus hyperboreus* [*Laminaria hyperborea*, stortare], med enkle, hånddelte bladplater og meget lange stilker. Se plansje III.

På norsk *Tare-* eller *Tarre-legg*; på Sunnmøre, *Kurve-tare* eller *Stokke-tare*.

Vokser overalt i havet, helt sikkert oftest og rikeligst fra Nordlandene til Finnmark.

[Gunnerus' diagnose:] Stilkene er harde, halvrunde eller iblant litt avflatete, tre eller fire alen lange, tykke stokker, nederst fingerlikt festet til berg eller steiner. Bladplaten er vanligvis enkel, endestilt, av konsistens som en okseblære og høyere enn stilken, en til to alen bred; hånddelt delvis med flere sylfomete, ofte ulike lange deler som varierer i antall. Likesåvel bladene som stilkene er som friske åpenbart brunaktige, men som kokte blir de ganske grønnaktige. De følgende varianter er eiendommelige: I. Med de nedre delene udelte og derfra mer eller mindre svakt ruglete, II. Ved den øverste formeringsorganbærende kant av dette eller hint avsnitt (enten hel eller i noen tilfeller oppfliset eller også avrevet) således at det fra spissen av en del av bladet eller avsnittet vokser engang ut til et

blad som likner det forrige og på samme måte er håndformete. Av og til er dennes segmenter eller deler av dens blad som vokser ut av de første, i ekstreme tilfeller, meget oppflisete og ofte usedvanlig flikete, i den grad at de ikke uten grunn er blitt omtalt som havets koster [av typen svaber som ble brukt på skipsdekk] og derfor så langt har fortjent navnet *Fucus scoparius* [scopa: kost].

Kokte blad og unge stilker gis til buskap i Nordlandene; ofte spises til og med kokte stilker av mennesker, slik det blir fortalt. Spesielt i Lofoten og Vesterålen legges tørkede stilker på ildstedet [brukes som brensel]; råtnende tjener de også som gjødsel på åkrene, ifølge Strøm på siterte sted. Bacchanter [de som dyrker Bacchus] skal ha anvendt stilkene til klubber. Ifølge sagnet ble en gang de samme stengler brukt i stedet for thyrser [Bacchus-staver] av heksene som dekket av alger på alle sider red over havet. Se den meget ærverdige Leems Lapponia norv. kapittel 21.

Note: Gunnerus beskriver her stortare som ny for vitenskapen. Den ble overført til algeslekten *Laminaria* av Foslie (1885). Herbariets nr. 6.1 er type for stortare. Gunnerus' referanse til bacchanter som bodde ved Egeerhavet er for øvrig feilaktig, siden denne arten ikke finnes i Middelhavsregionen.

LXII [62]. *Glaux maritima* [*Glaux maritima*, strandkryp]. [Ingen beskrivelse.] [Ingen norske navn.]

Vokser på havstrender, hvor Herr Doktor Henrici har samlet den i måneden juni 1764 og gitt meg den levende og blomstrende.

LXIII [63]. *Geum urbanum* [*Geum urbanum*, kratthumleblom], med opprette blomster og runde frukter med hakeformete, nakne børster.

På dansk og norsk *Nellikerood*.

Vokser på skyggefulle steder, for eksempel ved gården Berg og dennes åkre. Er også blitt samlet av Herr Doktor Henrici i Kongshaven ved Nidaros [Trondheim] og brakt [til meg] av Herr Tonning fra Tautra, hvor også Herr Doktor Henrici har fortalt meg at han har sett den. Blomstrer i månedene juni og juli.

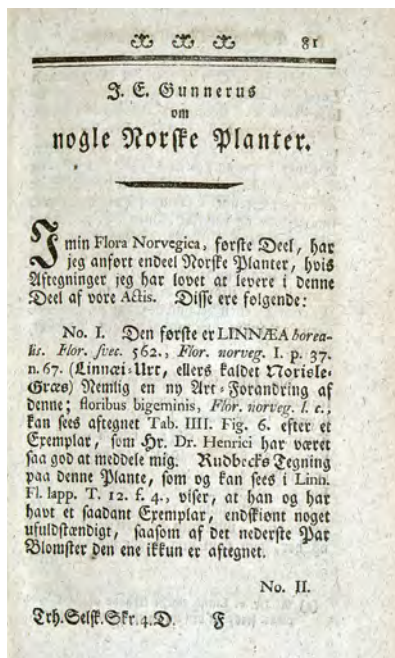
Tyggning av roten gjør tannkjøttet fast og styrker tennene. Anbefales mot podagra av Ludwig ect. Blad og røtter anbefales i Collegio med. stockh. brukt i teopløsning. Se for øvrig om dens medisinske og praktiske bruk hos Simon Paulli fl. dan. på siterte sted og Buchwald specim. s. 131 samt J. Paulli fl. oecon. på siterte sted.

LXIV [64]. *Geum rivale* [*Geum rivale*, enghumleblom], med hengende blomster og avlange frukter med fjæraktige børster.

På norsk i Nidaros [Trondheim] stift *Botsmands-Græs*, *Botsmands-Buxer*.

I Strinda dessuten *Tørill* (*Tør-ild*); tøser som samler den ifølge gammel nidarostradisjon, kaller den, *Carvefollata*.

Vokser på ganske fuktige steder, vanlig; blomstrende i månedene juni og juli. Varieteten med proliferende fylte blomster er ofte blitt observert av meg. Naturleger fra Nidaros [Trondheim] erstatter dens røtter med dem til den mindre vanlige *Geum urbanum* [kratthumleblom]. Det sies at de har brukt denne med et godt resultat ved bekjempelse av malaria. Noen griser fortærer dessuten ivrig røttene.

Linnaea *Linnaea borealis* med fire blomster på stengelen er avbildet i Gunnerus' egen publikasjon «Om nogle Norske Planter» i Det Tronhjemske Selskabs Skrifter IV: 81–86, plansje III [IV]. Gunnerus var opptatt av denne formen og sendte den som presang til Linné.

LXV [65]. *Comarum palustre* [*Comarum palustre*, myrhatt]. [Ingen beskrivelse.] På norsk *Kraake-foot*; *Kraakefoot-græs*.

Vokser på myrlendte steder, vanlig; blomstrende i månedene mai og juni. Avkok av røttene lindrer gikt ifølge Gleditsch som siterer Herr Linné på siterte sted [fl. sv. 463].

Bladene tiltrekker noen hester, mens andre, tett ved de samme omgivelsene, avviser dem. Mange svin spytter ut blad og røtter; en og annen av dem, i de samme omgivelsene, så vidt man kan bedømme, fortærer begjærlig begge, noe jeg selv har sett. Hester og griser, som spytter ut *Geum rivale* [enghumleblom], avviser selvfølgelig også vår *Comarum*.

Røttene farger ull rød, men mindre kraftig ifølge Linné på siterte sted.

LXVI [66]. *Tormentilla erecta* [*Potentilla erecta*, tepperot], med opprette stengler.

På norsk, grunnet sin sammendragende og stoppende kraft, *Teppe-rood*, som angitt hos Ramus; likeledes *Mundskoll-rood*, *Blodrood*, *Tillerood*, oftest på Ørlandet: *Tolv mænds rood*, likeså *Tormentil*, slik den også kalles på dansk og sedvanlig i utlandet.

Vokser i beitemark og enger, svært vanlig. På Nærøy benyttes et utkok av røttene i melk mot dysenteri hos mennesker og buskap, og dessuten mot deres blødninger. Færøyingene garver skinn med den og gir den til gjøgriser, ifølge Luc. Debes fær. reser. og Bartholin i M. D. D. Utgnidd pulver anvendt på samme måte som pulverisert tobakk [snus] stiller neseblod. Det sies at tygging [av denne] helbreder indre utslett i munnen. Derfor har den følgende populærnavn: *mundskoll-rot*. I Nidaros [Trondheim] farger man ull purpur med dens røtter. Jeg har sett at rein avviser planten.

LXVII [67]. *Linnaea borealis* [*Linnaea borealis*, linnea], med tvillingblomster. På norsk *Norisle- Norette- Narisle-græs*, likeledes *Linnaei-urt* i Klæbu eller *Linnaei-Thée*.

Vokser overalt på skyggete, moserike steder, oftest i skog, blomstrende i månedene juni og juli. Herr Doktor Henrici har nær Nidaros [Trondheim] samlet en varietet med to ganger tvillingblomster [dvs. fire blomster pr. skaft]. I Nidaros [Trondheim] brukes en oppløsning av den med god legende effekt mot skarlagensfeber, som populært kalles *narisle* (*norisle*, *norette* eller *narild*). I Sør-Norge brukes en oppløsning eller avkok mot skabb. Brukt også utvendig enten som varme omslag eller damp til å helbrede skarlagensfeber. Svenskene bruker en

oppløsning av bladene med melk spesielt for smertelig isjas og gikt, og i varme omslag mot ømme føtter hos får ifølge von Linné.

LXVIII [68]. *Tanacetum vulgare* [*Tanacetum vulgare*, reinfann], med dobbeltfinnete blad som er tannete.

På norsk overalt i Nordlandene *Tansie*, ellers *Renfan*, *Ringefan*, i dalene, særlig i Oppdal, *Røs-Konge* (ofte finnes den på steder med sure steiner).

Vokser oftest på tørre steder, neppe sjelden, blomstrende i månedene juli og august.

Ull som skylles med denne farges grønn i Nordlandene ved tilsetning av *Lycopodium complanatum* Linné som på folkemunne heter jamne. Tilsetning av kalk øker intensiteten ifølge den svært ansette Haller.

Spede blad i eggehviter og mel er en ganefryd.

LXIX [69]. *Artemisia vulgaris* [*Artemisia vulgaris*, burot], med flate, finnete blad som er hårtete under; enkle blomsterklaser med runde blomster [korgjer], med fem blomster ytterst.

På norsk *Bue*, *Bue-græs*, *Graabue*, også *Bynke* ifølge Ramus.

Vokser ved gårder, i åkre og humlegårder, svært vanlig, blomstrende i måneden august.

Om våren når det er mangel på høy, graver bøndene i Nærøy opp røttene og anvender dem som fôr. En oppløsning med bladene som populært kalles: louen, er svært nærende for kalver i Beitstad. Av denne lager man «moxa» [et slags knusk] ifølge Millers diction. hortul. coll. epher. nat. cur. andre del II tillegg IV, obs. 1. Forkullede røtter har ifølge gammel overtro vært brukt medisinsk i Tyskland og vært kalt «Narren-Kohlen» [Narr-kull].

LXX [70]. *Stachys sylvatica* [*Stachys sylvatica*, skogsvinerot], med seksblomstrete kranser, og skaftete, hjerteformete blad.

På norsk i Namdal og Innherred, *Dull*; i dalene også *Stoor Holnuttu* eller *Stoor Galte-tand*.

Vokser her og der i fjellene og andre steder, på skyggete steder, for eksempel riktig vanlig i humlegården ved gården Berg.

Høyden er oftest tre alen eller mer. Bladene er motsatte, sagtannete med lange skaft, noe (filt)hårete, men ikke stridt. Støttebladene er hele, avlange og utdradde i en lang spis besatt med svært lange hår. Blomstene er fiolette med likefargete grifler og støvbærere, mens derimot støvknappene er gule, og den nedre leppen er delvis hvitflekket. Dessuten har jeg observert at den øvre leppen i visse blomster knapt er innbuktete. Kransene er konstant seksblomstrete.

Da jeg i året 1762 var i Nordlandene og Namdalen har jeg der sett hvordan kveg i fjellskrenter begjærlig sluker denne planten, selv om den stinker, og foretrekker denne fremfor samtlige andre planter. Mange bønder, særlig i Åfjord, bekrefter entydig at de får meget melk fra kyr som har spist den. Etter den tid,

særlig sommeren 1765, har jeg i rikelig monn satt frem denne planten som fôr for kyrene, og samtlige har sammen med en hårete stengel spist denne planten begjærlig. Noen kyr ønsker også røttene. Fra observasjonene i Åfjord er jeg selv ved egen erfaring blitt overbevist om at denne planten gir melk i svært store mengder. Svin som har lyst på friske blad, avviser ettertrykkelig stenglene, men søker meget ivrig roten. Får avviser oftest stenglene og iblant på samme tid blomstene. Hester på sin side avviser kraftig hele planten. Den farger gult ifølge Linder.

LXXI [71]. *Epilobium palustre* [*Epilobium palustre*, myrmjølke], med motsatte, hele, avlange blad, med utrandete kronblad, og rette stengler.

På norsk *Myr-miolke*, *Myr-mielte*.

Vokser A) på fuktig mark ved gårdene Berg, Stavne, Stene [Steinan], Grilstad etc. ved Nidaros [Trondheim], blomstrende i måneden juli, mindre vanlig enn krattmjølke og geiterams B) i Oppdalsfjellene: Vangsfjellet, og her og der i Nordlandene.

Note: Ett av beleggene i herbariet (71.3) er småsmelle *Atocion rupestre*.

LXXII [72]. *Vaccinium oxycoccus* [*Oxycoccus palustris*, stortranebær], med hele, runde, tilbakevendte blad og krypende stengler som er trådformete og glatte.

På dansk og norsk *Tranebær*, *Myrebær*. I Strinda *Tonnor-bær* (for greinene heller til siden som hos *Tonnor-gran*). I Nordlandene blant annet *Straa-bær*. På samisk *Jegge-murje* (i.e. *Myrebær*).

Vokser her og der på myr, meget rikelig på Stenemyren ved Nidaros [Trondheim]. Bærene som modner under snøen og blir samlet om våren og strøs med sukker, fryder i høy grad ganen. Av denne grunn anbefales de også av en og annen innfødt mot skjørbuk. Før i tiden ble de av Københavns hofflege, den opplyste Bing, anbefalt til dette formål.

LXXIII [73]. *Geranium sylvaticum* [*Geranium sylvaticum*, skogstorkenebb], med toblomstrete stengler og oppdelte, tannet innskårne, skjoldaktige blad, og rett stengel, og utrandete kronblad.

På norsk, på Inderøy, *Skovflock*, *Tolvmands-Flok*. Sørover i Gudbrandsdalen *Syvskiær*; annensteds *Skov-Øje* ifølge Oeder. På samisk i Porsanger *Last-rassi* eller *Lastrasse* (det er *Løv-gress*), likeledes *Alich-* eller *Alek-Rassi*, det er Blått gress.

Vokser overalt i skogen og er svært vanlig, også blomstrende til etter sommersolverv eller midtsommer. I den uvanlige sommeren året 1765 begynte den å bli avblomstret først omtrent i slutten av juli ved Nidaros [Trondheim]. Varieteten med hvite blomster som den herlige og svært vennlige Oeder har observert ved Støren, har jeg også sett i Dragåsen [i Midtre Gauldal] ved

skogsveien. Blomstene til den første og vanligste varieteten er fiolette, med innbuktete kronblad, men de mangler mange ganger.
Meget sjelden har jeg sett at hester eller rein avviser denne planten.

LXXIV [74]. *Veronica maritima* [*Veronica longifolia*, storveronika], med endestilte aks og tre blad samlet som er ujevnt tannet.
På norsk i Vest-Finnmark *Finne-græs*, *Blaat farve-græs*. På samisk i Porsanger, *Suodna-baine* (det er trådfarge eller noe man farger lintråd med).
Vokser her og der i Vest-Finnmark, særlig i Porsanger. De endestilte aksene brukes av samene i Porsanger til å farge lintråder blå ifølge den ærverdige Herr Schøning og forordnede misjonærer.

LXXV [75]. *Galeopsis Tetrahit* [*Galeopsis tetrahit*, kvassdå], med kneleddete grener som er fortykket øverst, og de øverste blomsterkranser delvis sammenhengende.
På norsk *Daa*, *Dær*, *Pipgras*, *Aakerpipe*; særlig den varieteten som har gul krone og flekket nedre leppe: *Guuldaa*, *Gulau*, *Gulauga* (det er *Guul-Øje*) eller *Pipaa*; varieteten med purpur blomster: *Rød-au*; varieteten med hvite slike: *Quit-(Hvid)-au*.
Vokser overalt i åkrer og liknende steder; ytterst vanlig er den i Linnés form G) gul krone og flekket nedre leppe eller *Galeopsis bifida* som avbildet hos Haller. Blomstrer om sommeren. Om våren tjener bladene på mange steder som kål, sies det, ifølge Kalm bah. s. 145. Alle tre varieteter slukes begjærlig av noen kyr og okser, og mange hester og svin. Kveg tar bare dens blad, mens hester og svin delvis også trakter etter stenglene, mens de avviser de stivhårete begrene og de harde delene av stenglene og av røttene. Det gjør også grisene. Jeg har på samme måte sett at hester og mange okser som ikke er vant med dette fôret, har avvist alle tre varieteter, slik jeg hadde mistenkt.

Note: Gunnerus' beskrivelse omfatter to eller tre då-arter: kvassdå *Galeopsis tetrahit*, guldå *G. speciosa* og (trolig) vrangdå *G. bifida*. I herbariematerialet finnes bare ett belegg som utvilsomt er guldå, mens de øvrige åtte er av andre arter.

LXXVI [76]. *Pisum arvense* [*Pisum sativum*, ert], med firbladete stengler, krusete biblad og enblomstrete blomsterskaft.
På norsk *Vilde ærter*, *Aaker-ærter*.
Vokser ved Nidaros [Trondheim], vanlig i åkrer på gården Berg: Sanden og i åkre på Gløshaugen i nærheten av Berg, hvor jeg 5. og 6. august i året 1765 samlet flere eksemplarer med blomster og umodne belger.
Stengler 1 1/2 alen lange, nesten runde. Bladskaft firbladete, de nedre er unntaksvis tobladete med ovale, avlange småblad, samtidig er disse derfra forsvinnende lite tannete. Bladenes stipler [øreblad] er store og nedentil

rundtannet på utsiden. Enblomstrete blomsterskaft med store vinger som nesten er hjerteformete, blånende med fargemettete årer i mørkt pupur på ryggen og hvit kjøl, av og til svakt purpur. Er sikkert en form av *Pisum sativum*, men meget mindre som allerede den berømte Linné påminner oss om i sin itin. W. G. på det siterte sted.

LXXVII [77]. *Vicia sativa* [*Vicia sativa*, bondevikke], med sittende, opprette belger, nærmest i to rader og småblad avrundete med et lite hakk med tydelige biblad [øreblad].

På norsk *Vilde Graa-erter*, likeså *Skaalme-græs* ifølge Strøm.

Vokser ved Nidaros [Trondheim] med røde blomster oftest i åkre, blomstrende samtidig som dyrkede erter. Praktisk bruk er velkjent.

LXXVIII [78]. *Galium uliginosum* [*Galium uliginosum*, sumpmaure], med de avlange bladene samlet i grupper av seks, som er tilbakevendte og tornaktig tannete med stive broddspisser. Fruktene med stor krage.

På norsk *Smaa-mour* (med 6 blad til hver ring), likeså *Smaa-snert*.

Vokser på beitemark ved Nidaros [Trondheim] og for øvrig, neppe sjelden, blomstrende i månedene juni og juli.

LXXIX [79]. *Ornithogalum luteum* [*Gagea lutea*, gullstjerne], med kantet blomsterskaft som bærer to blad og enkle blomsterskjermer.

[Ingen norske navn.]

Vokser ved Nidaros [Trondheim] på gården Stene [Steinan], hvor eieren Herr Doktor Henrici har samlet den og har sendt meg en god del levende eksemplar. Blomstrer samtidig som *Tussilago farfara* [hestehov] om våren. Røttene er spiselige, men lar seg vanskelig finne i store mengder.

Note: Tre av de fem beleggene i herbariet er gullstjerne, mens to er fuglestjerne *Ornithogalum angustifolium*.

LXXX [80]. *Montia fontana* [*Montia fontana*, kildeurt]. [Ingen beskrivelse.]

På norsk *Montii græss*.

Vokser på gården Stene [Steinan] ved Nidaros [Trondheim], på samme sted samlet av Herr Doktor Henrici og derfra sendt meg i begynnelsen av august i året 1765. I kapslene har jeg oftest observert tre, iblant virkelig ikke mer enn to store, halvrunde, svarte frø.

LXXXI [81]. *Tussilago frigida* [*Petasites frigidus*, fjellpestrot], med blomstene i opprett topp og med randkroner.

På norsk *Kal-Skrep*.

Vokser ved elven i skogsbeiter ved seteren Engan nær Røros, ca. en kvart mil når man går mot sør fra de nevnte bygningene. Der samlet jeg den den 26. juli 1764

Gunnerus inkluderte også noen kulturplanter i floraen, som ert *Pisum sativum*, fra «Gløshouen», TRH V-186399, TRH V-186400 (76.2), og åkervikke *Vicia sativa*, fra «Berg Gløshouen», TRH V-186402 (77.2), begge uten dato, fra Trondheim i Sør-Trøndelag.

med modne frø. Forøvrig ikke sjelden i norske fjelldaler, ifølge Oeder på det siterte sted.

LXXXII [82]. *Lysimachia thyrsoflora* [*Lysimachia thyrsoflora*, gulldusk], med sidestilte, skaftete blomsterklaser.

[Ingen norske navn.]

Vokser ved dammen på gården Bakke ved Nidaros [Trondheim] og andre steder, blomstrende i juli måned. Bladene sitter i par, motsatt og er avlange. Fra bladhjørnene utgår blomsterskaft. Stenglene og iblant også bladene blir rødaktige.

LXXXIII [83]. *Polemonium caeruleum* [*Polemonium caeruleum*, fjellflokk], med langrøret blomsterkrone.

På norsk i Innherred *Fjeldflock*.

Vokser i bergene ved Rantzaus gård, Rønningen ved Nidaros [Trondheim] hvor Herr Tonning samlet den og sørget selv i året 1765 for å hente mange eksemplarer [til herbariet]. Planten finnes også i fjellene på Inderøy: Vassåsen, og dessuten i Finnliene i Snåsa sogn. Blomstrer i månedene juli og august.

Plantenes i hager, med rette anvendt i kranser, flerårig.

Svin avviser stengel, blomster og røtter, og liker bare bladene.

LXXXIV [84]. *Ranunculus sceleratus* [*Ranunculus sceleratus*, tiggerssoleie], med de nedre bladene hånddelte, de øvre fingeraktige, og avlange frukter.

På norsk *Kjel-Soløje*.

Vokser rikelig med *Comarum palustre* [myrhatt] ved dammen på gården Bakke ved Nidaros [Trondheim] hvor jeg den 8. august 1764 samlet den delvis blomstrende, og andre steder. Høy, oppreist plante med små gule blomster og avlange frukter. Nektariet er en pore omtrent sirkelrundt utgravd (med opphøyd kant) plassert ved neglen på hvert enkelt kronblad. Ingen blad er trådlike.

LXXXV [85]. *Ranunculus aconitifolius* [*Ranunculus aconitifolius*, men se note], med avlange, fullstendig femdelte blad som er tannet innskåret.

På norsk i Holtålen [i Sør-Trøndelag] *Skov-Soløje*, *Soløj-Konge*; lenger sørpå *Rømme-græss* ifølge Oeder.

Vokser i Holtålen, hvor den ble funnet blomstrende av meg i juli året 1764 på en sandøy i Gaula, kalt Rønningøen; også tallrik i Holtålens fjell Hofjellet, hvor den, sammen med frøene er blitt sendt meg fra den ærverdige pastor i Holtålen Herr Brinchmann.

Note: Det var en vanlig misforståelse på Gunnerus' tid (og lenge etterpå) å bruke navnet *R. aconitifolius* om hvitsoleie *Ranunculus platanifolius* (se nr. 792). *R. aconitifolius* vokser ikke i Norge.

LXXXVI [86]. *Linum catharticum* [*Linum catharticum*, vill-lin], med todelt stengel og motsatte, ovalt-avlange blad, og spisse kronblad.

På norsk *Purgeer-Liin*.

Vokser rikelig på beitemark i berget ved gården Berg; vanlig ved Houen og annensteds, blomstrende i måneden juli.

Denne urt anbefales som det sannsynligvis beste innenlandske avføringsmiddel. Se J. Paulli på siterte sted, Ludwig ect. på siterte sted og Ray hist. s. 1076. Linné bekrefter dette ved å si på det siterte sted: To drakmer [ca. 7 g] (populært Qvintin) av den tørkede urten i en oppløsning virker sterkt løsende.

LXXXVII [87]. *Pedicularis palustris* [*Pedicularis palustris*, myrklegg], med forgrenet stengel og beger med fargeprikker, samt skjev kroneleppe.

På norsk i sørligere deler, i Gudbrandsdalen *Myrklæg*; i Inderøy *Friergræs*; på Sunnmøre *Iglegræs* ifølge Strøm. Jevnfør Pontoppidan H. N. N. I s. 208. Likeledes i Strinda *Lusegræs*.

Vokser overalt på myrlendte steder, blomstrende i månedene mai og juni.

Av noen ansett som årsaken til dysenteri hos storfe og vattersott hos får. Men, med unntak av geiter, etterlates den alltid urørt av kveg og trekkdyr, såfremt de ikke er svært sultne eller er blitt flyttet fra et annet sted og sluker den med dens skadelige virkning. Den vokser i store mengder ved gården Berg og dennes beiter, likevel har på syv år ikke noen får dødd eller utviklet vattersott. Da jeg før den tid skaffet meg kyr fra andre steder, forulykket en og annen på grunn av blødningssykdom. Men etterpå, da ingen flere fremmede kyr var kommet til, har ingen av de voksne dyrene blitt påført en slik sykdom. Men kalver derimot blir av og til rammet av sykdommen, men settes sjelden i fare når dette onde straks motvirkes med et passende botemiddel, for eksempel røtter av tepperot, biter av pepperrot, rabarbra etc. Av den grunn tviler jeg ikke på at veksling mellom de forskjellige beiter, for eksempel i orekratt og barskog er den vesentligste årsak til blødninger hos kveg, i hvert fall leilighetsvis. Også av den grunn henter ingen erfarne forvaltere kveg fra gårdene som ligger på andre siden av Nidelven ved Nidaros [Trondheim], unntagen til slakting, for dette kveget vil følgende sommer på grunn av fare for livet vende tilbake.

I august fester unge jenter på landsbygda tre planter på kroppen. Ut fra fargen på den nakne tråden fra toppen av den fremskutte kapselen og de visne kronbladene kan de spå hårfargen på fremtidige ektemenn.

LXXXVIII [88]. *Anthyllis vulneraria* [*Anthyllis vulneraria*, rundbelg], med urteaktig, med ulike finnete blad og doble blomsterhoder.

[Ingen norske navn.]

Vokser, med gule blomster, i tørre beiter her og der, for eksempel ved gårdene Berg, Stene [Steinan] og Grilstad og på deres beiteområder, likeledes på Ladehammeren ved Nidaros [Trondheim], også i Varmbo i Melhus sogn og andre steder. Blomstrer i månedene juni og juli.

LXXXIX [89]. *Carex vesicaria* [*Carex vesicaria*, sennegras, men se note] med mange hannaks og hengende hunnaks med flate, tilspissete frukter. På norsk *Senne-græs*, *Lappesenne*. På Sunnmøre *Skjæne* ifølge Strøm. På samisk *Suuine* (i flertall *Suinek*), likeledes *Gamak-Suuine*. Hos svenske samer: *Kappmocksuini* som på norsk er *Sko-Senne*.

Vokser ved dammer på gården Bakke ved Nidaros [Trondheim], der jeg samlet den den 9. august i året 1765.

Der er tre hannlige aks øverst, hvorav det tredje er mer adskilt og kortere enn de øvrige. De hunnlige aksene er to, skaftete, sylindriske, gulnende med flaskeformete frukter, som sjelden er todelt i spissen. Støttebladene [dekkskjellene] er avrundet tilspisset, og ikke kortere enn fruktene, brune med en langsgående hvitaktig til gulaktig linje. Det nederste hunnakset er meget adskilt fra det øverste som er ganske nær det tredje hannlige. De synonymer som Micheli oppfører passer i nesten alle henseende. For øvrig er der ingen tvil om at hans «*Cyperoides aquaticum maximum ... capsulis oblongis*» etc., på siterte sted nr. 10 plansje 32 fig. 7, og dessuten hans «*Cyperoides aquaticum ... capsulis minoribus acdensioribus*» på siterte sted nr. 11 plansje 32 fig. 6, kan regnes som varieteter av denne. Hva gjelder aksenes posisjon kan våre henføres til Michelis tolvte figur som fremstiller *Carex acuta*, men figuren av kapslene, hvor meget annet er uvent, er synlig motstridende. Ikke desto mindre har jeg ført våre eksemplarer ikke uten tilstrekkelig grunn til *Carex vesicaria* Linn. som for øvrig er ganske vanlig, hovedsakelig i Nordlandene og Finnmark.

Såvel våre samer som nordmenn som skal legge ut på en lengre reise i sterk kulde legger denne [planten], myknet, tørket og kardet sammen med oppflisete aks [han sikter nok til strå og blad] og avkuttete røtter i sine sko og votter, for å kunne beskytte seg mot kulden. Av samme grunn legges den av samene om sommeren i skoene [komagene].

Note: I herbariet finnes seks (til dels dårlige) belegg under navnet *Carex vesicaria*. Ny gransking av dem viser at alle er feilbestemt: samtlige er flaskestarr *Carex rostrata*. Det er for øvrig blitt en myte at sennegras er brukt i komager. Sennegras er forholdsvis uvanlig i Troms og Finnmark. Starret som er mest brukt i komager, sko og votter er elvestarr *Carex aquatilis*, som er langt mer utbredt i nord.

XC [90]. *Ononis spinosa* [*Ononis spinosa*, vedbeinurt, men se note], med tvillingblomster i klaser og tretallige blad, samt tornete grener.

[Ingen norske navn.]

Vokser på Ladehammeren ved Nidaros [Trondheim] og andre steder, i vårt Norge dog mest i det nordlige som populært kalles nordenfjells, uvanlig, blomstrende i måneden juni.

Røttenes gode urindrivende virkning roses meget som et legemiddel mot nyrestein, gulsott og ungarsk feber, også mot skjulte hemoroider. Se Linné på

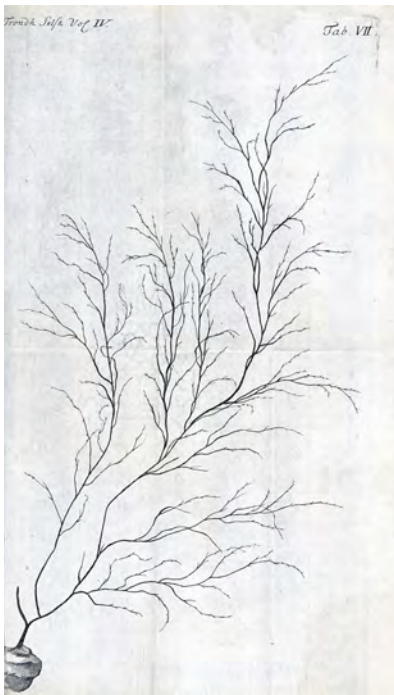
siterte sted, Ludwig ect. s. 33, Paulli quadrip. s. 204 og Buchwald specim. s. 353. Tyskerne gjør et avkok som hjelper hester som er plaget med bekkensmerter. Planten stinker.

Note: Eksemplarene i Gunnerus-herbariet er feilbestemt; det er bukkebeinurt *Ononis arvensis*, som er uten torner. Vedbeinurt *Ononis spinosa* er aldri blitt funnet i Midt-Norge, mens bukkebeinurt vokser en rekke steder langs Trondheimsfjorden. Gunnerus tar også feil når han hevder at *Ononis spinosa/ arvensis* er vanligst nordafjells.

XCI [91]. *Stellaria biflora* [*Minuartia biflora*, tuearve, men se note], med nåleformete blad og for det meste toblomstrete stengler med innrandete kronblad, avlange fruktknuter og stripete beger.

[Ingen norske navn.]

Vokser sammen med vill-lin og bjørnemose i beitemark på berget Houen på gården Berg, der jeg har funnet den mange ganger, blomstrende i juli; kan andre steder finnes i fjellet. Se von Linné og Oeder.

Vanlig kjerringhår *Desmarestia aculeata*, gjengitt i Gunnerus' egen publikasjon «Om nogle Norske Planter» i Det Tronhjemske Selskabs Skrifter IV: 81–86, plansje VII.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dahl (1893a, s. 104–105) påviser (med et ark som nå er forsvunnet?) at Gunnerus har feilbestemt tunsmåarve *Sagina procumbens*, som er et vanlig ugress. Tuearve er en fjellplante og går ikke ned i lavlandet.

XCII [92]. *Aster Tripolium* [*Tripolium pannonicum* ssp. *tripolium*, strandstjerne], med avlange, hele, kjøttfargete, glatte blad og ujevne grener samt blomster i klaser.

På norsk, på Ørlandet, *Barhovs-blomster*.

Vokser på havstrand på Ørlandet der jeg i måneden august i 1762 samlet den. Tatt derfra og plantet i hagen, der den følgende sommer på det meste ble fire ganger så stor og likeledes svært forgrenet. Blomstens disk [skivekronene] er gule, de utstrålende [randkronene] er blå.

Sterkt ettertraktet av buskap og høns.

XCIII [93]. *Fucus virgatus* [*Desmarestia aculeata*, vanlig kjerringhår] med flate, forgrenete blad som skiftesvis bærer spredte myke spisser.

På Hitra *Kjerringhaar*.

Vokser der havet slår mot Hitra, hvor den med *Gorgonia Placomo* og *Madrepora pertusa* Linné er blitt samlet av den svært lærde student von der Lippe Parelus og sendt meg. For beskrivelse samt en tegning av den se i act. nidr. b. IIII [=IV].

XCIV [94]. *Ribes rubrum* [*Ribes*, rips, se note], uten torner, med flate blomster i hengende, glatte klaser.

På dansk og norsk *Ribs*, på norsk dessuten *Vinbær*. På samisk i Porsanger *Jærek* (i flertall *Jærekak*), i Skjervøy *Jærjek*.

Vokser overalt i hele Norge, faktisk oftest i vårt nordligste Norge.

I Christiania [Oslo] anvendes godt modne bær i stedet for vindruer, mens umodne bær av denne blir brukt som eddik, en erstatning for vinsyre. Se *Oecon. Magaz.* II nr. 10 § 4 s. 180 og følgende om vin(druer) (gjengitt hos Paulli fl. oec., på siterte sted) og *act. christianiens* I nr. 7, s. 195 om vinsyre.

Note: Gunnerus refererer dels til hagerips *Ribes rubrum*, som ble dyrket i hager på den tiden og iblant forvillet seg. Siden han angir at planten er vanligst i nord, dreier det seg også om villrips *Ribes spicatum*. Det finnes ikke materiale av noen av artene i herbariet.

XCIV [95]. *Gentiana amarella* [*Gentianella amarella*, bittersøte], med femdelt krone som nederst er kraterformet og skjegget i svelget.

[Ingen norske navn.]

Vokser på gården Grilstad, hvor jeg i måneden august i året 1764 samlet den blomstrende. Den ble likeledes i året 1765, tidlig i august, samlet blomstrende av Herr Tonning fra Nidaros [Trondheim] i Kongshaven. Og likeså har jeg sett den plukket og presset hos Herr Doktor Henrici ved Nidaros [Trondheim].

De øverste blomstene har femdelte kronblad, de øvrige utelukkende firdelte. Ligner svært meget på følgende art.

Til venstre bittersøte *Gentianella amarella*, uten lokalitet, men kan ifølge teksten godt være fra Trondheim i Sør-Trøndelag. TRH V-186467 (95.1). I midten bakkesøte *Gentianella campestris*, fra «Finlierne», Lierne i Nord-Trøndelag. Utsnitt av TRH V-186468 (96.2). Til høyre klokkesøte *Gentiana pneumonanthe*, uten lokalitet, men trolig fra Gudbrandsdalen. TRH V-186469 (96.3).

XCVI [96]. *Gentiana campestris* [*Gentianella campestris*, bakkesøte, men se note], med firedelt krone og skjegget i svelget.

På norsk *Sting-græs*, *Hol-græs*.

Vokser oftest i enger, og på beitemark i fjellet der den er hyppig, blomstrende om sommeren. I Åfjord og andre steder varierer blomsterfargen med hvitt.

I Kristiansand og andre steder anvendes et avkok mot brystlidelser [hinnebetennelse].

Fattigfolk anvender den istedet for humle ifølge Linné.

Note: Det finnes fem belegg i herbariet under dette navnet. Ett (96.3) er klokkesøte *Gentiana pneumonanthe*, en art som Fægri (1960) og mange andre har ansett som en sørvestlig art (kystart) i Norge. I sine notater fra reisen i 1771 fra Trondheim til København skriver Gunnerus at han fant klokkesøte i Gudbrandsdalen (Dahl 1894: 57). Han har ført den opp særskilt som nr. 1108. Det er sannsynlig at klokkesøte en gang vokste i Gudbrandsdalen (Fremstad & Jørgensen 2011).

Litteratur

Dahl, O. 1894. Biskop Gunnerus' virksomhed fornemmelig som botaniker ... G. Botaniseren 1771–1772. – K. Norske Vidensk. Selsk. Skr. 1893: 57–67.

Fremstad, E. & Jørgensen, P.M. 2011. Fantes klokkesøte *Gentiana pneumonanthe* engang i Gudbrandsdalen? – Blyttia 69: 130–132.

Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. I. The coast plants. Univ. Bergen Skr. 26.

XCVII [97]. *Gentiana purpurea* [*Gentiana purpurea*, søterot], med femdelt, klokkeformet krone, blomster i kranser med spatelliknende begre.

På norsk, som motfrase, *Søte*, *Søt-root*, *Skar-søte*, og mer voksne, blomstrende planter *Søt-Konge*. På dansk, og likeledes på norsk *Entzian*.

Vokser ikke bare i Sør-Norge, men også i dette bispedømmet [Nidaros], nemlig i fjellet i Budal; og dessuten i Grytten i Romsdal. Blomstrer i månedene juli og august.

Den medisinske bruken av denne er som for *Gentiana lutea*, og om dette se hos S. Paulli fl. dan. s. 242 og følgende sider, samt quadrip. s. 321 ifølge Jo. de Buchw. specim. s. 234.

Note: Med «motfrase» menes et ord som sier det motsatte av det som er tilfellet. Roten av søterot er svært bitter/besk, men en «smigrer» planten ved å omtale den som søt. Derav det folkelige ordtaket: «kallar du meg søte, så skal eg skaden bøte, men vil du kalle meg beiskerrot, så gjer eg inga bot.» Søterot ble første gang omtalt fra «Gulddalen» av Christian Gartner i hageboken *Horticultura*, 1694. Dernest skrev presten Ole Lie om den i 1765. Søterot finnes ikke i Gunnerus' herbarium.

Søterot *Gentiana purpurea*, med store, buenervede blad i rosett og grov rot. Foto Eli Fremstad, fra Odda i Hordaland.

Litteratur

- Balvoll, G. & Weisæth, G. 1994. Horticultura. Norsk hagebok fra 1694 av Christian Gartner. – Landbruksforlaget.
- Eckblad, F.-E. 1992. Søterot, *Gentiana purpurea* og Linné. – Blyttia 50: 13–17.
- Galten, L. 2014. Søterot *Gentiana purpurea* i Norge – med vekt på forekomstene i Trøndelag. – Blyttia 72: 73–94.
- Lie, O. 1765. Efterretning om nogle Naturalier. – Det Trondhjemske Selskabs Skrifter 3: 573–576.
- Tybjerg, H. 1999. *Gentiana purpurea* L. i Norge hos Linné og andre. – Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. 1999–4. 38 s.

XCVIII [98]. *Angelica archangelica* [*Angelica archangelica*, kvann], med uregelmessig inndelte blad.

På norsk *Quanne*, *Quan-root*, og som eldre når den når blomstrende alder: *Sløjke* eller *Sløke*. På samisk *Fadno*, *Fatno*, *Vadno*, *Fadno-ruotas* (det er *Quan-root*), *Fadno-raesse* (*Quanne-græs*) som utvokset også *Bosk*.

Vokser overalt i fjelldalene, også ofte på øyer, blomstrende i måneden juni.

Rå stengler av de voksne plantene kalles av nordmennene: *sløjke* og av samene: *bosk*, før blomstringen blir den avbarket av samene og ofte også begjærlig spist av nordmenn.

Samene deler den opp i smale skiver (slik norske bønder gjør med sitt hurtigbrød [flatbrød] og spiser den med olje av fiskelever [tran]. Av dette lager de på nordmennenes vis en «suppe» som populært kalles mølje. I 1740, på grunn av uår, spiste bøndene i Nordlandene ikke bare stenglene eller bladene, men også den oppmalte roten blandet med mel. Fra marginen av dens stengel lages det også et slags mel som det kan bakes brød av. Om røttenes medisinske bruk, se S. Paulli på siterte sted, quadrip. s. 199, de Buchwald specim. s. 44 og J. Paulli fl. oec. på siterte sted. De [bøndene i Nordlandene] samler røtter om våren til god husholdningsbruk.

Kvann *Angelica archangelica*, blad med karakteristisk oppblåst slire, uten lokalitet. Folio 349, TRH V-187298 (98.1). De kraftige stenglene har mange anvendelser. Foto Eli Fremstad, fra Kongsvoll i Oppdal, Sør-Trøndelag.

XCIX [99]. *Sorbus aucuparia* [*Sorbus aucuparia*, rogn], med finnete blad som er glatte på begge sider.

På norsk *Rogn*, *Rognetræ*. På samisk *Skaëppe*.

Vokser oftest i skog og på beitemark i store mengder, blomstrende i måneden juni. Barken er absolutt et utmerket og svært velgjørende fôr for fe, geiter og får hos oss, og meget nyttig når det er mangel på høy. Bladene (som virker tiltrekkende på rein) blir om høsten av dyktige husholdere meget omhyggelig samlet inn som fôr til kveg. Med tilskudd av blad og bark oppfôdes kalver og sammen med agner [avfall fra tresking] også hester på Innherred og andre steder på en utmerket måte. For at hestene ikke skal miste hårene, bør man ikke gi dem for store mengder [av dette fôret]. Om rognen og almen sier våre gamle, ikke uten grunn: rognen fôder; almen gjøder. Bærene og dessuten greinene virker mot utslett på buken hos geitene, derfor kalles den av almuen: *Ryl* eller *Bukke-ri*, jevnfør Pontoppidan H. N. N. I s. 235 og Relat. oecon. lips. VII s. 845.

Bærenes saft kan trygt anbefales som et ypperlig middel til å rense vannlatingen hos mennesker, ifølge Ray. Sølvsmeder i Nidaros [Trondheim] anvender av og til dens åpnete [knuste] bær til å gjøre sølvet hvitt [som pussemiddel].

Vakkert tre ved spasérveier. Man bør vite at den fortjener å plantes sammen med noen andre trær i enger, dog spredt.

C [100]. *Bartsia alpina* [*Bartsia alpina*, svarttopp], med motsatte, hjerteformede blad som er rund-tannete.

[Ingen norske navn.]

Vokser oftest i fjellet og andre steder nær elver. Jeg samlet denne forrige gang i mengder i fjellet Hofjellet i Holtålen. Blomstrer i måneden juli.

Angående likheten som den har med engkall og øyentrøst lar den seg lett skille fra de øvrige [fra disse].

CI [101]. *Fucus vesiculosus* [*Fucus vesiculosus*, blæretang], med hele, todelte blad som er halvveis nedløpende på stilken og med endestilte vortete blærer [reseptakler].

På norsk i Nordlandene, *Bu-tang*, *Ku-tang*; i Innherred *Knop-tang*.

Vokser overalt i havet, svært ofte skyllet opp på våre strender. Hører til i slekten *Fucus*, som hovedsakelig i Nordlandene brukes påstrødd mel til kveg og griser. Gjør våre åkre fruktbare når den råtner der.

CII [102]. *Fucus fastigiatus* [*Furcellaria lumbricalis*, svartkluft], med todelte, runde smågrener som er samlet i ensformede bunter.

[Ingen norske navn.]

Vokser i havet der det bryter mot Tautra, hvorfra Herr Tonning har samlet to eksemplarer.

CIII [103]. *Rhodiola rosea* [*Rhodiola rosea*, rosenrot]. [Ingen beskrivelse.]

På norsk i Romsdalen og andre steder *Haarvæxter, Haarvoxter*; sørpå og i Romsdal *Smørbuk*, dessuten *Søster-græs* ifølge Strøm.

Vokser i fjellene ved Nidaros [Trondheim], og dessuten i dalene, hvor jeg vidt og bredt har samlet den og deretter plantet den i hagen. Den finnes også rikelig på Romerike ifølge Ramus, likeledes i Valdres ifølge Ruge, og stundom oppdaget ved havstrender ifølge Strøm. Blomstrer i måneden juni.

Bladene er blågrønne, avlangt ovale, oftest tannete, mest mot spissen. Roten er knollaktig, og utsender rosenduft.

Roten leger skjørbuk ifølge Pontoppidan. Ifølge Ruge er den likeledes en velegnet hodemedisin, dels anvendt som omslag utvendig, dels innvendig som avkok.

Avkoket anbefales også av noen som virksomt mot nyrestein. Bøndene vasker også håret i avkoket for å stimulere veksten. Grønlenderne spiser roten ifølge Egede. For å styrke avlingen anbefaler den høylærde og nå avdøde Herr Hermann Ruge (på plansje V) for fjellbøndene å plante den i fjellene. Kveg liker blad og røtter svært godt.

CIV [104]. *Galium boreale* [*Galium boreale*, hvitmaure], med avlange, trenervete blad i grupper av tre, opprette stengler og småhårete frukter.

På norsk *Mour, Hvit-Mour, Taagmilde*: sørpå, for eksempel i Gudbrandsdalen og Sunnmøre i Bergens stift: *Fægre*.

Vokser overalt i tørre enger. Blomstrer i månedene juni og juli. Ved hjelp av røttene farger nordmennene overalt i disse sogn og andre steder tøyet rødt, etter at det som skal farges ved hjelp av skogjamne og blad av bjørk eller dvergbjørk har fått en gulfarging. Fargemetoden som anvendes på Sunnmøre er svært omstendelig forklart hos den ærverdige Herr Strøm på siterte sted.

Blir avvist av reinen.

CV [105]. *Galium verum* [*Galium verum*, gulmaure], med mange linjformete blad og korte blomstrende grener.

På norsk *Mour, Guul-mour, Jomfru Mariae seng-foor*; på Sunnmøre: *Mari-fægre, Opskred-fægre* ifølge Strøm.

Vokser overalt på tørre og avsvidde steder, blomstrer i månedene juni, juli og august.

Blomster kokt med alun farger ull gul, og roten gir rød farge. Bladene får melk til å stivne som en løype. Hos englenderne blandes den med løype for å fremstille meget raffinerte oster, se Ray hist. s. 482 og J. Paulli fl. oec. på siterte sted. Urten eller dennes pulver sies å stanse blodstrømmer og å helbrede blødninger hos kveg. Reinen avviser planten.

CVI [106]. *Dryas octopetala* [*Dryas octopetala*, reinrose], med enkle blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser ikke bare i fjellet, eksempelvis i Meldalsfjellene (hvor jeg har fått den fra, samlet i juli med svært vakre, hårete frø av student Junghans), og andre steder

ifølge Oeder, men jeg har også samlet den her og der på lavereliggende steder og i nærheten av havet i Nordlandene (Oeder), og også i Finnmark i begynnelsen av juli i året 1759 blomstrende på Måsøy og ved Hopseidet.

CVII [107]. *Sibbaldia procumbens* [*Sibbaldia procumbens*, trefingerurt], med tretannede blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser oftest på fjellet, for eksempel Vangsfjellet i Oppdal, der den blomstrende spredt omkring i begynnelsen av måneden august i året 1764 ble samlet av meg og mine ledsagere, den ærverdige Herr Lemvig og andre.

Tiriltunge *Lotus corniculatus*, uten lokalitet, dandert på brevpapir med dekorativ trykk. TRH V-234016 (108.7). Gunnerus' herbarium inneholder flere belegg med slike ornamenten. Brevpapiret kom nok fra utlandet, særlig Nederland.

CVIII [108]. *Lotus corniculatus* [*Lotus corniculatus*, tiriltunge], med nedbøyde blomsterhoder, krypende stengler og sprikende, runde belger.

På norsk *Tiriltung*, sørpå dessuten *Mariae guld-tøfler*.

Vokser overalt i enger og beitemark, ikke sjelden opprett, blomstrer i månedene juni og juli. Den er utmerket fôr til fe. (fl. svec. bokstav B.) Hos Johannes Bauhin ser det ut til at den større arten av *Lotus corniculatus major*, nemlig *Lotus pentaphyllos flore major luteo splendente* er ganske lik den noe større variant [dvs. *Lotus corniculatus major*] hos Caspar Bauhin, nevnt av Ray i syn. III s. 334, nr. 3 (på engelsk *Greater Bird's foot Trefoil* Ray eller *Ladyfinger-grass*), hvis fortrefelighet blir fremhevet av engelskmannen William Ellis, bevitnet av Kalm i hans itin. amer. I s. 227.

CVIX [109]. *Vaccinium vitis idaea* [*Vaccinium vitis-idaea*, tyttebær], med endestilte, nikkende klaser; med hele, nedbøyde, omvendt eggformete blad som har prikket underside.

På norsk *Tyttebær*, *Tytebær*, *Tytlyng*, *Tyting*. På samisk *Jogna* eller *Joaagna*.

Vokser oftest på tørre, kuperte steder i skogen der den er svært vanlig. Nordmenn høster bærene og lager gelé og saft av dem. I dagligtalen kalles dette *tyttebærvann*, fremstilling se hos Ramus i siterte verk, sammenfattet hos von Rohr i *Libris oeconomic utilissimo* i *Obersächsisches Wirtschaftsbuch* s. 683, 1076 og delvis hos Kalm i hans itin. am. 1 s. 25. Vin kan også lages av bærene ifølge S. Paulli i siterte verk. En oppløsning av bladene anbefales brukt som en te mot katarr, i collegio med. stockh. og tidligere av D. Göritz i coll. vratisl. fra 1722 s. 90. Bærene så vel som bladløsningen anbefales mot skjorbuk og nyrestein. Bærenes egenskap anvendes av sølvsmeder i Trondheim til å gjøre sølvet hvitt [som pussemiddel]. Bærene farger ull og lin rødlig, men som jeg selv har opplevd, svakt, selv om det blir kokt lenge med alun.

Den store kong Sverre var en gang, før han ikke var tilstrekkelig etablert i riket, på en reise på vei til Jämtland fra Härjedalen. Da holdt han seg i live i flere dager ved å spise mest av disse bærene, men også innerbark av forskjellige trær, populært kalt *sav* eller *save*.

Svin og geiter setter pris på blad og bær, men det gjør ikke sultent kveg og får, som begge avviser den.

CX [110]. *Salix reticulata* [*Salix reticulata*, rynkevier], med avrundete, hele, glatte blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser for ikke å nevne fjellene også på Hopseidet, Finnmark hvor jeg samlet en liten gren med rakler i begynnelsen av juli i året 1759.

CXI [111]. *Salix herbacea* [*Salix herbacea*, musøre], med øreformete, glatte, sagtannede blad.

På norsk *Fjeld-mo* ifølge Strøm.

Vokser på fjellet, for eksempel i Oppdalsfjellene: Vangsfjellet, svært rikelig, hvor jeg samlet den blomstrende i begynnelsen av august i året 1764.

Et ypperlig fôr for kveg og hester som de setter pris på ifølge Strøm i brev. Jeg har selv også sett at hester på Vangsfjellet aller mest har foretrukket denne planten fremfor de andre fjellartene. For svært ofte, når de er blitt tiltrukket av andre planter, har de alltid vendt tilbake til denne med stor appetitt.

CXII [112]. *Origanum vulgare* [*Origanum vulgare*, bergmynte], med avrundete aks som sitter samlet, og ovale høyblad som er lengre enn begrene.

På norsk i dalene ved Nidaros [Trondheim] *Skov-mynte*, *Skar-mynte*, *Klev-humle* eller *Vild-Mynte* ifølge Strøm.

Vokser vanlig i de trange ravinene i Rennebu: Flåkleiva der jeg samlet den blomstrende 4. august i året 1764. Deretter har jeg også samlet den 13. august på Byneset i berget, sikkert ikke langt fra der hvor pastorens hus ligger. Oppdaget rikelig på Romerike i Christiania prestegjeld av Ramus og andre steder. Bøndene bruker den i stedet for dyrket timian og oregano. Svenske embetsmenn buker den som valborgste.

Regnes av Chomelius blant planter som anvendes mot hodeplager. Som pulver forhindrer den ved utvendig bruk «tenesmer» [smerter knyttet til forstoppelse] ifølge Tabernaemontanus og S. Paulli. Urten farger ull rødlig ifølge von Linné. Fargemetoden er beskrevet hos Jo. Linder i verket art. ting. s. 40 og etterfølgende sider.

CXIII [113]. *Statice armeria* [*Armeria maritima*, fjærekoll], med enkel, hodebærende, bar [bladløs] stengel.

På norsk *Gaase-blomster* ifølge Strøm.

Vokser i Åfjord, oftest på stranden hvor den i måneden august i året 1763 ble oppdaget og samlet av Herr Tønning. Vår plantes blad er gressaktige og den føres av engelskmenne og Kylling i Danmark, som varietet til «Caryophyllus montanus major, flore globoso» C.B. [frasenavn hos C. Bauhin], men ikke til «Gramen polyanthemun majus» hos Dodonaeus. Gjess liker den ifølge Strøm.

CXIV [114]. *Mentha arvensis* [*Mentha arvensis*, åkermynte], med blomster i kranser, avrundete, spisstannede blad og støvbærere som er like lange som kronen. På norsk *Voldhumle*, *Aaker-mynte*, *Vildmynte*; i Verdal *Horse-mynte*.

Vokser spredt i fuktige enger og åkre, for eksempel i åkre i gården Berg i store mengder; blomstrer i måneden juli.

Lobelius anbefaler den mot urinveisplager.

Spist i store mengder av kyr gir den ubehagelig melk, ifølge act. stockh. og hindrer at melken løper sammen [ved ysting], ifølge von Linné. Ikke alle hester eller alle okser og kyr vil prøve den.

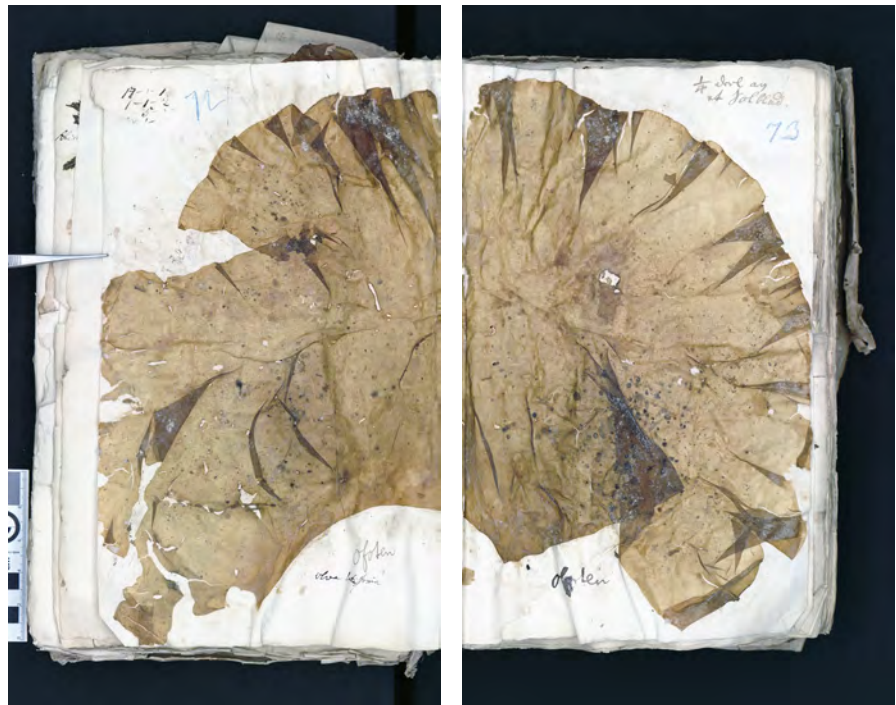
CXV [115]. *Ulva latissima* [*Saccharina latissima*, sukkertare], med avlange, flate, bølgete, grønne blad [thallus].

På norsk, i Ofoten i Nordlandene, *Heste-Søll*.

Vokser i havet, overalt i Nordlandene, rikelig for eksempel i Ofotoen der jeg i året 1759 nylig har sett den i store mengder og så stor størrelse, at den fjerdedel av planten som jeg oppbevarer, er en alen [46 cm] lang, og dessuten en tredjedels alen [ca. 15 cm] bred øverst.

Note: Dette er ifølge eksemplaret i herbariet sukkertare *Saccharina latissima*. Når Gunnerus forveksler denne brunalgen med grønnalgen havsalat *Ulva*, kan det skyldes at løsrevne deler av sukkertare som skylles opp på stranden antar en grønnlig farge (jf. Foslie 1886, s. 114–115). I herbariet finnes belegg av sukkertare under navnene *Ulva latissima* (nr. 115.1–2) og *Fucus esculentus* (nr. 313.2). Se også *Fucus saccharinus* (nr. 116).

Sukkertare, fra «Ofoten» [1759], Nordland. TRH Algae folio 072 + 073, som er holotype for *Ulva latissima*, som nå heter *Saccharina latissima*. Se Jørgensen (2012a). Belegget er montert på et oppslag i folioen, som oppslått måler 39,5 x 32,5 cm.

CXVI [116]. *Fucus saccharinus* [flere algearter, se note], med runde, svært korte stilker; og store, sverdformete, for det meste enkle blad.

På norsk *Søll*, *Søll-blad*, *Blad-tarre*, og stundom også *Bu-tarre* eller *Bu-tare*.

Et vanlig fôr for kveget i Finnmark, Nordlandene og andre steder på havstrender. I Skottland og på Island anvendes den til og med som menneskeføde.

Note: De norske navnene tyder på at Gunnerus blander sammen flere arter, noe herbariet bekrefter. *Søll* er rødalgen søl *Palmaria palmata* som vi vet har vært brukt som menneskeføde på Island. Navnet butare har vært brukt om de store brune tarene i slekten *Laminaria*, men også om *Alaria esculenta*, som i dag heter butare. Søl er behandlet flere steder i floraen, se 310, 630, 1001, 1035.

CXVII [117]. *Cucubalus acaulis* [*Silene acaulis*, fjellsmelle]. [Ingen beskrivelse.] [Ingen norske navn.]

Vokser for ikke å nevne fjellene, på Måsøy og også for øvrig i Finnmark, hvor den ble samlet blomstrende av meg i begynnelsen av juli 1759.

Bladene er gresslignende, og blomstene er purpur, men ofte bleke.

CXVIII [118]. *Diapensia lapponica* [*Diapensia lapponica*, fjellpyrd], med skaftete blomster.

[Ingen norske navn.]

Vokser på fjellet: Ålbyggfjellet, hvor den ble oppdaget blomstrende av meg den 23. juli 1764.

CXIX [119]. *Pyrola rotundifolia* [*Pyrola rotundifolia*, storvintergrønn, men se note], med oppstigende støvbærere og nedbøydd griffel.

I Nidaros [Trondheim] *Sou-spring*.

Vokser på gårdene Berg, Stene [Steinan], Grilstad etc. ved Nidaros [Trondheim] i skyggefulle felt i skogen, vanlig. Blomstrer i månedene juni og juli. Avkokt og oppvarmet brukes den som sårmiddel, roses også for å lindre brystår og kronisk tæring.

Note: Det er usikkert hvilken sykdom «tabies chronica» (kronisk forråtnelse) er, men «tæring» er en samlebetegnelse som synes å være dekkende. Herbariet har elleve belegg under dette nummeret. Ett er perlevintergrønn *Pyrola minor* og ett er myrfiol *Viola palustris*. Av de øvrige ni er ett (119.9) ubestemmelig, seks er legevintergrønn *Pyrola rotundifolia* ssp. *rotundifolia*, mens to (119.3 og 119.11) nylig er blitt bestemt til norsk vintergrønn *Pyrola norvegica*. Denne ble beskrevet som art av Knaben (1943).

Litteratur

Knaben, G. 1943. Studier over norske *Pyrola*-arter. Foreløpig meddelelse. Bergens Mus. Årb. Naturvit. Rekke 1943–6. 18 s., pl.

Knaben, G. & Engelskjøn, T. 1968. Studies in Pyrolaceae, especially in the *Pyrola rotundifolia* complex. Univ. Bergen Årb. Mat.-naturv. Ser. 1967-4. 71 s.

CXX [120]. *Pyrola secunda* [*Orthilia secunda*, nikkevintergrønn], med ensidige klaser.

På norsk *Souspring* (med blomster som vender til én side).

Vokser på gården Stene [Steinan] ved Nidaros [Trondheim], hvor Herr Doktor Henrici har funnet den ved flere tilfeller og har brakt den levende til meg.

Blomstrer som foregående og brukes medisinsk som denne. Dessuten kan alle pyrolaer på en måte erstatte hverandre i medisinsk bruk ifølge S. Paulli.

CXXI [121]. *Pyrola minor* [*Pyrola minor*, perlevintergrønn], med spredte blomster i klaser og rette støvbærere samt grifler.

På norsk *Souspring* (*den mindre*).

Vokser på Dragåsen [i Midtre Gauldal], hvor den ble samlet blomstrende av meg i måneden juli i året 1764, også samlet flere ganger på gården Stene [Steinan] av Herr Doktor Henrici som har sendt meg eksemplar.

CXXII [122]. *Pyrola uniflora* [*Moneses uniflora*, olavsstake], med enblomstrete stengler.

På norsk *Øjen-blomster* ifølge Oeder eller *Liden Souspring*.

Vokser ved Nidaros [Trondheim], for eksempel på gårdene Berg og Stene [Steinan] ifølge Herr Doktor Henrici. Er samlet i Holtålen av sognets pastor, på andre siden av elven Gaula og på øya Tautra, innbrakt av Herr Tønning. Blomstrer som foregående.

Ved øyensykdommer tygger våre sørlige landsmenn planten og påfører øynene dette eller et uttrekk [av planten]. Det er et legemiddel som Linné sterkt anbefaler.

CXXIII [123]. *Lychnis dioica* [*Silene dioica*, rød jonsokblom], med hann- og hunn-blomster.

På norsk, ved Nidaros [Trondheim], *Aaker-nelliker*; på Sunnmøre, *Vilde-nelliker* likeledes *Rødfot-græs* ifølge Strøm.

Vokser i åkre og andre steder, vanlig; blomstrer i måneden mai.

Tokjønnen blomster har jeg engang observert hos en plante som var innbrakt av Herr Tønning, dengang amanuensis.

Bøndene på Sunnmøre angir at den blant annet gir blødninger hos kveg ifølge Strøm, men våre kveg fortærer den uten skade.

Note: På ett av beleggene (nr. 123.11) står navnet *Silene noctiflora*, men er hvit jonsokblom *Silene latifolia* ssp. *alba*, uten lokalitet.

CXXIV [124]. *Lychnis flos cuculi* [*Lychnis flos-cuculi*, hanekam], med firdelte kronblad og nærmest runde frukter.

På norsk *Skov-nelliker*, *Enge-nelliker*.

Vokser vanlig i fuktige enger og skoger. Blomstrer i månedene mai og juni.

CXXV [125]. *Digitalis purpurea* [*Digitalis purpurea*, revebjelle], med beger av runde, tilspissete blad og avrundet krone med hel nedre leppe.

På norsk, i Romsdalen, *Finger-guld*; på Sunnmøre og ellers, *Finger-hat*, *Ræve-bjelde* ifølge Strøm eller *Ræve-bjølle* ifølge Oeder.

Den vokser ikke bare i øvrige stift i Norge, men også i den sørlige delen av dette [dvs. Nidaros] stift, for eksempel Romsdal, hvorfra den ærverdige pastor Schanke i Grytten i året 1765 har sendt meg adskillige eksemplarer. Blomstrer i månedene juni og juli.

Lindrer sår og et avkok i øl, to håndfuller med en kvart uns [ca. 6 g] *Polypodium officinarum* [miltbregne], er et effektivt middel mot epilepsi ifølge Parkinson.

CXXVI [126]. *Ophrys corallorhiza* [*Corallorhiza trifida*, korallrot], med forgrenete, myke knoller, stengel med skjeder, og nektarier med tredelte lepper. [Ingen norske navn.]

Vokser ved Vangsgravene der den ble funnet blomstrende og sendt til meg av Herr Doktor Henrici på sin reise til Oppdal i juli i året 1765.

CXXVII [127]. *Ophrys ovata* [*Listera ovata*, stortveblad], med fibrøse knoller og tobladete stengler, blad avrundete, nektarier med todelte lepper [egentlig det nedre kronbladet, som er todelt].

[Ingen norske navn.]

Vokser i skog og på skogsenger, for eksempel på gården Stene [Steinan] ved Nidaros [Trondheim], oppdaget av Herr Doktor Henrici, og andre steder; blomstrer i måneden juli.

Anvendes som lim og sårlegemiddel.

CXXVIII [128]. *Scutellaria galericulata* [*Scutellaria galericulata*, skjoldbærer], med avlangt hjerteformete, krusete blad, blomster i bladhornene.

[Ingen norske navn.]

Vokser ved elvebredder og i orekratt, oppdaget blomstrende av Herr Doktor Henrici på en reise til Meldal i måneden juli i året 1765. Den ble tilsendt meg fra Snåsa i året 1764. I et avkok med vin anbefales den som et sikkert legemiddel mot tredjedagsfeber [en slags malaria]. Figur hos Schwenckfurth og S. Paulli.

Note: Belegg nr. 128.5 er dog åkersvinerot *Stachys palustris*, og nr. 128.6 er *Scutellaria hastifolia*. Den siste er ikke norsk. Gunnerus har trolig fått planten via Sverige.

De giftige bærene til firblad *Paris quadrifolia* har hatt mange navn og anvendelser. Foto Eli Fremstad.

CXXIX [129]. *Paris quadrifolia* [*Paris quadrifolia*, firblad]. [Ingen beskrivelse.] På norsk, i Nordlandene, *Lusebær*; på Ørlandet og nær Nidaros [Trondheim], *Biønbær*, *Vinter-stø*; dessuten *Ræv-bær*, *Fiirblad*, *Svinebær* ifølge Oeder. *Troldebær* ifølge Strøm.

Vokser oftest i skog og på skyggefulle steder, også ved Nidaros for eksempel på Byåsen, på beitemark på gårdene Berg, på Grilstad etc. Blomstrer i måneden mai. Inntak av bærene anbefales ved pest, forgiftninger og lungebetennelse. Den pulveriserte roten sies å lindre kolikksmerter. Saften av bærene brukt utvendig roses [som middel] mot øyensykdommer, og opphakkete blad som [middel] mot neglerotsbetennelse og gamle sår. Utlendinger forteller at det for øvrig er et bedøvingsmiddel som kan ta livet av høns, og derfor må brukes forsiktig. Urten gir rødfarge ifølge Linder.

CXXX [130]. *Trifolium pratense* [*Trifolium pratense*, rødkløver], med delvis hårete aks omslynget av hinneaktige, motsatte biblad, og krone med ett kronblad. På norsk *Rødkol*.

Vokser overalt i enger.

Bør tilbys som et utmerket fôr. Våre landsmenn kan med fordel lese om dette hos J. Paull. på siterte sted. Irene baker av dens blomster et erstatningsbrød, vanligvis kalt Chambroch, som gir dem en utmerket føde, ifølge Raj. hist. s. 944.

CXXXI [131]. *Trifolium repens* [*Trifolium repens*, hvitkløver], med skjermformede blomsterhoder, firefrøete belger og krypende stengel. På norsk *Hvidkol*; dessuten *Soudsimmer* ifølge Strøm.

Vokser overalt i enger hvor den er svært vanlig.

Dens blomster blir anvendt til te. Når blomstene visner påminnes bøndene om at de skal begynne å ta høyet.

CXXXII [132]. *Clavaria fastigiata* [en gul korallsopp, muligens *Ramaria flava*, se note], med tette grener av tettsittende runde, gule smågrener.

På norsk *Guul-sop*.

Vokser på gården Berg blant mose, hvor den i måneden august 1755 etter meget regn ble oppdaget av meg.

Note: Det finnes ikke belegg i herbariet, og denne tolkningen er ifølge Eckblad & Høiland (1985, s. 7).

CXXXIII [133]. *Boletus bovinus* [muligens *Suillus bovinus*, seig kusopp, se note], med stilket, glatt, hvelvet hatt med kant og sammensatte, spisse porer med kantete og kortere småporer.

På norsk *Ku-sop*, dessuten *Bu-sop*.

Vokser i måneden august i skog og lyngmark, også vanlig ved Nidaros [Trondheim]. En del stilker spises av borgerne i byen Nidaros [Trondheim], jevnfør Müller på siterte sted.

Kveg, får, griser og ikke minst rein blir tiltrukket av den, men når den blir rikelig og ofte fortært, sies den visselig å gi mindre melk.

Note: Det finnes ikke belegg i herbariet. Eckblad & Høiland (1985, s. 7) mener at trolig er flere arter blandet sammen, som seig kusopp *Suillus bovinus* og steinsopp *Boletus edulis*, og at det forhåpentlig var stilken til steinsopp som ble spist av borgerne i Trondheim.

CXXXIV [134]. *Impatiens noli tangere* [*Impatiens noli-tangere*, springfrø], med enkle, flerblomstrete stengler, ovale blad og kneaktig svellende grener.

På norsk *Springfrø*; i Orkdal ofte *Norske Balsamine*.

Vokser på skyggefulle steder her og der, svært vanlig i Orkdal og Meldal; blomstrer i månedene juli og august. Ingen steder angitt blant særlig skadelige planter.

CXXXV [135]. *Sonchus arvensis* [*Sonchus arvensis*, åkerdylle], med hårete begerskaft i halvskjerm, og blad hjerteformete ved basis.

På norsk *Bløt-tistel*, dessuten *Dill* eller *Dille*.

Vokser oftest på leiråkre, svært vanlig; blomstrer i månedene juli og august. Meget godt likt som hestefôr. Etterstrebet av får og griser.

Note: Det ligger 19 belegg under dette nummeret i herbariet. Nummer 135.1 er krusetistel *Carduus crispus* og nr. 135.19 er stivdylle *Sonchus asper*.

CXXXVI [136]. *Anthericum ossifragum* [*Narthecium ossifragum*, rome], med sverdformete blad, og lodne støvbærere.

På norsk *Sturgræs*; act. Barth. *Liaa-græs*, *Romme-græs* ifølge Oeder. I Nidaros [Trondheim] og Bergen *Valsax*, dessuten *Stikle-* eller *Krøkle-græs*. I Åfjord *Bjønbrodd* (det er gramen tenerum ursinum: lite bjørnegress).

Vokser rikelig i Åfjord, i Orkdal og for øvrig. Er samlet av Herr Doktor Henrici på hans egen gård Stene [Steinan]. Blomstrer i månedene juli og august. Folk ved kysten av Åfjord bekrefter enstemmig at denne blir fortært av kveget uten skadevirkninger, og at disse dyrene særlig om våren ivrig trakter etter den. Det har lenge vært en myte at den har kraft som virker til å svekke kvegets bein, noe ingen bønder har trodd om den, ettersom de har fortalt at hoftelamme og lite muskuløse dyr, eller de med svake føtter, er sunne og friske.

Note: Nummer 136.3 i herbariet er storsandlilje *Anthericum liliago*, som trolig stammer fra Sverige eller Danmark.

CXXXVII [137]. *Populus tremula* [*Populus tremula*, osp], med nesten runde, grovtannede blad som er glatte på undersiden.

På dansk og norsk *Asp*. På samisk *Supp*.

Vanlig i skog, utbreder seg til bemerkelsesverdige høyder [kan vokse høyt over havet]. Bladene (som reinen tilsynelatende er svært lystne på når de er ferske) blir samlet om høsten og tørket som vinterfôr. Barken males opp til hestefôr; et uttrekk av dens blad og bark gir god føde for kalver i Innherred.

CXXXVIII [138]. *Hieracium umbellatum* [*Hieracium umbellatum*, skjermesveve], med linjeformete, spredt tannede blad og blomster i halvskjerm.

På norsk *Tør-fivel*.

Vanlig ved Nidaros [Trondheim] på gårdene Berg, Stene [Steinan] etc., blomstrer omkring høsten. Er helt overlegen til å farge gult, bekreftet i Sveits og Skåne ifølge von Linnés it. scan. s. 342. Jeg har sett at rein avviser planten, men at vår buskap liker den.

Note: Nummer 138.2 i herbariet er takhaukeskjegg *Crepis tectorum* fra «Stenkjær» 13.07.1769, Steinkjer i Nord-Trøndelag.

CXXXIX [139]. *Lapsana communis* [*Lapsana communis*, haremat], med kantet fruktbeleg og små, sterkt grenete blomsterskaft.

[Ingen norske navn.]

Vanlig ved Nidaros [Trondheim] på dyrket mark. Blomstrer i månedene juli og august.

CXL [140]. *Sonchus oleraceus* [*Sonchus oleraceus*, haredyll], med lodne blomsterstilker og glatte begerblad.

På norsk *Hare-Dill*.

Vanlig ved Nidaros [Trondheim] og andre steder på dyrket mark. Blomstrer i månedene juli og august.

CXLI [141]. *Viola biflora* [*Viola biflora*, fjellfiol], med toblomstrete skaft, og tannede, nyreformete blad.

På norsk *Vilde gule Fioler*; *Fjeldfioler*.

Vanlig overalt ved Nidaros [Trondheim], for eksempel på gårdene Berg, Stene [Steinan], Grilstad, og spesielt ei disse gårdenes beiter, men forekommer aller rikeligst i fjellskrenter, for eksempel i fjellene ved Oppdal, Vangsfjellet. Jeg har også samlet den på øyer: Måsøy og andre steder i Finnmark, ikke langt borte fra havstranden. Blomstrer i juli og august.

CXLII [142]. *Myrica Gale* [*Myrica gale*, pors], med svakt tannede, avlange blad og delvis forvedet stengel.

På dansk og norsk *Pors*; på norsk dessuten som på tysk, *Post*.

Vokser på fuktige steder, rikelig i Nordlandene.

De fattige i Nordlandene anvender den i stedet for humle, og den sies ikke å gi hodepine, hvis avkoket har vært riktig avskummet. Der [i Nordlandene] plasseres den på benker med puter eller henges over sengen for å virke søvndyssende. Noen innbygger i Nidaros [Trondheim] hevder at de ved hjelp av denne planten har utryddet rotter. Dette er også bekreftet hos Simon Paulli.

Ved hjelp av avkok fordriver folk i Nordlandene lus, og av dens blomsterknopper farger de ullen gul.

Note: Nummer 142.4 i herbariet er blokkebær *Vaccinium uliginosum*, som ellers ikke er representert i herbariet.

CXLIII [143]. *Lycoperdon Bovista* [*Bovista* spp., egggrøyksopper], avrundet og spekker frynsete opp.

På norsk *Fiissop*.

Vokser overalt i månedene august og september.

Pulveret stanser blodet i avrevne årer og leger sår. Se O. Borr. U. P. J. s. 103 og Strøm i det siterte verk [Strøm sunnm.]. Med råmelk hjelper den kalver som plages av diaré, ifølge Gadd som siterer von Linné.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Ifølge Eckblad & Høiland (1985, s. 7) er det sannsynlig at Gunnerus ikke skilte mellom de forskjellige røyksoppene.

CXLIV [144]. *Potentilla argentea* [*Potentilla argentea*, sølvmure], med femtallige blad, kileformete, innskårne, hårete på undersiden, og opprette stengler.

[Ingen norske navn.]

Vokser på taket av prestegården i Støren og andre steder. Blomstrer i månedene juni og juli.

Pors *Myrica gale* med rakler, uten lokalitet. TRH V-191846 (142.2). Hunnrakle med modne frukter og rikelig med kjertler som avgir sterk duft. Foto Eli Fremstad, fra Remyra i Stjørdal, Nord-Trøndelag.

CXLV [145]. *Potentilla norvegica* [*Potentilla norvegica*, ugrasmure], med tretallige blad, todelte stengler, og blomsterskaft fra bladhjørnene.

[Ingen norske navn.]

Vokser på magre steinhauger ved prestegården i Holtålen, der jeg fant den blomstrende den 28. juli 1764. For øvrig opptrer den rikelig på gården Berg hvor jeg har bevitnet at den spontant har frøet av seg fra min hage. Den er et ypperlig fôr på alle måter. Jeg har selv erfart at kveg, geiter, får, hester og griser i stor utstrekning tiltrekkes av den, og at denne planten derfor kan samles også i fjellssidene, spesielt i områder rike på sand.

Note: Gunnerus' beskrivelse av norsk mure er merkelig. Det virker usannsynlig at akkurat ugrasmure skal opptre så rikelig på Berg i Trondheim at folk flest legger merke til den og at den skal være ettertraktet av husdyrene. I tillegg påstår han at arten vokser i fjellene og «deres sider» (i ller, dalsider). Ugrasmure er en typisk

Ugrasmure *Potentilla norvegica*, fra «Holtaals Præstgaard» 28.07.1764, Holtålen i Sør-Trøndelag. TRH V-191853 (145.2).

ugress- eller skrotemarksart som vokser på steder med spredt plantedekke og god lystilgang (skrotemark). Den finnes knapt på fjellet og i dalsider. Det er uvisst hvilken art han forveksler ugrasmure med. I herbariet finnes fire belegg under navnet *Potentilla norvegica* (nr. 145.1–4). Alle mangler basisbladene (viktig skille mot andre store murearter), men synes å være riktig bestemt. En tegning av *Potentilla norvegica* ble trykt i *Flora Danica* (bind 1, hefte 3, plansje 171) i 1764; denne har Gunnerus hatt anledning til å studere og dermed fått grunnlag for å identifisere arten. Gunnerus refererer både til plansjen i *Flora Danica* og en tegning av Kyllin publisert i et annet verk (se Jørgensen 2007, s. 39). Ugrasmure ble beskrevet av Linné i hans *Species plantarum*. I *Flora Svecica* har også Linné en underlig tekst angående artens økologi, som synes å ha påvirket Gunnerus: «Växer ymnigt [rikelig] i fjällen i Dalarna ... invandrad till oss från Norge.» (Fra den svenske oversettelsen av *Flora Svecica* 1986.)

Litteratur

Jørgensen, P.M. (red.) Botanikkens historie i Norge. – Fagbokforlaget, Bergen. 396 s.

CXLVI [146]. *Melampyrum pratense* [*Melampyrum pratense*, stormarimjelle], med blomster i adskilte par, lukket blomsterkrone.

[Ingen norske navn.]

Vokser oftest i enger og fjellskoger, også ved Nidaros [Trondheim]; på gårdene Berg, Stene [Steinan] etc. Blomstrer hele sommeren. Utmerket som fôr, især for kveg.

CXLVII [147]. *Melampyrum sylvaticum* [*Melampyrum sylvaticum*, småmarimjelle], med gapende blomsterkrone.

[Ingen norske navn.]

Vokser og blomstrer som foregående, for eksempel på gården Berg ved Nidaros [Trondheim] under einer; på gården Stene [Steinan] hos Herr Doktor Henrici, og gården Grilstad og andre steder.

CXLVIII [148]. *Fragaria vesca* [*Fragaria vesca*, markjordbær], med krypende utløpere.

På dansk og norsk *Jordbær*. Dens varietet B) i Christiania [Oslo]: *Nakkebær*.

Vokser oftest rikelig i solvarme bakker. Men var. B) finnes i Christiania sogn, og er tidligere observert der av meg.

Ferske bær anbefales sterkt av von Linné i siterte verk mot podagra, nyrestein og tæring.

Om dyrkning av denne planten se Hamb. mag. XXVI, s. 376 og følgende.

Note: Her omtaler Gunnerus i realiteten to arter: markjordbær *Fragaria vesca* og nakkebær *F. viridis*. Markjordbær er vanlig i det meste av Norge, mens varietet

B nakkebær bare vokser på Østlandet. Han har ganske sikkert sett nakkebær i Christiania. I Linnés *Flora Svecica* er det heller ikke skilt mellom de to artene.

CXLIX [149]. *Sedum acre* [*Sedum acre*, bitterbergknapp], med nær ovale blad som er alternerende og sitter tett sammen, oppsvulmede og nærmest opprette; tredelt blomsterkvast.

På norsk *Skiørbugs-knopper*, *Fugle-kjøt*, *Heste-græs*, *Bjerg-knopper*; også *Vorte-græs* ifølge Strøm.

Vokser vanligvis på tildekte berg og på tak, blomstrer i månedene mai og juni. Et utkok med melk anvendes i Nidaros [Trondheim] mot skjørbuk.

CL [150]. *Phleum alpinum* [*Phleum alpinum*, fjelltimotei] med rund-sylindrisk aks.

På norsk *Fjeld-Kjempe*.

Vokser på Tromsøya hvor jeg samlet den i året 1762, og den er også blitt sendt meg fra Vardø i Øst-Finnmark.

CLI [151]. *Betula alnus* [*Alnus incana*, gråor og *A. glutinosa*, svartor], med grenete blomsteskaff.

På norsk *Oor*, *Older* og iallfall varieteten A) *Svart-Oor*, *Svart-Older*; men varietet B) *Older*; *Rød-Oor*. I Bergen *Aare* eller *Aare-træ* ifølge Strøm.

Vokser A) i Grytten i Romsdal og andre steder i de sørligere egner; B) derimot overalt svært vanlig. Med denne planten, tygget med bark eller med mettete avkok av den, malte tidligere samene røde figurer på sine trolldomstrømmer ifølge Leems Lapponia. norv. Samene badet, også ifølge Leem, likeledes barn daglig i et slikt avkok av helsemessige grunner, men de forteller samtidig mye om en overtro om at de ved dette badet knyttet barna til et nytt navn.

Blad samles om høsten og tørkes til vinterfôr for kveg og spesielt får.

Grønnfinken har stor glede av dens frø ifølge Rupp. Reinen trakter etter barken.

Dunen, som ofte dekker denne [planten], rommer utallige larver av *Chermetis alni* [ifølge Linnés] Fn. sv. s. 1008 [*Psylla alni*, oresuger], og særlig hester som beiter i orekratt får iblant en øyeninfeksjon, sies det. Iblant skaper det blindhet. For å bote på denne sykdommen sprøyter bøndene koksalt løst i kvæe inn i hestens ører, men medisinen er svært kraftig.

CLII [152]. *Tamarix germanica* [*Myricaria germanica*, klåved], med blomster som har ti støvbærere.

På norsk, i Dalene, *Klaavedd* ifølge Doktor Henrici.

Vokser i Overhalla og Verdalen. Herfra ble forskjellige eksemplar sendt meg forrige år. Herr Doktor Henrici brakte i året 1765 i juni måned den med seg med blomster fra sin reise til Oppdal, og i måneden august et eksemplar med hårete frø [med fnokk, pappus] fra sin reise til Meldal.

Tilhører de enkjønnete. [Monogynia er egen klasse hos Linné.] Kronbladene blir purpurfargete. Avkok av dens frukter brukes i dalene mot skabb ifølge Herr Henrici.

Litteratur

Fremstad, E. 2013. *Myricaria germanica* (L.) Desv. – S. 261–264 i Elven, R. et al. (red.). Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

CLII [153]. *Triglochin maritimum* [*Triglochin maritima*, fjæresauløk], med seksrommete, runde kapsler.

[Ingen norske navn.]

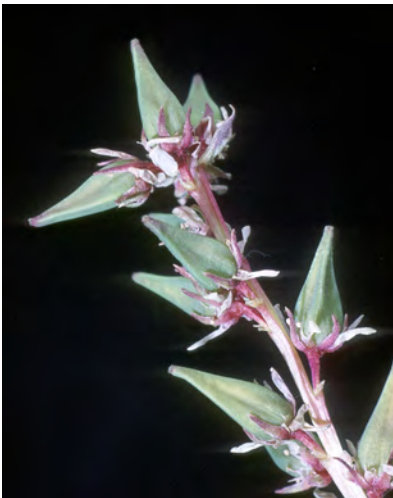
Vokser oftest ved havet, blomstrer i månedene juni og juli.

Kveg og får beiter gjerne på den, særlig fordi den er salt.

CLIV [154]. *Primula integrifolia* [*Primula nutans* ssp. *finmarchia*, finnmarksnøkleblom], med hele, glatte, avlange blad og rørformete, butte begre.

[Ingen norske navn.]

Vokser i Finnmark ved Hasvik, dessuten på Måsøy, hvor jeg i juni måned i 1759 samlet den blomstrende. Jeg lot den høyst ærede og meget vennlige Herr Oeder få del i funnet, slik han selv uttrykker det. I 1764 ble planten også sendt meg fra Vardø i Øst-Finnmark.

Klåved *Myricaria germanica*, fra «Støren» 05.08.1772, Midtre Gauldal i Sør-Trøndelag. To oppsmuldrede skudd med frukter i toppen. TRH V-191885 (152.2). Fruktene er kapsler med mange frø med fnokk. Foto Eli Fremstad, Orkdal i Sør-Trøndelag.

Note: Oeder presenterte en illustrasjon av *Primula integrifolia* i *Flora Danica* (plansje 188), utført våren 1760 av Martin Rössler (P. Wagner pers. medd.). Eksemplarer som Gunnerus beholdt selv, råtnet og gikk tapt. Derfor henvendte han seg senere til prost Hans Frugaard i Talvik og presten Christian Weldingh i Måsøy for om mulig å få tilsendt eksemplarer eller frø av en plante som han mente var «ny og rar» (brev til Frugård 30.06.1764). Dahl (1893a: 27), som gjengir denne historien, mener at planten fra Vardø «rimeligvis» skriver seg fra prost Henning Junghans Kaurin. Det er dette eksemplaret som er avtegnet. Under herbariets nr. 154 finnes to belegg: ett er av smalnøkleblom *Primula stricta*, det andre (nr. 154.2b) er *Primula nutans* ssp. *finmarchia*. Det er uten lokalitet og dato. Nr. 26.11 i herbariet er også finnmarksnøkleblom (ombestemt i 2012 av R. Elven & E. Fremstad), angivelig fra Tromsø 23.07.1767, der den ellers aldri har vært samlet, se Elven (2013). Gunnerus var i Tromsø den datoen (Dahl 1893b: 30), men ingen *Primula* er nevnt i hans notater fra det besøket.

Litteratur

Elven, R. 2013. *Primula nutans* Georgi. – S. 311–314 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

Tromsøe d. 23 Julii 1767.

Finmarksnøkkeblom *Primula nutans* ssp. *finmarchia*, angivelig fra «Tromsøe» 23.07.1767, og av Gunnerus opprinnelig bestemt til *Primula farinosa* (nr. 26). TRH V-233905 (26.11). Arten er ikke kjent fra Troms fylke i dag.

CLV [155]. *Galium aparine* [*Galium aparine*, klengemaure], med åttebladete kranser og kjølete, ru blad som er piggete på undersiden og stivhårete frukter. På norsk *Snerpe-græs*, også *Snerje-græs*, *Tinner* ifølge Strøm.

Vokser oftest i åkre, vanlig.

Note: Nummer 155.4 er myskemaure *Galium triflorum*, som inntil 2012 er blitt oversett eller feilbestemt som klengemaure. Myskemaure er ellers ikke representert i herbariet.

CLVI [156]. *Prunella vulgaris* [*Prunella vulgaris*, blåkoll], med skaftete, rundlig avlange blad.

På norsk, i Innherred *Øl-kall*.

Vokser i fjellet og på beitemark, alminnelig: leger sår.

CLVII [157]. *Valeriana officinalis* [*Valeriana sambucifolia*, vendelrot], med tregriflete blomster, og gjennomgående finnete blad.

På norsk *Vendel-rood*, i Verdal *Vendings-rood*.

Vokser på fjellet, også i dalene, også ved Nidaros [Trondheim], vidt utbredt.

Om rotens legende virkning på øyensykdommer, epilepsi, sår, etc. se S. Paulli, Buchwald og flere andre. Også friske blad som gnis på sår har legende virkning. Blomsterknopper blandet med flytende tjære smøres på leddbrudne kveg, hvis hensikt er avspeilet i et gammelt, skjemtsomt ordtak: «Tjere-Spo og Vendel-rot skal gi din Ko god Helsebot», noe som er angitt hos Herr Doktor Strøm. Noen hester sluker bladene, andre ikke.

Note: Det vitenskapelige navnet *Valeriana officinalis* ble tidligere brukt også på arten som vi i dag kaller vendelrot *Valeriana sambucifolia*. Denne er vanlig i hele landet, mens legevendelrot *Valeriana officinalis* bare vokser i de sørlige delene av Østlandet.

CLVIII [158]. *Thymus acinos* [*Acinos arvensis*, bakkemynte], med blomster i kranser, blomsterskaftene enblomstrete; grenene opprette, delvis forgrenete, samt med spisse, tannete blad.

På norsk *Vold-mynte*, *Smaa-mynte*.

Vokser på berget Ladehammeren og berget Houen ved prestegården Berg og forøvrig overalt. Blomstrer i juli. Erstatte dyrket timian i Ålen.

CLIX [159]. *Ranunculus acris* [*Ranunculus acris*, bakkesoleie], med utsperret beger, runde blomsterskaft, og blad som er delt i tre eller mer, øverst linjeformete. I det sørligste Norge *Smørblomster*, fremfor alt i det nordligste *Soløje*, i Oppdal *Eng-Soløje*; i Ålen *Vold-Soløje*; på Sunnmøre dessuten *Hane-foot*, *Hvit-Soløje* ifølge Strøm.

Vokser i beitemark og enger, svært vanlig.

Russesoleie *Ranunculus subborealis* ssp. *subborealis*, fra «Maasøe» 02.07.1767, Måsøy i Finnmark. TRH V-191917 (159.9).

Erstatter spansk flue [et gammelt medisinsk remedium] ifølge Barth. M. D. D. s. 214. Derfor bruker bøndene den delvis mot tåreflom i øyet, og delvis mot gikt.

Note: Av de ni beleggene under dette nummeret i herbariet er ett kratthumleblom *Geum urbanum* (159.7), ett krypsoleie *Ranunculus repens* (159.8), og ett fra Måsøy er russesoleie *Ranunculus subborealis* ssp. *subborealis* (159.9), som er det eldste kjente belegget av dette taksonet fra Norge, se Elven (2013).

Litteratur

Elven, R. 2013. *Ranunculus subborealis* Tzvelev ssp. *subborealis*. – S. 334–336 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

CLX [160]. *Ranunculus glacialis* [*Ranunculus glacialis*, issoleie], med hårete beger, toblomstrete stengler, og sterkt inndelte blad.

På norsk *Reen-Soløje* ifølge Oeder.

Vokser i Selbufjellene, samlet av den berømte og svært vennlige Herr Schindel ved styret for Sølverket på Kongsberg, i 1764 og formidlet til meg.

CLXI [161]. *Fumaria officinalis* [*Fumaria officinalis*, jordrøyk], med enfrøete frukter og forgrenet med sprikende stengler.

På norsk, her og der i Nordlandene, *Aaker-sissel*, ved Nidaros [Trondheim] *Fomari* eller som på dansk *Jordrøg*.

Vokser i åkre overalt i Nordlandene, alminnelig.

Inntatt virker den styrkende, og er dessuten blodrensende. Derfor er den til allslags medisinsk bruk. Om dette se Simon Paulli på siterte sted og likeledes quadripart. s. 63 av Buchwald og hos andre, eller fremfor alt hos Linné på siterte sted.

CLXII [162]. *Triglochin palustre* [*Triglochin palustris*, myrsauløk], med nesten linjeformete, trerommete kapsler.

[Ingen norske navn.]

Vanlig på fuktige marker ved Nidaros [Trondheim] der den er samlet av Herr Doktor Henrici. Blomstrer i månedene juni og juli.

CLXIII [163]. *Lolium temulentum* [*Lolium temulentum*, svimling], med snerpete aks og småaks som er flattrykte og bærer snerp.

På norsk *Svimling*, i Nidaros [Trondheim] *Skiak* eller *Sjak*, også *Skeak*.

Vanlig i åkre på gården Berg og for øvrig, oftest blant bygg og havre. Derfor kalles den iblant populært for: *Byg-Skiak* eller *Byg-Svimling*.

Svin er glad i den, men ikke alltid kveg.

Den kalles *Aegilops* hos Peder Undal [Claussøn Friis] norv. s. 23, og Tormod Torfaeus refererer antakelig til den i hist. rer. norveg. b. I s. 38.

Rugfaks *Bromus secalinus*, fra «Gjørva paa Inderøen» 25.07.1769, Inderøy i Nord-Trøndelag, TRH V-191936 (164.5). Rugfaks var tidligere et leit ugress i kornåkre og vanlig på Gunnerus' tid.

CLXIV [164]. *Bromus secalinus* [*Bromus secalinus*, rugfaks], med utsperret klase og runde småaks og rette snerp.

På norsk *Rug-svimling*; varieteten som har hårete agner kalles på Strinda *Lodhavre*; på Sunnmøre *Havre-græs* ifølge Strøm.

Varieteten med glatte agner vokser på sandige rugåkre, meget tallrikt.

Svin fortærer den, spesielt den frøbesatte toppen. Bøndene har liten tro på at rugen, mot alle fysiske og utviklingsmessige prinsipper, muterer til denne *Bromus secalinus*, men Linné går god for [at dette skjer] i am. ac. V, s. 106

«De transmutatione frumentorum» [om kornenes forvandling] og von Justus Fortgesetzte Bemühungen etc., særlig bind III, del 1, s. 289.

Note: Linné antok at rugfaks ble dannet fra rug under spesielle omstendigheter, noe Gunnerus, basert på bøndenes erfaringer, med rette betviler, selv om det er Mesteren (Linné) som angir dette.

CLXV [165]. *Arbutus uva ursi* [*Arctostaphylos uva-ursi*, melbær, mjølbær], med krypende stengler.

På norsk *Meelbær*, *Mjølbær*; eller *Mjølne-bær* ifølge Strøm.

Vokser i store mengder ved Røros på sandige marker, kalt Hvit-Sanden [Kvitsanden], der jeg har samlet den i 1764, også på Hitra, Åfjord etc.

Anvendes ved garving i Bergen og i Sverige ifølge Strøm.

Om bruk av dens legende blad mot nyrestein se act. stock. for året 1743 og fra denne i de siterte verk av Strøm og J. Paulli.

CLXVI [166]. *Anemone nemorosa* [*Anemone nemorosa*, hvitveis], med spisse frø, inndelte blad og enblomstrete stengler

På norsk *Gjet-simmer*, *Hvid-vise*, *Hvid-simmer*.

Vokser overalt i lunder. Urten frembringer blodig dysenteri hos kveg ifølge von Linné, noe våre landsmenn bekrefter.

CLXVII [167]. *Rumex Acetosa* [*Rumex acetosa*, engsyre], med dioike blomster [dvs. med hann- og hunnblomster] og avlange, pilformete blad.

På dansk og norsk *Syre*, *Engsyre*. Hos samene i Porsanger *Juobmo* (flertall *Juomok*).

Vokser overalt i enger; dens varietet som kalles «hispanica» finnes derimot bare i fjellene og i Nordlandene.

Av roten farger samer og nordmenn [tøyet] gult, og de anvender lut etterpå for å få fargen til å holde seg.

Note: Her har Gunnerus vært på gyngende grunn. I herbariet ligger fire belegg under dette nummeret. 167.1 er en spinkel engsyre *Rumex acetosa*; 167.2–3 er to underarter av småsyre *Rumex acetosella*. 167.4 er muligens toppen av en byhøymol *Rumex obtusifolius*.

CLXVIII [168]. *Anemone hepatica* [*Hepatica nobilis*, blåveis], med hele, trelobete blad.

På norsk *Blaa-simmer*.

Vokser overalt ved Nidaros [Trondheim], der både jeg og Herr Doktor Henrici har samlet den, for eksempel på gårdene Berg og Stene [Steinan], begge steder på beitemark. Blomstrer i måneden april.

Litteratur

Fremstad, E. 2007. Blåveis i Trøndelag: Hvordan står det til med den? – Orebladet 10: 5–13.

Fægri, K. 1990. Blåveisen i ytre Trøndelag. – Blyttia 48: 133–135.

CLXIX [169]. *Tussilago Farfara* [*Tussilago farfara*, hestehov], med enblomstrete stengler med taklagde skjellblad og nær hjerteformede, kantete, tannete blad.

På norsk *Skreppe*. I Nidaros [Trondheim] *Skrep* eller *Leer-skrep*.

Vokser på leirete steder, vanlig.

CLXX [170]. *Viola palustris* [*Viola palustris*, myrfiol], uten stengel og nyreformete blad.

På norsk *Myr-fioler*.

Vokser overalt ved Nidaros [Trondheim], i Nordlandene og Finnmark.

CLXXI [171]. *Viola tricolor* [*Viola tricolor*, stemorsblom], med avlange, inndelte blad og tannete stipler [øreblad] samt trekantete, utsperrete stengler.

På norsk, i Verdal, *Svulu-hat*. På dansk så vel som norsk *Stif-moders* eller *Stifmoors blomster*.

Vokser overalt og er vanlig.

Den elegante *Viola tricolor hortensis* skiller seg ikke ut fra denne arten, som av våre landsmenn vanligvis kalles «Carl Gerbelins Liv-blomster».

Røttene brukes til å farge rødt med i Nordlandene, eksempelvis Lenvik i Senjadistriktet.

XLXXII [172]. *Viola canina* [*Viola canina*, engfiol], med til sist oppstigende stengler, avlangt hjerteformete blad.

På norsk, for eksempel i Verdal, *Gauksko*; for øvrig nær Nidros [Trondheim], *Hunde-Fioler*.

Vokser overalt på beitemark ved Nidaros [Trondheim].

Note: Av Gunnerus' herbarium fremgår det at han ikke skilte mellom engfiol og skogfiol *Viola riviniana*, som ble beskrevet først i 1823. I herbariet ligger tre eksemplarer av skogfiol: under blåveis *Anemone hepatica* (nr. 168.5) og under *Viola canina* (nr. 172.2 og 172.10). Forvekslinger mellom fioler og blåveis er kjent fra distrikter der blåveis ikke vokser (se ovenfor, Fægri 1990).

CLXXIII [173]. *Lycopus europaeus* [*Lycopus europaeus*, klourt], med bølget-tannete blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser i Åfjord, der Herr Tonning brakte med seg mange blomstrende eksemplarer i 1764 i august måned.

CLXIV [174]. *Eriophorum polystachion* [*Eriophorum angustifolium*, duskmyrull], med flerbladet, rundt strå, flate blad og hengende aks.

På norsk, i Romsdal, Sunnmøre og andre steder, *Myr-lop*. På Sunnmøre også *Myr-skiæne* ifølge Strøm. I Namdal i Nidaros [Trondheim] stift og Fosen *Myrkol*. I Nesna, Nordlandene, *Hvidkol*. I Kristiansand, *Myr-uld* og *Myr-duun* eller *Engeduun*.

Vokser overalt i fuktige enger.

Om våren søker kveg og hester seg grådig til dette gresset. Derfor samler bøndene, når det er mangel på høy og når uvær gjør det umulig for buskaper å beite, denne planten meget omhyggelig inn, som fôr til kveg, geiter og får. Derimot avvises den av alt kveg samt hester og svin når frullet [fnokken] vokser ut. I Dalene blander bruden inn i brudgommens hansker dennes [myrullens] ullkledde frø sammen med saueull. Norske bønder pleier vanligvis å lage barneputer av den med tillegg av hareull. På Island brukes hårene til lamper, dessuten til kompress ifølge Büschings Nachrichten etc. b. I, s. 348.

Note: Herbariet inneholder 10 belegg under dette nummeret. To av dem (174.7–8) er breiull *Eriophorum latifolium*, som Gunnerus betegnet *E. polystachion* var. β Linn. På ark 174.9 er det også torvull *Eriophorum vaginatum*.

CLXXV [175]. *Lichen barbatus* [*Usnea* spp., stry-arter, se note], hengende, trådaktig, nærmest leddet, med utsperrete grener.

På norsk, i Namdal og Innherred, *Kraake-stry*, *Gran-stry*; i Strinda *Kraake-lav*; et og annet sted også *Ikorn-lav*. I det sørligste *Gran-Lo*.

Vokser i granskog, for eksempel i mengde i Stjørdals skoger.

Kveg, hester, får, ofte geiter og dessuten rein søker seg til den. Ved mangel på reinlav eller når den er fastfrosset og knapt nok tilgjengelig, feller de granskogen bare litt [hugger ned grener som henger for høyt for reinen], slik at reinen lettere kan nyttiggjøre seg av denne laven. Sammen med skogjamne lages det etter norsk tradisjon en meget vakker gulfarge. Kråker og ekorn anvender den til å bygge reder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet; identiteten til *Lichen barbatus* er derfor usikker. Grovstry *Usnea barbata* er en relativt sørlig art som foretrekker løvtrær og som er sjelden i Midt-Norge, men er kjent fra bl.a. Trondheim. Gunnerus' *Lichen barbatus* omfatter nok flere stry-arter, for eksempel hengestry *Usnea cylindrica* og pulverstry *U. lapponica* som er de vanligste.

CLXXVI [176]. *Lichen plicatus* [*Usnea*, stry-art], hengende, trådaktig, med sammenflettede grener, og utstrålende scuteller [apothecier med fibriller i kanten]. På norsk *Lav* eller *Lo*, *Skjur-Lav*; på Sunnmøre *Kraake-Liin* ifølge Strøm. Vokser som foregående plante.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet under dette nummeret. Navnet *Lichen plicatus* hadde uklar anvendelse helt fra da Linné beskrev det (Jørgensen & al. 1994). Det dreier seg åpenbart om en stry-art *Usnea* som setter apothecier og som har kantete/foldete grener. Det kan derfor dreie seg om glattstry *U. hirta* som vi vet Linné inkluderte i *Lichen plicatus*; denne forekommer i Midt-Norge. *Usnea hirta* finnes imidlertid i herbariet under nr. 572.1 med navnet *Lichen hirtus*. Lavforskerne C. Kindt (1892) og T. Tønsberg (1983) har begge bestemt belegget til *U. hirta*.

Litteratur

Jørgensen, P.M., James, P.W. & Jarvis, C.E. 1994. The typification of the lichen names described by Linnaeus. – Bot. J. Linn. Soc. 115: 261–405.

CLXXVII [177]. *Lichen geographicus* [*Rhizocarpon geographicum*, vanlig kartlav], gul, oppløst med små, svarte linjer som påminner om et kart. På norsk *Guulblik*.

Denne vakre laven finnes på berget Houen på beitene til gården Berg [ved Nidaros, Trondheim]. På stein som den pryder, er den så tynt fastvokst at den bare kan løsnes [fra steinen] ved avskrapning.

CLXXVIII [178]. *Arbutus alpina* [*Arctous alpinus*, rypebær], med krypende grener, og rynkete, tannete blad.

På norsk i de øvrige distrikter, *Hestebær*; i Nordlandene for det meste *Bjønnebær*, i Rana også *Korpebær*; i det sørligste *Rypebær*, eller iblant *Troldbær*. På samisk *Karanas-morje* (det er *Ravne-bær*).

Vokser i fjellet og meget rikelig i Nordlandene, vidt mellom fjelltoppene. Rypene setter stor pris på den som føde, slik jeg har erfart det.

CLXXIX [179]. *Convallaria majalis* [*Convallaria majalis*, liljekonvall], blomsterskaft nakne [uten blad].

På norsk *Lille Conval*; på Sunnmøre også *Nyseblad* ifølge Strøm.

Vokser på gårdene Berg og Grilstad og andre steder, vanlig. I Romsdal, for ikke å nevne de sørligste egnene, blir deres bær røde om høsten.

Sunnmøringer som plages av forkjølelse og snue, bruker pulveriserte, tørkede blad som nysepulver, mens man i Nidaros [Trondheim] bruker blomstene til dette formål, ofte blandet med blad av salvie. Namdalingene, for eksempel i Fosnes, farger klærne vakkert gule av blomstene som samles før midtsommer og som

noen blander med roten. Dette bekreftes av den ærverdige Herr Peter Hersleb, som har tjenestegjort svært lenge som prost i Namdal.

Note: Ett av beleggene under dette nummeret (179.2) er underlig nok en fruktstand av lintorskemunn *Linaria vulgaris*, se nr. 273.

CLXXX [180]. *Convallaria bifolia* [*Maianthemum bifolium*, maiblom], med hjerteformete blad.

På norsk, i Finnliene i Snåsa sogn, *Ekorns-bær*.

Vokser på svært ufruktbare steder, for eksempel ved Røros, i Holtålen, Finnliene, ved Nidaros [Trondheim] etc.

CLXXXI [181]. *Convallaria verticillata* [*Polygonatum verticillatum*, kranskonvall], med blad i kranser.

I Oppdal *Smal-skjørp*; i det sørligste *Beengræs*, *Seentogsrood* ifølge Oeder.

Vanlig i fjellsider i Finnmark, på fjellet og i skog for eksempel i sognene Byneset og Oppdal, også ved Nidaros [Trondheim], på gården Stene [Steinan] ifølge Herr Doktor Henrici. Blomstrer i midten av juni og begynnelsen av juli.

CLXXXII [182]. *Silene armeria* [*Atocion armeria*, rødsmelle], med blomster samlet i knipper og glatte, hjerteformete øvre blad.

[Ingen norske navn.]

Denne helt sjeldne planten vokser i Modal i Stadsbygd sogn, hvor den ærverdige Doktor Kaas, prest i dette sogn, har gitt meg del i forskjellige eksemplarer av denne og noen av dens varieteter, både med purpur blomster og med hvite. Planten er samlet av ham selv på dette stedet i slutten av juli måned i 1765.

Note: I Gunnerus-herbariet finnes to ark av rødsmelle (nr. 182.1–2). Denne er ikke viltvoksende nordafjells (og meget sjelden på Telemark–Agder-kysten). Eksemplarene som Gunnerus mottok fra Stadsbygd var ganske sikkert dyrket.

CLXXXIII [183]. *Gentiana nivalis* [*Gentiana nivalis*, snøsøte] med femdelte, traktformete kroner; enblomstrete, alternerende grener.

[Ingen norske navn.]

Vokser på Røros ved Rugelsjøen, der jeg samlet den blomstrende den 24. juli 1764.

CLXXXIV [184]. *Polypodium vulgare* [*Polypodium vulgare*, sisselrot], med finnete blad: småfennene avlange, avrundete og nesten tannete, rotstenglene skjellete.

På norsk *Sissel-rood*, *Steensøte*, *Steensøt-root*. I Rana *Heil-søta*.

Vokser på klipper og av og til på uttørkede beiter, ganske vanlig.

CLXXXV [185]. *Osmunda Lunaria* [*Botrychium lunaria*, marinøkkel], med ett blad på stengelen med adskilte småfinner.

[Ingen norske navn.]

Den første varietet, f. *minor* hos Camerarius, vokser blant bergene på gården Berg, der det er reist en kirke, og hvor jeg observerte den fruktifiserende i måneden juli 1764.

I mine eksemplarer er ingen finner eller småblad loberte.

Inntas mot diaré og andre flytninger ifølge Bartholin M. D. D. s. 122. Hos islendinger bidrar den til lettere fødsler når den brukes utvortes ifølge Büschings Nachrichten b. 1, s. 349.

CLXXXVI [186]. *Scabiosa arvensis* [*Knautia arvensis*, rødknapp], med firdelte, radierende kroner, og hårete stengler.

På norsk nær Nidaros [Trondheim] *Scabios* eller *Scabos*; på Sunnmøre *Rødknapp* ifølge Strøm.

Vokser i enger på gården Berg og andre steder.

CLXXXVII [187]. *Scabiosa succisa* [*Succisa pratensis*, blåknapp], med firdelte kroner, enkle stengler, grener nær sammen og blad avlangt runde.

På norsk i distrikt innen Nidaros stift vanligst *Grønskoll* (det skyldes at man kan farge grønt med den) av og til også *Blaakoll*, *Blaaborst*. I Åfjord *Blaakall*. På Sunnmøre *Skore*, *Grønblad*: ellers *Skor* ifølge Ramus.

Vokser på ganske fuktig mark på gården Berg og andre steder, alminnelig.

CLXXXVIII [188]. *Polygala vulgaris* [*Polygala vulgaris*, bakkeblåfjær], med kamformete blomster i klaser, enkle, krypende, urteaktige stengler og avlangt linjeformete blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser oftest i tørre enger, ganske alminnelig på Sunnmøre. Den ærverdige Doktor Kaas har fra Stadsbygd sogn, hvor den finnes, brakt den større varietetten av vulgare, som er halvannen håndsbredd [12 cm] og har kraftig blå blomster ifølge Clusius hist. 325 og Vaillant paris. b. 32 hefte 1.

Sunnmøringene farger brennevin blå ved hjelp av blomstene ifølge Strøm.

CLXXXIX [189]. *Euphorbia Helioscopia* [*Euphorbia helioscopia*, åkervortemelk], med skjerm med fem stråler, hver av disse tredelte med to «blomster» med runde støtteblad, og kileformete, sagtannede blad.

På norsk, i Romsdal, *Ringormguld*, i Dalene og Innherred *Ringorm-græs* (kalt således fordi det sies at dens saft lindrer det utslett som kalles ringorm på norsk). I Finnliene i Snåsa *Aakerløk*.

Vokser i åkre og hager, for eksempel på gårdene Stene [Steinan], Grilstad og andre steder, alminnelig.

CXC [190]. *Anthericum calyculatum* [*Tofieldia calyculata*, myrlilje], med sverdformete blad, trelobete kronblad [note: dette gjelder egentlig støttebladene i kronen, da selve kronbladene er små og hele], og glatte støvbærere.

På norsk *Biønbrodd* (*den mindre*) eller *Myrbrodd*.

Vokser i Åfjord og ofte i Nordlandene; dessuten på gården Stene [Steinan] ifølge Herr Doktor Henrici. Blomstrer i juli måned.

Note: Her følger Gunnerus tidens praksis der man blandet sammen to arter: *Tofieldia calyculata* og bjørnebrodd *T. pusilla*. Bare den siste vokser i Norge, og det er den som ligger i herbariet.

CXCI [191]. *Alsine media* [*Stellaria media*, vassarve], med todelte kronblad og rundt hjerteformete blad.

I Nidaros [Trondheim] *Svinearv*; på Sunnmøre *Vas-arv* ifølge Strøm. På samisk *Hilsko*.

Vokser i hager og andre steder, alminnelig. Blomstrer hele sommeren.

Bøndene legger friskt pulver på byller, og den strykes bak ørene for å motvirke øyenbetennelse. På grunn av fuktighetens kraft, kan det oppstå skade for kanarifugler som er innestengt i bur, hvis det gis i for store mengder.

CXCII [192]. *Alchemilla vulgaris* [*Alchemilla*, marikåpe], med hånddelte blad.

På norsk *Kaape-græs*, *Mari-kaape*; i Finnliene i Snåsa *Skaak-* eller *Skaaker-græs*; andre steder *Skugge-græs*, *Kaase-græs*. På samisk *Marith-nialfat* ifølge Schøning, misjonærer.

Vokser oftest i bakker og på berg, svært vanlig. Øverst på ryggen av Vangsfjellet har jeg funnet den i store mengder på kanten av den evige snø [snøleier], men helt opplagt den mindre, tredje varieteten i Haller helv. s. 185.

Spesielt kveget liker den. For en berømte Haller, i itin. helvet. § 6 s. 179 og samlede verk § 67, s. 288 på sitert sted, forteller at dette [det at kyrne spiser den begjærlig] nesten utelukkende skyldes at denne planten, på samme måte som *Plantago angustifolia* (se Stirp. helv. 471 nr. 2, som er Linnés *Plantago lanceolata* i sp. pl. utg. I og fl. sv. nr. 131, 132 samt amoen. ac. II, s. 240 nr. 124, 125 eller antakelig Stirp. helv. på siterte sted nr. 3 som er Linnés *Plantago alpina*) i de høyere beiter, og *Mutellina* (som er *Seseli caule vitis ramoso* etc. i Stirp. helv. 431, nr. 2 og Linnés *Phellandrium mutellina*) i de aller høyeste, som likeledes binder sammen med et godt bitt. [Kan nok også forstås som en godbit, siden kyrne åpenbart likte planten.] Kokt med melk er den utmerket for å motvirke brokk ifølge Haller stirp. helv., se for øvrig S. Paulli fl. og quadripart. samt J. Paulli ocon. på ovenfor siterte sted.

Note: Denne teksten har vært problematisk å oversette. Gunnerus har bearbeidet en eldre, latinsk tekst av A. von Haller på en måte som det er vanskelig å gi en entydig oversettelse av.

Gunnerus oppfattet arten kollektivt, slik det var vanlig på hans tid. Senere er *Alchemilla vulgaris* blitt delt opp i mange apomiktiske småarter. I dag mener vi at det finnes ca. 25 småarter av marikåpe i Norge. De to beleggene i herbariet er for ufullstendige for sikker bestemmelse. I folkemedisinen har marikåper bl.a. vært brukt til å lege sår.

CXCIII [193]. *Alchemilla alpina* [*Alchemilla alpina*, fjellmarikåpe], med fingeroppdelte, sagtannede blad.

På norsk *Field-kaape*.

Vokser på fjellet, også på deres sider, dessuten ofte på bergene, for eksempel Vangsfjellet, rikelig i oppstigningen; i Brettesnes, i det nordlandske sogn Vågan; i beitemark i bergene på gården Berg, og hyppig også andre steder.

CXCIV [194]. *Achillea millefolium* [*Achillea millefolium*, bakkeryllik], med to ganger dobbeltfinnete, glatte blad som har tannede, linjeformede fliker.

På norsk, i Namdal i Nidaros stift, *Jordhumle* (fordi den brukes til øl) for øvrig, som på dansk, *Røllike*.

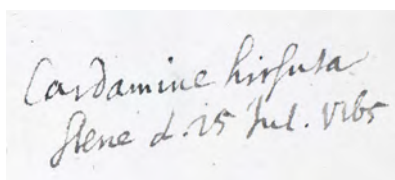
Vokser vanlig overalt i enger og på beitemark. I oppløst form brukes den av bøndene som tesubstitutt og som avkok mot blodoppspytting, hemoroider og spiselt reumatisme; på norsk *Rendsel*. Se for øvrig i de S. Paulli, Strøm og J. Paulli på de ovenfor siterte steder.

CXCV [195]. *Cardamine hirsuta* [*Cardamine hirsuta*, rosettkarse], med finnete blad og firtallige blomster.

På norsk *Liden Vand-karse*.

Denne svært sjeldne planten er funnet av Herr Doktor Henrici voksende vilt i hagen i Steene [Steinan] gård ved Nidaros [Trondheim], dessuten utenfor denne hagen, i svart, fuktig jord. Den er blitt vist til meg i sine naturlige omgivelser. Blomstrer hovedsakelig om sommeren. Blomstene er små og hvite; stengler og blad svakt hårete; støvbærere i disse [blomstene] er fire like, totalt seks hvorav to er mindre. For øvrig passer Camerarius' forannevnte bilde så nøyaktig med vår [plante], at det ikke kan herske noen tvil om dette synonymet [*Nasturtium* f. *Sisymbrium aquaticum alterum*]. C. Bauhin har riktig oppfattet den som sin «*Nasturtium aquaticum minor*». De modne frøene [han sikter til skulpene] sprekker på langs, som hos *Impatiens noli-tangere* [springfrø]; likevel er ikke vår plante *Cardamine impatiens* [lundkarse].

Note: Ved tidlige angivelser av rosettkarse er forveksling med skogkarse *Cardamine flexuosa* alltid til stede. Gunnerus bestemte den imidlertid riktig; hans belegg av rosettkarse er det eldste i Norge. Gunnerus påpeker at den er sjeldan. Fægri (1960) hadde ikke kjennskap til Gunnerus' belegg. Arten har spredt seg mye de siste 50–60 årene.

Rosettkarse *Cardamine hirsuta* fra «Steene» [Steinan] 25.07.1765, Trondheim i Sør-Trøndelag. Folio 190, TRH V-187127 (195.2).

Litteratur

Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. I. The coast plants. Univ. Bergen Skr. 26.

CXCVI [196]. *Cochlearia officinalis* [*Cochlearia officinalis*, skjørbuksurt], med nærmest runde, skaftete rosettblad og avlange, nesten bølgete stengelblad. På norsk *Cochleare*, *Finmarke-kaal*, *Stort-Ericsgræs*. (jevnfør Claud. Undalinis [Peder Claussøn Friis] Topogr. norv. s. 103 angående Sturlasons Kongesagaer), eller *Skiørbugs-græs*.

Vokser oftest på havstrender, vanligst i det egentlige Finnmark. Spises saltet som kålerstatning. Dessuten blir fransk vin tilsatt ferske planter. Ekspotert fra Finnmark, spesielt fra Vardø i Øst-Finnmark, Loppa i Vest-Finnmark til Nidaros [Trondheim] og andre steder.

Note: I herbariet finnes 12 (temmelig dårlige) belegg av skjørbuksurt. Trolig er ett av disse (nr. 196.7, uten dato og sted) fjordskjørbuksurt *Cochlearia officinalis* ssp. *norvegica*, som ble beskrevet i 1990. Nummer 196.4 ser ut til å være dansk skjørbuksurt *Cochlearia danica*, angivelig fra Nidaros [Trondheim], men denne angivelsen kan skyldes feiletikettering. Dansk skjørbuksurt forekommer ikke nordafjells. Se også nr. 197.

Litteratur

Nordal, I. & Stabbetorp, O.E. 1990. Morphology and taxonomy of the genus *Cochlearia* (Brassicaceae) in Northern Scandinavia. – Nord. J. Bot. 10: 249–263.

CXCVII [197]. *Cochlearia danica* [*Cochlearia danica*, dansk skjørbuksurt, se note under nr. 196] med kantete, spydformete blad.

På norsk, i Vardø i Øst-Finnmark og andre steder, *Erts-gras*, eller *Eric-gras* (grunnen til benevnelsen stammer, høyst sannsynlig, fra islendingen Erik Raude som i forne tider oppdaget Grønland, fordi han vendte tilbake til Eriksfjorden for å plukke den der).

Vokser i Finnmark, spesielt i Vardø, Vadsø og Måsøy; og andre steder spredt på havstrender.

Note: All *Cochlearia* som vokser i Nord-Norge er underarter av skjørbuksurt *Cochlearia officinalis*.

CXCVIII [198]. *Plantago maritima* [*Plantago maritima*, strandkjempe], med nær sylindriske, hele blad som er bredere ved basis og har runde blomsterskaft.

På norsk *Strand-kaal*.

Vokser oftest på havstrender. Folk i Åfjord, etter anvisning fra deres prest, den meget trofaste og gode Andr. Bredal Wessel, lager av denne planten en slags kraft i stedet for av kål. Den samme bruken av denne saften har sunnmøringene tatt til

seg, etter mønster fra Nidaros, noe den velbårne Doktor Strøm har bekreftet i brev til meg.

CXCIX [199]. *Elymus arenarius* [*Leymus arenarius*, strandrug], med blad som ender i en spiss.

På norsk *Strand-rug*; i Nordlandene *Søerug*; på Sunnmøre *Rug-græs*, *Vippe-græs* ifølge Strøm. Her og der *Strand-hvede*.

Vokser på havstrender, for eksempel Byneset, i Nordlandene og på andre steder i store mengder. Blomstrer i august måned. Berskrivelsen i Linnés itin. scanico finnes også i Paulli fl. oec. på det siterte sted.

Summmøringene lager koster av den, som de sprer vann over, eller rettere sagt stryker hurtigbrød [flatbrød] med. Denne plantens gress brukes for å hindre sanden fra å blåse bort.

CC [200]. *Poa aquatica* [*Glyceria maxima*, kjempesøtgras] med løse topper som har seksblomstrete, linjeformete småaks.

På norsk *Elvekonge*.

Vokser oftest spredt ved elvebredder. Jeg observerte den sist blomstrende den 28. juli 1764 ved bredden av Gaula i området nær prestegården i Holtålen. Den er et meget ettertraktet fôr for hester, kveg og får som beiter i vannrike områder. Derfor råder Linnè i itin. W. G. s. 44 til å plante den i slike områder.

Note: Gunnerus følger Linnés navnebruk i *Flora Svecica*, og der er *Poa aquatica* et navn for kjempesøtgras *Glyceria maxima*, se Svensk flora (1986) nr. 78. Nummer 200.1 i herbariet er strandrør *Phalaris arundinacea*, men 200.2 er *Glyceria maxima* og skal være samlet av Tonning, uvisst hvor og når. Kjempesøtgras er ikke en hjemlig art i Midt-Norge.

Litteratur

Danielsen, A. 1996. *Glyceria maxima*. – S. 58–59 i Fægri, K. & Danielsen, A. (red.) Maps of distribution of Norwegian vascular plants. III. The southeastern element. Fagbokforlaget, Bergen.
Jørgensen, P.M. & Fremstad, E. 2012. Angivelser av karplanter som det er verdt å merke seg i J.E. Gunnerus' «*Flora Norvegica*» (1766–76). – *Blyttia* 70: 90–98.

CCI [201]. *Triticum repens* [*Elytrigia repens*, kveke], med spisse, sylformete begerblad [Gunnerus mener agner].

På norsk *Tæggras*, *Taggras*. *Æxroot*, *Æxing*, *Skin-gras*, på Sunnmøre *Qvikke-taa* ifølge Strøm. I det sørligste *Qvikku*, *Root-qvikke*.

Finnes særlig i gamle åkre, hvilke den forpester mange steder. Hester og kveg, som har vendt seg til dette fôret, sluker begjærlig [dens] ferske røtter, noe jeg selv har sett flere ganger. Og ikke sjelden har jeg sett svin, som er samlet på åkrene om våren, [sluke dem] når disse røttene er blitt gravet ut med plojen. Konferer fremfor alt coll. vrat. fra år 1720, s. 466 og J. Paulli i ovenfor siterte verk,

Kjempesøtgras *Glyceria maxima*, uten lokalitet, men samlet av H. Tonning, trolig i Sverige. TRH V-186534 (200.2). Nederst en forstørret del av blomsterstanden.

dessuten i Relat. oec. lips. b. VI s. 68 om gress: Schnur-qvecken & Lauf-s. Gras-qvecken. Om et avkok av dens røtter henvises til b. V. s. 674 nr. 4. Røttene spises ofte av nordlendinger. Av dette er man i stand til å lage brød ifølge Linnés amoen. acad. V s. 81.

Note: Blant de 10 beleggene under dette nummeret i herbariet finnes kveke *Elytrigia repens*, snerphundekveke *Elymus caninus* var. *caninus* og strandrug *Leymus arenarius*.

CCII [202]. *Sphagnum palustre* [*Sphagnum palustre*, sumptorvmose, men se note], med nedbøyde grener.

På norsk *Igle-mose*, *Hvid-mose* ifølge Strøm.

Vokser i myr, for eksempel ved foten av Øst-Finnmarks fjell: Varangerfjellet; ved bredden av Tana-elven og i Ålbygfjellet, i Klæbu sogn, likeledes ved veien som fører forbi byen, på råtnende ved på fuktige steder etc. Innbyggerne i Kristiansand [bruker den] i stedet for *hypnum parietinum* [nr. 366] og *proliferum* [nr. 373, begge ofte kalt «husmoser»] til å tette spekker i bjelkelag, se Kalms it. amer. I, s. 97–98. Den gis som fôr til blodigler på Sunnmøre ifølge Strøm. [Iglar var viktige til medisinsk bruk på den tiden.]

Note: Ifølge bestemmelser av K.I. Flatberg 1983 inneholder Gunnerus' herbarium flere torvmosearter under dette navnet, se Flatberg (2013: 13). Gunnerus anvender åpenbart navnet som et fellesnavn for torvmoser, antakelig fordi han ikke var klar over at slekten omfatter mange arter.

Litteratur

Flatberg, K.I. 2013. Norges torvmoser. – Akademika forlag, Trondheim. 307 s.

CCIII [203]. *Polytrichum commune* [*Polytrichum commune*, storbjørnemose], med enkle, vakkert parallelle støvbærere [kapselstilker].

På norsk *Biønmose*.

Vokser oftest i skog og på fjell, alminnelig. Av dennes ytre deler lager man koster til å børste klær rene. Bjørnen bruker denne spesielt når den tilbereder sitt hi. Innvortes bruk av et utkok er velgjørende for brystbetennelser, utvortes stimulerer dette hårveksten. Se Raj. syn. III, s. 90, nr. 1, de Buchw. specim. 21.

Note: Gunnerus anvendte åpenbart navnet kollektivt siden herbariet under *Polytrichum commune* inneholder fire forskjellige bjørnemose-arter. Materialet er også iblandet lav og andre moser.

CCIV [204]. *Lichen juniperinus* [*Vulpicida juniperinus*, einerlav], med oppflisete, krusete, gule blad [thallus] og blyfargete apothecier.

På norsk *Enermose*.

Vokser på trærnes bark, oftest på einer.

Ifølge norsk tradisjon lages det en vakker gul eller sitrongul farge som denne har i overflod, ved å tilsette alun før det legges i melk ved innkokningen.

CCV [205]. *Lycopodium Selago* [*Huperzia selago*, lusegras, men se note], med spredte blad i åtte rader, todelte, opprette, buntede grener, spredte blomster [dvs. sporehoper].

I Verdal *Lumrok*; i Dalene og på Sunnmøre *Vippegras*; på Sunnmøre dessuten *Rosagræs*, *Lumbergræs* ifølge Strøm. Sørpå i Valdres *Roegræs* ifølge Oeder. Vokser på Ålbygfjellet, i skogen i Klæbu nær kirken; i Botn i Holtålen etc. Av denne, liksom av *Elymus arenarius* [*Leymus arenarius*, strandrug], lager nordmennene koster som de dynker vann på hurtigbrød [flatbrød] med. Avkok med øl brukes innvortes hos disse mot utslett og lus, ifølge Strøm.

Note: I dagens flora (Lid & Lid 2005) er det som tidligere ble kalt *Lycopodium selgo* splittet i to arter: lusegras *Huperzia selago* og fjell-lusegras *Huperzia appressa*. Alle de fem beleggene under nr. 205 i Gunnerus' herbarium er fjell-lusegras, men et belegg av lusegras ligger under nr. 225.7 *Lycopodium annotinum*.

CCVI [206]. *Acrosticum septentrionale* [*Asplenium septentrionale*, olavsskjegg], med nakne, linjeformete og flikete blad.

På norsk *St. Oles Skjæg* ifølge Oeder.

Vokser rikelig i revner på berget Houen ved prestegården Berg og forøvrig, alminnelig.

CCVII [207]. *Lichen parietinus* [*Xanthoria parietina*, vanlig messinglav, men se note] med taklagte, krusete, gule lober og likefargete apothecier.

På norsk *Gar-mose*, *Huus-mose*.

Vokser på gamle trevegger og gjerder etc., temmelig vanlig. Innbyggerne i Beitstad koker en håndfull av denne, eller også *Lichen candelaris* [*Xanthoria candelaria*, grynmessinglav], med en pott melk hvert kvarter på lokket. De drikker en kopp myrra-te av det godt avsilt avkoket morgen og kveld, noe som sterkt blir anbefalt som medisin mot gulsott. Samme effekt tilskriver svenskene *Lichen juniperinus* [*Vulpicida juniperinus*], en vekst som er nærbeslektet, bevitnet av von Linné [noe som ikke er tilfellet]. Våre landsmenn rundt omkring farger også klær gule med *Lichen parietinus*.

Note: Beleggene i herbariet er alle kystmessinglav *Xanthoria aureola* (Ach.) Erichsen, som vokser på stein langs kysten. Arten på treverk er vanligvis vanlig messinglav *X. parietina*. Gunnerus skilte ikke mellom de to artene, i likhet med de fleste på hans tid.

CCVIII [208]. *Lichen aphthosus* [*Peltigera aphthosa*, grønnever], med krypende, loberte blad [thallus] som er flatt og avrundet med spredte vorter [cephalodier], og med «pelta» [apothecier] på oppstigende lobekanter.

På norsk *Alv-næver* eller *Alm-næver*.

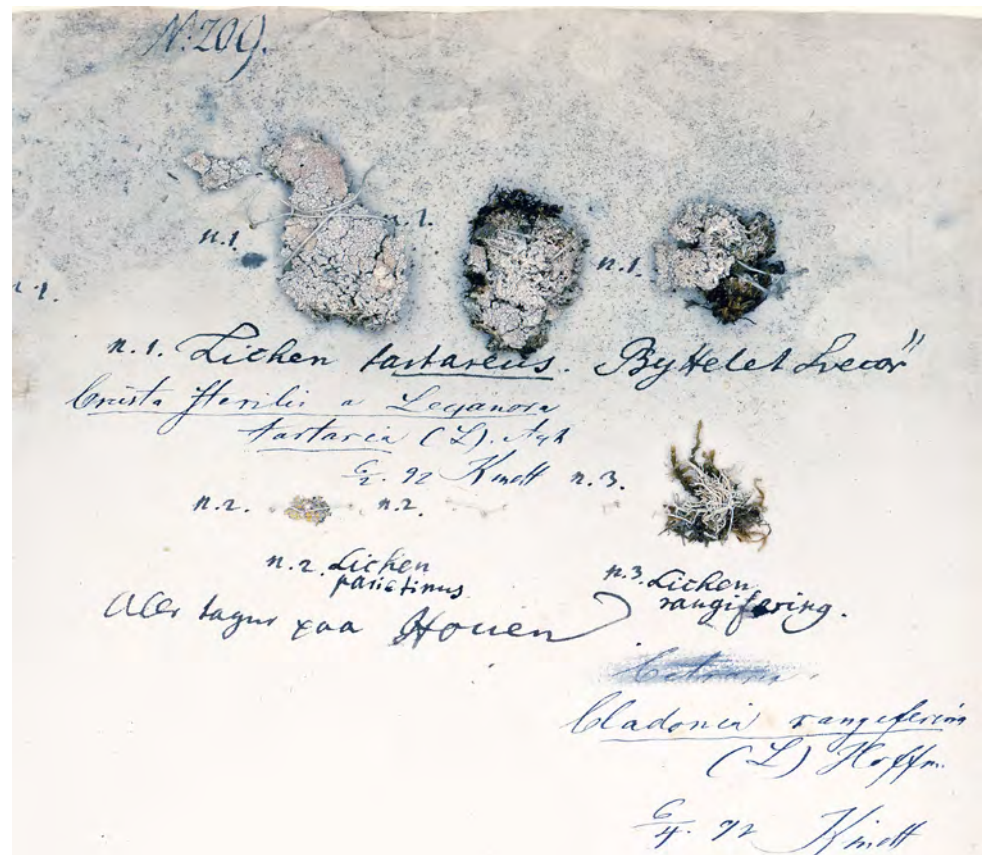
Vokser spredt i skog, samlet av meg i året 1764 på Dragåsen [i Midtre Gauldal], og i dette år, 1766, allerede 1. mars på berget bak prestegården Berg. Brukes mot after som bryter frem innenfra ('alvgust') og mot makk, konferer Linnés amoen. acad. II, s. 69.

CCIX [209]. *Lichen tartareus* [*Ochrolechia*, korkje], skorpeformet fra hvit til grønskende, med gulaktige apothecier med mørk kant.

På norsk *Hvidblik*, *Hvidkork* eller *Hvid-steenmosse*.

Vokser på bergknauser, for eksempel Houen på gården Berg, i store mengder også på Hitra og andre steder ved havet. Herfra hentes store mengder til farging. Fargemetoden hos våre landsmenn beskrives hos Støm i siterte verk og hos svenskene også av von Linné i itin. W. G. og hos Kalm i hans itin. bahun. s. 145. Se også i act. stockh. fra år 1745, s. 245 og hos Linder i «Kunsten å farge» s. 45.

Note: Navnet dekker åpenbart flere arter av *Ochrolechia*. Den fra Houen som nevnes i teksten er grynorkje *Ochrolechia androgyna*.

209 Foregående side: Herbarieark som inneholder grynorkkje *Ochrolechia androgyna*, et par andre lav og flere moser, alle fra «Houen» ved Berg i Trondheim, Sør-Trøndelag. TRH L-682598... (209.3). Arket har vært gransket flere ganger av lav- og moseeksperter, bl.a. av C.S. Kindt i 1892. Kindt skrev sine revisjoner (bestemmelser) direkte på arket. Fargekorkje *O. tartarea*. Foto Reidar Haugan.

CCX [210]. *Lichen saxatilis* [*Parmelia saxatilis*, grå fargelav], med innbuktete, taklagde, rue, gropede blad [thallus] og apothecier av samme farge som thallus. På norsk *Steen-mose*, *Graa* eller *Blaa-graa Steen-mose*, *Farve-mose*, eller *Kork*, *Kork-mose* ifølge Strøm. For øvrig *Graakork*.

Vokser særlig og rikelig på berghammere, for eksempel på Hitra, hvor det daglig bringes store mengder til Nidaros [Trondheim]. Spesielt klærne til bøndene i landet vårt farges røde med denne, ofte med tillegg av *Lichen parietinus* [*Xanthoria parietina*] og orebark. Der er til og med mange øvrighetspersoner som har begynt å bruke klær vevd av finere innenlandsk ull, farget med denne laven.

Note: Under navnet *Lichen saxatilis* ligger i Gunnerus' herbarium flere arter av *Parmelia*. Ingen av beleggene er av grå fargelav *Parmelia saxatilis*, mest brun fargelav *Parmelia omphalodes*. Denne ble også brukt til å farge med og ble ofte forvekslet med grå fargelav.

CCXI [211]. *Crataegus Aria* [*Sorbus aria*, sølvasal, men se note], med ovale, ujevnt tannete blad som er hårete under.

På norsk *Asal*, *Øxel-* eller *Axel-bær*; den første og andre varietet hos Linné *Selje-Asal*, og den tredje, nemlig *fennica* [som er navnet på varieteten], *Rogn-Asal*. Der vokser en variteter av «alno effigie lanato folio major C.B.» [et frasenavn fra Bauhin som betyr «or som bærer store, ullhårete blad»] eller Rupps *Crataegus alpina*, i Grytten i Romsdal og andre steder; i Norge og på Sunnmøre, hyppigere i sørlige deler; (Angitt) fra Finland hos Kalm. Avbildet av Hans Velbårenhet

Rognasal *Sorbus hybrida*, (øverst)
TRH V-186550 (211.1) og bergasal
S. rupicola, TRH V-186557 (211.8),
begge uten lokalitet.

Pontoppidan, og blir derfor av og til observert for eksempel i Romsdal. Den er plantet i Nidaros [Trondheim], og av denne har Herr Doktor Henrici vist meg en gren med bær. En gang er den også plantet i store mengder på gården Nedre Værnes i Stjørdal, nettop slik som Pontoppidan helt korrekt omtaler den i Gartners Horticultura. Men i dag ser man der ikke engang et spor av dette og andre vakre trær, som tidligere på dette stedet meget omhyggelig var plantet av militærlederen, på norsk generalmajor Schultz.

De øverste meget modne bærene fortæres i indre Telemark og andre steder, spesielt når de er syltet.

Det som på tysk heter *Eltz-beeren*, *Arlss-beeren*, *Atlas-beeren*, som den lærde Pontoppidan sammenlikner med våre bær, er fruktene av *Crataegus torminalis* Linné, som tyskerne kaller *Wilder Sperberbaum*.

Note: Gunnerus har i likhet med hans samtidige hatt problemer med asal-artene. Deres systematikk ble klarlagt av svenske T. Hedlund først omkring 1900. I herbariet finnes ni belegg med navnet *Crataegus aria*. Tre er rognasal *Sorbus hybrida*, seks bergasal *Sorbus rupicola*. Begge vokser i Midt-Norge. Pontoppidan (del 1, s. 213) refererer til Christian Gartners Horticultura og viser en illustrasjon av rognasal under navnene «Øxel eller Asald-Træ». Weisæth (1958) mener at det som ble plantet på Værnes var svensk asal *Sorbus intermedia*.

Litteratur

Balvoll, G. & Weisæth, G. 1994. Horticultura. Norsk hagebok frå 1694 av Christian Gartner. – Landbruksforlaget. 96 s.

Pontoppidan E. 1752–53. Det første Forsøg paa Norges naturlige Historie. I–II. – København. 2 b.

Weisæth, G. 1958. Trær, busker og planteskole ved Værnes i årtidene omkring 1690. – S. 7–12 i Årsskrift for planteskole drift og dendrologi 1958.

CCXII [212]. *Lichen jubatus* [kan være *Bryoria fuscescens*, flokeskjegg, men se note], hengende, trådformet med sammentrengte forgreningspunkt.

På norsk *Svartlav* eller *Svartlo*, likeledes *Furrulav*.

Vokser i skogen i Stjørdal og andre steder, særlig på furu.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, og identiteten er uklar. Sannsynligvis dreier det seg om alle mørke, hengende skjeggglav, som er en systematisk vanskelig gruppe. Navnet *Alectoria jubata* ble brukt på denne gruppen inn i forrige århundre.

Litteratur

Hawksworth, D.I. & Jørgensen, P.M. 2013. (2196) Proposal to conserve the name *Alectoria fuscescens* (*Bryoria fuscescens*) against *Lichen chalybaeiformis* and *Alectoria subcana* (Ascomycota: Leucanorales: Parmeliaceae). – Taxon 62: 1057.

CCXIII [213]. *Osmunda Spicant* [*Blechnum spicant*, bjørnekam], med avlange, finnete blad som har hele, sammenhengende, parallelle finner.

På norsk, i Nordlandene, Gauldal og på Sunnmøre *Bjønkam*. Sørpå *Kjekam* (på latin: *Pecten haedulorum*) eller *Lusegræs* ifølge Oeder.

Vokser i store mengder overalt i Nordlandene, også ved skogsveier som leder fra Støren til Holtålen, og andre steder. Folk fra Schleswig og deres naboer legger den i sitt øl, fordi det ansees sunt ifølge Rupp.

CCXIV [214]. *Euphrasia officinalis* [*Euphrasia* spp., øyentrøst, se note], med skarptannete blad.

På dansk og norsk *Øjen-Trøst*; i Verdal *Blodstripp*.

Vokser i enger. I noen grad er den brukt for svaksynte øyne og slimdannende sykdommer, etter vanlige anbefalinger. Lindrer gulsott gitt i vin ifølge Schwenck.

Note: I likhet med hans samtidige oppfattet Gunnerus denne som en variabel art. Senere har det vist seg at det dreier seg om et mangfold av arter, særlig i kyststrøkene.

CCXV [215]. *Spiraea Ulmaria* [*Filipendula ulmaria*, mjøduert], med flikete blad som har ulike store fliker, blomstene i klaser.

På norsk *Møurt*, *Mjøurt*, *Mjurt*, *Maygræs*, *Korsgræs*, *St. Hansgræs*, *Kallgræs*.

Vokser overalt i fuktige skogsenger. Voksne bønder bærer, slik om samene, *Boletus suaveolens* [duftjuke] ifølge Linnés fl. svec. s. 1255, i klærne, for å bli attraktive på grunn av den behagelig duften. Av noen legges bladene i ølet for å tilføre det en behagelig duft og smak. Jeg har gjentatte ganger sett at krøtter fortærer den med begjær.

CCXVI [216]. *Caltha palustris* [*Caltha palustris*, bekkeblom]. [Ingen beskrivelse.]

I Nidaros [Trondheim] overalt *Tremelks-* (eller *Tremjølks-*) blomster; på Sunnmøre *Soløje* ifølge Strøm.

Vokser i enger og fuktige beiter, vanlig. Når budeiene i begynnelsen av juni begynner å melke tre ganger om dagen, legger de av overtro ved de tre første gangene denne blomst sammen med ferske egg på en melkesil, som deretter kocht med *Caltha*, ofte med tilskudd av mjøduertblad, gis oppdelt til kyrne i stedet for medisin.

CCXVII [217]. *Angelica sylvestris* [*Angelica sylvestris*, sløke], med nærmeste like, ovalt avlange småblad, tannete.

I Innherred *Gjeit-* (eller *Gjeet-*) *qvann*; i Dalene [Gauldal osv.] *Skog-* eller *Skovstut*, *Sløk-stut*; på Sunnmøre *Joll*, *Gede-Joll*, *Sqvette*; i Gudbrandsdal *Jeet-jool*. På samisk *Achian-bosk*.

Vokser på fuktig mark, også ved Nidaros [Trondheim] overalt.

Av stenglene lager guttene heverter. Avkok av røttene brukes til å helbrede hester som er syke av opphovnete svelg ifølge I.B. [Johannes Bauhin].

Note: Under dette nummeret ligger 15 belegg i herbariet. Et par synes å være kvann *Angelica archangelica*, og ett (217.2) er rødhyll *Sambucus racemosa*, som er en fremmed art i Norge. Gunnerus' belegg av rødhyll er det eldste vi kjenner til, men vi vet ikke om det er tatt fra en dyrket eller forvillet plante, heller ikke om det er fra Norge

CCXVIII [218]. *Heracleum Sphondylium* [*Heracleum sphondylium*, bjørnekjeks], med finnete blad.

I Gudbrandsdal og på Sunnmøre *Bjøn-kjæx* eller *Bjørn-kjæx*.

Vokser her og der, også i beiter ved gården Berg.

De innfødte på Kamtchatka beretter om oppsvulming av lepper og tannkjøtt som en følge av at de uforsiktig avbarker den rå strengelen og spiser den, ifølge Gmelin. Ifølge Bartsch, blir i Polen gjæret avkok av bladene drukket med ferske egg mot folder eller klumper [hodelus]. Den spises også med ferske egg som brød. Fattige i Polen bruker den også som erstatning for øl, se Jo. Fr. Cartheus de Branca ursina germanicas doktorgradsarbeid i Frankfurt an der Oder fra 1764 som også kan leses i Gazette salutaris fra år 1762 nr. 5 og likeledes i Hamb. mag. XXVI s. 528 hvor denne plantens bruk som middel mot «polske folder» [hodelus] behandles utførlig.

Note: I den nyeste behandlingen av *Heracleum sphondylium* (Fröberg 2010) blir denne delt i to underarter: kystbjørnekjeks ssp. *sphondylium* og sibirbjørnekjeks ssp. *sibiricum*. I Gunnerus' herbarium finnes seks (ikke særlig gode) belegg med navnet *Heracleum sphondylium*. Bare to belegg (nr. 218.5–6) har angivelse av sted og dato. De er samlet i Oppdal og må være av ssp. *sibiricum*, som er den eneste underarten som finnes i innlandet i Midt-Norge (og i Gudbrandsdalen).

Litteratur

Fröberg, L. 2010. 37 *Heracleum* L. – S. 224–235 i Jonsell, B. & Karlsson, T. (red.) Flora Nordica. 6 Thymelaeaceae to Apiaceae. The Swedish Museum of Natural History, Stockholm.

CCXIX [219]. *Chrysanthemum Leucanthemum* [*Leucanthemum vulgare*, prestekrage], med stengelomfattende blad, de øvre sagtaggete, de nedre tannete. På norsk *Præstekrave*; i Gudbrandsdalen i Ringebu *Præstekrull*; i Orkdal og Verdal *Mariae Sengfoor*; for øvrig *Ox-Øje* ifølge Ramus.

Vokser i enger og beitemarker ved gården Berg og andre steder, alminnelig. Avkok er egnet som urindrivende middel og mot brystsykdom. Geofr.

CCXX [220]. *Anthemis Cotula* [*Anthemis cotula*, tappgåseblom], med koniske [tappformete] korgbunner, agner børsteaktige og nakne [dvs. glatte] frø.

I Nordlandene *Sjurguld*, *Gaaseguld*, *Gaasedill*.

Vokser ved gården Berg og andre steder, alminnelig. Jeg har samlet den i august 1765 på enger ved gården Berg, i en underlig form som forekommer avbildet i Bartholins act. I, figur ved s. 123 og der kalt «cotula fasciata» [dvs. med stengler som er unormalt flate og brede].

Erstatning for *Assa Foetida* [*Ferula assa-foetida*, se note] ved kvelning av livmoren ifølge Bartholin M. D. D. s. 212. Bekjemper astma (hos mennesker og dyr), melankoli, svimmelhet og nyrestein. Avkok med vin drikkes av det schlesiske folk mot vattersott og tæring. Med øl leger den gulsott. Den er utmerket gitt som saft eller med noen dråper vann ifølge Schw.

Note: *Ferula assa-foetida* er en høy skjermplante som ble brukt medisinsk, og som vokser rundt Middelhavet.

CCXXI [221]. *Nardus stricta* [*Nardus stricta*, finnskjegg], med opprette, børsteliknende aks.

På norsk *Finneskjæg*; i Åfjord *Borst*; i Strinda *Busting*.

Vokser på gården Berg og andre steder, ofte sammen med *Lycopodium complanatum* [*Diphasiastrum complanatum*, viftejamne] på ufruktbare steder, svært vanskelig å slå med orv, med mindre den har vært gjennombløtt av dugg eller regn.

Note: Herbariet har tre belegg under navnet *Nardus stricta* (nr. 221.1–3). Bare det første (221.1) er finnskjegg; de to andre er sauesvingel *Festuca ovina*.

CCXXII [222]. *Arundo Phragmites* [*Phragmites australis*, takrør], med femblomstrete beger [småaks] og løs topp.

På norsk *Rør*, *Røjr*.

Vokser ved Tyvatnet [Kyvatnet] og Lievatnet [Lianvatnet] nær Nidaros [Trondheim], vanlig ved Selbusjøen som populært kalles Sollasjøen, i åkre i Fosnes sogn i Namdal; i Nordlandene spesielt i Vesterålen, og andre steder, særlig på fuktig mark, og da ofte i så store mengder at den utføres fra dette stift til Bergen til bruk for gipsarbeidere og vevere (som av strået også lager tråder eller spindler, på dansk kalt spolpiber, som skal anvendes til garn som nøstes). Det er et yndet fôr for hester og kveg, som disse røttene sies å tiltrekke. Den egner seg ypperlig som hyttetak [dvs. som stråtak] ifølge Ray og Pontoppidan atl. Skottene finner røttene velegnet som brøderstatning, ifølge Sibbald. Saften av dens røtter med bukkesæd og like deler honning utsletter flekker etter kopper ifølge Ray. Nordmenn og svensker anvender dens topper til å farge grønt.

CCXXIII [223]. *Mentha aquatica* [*Mentha aquatica*, vassmynte, men se note], med blomstene i hoder, ovale, skaftete, sagtannete blad og støvbærere som er lengre enn kronen.

På norsk *Vand-Mynte*.

Vokser ved elvene Steinkjerelven og Namsen, hvorfra den er blitt sendt til meg.

Note: Gunnerus bruker her feil navn. I det nordafjelske vokser ikke vassmynte, bare åkermynte *Mentha arvensis*. De fleste beleggene i herbariet er denne.

CCXXIV [224]. *Lycopodium clavatum* [*Lycopodium clavatum*, myk kråkefot], med spredte, trådformete blad, og runde, skaftete tvillingaks.

I Nidaros [Trondheim] og på Sunnmøre *Kraake-fod*, *Kraakefod-mose*; i de trondhjemske daler [Gauldalen osv.] *Løen (Lodden) Kraakefoot*; i det sørligste *Ræve-rever* ifølge Oeder.

Vokser her og der i skog, sist samlet av meg den 13. juli 1764 i Klæbu-skogen nær kirken med doble, nemlig fire skaftete sporeaks på hver stengel (på disse eksemplarene). Mot folder [hodelus] brukes den av polakkene sammen med *Heracleum sphondylium* [bjørnekjeks, nr. 218] i Hamb. magaz. XXVI, s. 533. Kokt med vin motvirker den dystenteri. Støvet [dvs. sporene] sies å ha en fortreffelig kraft mot nyresten, urinbesvær, epilelepsi og magesmerter. Se fl. ang., s. 107 nr. 1.

CCXXV [225]. *Lycopodium annotinum* [*Lycopodium annotinum*, stri kråkefot], med spredte, svakt tannete blad i fem rader, skudd med årsledning; aks glatte, endestilte og opprette.

På Sunnmøre *Vippe-græs* ifølge Strøm. I Nidaros [Trondheim] *Gliip-vippa*, *Spriik-vippa*.

Vokser i tett skog for eksempel på Dragåsen [i Midtre Gauldal] og i Klæbu-skogen ved kirken som foregående; med [skudd] som er en og en halv favn lang.

CCXXVI [226]. *Lycopodium Selaginoides* [*Selaginella selaginoides*, dvergjamne], med spredte, kanthårete blad, enkle aks som er endestilte og med blad.

På norsk *Wesle-vippa*.

Vokser i fjellenger på prestegården i Holtålen, på fuktig mark.

CCXXVII [227]. *Gnaphalium sylvaticum* [*Omalotheca sylvatica*, skoggråurt], med enkle stengler med spredte blomster.

På norsk *Skov-kattefot*.

Vokser i skog på Dragåsen [i Midtre Gauldal], der jeg har samlet den med fingerlange eksemplarer med smale, hårete blad lenger enn en tomme eller en tolvdel av en fot og sitter langs hele stengelen med blomster spredt på begge sider.

CCXXVIII [228]. *Aquilegia vulgaris* [*Aquilegia vulgaris*, akeleie], med krummete honningsporer.

På dansk og norsk *Akeleje*. På norsk også *Aakerlei*.

Vokser rikelig i Ølsvikberget [Ølsvikbergan] ved Nidaros [Trondheim] og andre steder; jevnfør Paulli quadrip. s. 20. Bladene i gurglevann og vaskevann; frøene helbreder gulsott og får fart på urin og menstruasjon, fremskynder fødsel og fordriver kopper og meslinger, og tar bort utslett hos spebarn; men en dose bør ikke overskride en halv drakme [ca. 1,8 g] påminner oss S. Paulli og von Linné.

CCXXIX [229]. *Agrimonia Eupatoria* [*Agrimonia eupatoria*, åkermåne], med overalt finnete blad og hårete frukter.

På norsk *Aaker-menni*.

Vokser på Byneset, på det stedet som folk kaller Apotheket og andre steder, ifølge Ramus. I oppløst form roses den som en fremragende medisin mot hemoroider, sår i nyrene, skrumplever, og slapphet etter utmattende innvollsproblemer ifølge Chom. S. Paulli og flere.

CCXXX [230]. *Trientalis europaea* [*Trientalis europaea*, skogstjerne], med hele, avlange blad.

I Nidaros [Trondheim] *Skogpry* (*Skov-pryd*); i det sørligste *Stjerneblom*, *Hvidsømme* ifølge Oeder.

Vokser i lunder, alminnelig. Har tørkende kraft ifølge Schwenchf.

CCXXXI [231]. *Parnassia palustris* [*Parnassia palustris*, fjelljåblom]. [Ingen beskrivelse.]

I Nidaros [Trondheim] *Høstsimmer*; på Sunnmøre *Mariae sengebaand*. På samisk i Porsanger *Vieljess beive Zaibme* (det er hvit Soløje).

Vokser meget alminnelig i sumpmark. Utvortes brukes den mot sår. Avkok med øl motvirker leversykdom, hjertebevisvær/smerter i magegropen samt diaré og andre utfloder.

CCXXXII [232]. *Stellaria nemorum* [*Stellaria nemorum*, skogstjerneblom], med hjerteformete, skaftete blad og topper med forgrenete blomsterstengler.

På norsk *Dou-guppel*.

Vokser i skog i Holtålen, der den ble samlet av meg i måneden juli 1764 og var da delvis blomstrende med tre grifler, de øverste blad var sittende, og de blomsterskaft som var avblomstret var hengende og bladene på baksiden delvis meget avblekte.

CCXXXIII [233]. *Thymus Serpyllum* [*Thymus serpyllum*, småtimian, men se note], med blomster i hoder, krypende stengler og flate, avrundete blad som har kanthår ved basis.

På dansk og norsk *Wild-timian* ifølge Kylling og Ramus.

Vokser i enger på gården Berg og andre steder. Eksemplar som jeg har samlet, har purpurfargete blomster og hvite kanthår på begge sider av basis på alle blader. Almuen bruker avkok mot infeksjoner i hodebunnen.

I badevann lindrer den hodepine, ifølge S. Paulli.

Note: Timian-artenes systematikk er komplisert og ble først klarlagt på 1900-tallet av den finske botanikeren J. Jalas. Ingen av underartene til småtimian *Thymus serpyllum* vokser i Trøndelag, og herbariebelegget er norsk timian *T. praecox* ssp. *britannicus*. I dag vokser denne i Trondheim på Lade.

CCXXXIV [234]. *Drosera rotundifolia* [*Drosera rotundifolia*, rundsoldogg], med blomsterskaft som stråler ut fra de runde bladene [som danner rosett]. På Ørlandet og Sunnmøre *Ringormgræs* (for dens utskilte saft smøres på utslett); i Romsdal *Lusegræs*; i Verdal *Dug-græs* eller *Tættegræs* (for den som *Pinguicula vulgaris* koagulerer melk når den tilsettes). For øvrig *Vorte-græs* eller *Øjen-græs* (fordi dens saft lindrer såre øyelokk, vitner den ærverdige Herr Strøm). Vokser spredt i myr. Virker irriterende på hud, og frarådes derfor for invortes bruk ifølge Dodonaeus, Bartholin og O. Borrichius, blant flere. Er skadelig for øynene ifølge Bartholin og Borrichius. Herfra på engelsk «Red-rot».

CCXXXV [235]. *Azalea procumbens* [*Kalmia procumbens*, greplyng], med grener krypende vidt utover.

På norsk *Høgnbrisk* ifølge Oeder.

Vokser i fjellbeiter i Holtålen, også på Hofjellet og andre steder.

CCXXXVI [236]. *Orobus vernus* [*Lathyrus vernus*, vårerteknapp], med ovale, finnete blad, og sagtannete, hele biblad og enkle stengler.

På norsk *Bjøn-erter*.

Vokser ofte i lunder, funnet av meg i måneden august i 1764 i Oppdal så vel som i Meldal, og av Herr Doktor Henrici på gården Stene [Steinan]. Bladene er ovale utløpende i en spiss, hvorav en enkelt stengel har tre par unntagen de uparete i spissen. Belgene er opprette. Frøene lokker til seg fasaner ifølge Rupp.

CCXXXVII [237]. *Stellaria graminea* [*Stellaria graminea*, grasstjerneblom], med lineære, hele blad og blomster i topper.

På norsk *Blomgras*.

Vokser ved gjerder og spredt andre steder; varieteter: «*Alsine folio gramineo angustiore palustris*» hos Dillenius app. 69 og dessuten i app. 39. «*Alsine aquatica folio gratiolae, stellato flore*» («*Alsine longifolia uliginosis proveniens locis*. I.B. [Johannes Bauhin]. *Alsine fontana*.» plansje 1089) også spredt omkring i sumper og på fuktig mark.

CCXXXVIII [238]. *Spongia infundibuliformis* [*Axinella infundibuliformis*, traktsvamp], med virvelformete uthulninger.

På norsk *Sjø trægt*.

Vokser overalt i det norske hav, og herfra har jeg forskjellige eksemplarer som sitter på steinene som de har vokst på. En er beskrevet og nøyaktig er avtegnet i act. nidr. b. IV.

CCXXXIX [239]. *Rhamnus catharticus* [*Rhamnus cathartica*, geitved], med endestilte torner og firtallige, særbu blomster.

I det sørligste Norge *Træet*, *hvorved Fahn flaadde gjeten* (ifølge den fabel som navnet bygger på, hvis forklaring kan søkes i den trevlete barken).

Vokser spredt i skoger i Sør-Norge, for eksempel ved Christiania [Oslo]; i indre Telemark og andre steder. Av de modne bærene tilsatt alun lages en grønn saft som malerne bruker, på tysk Saft-grün ifølge Rzackz; på fransk Verde de vessie ifølge du Hammel. Bær av *Rhamnus minor* C.B., på fransk Graine d'Avignon, som kanskje er en varietet av vår *Rhamnus* (Linné am. ac. V, s. 325) gir franskmennenes berømte fargekorn, som skaper en utmerket gulfarge. Av dette lages det også en fargestift, stylus tinctorius, som vanligvis kalles «Stil-de-gran» ifølge du Hammel. De nevnte forfatterne nevner også andre økonomiske og medisinske bruksområder.

CCXL [240]. *Solidago virgaurea* [*Solidago virgaurea*, gullris], med delvis bøyde grener og opprette blomsterklaser.

På norsk *Guld-riis*, *Gylden-riis*, i Nidaros [Trondheim] *Sougræs* (fordi sauene ynder den meget); på Sunnmøre også *Akeleje*.

Vokser spredt i enger, svært alminnelig. Utmerket for sår, nyregrus, og er også vanddrivende. Avkok helbreder også diaré ifølge Fl. angl.

CCXLI [241]. *Lichen pyxidata* [*Cladonia pyxidata*, kornbrunbeger, se note], med enkelt, kruset beger og brune vorter [apothecier].

På norsk *Skog-bæger*, *Sopp-bæger*.

Vokser, spesielt den proliferende varietetten, spredt i skog, alminnelig.

Note: Gunnerus hadde åpenbart en vid oppfatning av denne laven. De tre beleggene i herbariet hører til flere arter; ett belegg er kornbrunbeger.

CCXLII [242]. *Spongia frutescens* [en svamp], opprett og delvis togrenet, med herfra runde grener som derfra avflater og er skjøre, småhårete og todelte i spissen.

På norsk *Sjø-Reenshorn*.

Vokser overalt i Norskehavet. Er blitt beskrevet og avbildet i actis nidros. IV. Mange ting er i høy grad felles for denne og *Spongia lacustris*, se Linné it. scan. s. 420. Er de den samme [arten]?

Note: Gunnerus viser til sin egen behandling av arten i fjerde bind av Det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter, som ble publisert i 1768. Men

beskrivelsen av den kom i floraens første del som er datert 1766. I internasjonale navnebaser er *Spongia frutescens* gjeldende navn, med Gunnerus 1768 som autor.

CCXLIII [243]. *Fucus siliquosus* [*Halidrys siliquosa*, skolmetang], med runde sterkt forgrenete grener og alternerende fruktifiserende grener; blærer avlange og tilspissete.

På norsk *Skaalme-Tang*; i Christiansand stift på Lista *Knop-tang* ifølge Oeder. Vokser spredt i vårt hav, men i store mengder i Nordlandene, der jeg samlet mine eksemplarer.

CCXLIV [244]. *Fucus nodosus* [*Ascophyllum nodosum*, grisetang], med flate, togrenete stammer, midt på grenene utvidet med blærer.

På norsk, i Nordlandene og Fosen, *Heste-tang*. På Sunnmøre *Knoptang* ifølge Strøm.

Vokser overalt i vårt hav, ofte oppkastet på stranden. Man kan ikke trekke den slutningen av de folkelige navnene at hester fortærer den, for bønder og fiskere har ofte for vane å gi navn til planter, får og andre, også fra navn som de gir til planter med blærer på, altså en bruk som av og til ikke har noen fornuftig mening. Se videre hos Strøm i siterte verk.

CCXLV [245]. *Spongia officinalis* [*Spongia officinalis*, badesvamp], fast, delvis forgrenet, med ulikt formete, hullete grener.

På norsk *Sjø-Svamp* eller *Sjø-Vott* (Sø-vante).

Vokser overalt i vårt hav, også ved Nidaros [Trondheim]. Farge, tykkelse og porenes størrelse og form varierer, men på en høyst uventet måte. Jeg har et eksemplar som er avbildet i vårt tidsskrift [act. nidr.]. Det er hvitfarget, har en skjør tekstur og har form av en misdannet menneskelig hånd. Jeg har også en variant av denne.

Note: Badesvamp vokser ikke i Norge. Gunnerus må ha misforstått denne (Klaus Høiland pers. medd.).

CCXLVI [246]. *Pedicularis lapponica* [*Pedicularis lapponica*, bleikmyrklegg], med enkle stengler, sagtannede, finnete blad og todelte, avrundete begre.

[Ingen norske navn.]

Vokser overalt i fjellene, for eksempel i Vangsfjellet; sendt til meg også fra Overhalla og Snåsa.

Note: Under dette nummeret ligger det 16 belegg i herbariet. Tretten er bleikmyrklegg, to er gullmyrklegg *Pedicularis oederi* (se også nr. 247) og ett er kystmyrklegg *Pedicularis sylvatica* ssp. *sylvatica* (se nr. 703).

Bleikmyrklegg *Pedicularis lapponica*, uten lokalitet, TRH V-234139 (246.10), gullmyrklegg *P. oederi*, uten lokalitet, TRH V-234131 (246.2) og kystmyrklegg *P. sylvatica* ssp. *sylvatica*, fra Hopen 11.06 uten år, Hitra i Sør-Trøndelag, TRH V-234140 (246.11).

CCXLVII [247]. *Pedicularis flammea* [*Pedicularis flammea*, brannmyrklegg, men se note], med enkle stengler, finnete blad og bakovervendte, taklagte finner. I Oppdal *Fjeld-lys*.

Vokser på Vangsfjellet i Oppdalsfjellene, hvor jeg i begynnelsen av måneden august i 1764 sammen med mine ledsagere samlet den blomstrende. Dens blomster er gule, slik som den foregående planten.

Note: Gunnerus har gitt planten feil navn, noe som var vanlig på hans tid. Også i *Flora Danica*, b. 1, plansje 30 (Oeder 1761) går gullmyrklegg under navnet *Pedicularis flammea*. Botanikeren M. Vahl oppklarte misforståelsen og døpte arten til *P. oederi* (etter botanikeren C.G. Oeder). I herbariet finnes ni belegg under navnet *P. flammea*. De fleste er gullmyrklegg *P. oederi*, men ett er bleikmyrklegg *P. lapponica*. Det er gullmyrklegg Gunnerus refererer til i Oppdalsfjellene, se også 246.

CCXLVIII [248]. *Convallaria Polygonatum* [*Polygonatum odoratum*, kantkonvall], med stengelomfattende, spredte blad og tveeggete [tokantete] stengler og hovedsakelig enblomstrete blomsterskaft i bladhjørnene.

I Oppdal *Gjet-rams*, *Skjørp-gras*, *Gjet-skjørp*; for øvrig *Salomons Seigl*.

Vokser i Oppdal, hvor jeg har samlet den; i Romsdal, hvor jeg har noen eksemplarer fra, sendt av den ærverdige Herr Schanke og minist. cand. Willer. Finnes også på gården Stene [Steinan] nær Nidaros [Trondheim] ifølge Doktor Henrici.

CCXLIX [249]. *Covallaria multiflora* [*Polygonatum multiflorum*, storkonvall, men se note], med stengelomfattende, spredte blad og runde stengler og flerblomstrete blomsterskaft.

På norsk som i det foregående.

Vokser i skog sammen med den foregående. Jeg overlater til botanikerne å bedømme forskjellen mellom denne og foregående, se Gouan i det siterte verk. Avkok av roten til disse plantene med vin gjør underverk ved beinbrudd [nok egentlig beinskjørhet] og brokk. Av bladene fremstiller man i Oppdal et nysepulver av roten. Roten til begge er spiselig, og man kan lage brød av den. Før i tiden bakte man i Finland flatbrød av røttene; Linnés beretelse etc. Unge skudd blir av folk i Konstantinopel [Istanbul] spist som asparges; Bell. it. Bladene av begge spises bare av geiter og får.

Note: Gunnerus syntes det var vanskelig å skille mellom kantkonvall og storkonvall. Den siste vokser ikke naturlig i Midt-Norge, men finnes i dag forvillet. Selv om herbariematerialet er dårlig, mener vi det er kantkonvall (nr. 248).

CCL [250]. *Lysimachia vulgaris* [*Lysimachia vulgaris*, fredløs], toppblomstrende, med endestilt blomsterklase.

[Ingen norske navn.]

Vokser i Overhalla og Åfjord, hvor jeg har den fra [i mitt herbarium]. Virker legende på sår og forstoppende.

CCLI [251]. *Salix fragilis* [*Salix fragilis*, skjørpil], med smalt avlange, spisse, glatte, sagtannete blad og kjerteltenner på skaftet.

På norsk *Skjør-vie*, *Piil*.

Vokser i sumper, også ved Nidaros [Trondheim], her og der. Planter som hegn; men som von Linné minner oss på, må man velge hannplanter (hvis rakler kun inneholder støvbærer og ikke setter frø som de hunnlige).

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Skjørpil vokser ikke naturlig nordafjells, men kan saktens ha vært plantet ved Nidaros. Omtalen av kjertler på bladskaftet og forekomst i sumper ved Nidaros tyder på at Gunnerus har sett mandelpil *Salix triandra* og/eller istervier *S. pentandra*. Begge vokser i Trondheim.

CCLII [252]. *Salix caprea* [*Salix caprea*, selje], med ovale, ruglete, bølgete blad som er hårete under, tannete i øverste del.

På norsk *Selje*.

Vokser A) i tørre enger og skoger; B) men i Nordlandene og Finnmark og overalt ellers til fjells. Fra denne *Salix* får man trevirke som man henger opp garn på og som settes ut i vannet, ifølge Strøm. Denne og den foregåendes blad er godt

Lappbleikvier *Salix hastata* ssp. *subintegrifolia*, fra «Havøsund» 03.07.1767, Måsøy i Finnmark. Usnitt av TRH V-234168 (252.2).

likt av kveg og hester. Jeg har også sett at reinsdyr har fortært bladene. Seljebark tillegges stoppende kraft.

Note: Ett av de tre beleggene i herbariet er lappbleikvier *Salix hastata* ssp. *integrifolia*; det eldste belegget av denne fra Norge (Elven 2013).

Litteratur

Elven, R. 2013. *Salix hastata* L. subsp. *subintegrifolia* (Flod.) Flod. – S. 368–370 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and southeastern elements. Akademika, Trondheim.

CCLIII [253]. *Orchis maculata* [*Dactylorhiza maculata*, flekkmarihand], med sprikende, håndfomete knoller og korte horn på fruktknutene [honningsporene]: flat leppe og utstående ytre kronblad.

På norsk *Jomfru Mariæ Hand*, *Jomfru Mariæ og Fandens Hand*; i Beitstad *Mari-klo*; på Fosen *Mari-jur* (Mariæbryst); i Innherred *Gjet-jur*; i Nordlandene, Romsdal og for øvrig *Houvendel*, *Huvendel* (konferer med nr. XXXII [32]) Sunnmøre *Houvendelse-græs*.
Vokser overalt i fuktige enger.

Note: De ti beleggene i herbariet omfatter et par dårlig utviklede eller skadde flekkmarihånd, men også andre arter. Materialet trenger revisjon.

CCLIV [254]. *Ligusticum scoticum* [*Ligusticum scothicum*, strandkjeks], med to ganger tredelte blad.

I Trondheim *Wild-Løbstik*, på Sunnmøre og i det sørligste *Wild-Løbstilk* ifølge Strøm. Eller *Lubstilk*.

Vokser ved havet, for eksempel i Åfjord, Vesterålen og andre steder. Dens blad brukes i likhet med *Ligusticum levisticum* [løpstikke] (en hageplante) blir gitt til buskåpen sammen med salt som et beskyttende middel.

CCLV [255]. *Serratula arvensis* [*Cirsium arvense*, åkertistel], med tornete tenner på bladene.

På norsk *Aaker-tistel*.

Vokser i åkre overalt, enkeltblomstene er strålende purpur. De krypende røttene skaper problemer for de pløyende bønderne.

CCLVI [256]. *Carduus crispus* [*Carduus crispus*, krusetistel], med krusete, nedløpende blad som har torner, blomster tett sammen i toppen og nikkende. På norsk *Gemeen Tistel*, *Vinter-tistel*. På Sunnmøre *Juttel-Trøst* ifølge Strøm. Vokser i åkre og andre steder, alminnelig.

CCLVII [257]. *Carduus heterophyllus* [*Cirsium heterophyllum*, hvitbladtistel], med nærmest enkeltblomstrende stengler, med spisse, ubevæpnede [dvs. uten

torner] beger [korgdekkblad], med avlange, hele til oppflisete, stengelomfattende blad.

På norsk *Ulve-Liin*, *Hvidblad* ifølge Strøm. Her og der *Reen-Tistel* (fordi reinen spiser bladene). Sørpå *Hvide-side*, *Bjønsturt* ifølge Oeder.

Vokser i enger og likeledes i lavtliggende åkre, alminnelig. Røkte blad blandet med tobakk nytes av bøndene som en erstatning for tobakk. Bladsaften enten alene eller blandet med brennevin smøres på sår, ifølge Strøm.

CCLVIII [258]. *Arctium Lappa* [*Arctium lappa*, storborre, men se note], med hjerteformete, skaftete, upiggete blad.

I Trondheim *Klægg*, *Haar-klægg*, *Borrer*. På Sunnmøre *Burre*, *Luseblad* ifølge Strøm.

Vokser ved veier og gjerder. Bøndene legger bladene på gamle sår og byller. Avkok av røttene anbefales av leger mot skabb, forstoppelse og gikt

Note: Gunnerus' belegg er småborre *Arctium minus*, som er vanlig i Trøndelag, men som ble beskrevet som art etter Gunnerus' tid.

CCLIX [259]. *Aira coerulea* [*Molinia caerulea*, blåtopp], med flate blad, sammenknepet topp, foranderlige blomsterskaft, og innrullede, sylaktige blomster [dvs. agner].

I Nidaros [Trondheim] *Blaa-bunke*. På Sunnmøre *Ledeløs* ifølge Strøm (fordi den ikke er leddet, med unntak av ett kne nær roten).

Vokser i myrlendte enger, alminnelig. Blomstrer i juli måned.

CCLX [260]. *Avena fatua* [*Avena fatua*, flôghavre], med åpen topp, treblomstrete beger [småaks], som er hårete ved basis.

På norsk *Landhavre*, *Vildhavre*, *Flouhavre*, *Kryphavre* (fordi veggene [mener nok snerpene] kryper framover, hovedsakelig ved tørkende ild). I Åfjord *Fallhavre*, *Ryhavre* (fordi den slipper de modne frøene ned). På Sunnmøre *Flughavre* ifølge Strøm.

Vokser i kornmarker, forpester åkre overalt, og er spesielt vanlig i det sørligste Norge.

I England sies den å bli brukt ikke bare som fôr til hester, høns og ender, men også som menneskelig føde, til og med for adelsmenn, ifølge Ray hist.

Note: De fire beleggene i herbariet er alle feilbestemte dunhavre *Avenula pubescens*.

CCLXI [261]. *Aira flexuosa* [*Avenella flexuosa*, smyle], med børsteaktige blad, nærmest nakne [dvs. glatte] strå og sprikende topp, småaksgrener bølgende.

I Nidaros [Trondheim] *Marke-bunke*.

Vokser oftest på sletter. Reinen trakter etter bladene. Hagström act. stockh. fra år 1750 s. 98.

Note: Se også nr. 474.

CCLXII [262]. *Aira cespitosa* [*Deschampsia cespitosa*, sølvbunke], med flate blad og åpen topp, kronbladene [agnene] hårete ved basis, med snerp; snerp kort og rett.

På norsk *Enge-bunke*, *Frou-bunke*.

Vokser i enger, alminnelig.

CCLXIII [263]. *Lathyrus pratensis* [*Lathyrus pratensis*, gulflatbelg], med flerblomstrete blomsterstengler, slyngtråder enkle, tobladete, småblad avlange.

På norsk, for eksempel i Åfjord og ellers *Væ-flock*.

Vokser i enger mot gjerder, alminnelig. Utmerket for kveg forsikrer Linné oss, og det samme gjør våre landsmenn.

Jeg har også selv ofte sett at kveget grådig har slukt denne.

CCLXIV [264]. *Iris Pseudacorus* [*Iris pseudacorus*, sverdlilje], med sverdformete blad og skjeggløs krone, de indre kronbladene er kortere enn arrflikene.

På norsk *Guul Sverd-lillie*. På Sunnmøre *Vild Sverd-lillie*.

Vokser i Stadsbygd, på Byneset, i Østråt på Ørlandet osv. Avkok av dens røtter anbefales mot blødninger, diaré og dysenteri ifølge S. Paulli. Saften av friske røtter er utmerket vanndrivende middel (ved vattersott). Barth. M. D. D. s. 77.

CCLXV [265]. *Saxifraga stellaris* [*Micranthes stellaris*, stjernesildre], med sagtannede blad og nakne, forgrenete stengler, kronblad avlange.

[Ingen norske navn.]

Vokser ved bekker i fjellet, ble i året 1764 i begynnelsen av august samlet blomstrende av meg i Vangsfjellet.

Note: Denne sildren kjente Gunnerus; alle de 17 beleggene i herbariet under dette nummeret er riktig bestemt. Se nr. 544.

CCLXVI [266]. *Hypericum quadrangulum* [*Hypericum maculatum*, firkantperikum], med tregriflete blomster og firkantete, urteaktige stengler.

På norsk *Hypericum* eller *Pericum*; i det sørligste *Mande-blod*.

Vokser i enger, fortrinnsvis fuktige, alminnelig.

CCLXVII [267]. *Hypericum perforatum* [*Hypericum perforatum*, prikkperikum] med tregriflete blomster og tokantete stengler med avrundete blad som er gjennomskinnlig prikkete [pga. kjertler].

På norsk *Prikked Mandeblood*; *Apotheker-Pericum*.

Vokser ved gjerder og andre steder. For Porta og andre trollmenn var den en gang [et middel] til demonutdrivelse. Olje fra blomstenes knopper brukes av bøndene som medikament til å smøre på sårkanter. Tørkete frø opp til en halv drakme [ca. 3 g] kan brukes mot nyrestein og makk ifølge Ludwigs ect. Tinktur av blomstene er et fortreffelig medikament brukt innvortes ved mani [psykose?] og likeledes melankoli ifølge fl. angl. Blomstene farger spriten fra vin og korn purpur, mens knoppene ifølge J. Paulli farger ull gul. Jevnfør Linné amoen. acad. b. I s. 375. nr. 625 og b. V s. 333. nr. 6. Bladene til denne og den foregående avvises av reinen.

Note: Med Porta henviser Gunnerus trolig til Giambattista della Porta (1535–1615), en allsidig italiensk lærd og forfatter. Det er underlig at Gunnerus omtaler rein i sammenheng med perikumartene. Deres utbredelse, og især gjelder det for prikkperikum, faller knapt sammen med reinens leveområder.

CCLXVIII [268]. *Lichen paschalis* [*Stereocaulon paschale*, vanlig saltlav], buskaktig, kompakt [ikke hul] dekket av små skorpeformete skjell. På norsk *Fastelavns-Riis*.

Vokser i fjellet, på steiner i skogen og andre steder, for eksempel på berget Houen ved hegnene til Berg gård. Svært elegant lav med velordnete grener.

CCLXIX [269]. *Lichen rangiferinus* [*Cladonia rangiferina*, grå reinlav], buskaktig, hullet, sterkt forgrenet med nedbøyde grener.

På norsk *Reens-mose*, *Rensdyrs-mose*, *Hvid-moose* eller *Qvit-mose*. Hos våre samer overalt *Ekalak*.

Vokser i fjellet og liknende steder. Anvendes som fôr til reinsdyr. Samles av bøndene til vinterfôr for bølingen.

Note: Gunnerus oppfatter reinlavene kollektivt under dette navnet, i likhet med Linné som har flere varieteter. I herbariet finnes flere arter av gruppen, men hovedsakelig kvitkrull *Cladonia stellaris* (som tilsvarer Linnés var. *alpestris*, se Jørgensen & al. 1994).

Litteratur

Jørgensen, P.M., James, P.W & Jarvis, C. 1994. Linnaean lichen names and their typification. – Bot. J. Linn. Soc. 115: 261–405.

CCLXX [270]. *Asperula odorata* [*Galium odoratum*, myske], med blad i grupper av åtte og skaftete blomster i knipper.

På norsk *Myske*.

Vokser overalt i skog, også ved Nidaros [Trondheim] og likeledes ved Christiania [Oslo]. Av denne lages våre velluktende kranser, til vanlig kalt myskekranser. Roses [som middel] mot betennelse i leveren. Salve av den kokt med usaltet smør smøres på sår, og dessuten på sprekker i kyrenes spener.

CCLXXI [271]. *Lycopodium complanatum* [*Diphasiastrum complanatum*, viftejamne], med to rekker av sammenhengende blad som på overflaten virker enkle, aks skaftete.

På norsk *Jamne* eller *Jævne*. På samisk *Idne* (i flertall *Inek* ifølge Leem, professor i samisk, eller *Idnak*).

Vokser alminnelig i skog og på fjellbeiter. Den er halvdelen av en favn [dvs. tre fot eller ca. 1 m] eller mer enn det. Aksskaftene er oftest pardelte. Om bruken se nummer XV [15] og CLXXV [175].

CCLXXII [272]. *Lycopodium alpinum* [*Diphasiastrum alpinum*, fjelljamne], med taklagte, spisse blad i fire rader, skudd opprette og todelte med runde, sittende aks.

På norsk i Verdal, *Guldet* eller *Jamne*, *Guld-jamne*. På samisk *Livdnjo* (i flertall *Livnjok*)? eller *Kajetze-Baino*?

Vokser overalt i fjellet. Gir gul farge som foregående.

CCLXXIII [273]. *Antirrhinum Linaria* [*Linaria vulgaris*, lintorskemunn], med tetsittende, avlangt linjeformete blad på opprette grener og endestilte aks med sittende, taklagte blomster.

På norsk *Torske-Flab*.

Vokser i beiter og åkerkanter i Oppdal, Meldal osv. Urten er urindrivende, og lindrer derfor vattersott. Ved heftig urin legges den på utsiden av underlivet. *Linaria*-salve lindrer hemoroider, se Ray hist. 754, fl. angl. s. 282, likeledes de siterte arbeider av S. Paulli, J. Paulli og Ludwig ect.

Bruk av den nokså vanlige strandplanten salturt *Salicornia europaea* ser ut til å ha vært ukjent for Høeg (1976) som ikke omtaler planten. Foto Eli Fremstad, fra Grandefjæra i Ørland, Sør-Trøndelag.

CCLXXIV [274]. *Salicornia europaea herbacea* [*Salicornia europaea*, salturt], med ledd som har tykke, butte ender.

[Ingen norske navn.]

Brukes ved fremstilling av alkalisk salt og soda som angitt hos J. Bauhin og likeledes Joh. Paulli på det siterte sted. Til eddik og salt, jevngod med *Crithmum maritimum* L. [sanktpeterskjerm], til å forvare matvarer, som englenderne gjør, og de kaller den Marsh-sampire.

Vokser i Åfjord og ellers på havstrand.

CCLXXV [275]. *Hippuris vulgaris* [*Hippuris vulgaris*, hesterumpe]. [Ingen beskrivelse.]

[Ingen norske navn.]

Vokser i strømmende vann; hester ynder den.

CCLXXVI [276]. *Equisetum hyemale* [*Equisetum hyemale*, skavgras], med nakne, ru stammer som er delvis grenet nederst.

På norsk *Skjefte*, *Skur-græs*, *Skav-græs*.

Vokser ved sjøen Riasen [Riasten] i Ålen, i Hartsjø-fjellet i Ålen, i Budal, og dessuten ved Nidaros [Trondheim] osv. Hester ynder den, og [den] er, ifølge von Linné, helsebringende for dem.

CCLXXVII [277]. *Sisymbrium Sophia* [*Descurainia sophia*, hundesenep], med kronblad som er mindre enn begeret, og sterkt oppdelte blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser på Lauvøy i det nordlandske prestegjeld Steigen, ved veien ikke langt fra stranden der den i begynnelsen av august i 1762 ble samlet blomstrende av meg. Likeledes [finnes den] ved Kongsgården i Nidaros [Trondheim] ifølge Doktor Henrici, og andre steder. Frøene renser byller, lindrer sår, fordriver makk og er urin- og nyresteinsdrivende ifølge Ludwig ect.

CCLXXVIII [278]. *Satyrium viride* [*Coeloglossum viride*, grønnekurle], med håndformete knoller og avlange, butte blad, nektariets leppe linjeformet, tredelt, de midterste ubetydelige [de er egentlig sammenvokste].

På norsk *Grøn Huvendel*.

Vokser ved Engan seter nær Røros om sommeren, og ble i måneden juli i året 1764 samlet blomstrende av meg og mine ledsagere, den ærverdige Herr Abildgaard og Herr Hjort.

Note: Ett av beleggene i herbariet (nr. 278.1) er fjellhvitkurle *Pseudorchis straminea*, se også nr. 446.

Klumsekorn hos einer *Juniperus communis*: galle som dannes ved sammenvoksing av nåler når einergallmygg har lagt egg på skuddene. Foto Eli Fremstad, Dombås i Dovre, Oppland.

CCLXXIX [279]. *Drosera longifolia* [*Drosera anglica*, smalsoldogg], med utstrålende blomsterskaft og avlange blad.

På norsk *Langbladet Dug-græs*.

Vokser overalt myrlendt.

CCLXXX [280]. *Juniperus communis* [*Juniperus communis*, einer], med sittende, spisse blad.

På dansk og norsk *Enebær-Træ*. På norsk dessuten *Ener*, *Eene*, *Eine*, eller *Brisk*, *Bruse* ifølge Ramus. På samisk *Ræd'ka* eller også *Goskas*.

Vokser overalt i skog. Avkok av barken har derfor erstattet avkokt bark fra apotekene. Av bærene fremstiller våre husholdere einer-sprit, -sirup og -olje. Kalvene finner næring i avkok av busken eller bærene. De trekantete knoppene (på norsk *Uhele-bær*) [klumsekorn] som dannes i skuddspisserne og som kalles *Tipula juniperina* hos Linné, brukes i Sverige mot kikhoste og i andre hånd mot nyrestein. Linn. Fn. sv. 1774 og am. ac. V, s. 473.

CCLXXXI [281]. *Asplenium Trichomanes* [*Asplenium trichomanes*, svartburkne], med finnete blad som har avrundete, krusete småfinner.

På norsk *Smaablom*.

Vokser i bergsprekker, også på gården Berg ved Nidaros [Trondheim].

CCLXXXII [282]. *Asplenium Ruta muraria* [*Asplenium ruta-muraria*, murburkne, men se note], med blad som er omvekslende oppdelt med kileformete småfinner.

På norsk *Torbol* ifølge Oeder. *Torboe*, *Heste-spreng* ifølge Pontoppidan. *Smaablom* ifølge Strøm.

Vokser spredt i fjellbeiter og andre steder.

Note: Her tar Gunnerus feil. Murburkne *Asplenium ruta-muraria* vokser i bergsprekker og murer, ikke i fjellbeiter. Gunnerus forveksler den med hestespreng *Cryptogramma crista*, jf. ett av de norske navnene han angir, og belegg nr. 282.1 i herbariet.

CCLXXXIII [283]. *Hieracium Pilosella* [*Hieracium pilosella*, hårsveve], med hele, ovale blad, krypende stengler og blomsterstengler med en blomst.

På dansk og norsk *Mus-øre*.

Vokser spredt på tørre steder, rikelig. Forebygger brokk og likeledes utflod fra underlivet eller livmoren. Bartholin M. D. D. s. 122. Den sies å være skadelig for får ifølge Fl. angl. Om rødfargen som er forbundet med røttene, se Simon Paulli, J. Paulli på siterte steder og Linder i arte ting. s. 42.

CCLXXXIV [284]. *Senecio vulgaris* [*Senecio vulgaris*, åkersvineblom], med finnete, bølgete blad og spredte, nakne blomster [dvs. korgdekke uten hår].

På norsk *Korsurt*; i Fosen og Namdal i Nidaros stift *Kong Henric*, *Mester Henric*, *Flinken Henric*.

Vokser på sandmark, i gater, i hager og liknende, vanlig. I Nærøy, på Ørlandet og andre steder legges den på sår i knust form. I magesekken sies den å fremkalle brekninger og lindre feber. Ess. of Edinburgh s. 47 slik den gjengis av Baehmer i Fl. lips. s. 76.

CCLXXXV [285]. *Myosotis Scorpioides* [*Myosotis scorpioides*, engforglemmegei, men se note], med blad som har fortykkete spisser.

På norsk *Forjæt mig ej*; noen steder *Emalje-blomster*; i Tromsø *Jomfru-Soløje*; på Ørlandet mange ganger *Stolten Henric* (dette er visselig det rette navn for *Chenopodium bonus-henricus*).

Vokser spredt så vel i åkre som i myr, ved Nidaros [Trondheim]; men er mest vanlig i åkre. På Ørlandet og andre steder legges den knust på sår på samme måte som foregående.

Note: Beskrivelse av voksestedet viser at Gunnerus bruker navnet om flere arter forglemmegei. I herbariet finnes sju belegg under nr. 285, men disse er

dels åkerforglemmegei *Myosotis arvensis*, dels fjellforglemmegei *Myosotis decumbens*.

CCLXXXVI [286]. *Leontodon Taraxacum* [*Taraxacum* spp., løvetann-arter], med det nedre beger [dvs. korgdekkeblad] tilbakebøyd.

I Christiania [Oslo] *Hestblomster*, i Kristiansand *Heste-Fivel*, i Bergen og Nidaros [Trondheim] *Fivel*, i Nidaros dessuten *Kierkegaards blomster*; på Sunnmøre *Kabbe-laup*, *Laxe-blomster* ifølge Strøm.

Vokser overalt i høyereliggende enger og beiter, og blomstrer om våren. Da jeg var gutt ble unge blad samlet og brukt til salat i Christiania [om våren].

Note: I likhet med sine samtidige oppfatter Gunnerus arten kollektivt. I dag er slekta delt i et stort antall småarter. Det dreier seg sansynligvis om ugrasløvetenner, seksjon *Ruderalia*.

CCLXXXVII [287]. *Leontodon autumnale* [*Scorzoneroïdes autumnalis*, fjøllblom], med beger [dvs. korgdekkblad] opprette, og hele, tannete blad. På norsk *Guulborst*.

Vokser tallrikt i enger og på beitemarker. Blomstrer i august måned.

CCLXXXVIII [288]. *Fumaria bulbosa* [*Corydalis* spp., lerkespore], med enkel stengel og høyblad som er lengre enn blomstene.

[Ingen norske navn.]

Vokser i lunder i Oppdal, Meldal og så videre. Ble samlet av meg i måneden juli i 1764. Denne varietet er «*Aristolochia fabacea officinarum*» hos Ludw. ect. t. 152 «Falsche runde Hohlwurz» [falsk rund holurt].

Note: I herbariet ligger 11 belegg under navnet *Corydalis bulbosa*. Det har vært brukt som samlenavn for flere arter, men *C. bulbosa* i streng mening (nå *C. cava*) er ikke viltvoksende i Nord-Europa. I Trøndelag finnes bare én viltvoksende art: lerkespore *Corydalis intermedia*. Halvparten av beleggene er feilbestemte, sterile individer av gul frøstjerne *Thalictrum flavum*, ett er hagelerkespore *C. solida* og resten er lerkespore *C. intermedia* fra Dyrøy i Troms.

Lerkespore *Corydalis intermedia* (øverst), fra «Liegaard paa Dyrøen»

17.06.1770, Dyrøy i Troms, TRH V-192103 (288.4), samlet etter at floraens del 1 var trykt.

Hagelerkespore *Corydalis solida*, uten lokalitet, men kan ha vært dyrket i Gunnerus' hage på Berg eller tatt med fra Sverige eller Danmark. TRH V-192104 (288.5).

CCLXXXIX [289]. *Oxalis Acetosella* [*Oxalis acetosella*, gjøkesyre], med enblomstrete stengler, blad trekoplet og leddet, skjellet rot.

På norsk *Gouksyre*, i Nidaros [Trondheim] også *Qvel-Søv*; på Sunnmøre *Natsvæve*.

Vokser i skog, tallrik. Erstatter sitron.

CCXC [290]. *Pastinaca sativa* [*Pastinaca sativa*, pastinakk], med enkeltfinnete blad.

På norsk *Hjøl* ifølge Ramus, også *Wild-pastenak* eller *Pinsternakkel-rod*.

Vokser i Oppdal og på Røros.

Note: Her dreier det seg sannsynligvis om planter som er dyrket eller forvillet fra dyrkning. Villpastinakk er ikke kjent fra Oppdal eller Røros. Herbariebelegg mangler.

CCXCI [291]. *Vaccinium uliginosum* [*Vaccinium uliginosum*, blokkebær], med enblomstrete blomsterskaft og hele, ovale blad som er hårete ved basis. I Christiania [Oslo] *Skind-Tryder* eller *Skind-Tryter*. I Kristiansand *Michels Bær*. I Nidaros [Trondheim] og Bergen *Blokke-bær*. Fjellbøndene i Romsdal og på Lesja Øj-bær, *Vombe-støite*. På samisk *Bjello-Morje* eller *Ertep*, i flertall *Ertepak*; også *Hotme* ifølge Linné. Vanlig.

Litteratur

Nordhagen, R. 1946. Studier over gamle plantenavn. I. Motiver i nordiske navn på skinntryte og blåbær (*Vaccinium uliginosum* og *V. myrtillus*). – Bergens Mus. Årb. 1945–10. 144 s.

CCXCII [292]. *Vaccinium Myrtillus* [*Vaccinium myrtillus*, blåbær], med kantete stengler, enblomstrete blomsterskaft og urteaktige, tannete, ovale blad. På dansk og norsk *Blaabær*. På samisk *Zerre-* eller *Sarre-Morje*. Vanlig. Jeg har sett at hester begjærer dens blad. Ferske bær tilberedes med melk av våre landsmenn. I Danmark og deler av Norges tørkes de på tøystykker. Av saften med alun og galleple fremstilles en mett blå farge til maling.

CCXCIII [293]. *Andromeda polifolia* [*Andromeda polifolia*, hvitlyng], med blomsterskaft samlet, runde kroner og alternerende [dvs. skruetilte] blad. På norsk *Vild-Rosmarin*. Alminnelig, også på gården Berg og i dens beitemarker.

CCXCIV [294]. *Chaerophyllum sylvestre* [*Anthriscus sylvestris*, hundekjeks], med stripete stengler og svulne kneledd. På norsk *Hundekiæx*, *Hundsløik*, *Hundsleik*. Vanlig ved bygninger og andre steder i fruktbar jord. Jeg har sett hester begjærlig nærme seg den.

CCXCV [295] *Ulmus campestris* [*Ulmus minor*, lundalm, men se note], med dobbelt sagtannete blad og ulikeformet [skeiv] basis. På dansk og norsk *Ælme-Træ*, *Alme-Træ*. Vokser overalt i skog. Bør plantes i spaserganger og enger. Kveget ynder den. I vanskelige tider med uår, ved hjelp av det seige vannet fra dennes underbark drøyer de fattige ut melet fra korn som er umodent eller ødelagt av kulden for å lage en flytende velling.

Note: Gunnerus bruker feil navn, som dog er det samme som Linné bruker i Svensk flora (nr. 226, jf. 1986-utgaven). *Ulmus campestris* (eldre navn på *Ulmus minor*) vokser ikke i Norge, så treet Gunnerus skriver om er alm *Ulmus glabra*. Gunnerus' beskrivelse av hvordan barken brukes i nødstider avviker fra den vanligste bruken: at man maler barken til mel og drøyer ut det vanlige melet, jf. Høeg (1976). Nummer 295.4 i herbariet er vist i kap. 1.

Litteratur

Høeg, O.A. 1976. Planter og tradisjon. Floraen i levende tale og tradisjon i Norge 1925–1973. Universitetsforlaget, Oslo. 751 s.

CCXCVI [296]. *Chenopodium maritimum* [*Suaeda maritima*, saftmelde], med nålformete, halvt sylindriske blad.

På norsk *Strand-Melde*.

Vanlig på strender i Byneset prestegjeld og andre steder nær havet. Blomstrende i måneden juli.

Note: I herbariet ligger under dette navnet fire belegg. Bare ett (nr. 296.4 fra Åfjord, Sør-Trøndelag) er saftmelde; de andre er strandarve *Honckenya peploides*.

CCXCVII [297]. *Chenopodium album* [*Chenopodium album*, meldestokk], med rombeformete til triangulære, hele blad som har en «gnagd» kant på baksiden, de øvre [bladene] er avlange, opprette blomsterklaser.

På norsk *Hvid Melde*.

Vanlig på dyrket mark.

CCXCVIII [298]. *Chenopodium viride* [*Chenopodium suecicum*, svenskemelde], med rombeformete, bølge-tannete blad og nesten nakne [bladløse] grener i blomsterstanden.

På norsk *Vild-Melde*, *Grøn Melde*.

Vokser blant grønnsaker, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet; bestemmelsen kan ikke bekreftes.

CCXCIX [299]. *Rubus saxatilis* [*Rubus saxatilis*, teiebær], med trekoplete blad og krypende, urteaktige utløpere.

På norsk *Teje-Bær* i Nidaros [Trondheim] og forøvrig i Nidaros stift *Tæge bær*, dessuten *Klase-bær*.

Vokser på enger i skogen og på steinhauger, også vanlig i Nordlandene. Brukes mot skjørbuk. Gottsch. fl. bor., Rzachz auct. 288, Pontopp. & oec. mag. siterte steder For øvrig se Pontopp. H. N. N. og oec. mag. siterte steder, om dens sammenligning med virkningene angående den kinesiske Gin-seng (*Panax quinquefolium*. Linn. sp. pl. 1058, Mat. med. nr. 116. Kalm it. sept. am. III.

334–338.) Bærene blir ivrig plukket av våre landsmenn, og latverge [se nr. 6] som man kan lage den lekreste marmelade av.

CCC [300]. *Cornus suecica* [*Chamaepericlymenum suecicum*, skrubbebær], urteaktig med todelte grener.

På norsk *Skrubbe-bær*, *Skrubber*; i Nidaros [Trondheim] dessuten *Kjerring-Skrubb*; i Nordlandene her og der *Svine-Bær*, *Svine-skrubb* (fordi bærene behager svinene). På dansk og i Kristiansand *Hønse-bær*. På samisk *Pædnak-morje* (det er *Hunde-bær*). Eller på norsk *Skrubbebeeren*.

Vanlig.

CCCI [301]. *Brassica campestris* [*Brassica rapa* ssp. *campestris*, åkerkål], med tynne røtter og stengler og ensformete sittende, hjerteformete blad.

På norsk *Aaker-kaal*.

Vanlig i åkre.

CCCII [302]. *Sinapis arvensis* [*Sinapis arvensis*, åkersennep], med lange, flerkantete, buklet-oppvulmete skulper som har et langt nebb.

På norsk *Aaker-senep*; i Nidaros [Trondheim] også *Præste-kaal*, *Aaker-kaal*.

Vanlig i kornåkre, slik som foregående.

Note: Ett av herbariets fire belegg under dette nummeret er hvitsennep *Sinapis alba*.

CCCIII [303]. *Centaurea Cyanus* [*Centaurea cynaus*, kornblom], med sagtannete beger [han sikter til korgdekkblad], og lineære, hele blad, de nederste tannete.

På dansk og norsk *Kornblomster*.

Overalt i kornåkre, også på gården Berg, neppe uvanlig.

CCCIV [304]. *Ægopodium Podagraria* [*Ægopodium podagraria*, skvallerkål], med de nedre stengelbladene trekoplete.

På norsk *Squallerkaal* ifølge Strøm.

Spredt i hager.

Note: Begge beleggene med dette navnet i herbariet er blad av teiebær *Rubus saxatilis*.

CCCV [305]. *Rhinanthus Crista galli* [*Rhinanthus* sp., engkall], med kort øvre kroneleppe.

På norsk *Skrangle-græs*, *Rangle-græs*, på Fosen *Slotte-Mand*. På Nordmøre *Slotte-kall* eller *Soud-Svelte*. På samisk i Porsanger *Rutta Rassi*.

Alminnelig i enger.

Note: Dette er samlenavn for flere arter. De fem beleggene i Gunnerus' herbarium er småengkall *Rhinanthus minor*.

CCCVI [306]. *Thlaspi arvense* [*Thlaspi arvense*, pengeurt], med runde skulper, og avlange, glatte, tannete blad.

På norsk *Pengegræs*.

Overalt i åkre. Frøene tjener til å løse opp størknet blod og helbrede reumatisme.

CCCVII [307] *Lonicera Periclymenum* [*Lonicera periclymenum*, vivendel], med runde, endestilte blomsterhoder som er taklagte [dvs. at blomstene overlapper] og med fullstendig adskilte blad.

På norsk *Vievendel*, *Ringtræ*.

Vokser på Aukra i Romsdal, i den ytterste skogen mot Kjerringsundet, hvor den er blitt sendt til meg, og hvor den tidligere ble samlet av den ærverdige Herr Ramus. Alminnelig på Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Sogneprest Jonas Ramus (1649–1718) var født på Aukra.

CCCVIII [308]. *Thlaspi Bursa pastoris* [*Capsella bursa-pastoris*, gjetertaske], med vertikalt hjerteformete skulper.

På dansk og norsk *Hyrdetaske*.

Alminnelig i åkre og på dyrket mark. Forhindrer diaré og lignende utfloder. Barth. M.D.D. 122. Dens saft lindrer sår ifølge folkelige erfaringer.

CCCIX [309]. *Polygonum aviculare* [*Polygonum aviculare*, tungras], med aksilære blomster [i bladhjørnene] som har åtte støvbærere og tre arr, avlange blad og en krypende, urteaktig stengel.

På norsk *Hønsegræs*.

På gårdsplasser, ved gjødselstakker og andre steder på dyrket mark.

CCCX [310]. *Fucus ovinus* [*Palmaria palmata*, søl], purpur fargete, svært korte stengler med ulike lange, dypt innskårne blad, nedre fliker kantete, i tuppene her og der tannete. Avbildet i act. nidros. IV.

I Nordlandene *Sou-søll*, fordi fårene er svært glad i den.

Vokser spredt i vårt hav. Den er hinneaktig, gjennomsiktig og togrenet, og den har småblad på kantene som vekselvis er kilformete eller avlange, maksimalt tannete. For øvrig leker [bølger] den mye [i vannet], som Ray med rette har observert.

Note: Denne rødalgen drøfter Gunnerus en rekke ganger under ulike navn, se 116, 630,1001 (med illustrasjoner) og 1035.

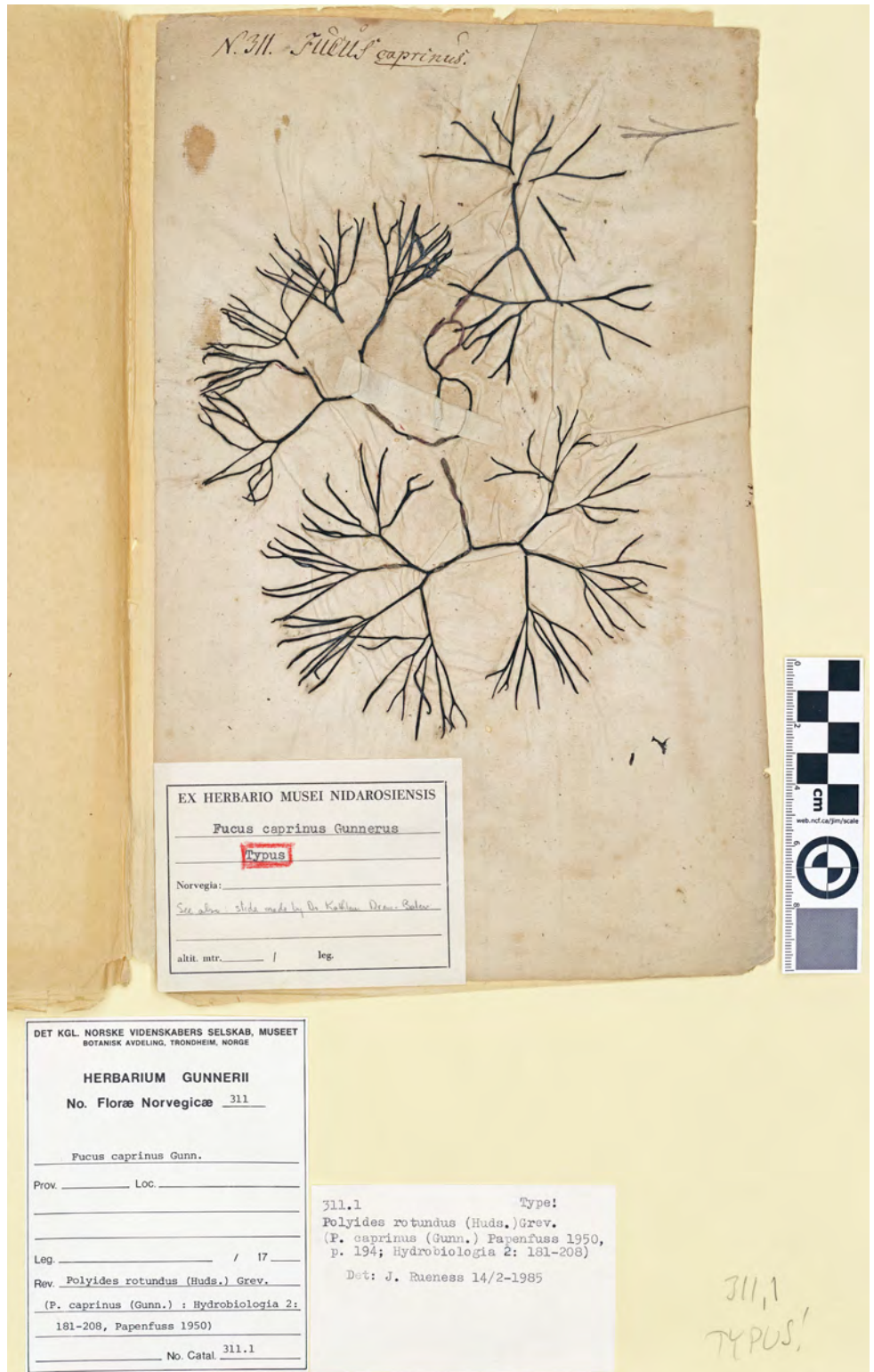
CCCXI [311]. *Fucus caprinus* [*Polyides rotundus*, rødkluft], med togrenete, runde, trådformete, grupperte blad.

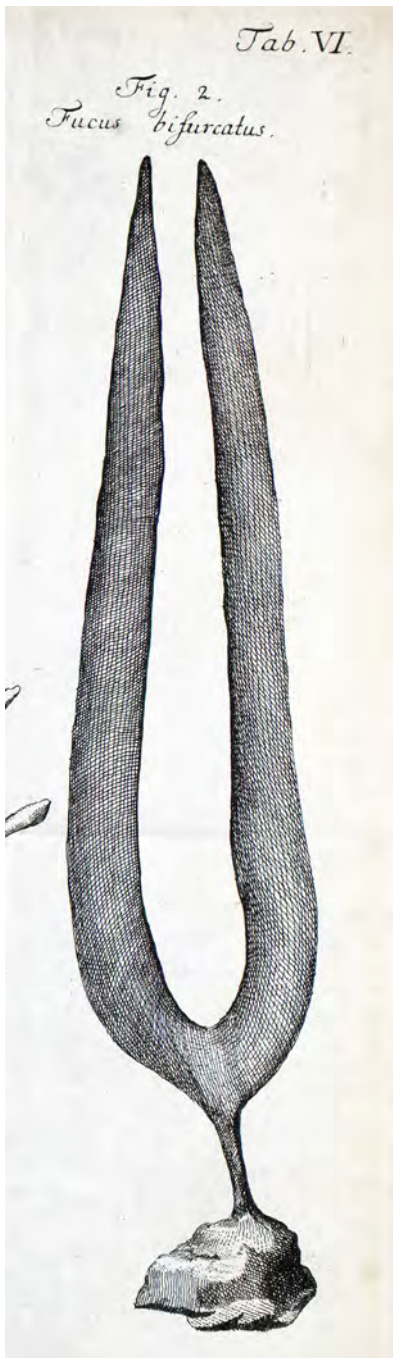
I Nordlandene *Gjete-Tang*, fordi geitene liker den.

311, for tekst se neste side.

Belegg 311.1 i Gunnerus' herbarium er epitype for *Fucus caprinus* (Jørgensen 2012a), som nå heter rødkluft *Polyides rotundus*. TRH Algae Type 311.1. Belegget har vært gransket flere ganger, senest av J. Rueness i 1985.

Vokser overalt i vårt hav. På grunn av den kraftige forgreningen kalles den Rosa marina [havets rose] hos Chabr. Sciagr. 571.

Fingertare *Laminaria digitata*, illustrert i Gunnerus' egen publikasjon «Om nogle Norske Planter», Det Tronhiemske Selskabs Skrifter IV (1768), plansje VI, fig. 2. Illustrasjonen er type for *Fucus bifurcatus*, som nå heter *Laminaria digitata*.

CCCXII [312]. *Fucus bifurcatus* [*Laminaria digitata*, fingertare], med korte stengler og enkle flate todelte blad. Avbildet i act. nidros. IV.

I Ofoten i Nordlandene *Heste-Tare*.

Vokser i bukter i Ofoten der havet skyller inn, og andre steder. Er sjeldnere enn *Fucus saccharinus*, og bør ikke forveksles med denne, ofte fliket.

CCCXIII [313]. *Fucus pinnatus* [*Alaria esculenta*, butare], med middels store, endestilte blad som er nedløpende, og som nederst har lineært avlange blærer på finnete skaft. Fremstilt [dvs. avbildet] i act. nidros. IV.

På norsk *Skaalme-Tare*. For øvrig også *Bue-Tare*, *Lidet Tareblad*.

Eller er det en «*fucus plano ensiformi, caule pinnato*» i Linn. fl. lapp. og fl. svec. b. I, 1011. Er den en varietet av denne? Det ser slik ut for meg. Men det stemmer ikke med planten som Raj har gitt det samme navn, anført i den berømte von Linnés verk. For den avviker blant annet fra «*Fuco membranaceo purpureo latifolio pinnato*» i Rajs syn. III. 47 nr. 34, ved ikke å være purpurfarget og være to tommer bred, og ved å ha ufullstendige bladkanter øvest. Jevnfør den velbårne Herr Strøms fucus med det folkelige navnet *Bue-Tare* som han i Sunnmøres beskrivelse I s. 93 allerede har oppført under Linnés navn.

Vokser overalt i det norske hav, også i Nordlandene og Nidaros [Trondheim], hvor jeg har eksemplar [i herbariet] fra. Kveget ynder den.

Note: Her har vi nok et tilfelle som viser Gunnerus' forvirrede forhold til store tare-arter. I herbariet finnes tre belegg under navnet *Fucus esculentus*/*F. pinnatus* (nr. 313.1–3): to er butare, ett er sukkertare *Saccharina latissima*.

CCCXIV [314]. *Fucus excisus* [*Pelvetia canaliculata*, sauetang] togrenet, lineær med sprikende aksilære grener.

På Sunnmøre, Fosen og i Nordlandene *Svinetang*.

Vokser på berg i havet, her og der og rikelig; svin ynder den. På den tiden om våren har jeg sett forskjellige eksemplar som er samlet ved Nidaros [Trondheim], hvis terminale fliker har små vorter [sporangier] og som ennå ikke skiller seg fra blærene.

Indeks – Register

Første nummer viser siden, det neste nummeret paragrafen [artsnummeret].

Note: Originalens registre er ikke med i denne oversettelsen, men finnes i NTNU Gunnerusbibliotekets nettutgave av floraen. For registre til vår oversettelse, se kap. 7 Registre bakerst i del 2.

Tillegg

Seksten norske planter, omtalt i forordet, som ikke er opptatt i andre utgave av *Flora Svecica* må tillegges: *Saxifraga autumnalis* [*Saxifraga aizoides*, gulsildre] s. 19, nr. 24, til hvilke med tvil må tillates, *Spongia frutescens* s. 83, nr. 242, hvis *Spongia* kan regnes til planteriket, noe *Systema naturae* av den høyst skattede von Linné, 10. utgave motsier. Dessuten må følgende folkelige navn tilføyes: *Draba incana* s. 3, nr. 3 i Strinda Bjerg-rose; *Tanacetum vulgare* s. 37, nr. 68 i Lesja Roud-røllike; og at *Fucus vesiculosus* s. 48, nr. 101 i Inderøy kalles *Svinetang* i tillegg til *Knoptang*.

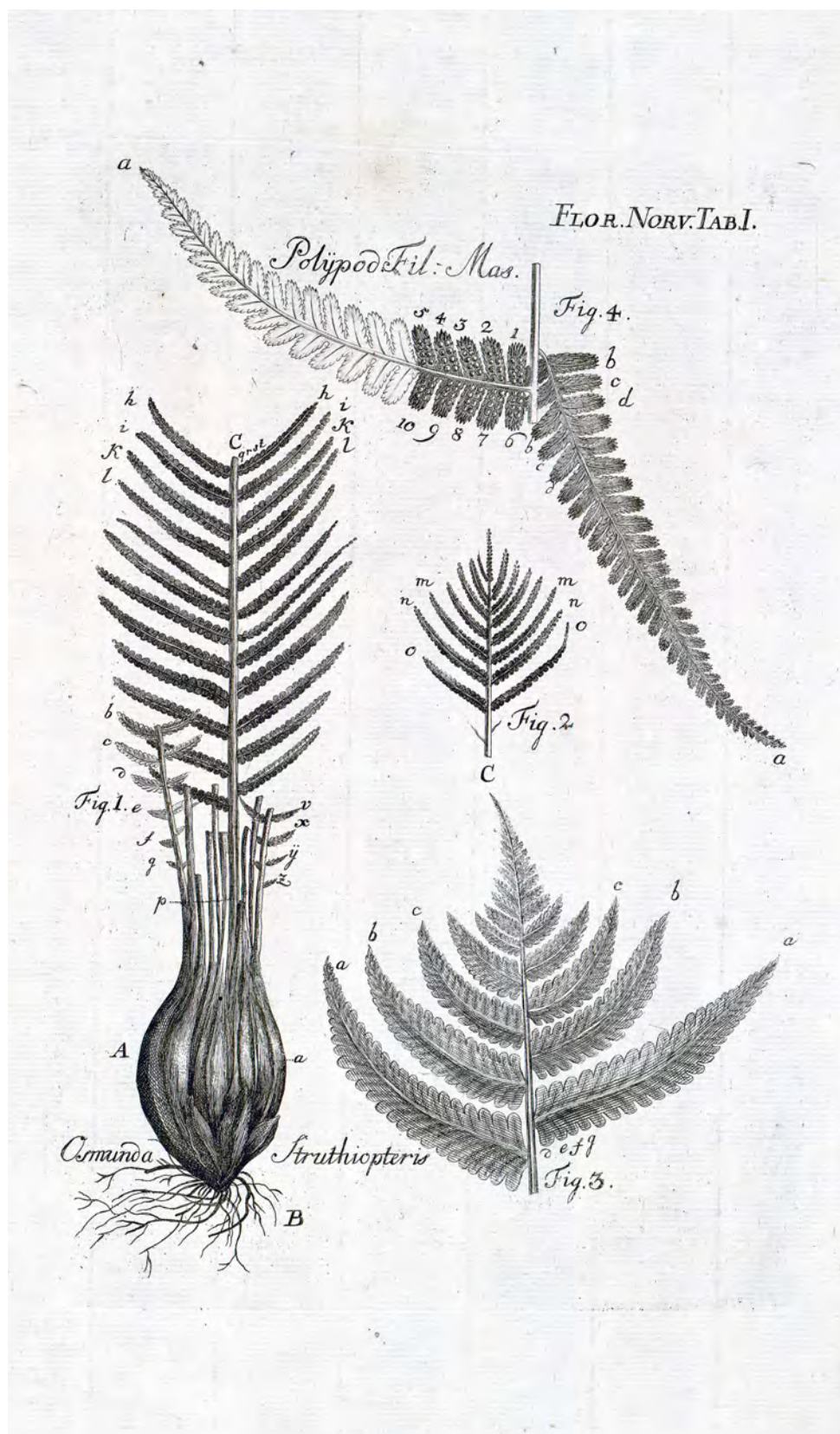

Fucus pinnatus, uten lokalitet. TRH
Algae 313.3, basis, vendt opp-ned.
Den ble illustrert i Gunnerus' egen
publikasjon «Om nogle Norske
Planter», Det Tronhiemske Selskabs
Skrifter IV (1768), plansje VIII, fig. 1.

Plansje I

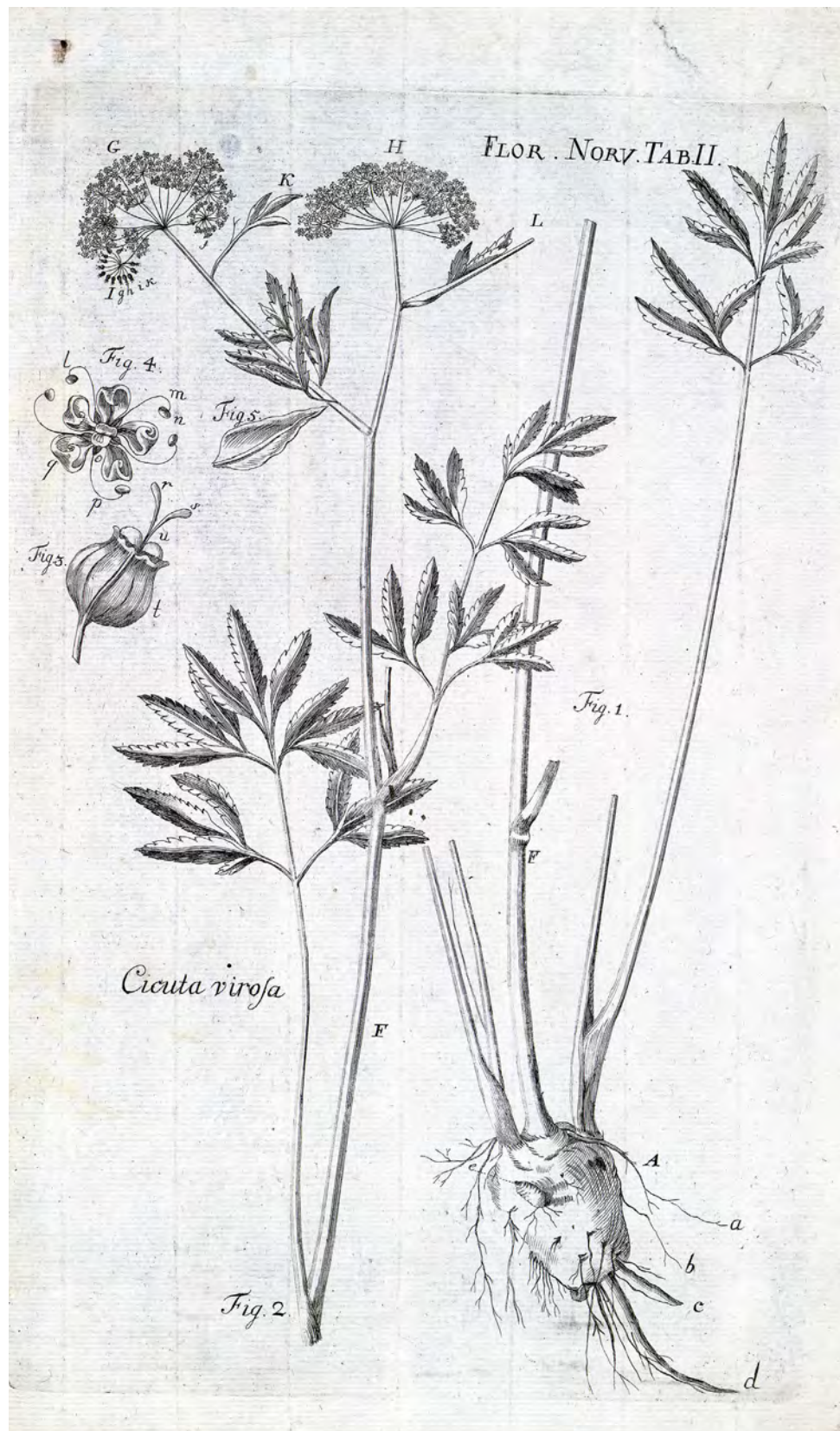
Fig. 1-3. 1 *Osmunda struthiopteris*
[*Matteuccia struthiopteris*,
strutseving].

Fig. 4. 4 *Polypodium filix mas*
[*Dryopteris filix-mas*, ormetelg].

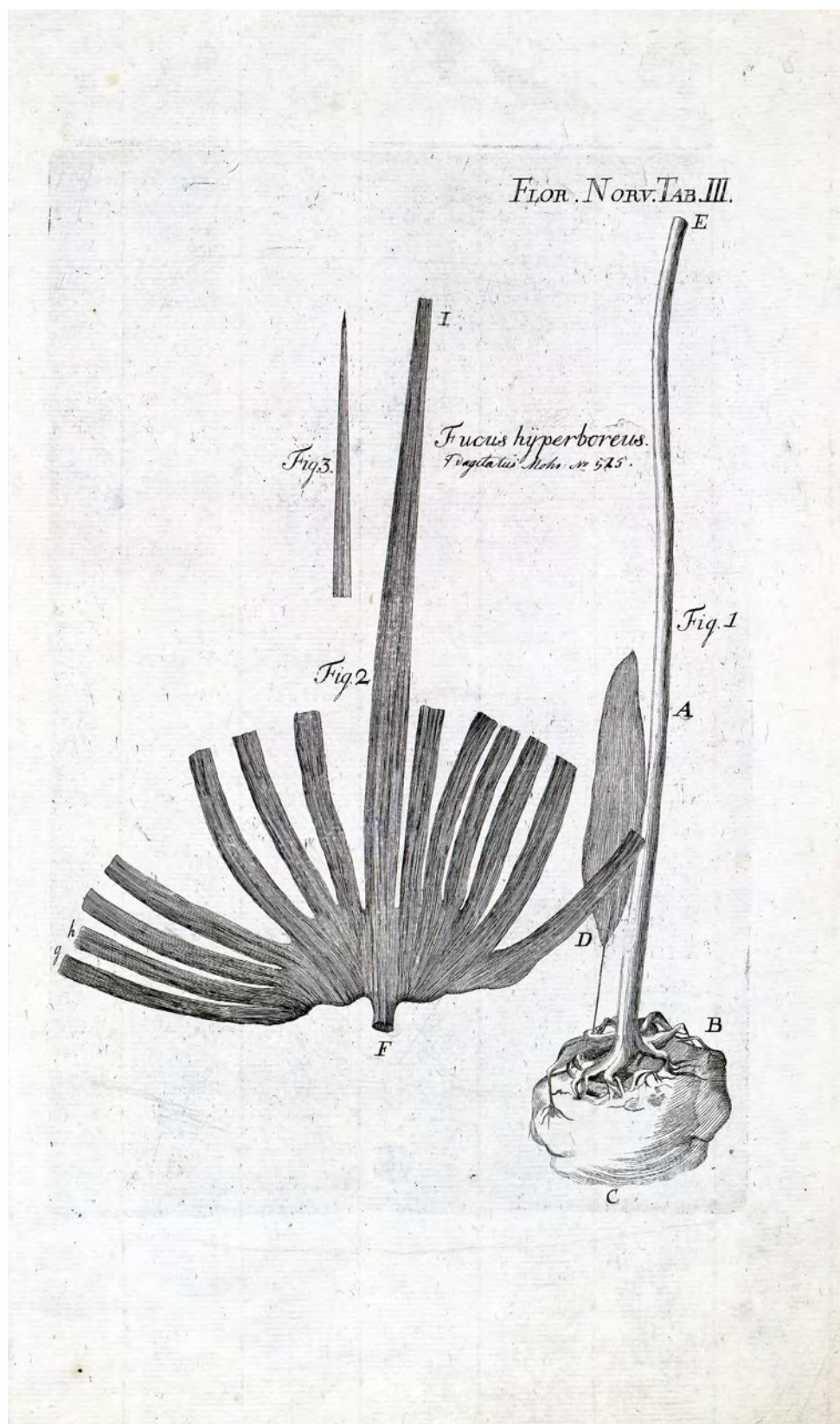
Plansje II

Fig. 1-5. 42 *Cicuta virosa* [*Cicuta virosa*, selsnepe].

Plansje III

Fig. 1-3. 61 *Fucus hyperboreus*
[*Laminaria hyperborea*, stortare].

Tittelbladet til floraens del 2, med trykkeår 1772. Bindet ble imidlertid ferdigstilt etter Gunnerus' død i 1773, høyst sannsynlig i 1776.

JOHAN ERNST GUNNERUS

Doktor og likeledes professor i teologi og filosofi, biskop i Nidaros stift i Norge, medlem av de kongelige vitenskapelige selskaper i København, Stockholm, Uppsala, Augsburg, samt de høyeste og skjønneste tyske og latinske selskaper i Jena; medlem av og rådgiver for det kongelige naturvitenskapelige selskap i Frankfurt an der Oder, samt Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs president og evigvarende direktør.

Flora Norvegica,

særlig beriket med økonomiske observasjoner i det norske riket.

ANDRE DEL

med bilder.

Selv ikke fromhet mot Gud, uansett hvor stor nåde som bør gis ham, kan uten naturens forklaring bli forstått: For mennesket er født til å kontemplere over Gud, og naturens kontemplasjon er den nærmeste og den mest direkte vei til Guds beundring,

Cicero.

København, 1772.

På Fredrik Christian Pelts bekostning.

JEHOVA, min Gud! Du er den høyeste. Når Du fra din himmel fukter fjellene, metter Du jorda med dine arbeiders frukt. Du gjør slik at gresset vokser for fårene, og blomstene for menneskene.

Davids salmer.

Forord

Endelig kommer det andre bindet av min flora som fremstiller 798 indigene norske planter¹), som med plantene i det forrige bindet til sammen utgjør 1112 arter. Det skyldes neppe meg at det ser dagens lys så sent, for det er omtrent to år siden [altså i 1770] det ble sendt til København for å gå i trykken. Jeg fremlegger her særdeles mange planter som er mer sjeldne og særegne for Norge, og blant disse adskillige som jeg mener er nye, som jeg ikke vil oppregne da de lett kjennes av botaniske lesere.

Jeg har sørget for å få tegnet ganske mange av disse på ni tavler, elegant og nøyaktig, så langt som mulig gjengitt i naturlig størrelse. Blant de særskilt nummererte finnes visselig slike som kan oppfattes som varieteter, men disse er få. Jeg har også mer omhyggelig, så langt som mulig, notert i hvert tilfelle til hvilke arter variantene bør henføres.

Av de mange sjeldne, er det tilstrekkelig å nevne: *Veratrum album*, *Valisneria spiralis*, *Axyris prostrata*, *Arenaria norvegica*, *Stellaria cerastoides*, *Gentiana serrata*, *Saxifraga cernua & caespitosa* (disse forgrenete og mangeblomstrende), *Polypodium aculeatum*, *Fucus pectinatus*, *hirsutus* etc., *Ulva maxima* og dessuten *delicata*, *Agaricus citrinus & echinatus*.

Jeg nevner ikke det som ville kunne kaste lys over planter som før i tiden var ansett som uklare og forvirrende. Derfor referer jeg blant annet det som er frembrakt om *Saxifraga grønlandica*, hvorav det er mer enn nok klart at denne ikke er forskjellig fra *S. caespitosa*. Denne min observasjon gjorde von Linné, den største, allerede i 'Mantissa plantarum altera' s. 383.

Jeg nevner heller ikke de svært mange funn i denne floraen som andre av våre fremragende botanikere har bidratt med.

Jeg har lagt til utvalgte synonymmer. Folkelige navn og dessuten samiske, kvenske og fremmedartede [navn] har jeg gjennomgått med stor omhu. Som i det foregående bindet har jeg beskrevet plantenes økonomiske og medisinske bruk i Norge. Den som ønsker geografiske opplysninger, kan konsultere Büschings geografi sammen med Wangensteins kart. Men den som ønsker nøyaktig å kjenne polens lengdegrader og de nordlige breddegrader fra forskjellige steder i Norge bør se nærmere på observasjonene til den berømte keiserlige astronom i Wien, Hell [i.e. Maximilian Hell, 1720–92]. Disse finnes i hans enestående verk om Venus bane over solens skive, og dessuten i Det kongelige vitenskapselskapet i Københavns Acta b. X.

Men likevel til de leseres gunst som ikke har disse skrifter for hånden, vil jeg her beskrive visse breddegrader hentet derfra med tillegg av noen få andre.

Naturligvis ligger det nordligste fremspring, lengst mot nord, nemlig Nordkapp på 71° 11' 40". Videre Vardøhus 70° 22' 36", Loppa i Vest-Finnmark 70° 22' 9", Dynøy på Helgeland 66° 12' 8", Nidaros [Trondheim] 63° 26' 12", Bergen 60°

15', Christiania 59° 54' 30" og Lindesnes ved Kristiansand, Norges sydligste fremspring 58° 12' 16".

De norske plantene som denne floraen er forskjønnert og utrustet med, er uten tvil for få. De som er utelatt, vil jeg enten offentliggjøre senere, i våre acta fra Nidaros [i.e. Videnskabselskabets skrifter] eller kommunisere til botanikere på andre steder. Og endelig, om Gud vil, vil jeg enten selv redigere, eller i det minste sørge for å få redigert alt i et systematisk kompendium, for å kunne brukes på botanikernes ekskursionser. I mellomtiden ønsker jeg at leseren måtte kunne dra nytte og glede av dette. Med tanker om å oversette til norsk, har jeg skrevet dette i København 23. april i året 1772.

Niels Dorph Gunnerus' forord til den velvillige leser

Note: Forordet ble trykt separat, etter at hovedteksten var trykt, og i noen eksemplarer av *Flora Norvegica* er forordet bundet inn forrest i del 2 (som her), i andre satt inn bakerst. For note 1)–13) i forordene, se bakerst i nevøens forord.

Den siste del av *Flora Norvegica*, som her foreligger, trer nå endelig fram i lyset til hele den botaniske verdens forventning. Ikke bare ett forhold har forsinket utgivelsen og forhindret at den kunne realiseres. For det første ble manuskriptet forsinket i trykken mens den høyst ærverdige forfatteren, den nå salige, Johannes Ernst Gunnerus – min høyst avholdte onkel – ennå levde. Trykkeprosessen gikk deretter til de grader så tregt at kun få sider var satt til trykking før han selv forlot dette liv. Det ser ut som skylden for denne uthalingen ikke er forfatteren eller hans død. For i tillegg til den geografiske avstanden (da han bodde svært fjernt fra trykkestedet [dvs. København]) kom at illustrasjonene måtte graves i bronse. Akkurat da utbrøt det en skrivelidenskap som var helt vanvittig, slik at alt i pressene ble opptatt²⁾ i de første årene etter at det ble tillatt å trykke hvilket som helst skrift.³⁾ I tillegg hindret andre forstyrrelser saken slik at dette bindet av verket ikke kunne forlate trykkeriet tidligere.

Etter forfatterens død sørget Herr Pelt, en bokhandler som har gjort litteraturen store tjenester, for med egne kostnader å utgi siste delen som et posthumt verk, selv om han nesten hadde oppgitt trykkeplanen. Han har likevel, bestyrket av min tilskyndelse, latt seg overtale til å gå videre med å oppfylle den utgiverrolle han hadde påtatt seg. Han har faktisk stolt på at de store utgifter som han har investert i å fremstille dette bindet for offentligheten, neppe ville være til mindre fordel enn den som det første har bidradd med, det som i så høy grad har behaget botanikerne, så vel i fedrelandet som de utenlandske.

Men denne forsinkelsen av utgivelsen, som er omtalt ovenfor, var ikke unyttig. For her og der vil den velvillige leser finne forskjellige observasjoner som sent ble sendt fra forfatteren og innført av meg på tilbørlige steder. Dessuten har jeg selv tilført dette volum ikke få synonymmer fra nyere botanikere som min gode onkel ikke hadde for hånden. Jeg vet faktisk at noen nordmenn har ønsket at floraen skulle være systematisk ordnet og sammensatt i oktav-format. Men forfatteren hadde neppe kunnet ha lagt den siste hånd på dette første verket, hvis han hadde utsatt arbeidet så lenge til at han ville ha avsluttet alle sine samlinger og observasjoner. [Dvs. det var viktig å utgi del 1 før alle observasjoner og innsamlinger var avsluttet.] Dertil kommer at man i Nidaros [Trondheim], der

første del ble trykket, ikke hadde typer som passet det ønskede formatet. Hvis man sammenføyde disse typene til dette formatet, ville det føre til at verket vokste til en altfor ubekvem og uhåndterlig masse. Dessuten var forfatterens mål at dette verk skulle garantere alle en rikelig bruk, og særlig tjene botanikerne slik at alle synonymer skulle inkluderes. For øvrig lovet min gode onkel i sitt forord til den første delen, en kortfattet systematisk oversikt over floraen, og denne har jeg i min sjel besluttet å offentliggjøre så snart tiden tillater det. Han lovet også å offentliggjøre i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs skrifter alle de indigene plantene som blir oppdaget etter utgivelsen av Floraens andre del. Også dette løfte fra ham selv vil jeg etter fattig evne forsøke å tilfredsstille, noe vår ærverdige Konge nylig har betrodd meg. Jeg holder dette for den største ære og til pryd for min person.

Etter at jeg så langt har berettet om selve verket og dets posthume utgave, tviler jeg ikke på at den velvillige leser vil bli svært takknemlig om jeg her begynner med å gi en kort fremstilling av forfatterens liv. En festtale som bygger på ros og veltalenhet bør man ikke vente seg. Verken mine fattige evner eller min ungdommelige blygsel tillater at jeg som svært ofte har vært berørt av min onkels største velgjerninger, gjør det. Den mest fullkomne og velformulerte omtale av den salige biskopen har den berømte Herr Gerhard Schöning, S.R.M etatsråd og professor i Sorø, avlagt i Begravelsestalen som med det første skal komme ut i det femte bind av Videnskabernes Selskabs skrifter. I det påfølgende sjette bind av de samme skrifter vil kanskje en beskrivelse av vår manns liv offentliggjøres, en som er bedre og mer fullstendig enn jeg kan fremskaffe i øyeblikket, som jeg kun baserer på hukommelsen. Men da kanskje det ene og andre år vil svinne hen før dette bind vil kunne komme ut og dessuten på et språk som i de fleste tilfeller er ukjent for utlendinger, tror jeg ikke at det er overflødig her å anføre de største og minneverdigste punktene. Jeg kjenner dessuten til at forfatteren av den første del av «Det filosofiske bibliotek», som kom ut i Leipzig under den avdøde professor Fabris omsorg, har anstrengt seg å fortelle noen av de karakteristiske omstendighetene i livet til den gode Gunnerus. Men jeg bedømmer det som et lite heldig forsøk som langt fra gjør andres anstrengelser i dette anliggende overflødige, men snarere gjør dem ønsket. Langt bedre og med større kløkt og blygsel har den berømte diakon Schröter, ved St. Peter og Pauls hus i Weimar beskjeftiget seg med denne sak i slutten av sitt hefte I Konkyliologi og mineralogi der han skildrer minnet og begavelsen til vår salige mann ved å pryde hans meritter i tilbørlig rosende ordelag.

Forfatterens liv

Den høyst ærverdige mann Johannes Ernst Gunnerus ble født i Christiania [Oslo] den 26. februar i året 1718. Hans far var Erasmus Gunnerus, stadsfysikus og første kirurg i den samme byen. Fra hans første barndom viste hans intellektuelle

og naturlige gaver seg i sin fulle glans. Spesielt virket naturen stimulerende til å ivrig undersøke alle Skaperens verk, og til å betrakte farens fysiske og anatomiske observasjoner. Faren merket seg disse egenskapene med stor anerkjennelse og glede, og det vekket et stort håp i hans sjel på sønnens vegne. Derfor opphørte han aldri å oppfordre sønnen til å vise de apollinske kunster sin oppmerksomhet. Og den unge mannen tilegnet seg betydelige kunnskaper i legekunsten under farens veiledning, for han ledsaget ham ofte og ivrig i hans praksis. Likevel tok ikke faren det mindre alvorlig at sønnen skulle få en solid utdanning i gresk og latin, ettersom han svært godt visste at disse er alle vitenskapers fundament. Men mens faren tenkte på og bekymret seg for hvordan sønnens utdanning klokest skulle ordnes, kom en for tidlig død og rev ham bort mens han enda var i en blomstrende alder. Slik ble hustruen forlatt med denne sønnen blant fjorten barn⁴⁾ og det i trange økonomiske kår som med letthet kunne fremkalle alles medlidenhet. Dette knekket ikke vår manns sjel, men gav ham snarere kraft og mot. Den lengsel som hadde ført ham mot å dyrke de frie studier og kunster kjente han tilta fra dag til dag mens han overlot sin bekymring til Gud, de ulykkeliges beskytter.

Etter at han ble foreldreløs, uten oppdrager og veileder, ble han nødt for å oppgi tanken på medisinstudiet. Men straks falt det i hans lodd å bli tatt opp blant Christianias [Oslos] lærde miljøes disipler [han kom inn på Katedralskolen]. Den som tok ansvar for dette og på det velvilligste understøttet ham var den svært berømte norske kansleren, Hans Eksellense D. Wibe, en meget viktig støttespiller både for faren og sønnen. Der vant han på kort tid alle sine læreres kjærlighet og aktelse. Det gikk så langt at han som elev i øverste klasse ble overlatt undervisningen av konrektors egne private elever. Med denne sin utrettelige flid, skaffet han seg de nødvendige erfaringer idet han skulle ta fatt på den akademiske bane. Da han endelig hadde fått sitt avgangsbevis fra rektoren den berømte og høyst lærde mann, Herr Rasch, søkte han i året 1737 til universitetet i København prydet med sitt berømmende skussmål.

Etter at han der under den såkalte offentlige artium hadde demonstrert sin flid og forbilledlige lysende kjennskap til språkene, beviste han sine fortrinn for professorene på en slik måte at de fleste av disse offentlig roste hans dyktighet. Men da han likevel, da han selvsagt var den mest rettskafne, ble rammet av en truende fattigdom, kunne han i denne omgang ikke formå å skaffe penger til å videreføre sine studier. Han ble så tvunget til å prøve den samme skjebne som andre studenter med trang økonomi: å forlate det akademiske liv, og søke tilbake til fedrelandet for å tjene i et lærerembete. For ham var der nå intet håp om på vanlig måte å gjennomgå studienes grader. Spesielt gjaldt dette de filosofiske vitenskaper som han av naturen var best utrustet for. Mot disse studier var han drevet av den mest brennende lidenskap. Derfor kjempet han med egen kraft for etter beste evne både å gjøre fremskritt innen den dogmatiske teologi og å øve strengt innen prekenlæren. I mellomtiden ble tjenesten som kateket ved

Frelserkirken i Christiania [Oslo] ledig. Søkende dette embedet bega vår mann seg til København for å ta fatt på den filosofiske og teologiske eksamen, som var nødvendig for å kunne nærme seg denne stillingen. Som ledsager på turen hadde han med seg sin bror, min gode far, og to andre som han fra sin disiplin innførte til den akademiske verden som nye borgere. Selv om han fikk overstått med laud den filosofiske eksamen, måtte han erkjenne at det håp han hadde hatt om å oppnå det nevnte embetet slo feil. Ikke desto mindre, til tross for at han ikke var bemidlet, gjorde han betraktelige fremskritt i språk og vitenskap, spesielt filosofi, selv om han, i henhold til den tidens ånd [pietismen] der man kjempet under den aller frommestenes åk, med iver måtte tjene filosofien i hemmelighet. Det gikk så langt at hvis noen venner kom på besøk, fant han det klokest å flytte de filosofiske bøker han leste ut av syne og legge dem vekk i en kiste. På grunn av vår manns hang til den filosofiske kultur fattet den høyt ansette Thestrup, på den tid professor i filosofi ved dette universitet og etatsråd, interesse for ham. Han anså ham verdig til å komme til sitt hus og betro ham sine barn til opplæring i de frie kunster. Etter her i omtrent to år ivrig å ha tjent i denne stilling, ble han endelig begavet med et kongelig stipend i året 1742. Han hadde også samtidig vært en ivrig tilhører på dette universitets mest fremtredende professorers kollokvier og forelesninger, og likeledes klokkelig ha brukt muligheten til å besøke de offentlige biblioteker. Stipendiet påla ham den forpliktelse i en treårsperiode å utføre musenes hellige handlinger [dvs. studere] ved et eller annet tysk akademi.

Sikret med dette, søkte han først det samme år Akademiet i Halle. Her tilbrakte han to år med unntak av noen utflukter. Her hadde han følgende læremestere, i dogmatisk teologi Baumgartner, i moralsk teologi Lang, i filosofi og matematikk Wolff, i fysikk og patologi Krüger, i historie Juncker, og i estetikk Meyer. Deretter ble han i 1744 gjort til adjutant og privatlærer for de to baronene von Medem, og dro til akademiet i Jena, hvor han flittig overvar forelesningene til Reusch i moralsk og polemisk teologi, Engavius i kanonisk og kriminal rett, Darjes i naturrett, moralsk filosofi og matematikk, Buder i folkerett, Hamberger i fysikk, Calschmid i rettsmedisin og Schmid i universell og romersk-germansk historie. I året 1746 hadde han, utstyrt med en lærers æresbevisninger og privilegium, egne grupper i naturrett, logikk, metafysikk og moralfilosofi. Følgende år, etter å ha forsvart en avhandling om retten til å holde offentlige forelesninger, doserte han offentlig over Darjes logikk og moralfilosofi, Reusch' metafysikk, Grotius' rett i krig og fred og først Wolffs matematikk, senere Darjes. Dessuten fremførte han privat forelesninger om Bajers kompendium i dogmatisk teologi, Reusch' introduksjon til åpenbarings- og moralteologi, Darjes naturteologi og den sammens naturrett, Struves rettsmedisin og Helfelds lovsamlinger. I mellomtiden ble han tilbudt rektoratet ved katedralskolen i Jena av den opplyste hertugen av Sachsen i Weimar, noe han høfligst avsto da han følte seg svært sikker på bedre forhold, nemlig å oppnå et embete ved Akademiet i Jena. Av samme grunn hadde han avslått et professorat som var blitt tilbudt ham på et annet tidspunkt. I 1753 ble

han valgt som adjunkt [hjelpelærer?] ved det filosofiske fakultet og medlem av det latinske selskap i Jena.

Men det påfølgende år ble han av hans eksellense, statsminister, den svært berømte greve Johan Ludvig von Holstein kalt hjem for å tiltre embetet som pastor og lektor i teologi ved kirken og skolen i Herlufsholm. Samtidig ble han dekorert med tittelen ekstraordinær professor i teologi ved akademiet i København til kong Fredrik Vs udødelige minne.⁵⁾

Mens han oppholdt seg i Jena, utgav han flere monumenter over sitt intellekt som her oppregnes:

- *Dissertatio philosophica de Modis Jus acquirendi in re. Part I. Jena 1747. 4to.* ⁶⁾
- *Tractatus philosophicus de Libertate. Samme sted 1747 8vo.*
- *Trauer-Rede, worin die Frage erörtert wird: In wie weit die Furcht des Todes gegründet sey. Samme sted 1747. 4to.*
- *Beweis von der Wirklichkeit und Einigkeit Gottes, aus der Vernunft. Samme sted 1748 8vo.*
- *Beurtheilung des Beweises der vorherbestimmten Uebereinstimmung. Samme sted. 1748 8vo.*
- *Erklärung des Natur- und Völker-Rechts, nach den Grundsätzen des Hrn. Darjes. Samme sted 1748–52. 8 Th. 8vo.*
- *Vertheidigung derselben wider den Anhang der Philosoph. Nebenstunden des Hrn. Darjes. Kala 1749. 8vo.*
- *Meditationes philosophico-theologicae de Imputatione Peccati Adamitici ex Scientia Media. Jena 1749. 8vo.*
- *Vertheidigung wider einen Aufsatz in den Erlanger und Jenaischen gelehrten Zeitungen. Kala 1749. 8vo.*
- *Trauer-Rede, worin die Vorsicht Gottes in Absicht der ungleichen Austheilung der Glücks- und Unglücks-Fälle gerettet wird. Jena 1750. 4to.*
- *Trauer-Rede, worin aus philosophischen Gründen bewiesen wird, dass der einzige Trost in der Sterbe-Stunde ein geheiligtes Gewissen. Samme sted 1750. 4to.*
- *Trauer-Rede, dass kein Weiser und Tugendhafter, als ein solcher, sich vor dem natürlichen Tode fürchte. Samme sted 1751. 4to.*
- *Trauer-Rede, dass nur ein solches Leben, welches in einer Vorbereitung zum Tode besteht, ein wahres Leben sey. Samme sted 1753. 4to.*
- *Trauer-Rede, Abbildung der unvollkommenen Glückseligkeit dieses Lebens. Samme sted 1753. 4to.*
- *Trauer-Rede, die nöthige und kluge Betrachtung des Todes. Samme sted 1753. 4to.*
- *Heilige Rede von den Ursachen des wahren Heils und Verderbens der Menschen. Samme sted 1754. 4to.*
- *Vorrede zu J.C. Schwartzens Sammlung heiliger Reden. 1754.*

- Dissertatio, continens Causam Dei, vulgo Theodicéam, ratione Originis & Permissionis Mali. Jena 1754. 4to.
- Trauer-Rede, ob man sich den Tod wünschen dürfe. Samme sted. 1755. 4to.
- Institutiones Theologiæ dogmaticæ. Samme sted 1755. 8vo.

Da han var tilbake i fedrelandet i året 1754, ble han innviet i et visst kirkelig embede, men knapt hadde han tatt fatt på å administrere denne stillings plikter, før han straks med glede byttet den med et akademisk embete i året 1755. Han ble satt til å styre det kongelige samfunn og kollegium ved universitetet i København. Samtidig ble han vikar for den høyst ærverdige biskop [Hersleb, som var syk] ved akademiske forelesninger og disputaser, fordi han ble holdt for å være svært godt egnet til å skjøtte de akademiske plikter. I denne stilling ivret han for å utbre sine lærde skatter. Dette gjorde han ved å åpne skoler og ved å holde forelesninger over sin egne «Institutiones theologiae dogmatiae» [Den dogmatiske teologiens grunnsetninger] (og for disse opprettet han også diskusjonsgrupper), over kirkehistorien, logikk og metafysikk med et kompendium han selv hadde utarbeidet om Darjes naturrett og moralfilosofi, og endelig den rene matematikk til Wolff. Med flere utgitte skrifter kaster han lys over denne sitt livs periode.

Disse er:

- Det Evangeliske Embedes Fortrin for Lovens Embede, i en Prædiken over 2 Cor. 3, 9. København 1755. 8vo.
- Ars Heuristica Intellectualis. Leipzig 1756. 8vo.
- Disputatio continens Confutationem Systematis Fratrum Misericordiæ. København 1756. 4to.
- Disputatio de Peccato in Patrem & Filium, & potissimum in Spiritum Sanctum. Samme sted 1756. 4to.
- Disputatio de Peccato in Spiritum Sanctum. Samme sted 1757. 4to.
- Institutiones Metaphysicæ. Samme sted 1757. 8vo.
- Trauer-Reden. Samme sted 1757. 8vo.
- Fortale til Boileau's Satirer, udgivet af Martfelt. Samme sted. 1757. 8vo.
- Tractatio de Imputatione Peccati Adamitici physica. Samme sted 1758. 8vo.
- Prædiken over Evangelium paa I Søndag efter Trinitatis. Samme sted 1758. 8vo.

Hvis jeg skal peke på hvilke av vår manns meritter som var de fremste i København, så vil jeg særlig nevne at han stimulerte våre borgeres (de som han visste å vinne for seg og gjorde til sine beundrere ved sin enestående menneskelighet) sinn til å henge iherdigere over studiene, mer enn det som var vanlig da. Man kan heller ikke nekte for at han ga nytt liv til de filosofiske studier, som hos oss nesten var sovende, i det minste ble slapt dyrket. Han ivret for å gjeninnstifte dette faget. Hans skole er kjent for å ha frembrakt flere berømte personer som var velegnete for staten og har vært en pryd for den fremragende Doktor [altså Gunnerus]. Disse ble formet til heder og gagn for fedrelandet. Vår mann kan med rette rose seg av dette. For han hadde blant sine ofte tallrike

tilhørere svært mange lovende unge menn som på grunn av sin lærdom og meritliste senere ble berømte menn i vår stat. Det gjelder også dem som er innsatt i de høyeste sivile embeter i fedrelandet, kirkelige og akademiske, og som er en pryd for hver sin provins. Av mange som befant seg under hans kateter [litt fritt oversatt], vil jeg hedrende nevne to, de berømte Herrer Jacobi og Riisbrigh, som etter å ha hatt ham som lærer og familiær venn, ennå huskes som strålende personer, sammen med mange andre, la det være sagt. Hans ry som lærer og foreleser var enormt. Dette bevises egentlig best ved at den store musiske litterat og litteraturkritiker, hans eksellense grev Moltke [overhoffmarskalk Adam Gottlob], ikke nølte med å overlate sine to svært evnerike sønner til hans ledelse [Gunnerus var deres privatlærer], som også under hans veiledning på fremragende vis gjorde fremskritt i vitenskapene. Dette gjelder spesielt grev Ludvig som i sannhet var født hengiven til litteraturen. Etter at mange eksempler på hans lærdom var publisert så vel offentlig som privat, ble han offentlig eksaminert i kongens aula med den guddommelige Fredrik V selv nærværende. Disse fremskrittene oppnådde tilbørlig ros både for elevens eget intellekt og iherdighet, så vel som for lærerens dyktighet.

Den nå salige Kongen hadde alltid vist stor interesse og gunst for Gunnerus. Som et talende bevis på dette innsatte han i mellomtiden, i juli måned 1758, Gunnerus som biskop i Nidaros bispedømme. For denne klokeste konge⁷⁾ anså nemlig at han hadde vist seg verdig til kirkens høyeste embeter og velegnet til å utføre de tyngende verv i toppen av det hellige ministerium, han som i det akademiske embetet som han til da hadde hatt, hadde høstet stor ros for. Den nye biskopen publiserte, etter at han samme år var flyttet til Nidaros [Trondheim], *Epistola Pastoralis* til alle prestene sine på dansk (neste år ble det oversatt til tysk) hvor han presenterte alle skribenter i hele bispedømmet. I tillegg til de tunge plikter som embetet medførte, bl.a. mange brysomme og farlige, årlige visitasreiser, var det litteraturen og vitenskapen som opptok vår manns interesser. For det var den hengivne kjærligheten til disse tingene som var hans følgesvenn. Det var de mange mysteriene, som i de nordlige strøk som åpenbarte seg over alt, som ga ham anledning til å legge planer for en Naturhistorie. Der kunne han fjerne disse mysterier fra grunnen av ved å utforske sine embetsområder. Under den første reisen han gjorde i Finnmark i året 1759, begynte han å lære å kjenne naturens animalske rike ved å utforske den, kun hjulpet av Linnés aller beste og nyttige skrifter. Etter å ha utført sine embetsplikter brukte han all sin fritid til å lese disse og å anvende dem uten noen lærer. Han lyktes å lage en indeks over de fenomener i naturen som han kom over ettersom han videreførte den vanen fra sine tidligere studier med en fjærpenn å skrive ned utdrag som han hadde lest eller hørt om det som var spesielt viktig, eller som angikk hans sak. Han kunne faktisk også kaste lys over fedrelandets fortid og dets økonomiske anliggender. For ikke å gi inntrykk av at han hadde utsatt disse studiene for en tid, avbrøt han dem ikke selv da han under festjubiléet i 1760 ble tilbudt og mottok et

æresdoktorat i teologi. I denne anledning utarbeidet han imidlertid en avhandling om «Eksistensen og muligheten av oppstandelsen» som han sendte til København. Da han i mellomtiden hadde gjennomgått det animalske riket og gjort seg kjent med alle merkelige syn han møtte på i den selvsamme nordlige region, kastet han seg over floraens skattekammer for å undersøke dette. Han ofret også mye fritid på å trenge inn i Vulkans aller helligste [dvs. han studerte geologi]. For å bedrive disse studiene med suksess anskaffet han seg den mest utsøkte samling av klassiske bøker vedrørende alle naturens deler. Og endelig la han til allment bifall en strålende plan om å tenne et lys for vitenskapen i bispedømmet sitt, hvor det verken var noe offentlig bibliotek eller noen institusjon som kunne fremme disse sakene. Derved skulle [mulighetenes] grenser utvides.

Med dette for øyet påtok han seg å instituere et Vitenskapelig selskap i Trondheim. Andre hadde tidligere tenkt på dette, men da de var blitt skremt av diverse hindringer, hadde de skrinlagt saken. Han håpet imidlertid at det kunne skje, og han tok ikke feil i at et slikt selskaps publikasjonsverdige skrifter ville åpne veien for dem som dyrker vitenskapen, den vei som lar dem med sine intellekt og lærdom være til gagn for fedrelandet og berike det litterære samfunn og morsmålet med sine lærde arbeider. Vår mann ble styrket i dette sitt forsett og satte med iøynefallende iver i gang med gjennomføringen. For to av vår nordligste regions klareste stjerner, som han hadde rådført seg med om denne planen, billiget den med styrke. Meget velvillig ga de sitt samtykke til å gi det vordende selskap navn og la seg innvelge som de første medlemmer. Disse var førende innen litteratur og i nordlandenes historie. Den ene er en mann med de største meritter når det gjelder fedrelandet og litteraturen, en mann av fruktbar lærdom og kjærlighet som han hjelper litteratene med, den noble Peter Fredrik Suhm, SRM, kammerherre. Den andre, i full blomst ved sin berømmelse først og fremst i historie, spesielt fedrelandets, den meget berømte Gerhard Schøningh, SRM, justitieråd, fremragende historiker og professor ved Ridderakademiet i Sorø. Disse to mennene var på denne tiden i Nidaros [Trondheim]⁸⁾ og ved sin tilstedeværelse opplyste de det nyopprettede selskapskapet og den nordlige region og beriket dem med sin lærdhets rikeste skatter. Men senere, noe vi norske beklager, men ikke misunner dem, vant de danske musere disse menn for seg og gjorde dem til sine egne⁹⁾. På dette triumvirats initiativ, som med rette regnes som opprettholderne av vitenskapene i vår nordlige region, ble i 1760 selskapets fundament lagd. I begynnelsen ble det kalt «Det nidarosiske selskap». Dette selskap fikk ved de samme menns årvåkenhet og iver snart gunstige forøkelser. Litt etter litt opptok det i sine medlemsrekker de mest utvalgte menn, så vel blant våre egne som blant utlendinger. Heretter, etter at i årene 1761, 1763 og 1765 selskapets første skrifter var publisert, besluttet den høyst majestetiske kong Christian VII aller nådigst å gi selskapet en kongelig bekreftelse. Nå hadde det vokst til et iøynefallende høyt antall berømte medlemmer, og som var blitt konsolidert med faste lover. Han besluttet å verdige selskapet med en ny skinnende tittel, «Det Kongelige

Norske Videnskabers Selskab». Etter at selskapet var blitt utstyrt med denne nye konstitusjon, valgtes den gode Gunnerus til Præses og Direktør på livstid. Han ble enstemmig valgt av medlemmene. Han var alltid opptatt av selskapets gevinst og tilvekst med en aldri hvilende bekymring og årvåkenhet, særlig for å skaffe selskapet de verdigste medlemmer, både ordinære og æresmedlemmer. Blant de mange svært berømte menn, berømte i kraft av sin lærdhet eller på grunn av sitt navns ry, spesielt fra Europa, som selskapet kunne telle blant sine medlemmer, kan det være tilstrekkelig å nevne i tillegg til de ovenfor roste medstifterne Suhm og Schøning fra Norge, Herrene Irgens [stiftsprost Ole Irgens], nå [etter Gunnerus' død] æret som Præses og Strøm [sogneprest Hans Strøm] og øvrige fra Danmark Herrene Ancher sen. og Kall sen., Gullberg og Müller [Otto Frederik Müller, utgiver av *Flora Danica*]; fra Sverige: Herrene Linné [Carl von Linné, botanikeren], Ihre og Wargentín [Vetenskapsakademins sekretær]; fra Tyskland Herrene Michaelis og Darjes [Gunnerus' lærere i Jena]; fra Østerrike spesielt: Hell [Maximilian Hell, astronom, jesuittprest] og Jacquin [Nicolaus Joseph von Jacquin, botaniker]; fra Frankrike d' Alembert, Jussieu [Bernard de Jussieu, botaniker] og Gouan [en av to botanikerbrødre]; fra England Herrene Ellis og Miller [Philip Miller, botaniker] og fra Sveits Herrene Haller [Albrecht von Haller, botaniker] og Bonnet. Dette er navn som vitenskapen er velsignet med, og som er ærerike for selskapet.

Etter at den gode Gunnerus hadde tilbrakt 13 år i sitt bispedømme, som han delvis hadde helliget oppfyllelsen av embetets tunge plikter, delvis til å stabilisere og utbrede vitenskapene, hendte det noe uventet for en som ikke lenger kunne tenke seg noe annet for sitt otium i resten av levetiden enn å dele tiden mellom sitt hellige kall som biskop og litteraturstudier. Under en visitasreise i Dalene [Gauldal, Røros, Oppdal, Orkdal] i juli 1771 mottok han et kongelig brev der han ble tilkalt til København og ble beordret til å etterlate seg alt på stedet og påskynde reisen til Danmark. Han gjorde denne reisen så fort som mulig og ankom til København i september samme år. Da han kom dit hen ble det gitt ham kongelig mandat til å utarbeide og fremlegge forslag til en plan om å reformere Universitetet i København. Han skred omgående til verket og utførte mandatet prompte med de forbedringer som han syntes var nødvendige og nyttige. Han ville fullføre denne nye idéen om universitetet som han hadde uttenkt, men da han var midt i arbeidet om hvordan reformasjonen skulle befestes av en kongelig autoritet og settes ut i livet, inntraff det ubeleilige at regjeringen i vårt rike fordrev de altfor ivrige fornyerne¹⁰). Disse hadde dristet seg til å invadere med en overilt dristighet og styre med uinnviete hender og begynt med voldsom lidenskap å endre alle ting, så vel riktige som gale. Alle fornyelser som enten var stanset eller som skulle gjennomføres ble underkastet nye overveielser, om noen vedtatte fornyelser skulle fortsettes, og om andre i det hele tatt skulle iverksettes. Resultatet av dette ble at den av vår manns foreslåtte måte å reformere universitetet på ble forbeholdt en senere gjennomgang og ble lagt til side.

Siden han dermed hadde ferdigstilt mandatet, lengtet han etter å dra tilbake til fedrelandet og de vanlige, kjære embetsplikter og studier, og han ankom til Nidaros [Trondheim] i juni 1772 ¹¹⁾. Etter ankomsten gledet det hans sjel at selskapets glans dag for dag spredte sine stråler videre utover. Det behaget nemlig den opphøyde arveprins Frederik, nådigst å påta seg rollen som selskapets høye beskytter, for å kaste glans over det. Denne meget ønskverdige tiltreden som beskytter, brakte selskapet til et strålende høydepunkt hva angår både verdighet og nytte. Den samme fremragende prinsens velvillighet gjorde selskapet i stand til å inspirere og trekke frem i lyset landets ukjente talenter, med all sin nyttige og nyskapende energi. Derfor var vår mann så gjennomstrømmet av glede at han knapt kunne styre seg. Denne sin glede og selskapets takknemlighet mot den store velgjører, bevitnet han i en offentlig tale som han holdt til dennes velsignede fødselsdag den 5. oktober 1772. For øvrig bestemte han at den opphøyde beskytters velgjerninger mot selskapet skulle hylles med en takketale ikke bare ved den kongelige fødselsdag, men også på hans egen [arveprinsens] fødselsdag. Endelig ble den siste plikt den lykksalige [Gunnerus] fikk fullføre, en oppgave for en sjel som var kongehuset hengiven. Den påfølgende sommeren var den edle prins Karl av den gamle staten Hessen [Karl I av Hessen], den høyst verdige gemal for vår elskede prinsesse Louise, på gjennomreise i Norge med tanke på landets beskyttelse. [Han var stattholder i Slesvik, Holstein og Norge]. Da han ankom Nidaros [Trondheim] holdt Gunnerus en tale i dennes nærvær på et offentlig møte i Selskapet. Således skaffet han seg og selskapet æren av å motta og hilse prinsen.

Få dager etter dette påtok han seg en meget besværlig visitasreise til sjøs full av anstrengelser, og det selv om han ikke var helt frisk. Under denne reisen som ble hans siste menneskelige gjerning, hendte det som han selv hadde forutsett at han under returen til Kristiansund fikk smerter som var oppstått fra en undertrykt hemoroideutfloed. Etter å ha ligget til sengs i åtte dager med denne sykdommen¹²⁾, og uten noen form for medisinsk hjelp, vant ondet over naturen. Den 25. september 1773 gikk han endelig sin siste dag i møte. Han byttet således et virksomt og betydningsfullt liv med den salige død.

Her er ikke stedet for å omtale hvor trist og hardt hans død var for fedrelandet som følte tapet ikke bare av en svært årvåken biskop, men også av en lærd, nyttig og arbeidsom borger. Vitenskapsselskapet følte sorg da de ble fratatt sin preses og grunnlegger som det skyldte både sin eksistens og vekst. Han etterlot seg også slektninger og venner i hopetall, som var fratatt sin velgjørers støtte og oppsyn. Alle kan forstå at en mann som hadde vært så nyttig da han levde, fremkalte manges tårer i døden.

Gravferden til den avdøde ble tatt hånd om med høytidelig rituale. Den livløse kroppen ble ført til Trondheim og overlatt til graven med strålende prakt i henhold

til sedvane i katedralen. Ved denne anledning var det den høyst ærverdige domprost, nå hans etterfølger som biskop Markus Frederik Bang, en svært nær venn av den lykksalige, som lærd, fromt og veltalende forestod den lykksalige biskops gravferd for forsamlingen. Kort etter, også til ære for den lykksalige, utga den aktverdige mann Johan Nordahl Bruun, førstepastor ved Nykirken i Bergen, et sørgedikt til hans minne. Som de andre verk av denne svært geniale poet, var det svært elegant og hans liflige muse verdig. Sørgediktet bar tittelen: Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Tab ved den ærverdige biskop J.E. Gunnerus' død (i.e. Jactura regiae societas scientiarum norvegiae, obitu facta S.V. Ep. J.E. Gunnerus). Denne ble trykt i Nidaros [Trondheim] året 1773 i dets åttende volum. I den selvsamme selskapets forsamling 1. mars 1774 holdt også, som tidligere nevnt den berømte Herr Schøning en lovtale til ære for den gode biskop. Schøning var knyttet til ham med et svært tett vennskapsbånd og hans reisekamerat og oppsatt på å lære å kjenne fedrelandets oldtid. Selv hadde han også vært til stede da biskopen lå for døden og var vitne til smertene så vel som til hans kristne styrke og hengivenhet til Gud. Senere sørget han for å få utgitt denne lovtale med tittelen: Lovtale over H. H. B. Johan Ernst Gunnerus (Encomium S.V. Ep. J.E. Gunnerus) Nidaros, 1774, 8vo.

Etter at disse fakta i korthet er fremført i henhold til hvor langt min hukommelse kunne anslå dem, gjenstår det bare å sette opp en oversikt over de skrifter som er utgitt i Trondheim av vår lykksalige. Den er da som følger ¹³⁾:

- Hyrde Brev til Præsteskabet i Tronhiems Stift. Tronhiem 1758 8vo. Tysk utgave samme sted 1759. 8vo.
- Prædiken paa Jule Dag. Samme sted 1759. 8vo.
- Disputatio inauguralis de Existencia & Possibilitate Resurrectionis. København 1760. 4to.
- Jubel-Prædiken. Tronhiem 1760. 8vo.
- Præste-Vielses Taler. 1764.
- *Flora Norvegica*. Første del. Nidaros 1766. Folio.
- Klage-Tale over K. Friderich V. Tronhiem. 1766. 8vo.
- Tractatus de Fundamento legislatoriae divinæ. København 1766. 8vo.
- Anmærkninger til K. Leems Beskrivelse over Finmarkens lapper. København 1764. 4to.

Serien av vår manns skrifter sluttet av selve denne som holdes her: «*Flora Norvegica*» andre del, utgitt posthumt, som nå endelig har nådd sitt publikum.

Også Det Norske Videnskabelige Selskabs skrifter innholder følgende artikler som han har utarbeidet:

Bind I, utgitt 1761

- Afhandling om Siælens Udødelighed.
- Betragtning over Salomons Prædikers III, 19–22.

- Om Hav-Hesten, en Sjø-Fugl (*Procellaria Grönlandica*).
- Om nogle Lom-artede Fugle (*Colymbi*).
- Anmerkninger om Mineralier i Nordland og Finmarken.

Bind II, 1763

- Betragtninger over de Edomitiske Kongers Regjerings-Tid og Følge.
- Avhandlinger: Om Haae-Gælen. Om Sleep-Marken. Om Nisen. Om Hav-Katten. Om Sort-Haaen. Om en Sjø-Vext med Frøe-Huuse. (*Gorgonia resedæformis*). Om Haae-Skierdingen.

Bind III, 1765

- Om et Sjø-Træe, (*Gorgonia flabelliformis*). Om Løsning Steene eller Vette Nyrrer, Orme-Steene, og nogle udenlandske Frugter, som findes ved Stranden i Norge. Om Brugden, (*Squalus maximus*). Om Berg-Laxen, (*Coryphæoides rupestris*). Om Sjø-Musen, (*Aphrodita aculeata* Linnæi). Om Sjø-Pungen (*Tethyum sociabile*). Om Tyv-Ioen og dens Hun Skuen (*Larus parasiticus* Linn. & *Skua Hojeri*). Om Krykkien (*Larus tridactylis* Linn.). Om Hav-Hymberen (*Colymbus maximus*). Om Langviren (Lomvia) og Martens-Lumbe (*Colymbus Troille* Linn.). Om Topskarven (*Pelecanus cristatus*) og Jerven (*Mustela gulo* Linn.).

Bind IV, 1771

- Tale paa Kongens Fødselsdag 1768. Om nytten og Nødvendigheden af et Videnskabers-Selskab i en Stat, i Særdeleshed i Norge.
- Afhandlinger: Om en Haabrandts-Unge (*Pullus Squali glauci*). Videre Oplysning om Brugden (*Squalus maximus*). Om nogle Norske Coraller. Om adskillige Sjø-Svampe. Om nogle Norske Planter. Om Grund Vedden eller Hav-Granen (*Alcyonium arboreum* Linn.). Om Laxe-Størjen (*Scomber pelagicus* Linn.). Om Sjø-Musens Anatomie. Om Stour-Vagnen eller de Gamles Orca.

Bind V, 1775. Posthumt

- Tale paa Kongens Fødsels Fest. 1769.
- Afhandlinger: Om de Maader, paa hvilke Melken nyttes i Norge. Om en Sjø-Pung (*Actinia polymorpha*).

Dessuten ble forskjellige beskrivelser, først og fremst av naturen sendt av ham for å inngå i andre vitenskapelige akademier der han var medlem. Disse kan jeg ikke oppføre her da jeg ikke er kjent med dem.

Gunnerus' ry som lærd først og fremst i naturens anliggender og for sine doktrinens ros, var så stort at han ikke bare gjorde seg bemerket blant de mest berømte menn og vant deres vennskap, men også oppnådde et så velvillig bifall i flere av Europas mest blomstrende vitenskapsakademier og -selskap at de

konkurrerte om å få ham som medlem. Således utover vårt norske selskap hvis grunnlegger, preses og evige direktør han selv var, oppnådde han æren av å være medlem ved de vitenskapelige selskaper i København og Uppsala. Dessuten ved Akademie der Freien Kunsten Augustana, Det latinske selskap i Jena. Han var assessor ved selskapet i Frankfurt an der Oder; ved Akademiet i Paris ble han korresponderende medlem, en ære som sjelden pleier å tilfalle utlendinger, denne oppnådde han først få dager etter sin død.

Slik levde han sitt liv, slik døde han, den gode biskop Gunnerus. Så langt som det er sagt om ham, så levde han i sin helhet for Gud, fedrelandet og litteraturen. Dette viste han i overflod. Det ville være uriktig her å minnes hans private liv, hans sedvaner og hjemlige dyder, for det sømmer seg ikke for meg verken å skryte av min onkels dyder eller å felle dom over hans sedvaner, bundet som jeg er til ham ved blodsband. Likevel vil ingen kunne forby meg at dette blir sagt om ham: Det glødet alltid i ham en oppriktig fromhet overfor Gud og hans sjel var hengitt religionen, og selv fremviste han en utrettelig årvåkenhet og glødende iver i sine plikter. Når det gjaldt å dyrke vennskap var han trofast og pålitelig, og han viste en enestående menneskelighet mot dem han levde sammen med. Han var alltid rede til å utøve velgjørenhet mot hvilke trengende som helst, da spesielt slekt og venner. Da han selv var ungkar viste han en særlig faderlig kjærlighet når han hjalp dem med råd og midler, understøttet og beskyttet dem. Blant disse var jeg, hans nevø gjennom min far. De bemerkelsesverdige velgjerninger han viste meg, vil jeg aldri bli i stand til å rose tilstrekkelig, spesielt fordi han da jeg som 12-åring stod uten foreldre, mottok meg i sitt hus og elsket meg i en sønns sted. Han oppfordret meg til dyd ved formaninger og sunne leveregler. Han sørget for å utdanne meg i litteratur så vel hjemme som ved en offentlig institusjon. Da jeg var moden for akademiske studier, betalte han de nødvendige utgifter for at jeg skulle kunne dra til universitetet i København og dyrke disse som seg hør og bør. Kort sagt: han fremstod for meg som en far i kjærlighet som ikke kunne ha vært annerledes enn om den hadde vært fra naturen [dvs. om biskopen hadde vært hans biologiske far]. Dermed er det passende at jeg, som ikke kan være i stand til å bringe hans ånd den tilbørlige takknemlighet, så lenge jeg lever kommer til å hedre hans mange gjerninger gjort mot meg med et fromt og takknemlig minne. Jeg vil dyrke det kjære støv og minnet om den lykksalige, i henhold til hva som seg hør og bør, med en evig ærbødighet.

Noter

- 1) Dette er en sannhet med noen modifikasjoner da han også merkelig nok inkluderer noen få planter som bare var kjent fra Island.
- 2) Struensee opphevdte forhåndssensuren i 1770.
- 3) Der kom innstramninger av forordningen i 1773.
- 4) Vi tror det her må være en feilskrift eller feilerindring da vi bare har kunnet spore to brødre og to søstre.

- 5) I realiteten var dette siste en nødløsning da det oppstod kirkelige komplikasjoner med den første stillingen.
- 6) 4°, 8vo og folio er betegnelser for skriftenes format.
- 7) Kongen var ifølge historikere mest en gallionsfigur med større interesse for alkohol og utesvevelser enn statssaker og politikk – landet ble drevet av dyktige embetsmenn, bl.a. nevnte grev Moltke som antakelig var den som egentlig stod bak Gunnerus' bispeutnevnelse.
- 8) Schøning var rektor ved katedralskolen, Suhm ektemann til den rike Karen Angell.
- 9) Suhm og Schøning flyttet til Danmark allerede i 1765, samme år som Schøning ble professor i Sorø.
- 10) Struensee, som var den egentlige oppdragsgiveren til universitetsreformen, ble anklaget for landsforræderi og halshugget.
- 11) Etter en annen kilde var Gunnerus så dypt rystet over hendelsene at han låste seg inne i erkebispegården i flere dager.
- 12) Offisielt hadde han høy feber som skyldtes en lungebetennelse.
- 13) Titlene er modifisert, dvs. de avviker litt fra originalene.

CCCXV [315]. *Veratrum album* [*Veratrum lobelianum* var. *misae*, finnmarksnyserot] med oppdelte klaser og opprette kroner.

På norsk *Hviit Nysegras*, eller *Hviit Nyseroot*. På samisk, i Finnmark *Gastemra'se* (det er *Nyse-Græs*).

Vokser her og der og visselig rikelig i Finnmark, for eksempel i Kjelvik, Porsanger og Hopseidet, hvor jeg samlet den i året 1759, omkring slutten av måneden juni med blomster ennå ikke fullt utviklet, senere tilsendt fra Herr Weldingh, Øst-Finnmark til plansje V og medbragt av den daværende lederen for Finnmarks domstol, Hammer, og likeledes den ærverdige Herr Borchgrewinck; tidligere ikke angitt for Skandinavia.

Dens blad, som vokser omkring på gårdene til misjonærer i Varanger i Øst-Finnmark, tok snart livet av mange høns som hadde plukket littegrann derfra. Pulveriserte røtter anvendes av samene som nysemiddel [snus], men virker ikke helt helbredende, advarer leger, ettersom den er giftig. Men den har utmerket lindrende kraft mot forskjellige sykdommer, hvis den anvendes med forsiktighet, under ledelse av erfarne leger. Om dens kraft se hos den ansatte Haller på siterte sted og Gouan i fl. mons. s. 316. Her blir dens kraft av sistnevnte beskrevet som virkningsfull ved nysning, skabb, lus, hypokondri, overmøt [som beroligende middel], epilepsi, døvhet, feber, og skal brukes innvortes med forsiktighet: 6–7 gran [1 gran = 0,06 g, mengden angitt her: 0,4 g] knuste røtter. Jevnfør S. Paulli på siterte sted og qvadripart. s. 5 og følgende.

Plantene blir nesten mannshøye. Blomstene er hvitaktig grønne, hermafroditiske og hannlige hvilket fremgår av den svært fullendte beskrivelsen av planteslektene og utmerkete naturlige system som Linné har gjort. Se forøvrig vår plansje I fig. 2, 3 og spesielt 4 som fremstiller hermafroditiske blomster. Blomsterklasene er fra enkle til sammensatte og derav uoversiktlig oppdelt. Bladene er ovale til ovalt avlange, grovnerve, stengelomfattende og alternerende [egentlig skruetilte]. Se plansje I, fig. 1 og 6 der sistnevnte viser et blad med tilhørende skaft, i naturlig størrelse.

Note: Gunnerus tar feil når han skriver at finnmarksnyserot ikke var blitt angitt fra Skandinavia tidligere. Amtmann Lilienskiold har den med som *Helleborus*, fra Reinøya i Vardø, i «Speculum boreale» (1698).

CCCXVI [316]. *Lichen nivalis* [*Flavocetraria nivalis*, gulskinn] bladaktig, oppstigende, flikt, kruset, glatt, gropet, hvit med opphøyet kant.

På norsk *Snee-mosse*.

Vokser overalt på fjellet, for eksempel på Ålbygfjellet [Holtålen, Sør-Trøndelag], oftest blant moser og viklet inn i disse, oppdaget av meg i store mengder. Avvist av hester som har fått den tilbudt, som jeg lett kunne forutse, da kyr kun bryr seg om å spise få alger, og hester kun noen få alger og spesielt ikke lav. Men en og annen geit tar bestemt fatt i dens thallus og lar seg ikke hindre av den ru kanten.

CCCXVII [317]. *Zostera marina* [*Zostera marina*, ålegras, se note] [Ingen beskrivelse.]

På norsk *Marhalm*. I Nidaros [Trondheim] *Aalgræs* (fordi ålene under denne elsker å skjule seg) eller *Siøgræs*. I Kristiansand *Matløk-* (det er *Madløg-*) *Tang*. Vokser i norske hav, også ved Nidaros [Trondheim] i store mengder. Fersk, rå eller kokt spises den av hester, kveg, får eller geiter. Jeg vet om en person på Hitra i Fosen som ved hjelp av denne reddet sin buskap fra å dø, krypende på sine knær av sult etter at han tidligere hadde gitt dem forskjellige andre arter av alger. Jyder utvinner salt derav ifølge oec. mag. III, s. 169. I året 1737, på reisen til Fladstrand, har jeg selv sett at fisk konserveres med saltvann som utpresses fra den. Men fra den svartner spiser verken allmuen eller de fattige derav.

Note: Herbariet inneholder ett belegg som viser seg å være smalålegras *Zostera angustifolia*. Den blir ofte feilbestemt også nå til dags. Gunnerus' belegg er sannsynligvis det eldste fra Norge.

CCCXVIII [318]. *Rumex maritimus* [*Rumex maritimus*, fjærehøymol, men se note]. Med tokjønnete blomster, og tannete fruktdekkblad med korn: blad linjeformete.

På norsk *Strandsyre*, *Havsyre*, *Guulsyre*.

Samlet på stranden i Molde i Romsdal i året 1767. Fortæres av kveg.

Note: Her gjør trolig Gunnerus en feilbestemmelse. Fjærehøymole *Rumex maritimus* er ikke kjent viltvoksende utenom det sørøstligste Norge. Herbariet hans inneholder ikke materiale som kan bekrefte funn av fjærehøymol.

CCCXIX [319]. *Rosa canina* [*Rosa canina*, steinnype, men se note]. Med ovale nyper på glatte skaft: og bladskaftene tornete.

På norsk *Nyper*, *Nyperoser*, *Klunger*.

Anvendes fremfor alt som levende hegn. Til dette bruk er den godt tilpasset på svært sterile, fremspringene knauser, hvor knapt andre buskvekster er egnet til dette formål.

Se for øvrig om dens bruk hos S. Paulli på siterte steder.

Note: Navnet *Rosa canina* er i lang tid blitt brukt om flere ville rosearter. Til nå er steinnype *Rosa canina* ikke funnet nord for Frøya. I og med at Gunnerus sier at rosen brukes som hekk, må det være andre og vanligere arter enn steinnype han refererer til. Herbariematerialet trenger revisjon.

CCCXX [320] *Circaea lutetiana* [*Circaea lutetiana*, stortrollurt, men se note].

Med opprette stengler, og flere blomsterklaser.

På norsk *Største Trollgras*. En og annen gang *Natskade*.

Vokser på Dragåsen [i Midtre Gauldal, Sør-Trøndelag], spredt i skogen, og likeledes ved Nidaros [Trondheim]. Pulverisert har den smertestillende kraft, oppløst virker den mot haemorider ifølge Gouan. Avvises av småfe med unntak av geiter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men her gjør Gunnerus opplagt en feilbestemmelse. Stortrollurt *Circaea lutetiana* vokser i kyststrøk nord til Romsdal, så når han angir den fra Midtre Gauldal og Trondheim, er det trollurt *Circaea alpina* han refererer til.

CCCXXI [321]. *Satyrum repens* [*Goodyera repens*, knerot]. Med trevlete knoller: de grunnstilte bladene er ovale; blomstene er ensidig nedbøyde. Se vår plansje VI, fig. 1.

[På norsk] *Kryphuvendel*.

Vokser i skoger i Nordlandene og Finnmark, for eksempel i Alta, men sjelden og særlig sjelden er dens varietet β som jeg har samlet i en skog i Tromsø i året 1767. Blomstene er hvite, og rotstokken leddet.

CCCXXII [322]. *Arenaria peploides* [*Honckenya peploides*, strandarve]. Med ovale, spisse, kjøttfulle blad.

På norsk *Fjære-norell*. I Romsdalen *Norellgras*.

Vokser på havstrender i Finnmark, Nordlandene og Romsdal.

Bladene er svakt krusete (som det likevel så vidt er mulig å se på tørre [pressete] planter); blomstene er hvite. Blomstrer i måneden juli. Denne sukkulente, salte planten blir ivrig begjært av kyr, får og likeledes hester som jeg ofte har sett.

CCCXXIII [323]. *Juncus campestris* [*Luzula campestris*, markfrytle, men se note]. Med flate, litt hårete blad; med sittende og skaftete aks.

På norsk *Marke-Frytle*. På Innherred *Luse-Græs*. På samisk i Varanger *Vuolatas-ra'se*. På kvensk i Finnmark *Hilveheine* ifølge Weldingh.

Vanlig på tørre steder: dens varietet *b. linnaeana* (fl. lapp. plansje 10, fig. 2) finnes i fjellet og i Finnmark.

Note: I herbariet er det 23 ark under dette nummeret, men trolig er bare én plante markfrytle *Luzula campestris*. Den vokser ikke i Finnmark. Andre arter på arkene er bl.a. hårfrytle *Luzula pilosa*, bakkefrytle *Luzula multiflora* og aksfrytle *Luzula spicata*. Materialet trenger revisjon.

CCCXXIV [324]. *Betula alba* [*Betula* spp., bjørk, se note]. Med ovale, tannete, tilspissete blad.

På norsk *Bjørk* eller *Bjerk*. På samisk, i Varanger *Soaakkje*, flertall *Soaagjek*. På kvensk i Finnmark *Goigio* (flertall *Goigiot*).

Vokser overalt i skog.

Samene anser innerbarken [dvs. sevjelaget] som en delikatess som de kaller *Alos* (i flertall *Aellosak*), men av denne grunn har samene ødelagt uttallige bjørketrær, og likeledes av samme grunn mange furutrær. Sevje som om våren drypper ut av sår på stammen virker urindrivende og letter diabetes ifølge Boehm. Bladene farger gult, og beskytter (på samme måte som grå lut fra denne bjørk) oster mot makk, act. helv. I, s. 841. Se for øvrig om dette treets mangfoldige bruk i Kalms dissertasjon i Åbo 7. desember 1759, som også kan leses på tysk i den berømte Schrebers samling: *Neue cameralschriften*, del VIII, s. 154 og følgende.

Note: I og med at Gunnerus angir at treet vokser «overalt», er det helst (dun)bjørk *Betula pubescens* han omtaler. Beskrivelsen kan også omfatte hengebjørk *Betula pendula*, som er mindre utbredt og meget sjelden i samiske områder. Herbariet inneholder ikke belegg av bjørk.

CCCXXV [325] *Carex panicea* [*Carex panicea*, kornstarr], med skaftete, opprette, spredte aks, de hunnlige linjeformete: og avrundete, oppblåste kapsler [han sikter til fruktgjemmer].

På norsk *Pløj-Skjæne* eller *Pløj-star*, fordi dens blomstring angir tiden for pløying om våren.

Vokser på Gløshaugen ved gjerdene til gården Berg og for øvrig på torvkledde og myrlendte steder.

CCCXXVI [326]. *Boletus suberosus* [*Piptoporus betulinus*, knivkjuke], uten stilk, tueformet, hvit, glatt; med kantete, irregulære porer.

På norsk *Hviit-Knøsk*, *Bløt-Knøsk*, *Hvid-Bjerke-Sop*, likeledes *Sop-Kork* eller *Forme-Sop*. På samisk, i Varanger *Spabba*, flertall *Spabak*.

Vokser på stammer av bjørk.

Samene anvender den til mindre støpeformer. Likeledes anvender de og andre den som kork skjønt den ikke er særlig egnet til dette formål på grunn av sin bløte og porøse egenskap.

CCCXXVII [327]. *Boletus fomentarius* [*Fomes fomentarius*, knuskkjuke], uten stilk, tueformet, ujevn, avrundet med sylindriske, likeformete, blålige porer.

På norsk *Bjerke-Sop*, likeledes *Knøsk*. På samisk, i Varanger *Zhiadna* flertall *Zhianak*, i Porsanger *Skadna*.

Vokser på bjørk.

Av denne (som samene nå kaller *Duouvle*) gjøres moksa-erstatning som de anvender på kroppen (med unntak av mage og rygg). Den brukes også som tennmiddel, som når den er riktig behandlet kalles *Niusak* av samene.

CCCXXVIII [328]. *Peziza cyathoides* [*Crucibulum laeve*, vanlig brødkorg], begerformet med opprett, stump kant.

På norsk *Froubæker*.

Forkommer rikelig om våren på gården Berg på stedet man kaller Smidjen. Finnes ikke langt bort fra gården der den vokser på fet jord og på kumøkk. Er oransjefarget og av størrelse som frøene hos fuglevikke, begerformet. Det er mulig at den iblant presser sammen fra siden eksemplar som den støter på fra en annen kant. Har ennå ikke sett frø [Gunnerus mener nok sporer].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er umulig å være sikker på hva dette er, men vi slutter oss til Eckblads (1955) og Eckblad & Høilands (1985) konklusjon: det dreier seg om vanlig brødkorg.

CCCXXIX [329]. *Peziza scutellata* [*Scutellinia scutellata*, rødt kransøye], flat med hvelvet kant, småhåret.

På norsk *Frouskaal* eller *Soppskaal*.

Vokser sammen med foregående, oftest blandet.

Av størrelse og farge som foregående: men opptrer flat i mikroskopet [lupen] med litt bøyd og hårete kant (noe som også gjelder hele den ytre overflaten når man har kraftig bevæpnede øyne [dvs. ser i lupe]).

CCCXXX [330]. *Agaricus campanulatus* [se note], stilket: med klokkeformet, stripet, gjennomsiktig hatt; oppstigende skiver: glatt stilk.

På norsk *Klokkesopp*.

Vokser med de nærmest foregående.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Identifikasjonen er usikker. Beskrivelsen tyder på en hette-art *Mycena* som ikke vanligvis vokser på gjødslete steder.

Andre kandidater som passer bedre til den økologien er sprøsopp *Psathyrella* og flekkskivesopp *Panaeolus* slik Eckblad & Høiland (1985) foreslår, og ikke minst skjellblekksopp *Coprinus*.

CCCXXXI [331]. *Sedum annuum* [*Sedum annuum*, småbergknapp], med opprette, enkeltstående stengler og ovale, sittende, oppsvulmede, alternerende blad.

På norsk *Hvid-Bergknop*.

Vokser ved Nidaros [Trondheim], i Grytten i Romsdal og i Gudbrandsdalen.

Blomstene er hvite.

Note: Gunnerus angir feil blomsterfarge; blomstene til småbergknapp er gule, men i herbariet ligger faktisk småbergknapp. Hvitbergknapp *Sedum album* har hvite blomster, likledes kystbergknapp *Sedum anglicum*. Gunnerus kan ha sett alle tre.

CCCXXXII [332]. *Prunus Padus* [*Prunus padus*, hegg] med blomster i klaser, bladfellende, tokjertlet ved bladbasis.

På dansk og norsk *Hegg, Heggebær-Træ*. På samisk *Duobm*, flertall *Duomak*. På kvensk *Duome*, fletall *Duomet*.

Vokser i hele Norge, i vår del av landet mest vanlig nordover. Forekommer dessuten også i Øst-Finnmark ved bredden av elven som populært kalles Tana-elven der den er mindre vanlig.

De innfødte bruker dens pressete bær til å blande i brennevin for velsmakens skyld, på samme måte som med kirsebær. Av den unge veden fremstilles meget gode tønnebånd.

Røttene farger rødt ifølge Lind.

CCCXXXIII [333]. *Ledum palustre* [*Rhododendron tomentosum*, finnmarkspors]. [Ingen beskrivelse.]

På norsk *Finne-Thé, Finmarke-Post, Skov-Rosmarin* (jf. nr. 293, del 1), *Stinkgrass*. På samisk i Varanger *Jægge-guotz*, (flertall *Guotzagak*) eller *Ægge-guotz*, også *Guotz-råse*. På samisk i Porsanger *Jægge-råse*. ... På kvensk *Suun-burre* ifølge Weldingh.

Vokser overalt i Finnmark, rikelig på myrer, også på Grønland. I Tyskland brukes den på grunn av den kraftige lukten på tøy for å fordrive møll. Rupp. Med denne fjernes skabb fra badrom. En innsprøyting av planten mildner dyrisk hoste [kikhoste?], slik man har en resept for i Porsanger. Brukes utvendig i destillert vann mot hodepine. Ved nedlegging i olje med bjørkebark mildner oljen den spesielle lukten ved russisk lær, ifølge Linné.

CCCXXXIV [334]. *Boletus igniarius* [*Phellinus igniarius*, seljeildkjuke] uten stilk, puteformet, med svært små porer.

På norsk *Fiinknøsk, Illsopp, Sopptønder*.

Vokser på gamle trær. Samene bruker den som knusk og moksa, liksom *B. fomentarius*. Hvorledes den bør tilbredes for den første bruken forklarer Gleditsch i meth. fung. s. 79, hvor han også viser at den bearbeides til et meget bløtt skinn, og dessuten at man av den kan lage klær til mennesker. Hvordan man fremstiller knusk av den offentliggjøres også av Schreb. i coll. oec. VI, s. 338.

CCCXXXV [335]. *Saxifraga Hirculus* [*Saxifraga hirculus*, myrsildre] med avlange, nakne [ikke hårete], ubevæpnede [uten torner] stengelblad som sitter spredt.

På norsk *Moos-silre*.

Vokser på fuktige, moserike steder, meget sjelden for eksempel i Varanger i Øst-Finnmark hvor jeg samlet den i året 1762.

Note: De to eksemplarene i Gunnerus' herbarium under nr. 335 er imidlertid begge gulsildre *Saxifraga aizoides*. Myrsildre er kjent fra Varanger, så det kan godt være at Gunnerus samlet den der. Se også nr. 541.

Finnmarkspors *Rhododendron tomentosum*, uten lokalitet, med notater om samiske navn. TRH V-186727 (333.1).

CCCXXXVI [336]. *Mnium annotinum* [se note] med ovale, tilspissete, gjennomsiktige blad og stilker som nærmest kommer fra basis, og hengende støvbærere [han sikter til kapsler].

På norsk *Lûtmærle*, en og annen gang *Pantelok-Mose*.

Vokser på gården Berg på ved av furu ved dammen, også på spaserbroer i Bergen. Unge støvbærere [han sikter til kapsler] er svakt grønne, nærmest pæreformet og hengende, når de modner er de rødlige og opprettstående. Mange skudd kommer fra samme rot, sjelden grenete. Bladene er nålformete, og innoverbøyde (neppe utsperrete).

Note: De små acrocarpe mosene bød Gunnerus og hans samtidige på store utfordringer. Belegget i herbariet er opalnikke *Pohlia cruda* (Hedw.) Lindb., en art som ikke vokser på treverk! Mye tyder på at det kan ha vært ugrasvegmosen *Ceratodon purpureus* Gunnerus har hatt i tankene (og foran seg).

CCCXXXVII [337] *Pinus sylvestris* [*Pinus sylvestris*, furu] med nåler i par på enkeltvis anlegg, glatte.

På norsk *Furu*; *Toll*. På samisk *Bætze*, flertall *Bæzek*. På kvensk *Bæthje* eller *Soa're*.

Vokser i skog, se nr. 39 i del 1.

De innfødte omtaler flere forskjellige varianter av *Pinus sylvestris*. Det er basert på følgende:

I. Vedens kvalitet. Disse omfatter forsåvidt:

1. fast og kompakt, som kalles *Ahl-furu*, eller oftest *Malmfuru*.
2. myk og løs, som man kan høre omtalt som *Gjet-furu* eller *Yt-furu*.
3. tørr, av denne grunn *Gadd-furu*.

II. Bare på grunn av voksestedet, hvilket er:

1. på fjell og berg, folkelig *Fjeld-* eller *Bjerg-furu*.
2. på myr, folkelig *Myr-furu* etc.

Herav er det åpenbart at ett og samme tre på grunn av veden kan kalles, når den er kompakt [kjerneved] *Ahl-furu*, og når dens ytre er mykere og mindre kompakt [splint], *Giet-* eller *Yt-furu*, skjønt benevnelsen for det meste pleier å skje etter hva man foretrekker.

Man kaller en mindre furu for *Furu-toll*, på samme vis som en mindre gran betegnes som en *Gran-tolle*. Derfor kalles *Pinus palustris* [furu på myr, myrfuru] populært *Myr toll* eller *tolle*.

Av den tynneste barken lages fôrmel til kalver og hester, som til og med brukes til menneskeføde under hungersnød. Meget om dette treets anvendelse er fremstilt i del 1 nr. 39. som viser hvordan fattige norske bønder gjør brød av barken av *Pinus abies* (på norsk *Gran*; tysk *Tanne*, *Rothe Tanne*) som de forveksler med furu.

CCCXXXVIII [338]. *Jungermannia epiphylla* [*Pellia epiphylla*, flikvårrose, men se note], ustilket med småblad dannet på thallus [sikter antakelig til de krusete, bladlike kantene].

På norsk *Leverkretle*.

Vokser på gården Stene [Steinan] ved Nidaros [Trondheim] hvor den ble sendt til meg av Herr Doktor Henrici den 30. april 1766. Etterpå har jeg ofte funnet den ved elvebredden.

Note: Det eneste bevarte belegget i Gunnerus' herbarium er en nesten ubestemmelig klump av bladmoser, hovedsakelig nikkemose-arter *Pohlia*, som ikke har noe med vårrose *Pellia* å gjøre. Flere *Pellia*-arter finnes i Trondheim.

CCCXXXIX [339]. *Gnaphalium uliginosum* [*Gnaphalium uliginosum*, åkergråurt], urteaktig med grenete stengler som spriker i ulike retninger med blomstene øverst.

På norsk *Svart Katte-Foot*, på Nordmøre *Semmel-fivel* (Eilert Hagerup Kempe).

Vokser gjerne på fuktig mark, ofte der vannet blir stående om vinteren, for eksempel ved Nidaros [Trondheim] og på Tingvoll på Nordmøre, også her og der til fjells.

Blomsterhodene er ikke alltid svartnende, men iblant gulnende og ikke sjelden bleke, men alltid glinsende.

Note: I herbariet er der også ett belegg av dverggråurt *Omalotheca supina* under dette nummeret, noe som forklarer den feilaktige påstanden at åkergråurt også finnes i fjellet.

CCCXL [340]. *Scirpus maritimus* [*Bolboschoenus maritimus*, havsivaks], strå trekantete med sammentrengt, bebladet topp [aks], treflikete aksskjell, de mellomste [børstene] nålefomete.

På norsk *Hav-sæv*.

Vokser her og der langs havstrender. Spises begjærlig av alle slags kveg, siden den er salt.

Om denne hører til *Juncus* eller *Scirpus* strides de lærde, noe som vises i avdelingen av Teilmand hos Pontopp. i atl. dan. I, s. 559 der den føres til *Juncus*, og på kimbrisk kalles: *Harrild*. Men dens naturlige voksested og fremfor alt meget annet tilsier at jeg ikke kan se at disse to gressartene er denne. Muligens kanskje *Triglochin* (oftest *maritimum*, Fl. norv. I, nr. 153. Oed. Fl. dan. plansje 306) og *Juncus*: *Harrild* har vært anvendt for samme gress. Om denne sak se mer i act. nidr. V og ellers i Holchs lærde avhandling der den behandles.

CCCXLI [341]. *Salix glauca* [*Salix glauca*, myrvier, se note] med hele, avrundet avlange blad som er tynt hårete under.

[På norsk] *Tytvie*.

Salix glauca, fra «Hammerfæst»
06.07.1767, Hammerfest i Finnmark.
TRH V-186738 (341.4). Kvisten til
høyre er ullvier *S. lanata*, men de to
til venstre er russevier *S. glauca* ssp.
stipulifera, samlet 25 år før M. Vahl
publiserte *S. appendiculata* i *Flora*
Danica (plansje 1056, 1792) (Jonsell
1999).

I Nordlandene, men uvanlig.

Note: Under dette nummeret ligger i herbariet hele 40 belegg, og mange av dem er ikke myrvier. Materialet trenger revisjon.

Litteratur

Jonsell, B. 1999. Additional nomenclatural notes to Flora Nordica (Lycopodiaceae – Polygonaceae). – Nord. J. Bot. 19: 385–387.

CCCXLII [342]. *Typha angustifolia* [*Typha angustifolia*, smal dunkjevle], halvrunde blad, de hannlige aksene er også hunnlige nederst [har hunnblomster nederst].

På norsk, i det sørligste *Krutlæsker*.

Med halvrunde blad; det hannlige akset skilt fra det hunnlige.

Vokser i det sørlige Norge blant siv. Aksene legges på brannsar. Bladene spises av kveg. Hvor den faktisk vokser rikelig (hvilket neppe kan sies om den i Norge) anvendes den til å holde flammen på ildstedet ved like, ifølge Schreber.

CCCXLIII [343]. *Ajuga pyramidalis* [*Ajuga pyramidalis*, jonsokkoll], firkantet pyramideaktig.

På norsk *Jonsok-Koll* ifølge Strøm.

Vokser i enger på gårdene Berg, Grilstad etc., vanlig.

Lindrer sår, blåmerker, brokk, lever- og urinveislager, anvendt både utvendig og innvendig. Enkelte mener at det på grunnlag av forsøk er grunn til å tvile på dens lovpriste krefter.

Bugula hos Simon Paulli i flor. dan. s. 33, nr. 21 er denne, likeledes hos Dodonaeus i pemt. s. 135, så vel som hos Linné i sp. pl. bind II, s. 785 som har *Ajuga reptans* som synonym; hva som for øvrig sies om de medisinske egenskapene til Bugula eller *Consolida media*, se Gouan fl. monsp. s. 88 og hort. monsp. s. 269.

CCCXLIV [344]. *Turritis hirsuta* [*Arabis hirsuta*, bergskrinneblom], med totalt hårete blad, stengelomfattende,

På norsk *Hvass-Sinnep*, *Taarnsinnep*.

Vokser på Ladehammeren ved Nidaros [Trondheim] og for øvrig i skogsbeiter.

CCCXLV [345]. *Plantago media* [*Plantago media*, dunkjempe], med dunhårete, rundt avlengt blad; sylindriske aks på runde skaft.

På norsk *Soutunge*.

Vokser på gården Berg og Ladehammeren ved Nidaros [Trondheim].

CCCXLVI [346]. *Phallus impudicus* [*Phallus impudicus*, stanksopp], stilket, med slirer og kamret hatt.

På norsk *Falske Morkler*.

Vokser på Ladehammeren der den ble samlet i måneden august i 1765. Den tilskrives kjønnsdriftsstimulerende og urindrivende kraft. Inntatt i for store mengder virker den abortfremkallende ifølge enkelte, mens andre benekter det ifølge Gled. Doktor Hill kaller denne slekten *Dictyaria*, fordi fallosene [fruktlegemene] er nettmønstrer, av det greske ordet *dichyos*, som betegner et nett.

Note: Gunnerus har misforstått Hill; hans sopp er en annen, sørlig art som virkelig har et nett som henger ned fra "hodet».

CCCXLVII [347] *Fucus Filum* [*Chorda filum*, martaum], med trådformet blad [thallus], nokså skjøre, matte.

I Nidaros [Trondheim] *Martoum* (*Martømme*), likeledes *Kiærringtoutm*. På Sunnmøre *Pine*.

Vokser her og der i havet. Kveg setter pris på den og oppsøker den.

CCCXLVIII [348]. *Turritis glabra* [*Turritis glabra*, tårnurt], med tannete, hårete rosettblad og hele, glatte stengelomfattende stengelblad.

På norsk *Glat Taarn-Sinnep*.

Vokser ved Nidaros [Trondheim] der Herr Doktor Henrici har samlet den; også på forskjellige tak i Orkdal.

CCCXLIX [349]. *Verbascum Thapsus* [*Verbascum thapsus*, filtkongslus], med blad som er hårete på begge sider og nedløpende.

I Nidaros [Trondheim] *Lungegræss*.

Vokser i Nidaros [Trondheim] og Dalene [Gauldal osv.], vanlig.

I Dalene [Gauldal osv.] brukes et avkok mot tæring hos mennesker og kveg, se act. nidr. III, s. 573.

CCCL [350]. *Hyoscyamus niger* [*Hyoscyamus niger*, bulmeurt], med stengelomfattende, bukttannete blad og sittende blomster.

På norsk *Hønbane*. I Gudbrandsdalen *Tanwerksgras* (fordi den lindrer tannverk når den anvendes på tannkjøttet).

Vokser i hager, ved hus etc. ved Nidaros [Trondheim], neppe sjelden. Sett av meg rikelig, her og der i Gudbrandsdalen.

På grunn av sine smertestillende og avslappende egenskaper anbefales den til ytre bruk, for eksempel i omslag, men på grunn av sin narkotiske og giftige effekt fraråder mange leger at den brukes innvendig. Røttene sies å utrydde mus.

Stanksopp *Phallus impudicus*, en av de få soppene som finnes i herbariet. TRH F-9923 (346.1). Foto Klaus Høiland.

CCCLI [351]. *Ribes nigrum* [*Ribes nigrum*, solbær], torneløse, hårete klaser med avlange blomster.

På dansk og norsk *Soolbær*.

Vokser på Hundløen i sognet Stod [i Steinkjer, Nord-Trøndelag], hvor den andre steder er sjelden på stranden.

Bærene gir en mettet rød farge ifølge Linder II, s. 45. Konsentrert saft anbefales mot angina av Linn. am. ac. og Ludw. ect. II, s. 45.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er uvisst om planten Gunnerus fant i Stod var viltvoksende eller forvillet fra dyrkning. Det finnes indikasjoner på at solbær kan være en hjemlig (indigen) art i deler av landet, kanskje også i indre deler av Trøndelag.

CCCLII [352]. *Carum carvi* [*Carum carvi*, karve]. [Ingen beskrivelse.]

På norsk *Karve*, *Karve-Kaal*. På samisk *Karnevak*. På kvensk *Kumina*.

Vokser overalt i eng, ytterst vanlig ved Nidaros [Trondheim].

De spede [unge] bladene sammen med oppstykkete røtter kokes som kålerstatning. Røttene er, som de hos pastinakk, spiselige.

CCCLIII [353]. *Pimpinella Saxifraga* [*Pimpinella saxifraga*, gjeldkarve], med finnete blad, de i basalrosetten er ganske avrundete [brede], mens de øvre [på stengelen] er linjeformete [trådsmale].

På norsk *Qvæsgras*, *Pimpinelle* eller *Pimpernelle*.

Vokser nesten overalt på tørre steder.

Buchwald kaller roten for *Piper europaeum* [Europas pepper] og anbefaler den derfor som peppererstatning. For øvrig medisinsk bruk se S. Paulli s. 319, nr. 169, Buchwald og øvrige.

CCCLIV [354]. *Galeopsis Ladanum* [*Galeopsis ladanum*, dundå, men se note], med internodier som er jevnlange med grenene, og blomsterkranser som overalt [i hele blomsterstanden] sitter spredt.

På norsk *Ækredaa*.

Vokser på gårdene Berg, Stene [Steinan], Grilstad, i åker og eng. Varierer med hvite blomster [av synonymene fremgår det at blomstene normalt er purpur].

Note: Dundå er en sørlig art i Norge som vokser i tørrbakker og ikke som åkergress. Belegget i herbariet er en annen då-art.

CCCLV [355]. *Trollius europaeus* [*Trollius europaeus*, ballblom], med gjenlukkete blomster og nektarier av samme lengde som støvbærerne.

I Nidaros [Trondheim] *Knap-Soløj*; av og til *Bollerblomster* ifølge Oeder. ... På samisk i Varanger *Boaallo-ra'se* ifølge Weldingh, også *Gjedde-Boaallo*, flertall *Boaalok*. På kvensk *Gjelda-kukka*, flertall *Kukaiset* (det er *Koboller*).

Vanlig.

Brukes i Kristiansand i fotvask mot skabb ifølge Kalm it. am. I, s. 76.

Note: Det kan synes merkelig at Gunnerus refererer til bruken av ballblom i Kristiansand, der arten knapt har vært funnet, og fra en reiseberetning fra Amerika, men ikke til egne erfaringer fra Nord-Norge, bortsett fra de samiske og kvenske navnene. Finnen Pehr Kalm oppholdt seg på Sørlandet under utreise til Amerika i årsskiftet 1747/48 og noterte lokale skikker som meddeles i reiseberetningen. Han er nok blitt fortalt om ballblom, uten å kunne kontrollere noen eksemplarer siden han var der om vinteren. Det er mulig at det her foreligger en misforståelse.

CCCLVI [356]. *Vicia Cracca* [*Vicia cracca*, fuglevikke], med flerblomstrete blomsterskaft og taklagte blomster; småbladene er avlange og dunhårete; stiplene er hele.

På dansk og norsk *Fuglevikker*, *Musærter*, likeledes *Vejgrass*, *Vejflock*, og iblant *Væflock*, eller *Viflock*. ... På samisk i Varanger *Sappalak*, flertall *Sappalagak* ifølge Weldingh.

Svært vanlig i kantene av åkre og dyrket mark, også i skogen i Finnmark. Frøene virker fetende på hester Linn. am. ac. VI, s. 360. Spises kun av kveg og får når sult tvinger dem.

CCCLVII [357]. *Trifolium arvense* [*Trifolium arvense*, harekløver, men se note], med runde, hårete aks; de trådformete tennene på begeret er jevnlange.

På norsk *Hare-foot*.

Vokser her og der ved Nidaros [Trondheim].

Note: Harekløver er en sørlig tørrbakkeart som ikke forekommer i Trondheim. Under dette navnet ligger i herbariet ett eksemplar av rødkløver *Trifolium pratense* og ett av skogkløver *Trifolium medium*. Den siste er sjelden i Trøndelag, men vokser ved Apoteket på Byneset, som vi vet Gunnerus besøkte.

CCCLVIII [358]. *Humulus lupulus* [*Humulus lupulus*, humle] [Ingen beskrivelse.] På dansk og norsk *Humle*, *vild Humle* (hannlig eller steril i Danmark og Sverige, *Gall-Humle*, på norsk også *Vand-Humle*).

Vokser ved gården Grilstad ved broen og forøvrig ved Nidaros [Trondheim].

Dyrkes også ofte (strekker seg helt til Nidaros stift) fra Innherred og Surnadal.

Unge skudd av denne spises i likhet med asparges for å rense blodet, løse magen og hindre forstoppelse i leveren og milten ifølge Fl. angl.

Unge skudd spises i Belgia både som tørkete og kokte. Linn am. ac. VI, s. 123, nr. 32.

Saften av humle leger sår i ørene ifølge Bart. M. D. D., s. 117.

Blomstene kokt i øl hjelper øyeblikkelig mot tannverk. Samme sted [dvs.

Bartholin] s. 121.

Hunnplante av humle *Humulus lupulus*, uten lokalitet. TRH V-186798 (358.1).

CCCLIX [359]. *Lichen cocciferus* [*Cladonia coccifera*, grynørdbeger, men se note], med enkle, hele begre og runde stilker og med røde vorter [apothecier]. På norsk *Kermes-Sopp*.

Vokser på berget Houen ved gården Berg; ved Jonsvatnet på gården Simen [Sim], vanlig.

Note: *Cladonia coccifera* har ved nyere undersøkelser vist seg å inneholde flere arter, og Gunnerus oppfatning er kollektiv, skjønt det meste av hans herbariemateriale er denne arten i strikt mening.

CCCLX [360]. *Lichen cornucopioides* [*Cladonia* sp., se note] med enkle begre og kortere blad [phyllocladier] og røde vorter [apothecier].

På norsk *Fyllhorn-mosse*.

Vokser med foregående i skog, vanlig.

Note: Hvordan navnet skulle anvendes er nokså uklart siden Linnés beskrivelse var ganske upresis, og navnet er nå blitt forkastet (det er ikke i bruk). Siden der ikke er noen eksemplarer i Gunnerus' herbarium, er det vanskelig å si hva Gunnerus anvendte navnet på.

Den 1–2 cm store knollen av jordnøtt *Conopodium majus*. Foto Eli Fremstad, fra Milde i Bergen, Hordaland.

CCCLXI [361]. *Bunium bulbocastrum* [*Bunium bulbocastrum*, knollkarve, men se note]. [Ingen beskrivelse.]

På nord *Jordnødd*.

Vokser på Sunnmøre, ifølge Strøm; ved Bergen og Stavanger ifølge Oeder, på grus og sand.

Knollene er spiselige og velsmakende. Se Screb. N. cam. Schr. I, s. 212 og følgende hvor han omtaler en plante som han mang en gang har brakt til sin hage i Paris under navn av Karls pung.

Anbefalt mot blodig uriner og oppkast.

Note: Her gjentar Gunnerus en misforståelse som går tilbake til Linné som bestemte et eksemplar han fikk fra sin elev Anton R. Martin fra Bergen i 1750, til knollkarve (Jørgensen 2003). Planten det gjelder er jordnøtt (hvis norske navn Gunnerus angir korrekt), senere (på 1800-tallet) beskrevet som *Conopodium majus*. Knollkarve er en tilfeldig, fremmed gjest i vår flora, mens jordnøtt er en hjemlig art som det er mye av på Vestlandet. Den vokser i enger, ikke grus og sand som Gunnerus angir (ifølge Oeder). Han hadde åpenbart ingen egne eksemplarer. Jf. nr. 460.

Litteratur

Jørgensen, P.M. 2003. Anton Rolandson Martin, en Linné-elev i Bergen 1750. – Bergens Mus. Årb. 2003: 32–35.

CCCLXII [362]. *Campanula rotundifolia* [*Campanula rotundifolia*, blåklokke], med nyreformete basalblad, de på stengelen er lineære.
På norsk *Blaa-Klokke*, *Blaa-bielle* eller *Biølle*. På kvensk *Sininen-Cukka*.
Både var. *minor* og *rotundifolia vulgaris* C.B. [Caspar Bauhin] vokser i enger. Friske blomster, kokt og bare gnidd med hendene gir blåfarge på ull og lin ifølge Strøm. I utlandet lages det grønnfarge av blomstene ifølge Schwenchenfeld og andre.

CCCLXIII [363]. *Equisetum arvense* [*Equisetum arvense*, åkersnelle] med nakne [bladløse], fruktifiserende stengler, med sterile blad [sidegrener].
På norsk *Kierringrok*, *Snelgras*, på Sunnmøre også *Hestefivel* ifølge Strøm. På samisk i Varanger *Suobbosuoine*. På kvensk *Garva-corde*, flertall *Garva-Cordhet* ifølge Weldingh.
Svært vanlig overalt i åkre. Giftig for kveg og får.

CCCLXIV [364]. *Agaricus clavus* [se note], stilket med skittengul hatt, konveks, stripet med på stilken nedløpende hvite lameller.
På norsk *Gulhatt*.
Vokser på gården Berg der den ble samlet etter regn.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er åpenbart en gul liten sopp, men det er vanskelig å si hva det kan være. Det høres ut som en eller annen navlesopp *Omphalina* s.lat., der det finnes flere gulaktige arter i Norge, for eksempel gul nålehatt *O. fibula* (nå regnet til slekten *Rickenella*) som Eckblad & Høiland (1985) antyder det kunne være. Det er i alle fall ikke noen flathatt *Collybia*, slik Gunnerus' navnsetting antyder.

CCCLXV [365]. *Agaricus cinnamomeus* [*Cortinarius cinnamomeus*, kanelslørsopp, men se note], stilket, hatten skittent gul med gulrøde lameller.
På norsk *Kaneelsopp*.
Vokser på gården Berg der den ble samlet på et gjødslet sted i mai.
[Ingen norske navn.]

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Som påpekt av Eckblad & Høiland (1985) er dette neppe en slørsopp, slik navnet indikerer, etter som den vokser på gjødsel og er samlet i mai. Det synes som om sitronkragesopp *Stropharia semiglobata* ville passe bedre.

CCCLXVI [366]. *Hypnum parietinum* [*Pleurozium schreberi*, furumose], med flate, forgrenete skudd, sammenhengende [danner tepper], kapselstilker i grupper.
På norsk *Timmer-mosse*, *Vægge-mosse*, *Væggjælre* (fordi den anvendes til å tette sprekker i trevegger). På samisk i Varanger *Sadme*, (flertall *Sadmek*) eller *Oaanekab-Sadmek*. På kvensk i Finnmark *Lasko-Sammal* (flertall *Sammalet*).

Vokser i skog og tørre beiter og enger, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men *Hypnum parietinum* var Linnés navn på furumose (se *Flora Svecica* nr. 1020 og Linné-herbariets nr. 1266.37, <http://www.linnaean-online.org/13030/>).

CCCLXVII [367]. *Erica cinerea* [*Erica cinerea*, purpurlyng], med tohornete støvknapper som er innesluttet i den ovale kronen, forgrenete, glatte, lineære blad som sitter i kranser på fire.

På norsk *Graa-lyng*.

Vokser på steinete bunn og på tørre bakker i Bergen stift. Blomstene er mettet purpurfargete, barken er grå, og bladene kraftig grønne.

CCCLXVIII [368]. *Centaurea jacea* [*Centaurea jacea*, engknoppurt], med skjellete beger [han sikter til korgdekke] og innbuktete til tannete rosettblad og firkantet stengel.

På norsk *Knapblom*, *Knap-Grass*.

Vanlig i enger, for eksempel ved Jonsvatnet og for øvrig ved Nidaros [Trondheim]; i Snåsa sogn, også på Sunnmøre ifølge Strøm; vanligere også i det sørligste Norge.

Farger ull gul ifølge Linné. Dens kraft tilsvarende hos *Scabiosa*, men den er underlegen ifølge S. Paulli.

Den avvises av buskap, for eksempel kveg og får. Ubrukelig som fôr før den utryddes på markene.

Note: Flera av Gunnerus' referanser (utelatt her) henviser til svartknoppurt *Centaurea nigra*. Det er sannsynlig at Gunnerus ikke skilte mellom engknoppurt og svartknoppurt. Se også 510.

CCCLXIX [369]. *Erica Tetralix* [*Erica tetralix*, klokkelyng], med innesluttete, tohornete, sammensittende støvbærere med lengre, hårtynne blad som sitter fire i kransen og er utsperrete.

På norsk *Soupatter*, *Poseblom* ifølge Oeder.

Vokser ofte ved Nidaros [Trondheim], blandet med *Erica vulgaris* [røsslyng], også til fjells: Bergsfjellet, i Nordmøre sogn, Oure [Aure].

CCCLXX [370]. *Scandix odorata* [*Myrrhis odorata*, spansk kjørvel], med ruglete, kantete frø og skjærmer med hannlige skiver.

På norsk *Vill-Kjørvel*.

Vokser i norske fjell ifølge Linné.

Spises med grønnsaker om våren se Linn. am. ac. VI s. 126, nr. 49.

Note: Her gjentar Gunnerus en feil fra Linné: spansk kjørvel vokser ikke i norske fjell, men i lavlandet omkring hager og parker der den opprinnelig ble plantet. I dag er arten i sterk spredning, spesielt på Nordvestlandet (Fremstad obs. og belegg i TRH).

CCLXXI [371]. *Primula veris* [*Primula veris*, marianøkleblom], med tannete, ruglete blad.

α) *Officinalis*, limbo corollarum concavo. Oeder dan. VIII, plansje 434. β) *elator* limbo plano. Oeder dan., plansje 433. γ) *Acaulis scapo nullo*. Oeder fl. IV, plansje 194. Ludwig ect. plansje 43. Kniphof cent I.

På norsk *Marie Nøklebaand* eller *Kusimmer*. I Lister i Kristiansand stift *Kusmesblom*.

Varietetene α) og β) vokser her og der, også i det sørlige Norge, for eksempel svært vanlig ved Christiania [Oslo] γ) på skyggete steder i Hitra sogn: Vigstrøm [Vikstrøm], hvor J. von der Lippe Parelius samlet den blomstrende i måneden juni.

Spises som bladsalat. Blomstene tilsettes vin i Christiania [Oslo]. I utlandet brukes blad og blomster i småkaker og salater.

Anvendes som beroligende ved fødsler. Røtter kokt med *Zythogalo* [eggemelk: eggeplomme-melkeblending] anbefales mot svimmelhet ifølge Fl. Angl.

Note: Gunnerus regner kusymre *Primula vulgaris* som en varietet (*acaulis*) av marianøkleblom, noe også herbariet viser. Han har et belegg i herbariet av kusymre fra Hitra, slik teksten forteller.

CCCLXXII [372] *Urtica dioica* [*Urtica dioica*, stornesle], med motsatte, hjerteformete blad og med blomsterklaser i par.

Farmasøytisk *Urtica major*.

På norsk *Stor Brønnhætte*, *Brønn-næsle*, *Tola-næsle*. På samisk i Varanger *Stuorab Gaskalas* ifølge Weldingh.

Finnes overalt på dyrket mark.

De unge bladene spises som grønnsak, men bare tidlig på våren. Fra de tørkede stenglene oppbløtt i vann lager man i Nordfjord i Bergen stift tykke tråder som brukes i stedet for hamp ifølge Strøm. I utlandet fletter man av dette en erstatning for tynnere og mykere lin som kalles *Netteldug* [nesleduk]. Ehrhart forklarer i hist. pl. oec. I, s. 302, hvorledes denne flerårige planten bør flettes, og, ettersom den er et helsebringende fôr for kveg og får om våren, bør skaffes til veie. Og fra denne Schreber i coll. oec. V, s. 173. Etter våren, når den er utvokst, er det ingen husdyr (ikke engang griser) som spiser den. Se samme sted bind XV, s. 173 og følgende. Hva angår spinat og dens var. α) som høst- og vårfôr, bør det vises til Linné i det første sitat og sammenlign med oec. lips. V, s. 20. Dette fortjener å bringes til jordbrukernes oppmerksomhet.

Fertile skudd av etasjemose *Hylocomium splendens*, en av Norges vanligste moser, som Gunnerus må ha sett mange ganger og på ulike voksesteder. Utsnitt av TRH B-732518 (373.1).

CCCLXXIII [373]. *Hypnum proliferum* [*Hylocomium splendens*, etasjemose], med proliferende skudd, flate og finnete, kapselstilker buntete.

På norsk *Væggetroll-mosse*, *Væggeluus-Mosse*, *Væggetroll-jælre*.

Vokser rikelig i tørre enger, ofte under einer.

Men når folk fra Nidaros [Trondheim] skal tette sprekker, unngår de denne [planten], som vokser under eieneren, fordi de er overbevist om at den tiltrekker lus.

Note: Gunnerus' bestemmelse av etasjemose bekreftes av belegg i herbariet.

Både etasjemose og furumose *Pleurozium schreberi* (nr. 366) ble brukt til å tette tømmervegger.

CCCLXXIV [374]. *Rubus idaeus* [*Rubus idaeus*, bringebær], med fem- eller trekoplete blad med renneformete bladskaft på tornete stengler.

På norsk *Bringebær*, *Bringbær*. På samisk i Varanger *Varam* (flertall *Varamak*). På kvensk *Varain* (flertall *Varaimet*) eller *Varamat*.

Vokser på mager steingrunn, heller ikke uvanlig i Nidaros [Trondheim]. Løser opp vinstensutfellinger, men i mindre grad enn jordbær [*Fragaria vesca*] gjør, bevitner Linné i am. ac. VI, s. 345 nr. 2.

Konsentrert saft (rob) av denne eller hyll med kandiserte ringblomster brukes mot forgiftninger og giftdød som erstatning for theriaki [klassisk behandling av ormebitt]. Bartholin M. D. D. s. 207.

Fransk vin tilsatt bærenes saft er ikke bare velsmakende, men også sunn.

Av dens saft kan man også i stedet lage vin.

CCCLXXV [375]. *Rubus caesius* [*Rubus caesius*, blåbringebær, men se note], med nesten nakne [lite hårete] trekoplete blad, tolobete i bredden, med tett tornete stengler.

På norsk *Biørne-Bær*.

Vokser rikelig på Vedøy [Veøya] i Romsdal, sjelden i Grytten og ifølge Ramus i åkre på Ringerike i Akershus stift. Vanlig på Sunnmøre.

Konsentrert saft erstatter morbærenes.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Blåbringebær er en sørlig art som forekommer på Ringerike, men ikke i Møre og Romsdal. Den har lite tornete stengler. Dette siste tyder heller på at han har sett bjørnebær. Det er rimelig å anta at Gunnerus i Grytten kan ha sett skogbjørnebær *Rubus nessensis*, som er den vanligste arten i Romsdal.

CCCLXXVI [376]. *Rubus fruticosus* [*Rubus* spp., bjørnebær], med tre- til femkoplete blad med tornete stengler og bladskaft.

På dansk og norsk *Brambær*.

Vokser på begge sider av kysten [Oslofjorden] i det sørlige Norge, for eksempel i Skjebergs sogn ved byen Fredrikstad, dessuten ved byen Kristiansand.
Smaker bedre med vin.

CCCLXXVII [377]. *Agaricus fimetarius* [*Coprinus fimetarius*, kompostblekksopp, men se note], stilket med oppfliset, klokkeformet hatt, med svarte, bølgende skiver og hul stilk.
På norsk *Frou-sopp*.
Vokser på gjødsel, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Eckblad & Høiland (1985) antyder at det på grunn av beskrivelsen (oppfliset hatt) like gjerne kan ha vært matblekksopp *Coprinus comatus*.

CCCLXXVIII [378]. *Holcus lanatus* [*Holcus lanatus*, englodnegress], med toblomstrete småaks, mykhåret; de tokjønnete enkeltblomstene er uten snerp, mens de hannlige har et tilbakebøyd snerp.
[På norsk] *Fløyelsgrass*.
På Sunnmøre og ved Bergen også i det sørlige Norge dog ikke i fjellene, men i dalene. I Romsdal er den nylig ofte blitt funnet spredt omkring.

CCCLXXIX [379]. *Rubus arcticus* [*Rubus arcticus*, åkerbær], med trekoplete blad og enblomstret, ubevæpnete [uten torner] stengler.
På norsk som på svensk *Aakerbær*. Kvenene bosatt i Finnmark kaller den *Vattukka* (flertall *Vattukat*). På samisk i Sverige *Giedde-muorje* (jf. Fl. h. norv. I, s. 94, nr. 299).

Vokser ved elven i Øst-Finnmark som kalles Tana-elven, der den ærverdige Herr Weldingh samlet den i 1766 og sendte meg med blomster og frukter.
Blomstene er pupurfargete. Frukten er velduftende, behageligst av alle europeiske (frukter), forfriskende, opplivende og svettefremkallende. Linn. am. ac. VI s. 346.

Den berømte Linné har i actis stockh. lært oss om denne flotte plantens vekstvilkår, der han ser på dens voksesteder, hvor den forlanger frossen jord helt frem til slutten av de måneder den bærer grønne blad. Se Linnés avhandling om bruken i hist. nat. i kapitlet «Vita communi» [det alminnelige liv] s. 12, § 3 og i avhandlingen de horto culinari [Den kulinariske hagen] kap. 2, s. 19.

CCCLXXX [380]. *Quercus robur* [*Quercus robur*, sommerekik], med avlange blad som den feller årlig, bredest øverst med kraftige innbuktninger som er stumpvinklede.
På norsk *Eck* eller *Eik*.

Vokser på gården Eikvem [Eikrem] i Tingvoll sogn, hvorfra gården har fått sitt navn; også på Sunnmøre, men vanligere i det sørligste Norge. I Stadsbygd og Nidaros [Trondheim] hvor den er blitt plantet, forekommer ofte modne eikenøtter. Om den optimale måte å dyrke dette treet på offentliggjør C.G. Jacobi i et prisbelønnet arbeide i acad. scient. bourdegal [fra Bourdeaux] fra 1759, og publisert i collectioni oec. av Schreber del VII, s. 36 og etterfølgende.

CCCLXXXI [381]. *Splachnum rubrum* [*Splachnum rubrum*, rødmøkkmose], med en liten konveks skjerm.

På norsk *Whelers Mosse*.

Vokser i Akershus stift ved Porsgrunn ifølge [engelskmannen] Rich. Wheler Anglus hos Petiv. og Moris.

Note: Dette er den første mosen som er publisert fra Norge, i 1697, se Jørgensen (2007, s. 204–205).

Litteratur

Jørgensen, P.M. (red.) 2007. Botanikkens historie i Norge. – Fagbokforlaget, Bergen. 396 s.

CCCLXXXII [382]. *Symphytum officinale* [*Symphytum officinale*, valurt], med rundt-avlange blad.

På norsk *Valgras*.

Vokser rikelig på gården Dale i sognet Norddal på Sunnmøre, og dens blomster er purpurfargete ifølge Strøm; dessuten på Vedøy [Veøya] i Romsdal. Brukes for å underlette tæring og noen utfloder, spesielt i underlivet, ifølge Bart. M. D. s. 122. Ved utvendig bruk stopper den blødninger og hjelper til å lege beinbrudd, se dog Paulli oec, på siterte sted s. 411. Røttene støtt i en morter til en deig som, når den legges over et plaster, bidrar sterkt å lindre smerter av podagra, ormebitt og også til å hemme koldbrann, ifølge Fl. angl., se for øvrig Schreb. coll. oec. cam. III, s. 81 nr. 124 og II, s. 432.

CCCLXXXIII [383]. *Equisetum limosum* [*Equisetum fluviatile*, elvesnelle], med nesten nakne [ugrenete?], glatte stengler.

På norsk *Glat-snell*, likeledes *Naken-Hesterumpe*; på Innherred *Hoolskiæfte*. På samisk *Alas-suoine*.

Vokser i dammer ovenfor gården Berg.

Høyden er en eller to alen. Det fremkommer ofte skudd på begge sider av leddene øverst, men de er meget korte.

Etterstrebet av noe kveg, men nok av svært få. Alle hester avviser den.

CCCLXXXIV [384]. *Equisetum fluviatile* [*Equisetum fluviatile*, elvesnelle, men se note], med stripete, delvis enkle stengler.

På norsk *Bu-snell*; fordi svin og uten tvil bufe mottar [aksepterer] den. På samisk i Varanger *Hoaasb*, flertall *Hoaasbiak*. På kvensk i Finnmark *Jessen-corde* ifølge Weldingh. På samisk i Sverige *Æske* ifølge Linné.

Vokser i dalen ved gården Berg som populært kalles Kudalen, på fuktige steder, forøvrig vanlig. Stenglene er en alen høye med mange sidegrener. Reinen setter pris på den.

Note: Gunnerus beskriver elvesnelle to ganger (som nr. 383 og 384), fordi han ikke forsto variasjonen i arten. Herbariets nr. 383.1 er helt ugrenet elvesnelle, mens nr. 384.1 er skogsnelle *Equisetum sylvaticum*.

CCCLXXXV [385]. *Pinguicula vulgaris* [*Pinguicula vulgaris*, tettegras], med runde nektarier i forlengelsen av kronbladene.

På norsk *Tætte-Græss* fordi den anvendes av nordboene for tilberedelse av melk. Vokser på myrlendte steder, vanlig.

CCCLXXXVI [386]. *Myriophyllum spicatum* [*Myriophyllum spicatum*, akstusenblad, men se note], med hannlige blomster adskilt i akset.

På norsk *Vassrøllike*.

Vokser her og der i elver og rolig vann. Den ærbødige Herr Peter Daniel Baade har brakt den [til meg] fra Hitra.

Note: Under dette nummeret ligger i herbariet tusenblad *Myriophyllum alterniflorum* som er en svært vanlig vannplante. Akstusenblad er derimot sjelden.

CCCLXXXVII [387] *Carex acuta* [*Carex acuta*, kvass-starr, men se note], med mange hannlige aks, de hunnlige sittende, med ganske butte kapsler [fruktgjemmer].

α *Carex maxima*, spicis plurimis remotis longis.

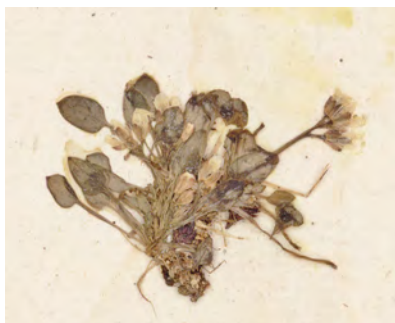
β *Carex nigra* verna vulgaris.

På norsk α *Rødstar*, β *Svartstar*. På samisk i Varanger *Rouvde-Guoigji*, flertall *Guoyak*. På kvensk samme sted *Kjæbybæ*, flertall *Kiæbybæt* ifølge Weldingh. Varietet α vokser i den øverste dammen på gården Berg og for øvrig; varieteten foran kalt β vanlig i enger ved gårdene Berg, Grilstad etc. [antakelig småstarr *Carex nigra*].

Noe kveg er alltid tiltrukket av den, og det gjelder også resten av buskapen, med unntak av grisene (Pan. sv.). Men ingen starrplanter gir utmerket fôr til husdyrene. Den berømte Schreber i coll. oec. cam. III s. 37, nr. 55 tilrår at den blir revet opp og blandet i hestefôr, men i Neue camer. Schriften del I, nr. VIII, s. 220 sies det at vurderingen av denne *Carex*, som på tysk heter *Berst* eller *Platz-Gras*, bør tas opp på nytt. For kveget svulmer nemlig opp når de har spist denne fersk og grønn. Noen forsøk som er gjort bekrefter dette. Men det er oppfatninger i Pan suecicus

og andre ting i sakens anledning som gjør at jeg mener det er behov for flere undersøkelser av denne saken.

Note: Under dette nummeret ligger 25 belegg i herbariet. Bare nr. 387.7–9 er kvass-starr. I tillegg til denne: stolpestarr *Carex nigra* ssp. *juncea* og stivstarr *Carex bigelowii*, muligens også andre. Materialet må revideres.

I floraen har Gunnerus ingen antydninger om at han har sett høyfjellskarse *Cardamine bellidifolia* selv, men et ørlite, riktig bestemt individ finnes i herbariet. TRH V-234220 (388.1), uten lokalitet og dato, kanskje fra Nordfjord?

CCCLXXXVIII [388]. *Cardamine bellidifolia* [*Cardamine bellidifolia*, høyfjellskarse], med enkle, ovale, hele blad og lange blomsterskaft.

På norsk *Fjeldkarse*.

Vokser oftest til fjells endog på Sunnmøre, for eksempel på fjellet Svarte-Kari i Gloppen sogn [i Nordfjord, Sogn og Fjordane] ifølge den ærverdige Herr I. A. [Jens Andreas] Krogh.

CCCLXXXIX [389]. *Plantago major* [*Plantago major*, groblad], med glatte, ovale blad og runde blomsterskaft som bærer aks der blomstene er taklagte.

På norsk *Groblad* (fordi ferske blad anvendes for å lege sår) i Grytten *Groreblad*, her og der for denne *Grore-Blaake*.

Vokser ved hus, veier og i hager, vanlig.

CCCLXXX [390]. *Centunculus minimus* [*Lysimachia minima*, pusleblom], med alternerende, ovale blad.

På norsk *Mindste arve* eller *Vass-arv*.

Vokser i store mengder ved den øvre fiskedammen på gården Berg, der den blomstret i måneden mai og begynnelsen av juni 1766.

Note: Pusleblom er en sørlig art som ikke er funnet lenger nord enn Nordfjord. Gunnerus botaniserte knapt i artens utbredelsesområde. Siden den er belagt i herbariet (uten lokalitet), må materialet enten ha kommet fra et annet sted enn Berg i Trondheim, eller det må ha vært en tilfeldig, introdusert plante. Navnet vassarv(e) brukes i dag om *Stellaria media*, et svært vanlig ugress, som dog har motsatte blad. Se Jørgensen & Fremstad (2012).

CCCLXXXI [391]. *Sedum Telephium* [*Hylotelephium maximum*, smørbuk], med avflatete, tannete blad, bebladete kvaster, opprette stengler.

På norsk *Huusløk*.

Vokser ved gjerder, steinhauger og særlig på tak i det sørlige Norge, for eksempel på taket av prestegården i Ringebu i Gudbrandsdalen der jeg observerte den i juli 1771. I Norge er den svært sjelden i de nordligste deler. Skiller seg fra *Rhodiola rosea*, som den iblant sammenblandes med, ved at de tokjønnete, femtallige blomstene er større.

Note: Begge beleggene i herbariet er rosenrot *Rhodiola rosea*.

CCCXCII [392]. *Cerastium vulgatum* [*Cerastium fontanum*, arve], med ovale blad og kronblad av samme lengde som begeret; grener utbredde.

På norsk *Løen Arve*, *Vej-Arve*, *Veiværve*.

Vokser på gården Berg og forøvrig ved veier, grushauger, hager og gressmarker, vanlig.

CCCXCIII [393]. *Scirpus cespitosus* [*Trichophorum cespitosum*, bjørneskjegg], med nakne, stripete strå, og endestilte aks med to dekkskjell av begerets lengde [Gunnerus har ikke forstått blomsterbygningen: akset har et lite støtteblad og hver blomst har dekkskjell; blomsterdekket er redusert til hår]; røttene med spredte skjell.

På norsk *Tufsæv*, eller *Myyrsæv*. I dalene ved Nidaros [Trondheim] *Myyrbust*, eller *Myyrbusting*; på Sunnmøre *Finnskæg* ifølge Strøm og Heckfield. *Biørn* eller *Biønskiæg* ifølge Oeder. På samisk i Varanger *Sidno* flertall *Sinok*. På kvensk samme sted *Nurme*, flertall *Nurmet*, eller *Nurme-heine* ifølge Weldingh.

For ikke å nevne fjellet og mange andre steder, vokser den ved Nidaros [Trondheim] i tuemyr ved gården Brunstad, ved gjerder, hvor den ble samlet den i juni 1766 delvis i blomst og i måneden juli med modne frø.

CCCXCIV [394]. *Scirpus acicularis* [*Eleocharis acicularis*, nålesivaks], med rundt strå, nakent, trådaktig og runde, endestilte aks med to støtteskjell og nakne [ikke hårete] frø.

På norsk *Naal-sæv*.

Vokser av og til ved vannkanter, for eksempel ved Ålvatnet [ved Melandsjø, Hitra i Sør-Trøndelag].

CCCXCV [395]. *Ribes alpinum* [*Ribes alpinum*, alperips], ubevæpnet [uten torner] med klaser der støttebladene er lengre enn blomstene.

På norsk *Field-Rips*.

Vokser i det sørlige Norge, for eksempel i Hedmark ifølge Ramus. Begerflikene er meget lengre enn kronbladene som er gulgrønne. Støvbærerne er hvite. Bærene er verdiløse.

Note: Se del 2, plansje II, fig. 1–2. I et brev til Linné datert 28.08.1769 (Amundsen 1976: 98) forteller Gunnerus at han har «ladet aftegne» alperips, «som er rar hos os her nordenfjelds». Vi kan da gå ut fra at han har sett arten. I florategsten refererer han likevel ikke til nordafjellske funn av den, bare til Ramus. Alperips regnes ikke som en hjemlig art i Midt-Norge. Ifølge Grue (1993) hører den til middelalderens kulturplanter. Den kan dermed ha en lang historie nordafjells. I dag er den mye plantet i hager og anlegg og finnes ofte forvillet, særlig i strøkene rundt Trondheimsfjorden.

Litteratur

Grue, U. (red.) 1993. Ta vare på gamle hager. – Statens fagtjeneste for landbruket, Hageselskapet. 52 s.

CCCXCVI [396]. *Hieracium Murorum* [*Hieracium murorum*, en skogsveve, men se note], med forgrenete stengler med avrundete, tannete rosettblad som er mindre på stenglene.

På norsk *Guld-soløye* ifølge Strøm.

Vokser på gården Grilstad ved Nidaros [Trondheim] og for øvrig her og der i skog. Bortsett fra geiter søker knapt nok småfe den. Jeg har sett at kveget avviser den. Dessuten ønsker den berømte Schreber den eldre at hieracier [svever] skal bli utryddet fra engene.

Note: Av de ni beleggene i herbariet er ett haremat *Lapsana communis*; de andre er fra ulike grupper av svever. De var dårlig utredet på Gunnerus' tid. Materialet trenger revisjon.

CCCXCVII [397]. *Hypochaeris maculata* [*Hypochaeris maculata*, flekkgrisøre, men se note under 398], med nærmest nakne [bladløse] stengler, enkle grener og ovalt avlange blad som er hele og tannete.

På norsk *Frue-kaal*.

Vokser oftest på berg.

CCCXCVIII [398]. *Hypochaeris radicata* [*Hypochaeris radicata*, kystgrisøre, men se note], med grovtannete blad som er rue; stenglene forgrenete, nakne [bladløse] glatte, skjellele blomsterskaft.

På norsk *Haukgrass* eller *Rotbörst*.

Vokser i beiter og enger her og der i Norge, for eksempel i Skjærstad i Nordlandene ifølge C. Hagerup, forstander [i menigheten] i Salten, nå pastor ved Den hellige jomfrus [Vår Frues?] kirke i Nidaros [Trondheim].

Note: Gunnerus kan ha sett flekkgrisøre i Oppdal og på Østlandet. Den er meget sjelden nord for Dovre. Kystgrisøre vokser i kyst- og fjordstrøk til Møre og Romsdal, og er i senere år funnet noen få steder i Sør-Trøndelag og i Alstahaug i Nordlandene. Angivelsen fra Skjærstad er langt nord for artens naturlige utbredelsesområde. Ingen av grisøreartene finnes i herbariet. Begge angivelsene kan bero på feilbestemmelser, for eksempel av storvokste føllblom *Scorzoneroides autumnalis*.

CCCXCIX [399]. *Potamogeton natans* [*Potamogeton natans*, tjernaks], med avlangt ovale, , skaftete, flytende blad.

På norsk *Abor-græs*.

Vokser i de to øverste dammene på gården Berg, hvor den ble samlet med frukter den 8. juni 1766. De flytende bladene er avlangt-ovale, ett og annet har iblant en utdradd spiss; de under vann er gresslignende. Kjærkommen i fiskedammer.

CCCC [400]. *Matricaria Chamomilla* [*Matricaria chamomilla*, kamilleblom], med koniske reseptakler [korgbunner]; randkronene sprikende og like lange som korgdekkebladene.

På dansk og norsk *Kameel-Blomster*.

Vokser her og der på dyrket mark, for eksempel i store mengder på gården Bjertnes i Verdal; i Norge for øvrig vanligere i det sørligste.

Brukes ved kramper og kolikksmerter, brukt både innvendig og utvendig, oftest som klyster ifølge Ludwig ect.

Kempes eksemplar av nyseryllik *Achillea ptarmica* fra Tingvoll finnes i herbariet, men er i dårlig forfatning. Gunnerus nevner ingen egne funn. Arten kan ha spredt seg mye etter hans tid, i likhet med mange andre ugress. Foto Eli Fremstad, Stjørdal, Nord-Trøndelag.

CCCCI [401]. *Achillea Ptarmica* [*Achillea ptarmica*, nyseryllik], med avlange blad med spisser, kvasstannete.

På norsk *Hwid-renfan*, *Smaa Præstekraver* eller *Præstekruller*.

Vokser i Tingvoll på Nordmøre, hvorfra den ærbødige Herr Hil. [Eilert] Hag. [Hagerup] Kempe har sendt den; på Sunnmøre ifølge Strøm og for øvrig her og der i Sør-Norge.

CCCCII [402]. *Potentilla reptans* [*Potentilla reptans*, krypmure, men se note], med femkoplete blad, krypende stengler og enblomstrete blomsterskaft.

Farmasøytisk *Pentaphyllum*.

På norsk *Krypmure*.

Vokser oftest i det sørlige Norge, uvanlig.

Brukes på sår og mot dysenteri. Roten inntil en unse [1/2 pund, ca. 40 g] ifølge Gouan.

Note: Krypmure er som Gunnerus selv sier en nokså sjelden plante i det sørlige Norge. I hans herbarium ligger det under dette navnet et sterilt eksemplar av markjordbær *Fragaria vesca*.

CCCCIII [403]. *Myagrum sativum* [*Camelina sativa*, oljedodre], med omvendt eggformete, skaftete skulper med mange frø.

På norsk *Liindotter*.

Vokser i linåkre. Av frøene utvinnes en olje som brukes i lamper.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus' bestemmelse kan ikke bekreftes, men oljedodre var et vanlig ugress i linåkre på Gunnerus' tid.

CCCCIV [404]. *Agaricus clypeatus* [*Entoloma clypeatum*, mørk rødspore, men se note], stilket med hemisfærisk, klebrig, spiss hatt; skivene er hvite og stilken rund, lang og hvit.

På norsk *Spinksopp, Hjelmsopp*.

Vokser i skog, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen er nokså generell, og det er uklart hvilken art som menes. Vi heller i retning av at Gunnerus materiale kan ha vært sleipsopp *Gomphidius glutinosus* slik Eckblad (1978) antyder, selv om denne ikke har hvit stilk. Rødskivesopp har ikke hvite skiver og er ikke klebrig.

Litteratur

Eckblad, F.E. 1978. Presten Hans Strøm og soppene på Sunnmøre på 1700-tallet. – *Friesia* 11: 228–236.

CCCCV [405]. *Spiræa Filipendula* [*Filipendula vulgaris*, knollmjørdurt, men se note], med finnete blad med likeformete, tannete småblad.

På dansk og norsk *Bergmandel, Bøndermuskat*.

Vokser på Sunnmøre ifølge Strøm, og likeledes i det sørlige Norge.

Blomstene er klart hvite med rødneende støvbærere. Den har sammentrekkende kraft. Den fortæres av kveg, med unntak av hester. Men den kan ikke regnes som et godt fôr på grunn av de harde stenglene, ifølge Schreber den eldre.

Note: Knollmjørdurt vokser ikke på Sunnmøre, så her må Strøm ha forvekslet med mjørdurt *Filipendula ulmaria*. Nummer 405.1 i herbariet er mjørdurt, som er vanlig i det meste av landet.

CCCCVI [406]. *Polygonum Hydropiper* [*Persicaria hydropiper*, vasspepper], med sekstallige blomster, som ofte har to arr. Bladene er avlange med nokså butte stipler.

På norsk *Vass-pepper*.

Vokser på ganske våte steder, vanlig.

Note: De to beleggene under dette nummeret i herbariet er feilbestemt og trenger revisjon. Vasspepper er heller ikke særlig vanlig i Midt-Norge.

CCCCVII [407]. *Sambucus nigra* [*Sambucus nigra*, svarthyll], med femdelte klaser og treaktige stengler.

På dansk og norsk *Hyld, Hyldetræe*.

Vokser på Sunnmøre ifølge Strøm. Har også sett den på Vedøy [Veøya] i Romsdal og på Alstahaug i Nordlandene der den var plantet.

Konsentrert saft brukes vanlig til å fremkalle svette.

Note: All svarthyll i Norge er enten plantet eller forvillet fra plantninger. Siden Gunnerus' tid har den spredt seg mye, se Fremstad & Elven (1998).

Litteratur

Fremstad, E. & Elven, R. 1998. Fremmede planter i Norge. Hyll-arter *Sambucus* spp. – Blyttia 57: 39–45.

CCCCVIII [408]. *Fucus hirsutus* [*Cladodstephus spongiosus*, piperenseralge], med trådformet, rundt, togrenet thallus som overalt er loddent.

[På norsk] *Rutang*, *Løentang*.

Vokser i havet ved Finnmark, sjelden.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men beskrivelsen stemmer godt med piperenseralge. Rueness (1998) angir nordgrensen til Troms, som på Gunnerus' tid nok ble regnet som en del av Finnmark.

Litteratur

Rueness, J. 1998. Alger i farger. En felthåndbok om kystens makroalger. – Almater Forlag, Oslo. 136 s.

CCCCIX [409]. *Festuca fluitans* [*Glyceria fluitans*, mannasøtgras], med forgrenet, opprett topp; aksene er delvis sittende, runde og uten snerp.

På dansk og norsk *Manna-Græs*, *Suppe-Græs*.

På fuktige steder, for eksempel ved gården Gjølme i Orkdal [Sør-Trøndelag] ved fiskedammer og for øvrig, neppe sjelden. Hvordan den skal dyrkes er forklart av Linn. i itin. scan.

Det mannagress som er avtegnet hos S. Paulli i fl. dan. s. 387, nr. 5 tilhører en annen slekt, utvilsomt *Panicum sanguinale* Linn. hvis varietetet γ bærer dette synonym: Gramen mannae primum ifølge Dod. pempt. s. 559. Gramen Mannae esculentum (på italiensk Sanguinella eller Capriola herba) hos Lob. obs. 13 ovenfor 4 og Gramen dactylinum esculentum hos Bauh. i theatr. s. 118, nr. 8 er det som mange har villet skille fra *Panicum sanguineum* (på tysk *Blutgras*). Men les Bauhin i theatr. på siterte sted. Forøvrig er det mange typer gress, særlig av slekten *Panicum*, som kan føres til [de planter] som på tysk heter *Swaden* eller *Manngrass*. Hit hører for eksempel: 1) *Panicum germanicum* sive panicula minore i Bauh. pin. s. 27, eller *Panicum* i Dod. pempt. s. 507, på tysk *Schwaden*, *Fenich*, *Fönich*, *Fuchsschwantz*. 2) *Panicum floribus conglomeratis-spicatis* etc. Linné fl. suec. I, s. 54 eller Gramen paniceum, spica aspera i Bauh. pin. nr. 8. På tysk *Wilder Fenich*, *Wildmanngrass* som sannsynligvis er *Panicum verticillatum* Linn. Dette gress beskrives i Schrebers collect. oec. VI, s. 455 og følgende sider av forfatteren Schreber den yngre. Etter denne skrift utga Linné mant. II, der disse gressartene blir nærmere utredet s. 323, og derfor bør man søke opplysninger om disse [plantene] her.

Note: Her må Gunnerus ha følt seg usikker siden han refererer til så mange andre verk. Under nr. 409 i herbariet ligger i alle fall mannasøtgras, og faktisk flere eksemplarer fra Gjølme.

CCCCX [410]. *Equisetum palustre* [*Equisetum palustre*, myrsnelle], med kantete stengler og enkle thallus [stenglene er ugrenete].

På norsk *Vass-Snell*.

Vokser i den øvre og største fiskedammen på gården Berg; sikkert vanlig. Den lærde Haller regner *Equisetum limosum* [elvesnelle *E. fluviatile*] for å være en ren varietet av denne, se Linn. mant. II, s. 504.

CCCCXI [411]. *Erysimum officinale* [*Sisymbrium officinale*, veissenep], med spisse, tiltrykte skulper.

På dansk og norsk *Vild-senep*, *Vej-senep*.

Her og der på dyrket mark.

CCCCXII [412]. *Rumex (dubius)* [*Rumex maritimus*, fjærehøymol], med tokjønnete blomster som er samlet i bladhjørnene, og hele, avlange blad.

[På norsk] *Liden vassyre*.

Vokser i Sør-Norge ifølge Ramus. Jeg har ikke sett planten. Den lærde Haller slår i stirp. helv. utgave I fast at det er en varietet av *Rumex crispus* [krushøymol]. Men Boehmer sier på siterte sted: Vi har meget ofte sett at den har en konstant karakter. Derfor har jeg her anført den som en tvilsom plante, slik botanikere eller avhandlinger argumenterer for. Bør kanskje føres til den egentlige *Rumex maritimus* (nr. 318).

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Fjærehøymol er sjelden i det sørlig Norge, så Ramus kan ha observert den. Jørgensen (2012a) har neotypifisert navnet *Rumex dubius* slik at det blir et synonym til *Rumex maritimus*.

CCCCXIII [413]. *Arabis alpina* [*Arabis alpina*, fjellskrinneblom], med stengelomfattende, tannete blad.

På norsk *Fjeldvaarel*.

Vanlig i fjellet, for eksempel på Dovrefjell, også på fuktige steder i Øst-Finnmark. De ulike lange skulpene er spredte og opprette; kronbladene utstående og hvite. Alle bladene er stengelomfattende og tannete.

CCCCXIV [414]. *Fucus spermophorus* [*Mastocarpus stellatus*, vorteflik], med hinneaktig thallus, togrenet, flattrykt, trådaktig med stilkete, brede fruktifikasjoner [i realiteten er thallus i øvre delen besatt av vorteaktige fruktifikasjoner (cystocarpier)], bladene er lineære og mangeflikete.

På norsk *Frøe-tang*.

Vokser i Norskehavet, for eksempel ved Hamarøy i Nordlandene.

CCCCXV [415]. *Raphanus Raphanistrum* [*Raphanus raphanistrum*, villreddik], med runde, leddete, glatte, enrommete skulper.

På norsk *Krampgras*, *Krampreddik*.

På sandete åkre på gården Berg, i adskillige år sett blant bygg med gule blomster. Se Linnés dissertasjon [doktorgradsavhandling, som ble forsvart av en student] “De morbo Raphania» i am. ac. VI, s. 430–451 der samme plante blir fullstendig beskrevet på s. 448 og følgende. Avvises av kveg, når sulten ikke tvinger dem til å spise den. Men hester liker den.

CCCCXVI [416]. *Arnica montana* [*Arnica montana*, solblom], med ovale, hele blad, parvis motsatte på stenglene.

Farmasøytene Arnica.

På norsk *Heste-soløy*, *Stok-svæve*, *Øll-konge* ifølge Strøm.

Her og der.

Å skrive om slåpetorn *Prunus spinosa* kan hos Gunnerus ha vekt minner om guttedagene i Christiania. De kvasse tornene til busken nevner han dog ikke. Foto Eli Fremstad, fra Sverige.

CCCCXVII [417]. *Prunus spinosa* [*Prunus spinosa*, slåpetorn], med enkeltstående blomsterskaft [i realiteten sitter de ofte noen få sammen], avlange blad.

På norsk *Slaaper*, *Slaape-bær*.

I det sørlige Norge for eksempel ved Christiania [Oslo].

Knuste bær gir en meget velluktende vin som er svært virksom mot bakrus slik den meget ansette Linné, Matthiolus og øvrige har bekreftet.

De små og helt glatte bladene anvendes friske i vandig løsning i stedet for kinesisk te. Linn. am. ac. III, s. 87.

CCCCXVIII [418]. *Marrubium vulgare* [*Marrubium vulgare*, borremynte], med tannete, hårete begre med krokhaker.

På norsk *Hviit Marrou*.

Vokser stundom ved hus, vanligst i det sørlige Norge.

Av denne fremstilles sirup som virker mot astma, gulsott, hoste og tæring, ved å anvende 1–2 uncer (30–60 g). I oppløsning driver den urin og menstruasjon.

CCCCXIX [419]. *Betula nana* [*Betula nana*, risbjørk], med sirkulære, rundtannede blad.

I Nidaros [Trondheim] *Kjerring-riis*, *Fjeldriis*, *Iglebjørk*, *Flyndre-løv*, *Skillingsgras*. Forøvrig *Fjeldrap*, *Bjørkvesla* ifølge Oeder. På Sundmøre *Birkepors* ifølge Strøm. På samisk i Varanger og Porsanger *Skjerre* (flertall *Skjerrek*) eller *Soaakkje-Skjerre* ifølge Weldingh.

Vokser ikke bare i fjellet, men også ofte på myrete steder, for eksempel i beitemarker på gården Berg mot Blessevold [Blusuvoll].

Våre innfødte bruker ofte bladene til å farge svært vakkert gult. Av røttene fremstiller man i Åfjord også kurver og bånd til sigder.

Siden den av mange av våre husholdere anses for å være dødelig for får, fordi man tror den i stor grad påfører disse dyrene 'Hepatiten', se Linné am ac. IV, s. 185–186, har den fått det folkelige navnet *Iglegras*, og likeledes *Flyndregras*. Fårenes leversykdom heter nemlig på norsk *Iglesyke*, faktisk det samme som Linné kaller 'fasciola hepatica' [knippelever]. Dette kunne den gangen spores i sauens sykdom. Et annet navn er *Flyndresyke*, på grunn av likheten mellom 'Fasciola hepatica' og 'Pleuronectes' på norsk 'flyndrer'. Det er sikkert at det ikke er dvergbjørken selv som frembringer 'Fasciola hepatica', men heller det myrvann som kleber seg til bladene etter at det har sunket. Se for øvrig Linnés am. ac. på siterte sted og Schaeffer 'Tr. de hirudine limacis' [avhandling om sneglenes igler] og som anbefaler bruk av saltlake mot denne leversykdommen.

CCCCXX [420]. *Taxus baccata* [*Taxus baccata*, barlind], med tettsittende blader [nåler].

På dansk og norsk *Barlind*, *Norsk Ibenholt*.

Vokser ikke bare på Sunnmøre, men det øvrige sørlige Norge, for eksempel i Seude [Sauherad] i det indre Telemark der den finnes i beiter under fjellet som folkelig kalles *Roi-stuul* eller *Sætermark*.

CCCCXXI [421]. *Lichen vulpinus* [*Letharia vulpina*, ulvelav], trådfomet, sterkt forgrenet, med opprette, jevnhøye, uregelmessig kantete grener.

På norsk *Ulv-mose* eller *Ulv-lav*.

Vokser i mengder i Lesja og andre steder i Gudbrandsdalen, men den er svært sjelden i dette sognet.

Farger gult. Blandet med glass og gallebær i pulverform dreper den ulver. Måten dette fremstilles på har jeg grundig offentliggjort i note 49 på s. 198 i Leems lappske beskrivelse.

CCCCXXII [422]. *Aira spicata* [*Trisetum spicatum*, svartaks], med flate blad, aksformet topp med den midterste blomsten i småakset bærende et langt, utoverbøyd snerp.

På norsk *Axbunke*, *Krin-ax*.

Til fjells og for øvrig i bergtrakter.

CCCCXXIII [423]. *Fraxinus excelsior* [*Fraxinus excelsior*, ask], med tannete blad og blomster uten kronblader.

På norsk *Ask*.

Vokser når det gjelder Nidaros stift, særlig på Vedøy [Vøya] og Agerøen [Aukra] i Romsdal, vanligere i det sørligste Norge. Ellers plantet i Nidaros [Trondheim] i selve byen ved husene. En observasjon av den lærde Linné i fl. sv. på det siterte sted, viser blant annet at denne meget omhyggelige plantingen av denne arten er umaken verdt. Intet er mer effektivt enn aske fra ask ved betennelser i huden foran fontanellene [en bløt del av kraniet hos barn]. Veden erstatter guajaci. Frøene som

kalles «*lingva ovis*» [bukketunge] av farmasøyter, motvirker pest og fremkaller svette ifølge Barth. M. D. D., s. 214, nr. 82. Saften anvendes mot ormebitt. Rzackz auct. s. 271. Barken gir blåfarge ifølge Linder. Når avlingene svikter gis bladene og avskrapet bark som nødfôr til spesielt hester og sauer.

Note: Guajaci (indiansk *guaja*) er det amerikanske treet *Guajacum officinale* som farmasøytene kalte «*lignum vitae*» (livets tre). Harpiksen ble brukt til mange alvorlige sykdommer og var en sjelden og eksklusiv remedie på Gunnerus' tid.

CCCCXXIV [424]. *Berberis vulgaris* [*Berberis vulgaris*, berberis], med skaftete blomsterklaser.

Berberis officinarum. [Berberis var officinell, dvs. apotekvare.]

I Christiania [Oslo] *Barberisser*.

Vokser her og der ved Christiania [Oslo] der den har frødd seg fra hager ifølge act. christianiens. I. Barken fra røtter og grener oppløst i hvitvin har en usedvanlig rensende virkning på gikt. Oppbløtt med lut gir den gulffarge. Saften av bærene erstatter sitroner i «*polopuntzia*» [punsj] ifølge act. christian. I.

CCCCXXV [425]. *Lichen islandicus* [*Cetraria islandica*, islandslav, men se note], bladformet, opprett, fliket med opphøyde kanter som har cilier.

Farmasøytisk *Muscus islandicus*.

På dansk og norsk *Islandsk Mose, Hede-græss, Hede-mose, Fjeldgræss*.

Vokser i beitene på knausen Houen ved gården Berg ved Nidaros [Trondheim] i store mengder visselig i sure skoger og til fjells også i Nordlandene og Finnmark, for eksempel ved prestegården i Kjelvik i Vest-Finnmark. Den er glatt og oftest glinsende av farge mørk, rødlig, brun, gulnende, blekgrå i henhold til varierende alder og naturlige voksesteder. Varierer også ved å ha bredere og smalere lobes. På Island kokes denne med melk som tilleggsstoff, se act. Barth. & stockh. på siterte steder. Den er nylig blitt introdusert i farmakopéen [oversikt over medisinske planter] på grunn av dens legende virkning på tæring, se Tønning diss. inaug. præcide perill a Linné de rarior. norv. § XIV, s. 14 [Tønnings doktorgradsarbeide hos Linné].

Note: Gunnerus oppfatter, som beskrivelsen sier, arten ganske vidt, og smal-lobete former representerer smal islandslav *Cetraria ericetorum*. Ett belegg i herbariet er groptagg *Cetraria aculeata*.

CCCCXXVI [426]. *Orchis sambucina* [*Dactylorhiza sambucina*, søstermarihand, men se note], med delvis hånddelte knoller, opprett; og nektarier som koniske horn og nærmest tredelt leppe og støtteblad som er lengre enn blomstene.

[På norsk] *Guul* eller *Hviitguul Huvendel*.

Medbrakt av Herr Doktor Tønning fra en reise i Nordlandene og tegnet for Fl. dan. Denne planten er meget sjelden i Norge. Den varierer i blomsterfarge fra

gulhvitt med blekt gul leppe som ved basis er merket med brutte purpurfargete linjer til også å ha mørkt purpurfargete blomster.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usannsynlig at søstermarihånd kan ha vært funnet i Nordlandene siden det er en sørlig art i Norden og utpreget sørøstlig i Norge. Tegningen som ble laget for *Flora Danica* er ikke blitt trykt og har heller ikke latt seg oppspore i danske arkiv. Det er derfor vanskelig å si hva Tonning fant i Nordlandene.

CCCCXXVII [427]. *Saxifraga petraea* [*Saxifraga tridactylites* var. *alpina*, men se note], med håndflikete, tredelte stengelblad med delvis tredelte fliker, og løst forgrenete stengler.

[Ingen norske navn.]

Vokser til fjells i Norge slik den lærde Linné bevitner i sp. pl. II på siterte sted. Av meg samlet i Gildeskål i Nordlandene og Måsøy i Vest-Finnmark etc. blomstrende i juni og juli, se min plansje IX, fig. 1–3 som uten tvil botanikere heller vil anføre her, selv om fremstillingen til den store Linné og andre bilder av den samme planten ikke stemmer overens. Se nr. 544.

Note: Linné og Gunnerus var svært uenige om sildresystematikken, og det gjenspeiles her. Heldigvis har Gunnerus tegnet det eksemplaret han mener skal føres til *Saxifraga petraea*, og det stemmer relativt dårlig med beskrivelsen hos Linné. Blant annet er ikke stengelbladene så dypt treflikete som Linnés beskrivelse sier. Gunnerus' eksemplar er skåresildre *Saxifraga adscendens*. Linnés art *Saxifraga petraea* står åpenbart nær trefingersildre *Saxifraga tridactylites*. Webb (1987) har typifisert navnet slik at det er identisk med et omdiskutert takson i denne sildregruppen. Det finnes ikke i Norden, men i de sørlige alpine der Linné også mente den vokste (og hadde materiale fra). Taksonet blir nå regnet som en varietet av trefingersildre.

CCCCXXVIII [428]. *Sorbus hybrida* [*Sorbus hybrida*, rognasal], med delvis finnete blad som er filthårete under.

På norsk *Rogn-asald* ifølge Strøm.

Vokser her og der i skog. Nytt tre fra *Crataegus aria* β Linn. og *Sorbus aucuparia* ifølge Linné. [Gunnerus oppfatter den som en hybrid.] Bærene er spiselige.

CCCCXXIX [429]. *Allium Schoenoprasum* [*Allium schoenoprasum*, grasløk, men se note], med naken [uten blad] blomsterskaft som er like høy som de runde, trådformete, tilspissete bladene.

På norsk *Løk* eller *Græs-løk*.

Vokser i enger her og der i det sørligste Norge. Dyrkes overalt i grønnsakhager. Spises av foredlede kveg [tambuskap] og gir ikke bare luktende melk og smør, men også kjøtt. Avkokt i melk drikker de fattige den mot avmagring. Saften

innsprøytes i ørene mot øresus og dövhet, en praksis som stammer fra egypterne, se Prosp. Alp. i H. N. Æ. I., s. 174 og følgende.

Note: I herbariet ligger tre belegg, hvorav to med sikkerhet er fra Troms. Alle er av den hjemlige sibirgrasløk *Allium schoenoprasum* ssp. *boreale*, som Gunnerus ikke var klar over. Se Elven (2013).

Litteratur

Elven, R. 2013. *Allium schoenoprasum* L. northern race. – S. 52–54 i Elven, R. et al. (red.). Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

CCCCXXX [430]. *Allium oleraceum* [*Allium oleraceum*, vill-løk], med runde stengler som bærer yngleknopper og rue blad som er delvis runde og som er ruglete oppå, og enkle støvbærere.

På norsk *Engløk*, på Sunnmøre *Vild-løk*, *Roalds-løk* ifølge Strøm. I det sørlige Norge *Blaa-røskje*? (Men dette sies av og til å betegne noen gress.) På samisk *Lauke*, flertall *Laukek*.

Vokser oftest på knauser med eng og beiter i Nordlandene og Finnmark. Den anvendes som foregående.

Note: Angivelsen fra Finnmark må tas med en klype salt. Vill-løk er i dag kjent til Kvænangen i Troms, som Gunnerus nok regnet til Finnmark. I herbariet finnes tre eksemplarer fra Alstahaug og Vefsn i Nordland.

CCCCXXXI [431]. *Salix lanata* [*Salix lanata*, ullvier], med hele blad som er ullhårete på begge sider og nærmest runde og skaftete.

På norsk *Løen* eller *hviit Jælster*. På samisk i Øst-Finnmark *Vilges Syeedg* (det er hvit *Salix*).

Til fjells, vanlig.

CCCCXXXII [432]. *Allium ursinum* [*Allium ursinum*, ramsløk], med nakne blomsterskaft [uten blad] som er delvis sylindriske; bladene avlange med skaft; skjerm med jevnhøye stråler.

På dansk og norsk *Rams*.

Vokser til fjells og i subalpine beiter, neppe uvanlig. Leger svulster og ryggradspunktering [prolaps?] når det legges oppå. “Trachini draconis» hos Barth. i act. III, s. 154.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Ramsløk vokser mest i løvskog i kyst- og fjordstrøk nord til Trøndelag. Det virker usannsynlig at Gunnerus eller andre kan ha sett den til fjells og i subalpine beiter, selv om ramsløk en sjelden gang går opp til ca. 350 m.

Sibirgrasløk *Allium schoenoprasum* ssp. *boreale*. I alle fall det ene eksemplaret er fra «Strømsøen» 13.06.1767, Tromsø i Troms. TRH V-234278 (429.2) og TRH V-234279 (429.3).

CCCCXXXIII [433]. *Ranunculus ficaria* [*Ficaria verna*, vårkål], med hjerteformete, kantete, skaftete blad.

På norsk *Vaar-kaal*.

På dyrket mark. Den leger skjorbukssår i tannekjøttet. Om våren anbefales bladene som erstatning for kål, således at denne *Ficaria* og *Ranunculus acris* [bakkesoleie] iblant før blomstringen anvendes sammen under det folkelige navnet *Kraakefot* eller *Kraakefot kaal*. Der hvor den førstnevnte [dvs. *Ficaria verna*] er mindre rikelig, for eksempel i Nidaros [Trondheim], brukes den sistnevnte [dvs. *Ranunculus acris*] bare til det mest vanlige tilfellet. Jevnfør dog den berømte Karl Krapfs eksperimenter med alle slags *Ranunculus*-arters kvaliteter som giftmidler og deres ytre og indre bruk [oversettelse av tittelen] Wien 1766 i oktav.

Tiltrekker ikke kveg, får, hester eller griser.

CCCCXXXIV [434]. *Ranunculus reptans* [*Ranunculus reptans*, evjesoleie], med linjeformete blad, krypende stengler.

På norsk *Tryske*, *Kryp-soløj*.

Vokser på gården Berg og for øvrig ved Nidaros [Trondheim]; også ved gården Simen [Sim] ved Jonsvatnet.

CCCCXXXV [435] *Draba alpina* [*Draba alpina*, gullrublom], med enkle, nakne [bladløse] blomsterskaft og avlange, hele blad.

[På norsk] *Guul Rublom*.

Sjelden i våre fjell, for eksempel i Oppdalsfjellene der jeg har samlet den og på Dovre der den lærde Oeder fant den; vanligere i de svenske lapplandsfjellene, slik den lærde Linné angir i fl. lapp. på siterte sted.

CCCCXXXVI [436]. *Circaea alpina* [*Circaea alpina*, trollurt], med oppadstigende stengler og enkeltstående blomsterklaser.

På norsk *Bergtrollgras*, *Lidet Trollkjerring-gras*, *Liden Natskade*.

Vokser i skog, vanlig.

CCCCXXXVII [437]. *Fucus crispatus* [*Cryptopleura ramosa*, året rødflik, men se note], med hinnetynt thallus som er nesten lineært, forgrenet, kruset og farget.

På norsk *Kraus-Tang*.

Finnes i Norskehavet ifølge Herr Doktor Tonning. Jevnfør hans doktoravhandling med den berømte Linné som veileder de rarior. norv. § 12, s. 12.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Foslie (1886) antyder (med et spørsmålstegn) at det kan dreie seg om *Lithophyllum laceratum*.

CCCCXXXVIII [438]. *Cerastium alpinum* [*Cerastium alpinum*, fjellarve], med ovale-avlange blad, forgrenete stengler og avlange kapsler.

På norsk *Fjeldværve*. I Romsdalen *Værve*.

Vokser i fjellet, for eksempel på Vangsfjellet i Oppdal og Bergsfjellet i Aure sogn på Nordmøre; for ikke å nevne fjellene i Romsdal, Nordlandene og Finnmark hvor forskjellige varieteter med dunhårete eller glatte blad ofte er sett av meg.

Note: Herbariematerialet for denne arten (24 belegg) har ikke vært revidert mhp. underartene, men alle de tre underartene vi skiller ut i dag er representert, dessuten brearve *Cerastium cerastoides* på nr. 438.8 og 9. Se nr. 951.

CCCCXXXIX [439]. *Salix arenaria* [*Salix repens* var. *argentea*, sandvier, men se note], med hele, runde blad med spiss, svakt hårete på oversiden, lodne under. På norsk *Sandvie*.

Vokser i de fjellene som nevnt i forrige nummer og observert av meg andre steder.

Note: Sandvier er knyttet til sanddyner, strender, fuktmark og hei i lavlandet fra Østfold til Rogaland. Herbariet viser at Gunnerus, i likhet med Linné, blandet den sammen med andre vier-arter. De to beleggene under nr. 439 er myrvier *Salix glauca* og lappvier *S. lapponum* fra henholdsvis Holtålen og Røros i Sør-Trøndelag.

CCCCXL [440]. *Nymphaea alba* [*Nymphaea alba*, hvit nøkkerose], med runde, hele blad og firdelt beger.

På norsk *Hviit Vassgaas*, *hviit nøkkeblomster*. På Nordmøre ofte også *Vass-rose* ifølge E.H. Kempe.

Vokser overalt i sjøer, elver og bekker.

Roten [han sikter til jordstenglen] sender i blant ut lange krypende armer [sideskudd], og den er av denne grunn skadelig i fiskedammer. Avkokte blomster og likeledes røtter, blandet med rødvin stanser menstruasjonsflommer og andre utfloder. Til dette bruk anvendes iblant også blad og frø. Blomstene eller roten skåret opp i tynne skiver og plassert over tinningen virker søvndyssende. Roten legges også over føtter mot utslett.

CCCCXLI [441]. *Nymphaea lutea* [*Nuphar lutea*, gul nøkkerose], med stort, femtallig beger.

På norsk *Kjerringkrus*, *Guul Vassgaas*, *Gule Nøkkeblomster*.

Vokser sjelden sammen med foregående, for eksempel ved Jonsvatnet ved gården Simen [Sim], hvor jeg samlet den delvis blomstrende den 7. august 1766. Blomstene er ved blomstringen mindre enn hos foregående og har femtallig blomsterdekke med gule blad som er nærmest ovale og konkave, avsmalende mot basis. Kronbladene er 12, spatelformete og meget mindre enn begerbladene. Ovariet produserer en liten krukke som er lenger enn kragen og som er et mangekantet polygon med langsgående furer, 10–12 i tallet. Arret er ujevnt og oftest utydelig kruset, iblant konveks med 10–12 arrstråler, nedtrykt i midten.

Blomsterskaftet er som hos foregående vridd og forlenget øverst. Fruktene (i mitt eksemplar) er tolvrummete. Frøene er delvis runde til ovale.

Bruken sammenfaller med foregåendes. Dens røtter brukes også, som foregåendes, til å fete opp griser.

CCCCXLII [442]. *Tilia europaea* [*Tilia x europaea*, parklind, men se note], med blomster som mangler nektarier (honningblad).

På dansk og norsk *Lind*, *Linde-træ*, *Løvlind*.

Vokser i skog ved gården Østeraad [Austrått] på Ørlandet, og også i sognet Sogn i Bergen stift ifølge Strøm. Vanligere i det sørligste Norge. Kan forøvrig finnes plantet i Nidaros [Trondheim]. Kveg liker bladene, men det skjemmer melk og smør ifølge Linné i it. scan. s. 256.

Note: Den ville linden i Norge, som sikkert er den han omtaler fra Sogn osv., og som er belagt i herbariet, er lind *Tilia cordata*. Den plantete er parklind, som er en gammel hagehybrid (*Tilia cordata x platyphyllos*) som vi vet ble plantet i Norge allerede av biskop Geble Pederssøn i Bergen på 1500-tallet.

CCCCXLIII [443]. *Corylus Avellana* [*Corylus avellana*, hassel], med ovale, avrundete stipler [biblad – han sikter trolig til knoppkjell].

På norsk *Halt*.

Vokser oftest i skog, også på Helgeland i Nordlandene, for eksempel i Alstahaug, Bindal og Velfjord. Nord for Helgeland har jeg aldri sett den, uten med sterile frukter som på de høye fjellene i sognet Steigen i Salten der den vokser bak prestegården. I Romsdal, Sunnmøre og sørligere i Norge er den meget vanligere. Bruken av hasselkvister til spådom vitner om stor overtro. Folk på landet støter stokker av hassel eller påler av or her og der innimellom bunter [nek] av det nyhøstete korn som er lagt i såter på låvene, for at det kan tillate luften å passere. Dette pleier å foregå der kornet er brakt i hus uten å være helt tørt. I samme hensikt trekker andre tønner hit og dit rundt om blant nekene, noe som er et middel som langt bør foretrekkes foran det forrige, for ikke å nevne den overtro som det første middel stinker av, især hvor bare en og annen hasselstokk skal stikkes inn i kornsåten. Men jeg anklager ikke dem som stikker disse stokkene inn her og der i kornstakken for å få opplysning om kornets kvalitet utfra de samme stokkers bark. For der hvor kornet har blitt svidd [tørket?], vil det være tydelig at barken på stokken, som etter en tid er trukket ut, har skilt seg fra veden [dvs. at barken har løsnet og er blitt liggende igjen blant kornet].

CCCCXLIV [444]. *Viscum album* [*Viscum album*, misteltein], med avlange, butte blad, togrenete stengler med aks [han sikter til blomster] i grenvinklene.

På dansk og norsk *Fugleliim*. Jeg har sett den på *Corylus* [hassel] og *Malus* [eple] i det sørligste Norge, for eksempel ved Christiania [Oslo].

Parasittisk. Fra frøene og barken av trær gjør man lim til fuglefangst. Kokt med *Cucubalus behen* [engsmelle *Silene vulgaris*] hindrer den isjias ifølge prof. Holm, som siterer Linné. Virker spesifikt mot epilepsi til hvilket man daglig skal anvende pulver av foregående inntil tolv drakmer [ca 500 g] og en skruppel [20 g], etter å ha lettet magen, se dissertasjonen til Herr Johannes Colbach om mistelteinens bruk mot epilepsi eller i Leipziger Samlungen IV, avdeling 42, nr. 7, s. 571 og følgende. Ved hjerneslag og svimmelhet har den mange fordeler.

CCCCXLV [445]. *Satyrium nigrum* [*Nigritella nigra*, svartkurle], med hånddelte knoller og linjeformete blad. Nektariene med tilbakebøyd leppe som er tredelt, den mellomste er størst.

På norsk *Svartsjuka*, *Svartsjukblom*, *Svarthou*, *Svart Huvendel*. I Jämtland *Brunkulla*.

Vokser i fjellene i Verdal og Snåsa inn mot Jämtland.

Svartkurle *Nigritella nigra*, uten lokalitet. TRH V-234331 (445.1). Foto Eli Fremstad, fra Ålbu i Oppdal, Sør-Trøndelag.

Note: Gunnerus angir svartkurle fra to kommuner i Nord-Trøndelag der den ikke er kjent i dag. På nr. 445.1, er navnet «Muller» skrevet i øverste høyre hjørne. Dette navnet på herbarieark er tolket dit hen at materialet skriver seg fra den danske naturviteren O.F. Müller, som vi vet Gunnerus hadde kontakt med (Dahl 1892b: 237–238), og som Gunnerus skal ha fått materiale fra. Vi vet imidlertid ikke sikkert om han mottok en slik forsendelse, eller hva den ev. har inneholdt. Vi

vet dog at Müller i 1767 reiste i Mellom-Europa. Han kan ha samlet svartkurle i Alpene, hvorav én havnet hos Gunnerus. I Vitenskapsmuseets herbariedatabase er Müller oppført som finner for dette belegget. Nummer 445.2 er derimot tatt av Gunnerus selv i Oppdal «paa Hr. Major Homans Eng». Svartkurle er nå en prioritert art etter naturmangfoldloven.

Litteratur

Moen, A. & Øien, D.-I. 2003. Ecology and survival of *Nigritella nigra*, a threatened orchid species in Scandianvia. – Nord. J. Bot. 22: 435–461.

Moen, A. & Øien, D.-I. 2009. Svartkurle *Nigritella nigra* i Norge. Faglig innspill til nasjonal handlingsplan. – NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2009–5. 27 s.

Miljødirektoratet 2013. Faggrunnlag for svartkurle *Nigritella nigra*. – <http://www.miljodirektoratet.no/horing2013-6871/>.

CCCCXLVI [446]. *Satyrium Album* [*Pseudorchis albida*, hvitkurle, men se note], med knoller i knipper og avlange blad. Nektarier med tredelt, spiss leppe, den mellomste er størst.

På norsk *Qviithu*, *Qviithou*, *Hviithublom*, *Hviit Huvendel*.

Vokser ganske rikelig i Hasvik i Vest-Finnmark og også i Varanger i Øst-Finnmark, hvorfra den meget ærverdige [misjons]forstander Herr Welding har sendt den til meg. Blomstene sprer en liflig duft, liksom blomstene til *Orchis bifolia* [nattfiol *Platanthera bifolia*] og *Satyrium viride* [grønnkurle *Coeloglossum viride*] og flere andre orkidéer.

Note: Av de åtte beleggene i herbariet er halvparten (trolig) fjellhvitkurle *P. straminea*; resten er grønnkurle [nr. 278] som han åpenbart blandet sammen med hvitkurlene. Hvitkurlematerialet trenger revisjon etter den nye taxonomien som anerkjenner to arter i Norge.

CCCCXLVII [447]. *Pyrus malus* [*Malus pumila*, paradiseple, men se note], med tannete blad og sittende skjærmer.

På norsk *Vild-appel*, *Suur-appel*.

Vokser ved gården Strøm på Hitra, i Romsdal og på Sunnmøre, oftest i det sørlige Norge, for eksempel ved Christiania [Oslo].

Av denne lages sider, som erstatning for vin, fortrinnsvis i England og Normandie.

Note: Herbariet viser at det dreier seg om villeple *Malus sylvestris* som lett forveksles med paradiseple. Begge har små, sure frukter.

CCCCXLVIII [448]. *Agaricus (Kremlinga)* [*Russula* sp., kremle, men se note], med kjegleformete, små hatter som er stripete på kanten; stilken har en ring og er knollformet ved basis.

På norsk *Kremling*.

I skog, uvanlig, samlet i året 1768 på høsttiden i skogsbeiter ved prestegården i Grytten.

Note: Her forsøker Gunnerus uten særlig hell å lage et latinsk epitet av et norsk navn, kremling, som tyder på at vi har å gjøre med en kremling, men dette passer ikke med beskrivelsen. Beskrivelsen av stilken tyder mest på en fluesopp *Amanita* som Eckblad & Høiland (1985) er inne på, men der er ingen arter i den slekten som har kjegleformete, små hatter. I mangel av belegg er det umulig å si hva dette kan ha vært.

CCCCXLIX [449]. *Carex saxatilis* [*Carex saxatilis*, blankstarr, men se note], med tre runde aks som sitter spredt. Det hannlige er avlangt.

På norsk *Bergstar* eller *Beekstar*.

Oftest til fjells.

Note: Beleggene i herbariet er svartstarr *Carex atrata* og stivstarr *Carex bigelowii*.

CCCCL [450]. *Salix arbuscula* [*Salix arbuscula*, småvier], med delvis sagtannete blad, glatte, nesten gjennomskinnelige, blågrønne under med buskliknende grener. α ... med tannete, glatte, vertikalt avrundete blad. fl. lapp. nr. 352, plansje 8 f. e.

β ... avlange, spisse i begge ender. fl. lapp. nr. 360 plansje 8 f. m.

γ ... hele, ovale, tett sammenstilte, gjennomskinnelige fl. lapp. nr. 356.

På norsk *Fjellvie*.

Vokser på Vangsfjellet i Oppdal og i skoger i Nordlandene.

CCCCLI [451]. *Carex atrata* [*Carex atrata*, svartstarr], med tokjønnet, skaftet toppaks, når den blomstrer er de opprette, hengende i fruktstadiet.

På norsk *Svart-star*.

Vokser i Oppdalsfjellene på Vangsfjellet; også i Øst-Finnmark, oftest i skog, hvorfra den i året 1766 ble sendt meg av den ærverdige Herr Weldingh.

CCCCLII [452]. *Cynosurus cristatus* [*Cynosurus cristatus*, kamgras]

Med fjærdelte støtteblad [han sikter nok til småaks].

På norsk *Kam-grass*.

Vokser ved Jonsvatnet [i Trondheim].

CCCCLIII [453]. *Festuca ovina* [*Festuca ovina*, sauesvingel], med toppen sekundært sammentrukket, med snerp. Strået er firkantet og nakent, blad bustaktige.

På norsk *Sougras*.

Vokser oftest på tørre bakker, fortrinnsvis i den vesle formen, var. β [*Festuca vivipara*, geitsvingel] til fjells, der den er vanlig. Om bruken se act. holm. for året 1741, s. 294 (dansk versjon) nr. 9 og Paulli oec. på det siterte sted.

CCCCLIV [454]. *Fucus vittatus* [*Suhria vittata*, men se note], med hinnetynt, oppdelt thallus som er sverdformet og har kruset til tannet kant.

[På norsk] *Krina soll*.

I det nordlige hav ifølge Doktor Tonning.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Ettersom denne ikke forekommer i så nordlige farvann, er det vanskelig å si hvilken art dette representerer. Til det er beskrivelsen altfor generell.

CCCCLV [455] *Papaver rhoeas* [*Papaver rhoeas*, kornvalmue], med glatte, runde kapsler, hårete stengler som er flerblomstrete. Bladene er finnete og innskåret.

Farmasøytisk *Rhoeas*.

På norsk *Vild Vallmu*.

Vokser i det sørligste Norge (blant korn) ifølge Ramus.

Lerken setter spesielt pris på frøene.

CCCCLVI [456] *Poa pratensis* [*Poa pratensis*, bakkerapp], med en utbreidd topp, femblomstrete, glatte småaks og rundt, opprettet strå.

På norsk *Eng-rap*.

Svært vanlig i enger.

CCCCLVII [457]. *Alopecurus pratensis* [*Alopecurus pratensis*, reverumpe, men se note], med opprette strå som bærer aks.

På dansk og norsk *Kafle-græs*, *Revrumpe-græs*.

På nokså fuktige steder, her og der. Bør plantes i tørrlagte myrer, om dette anliggende se Linné it. oel. s. 90 og 156 og Paulli oec. på siterte sted.

Note: Den angitte økologien stemmer dårlig for reverumpe. Ett av de tre beleggene i herbariet er reverumpe, de andre er strandreverumpe *Alopecurus arundinaceus*, henholdsvis uten lokalitet og fra Tromsø. Se Elven (2013).

Litteratur

Elven, R. 2013. *Alopecurus arundinaceus* Poir. – S. 59–61 i Elven, R. et al. (red.). Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

CCCCLVIII [458]. *Agrostis capillaris* [*Agrostis capillaris*, engkvein], med topp med utsperrete tråder [grener], begrene [han sikter til agnene] er sylformete, jevnlange, småhårete, fargete, småaksene uten snerp. På norsk *Haarkjøse* eller *Haarhveen*, *Fiinhvine*, eller *Fiinhveen*.

Vokser oftest på lysåpne enger, men også til fjells og i tilstøtende daler. Et utmerket fôr for buskapen, jevnfør act. stoch. for året 1762, bind 23, s. 50.

Smånesle *Urtica urens* er blitt sjeldnere siden Gunnerus' tid, iallfall som ugress. På havstrand finnes den spredt til Øst-Finnmark. Foto Eli Fremstad, Tautra i Frosta, Nord-Trøndelag.

CCCCLIX [459]. *Urtica urens* [*Urtica urens*, smånesle], med motsatte, ovale blad.

På norsk *Brønn-nott*, *Liten Brønnhætte* eller *Næsle*. På samisk i Varanger *Utzeb Gaskalas*.

Svært vanlig på kulturmark. Velgjørende for rapphøns som ettertrakter den. De unge bladene anbefales brukt som grønnsak i likhet med *Urtica dioica* [stornesle].

CCCCLX [460]. *Chaerophyllum bulbosum* [*Chaerophyllum bulbosum*, knollkjeks, men se note], med oppblåste kneleddete stengler, hårete ved basis.

På norsk *Knylkörvel*.

Den opptrer spontant i Norge tilkjenner den lærde Linné i sp. pl. II, s. 370.

Jeg har hørt at den vokser i Bergen og Kristiansand stift, ved Stavanger. Den har kjegleformete eller runde, smakfulle røtter før den danner stengler, som spises av østerrikerne. Planten og roten når den er sped tjener også som erstatning for salat for wienerne, ifølge Clusius.

Note: Her blir Gunnerus lurt av Linné, for knollkjeks tilhører ikke vår ville flora. Planten dette dreier seg om er jordnøtt *Conopodium majus*, se nr. 361.

CCCCLXI [461]. *Arundo arenaria* [*Ammophila arenaria*, marehalm], med enblomstrete begre [han sikter til småaks] og innrullede, stikkende blad som er broddspisse.

På norsk *Sand-røjr*.

Vokser ved havet, sjelden.

Anvendes for å tøyle sand [hindre sandflukt], på samme måte som *Elymus arenarius* [strandrug], og den brukes der det er særlig nødvendig, for eksempel i Grytten i Romsdal og i Vadsø i Øst-Finnmark, for ikke å nevne andre steder. Det bør merkes at den med hell har vært brukt i mengder i mange år i plantninger på Sjælland i Danmark, for ikke å snakke om i sanddynene i Holland.

Note: Marehalm går ikke nord for Romsdal og har ikke vært plantet lengre nord. I Øst-Finnmark er det strandrug *Leymus arenarius* som vokser på sandstrender.

CCCCLXII [462]. *Limosella aquatica* [*Limosella aquatica*, evjebrodd] [Uten beskrivelse.]

På norsk *Vesle-gro*.

Vokser ved elvestrender i Finnmark der den er sjelden, for eksempel i Hammerfest i Vest-Finnmark. Har små, hvite blomster.

CCCCLXIII [463]. *Melica nutans* [*Melica nutans*, hengeaks], med uskjeggete [glatte] kronblad [han sikter til agner] og enkle, hengende topper.

På norsk *Hanggras*, *Hangslook*, *Lutslook*.

Vokser i berglendt skog, ikke sjelden ved gjerder, for eksempel ved gården Simen [Sim] nær Jonsvatnet, hvor jeg samlet den blomstrende i måneden juni. Ytteragnene er rødbrune.

CCCCLXIV [464]. *Mnium hygrometricum* [*Funaria hygrometrica*, pestbråtemose], uten stengel med hengende, enkle støvbærere [han sikter til kapsler] og tilbakeslått, firkantet hette.

På norsk *Værmerle*, *Vaatmærle*.

Her og der i nedbrente skoger, så vel som på avslitte hår fra kveg [se note], funnet i begynnelsen av juni dette år ved gården Brunstad ved Nidaros [Trondheim]. Er en naturlig fuktighetsmåler.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Mye tyder på at Gunnerus her blander sammen flere ting. Det som vokser på avslitte hår fra kveg kan ikke være noe annet enn hornsoppen *Onygena*. Hvilken mose det andre er, er uklart ut fra beskrivelsen.

CCCCLXV [465]. *Phalaris phleoides* [*Phleum phleoides*, smaltimotei, men se note], med sylindrisk, aksformet aks.

På norsk *Rør-græs* ifølge Strøm.

Vokser på stalltaket på gården Berg og forøvrig i enger.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Smaltimotei er hovedsakelig funnet på tørre kalkberg og bakker ved Oslofjorden. Det er ikke umulig at den kan ha forekommet tilfeldig på et stalltak i Trondheim, men arten i engene er nok vanlig timotei *Phleum pratense*, om ikke reverumpe *Alopecurus pratensis* som vel var vanligere på den tiden.

CCCCLXVI [466]. *Lamium purpureum* [*Lamium purpureum*, rødtvetann], med hjerteformete, butte, skaftete blad.

På norsk *Doudaa* eller *Roudaa*, også *Dou Næsle*.

Vokser oftest på dyrket mark. Bladene brukes som grønnsak.

Note: Herbariet har ett (dårlig) belegg under dette nummeret; det er trolig fliktvetann *Lamium hybridum*. Ett av de norske navnene Gunnerus oppgir peker mot dauvnesle *Lamium album*. Han blander åpenbart sammen flere *Lamium*-arter.

CCCCLXVII [467]. *Ranunculus flammula* [*Ranunculus flammula*, grøftesoleie], med ovalt avlange, skaftete blad og nedbøyde stengler.

På norsk *Rensel-gras*.

På fuktige steder, vanlig, for eksempel ved gården Berg. Eldre kvinner plasserer den på håndflaten for å dempe krampanfall ved feber. Jevnfør Io. Vesling [J.P. Westring], *Parænesis* i bind II og *Prosp. Alp. H. N. Æ.* s. 131.

Note: To av de tre beleggene under dette nummeret er trolig evjesoleie *Ranunculus reptans* som også finnes under nr. 434.

CCCCLXVIII [468]. *Ranunculus polyanthemus* [*Ranunculus polyanthemus*, engkrattssoleie, men se note], med utsperret beger og riflete blomsterskaft; opprette stengler og sterkt inndelte blad.

[På norsk] *Frousoløi*.

Jeg har funnet den i enger ved gården Berg.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Engkrattssoleie er en sørøstlig art som vokser i tørre slåtteenger og bakker og som faktisk er kjent nord til Trondheim. Den kan ha forekommet på Berg på Gunnerus' tid.

CCCCLXIX [469]. *Pedicularis hirsuta* [*Pedicularis hirsuta*, lodnemyrklegg, men se note], med enkle stengler og linjeformete, tannete til finnete blad og hårete begre.

[På norsk] *Løent Friergrass*.

Gitt meg av den ærverdige Herr Meldahl fra fjellene i Snåsa. Blomstene er blekt kjøttfargete med mørkere flekker på den nedre leppen.

Note: Lodnemyrklegg er en nordlig art som bare finnes nord for Rana.

Eksemplaret i herbariet er dårlig, men representerer ikke denne arten, men høyst sannsynlig en form av myrklegg *Pedicularis palustris*.

CCCCLXX [470]. *Mespilus cotoneaster* [*Cotoneaster integerrimus*, dvergmispel], ubevæpnet [uten torner], med runde, hele blad.

På norsk *Vill-Mespel*.

Vokser ved Christiania [Oslo] ifølge Oeder.

CCCCLXXI [471]. *Fucus inflatus* [*Fucus vesiculosus*, blæretang], med flate, todelte, hele thalli som er prikkete, ovalt avlange, oppblåste med delte skuddspisser.

På norsk *Blaastang*.

Vokser i vårt hav, her og der. Jevnfør Tonnings doktorgradsarbeid om rarior. norv. § 12, s. 11.

CCCCLXXII [472]. *Potentilla aurea* [*Potentilla aurea*, men se note], med tilspissete, sagtannete, femkoplete basisblad, de på stengelen firkoplete; stengelen nedbøyd.

På norsk *Gylden Mure*, eller *Gullmure*.

Vokser her og der til fjells ifølge Oeder.

Note: *Potentilla aurea* finnes ikke i Skandinavia, men i Alpene. Planten som her beskrives er høyst sannsynlig flekkmure *Potentilla crantzii* om man skal dømme etter Oeders figur i *Flora Danica* (plansje 114). Se ellers nr. 51. I herbariet finnes belegg av flekkmure, underlig nok, også som nr. 479.10 og 542.1.

CCCCLXXIII [473]. *Juncus conglomeratus* [*Juncus conglomeratus*, knappsiv], med nakne [uten blad] stengler som har hoder [blomsterstander] på siden.

På norsk *Knap-frytle*.

Vokser ved gravde hull på gården Berg og for øvrig, neppe uvanlig. Margen brukes til veke i lamper på Grønstad i Kristiansand stift og likeledes i Grytten i Romsdal til å tre perler på for fjas. Se act. holm. V, s. 151, Kalms it. am. I, s. 84 og Strøm sundm. på siterte sted. Den spises av geiter, også iblant får. Forøvrig er alt fôr av siv dårlig.

CCCCLXXIV [474]. *Aira montana* [*Avenella flexuosa*, smyle], med bustliknende blad og smal topp, småaksene hårete ved basis og med snerp; snerpet er vridd og lengre [enn småaksene].

På norsk *Bergbunke*.

Til fjells der sauene tiltrekkes av den ifølge act. holm. for året 1750, s. 110.

Note: Gunnerus beskriver smyle under to numre, se nr. 261.

CCCCLXXV [475]. *Sedum reflexum* [*Sedum rupestre*, broddbergknapp, men se note], med sylformete, spredte blad som sitter enkeltvis ved basis, de nederste er tilbakebøyde.

På norsk *Hakløk*, *Fransk Salat*.

Vokser på klipper ved havet i det sørlige Norge ifølge Oeder; dessuten i Nidaros stift ifølge Tønning.

Note: Beskrivelsen passer for broddbergknapp, en sørlig art som vokser i Trøndelag. Men herbariematerialet fra Snåsa er småbergknapp *Sedum annuum*. Han omtaler broddbergknapp også under nr. 636, som *Sedum rupestre*. Også der er ett av beleggene småbergknapp. Gunnerus har åpenbart ikke skjelnet klart mellom *Sedum*-artene.

CCCCLXXVI [476]. *Poa trivialis* [*Poa trivialis*, markrap, men se note], med delvis utsperret topp og treblomstrete småaks, mykhåret nederst og opprette, runde strå.

På norsk *Markrap*.

Vokser i enger og beiter, neppe sjelden.

Note: Blant herbariets 18 belegg er det muligens et par (dårlige) som er markrapp. De andre er bl.a. ni fjellrapp *Poa alpina* og én smårapp *Poa pratensis* ssp. *irrigata*. Materialet trenger revisjon.

CCCCLXXVII [477]. *Helvella Mitra* [*Helvella crispa*, lys høstmorkel, men se note], med tilbakeslått, tiltrykt, innbuktet uformelig hatt.

På norsk *Uægte Morkler*, eller *Steenmorkler*.

Vokser her og der, også ved Nidaros [Trondheim]. Samlet før høsten anvendes den iblant i det tyske kjøkken ifølge Gleditsch.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å si sikkert hva dette er, men det er neppe den ganske sjeldne lys høstmorkel. Verken beskrivelse eller innsamlingstidspunkt stemmer med denne. Som påpekt av Eckblad & Høiland (1985) synes seig høstmorkel *Helvella elastica* å passe bedre, i alle fall med arten som er beskrevet av Strøm [Strøm sundm. I, s. 85]. Det norske navnet Steenmorkel peker mot sandmorkel *Gyromitra esculenta*.

CCCCLXXVIII [478]. *Dactylis glomerata* [*Dactylis glomerata*, hundegrass], de sekundære toppene er nøsteformete.

På norsk *Hund-grass*.

Vokser her og der på kultivert mark og plasser fulle av grus [skrotemark].

CCCCLXXIX [479] *Saxifraga rivularis* [*Saxifraga rivularis*, bekkesildre, se note], med hånddelte stengelblad, øverst med runde [blad] ved blomstene; enkel stengel som gjerne er toblomstret.

På norsk *Bæcksilra*.

Vokser her og der i Finnmark og Nordlandene, for eksempel i Kjelvik og på Måsøy i Vest-Finnmark, likeledes på Tromsøya i Nordlandene, samlet blomstrende av meg og og mine ledsagere på reisen, Herrene Borchgrevink og Parelius, omtrent i slutten av juni i året 1767. Alle bladene, særlig de basale har lange skaft og er femlobete, dog i mange av mine riktige eksemplarer overalt treloberte, med unntak av de ved blomstene som er ovale; blomstene er hvite.

Note: Belegget fra Tromsøya er knoppsildre *Saxifraga cernua*, mens de fra Finnmark og flere uten angivelse av voksested er riktig bestemt. Se illustrasjoner under nr. 544.

CCCCLXXX [480]. *Juncus biglumis* [*Juncus biglumis*, tvillingsiv], med sylformete blad, toblomstrete, endestilte hoder.

På norsk *Blomfrytle*.

I de norske fjell ifølge Oeder.

CCCCLXXXI [481]. *Hypericum pulchrum* [*Hypericum pulchrum*, fagerperikum], med tregriflete blomster og sagtannet, kjertelhåret beger; bladene er hjerteformete og glatte; støttebladene hele og stenglene runde.

På norsk *Fager-pirkum*.

Vokser i Kristiansands og Bergens stift ifølge Oeder og Strøm.

CCCCLXXXII [482]. *Juncus triglumis* [*Juncus triglumis*, trillingsiv], med flate blad og treblomstrete, endestilte hoder.

På norsk *Fiellfrytle*, *Lappefrytle*, *Blomfrytle*.

Til fjells.

CCCCLXXXIII [483]. *Scheuchzeria palustris* [*Scheuchzeria palustris*, sivblom].

[Uten beskrivelse.]

[Uten norsk navn.]

Vokser på myrete steder og ved innsjøer i Ofoten i Salten sogn.

CCCCLXXXIV [484]. *Juncus trifidus* [*Juncus trifidus*, rabbesiv], med nakne strå [uten blad]; bladene blant blomstene i toppen er tre.

På norsk *Kløv-frytle*.

Vanlig til fjells.

CCCCLXXXV [485]. *Sedum sexangulare* [*Sedum sexangulare*, kantbergknapp, men se note], med rundlige, tettsittende, oppsvulmete blad som sitter taklagt i seks rader.

På norsk *Kantknopper*.

Vokser sjeldent med *Sedum acre* [bitterbergknapp], for eksempel på Hitra.

Note: *Sedum sexangulare* vokser ikke naturlig i Norge. Det eneste (dårlige) eksemplaret som finnes i herbariet er nok småbergknapp *Sedum annuum*, se også 475 og 636.

CCCCLXXXVI [486]. *Arundo Calamagrostis* [*Calamagrostis canescens*, vassrørkvein, men se note], med enblomstret beger [han sikter til småaks] og forgrenet strå.

På norsk *Busk-røir* (på grunn av forgreningen).

Vokser på fuktige og skyggefulle skoger, det er ved forskjellige vann i Nordlandene.

Okser tiltrekkes ikke av den med mindre det er mangel på fôr. Den er spesielt skadelig for kyr fordi den skader fordøyelsen ifølge Schreber.

Note: Vassrørkvein har sørøstlig utbredelse i Norge. Den er nylig kartlagt av Elven & Fremstad (2013) som ikke helt avviser at belegg nr. 486.1 i herbariet,

fra Holtålen i Sør-Trøndelag, er vassrørkvein. Gunnerus hadde nok også iaktatt skogrørkvein *C. phragmitoides*, som er svært vanlig.

Litteratur

Elven, R. & Fremstad, E. 2013. *Calamagrostis canescens* (F.H.Wigg.) Roth. – S. 82–84 i Elven, R. & al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

CCCCLXXXVII [487]. *Sedum villosum* [*Sedum villosum*, lodnebergknapp], med opprette stengler, flate blad [de er saftfylte og pølseaktige] og delvis hårete blomsterskaft [de er tett kjertelhårete].

På norsk *Løen-knop*.

Vokser i det sørligste Norge, for eksempel i Slidre i Christiania stift, meget sjelden ifølge Herr Professor Oeder.

Blankstorkenebb *Geranium lucidum*, uten lokalitet, men trolig fra Hitra i Sør-Trøndelag. TRH V-192210 (488.1).

CCCCLXXXVIII [488]. *Geranium lucidum* [*Geranium lucidum*, blankstorkenebb], med toblomstrete blomsterskaft og pyramideaktige begre, kantete og ruglete; bladene er runde og femlobete.

På norsk *Skinnende Skovflok*.

Vokser på gården Hopen på Hitra på det hellende, nordvendte berg som på folkemunne kalles Åsen hvor J. von der Lippe Parelius samlet den blomstrende i måneden juni 1766.

Note: Fægri (1960) viser til Gunnerus' angivelse av arten i floraen, men avviser opplysningen som lite sannsynlig fordi den ikke er bekreftet med belegg i Gunnerus' herbarium. Der finnes det faktisk et korrekt bestemt belegg, dog uten lokalitetsangivelse. Fægri gransket nok aldri Gunnerus' herbarium.

Litteratur

Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian plants. I. The Coast plants. – Univ. Bergen Skr. 26.

CCCCLXXXIX [489]. *Atriplex patula* [*Atriplex patula*, svinemelde, men se note], med utsperrete, urteaktige stengler og nærmest trekantete til avlange blad. Frøenes beger [forblad] er tannet skiveformet.

På norsk *Sviin-melde*, på Sunnmøre *Svine-kaal* (fordi svin liker den og den anvendes av bøndene som fôr) ifølge Strøm.

Vokser på havstender ifølge Strøm, og dessuten i åkre.

Note: Svinemelde er fortrinnsvis knyttet til kulturmark. Voksestedangivelsen tyder på at Gunnerus inkluderte meldene som vokser på strender i sin art, og ett eksemplar i herbariet hører (trolig) til disse.

CCCCXC [490] *Stellaria Holostea* [*Stellaria holostea*, lundstjerneblom, men se note], med avlange, sagtannede blad; kronbladene er todelte.

På norsk *Stort Stierngrass*.

Vokser i enger på gården Berg med *Stellaria graminea* [grasstjerneblom], og likeledes på Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Lundstjerneblom er en sørlig art som ikke vokser nordafjells og heller ikke i enger. Gunnerus har utvilsomt ment at det var noe annet enn grasstjerneblom.

CCCCXC [491]. *Cochlearia groenlandica* [*Cochlearia groenlandica*, polarskjørbuksurt, men se note], med nyreformete, hele, kjøttfulle blad.

På norsk *Grønlandsk Eris-* eller *Ersgrass*.

Vokser på Finnmarks strender, sjelden. Jevnfør Linné Sp. pl. II på siterte sted.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Taksonomien til de nordlige skjørbuksurtene ble oppklart av Nordal & Stabbetorp (1990), og det er fastslått at *C. groenlandica* er en arktisk art som ikke finnes i Skandinavia. Plantene i Finnmark føres til *Cochlearia officinalis* (som deles i flere underarter). Se også nr. 196 og 197.

Litteratur

Nordal, I. & Stabbetorp, O. 1990. Morphology and taxonomy of the genus *Cochlearia* (Brassicaceae) in Northern Scandinavia. – Nord. J. Bot. 10: 249–263.

CCCCXCI [492]. *Avena elatior* [*Arrhenatherum elatius*, hestehavre], med toblomstrete beger [han sikter til småaks] som er uten snerp, og hannlige [som han ellers ikke nevner] med snerp, og tokjønnete enkeltblomster [i realiteten er den nedre av disse bare hannlig].

På norsk *Draphavre*.

Vokser i enger, for eksempel på gården Berg, og likeledes på strender og berg oftest ved havet.

CCCCXCII [493]. *Ranunculus auricomus* [*Ranunculus auricomus* agg., nyresoleier], med nyreformete, krusete, inndelte basalblad; de på stenglene er fingerdelte og linjeformete, stengelen er flerblomstret.

På norsk *Nyr-soløi*.

Vokser på gården Berg ved Nidaros [Trondheim], Skjærstad i Nordlandene og andre steder. Hele planten er mild og brukes som grønnsak ifølge Haller. Legg merke til at tegningene hos Morison, Tabernaemontanus og Dodonaeus og tallrike eldre [botanikere] er mindre nøyaktige.

Note: Nyresoleie er et apomiktisk kompleks som er delt i mange småarter. Gunnerus oppfatter den kollektivt (som de fleste gjør også i dag), og hans observasjon om unøyaktigheten i eldre illustrasjoner reflekterer nok dette.

CCCCXCIV [494]. *Equisetum sylvaticum* [*Equisetum sylvaticum*, skogsnelle], stengler med aks og sammensatte skudd.

På norsk *Skov-snell*, *Heste-snell* (fordi hester er svært glade i den). På samisk i Nordlandene *Hæboshsuoine*.

Vokser i fuktige skogsenger.

Note: De fem beleggene i herbariet omfatter hele tre snelle-arter: skogsnelle *E. sylvaticum*, åkersnelle *E. arvense* og engsnelle *E. pratense*.

CCCCXCV [495]. *Arabis thaliana* [*Arabidopsis thaliana*, vårskrinneblom], med avlange, skaftete, hele blad.

På norsk *Törvaarel*.

Vokser på gården Berg hvor jeg ofte har samlet den nedenfor berget der man har reist bygninger [utløer]; ellers ikke uvanlig. Planten har ofte ved foten mange rosett-blad i tillegg til de små på stengelen; fortrinnsvis litt håret og ru på oversiden, i mindre grad på stengelbladene. Et og annet av rosettbladene er iblant tannet, men oftest i liten grad. Kronbladene er hvite.

Note: Belegg av vårskrinneblom finnes som nr. 495.1–4, 388.2 og montert sammen med vårrubblom *Draba verna* nr. 2.2, se illustrasjon under nr. 2.

CCCCXCVI [496]. *Apium graveolens* [*Apium graveolens*, hageselleri, men se note], med kileformete småblad på skaftene.

På dansk og norsk *Vild Celeri*, eller *Vandmerke* ifølge Kylling.

Vokser i det sørligste Norge ifølge Ramus. Det sies at den vokser vilt i Nordlandene under navnet: *Malm-rot*. Men denne planten synes etter mine undersøkelser ikke å være annet enn *Ligusticum scoticum* [strandkjeks] som er vanlig på strendene i Nordlandene og Finnmark.

Den ville sellerien er illeluktende og giftig, men når den er dyrket i hagen er den blitt mildere. Hipposelion hos S. Paulli i fl. dan. 308 nr. 158, som i en note i margin kaller den italienernes selleri og kokkenes stolthet, er *Smyrniolum olusatrum* ifølge Linnés tegning, sedvanlig hentet fra Dodonaeus.

Note: Her har Gunnerus rett. Selleri vokser ikke vill i Norge. Hans identifisering med strandkjeks lyder sannsynlig. Belegget i herbariet (som er uten lokalitet) er imidlertid selleri, som sannsynligvis ble dyrket.

CCCCXCVII [497]. *Juncus pilosus* [*Luzula pilosa*, hårfrytle, men se note], med flate, hårete blad og forgrenete kvaster.

Hårfrytle *Luzula pilosa* (øverst), uten lokalitet. TRH V-192225 (497.3) og reinfrytle *Luzula wahlenbergii*, fra «Maasøe» 27.06.1767, Måsøy i Finnmark. TRH V-192229 (497.7).

På norsk *Kaar-frytle*.

Vokser α) i skog, vanlig, β) men ofte til fjells.

Note: Nr. 497.7 i herbariet fra Måsøy er den sjeldne reinfrytle *Luzula wahlenbergii*. Dette er eldste kjente belegg av arten fra Norge, men det ble oversett av Gjærevoll (1990).

Litteratur

Gjærevoll, O. 1990. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. II. Alpine plants. – Tapir, Trondheim. 126 s. + kart.

CCCCXCVIII [498]. *Lycopsis arvensis* [*Anchusa arvensis*, krokhals], med avlange blad; blomstenes begre er opprettstående.

På dansk og norsk *Vild Oxetunge*, *Liden Oxetunge*.

Vokser oftest på dyrket mark, for eksempel gården Narum [Nardo?] i nærheten av Berg, ikke langt fra bebyggelsen. Blomstrer i månedene juli og august.

Høyden er omkring en halv håndbredde [ca. 10 cm]. Den er sparsomt forgrenet med bladkanter som ofte er nedbøyde. Blomstene sitter i aks [det er tette kvaster]. De er blå og har krokete kronrør samt store, bestandige begre, og hele planten er strihåret.

CCCCXCIX [499]. *Sparganium erectum* [*Sparganium erectum*, kjempepiggnopp, men se note], med opprette, trekantete blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser i store mengder i Jonsvatnet ved gården Simen [Sim], hvor begge varieteter ble samlet delvis blomstrende i begynnelsen av august i 1766.

Basisbladene hos varieteten α) er tre ganger lenger enn strået. Aksene er alltid nøsteformete, og der er alltid to hannaks øverst; de hunnlige er tre og ofte flere. Kveget tiltrekkes av den.

Note: De tre herbariebeleggene er flotgras *Sparganium angustifolium*, men kjempepiggnopp er kjent fra en rekke steder i Trøndelag, så Gunnerus kan også ha sett den. Se også nr. 500.

D [500]. *Sparganium natans* [*Sparganium natans*, småpiggnopp, se note], med nedbøyde, flate blad.

På norsk *Flaatgræs*.

Variet α (med flate blad som har stengelomfattende føtter [nedre del er stengelomfattende]; og store og små nøster [runde aks]) vokser som foregående, mens derimot β oftest finnes i myrer.

Note: Her har Gunnerus to arter som dessverre ikke er belagt i herbariet. Han har ikke riktig forstått piggnopp-artene. Det er dog sannsynlig at han har funnet

småpiggnopp som vokser bl.a. i vannsamlinger på myr og stille partier i bekker. Det norske navnet peker mot flotgras *Sparganium angustifolium*, som er den vanligste arten.

DI [501]. *Lycoperdon Tuber* [*Elaphomyces* sp., løpekule, se note], massiv, vortet, uten røtter.

På norsk *Ekorn-nødder*.

Vokser under jorden i skogsbeiter ved prestegården i Verdal, hvor den ble samlet i året 1766 av den ærverdige Herr Peter Daniel Baade. Også sendt meg av den svært ærverdige Herr Peter Krog, pastor i Verdal og høyst verdig forstander i Innherred. Den er ettertraktet av så vel ekorn som av svin. Noen folk som spiser den, bruker derfor svin til å oppspore den.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er all grunn til å tro at denne soppen er løpekule (før buflog) som allerede påpekt av Eckblad (1955). Det kan ikke dreie seg om de artene som nå kalles ekornnøtt *Rhizopogon* for de er glatte på utsiden og ikke massive inni. Opplysningen om sporgriser er nok tatt fra sørligere trakter der de lette etter ekte trøfler *Tuber* spp., arter som ytterst sjelden forekommer i Norge og ikke er kjent så langt nord som Nord-Trøndelag. Løpekule brukes heller ikke som matsopp i Norge.

DII [502]. *Juncus bufonius* [*Juncus bufonius*, paddesiv], med togrenet strå, kantete blad og blomster sittende enkeltvis.

På norsk *Kryp-frytle* eller *Padde-frytle*.

Vokser her og der på fuktig mark.

DIII [503]. *Viola montana* [*Viola elatior*, storfiol, men se note], med opprette stengler og avlange, hjerteformete blad.

På norsk *Bergfioler*.

Vokser i fjellsider og ved deres røtter [altså nede i dalene].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Anvendelsen av dette nå forkastete navnet refererer seg oftest til lifiol *Viola canina* ssp. *nemoralis* (sensu Lid & Lid 2005: 549–540). Linnés art er nå definert til storfiol, som bare finnes vill på Öland. Gunnerus brukte navnet slik de fleste andre har gjort, dvs. om lifiol, som ikke lenger er anerkjent som egen art (Markussen 2007, Markussen & Karlsson 2010).

Litteratur

Markussen, T. 2007. Lifiol er død – leve engfiol! En kritisk morfologisk gjennomgang av komplekset i Norge. – *Blyttia* 65: 195–207.

Markussen, T. & Karlsson, T. (red.) 2010. *Violaceae*. – S. 12 – 52 i Jonsell, B. & Karlsson, T. (red.) *Flora Nordica* 6. *Thymelaeaceae* to *Apiaceae*.

DIV [504]. *Erigeron acre* [*Erigeron acris*, bakkestjerne], med vekslende, enblomstrete blomsterskaft.

På norsk *Bakke-Stierne*.

Vokser i enger og lysåpne, magre beiter, for eksempel på gården Hegg i Verdal. Blomsterskaftene bærer i blant to blomster. Anvendes mot svette ifølge Hoffmanns fl. altd.

DV [505]. *Sagina procumbens* [*Sagina procumbens*, tunsmåarve], med krypende grener og svært korte kronblad.

På norsk *Grasarv*.

Vokser i beiter på berget Houen ved gården Berg; ved prestegården i Meldal og også i Svinviken ved gården Hopsjøen på Hitra ifølge J. von der Lippe Parelius, og andre steder, vanlig.

DVI [506]. *Marchantia hemisphaerica* [*Reboulia hemisphaerica*, lermose, men se note]. med femdelt, halvveis velvet fellesbeger [han sikter til antheridiestanden, «tvaren»], uten perichetium [hylster som omgir archegonene].

På norsk *Koll-levre*.

Vokser ved gården Bogen i det dalske sognet Singsås hvor jeg samlet den i juli [året 1764] og i Evenes i det nordlandske sogn Ofoten.

Note: Dette er en sørlig art som vokser på tørr mark og som ikke er kjent så langt nord. Intet av det bevarte materialet tilhører denne arten. Det fra Bogen er hovedsakelig sumpkrokodillemoser *Conocephalum conicum*, og det fra Evenes er en blanding av lav og moser, bl.a. vasstvare *Marchantia polymorpha*.

DVII [507]. *Poa angustifolia* [*Poa pratensis* ssp. *angustifolia*, trådrapp, men se note], med utbredt topp og hårete, firblomstrete småaks.

På norsk *Engrap*.

Vokser i beiter på gården Berg og andre steder, vanlig.

Note: Trådrapp er et kritisk takson i engrapp-komplekset, og den kan forekomme nord til Trondheim, men Gunnerus' belegg består av flere andre rapp-arter.

DVIII [508]. *Asperugo procumbens* [*Asperugo procumbens*, gåsefot], med beger som omkranser frukten.

På norsk *Gaasfot*, *Ormøie*.

Vokser på gården Berg blant korn, for øvrig vanlig. Fruktene er sammenpresset og er innbuktet med spisse vinkler. De sitter mer eller mindre enkeltvis i grenhjørnene og beskrives på grunn av dette som gåseføtter; med hårete stengler som fester seg til klær, og skilles derfor lett ved første blick fra andre.

Gåsefot *Asperugo procumbens*, uten lokalitet, på brevpapir med dekorativ trykk, og frukt fra Berg 06.08.1764, Trondheim i Sør-Trøndelag. TRH V-192270 (508.1) samt utsnitt med frukt fra TRH V-192273 (508.4).

DIX [509]. *Phascum acaulon* [*Acaulon muticum*, vortesvøpmose], uten stengler og sittende støvbærere [han sikter til kapsler] og runde, tilspissede, overlappende blad.

[På norsk] *Surle, Stengelløs Surle*.

Vokser oftest i grøfter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men det er svært sannsynlig at det er denne lille mosen han har funnet på leirete grøftekanter. Her i landet er flest funn av denne sjeldne mosen gjort i Trondheimsregionen, og alternativene er mindre sannsynlige.

DX [510]. *Centaurea Scabiosa* [*Centaurea scabiosa*, fagerknoppurt, men se note], med kanthår på begrene [kurvdekkbladene]; bladene finnete med avlange finner.

På norsk *Storhoue*.

Vokser på Sunnmøre ifølge Strøm og i Romsdal ifølge Borchrewink. Jeg samlet den i Oppdal den 3. august 1764, likeledes på Bergsåsen og også Støvråsen i Snåsa prestegjeld i Nidaros stift i måneden juli i 1769. Randkroner fiolette. Begrene [kurvdekkbladene] er hårete i kanten, med mørke hår.

Note: Herbariebelegget fra Oppdal er fagerknoppurt, men det fra Snåsa er svartknoppurt *Centaurea nigra*, som fremdeles vokser i Snåsa. Gunnerus' belegg av svartknoppurt fra 1769 er det eldste kjente funn av arten i Norge, 25 år før M. Vahl fant den i Bergen (Jørgensen 2001).

Litteratur

Jørgensen, P.M. 2001. Om svartknoppurts historie i norsk flora. – *Blyttia* 59: 99–100.

DXI [511]. *Sisymbrium Irio* [*Sisymbrium irio*, blanksennep, men se note], med høvelformete, tannete, glatte blad og glatte stengler; skulpene er opprette.

På norsk *Strakkritse*.

Jeg har sett den blant grønnsaker i hagen på gården Berg, likeledes i hagen på prestegården i Grytten, begge om våren i 1761, og på et fuktig sted ved prestegården i Støren der den blomstret i juli.

Note: Blanksennep er en meget sjelden art som først og fremst var knyttet til ballastjord. Eksemplaret fra Støren i herbariet er brønnkarse *Rorippa palustris*, som passer bra med lokaliteten, og også med at den opptrådte som ugress i hager. Brønnkarse fra samme sted ligger også som nr. 308.12, feilbestemt til gjetertaske *Capsella bursa-pastoris*.

DXII [512]. *Potentilla nivea* [*Potentilla nivea*, snømure, men se note], med firtallige [koplete], tannete blad som er filthårete under og oppstigende stengler.

På norsk *Qviitmure, Fjellmure*.

Vokser i Finnmark, sjelden for eksempel i Varanger i Øst-Finnmark der jeg samlet den i året 1759. Derfra ble den også sendt meg av den svært ærverdige Herr Weldingh. Nærmer seg mer den sibirske [arten] (Amm. ruth. s. 109, plansje 14, fig. 2), enn Linnés lapplandske, som er mer glatt på oversiden. Blomstene er hvite; de gulnet da de ble sett tørket i herbariet til Justitieråd og Professor Rottbøll.

Note: Dessverre er det eneste belegget under dette nummeret markjordbær *Fragara vesca* og neppe den planten Weldingh sendte Gunnerus. Det er usikkert om det er snømure teksten dreier seg om. Den har gule, ikke hvite blomster, som Gunnerus hevder. Den skal være avbildet i plansje III, fig. 1, men tegningen er utypisk for arten og er vanskelig å bestemme sikkert.

DXIII [513]. *Erysimum hieraciifolium* [*Erysimum strictum*, berggull, men se note], med sagtannete, avlange blad.

På norsk *Snappkaal*, *Snapkaarel*, *Savkaarel*, *Tandkaarel*.

Vokser ved en nedstyrtet mur i borgen som kalles Steenvigsholmsslot [Steinvikholmen, Stjørdal i Nord-Trøndelag], samlet den 3. juli 1769 delvis blomstrende. Det opprinnelige voksestedet for Oeders planter kan man se i fl. dan. To-delt arr, eller sammenvokst av to nesten kulerunde.

Note: Gunnerus bruker Linnés plantenavn som omfattet flere arter. Herbariet inneholder tre belegg. Ett er muligens åkergull *Erysimum cheiranthoides* (materialet er dårlig), mens to ikke er i frukt og derfor enda vanskeligere å bestemme. Berggull er temmelig vanlig rundt Trondheimsfjorden.

DXIV [514]. *Fucus discors* [*Cystoseira foeniculaceus*, men se note], med rund, ubevæpnet [uten pigger], stilket thallus med blad i to rader, nærmest finnete smalt avlange, sagtannete.

På norsk *Hvastang*.

Vokser i havet, ifølge Herr Doktor Tonning.

Note: Linnés art er blitt neotypifisert som ovennevnte art, mens Gunnerus' materiale er draugfjær *Ptilota gunneri*.

DXV [515]. *Peziza lentifera* [*Peziza lentifera*, men se note], klokkeformet, linsebærende [med peridioler].

I Oppdal *Korn-skieppe*.

Vokser på dyrket mark om høsten. På grunn av mengden av dens frø [peridioler] forutsier bøndene i Oppdal kornavlingens størrelse i kommende år.

Note: Dette er ikke en skålsopp *Peziza*, men åpenbart, som allerede påvist av Eckblad (1955), åkerbrødkorg *Cyathus olla* som har sporene samlet i peridioler [«sporeklumper», som små korn].

DXVI [516]. *Juncus effusus* [*Juncus effusus*, lyssiv, men se note], med stive, nakne [uten blader] strå og blomsterklase på siden.

α floribus pedunculatis [blomster skaftete]

β floribus sessilibus [blomster sittende]

På norsk *Korg-* eller *Vekefrytle*. Iblant *Korg-sæv*. På samisk *Sinok*.

Vokser på myr, men den virkelige β spredt rundt i fjellene og på Finnmarks berg der jeg har samlet den. Selve sivet anvendes til kurver og teiner, og margin faktisk til veke i Norge og Jylland.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Her blander Gunnerus sammen flere arter. Bruk av planten til veke tyder på at Gunnerus faktisk refererer til lyssiv, men den er funnet bare én gang i Finnmark, i 2007. Det var nok heller sandsiv *Juncus balticus* (α) og/eller finnmarkssiv *J. arcticus* (β) Gunnerus fant i Finnmark.

DXVII [517]. *Agaricus Georgii* [*Calocybe gambosa*, vårfagerhatt, men se note], stilket med gul, konveks hatt og hvite skiver.

På norsk i dalene ved Nidaros [Trondheim] *Giet-sopp*.

Vokser i enger på gården Berg hvor den ble samlet i september.

Hatten er gul og konveks, forandrer seg iblant til nesten spiss, klebrig, på randen svært ofte bølget eller oppfliset. Skivene er hvite. Stilkene er tykke, lange, hule og gule, ofte svarte etter meget regn.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen kunne passe på vårfagerhatt, bortsett fra dette med den konvekse hatten, men vårfagerhatt forekommer ikke om høsten. Siden den vokser i enger, dreier det seg antakelig om en vokssopp *Hygrophorus*, selv om de ikke har hvite skiver, men deres stilker svartner lett.

DXVIII [518]. *Ilex aquifolium* [*Ilex aquifolium*, kristtorn], med runde, tilspissete, tornete blad.

På norsk *Mar-torn*. På Sunnmøre *Beenwedd* ifølge Strøm (jf. del 1, nr. 7).

Vokser i Ørskog sogn på Sunnmøre hvorfra et eksemplar er blitt sendt meg som kirurg Lange hadde samlet; likeledes også ofte på øyene i Sunnmøre ifølge Strøm. Egner seg til inngjerding.

I utlandet lager man lim av barken ifølge Raj. I den andre måneden [februar] pryder folk i Christiania kakene med de flotte bladene av denne varianten.

DXIX [519]. *Dracocephalum Ruyschiana* [*Dracocephalum ruyschiana*, dragehode], med blomstene i aks som har avlange, udelte, tilspissete støtteblad.

På norsk *Drakhoue* som er *Dragehoved*.

Vokser i det sørligste Norge, for eksempel ved Christiania [Oslo].

DXX [520]. *Callitriche verna* [*Callitriche palustris*, småvasshår], med ovale blad øverst med hann- og hunnblomster.

På norsk *Vaar-prikle*.

Vokser spredt i grøfter og tjern.

DXXI [521]. *Jungermannia complanata* [*Radula complanata*, krinsflatmose], med krypende skudd, bladene øreformete nederst dobbelt taklagde, og like lange grener.

På norsk Ørkrætle, Stor grønkrætle.

Vokser på trestammer i skogen ved Molde i Romsdal der jeg samlet den i måneden Juli i 1767, svakt gulnende. Bladene er tett taklagde, avrundete og nederst øreformet med små ører [lommer] som er ovale eller tilspisset ovale.

DXXII [522]. *Lobelia Dortmanna* [*Lobelia dortmanna*, botnegras], med torommete, hele, lineære blad og nærmest nakne [bladløse] stengler.

På norsk som på svensk *Notgræs*.

Vokser i Leksdalsvannet i Verdal sogn, Innherred, også ofte i ferskvann på Nordmøre. Den lærde Oeder har på siterte sted mange øvrige lokaliteter for denne. Blomstrer omtrent på slutten av juli.

DXXIII [523]. *Salix pentandra* [*Salix pentandra*, istervier], med sagtannete, glatte blad og hannblomster med fem støvbærere.

På norsk (for eksempel i Snåsa og i Nordlandene) *Lyster-* eller *Ister-vie*. På samisk i Øst-Finnmark *Viskes Sjeed'g* (det er gul *Salix*). På kvensk *Basob*.

Vokser spredt ved elver.

Litteratur

Fremstad, E. 2013. *Salix pentandra* L. – S. 377–380 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DXXIV [524] *Bidens tripartita* [*Bidens tripartita*, flikbrønslé], med småblomstrete kroner [kurver] og bladlignende beger [han sikter nok støtteblad]; frøene er opprette og bladene tredelte.

På norsk *Brensle* ifølge Ramus.

Vanlig i grøfter der vannet stagnerer om vinteren. Ikke tiltrekkende for kveg og får, og svært lite for geiter, hester og svin. Øvrig bruk beskrives av den ærede Linné og J. Paulli på siterte steder.

Note: Gunnerus skriver ikke hvor han har funnet flikbrønslé. Den kan ha vært mer utbredt på Gunnerus' tid, men i dag finnes arten knapt i hans bispedømme.

Istervier *Salix pentandra*, fra «Qvæfiords Ejdet», udatert, Kvæfjord i Troms. TRH V-192291 (523.5). Gunnerus' fire belegg av istervier er de eldste kjente fra Norge.

Sannsynligvis er all tekst lånt fra verkene som refereres. Ramus bodde på Norderhov i Ringerike, Buskerud.

DXXV [525]. *Crepis tectorum* [*Crepis tectorum*, takhaukeskjegg], med smalt høvelformete blad som er nokså runde, sittende, glatte; de nedre tannete; skaftene er glatte.

På norsk *Takgouk*.

Vokser i hager og på tak, ikke uvanlig. Kveg er ikke alltid tiltrukket av den.

DXXVI [526]. *Carex flava* [*Carex flava*, gulstarr, men se note], med samlete, nesten sittende, nærmeste runde aks, de hannlige lineære: kapslene [han sikter til fruktgjemmene] er spisse og nedbøyde.

På norsk *Guulstar*.

Vokser i myr der jeg ofte har samlet den.

Note: Gulstarr tilhører et vanskelig artsgruppe, og Gunnerus inkluderte nok mer enn én art i sitt artsbegrep. I herbariet finnes også beitestarr *Carex viridula* og elvestarr *Carex aquatilis* under dette nummeret.

DXXVII [527]. *Clinopodium vulgare* [*Clinopodium vulgare*, kransmynte], med nærmest runde, hårete blomsterhoder som har stivhårete støtteblad.

Gamle, overlevende tegninger egner seg ikke til å skille denne fra *Thymus acinos* [*Acinos arvensis*, bakkemynte, men han sikter nok til bergmynte *Origanum vulgare*].

På norsk og også svensk *Bergmynte* eller *Værvelmynte*.

Vokser her og der i berglendte steder.

DXXVIII [528]. *Saxifraga cernua* [*Saxifraga cernua*, knoppsildre], med håndformete stengelblad og meget enkle, enblomstrete stengler som har yngleknopper.

På norsk *Nævsilre*, *Rootsilre*.

Vokser spredt til fjells, spesielt i Nordlandene hvor jeg har funnet den.

Min tegning fremstiller et grenet eksemplar som jeg anser å være en ny variant av denne sildreart. Den skiller seg fra *S. bulbifera* i de øvre kornene [yngleknoppene], som min variant ellers lett blir forvekslet med.

Note: Se del 2, plansje VIII, fig. 1, illustrasjon under nr. 544 samt nr. 1006.

DXXIX [529]. *Trifolium agrarium* [*Trifolium aureum*, gullkløver], med ovale, taklagte aks med tilbakeslåtte vinger [på blomstene], som varer lenge. Begrene er nakne [uten hår] og stenglene opprette.

På norsk *Guulkoll*.

På tørre marker, oftest sandige; i åkeren på gården Berg, samlet på stedet som kalles Sandem på folkemunne. Verdsatt som fôr av all buskap.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen stemmer bra, men er for generell til at bestemmelsen kan bekreftes. Gullkløver er svært sjelden nordafjells, men kan ha vært vanligere på Gunnerus' tid.

DXXX [530]. *Sanicula europaea* [*Sanicula europaea*, sanikel], med enkle basalblad og sittende småskjermer.

På dansk og norsk *Sanikel*.

Vokser sjeldnere i skog ifølge Oeder og Strøm. Meget sårlegende.

DXXXI [531]. *Rumex acutus* [*Rumex* spp., høymol, se note], med tokjønnete blomster og tannete fruktdekkblad som bærer korn, og avlange til hjerteformete blad.

På norsk *Spids-heimul*.

Vokser fortrinnsvis i det sørlige Norge. Dens avkok anbefales mot skabb eller kystlepra og hjelper også mot gikt. Pulveriserte frø lindrer dysenteri ifølge Barth. M. D. D. s. 122. Kjøtt av alle slag blir mørere når det kokes med denne eller andre *Rumex*-arter ifølge Sibbald. Røttene tiltrekker griser og kokt også oftest kveg. Kveg avviser ferske blad. Den vikarierer for *Rumex crispus* [krushøymol] (Fl. norv. I nr. 35) som på norsk heter *Heimul*, hos samene i Varanger *Deerbme råde*, som på kvensk og likeledes *Ugon-butke* (flertall *Butket*), og på fransk *La patience savage frisée* ifølge Gouan, som er vanligere enn *R. acutus* i Norge. Jevnfør Gou fl. monsp. s. 135 og om dens videre anvendelse se S. Paull. quadrip. s. 360 & J. Paulli oec. på siterte sted.

Note: Navnet *Rumex acutus* har vært anvendt for flere høymolarter, og er gått ut av bruk siden det er så upresist. Gunnerus anvender høyst sannsynlig navnet for byhøymol *Rumex obtusifolius*, i likhet med flere nord-europeiske botanikere. Herbariet inneholder ikke noe materiale under nr. 531, men nr. 35.2 er del av en blomsterstand av byhøymol, se note under nr. 35.

[532]. *Dianthus plumarius* [*Dianthus plumarius*, fjærnellik, men se note], med enkeltstående blomster som har begre med nærmest ovale, svært korte skjell; kronen er sterkt oppdelt og har dunhåret svelg.

På norsk *Fjer-nellik*, i Finnmark *Vilde Nelliker*.

Vokser her og der i Finnmark hvorfra jeg har fått den tilsendt fra den meget ærverdige Herr Weldingh og den ærverdige Herr Kaurin.

Silkenellik *Dianthus superbus*, uten lokalitet. TRH V-192305 (532.1).

Note: Fjærnellik er en hageplante som bare er kjent forvillet i Sør-Norge, mens den planten som vokser vilt i Øst-Finnmark er silkenellik *Dianthus superbus*.

Begge beleggene i herbariet er silkenellik. De har altså ikke gått tapt slik Elven & Alm (2013) hevder.

Litteratur

Elven, R. & Alm, T. 2013. *Dianthus superbis* L. – S. 172–174 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DXXXIII [533]. *Salix incubacea* [*Salix repens*, heivier, men se note], med hele, avlange, blanke blad som er mykhårete under og har tilspissete ovale stipler. På norsk *Qvit-grøn*, *Vie-krat* (på grunn av de hvit-grønne grenene). På samisk *Ruonas Sjeed*'g ifølge Weldingh.

Vokser i fuktige enger og beiter her og der. Likner *Salix arenaria* (på norsk *Qviit-vie*); men skiller seg fra denne slik den lærde Linné har offentliggjort på det siterte sted.

Note: Herbariebelegget er ullvier *Salix lanata*. Heivier er ikkje kjent nord for Romsdal, så det er opplagt at det samiske navnet ikkje refererer til heivier.

DXXXIV [534]. *Anthemis tinctoria* [*Anthemis tinctoria*, gul gåseblom], med dobbeltfinnete, sagtannete blad som er tetthårete under, og stengler som bærer halvskjermer.

På norsk *St. Hans-Gull*, *Lettgull*.

Sendt blant mange andre planter fra Verdal av den ærverdige Herr Kortholt. De er for øvrig ikke sett av meg. Ramus i descr. norv. s. 261 oppfatter sin *Buphtalmum* (*Okseöie*) [som Gunnerus nok mistenker kan være *Anthemis tinctoria*] som *Chrysanthemum Leucanthemum* (*Præstkrage*). Av denne [gul gåseblom] tilsatt neslerøtter og alun lager finnene en svært vakker gulfarge ifølge Gadd.

DXXXV [535]. *Ervum hirsutum* [*Vicia hirsuta*, tofrøvikke], med mangeblomstrete blomsterskaft og to runde frø.

På norsk *Smaa Væflock*, *Løen Væflock*.

Vokser i åkre, men sjelden i Nidaros stift, for eksempel i åkeren på prestegården i Grytten i Romsdal.

DXXXVI [536]. *Cerastium viscosum* [*Cerastium* spp., arve-arter, se note], opprett, mykhåret og klissen.

På norsk *Kleim-arv*.

Vokser spredt ved veier, også sendt meg i året 1766 fra Øst-Finnmark, funnet på Måsøy i Vest-Finnmark i 1767. Stenglene har iblant føtter [basale bladskudd].

Note: Det er flere klissete, hårete arter som kan passe denne beskrivelsen og som man har brukt Linnés navn på, men fra herbariet forstår vi at Gunnerus mente arve *Cerastium fontanum*.

DXXXVII [537]. *Agaricus campestris* [*Agaricus campestris*, beitesjampinjong, men se note],

stilket med konveks, skjellet, hvit hatt med rosa skiver.

På norsk *Haamands-Sopp*, *Skjællsopp*.

Vokser i skog og på enger, og dessuten i hager på slutten av sommeren, svært vanlig.

Skivene er først hvite eller svakt blyfargete, og blir etter hvert rødlige eller brune, til slutt svarte. Som ung småhåret med en altomfattende, hinneaktig ring [på stilken].

Note: Den store variasjonen i angitte voksesteder tyder på at det kan dreie seg om flere sjampinjongarter, noe som ikke kan kontrolleres da det ikke finnes herbariemateriale.

DXXXVIII [538]. *Lichen pulmonarius* [*Lobaria pulmonaria*, lungenever], bladaktig, fliket, avrundet, glatt; gropet på oversiden, under filthåret.

På norsk *Lunge-næver*.

Vokser på stammer av bjørk og andre trær, ikke uvanlig. Gropet på oversiden som er grønnlig grå; under er den faktisk hvit til gul med store, glatte tuberkler som innimellom er filthåret. Avkok med sur melk anbefales til skabb og sår. Pulverisert anbefales den både for indre og ytre anvendelse mot forskjellige sykdommer ifølge S. Paulli. Den har fremragende evne til å påvirke gikt, ifølge flere kyndige observasjoner. Med fremgang er den anvendt av svenske bønder mot ondartet kveghoste.

DXXXIX [539]. *Lythrum salicaria* [*Lythrum salicaria*, katterhale], med motsatte blad som er lineære til hjerteformete; blomstene har tolv støvbærere og sitter i aks.

På norsk *Røguppel*, *Vieguppel*.

Vokser ved sjøer og elver, for eksempel ved Snåsavatnet. Er spesielt ettertraktet av får ifølge act. holm. for året 1750, s. 111. Om dens utbredte bruk se Schreb. coll. oec. III, s. 73 nr. 111.

DXL [540]. *Chenopodium rubrum* [*Oxybasis rubra*, rødmelde], med hjerteformet trekantete blad med runde tenner, og opprette, sammensatte klaser som er delvis besatt med blad og kortere grener.

På norsk *Svinmelle*, *Røemelle*.

Vokser på Byneset i Dalene [Gauldal osv.], hvor en vind nylig har utryddet den på sandstranden, men fra den nærliggende skog ble den funnet av meg fullstendig mettet av purpurrødt.

DXLI [541]. *Saxifraga aizoides* [*Saxifraga aizoides*, gulsildre], med spredte, glatte, lineære til sylformete, ubevæpnede [uten torner] stengelblad; stenglene er krypende.

[På norsk] *Guulsildre*, *Tvistsilre*, *Tuvsilre* (fordi den alltid består av tette tuer). I Dalene [Gauldal osv.] i Nidaros stift og for øvrig, svært vanlig overalt. Begeret sprikende, like langt som kronbladene. Disse er gule med safrangule flekker, med kanthår (karakterer som blant annet skiller den fra *S. hirculus* [myrsildre]). De øvre blomstene er større enn de nedre som allerede den ærede Linné har bemerket i mant. II s. 383. Men så vel Haller, Oeder, Jacquin og andre botanikere tviler på at denne [gulsildren] virkelig er skilt fra *S. autumnalis* [= *S. hirculus*], se Linn. mant. II på siterte sted, selv om begge er avbildet med levende farger i Gesners botaniske arbeider, redigert av den ærede Schmied, i den eneste fargelagte plansje under navn av: «*Sedula montana pulcra*», der hannplanten er *S. aizoides* og hunnplanten virkelig eksakt representerer *autumnalis*.

Note: Her er det enda et eksempel på hvor opptatt, og forvirret, Gunnerus var av sildre-slekten *Saxifraga*. Se nr. 335, der han også blander sammen myrsildre og gulsildre. Navnet *S. autumnalis* ble tidligere i noen sammenhenger brukt om gulsildre. Se også nr. 544.

DXLII [542]. *Ranunculus lapponicus* [*Coptidium lapponicum*, lappsoleie, men se note], med delvis nakne [ikke hårete], enblomstrete stengler og tredelte, loberte, butte blad.

På norsk: *Lapp-soløj*.

Vokser her og der i Øst-Finnmark og for øvrig til fjells.

Note: Beskrivelsen passer for lappsoleie, men det eneste belegget i herbariet er underlig nok flekkmure *Potentilla crantzii*, som finnes i Øst-Finnmark.

DXLIII [543]. *Gnaphalium alpinum* [*Antennaria alpina*, fjellkattfot, men se note], med krypende utløpere og helt enkle stengler med bladløse, terminale blomsterhoder og avlange blomster.

På norsk *Reens-Fivel*, *Fjell-kattfot*.

Vokser i Øst-Finnmark ifølge Weldingh og ellers til fjells, for eksempel i sognet Ofoten i Nordlandene.

Note: Belegget i herbariet er setergråurt *Omalotheca norvegica* som stemmer dårlig med beskrivelsen. Se også nr. 841.

DXLIV [544]. *Saxifraga tridactylites* [*Saxifraga tridactylites*, trefingersildre, men se note], med kileformete blad som er tredelte og alternerende på den opprette, forgrenete stengelen.

På norsk *Trefinger-Grass*, *Finger-Silre*.

Vokser i Finnmark og Nordlandene, dog uvanlig. Dens bruk er mot gulsott og tuberkolose ifølge Gouan fl. monsp. s. 235. Planten, som jeg viser en plansje av IX fig. 1–3 anser jeg for å være av denne arten, ikke bare ved første øyekast, men også ved nærmere undersøkelse. Linnés karakterer for *Saxifraga tridactylitis* eller *petraea* synes å bekrefte denne oppfatningen. Det gjør også illustrasjoner av en av dem eller begge, som Dodonaeus, Pona og Morrison og andre har laget plansjer av, og det er vel verdt å sette lit til disse bildene. Men jeg har ikke sett upsaliensiske eller københavnske eksemplarer av *S. tridactylitis*, og etter å ha konsultert den store Haller i stirp. helv., andre utgave, b. I, s. 422 nr. 986, har jeg avvist at denne planten (plansje IX fig. 1–3) er *S. petraea*. Størrelsen på denne er en håndsbredd [ca 19 cm], ja, eksemplarer som jeg samlet i Gudbrandsdalen i Christiania stift i 1771 på min reise til København var til og med oftest meget grovere og en og en halv håndsbredde [ca. 30 cm] lange. Roten er liten og trevlet. Basalbladene er små og samlet i små tuer, fem- til tredelte. Stenglene og bladene både under og på kantene, oftest også selve begeret, er hårete med hår som er kuleformete i spissen [kjertelhårete] når de studeres med lupe. Se plansje IX fig. 3. Hele planten er klissen og av og til samtidig rødlig. Rester [av hår] er åpenbare på tegningene. Fra denne avviker på merkelig vis to norske mindre og spedere planter, som dessuten samsvarer med beskrivelsen av eksemplarene fra København, Uppsala og hos Haller. Den lærde Gouan påstår i horto monsp. at *S. tridactylites* varierer med hele, ovale stengelblad, noe som neppe er observert verken i norske eller svenske eksemplarer. Jeg unnlater å nevne de øvre ovale eller avlange, små stengelbladene, spesielt de som bærer blomster, som vokser ut i en oval eller lanselignende form. Man må nemlig anta at den berømte Gouan ikke har lagt merke til dette. For øvrig har den lærde Haller på siterte sted tilkjennegitt at den varierer meget i voksemåte og bladverket, og, noe jeg finner meget merkelig, at de basale bladene kan ha lange skafter.

Note: Her forsøker Gunnerus nok en gang å oppklare de små, hvitblomstrede sildreartene uten særlig hell, i dette tilfellet i et kompleks der taksonet *S. petraea* (som Gunnerus diskuterer) ikke vokser i Norge. Blant herbariets 34 belegg finnes foruten trefingersildre (fra Sel i Gudbrandsdalen og Ladehammeren i Trondheim) også skåresildre *S. adscendens* (som er den avbildete på plansje IX, fra Trones Præstegaard, Sortland i Nordlandene), og tuesildre *S. cespitosa* (uten lokalitet). Gunnerus er åpenbart blitt forvirret av inkonsistente fremstillinger hos eldre forfattere som han vurderer, og trekker gale konklusjoner. Illustrasjonen viser sildrene som han diskuterte og delvis feilbestemte.

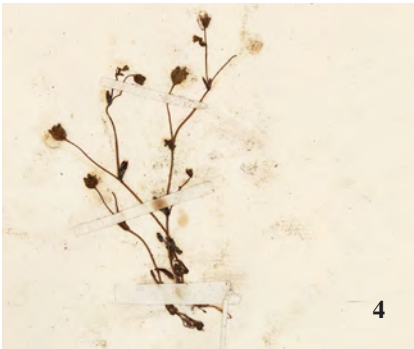
1

2

3

4

5

6

1. Stjernesildre *Saxifraga stellaris* (nå *Micranthes stellaris*), fra «Fjeldet ovenfor Gaarden Kjøndal i Borgens Præstegjeld» 24.07.1770, Vestvågøy i Nordland. TRH V-192038 (265.9).

2. Bekkesildre *Saxifraga rivularis*, uten lokalitet, TRH V-192199 (479.5).

3. Gulsildre *Saxifraga aizoides*, fra «Gillesgaal» 06.08.1770, Gildeskål i Nordland. TRH V-192316 (541.2).

4. Trefingersildre *Saxifraga tridactylites*, fra «Ladehameren», uten dato, Trondheim i Sør-Trøndelag. Utsnitt av TRH V-192333 (544.13).

5. Skåresildre *Saxifraga adscendens*, fra «Trones Præstegaard», 02.07.1770, Sortland i Nordland. TRH V-192332 (544.12).

6. Snøsildre *Saxifraga nivalis* (nå *Micranthes nivalis*), fra «Hammerfest» 06.07.1767, Hammerfest i Finnmark. TRH V-192358 (545.4).

7. Tuesildre *Saxifraga cespitosa*, fra «Carlsøe», uten dato, Karlsøy i Troms. TRH V-234428 (689.1).

8. Knoppsildre *Saxifraga cernua*, fra «Tromsøe», uten dato, Tromsø i Troms. TRH V-192549 (1006.1).

7

8

DXLV [545]. *Saxifraga nivalis* [*Saxifraga nivalis*, snøsilde, men se note], med omvendt eggformete, rundtannete, nærmest sittende blad; stengler nakne [uten blad] med grupperte blomster.

På norsk *Sneesilre*.

Vokser i Øst-Finnmark hvorfra den svært ærverdige Herr Welding har sendt den i året 1766, og for øvrig til fjells, i Nordlandene for eksempel i Gildeskål på et berg som ikke befinner seg langt fra stranden; også i Rørstad på et berg nær stranden. Stengelen er småhåret, blomstene hvite, 5–6 sammentrengt. I noen blomster er kronbladantallet syv. Bladene er overalt (med unntak fra de i blomsterstanden) omvendt eggformete, rundtannete og nærmest sittende eller utstyrt med en falsk [utydelig] skaft. Bladene og likeledes blomstene blir av og til rødlige.

Note: I herbariet ligger det også noen eksemplarer av stjernesilde *Saxifraga stellaris* under dette navnet, men alle de øvrige er korrekt bestemt. Se nr. 544.

DXLVI [546]. *Scirpus palustris* [*Eleocharis palustris*, sumpsivaks], med runde, nakne [uten blad] strå og terminale, halvrunde aks.

På norsk *Knap-sæv* eller *Myr-sæv*.

Vokser spredt i myr. Svin setter pris på den når den er fersk ifølge Kalm bah. I Sverige samles den til vinterfôr ifølge Linné amm. ac. V, s. 108.

DLVII [547]. *Phallus esculentus* [*Morchella esculenta*, rundmorkel, men se note], med oval, kamret hatt og naken, rynket stilk.

På norsk *Morkler*.

I skog ved Nidaros [Trondheim].

Note: Belegg finnes ikkje i herbariet. Beskrivelsen er nokså generell, men kan godt passe på rundmorkel. Se kommentarene til Eckblad & Høiland (1985).

DXLVIII [548]. *Gentiana aurea* [*Gentianella aurea*, bleiksøte], med femdelte, traktformete kroner som er sterkt tilspisete, uten skjegg i svelget og uten snerp; grenene sitter parvis motsatt.

På norsk *Gullsøte*.

Vokser til fjells i Norge, hvor den berømte Solander tidligere har funnet den, også på Island.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Bleiksøte er vanligst på strender fra Møre og Romsdal og nordover, men finnes i enkelte fjellområder i Nord-Norge. Gunnerus nevner ingen egne funn.

DXLIX [549]. *Lepidium ruderales* [*Lepidium ruderales*, stankkarse], med blomster uten kronblad og to støvbærere; rosettbladene er tannet-fjærdelte og forgrenet med hele, lineære finner.

På norsk *Vægg troll-gras*.

Vokser ved Christiania [Oslo] ifølge Herr Oeder. Vegglus bekjempes med den.

DL [550]. *Lichen stygius* [*Melanelia stygia*, blankkrinslav, men se note], med taklagte, hånddelte, svarte løber som er tilbakebøyde; apothecier øreformete, svarte og konkave med butt, bølget kant.

På norsk *Svartmosse*.

Vokser på stein i Nordlandene, sjelden ifølge Borchgrewink. Gir en mettet rød farge ifølge Linné.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Der finnes flere lignende brune, steinboende arter, og identiteten er usikker, men sannsynlig, selv om apotheciene hos blankkrinslav har taggete og ikke bølgete kanter.

DLI [551]. *Byssus Jolytus* [*Trentepohlia iolithus*, fiolstein], opptrer som røde polster på stein.

På norsk populært *Fiol-steen*.

Vokser på undersiden av velte småstein, for eksempel på gården Berg i frukthagen. Farger gult.

Blærelav *Lasallia pustulata*. Utsnitt av TRH L-50185, uten lokalitet og dato. Belegget har vært kontrollert av hele tre lavforskere: C. Kindt 1892, B. Lyngne uten dato og T. Tønsberg 1982.

DLII [552]. *Lichen pustulatus* [*Lasallia pustulata*, blærelav], navlet [thallus], kamret på oversiden med spredte svarte skjell.

På norsk *Slegg-mosse* eller *Pimp-mosse*.

Ikke sjelden på solbeskinte berg. Kan for øvrig brukes til gulfarging. Av denne fremstilles kinesisk blekk som populært kalles *Tuschum* [tusj]. (act. stokholm.). Den blir grønn ved fukting ifølge Linné mantissa II, s. 507.

DLIII [553]. *Lichen prunastri* [*Evernia prunastri*, bleiktjafs], bladaktig, lett oppstående, gropet; filthåret under, hvit.

På norsk *Breed-horn*.

Vokser i Nidaros [Trondheim] på *Fraxinus* [ask] ifølge Herr Doktor Henrici. Kypriotene fremstiller pulver av denne som er fremragende til hårbleking ifølge Fl. sv.

DLIV [554]. *Peziza Auricula* [*Auricularia auricula-judae*, judasøre, men se note], med konkavt, rynket, øreformet thallus.

På norsk populært *Judas-Øre*.

Vokser på råtnende grener, og sendt meg fra Verdal. Anbefales brukt til å helbrede hals- og øyenbetennelser, i avkok opptil en halv unse. I Nidaros [Trondheim] legges den oppbløtt på betente øyne innpakket i linkleder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Siden judasøre først nylig er registrert i Norge (Vest-Agder, Rogaland), må det være en annen gelésopp det her dreier seg

om. En vanlig art på råtnende grener og som nok kan passe til beskrivelsen, er svartbevre *Exidia glandulosa* som er kjent fra Trøndelag.

DLV [555]. *Lichen velleus* [*Umbilicaria vellea*, lys navlelav, men se note], thallus navlet, sterkt håret under.

På norsk *Fell-mosse*.

Til fjells her og der. Av denne lager man tilleggsrost i Kanada ifølge Kalm, på samme måte som man på Island gjør det av *Lichen islandicus* [islandslav].

Note: Beskrivelsen er svært generell og kan passe på flere navlelavarter. Arten som nevnes fra Kanada er en annen.

DLVI [556]. *Lichen palescens* [*Ochrolechia palescens*, men se note], skorpeformet, hvit med bleke apothecier.

På norsk *Bleikmosse*.

Oppdaget på bark av *Prunus cerasus* [kirsebær] i Trondheim av Herr Doktor Henrici.

Note: Herbariebelegget er en annen art i slekten, den steinboende *Ochrolechia parella*.

DLVII [557]. *Lichen caninus* [*Peltigera canina*, bikkjenever, men se note], med flatt, lobert, skinnaktig, krypende thallus som har årer på den hårete undersiden; apotheciene er kantstilte og oppadstigende.

På norsk som på svensk *Hund-mosse*, i Dalene [Gauldal osv.] *Miøl-mosse* fordi bladene [thallus] er dekket av grått mel.

Vokser her og der i sure skoger, også i Finnmark og Nordlandene, men uvanlig på disse steder. Anbefales mot vannskrekk og hundegalskap! Linné i mat. med.

Note: Gunnerus hadde et svært vidt artsbegrep her. I herbariet finnes flere *Peltigera*-arter under dette navnet, også slike som ikke hører hjemme i det vanskelige bikkjeneverkomplekset. Vannskrekk ble tidligere ansett som symptom på hundegalskap (rabies) (Klaus Høiland pers. medd.)

DLVIII [558]. *Bryum striatum* [*Orthotrichum striatum*, tønnebustehette, men se note], med sittende, spredte støvbærere [han sikter til kapsler] og stripete hette som er skjullet håret.

På norsk *Krina-mossa*, *Strupskrena*.

Vokser på trær og stein på gården Grilstad ved Nidaros [Trondheim].

Note: Herbariebelegget, som er uten lokalitet, er sigdnervemose *Paraleucobryum longifolium* (som allerede påvist av Hagen 1898). Den stemmer dårlig med beskrivelsen (bl.a. har den ikke sittende kapsler).

DLIX [559]. *Bryum hypnoides* [*Racomitrium lanuginosum*, heigråmose], med opprette støvbærere [han sikter til kapsler] og oppstigende skudd med korte, fertile sidegrener.

På norsk *Dyn-mosse*, *Dynskrene*.

Vokser på stein fortrinnsvis i Nordlandene, for eksempel i Hamarøy, Lødingen og Evenes i Salten sogn og andre steder. Sammenvekning av denne på mer enn en arms lengde og bredde minner om en pute og kan i sin helhet lett skilles fra steinene.

Heigråmose *Racomitrium lanuginosum* danner tykke, grågrønne matter (grå når de er tørre) over berg og steiner, ikke minst i kystlyngheiene. Foto Eli Fremstad, fra Fillingsneshalvøya i Frøya, Sør-Trøndelag.

DLX [560]. *Lichen subulatus* [*Cladonia subulata*, hornlav, men se note], buskaktig, delvis pargrenet med enkle, sylformete grener.

På norsk *Horn-mossa* eller *Smallhorn*.

Vokser i skog på Dragåsen [i Midtre Gauldal] i Dalene [Gauldal osv.] i Nidaros stift.

Note: Bare ett av de to beleggene i herbariet inneholder *Cladonia*. Det er samlet i Holtålen og er ikke den arten som omtales i teksten. Dette viser at Gunnerus oppfattet eksemplarer med sylformete thalli som tilhørende hornlav, men der er flere arter som har denne karakteren.

DLXI [561]. *Bryum pyriforme* [*Physcomitrium pyriforme*, loppemose, men se note], med opprette, omvendt eggformete støvbærere [han sikter til kapsler] med sylformet hette; grenete skudd med ovale blad uten spisser.

På norsk *Pær-mossa*, *Præskrena*.

Vokser i enger på gården Berg mot Gløshaugen.

Note: Belegget i herbariet omfatter mange mosearter; ingen av dem er loppemose.

DLXII [562]. *Lichen upsaliensis* [*Ochrolechia upsaliensis*, kalkkorkje, men se note], skorpeformet med sylformete, stripete småskjell.

På norsk *Upsala-mossa*.

Vokser på Røros ifølge Borchgrewink, oftest fasttrykket til *Hypnum* og andre moser, så vel som lav. Gråhvit med hvite apothecier og uregelmessige grener.

Note: Det bevarte eksemplaret er en annen *Ochrolechia*-art, grynorkje *O. androgyna*.

DLXIII [563]. *Lichen physodes* [*Hypogymnia physodes*, vanlig kvistlav), taklagte, avrundete lober som er delvis oppblåste.

På norsk *Blaasmossa* eller *Bjørk-mossa*.

På stammer av bjørk, vanlig.

DLXIV [564] *Arenaria serpyllifolia* [*Arenaria serpyllifolia*, sandarve], med sittende, ganske ovale, spisse blad, og kronblad som er kortere enn begeret.

På norsk *Sand-arv*, *Sandnorell*.

Vokser på Houen i beiten på gården Berg, i store mengder, og andre steder. Stenglene er ofte meget forgrenet, fingret eller håndaktig, men bestemmelig ved de motsatte, nærmest ovale, tilspissete bladene og de ofte nederst rødaktige stenglene. Vill-lin skiller seg fra den ved å ha regelmessig todelte stengler, og de lengre med mer spredte, avlange blad, for ikke å nevne mange andre skillende slektskarakterer.

DLXV [565]. *Carduus nutans* [*Carduus nutans*, nikketistel, men se note], med delvis nedløpende [langs stengelen], piggete blader og voksaktige blomster; de øvre begerbladene [han sikter til korgdekkbladene] er sprikende.

På norsk *Natfoul-tistel* eller *Luft-tistel*.

Vokser på dyrket mark, for eksempel på gården Berg eller i dennes åkre. Blomstenes farge er rosa, av og til også hvit, også hos de ytre [kronene].

Note: Nikketistel er en sjelden, fremmed art. Herbariebeleggene viser at Gunnerus nok refererer til åkertistel *Cirsium arvense*, men under dette nummeret finnes også veitistel *Cirsium vulgare* og åkerdylle *Sonchus arvensis*.

DLXVI [566]. *Hieracium paludosum* [*Crepis paludosa*, sumphaukeskjegg], med stengler som bærer blomstertopper og har stengelomfattende, tannete, glatte blad; begrene er hårete.

På norsk *Myrbørst*. Her og der *Vild Cicorie*.

Vokser i fuktige skoger ved Nidaros [Trondheim], likeledes spredt i Nordlandene.

DLXVII [567]. *Juncus bulbosus* [*Juncus bulbosus*, sumpsiv], med linjeformete blad med [luft]kanaler og avrundete kapsler.

På norsk *Tuun-frytle* eller *Toft-frytle*.

Vokser i beiter ved gården Berg og iblant på flater ved bygninger. Jeg oppdaget den i 1764 i begynnelsen av august på fjellet Vangsfjellet, ca. halvannen håndsbredd høy, øverst med skinnende, svarte, runde kapsler, blad med kanaler, lineære og 1,5 fingerbredder [lange], og nærmest nakne strå [uten blad]. Sammenfaller med tegningene hos Bauhin i th. og Tab. mer enn den hos Morisson.

DLXVIII [568]. *Lichen centrifugus* [*Arctoparmelia centrifuga*, gulkrinslav], med mangeoppdelte, taklagte lober som er slitt glatte og hvitlige og danner konsentriske ringer; apotheciene er rødbrune.

På norsk som på svensk *Vinter-mossa*.

Vokser i Lødingen i Nordlandene der den i året 1767 ble samlet av min ledsager Herr Borchgrewink på min reise. Et eksemplar var helt hvitt med unntak av apotheciene. Men et annet [eksemplar] var brunt på begge sider, og hadde øreformete, grupperte, iblant til og med sammenpressete apothecier som var hvite på utsiden og brune til svarte på innsiden.

DLXIX [569]. *Tremella juniperina* [*Tremella karstenii*, einergelésopp, men se note], sittende, hinneaktig, øreformet og gul.

På norsk *Enersopp*. På nordlandsk *Drousmør*.

Forekommer på einer etter regnvær; funnet flere ganger av meg i skoger i Nordlandene og Vest-Finnmark. Blir til myk, mettett gul eller gulgrønn gelé; men når den er tørr og skorpeformet forandres fargen til svart.

Note: Som påpekt allerede av Jørstad (1925) skilte man på dette tidspunktet mellom de forskjellige artene i denne gruppen, og Eckblad & Høiland (1985) påpeker at materialet fra Finnmark må være rognrust *Gymnosporangium cornutum* som er den eneste arten som er kjent derfra.

Litteratur

Jørstad. I. 1925. Norske skogs sykdommer. I. Nåletresykdommer bevirket av rustsopper, ascomyceter og fungi imperfecti. – Medd. Norske Skogforsøksvesen 6: 19–186.

DLXX [570]. *Bryum caespitium* [*Bryum caespiticum*, murvrangmose, men se note], med hengende støvbærere [han sikter til kapsler] og avlange blad med hårspiss og lange [kapsel]stilker.

På norsk *Langlut-mossa*, *Røbeen-mossa*, *Sand-mossa*, *Tuvsarena*.

Jeg har funnet den spredt på tak, for eksempel på gården Brunstad og andre steder på grus, for eksempel på kirkegården i Skjærstad i Nordlandene, hvor den

blomstret i måneden mai. Den blir lett sammenblandet med *Mnium annotinum* [*Pohlia annotina*, taggknoppnikke] (på norsk *Pantelok-mossa*) nr. 336 hvis man ikke undersøker slektskarakterene og bladspissene grundig.

Note: Beskrivelsen tyder på at Gunnerus har en nikkemose *Pohlia*, og i belegget fra Skjærstad (nr. 570.3) finnes ganske riktig vegnikke *Pohlia nutans*. I de til sammen åtte beleggene under dette nummeret er flere *Bryum*-arter, ugrasvegmose *Ceratodon purpureus* og andre arter representert. Gunnerus hadde nok i likhet med Linné en nokså bred oppfatning av arten!

Den merkelige kapselen til brunsko *Buxbaumia aphylla*, som er omtrent alt en ser av mosen. Foto Tommy Prestø, fra Sprangåsen i Orkdal, Sør-Trøndelag.

DLXXI [571]. *Buxbaumia aphylla* [*Buxbaumia aphylla*, brunsko] [Uten beskrivelse.]

På norsk *Naken-mossa*.

Vokser på fuktige, skyggefulle steder i det sørlige Norge ifølge Oeder. Den finnes også i dette stift, for eksempel ved prestegården i Meldal ifølge Borchgrewink.

DLXXII [572]. *Lichen hirtus* [*Usnea hirta*, glattstry], trådformet og forgrenet, opprett med spredte, melete utvekster.

På norsk *Busklav*.

Vokser på tregrener og gjerder her og der.

DLXXIII [573]. *Jungermannia trilobata* [*Bazzania trilobata*, storstylte], thallus togrenet nederst med kvadratiske småblad, som er utydelig trelobete.

På norsk *Orm-mossa*.

Vokser ved dammen på gården Brunstad ved Nidaros [Trondheim].

DLXXIV [574]. *Bryum Celsii* [*Ceratodon purpureus*, ugrasvegmose], med opprette støvbærere [han sikter til kapsler] på svært lange stilker, bladene er bustaktige og skuddene uten stengler [dvs. sittende].

På norsk *Celsii-mossa*, *Langskrena*.

Vokser i Nidaros [Trondheim] ifølge Borchgrewink. Stenglene eller om man foretrekker kapselbæreren, blir rødfarget og er en eller sjelden to tommer lange, støvbærerne [kapslene] er små, avlange og vanligvis opprette, men ofte faktisk litt nedadvendte og en øverst på hver stilk. Bladene er små og bustaktige.

DLXXV [575]. *Lichen ciliaris* [*Anaptychia ciliaris*, allélav], bladliknende, litt oppadstigende med linjeformete, kanthårete løber og stilkete apothecier med krenulert kant.

På norsk og svensk *Haar-mosse*.

Vokser i skogene og på gjerder i Meldal, sjelden. Thallus hvitaktig, men blir grønlig [når den fuktes], med grå kanthår og små utvekster som helt overtar overflaten med unntak av apotheciene som innerst er blålige. Apotheciene er stilkete og vokser tett sammen her og der med krenulert kant som i mindre grad

er innoverbøyd. Disse små utvekster som vi har nevnt, kan neppe og ikke engang neppe holdes for begynnelsen til apothecier som noen mener, da disse samme ofte sees på apotheciernes tykke føtter og dessuten innimellom selve apotheciene.

DLXXVI [576]. *Bryum rurale* [*Syntrichia ruralis*, putehårstjerne], med opprette støvbærere [han sikter til kapsler], og blad med tilbakebøyd hårspiss.

På norsk *Gaarskrena*, *Tagskrena*.

Vokser på tak og stammer her og der. Hetten er tilspisset, skeive som de pleier å være i denne slekten, men nokså langstrakte. Bladene ender i en tilbakebøyd hårspiss.

DLXXVII [577]. *Lichen fraxineus* [*Ramalina fraxinea*, askeragg], bladformet, opprette, avlangt forlenget, svakt forgrenet, gropet og glatt, med delvis stilkete apothecier.

På norsk som på svensk *Ask-mossa*.

Vokser på ask, neppe uvanlig. Blir gulaktig.

DLXXVIII [578]. *Papaver nudicaule* [*Papaver croceum*, sibirvalmue, men se note], med småhårete kapsler, enblomstrende, nakne [dvs. bladløse], hårete blomsterskaft og enkle bølget-finnete blad.

På norsk *Fjell-valmu*.

Vokser på Dovrefjell ifølge Oeder; og på Island og Grønland her og der. Den lærde og berømte Rottbøll holder denne planten for å være helt klart skilt fra *P. nudicaule* og *P. alpinum*. For øyeblikket er det ikke mulig for meg å sammenligne disse papaverartene seg imellom. Blomster enkeltvis, gule, men iblant hvite som hos *P. alpinum*. Forøvrig har Herr Sprekelsen hatt frø fra den sibirske planten som har gitt opphav til den planten som er beskrevet i [boken] Hortus Elthamensis, ifølge Dillenius.

Note: Rottbøll mistenker at valmuen på Dovrefjell er en annen art enn sibirvalmue. Det er faktisk den senere så sterkt diskuterte islandsvalmue *Papaver radicum* som Rottbøll beskrev fra Island og Grønland, og den på Dovre er underarten fjellvalmue *P. radicum* ssp. *radicum*.

DLXXIX [579]. *Lichen subfuscus* [*Lecanora argentata*, men se note], skorpeformet, hvitaktig, apothecier svarte, som unge krukkeformete, utgropete.

På norsk *Hatt-mossa*.

Vokser på stein i Nordlandene, her og der. De unge apotheciene er øreformete og krukkeaktige; som utvokste varierer de i formen, for eksempel sammentrykte, kantete eller særegent hattformete, fra nærmeste brune til grå med hvite kanter, i så store mengder at det fører til at hele skiven [skorpen] er dekket av dem. Andre eksemplarer som vokser sammen med foregående ved havet, er totalt hvite med unntak av alle apothecier og utvekster.

Note: Navnet *Lichen subfuscus* L. er i dag forkastet fordi det har vært brukt om flere arter i det barkboende kantlav-komplekset. Åpenbart er det ikke en slik Gunnerus beskriver siden han understreker at den vokser på stein og iblant ved havet. Belegget som er bevart er en korkje *Ochrolechia* overvokset av skåldogglav *Physconia distorta*.

DLXXX [580]. *Hypnum dendroides* [*Climacium dendroides*, palmemose], med opprette, enkle skudd og grener i terminale knipper. Støvbærere [han sikter til kapsler] opprette.

På norsk *Tuft-gran*, på nordlandsk *Jætra*.

Vokser her og der i Nordlandene og for øvrig. Den er grenet i knipper i toppen av skuddene og minner om små grantrær.

DLXXXI [581]. *Festuca rubra* [*Festuca rubra*, rødsvingel], med rue, sekundære topper, småaksene seksblomstrete med snerp, men de øvre blomstene er uten. Strået er halvvegs rundt.

På norsk som på svensk *Rød-svingel*.

Vokser rikelig i beiter og særlig i enger. Mange strå kommer fra en rot. Stråene har føtter [utløpere], er faste og har to brune knær [leddknuter] som ligger i avstand fra en til to tommer fra hverandre i rett linje. Bladene på stråene har lange skjeder. De nedre er en og en halv tomme og de øvre som er neglformete finnes en tomme over toppen. Det modne strået er rødbrunt slik den ærverdige Linné angir. Hester og geiter fortærer den ikke så mye, men kveg og får gjør det, og får setter faktisk meget pris på den.

DLXXXII [582]. *Carex cespitosa* [*Carex cespitosa*, tuestarr, men se note], med opprette, sylindriske, firtallige aks som nærmest er sittende, de hannlige i toppen. Stråene er trekantete.

Forekommer her og der i torvmyr.

[Ingen norske navn.]

Note: Tuestarr er en østlig art som så vidt finnes i Sør-Trøndelag. Herbariet viser at Gunnerus anvendte navnet på den svært vanlige slåttestarr *Carex nigra* og muligens andre arter. Materialet trenger revisjon.

DLXXXIII [583]. *Carex pilulifera* [*Carex pilulifera*, bråtestarr, men se note], med de halvrunde aksene samlet i hoder øverst.

På norsk *Kule-star*.

Vokser til fjells: Jeg observerte ett enkelt eksemplar på Vangsfjellet i måneden august i året 1764, men jeg samlet flere på Hamarøy i Nordlandene i 1767 på fuktig sted. De hunnlige aksene er tre til fire og halvrunde, de hannlige forkommer enkeltvis og er avlange, alle er svarte. Basisbladene er myke og korte med unntak av det øverste som er lenger og lenger enn dens aks.

Note: Som beskrivelsen av plantene og økologien antyder, er Gunnerus' planter ikke bråtestarr som vokser relativt tørt og har brungrønne aks. Belegget fra Vangsfjellet (nr. 583.1) er stivstarr *Carex bigelowii*. Materialet trenger revisjon.

DLXXXIV [584]. *Arundo epigejos* [*Calamagrostis epigejos*, bergørkvein, se note], med enblomstret beger [småaks] og opprett topp. Bladene er glatte under. På norsk *Bergrøir*.

Vokser her og der på åser og ble samlet av meg i 1764 på fjellgården Engan ved Røros. Trefotet [med tre utløpere], og med fem leddknuter som neppe er fortykkete. Bladene er smale, en fingerbredd i tverrsnitt. Toppen er opprett, tett, spadeformet og grønn. I den andre lille danske flora av Holm i Linnés am. ac. bind V s. 38 er den ført til "Gramen arundinaceum paniculatum" i Kyllings virid. eller Tabernaemontanus i hist. s. 525.

Note: De ni beleggene i herbariet er flere rørkvein-arter. Materialet trenger revisjon.

DLXXXV [585]. *Cheiranthus erysimoides* [*Erysimum odoratum*, men se note], med avlange, tannete, nakne blad på opprette stengler; skulpene er firkantete. På norsk *Villack*, *Smallack*, *vilde Leucojer*.

Vokser på nedlagte åkre ved Stenvigsholms Slot [Steinvikholmen, Stjørdal i Nord-Trøndelag] der den ble oppdaget den 3. Juli 1769, med bøyde røtter. De nedre bladene er en tomme lange, de øvre er kortere, avlange eller lineært avlange med inntil 3–4 tenner. Blomstene er gule og av størrelse som hos *Brassica oleracea* [kål]. Griffelen er kort med delvis todelt arr, men på de fastsittende skulpene oppdaget jeg ikke todelthet. Skulpene er firkantete, og en halv tomme (en halv unse) lange og knapt utvidete. Hele planten er nærmest filthåret, spesielt gjelder dette de indre grenene og bladkantene som når de blir studert med omsorg viser seg å være mer eller mindre hårete med distinkte, nærmest parallelle hår. Blomstene er små, gule og av størrelse som hos kål slik den berømte Linné har nedskrevet i fl. sv.

Note: Dette er en mellom-europeisk art som ikke finnes i Norge. Gunnerus' (dårlige) belegg er berggull *Erysimum strictum*.

DLXXXVI [586]. *Bromus tectorum* [*Anisantha tectorum*, takfaks, men se note], med hengende topp og lineære aks.

På norsk *Tak-svimling* eller *Havre-svimling*.

Vokser i åkre på gården Berg blant havre og på tak.

Note: Herbariet viser at Gunnerus hadde en annen faks, nemlig åkerfaks *Bromus arvensis* som har en betraktelig mer opprett og lubben topp. Dessuten ligger engsvingel *Schedonorus pratensis* under dette nummeret. Se også nr. 812.

Åkerfaks *Bromus arvensis*, uten lokalitet. Utsnitt av TRH V-234369 (586.1).

DLXXXVII [587]. *Erysimum cheiranthoides* [*Erysimum cheiranthoides*, åkergull], med hele, avlange blad og sprikende skulper.

På norsk *Kaarel*, eller *Tandløs Kaarel*.

Her og der i åkre. Med føtter [basisblad?] og hele blad som verken er sagtannete eller tannete. Blomstene er gule.

DLXXXVIII [588]. *Vicia sepium* [*Vicia sepium*, gjerdevikke], med skaftete, nærmest firkantete, opprette belger, ovale, hele blad, de ytre [bladene] minkende. På norsk *Tranvikker* eller som på svensk *Tran-erter*.

Vokser på gården Grilstad og andre steder, vanlig. Utmeget fôr for kveg, bør sås i enger. Om den og dens egenskaper se Schreb. coll. oec. III, s. 86 nr. 134. Den oppsøkes av all slags buskap, hvilket bekreftees i Pan sv.

DLXXXIX [589]. *Anthemis arvensis* [*Anthemis arvensis*, hvit gåseblom, men se note], med konisk blomsterbunn og bustformete agner, samt frø med kronelignende kant.

På norsk *Ekkre-gras*.

I åkre, for eksempel på gården Grilstad.

Note: Nummer 589.1 i herbariet er den snarlige balderbrå *Tripleurospermum inodorum*, som ikke har agner i blomsterstanden, men har frø som i beskrivelsen. Nummer 589.2 er trolig riktig bestemt til hvit gåseblom, og 589.3 er tappgåseblom *Anthemis cotula*. Materialet trenger revisjon.

DLXXXX [590]. *Ranunculus bulbosus* [*Ranunculus bulbosus*, knollsoleie, men se note], med tilbakeslått beger og gropete blomsterstengler. Stengler opprette, mangeblomstrete, blad sammensatte.

På norsk *Fjellsoløj* eller *Knyl-soløj*, *Babusiis Sohl-hwifwer*.

Vokser i enger, også i Oppdalsfjellene, på Vangsfjellet der jeg samlet den blomstrende i begynnelsen av august i 1764.

Note: Knollsoleie er en sterkt sørøstlig art som ikke forekommer til fjells. Nr. 590.1 i herbariet er faktisk knollsoleie, uten lokalitet; nr. 590.2 er trolig et dårlig eksemplar av taigasoleie *Ranunculus subborealis*, som er den han samlet på Vangsfjellet i Oppdal. I så fall er det nok fjellssoleie ssp. *pumilus*, jf. Elven (2013).

Litteratur

Elven R. 2013. *Ranunculus subborealis* Tzvelev subsp. *subborealis*. – S. 334–336 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DLXXXXXI [591]. *Axyris prostrata* [*Axyris amaranthoides*, amarantmelde], med ovale blad og delvis grenet stengel. Blomsterstandene er hodeformete.

[På norsk] *Sibirisk Guppel*.

Jeg har samlet kun ett eksemplar fra slutten av august 1763 på gården Bakke ved Nidaros [Trondheim] der den ble samlet på et fuktig sted. Tidligere ikke funnet andre steder enn i Sibir. 1,5 dodranter [ca. 30 cm], krypende, sterkt forgrenet og utbredt, bladene har meget lange skaft, de øvre er avlange, overalt gulnende. De midterste grenene er lengre enn de øvrige, to unser lange. De øvrige er bladkledd med blomster inniblant unntatt nederst der de er nakne [uten blad]. Begerene [han sikter nok til forbladene] til de hannlige blomstene er utholdende [faller ikke av], tretallige, blant hvilke et eneste frø er innesluttet av mange små hvite agner, som jeg har telt fem og ofte flere av, og er lette å ta for de indre begerbladene. Frøet er halvrundt, sammenpresset, med rødlig, hel kant, for øvrig hvitt. Jeg har ikke observert hannlige blomster, og frøene er umodne.

Note: Jørgensen & Fremstad (2012, med illustrasjon av belegget) mener det er litt av en bedrift at Gunnerus klarte å bestemme denne østlige arten. I et brev til Linné datert 06.01.1770 skriver han: «Mit exemplar har været i Upsal ved Borchgr.» (Amundsen 1976: 111). Med andre ord: J.F. Borchgrewink (en av Gunnerus' assistenter og student i Uppsala under Linné) tok belegget med til Uppsala og fikk Gunnerus' bestemmelse bekreftet, eller det ble bestemt der.

DLXXXXXII [592]. *Hieracium alpinum* [*Hieracium alpinum* agg., fjellsvever, se note], med avlange, hele, tannete blad og halvnakne [nærmest uten blad], enblomstrete blomsterskaft og håret beger.

På norsk *Fjellbørst*.

Vokser her og der i Nordlandene, også samlet av meg på Røros og på fjellet Ålbyggfjellet [i Holtålen i Sør-Trøndelag] hvor den tidligere var samlet av den fornemme Oeder.

Note: Svever *Hieracium* er en systematisk meget besværlig slekt med delvis apomiktisk formering. De ni herbariebeleggene hører trolig til flere svevegrupper. Materialet trenger revisjon.

DLXXXXXIII [593]. *Selinum palustre* [*Peucedanum palustre*, melkerot, men se note], med enkle, delvis melkende røtter [med svak melkesaft].

På norsk *Vassmerke*, *Finsk Ingefer*. På samisk *Jert* ifølge Linné.

Vokser i myrete skoger i Nordlandene, sjelden. Samene tygger røttene ifølge Linné.

Note: Melkerot er en sørlig art som ikke er funnet i Nord-Norge, men i store deler av Nord-Sverige samt nord i Finland. Ett av beleggene (593.4) er melkerot (uten lokalitet), men de tre andre beleggene er smalbladete former av sibirbjørnekjeks

Heracleum sphondylium ssp. *sibiricum* fra Røros. Ettersom materialet ennå ikke er formelt ombestemt, er den nordøstligste prikken i Artskart feilaktig. Det samiske navnet skriver seg sannsynligvis fra nabolandene, jf. at Linné oppgis som hjemmelsmann.

DLXXXXIV [594]. *Salix phylicifolia* [*Salix phylicifolia*, grønnvier, men se note], med glatte, avlange, sagtannede blad som er krenulert bølgete.

På norsk *Kjærva-vie*. På samisk i Øst-Finnmark *Rufses Sjeedg* (det er rød *Salix*) [rød vier].

Vokser i skoger i Nordlandene og her og der til fjells.

Note: De 29 beleggene under dette nummeret i herbariet er flere *Salix*-arter, særlig mange storvier *S. myrsinifolia*. Materialet trenger revisjon.

DLXXXXV [595]. *Salix myrsinites* [*Salix myrsinites*, myrtevier], med glatte, ovale, årete, sagtannede blad.

På norsk *Krina-vie*. På samisk i Øst-Finnmark *Sjeedgaskjerre*.

Vokser her og der til fjells så vel som på gården Havsten ved Nidaros [Trondheim].

Note: Av fire belegg under dette nummeret i herbariet er bare nr. 595.1 myrtevier (uten lokalitet). Materialet trenger revisjon.

DLXXXXVI [596]. *Salix myrtilloides* [*Salix myrtilloides*, blokkevier], med hele, glatte, tilspissede blad.

På norsk *Marke-vie*.

Vokser i fuktige beiter.

Note: Blokkevier er en sjelden, østlig art som vokser mest i myrkanter og har ganske avrundete blad. Alle Gunnerus' belegg under dette nummeret er andre arter. Materialet trenger revisjon.

DXXXXVII [597]. *Salix hastata* [*Salix hastata*, bleikvier, med sagtannede, glatte, delvis ovale, sittende blad og halvt hjerteformete øreblad.

På norsk *Spjutvia*, *Geirvie*.

Her og der til fjells.

Note: Under det navnet ligger i herbariet flere arter. Materialet trenger revisjon.

DXXXXVIII [598]. *Carduus palustris* [*Cirsium palustre*, myrtistel], med nedløpende, tannede blad som har torner på kanten. Blomstene er opprette og sitter i klaser på ubevåpnede [uten torner] blomsterskaft.

På norsk *Myrtistel* eller *Spaatistel*.

I fuktige enger. Spiselig når den er ung.

DXXXXIX [599]. *Glechoma hederacea* [*Glechoma hederaceae*, korsknapp], med nyreformete, rundtannede blad.

På norsk *Jordreev*.

Vokser i hager, ved gjerder og for øvrig på skyggefulle steder i Norge, mest i sør.

DC [600]. *Poa alpina* [*Poa alpina*, fjellrapp], med utbredt, forgrenet topp og seksblomstrete, hjerteformete småaks.

På norsk *Fjellrap*.

Vokser rikelig til fjells, ofte som var. β Linn f. *vivipara*, som populært kalles *Slurvrapp* eller også *Tufsrapp*.

Note: I herbariet finnes begge varietetene av fjellrapp.

DCI [601]. *Polygonum Persicaria* [*Persicaria maculosa*, hønsegras], blomster med seks støvbærere, to grifler, aks ovalt avlange, blad avlange, øreblad med hår i kanten.

På norsk *Loppgras* ifølge Ramus.

Vokser ofte på dyrkede steder.

Gir gulfarge ifølge Act. holm. 1745, se også St. C. Bjelkes artikkel i act. holm 1750 s. 109 og følgende om forskjellige *polygonum* [slirekne] arter (Bohweteslag) [bokhvete, *Fagopyrum*] nr. 1 s. 110, hvor de anbefales som utmerket fôr for får. Spises av geiter og hester, men ikke av kveg og griser, hvilket bekreftes av Linné i Pan svecicus.

DCII [602]. *Fucus spiralis* [*Fucus spiralis*, kaurtang], gaffelgrenet, helt thallus. Stilkene løper opp til midten av bladet, nakne [uten blad] nederst og med vortete blærer [reseptakler] i spissen.

På norsk *Viir-tare*.

Finnes i det nordlige hav.

DCIII [603]. *Briza media* [*Briza media*, hjertegras], med runde aks og begre [han sikter nok til ytteragner] som er kortere enn blomstene.

På dansk og nordk *Befver-græs*, *Kiærligheds-græs*.

Her og der på tørre enger.

DCIV [604]. *Scirpus sylvaticus* [*Scirpus sylvaticus*, skogsivaks], med trekantet, stengel med blad og skjermmer med små blad og nakne [uten blad] blomsterskaft som deler seg mange ganger øverst og har sammentrengte aks.

På norsk *Skogsæv*.

Vokser her og der oftest i skog, hvor jeg har samlet den. Fra Leksvik, også oppdaget for noen år siden av Herr Doktor Tonning.

DCV [605]. *Alopecurus geniculatus* [*Alopecurus geniculatus*, knereverumpe], strå med aks, nedbøyde og kroner [han sikter til agner] uten snerp.

På norsk *Stækra*.

Vokser i enger på gården Berg, her og der, på mager mark.

DCVI [606]. *Fucus ceranoides* [*Fucus ceranoides*, høvringstang], med flatt, gaffeldelt, helt, prikket, avlangt thallus som fruktifiserer på todelte, endestilte byller [reseptakler].

På norsk *Høvrings-tang*.

Finnes i den havbuk som skyller i land ved Nidaros [Trondheim] ifølge Borchgrevink.

DCVII [607]. *Isoëtes lacustris* [*Isoetes lacustris*, stivt brasmegras] [Ingen beskrivelse.]

På norsk *Brasen-gras*.

Vokser her og der i innsjøer.

DCVIII [608]. *Conferva rivularis* [*Vaucheria fontinalis*], med svært enkle, jevnlange tråder som er svært lange.

På norsk *Lang-slinka*.

Vokser her og der i stilleflytende elver.

DCIX [609]. *Poa annua* [*Poa annua*, tunrapp], med rettinklet, utspredd topp som har runde aks, strået er skrått sammenpresset.

På norsk *Quiitrap*, *Flurrapp*.

Vokser på gården Berg og andre steder, vanlig.

DCX [610]. *Cynosurus caeruleus* [*Sesleria caerulea*, svenskegras, men se note], med hele støtteblad [han sikter nok til agner].

På norsk *Blaa-æxing*.

Vokser her og der på myr.

Note: Svenskegras er funnet viltvoksende bare i Vestfold, et område Gunnerus ikke kjente. Han hadde nok et annet gress skulle man tro, også pga. den sparsomme beskrivelsen. Imidlertid er de tre arkene i herbariet korrekt bestemt, men uten lokalitet. De kan stamme fra Sverige.

DCXI [611]. *Chenopodium bonus Henricus* [*Chenopodium bonus-henricus*, stolthenrik], med trekantete til pilformete, hele blad og sammensatte, bladløse aks i bladhjørnene.

På dansk og norsk *Stolt-Henrich*.

Vokser i Sør-Norge ifølge Ramus.

DCXII [612]. *Pulmonaria officinalis* [*Pulmonaria officinalis*, lungeurt], med runde til hjerteformete, ru basalblad.

På dansk og norsk *Lunge-urt*.

Vokser i Sør-Norge ifølge Ramus.

Note: De to beleggene i herbariet trenger revisjon. Uansett er de enten fra en hage, eller ikke fra Norge.

DCXIII [613]. *Lithospermum arvense* [*Buglossoides arvensis*, åkersteinfrø], med ruglete frø og kroner som knapt rekker over begeret.

På norsk *Uægte Steen-frø* eller *Sminkroot*.

Vokser i rugåkre i Sør-Norge, sjelden. Blomstene er hvite og roten rød. De nederste bladene er langt utdradd og smale, sittende.

Spisslønn *Acer platanoides* som hjemlig art har sørøstlig utbredelse i Norge. Siden planting i Nidaros på Gunnerus' tid har den vært plantet enda mer og er i markert spredning i lavlandet rundt Trondheimsfjorden. TRH V-186912 (614.1), uten lokalitet og dato.

DCXIV [614]. *Acer platanoides* [*Acer platanoides*, spisslønn], med femlobete, spisse, glatte blad som har spisse tenner. Blomstene i halvskjerm.

På norsk som på svensk *Løn*.

Vokser i Romsdal, vanligere i det sørlige Norge. Den verdsettes i Nidaros [Trondheim] og plantes der. Forekommer ikke i England ifølge Raj. syn. III. Hos Miller omtales den som *Platanus norvegica*. Er heller ikke viltvoksende i Danmark ifølge Kyll. og Müll.

Note: Belegg nr. 614.2 i herbariet er hagtorn *Crataegus monogyna*, se nr. 620.

DCXV [615]. *Saxifraga granulata* [*Saxifraga granulata*, nyresildre], med nyreformete blad, de på stenglene er loberte. Stengelen er grenet og røttene er kornbærende [har yngleknopper].

På dansk og norsk *Steenbrek* eller *Hviid Steenbrek*. På norsk også *Nyrsilre*, *Luktsilre*, *Viftsilre*.

Vokser i tørre bakker i Sør-Norge, sjelden. Blomstene er hvite og duftende, hvilket er uvanlig hos sildrer. Tiltrekker kun geiter, slik det bekreftes i Pan svec. s. 245, nr. 350, hvor den kalles *Saxifraga officinalis*. Jevnfør Schreber collect. oecon. III, s. 76, nr. 114.

DCXVI (616). *Adoxa moschatellina* [*Adoxa moschatellina*, moskusurt]. [Uten beskrivelse.]

På norsk *Grønknapp*, *Desmergrass*.

Jeg har samlet denne ikke bare i hagen på gården Berg, der den så vidt jeg vet ikke har vært sådd, men også utenfor denne. Det er uklart om den vokser på andre steder i Norge, spesielt i de sørlige deler, før man har brakt på det rene om den er opprinnelig norsk. Den prektige Oeder har samlet den i Danmark, hvor den også er funnet av meg blomstrende på stedet Sorgenfri den 14. mai 1772. Blomstene

er grønne; støvbærere gule, i alminnelighet åtte, iblant virkelig i noen av dens laterale blomster ni eller ti.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Bemerkesverdige funn, siden arten i dag ikke er kjent fra Trondheim eller Trøndelag. Nærmeste funn er i Surnadal og Brønnøy. Beskrivelsen av blomsten er gjort på dansk materiale. Planten fra Berg blomstret nok ikke og var høyst sannsynlig noe annet (jf. Jørgensen & Fremstad 2012).

DCXVII [617]. *Anemone Pulsatilla* [*Pulsatilla vulgaris*, stor kubjelle, men se note], med blad på blomsterstengelen og opprette kronblad; bladene er dobbeltfinnete.

På norsk *Kubjelle* eller *Kubjølle*.

Vokser i det sørlige Norge, sjelden.

Note: Herbarieeksemplaret som er uten lokalitet, er stor kubjelle. Den er ikke kjent som viltvoksende i Norge. Det norske navnet «kubjelle» peker mot en annen art: kubjelle *Pulsatilla pratensis*, som vokser rundt Oslofjorden. Kanskje er belegg nr. 617.1 nok en gave fra Sverige.

DCXVIII [618]. *Androsace septentrionalis* [*Androsace septentrionalis*, smånøkkel], med glatte, avlange, tannete blad og krone kortere enn det kantete begeret.

[Ingen norske navn.]

Vokser ved Christiania [Oslo] ifølge Oeder. Flerstammet. Blomstene er hvite.

DCXIX [619]. *Viola hirta* [*Viola hirta*, lodnefiol, men se note], uten stengel med hjerteformete blad, kort- til langhåret.

På norsk som på svensk *Buske-fioler*.

Vokser på skyggefulle steder i det sørlige Norge ifølge Borchgrevink.

Blomstene er blekt blå med hvite striper.

Note: Lodnefiol er en sjelden, sørøstlig art som det ikke er umulig at Borchgrevink kan ha kommet over. Eksemplaret i herbariet er uten lokalitet; det kan ha kommet fra søndre Østlandet eller fra Sverige.

DCXX [620]. *Crataegus oxyacantha* [*Crataegus rhipidophylla*, begerhagtorn, men se note], med avrundete, to ganger tredelte blad.

På dansk og norsk *Hagetorn*, *Hvidtorn*, *Havntorn*.

Vokser på Vedøy [Veøya] i Romsdal, der jeg oppdaget den i året 1768; finnes også på Næs i Ringerike ifølge Ramus.

Oxyacantha i S. Paulli fl. Dan. s. 99, nr. 87 er *Berberis vulgaris* slik jeg har tilkjennegitt under mitt nr. 424.

Note: Det er mulig at Gunnerus her inkluderer andre hagtornarter, men siden der ikke finnes herbariebelegg under nr. 620 og beskrivelsen er lite presis, er det umulig å fastslå med sikkerhet. Belegg nr. 614.2 i herbariet er hagtorn *Crataegus monogyna*.

DCXXI [621]. *Trifolium montanum* [*Trifolium montanum*, bakkekløver, men se note], med delvis taklagte, noe nedslåtte aks, vingene er sylformete og forsvinnende; begeret er nakent [uten hår], stenglene opprette.

På norsk *Bergkløver*.

Vokser gjerne på berg, oftest i Sør-Norge. Dens klaser er erstattet med hoder med svært små støtteblad innimellom ifølge Linnés mant. II, s. 452.

Note: Bakkekløver finnes i Norge bare på Hovedøya i Oslofjorden. Så vel beskrivelsen som de to herbariebeleggene stemmer med denne arten. Materialet er uten lokalitet; det kan ha kommet fra Sverige.

DCXXII [622]. *Chrysanthemum segetum* [*Glebionis segetum*, gullkrage], med stengelomfattende blad, de øvre oppflikete, de nedre sagtannete.

På norsk *Marigul*.

Har i adskillige år vist seg i åkre på Gløshaugen i Nidaros [Trondheim] og har uten tvil opprinnelig blitt innført med dansk eller utenlandsk frø. Oppføres visselig blant ville norske planter av Ramus i descr. norv. s. 262.

Anvendes av tyskerne mot gikt. Er også fargeplante ifølge Rupp. Om dens utryddelse se oec. magaz. b. III, nr. VII, XVI, XVII, XXV, XXVI, XXVII.

DCXXIII [623]. *Menyanthes trifoliata* [*Menyanthes trifoliata*, bukkeblad], med trekoplete blad.

På norsk *Vasskløver*, *Jetkløv* (*Gede-kløv*). På samisk i Sverige *Krass*.

Virker mot skjørbuk, vatersott og podagra. Dens fortjenester roses av Joh. Paulli, men ikke i samme grad som Beccabunga [*Veronica beccabunga*, bekkeveronika], fordi den har en mye svakere effekt på skjørbuk, ifølge våre landsmenns erfaringer. Av røttene kan man fremstille brød, men det er ubehagelig. Det kalles populært: *Misne-brød*.

Note: Misne er imidlertid et gammelt navn for myrkongle *Calla palustris*, se nr. 727.

DCXXIV [624]. *Agrostemma Githago* [*Agrostemma githago*, klinte], håret med begre som er like lange som kronene som har hele, nakne kronblad.

På norsk *Røklint*, *Svart-klint*.

Forrekommer oftest i åkre i det sørlige Norge, for ikke å nevne at planten også er blitt sett i åkre på Gløshaugen [i Trondheim]. Beggeret er iblant lengre enn kronen.

Roten, brakt i munnen, stiller sikkert neseblødninger ifølge Ole Worm epist. II, s. 1120. Av frøene lages brød ifølge J. Paulli på siterte sted.

DCXXV [625]. *Acrostichum Thelypteris* [*Thelypteris palustris*, myrtelg], med finnete blad med hele småfinner.

På norsk *Myr-jæske*.

Vokser oftest sumpet. Bør forvises til slekten *Polypodium* ifølge Linn. mant. II, s. 505.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Myrtelg vokser i Sørøst-Norge, som han ikke angir mange arter fra. Trolig har han importert opplysningene fra Linné.

DCXXVI [626]. *Salix lapponum* [*Salix lapponum*, lappvier], med hele, hårete, avlange blad.

På norsk *Lapp-vie* eller *Smaa-vidje*. På samisk i Vest-Finnmark *Silled'g* (Herr Professor Leem), i Øst-Finnmark, faktisk *Sjeed'g-Skjerre* (flertall ifølge ærverdige Herr Weldingh).

Nærer oftest samenes bål sammen med *Betula nana* [dvergbjørk], som de av forskjellige grunner kaller: *Soaakje-skjerre*, og andre seljearter. Vokser spredt på fjellene og deres daler.

DCXXVII [627]. *Ranunculus nivalis* [*Ranunculus nivalis*, snøsoleie, men se note], med håret beger og enblomstrete stengler; basisbladene er hånddelte, de på stenglene er dypt fliket og sittende.

På norsk i Øst-Finnmark *Sneetiting-grass*.

Vanlig i Øst-Finnmark. Frøene samles om våren med stor omhu av *Emberiza nivalis* som på norsk kalles *Sneetiting* [snøspurv].

Note: Belegget fra Vadsø er merkelig nok setersoleie *Ranunculus hyperboreus* som ikke stemmer med beskrivelsen.

DCXXVIII [628]. *Geranium cicutarium* [*Erodium cicutarium*, tranehals], med flerblomstrete skaft og femtallige blomster; bladene er finnete, butte og inndelte, stenglene er forgrenete.

På norsk *Tuun-flock*.

Vokser på Vedøen [Veøya] i Romsdal og ikke minst på sandig jord i Nidaros [Trondheim].

Note: Ett av de seks beleggene i herbariet (uten lokalitet) er moskustranehals *Erodium moschatum*, som bare er kjent fra et par andre funn i Norge. En kan ikke se bort fra at den skriver seg fra Sverige.

Gullkrage *Glebionis segetum*, fra „Gløshouen» 28.08.1764, TRH V-186925 (622.1) og klinte *Agrostemma githago*, uten lokalitet, men trolig også fra Gløshaugen, Trondheim i Sør-Trøndelag. TRH V-186929 (624.1). Begge var tidligere leie ugress i kornåkre.

DCXXIX [629]. *Fucus rubens* [*Phycodrys rubens*, eikeving, men se note], med hinneaktig, avlangt, bølgende grenet thallus som har runde stilker.

På norsk *Vogsøl*.

Vokser i det nordlige hav ifølge Herr Doktor Tonning. Her hører uten tvil den art som henføres til *Fucus* av Strøm i act. soc. reg. scient. hafn. X, s. 254, plansje I, fig. 4.

Note: Herbarieeksemplaret er smalblekke *Phyllophora crispa* som lenge ble kalt *Phyllophora rubens* siden det var uklart hva Linné hadde ment med sitt navn.

DCCXXX [630]. *Fucus palmatus* [*Palmaria palmata*, søl, men se note], med flate, hånddelte thalli.

På norsk *Næve-søll*, *Søttsoll*.

Vokser i det nordlige hav. Er spiselig for både mennesker og dyr. Fortæres også av skottene ifølge Sibbald. Med fem innskjæringer, hvorav tre eller fire er dypere. Fargen er rød, men svak og hvit når den er tørr. På grunn av dens hinneaktige konsistens bør den kanskje føres til *Ulva*, som denne så vel som foregående nærmer seg. Sibbald på siterte sted nevner den andre blant flere *Fucus*-arter: *scoticus*, *latissimus*, *edulis*, *dulce* som jeg fører til *Fucus esculentus* Linn. S. N. XII f. *pinnatus* i fl. norv. I, nr. 313 og act. nidr. IV som Linné i mant. II, s. 508 foretrekker, føres min *Fucus ovinus* i Fl. norv. I nr. 310 og act. nidr. IV plansje 9 til *Fucus palmatus* (forordnet til å motsvare en av dens varieteter). Også den ærverdige Herr Strøm i act. soc. sc. reg. hafn. X, s. 255, plansje II fig. 6 har fremstilt en *Fucus* som kanskje kan føres til denne.

Note: Herbariebelegget er merkelig nok ikke søl, men den variable krusblekke *Phyllophora pseudoceranoides*. Se også 116, 310, 1001 og 1035.

DCCXXXI [631]. *Geranium pratense* [*Geranium pratense*, engstorkenebb], med toblomstrete blomsterskaft og meget inndelte, nærmest skjoldformete blad som er ruglete, finnet-oppflikete, spissete og uten tenner.

På norsk *Engflock*.

På tørre enger i Verdal [Nord-Trøndelag].

DCCXXXII [632]. *Gnaphalium dioicum* [*Antennaria dioica*, kattfot], med krypende utløpere og svært enkle stengler, enkle klaser [egentlig halvskjermer] og delte blomster.

Farmasøytisk *Gnaphalium*.

På norsk *Kattfot*, *Kattblom*.

Svært vanlig på uttørkede marker og berg.

Har legende kraft på sår, virker sammendragende, styrkende og hostestillende ifølge Gouan.

DCXXXIII [633]. *Verbascum nigrum* [*Verbascum nigrum*, mørkkongsslys], med avlange til hjerteformede, skaftete blad.

På norsk *Guulrok*, også *Lungefot-rot* ifølge Strøm.

Vokser her og der i Romsdal og på Nordmøre, for eksempel i prestegården i sognet Oure [Aure].

På Sunnmøre anvendes den mot tæring hos mennesker og buskap, mens man i Nidaros [Trondheim] vanligere anvender *Verbascum thapsus* [filtkongsslys]. Se nr. 349.

DCXXXIV [634]. *Chrysanthemum inodorum* [*Tripleurospermum inodorum*, balderbrå], med finnete, sterkt oppdelte blad; grenete stengler som brer seg i alle retninger.

På norsk *Munke-krone*. *Barbra-græs* ifølge Strøm.

Vokser i åkre og variant β [det er strandbalderbrå *T. maritimum*] ifølge Linn. it. w. goth., s. 148 på strender.

DCXXXV [635]. *Acrosticum ilvense* [*Woodsia ilvensis*, lodnebrege], med delvis finnete blad, de motsatte finnene er delvis forenede, butte, hårete uten tenner ved basis.

På norsk *Jetjæske*, *Løen-Blom*.

Spredd på bergknauser.

DCXXXVI [636]. *Sedum rupestre* [*Sedum rupestre*, broddbergknapp, se note], med sylformete blad som sitter femradet og tett sammen, mot basis løsere [mer spredd]; blomstene i halvskjerm.

På norsk *Femknop* eller *Krypknopp*.

Vokser spredd på berg.

Note: Broddbergknapp er en sørlig, varmekjær plante som er vanligst i Sørøst-Norge, men forekommer rundt Trondheimsfjorden. Gunnerus og hans medhjelpere kan ha støtt på den. I herbariet er ett ark (nr. 636.1) den langt vanligere småbergknapp *Sedum annuum*. Det andre arket (nr. 636.2, uten lokalitet) er sannsynligvis et dårlig bevart skudd av broddbergknapp. Se også nr. 475.

DCXXXVII [637]. *Acer campestre* [*Acer campestre*, naverlønn], med trelobete, butte blad som har knutete kanter.

På dansk og norsk *Naur* (Kylling *det lille slags Naur*).

Jeg har for lenge siden sett den ved Christiania [Oslo], men vet ikke om den var plantet eller ikke. Linné uttrykker stor usikkerhet i fl. sv. om denne lønnen som han sier så vidt setter frukt og er sjelden i Skåne. For ikke å nevne at vår Ramus i sin descr. norv. ikke har husket denne.

Note: Gunnerus' tvil var berettiget: naverlønn er ikke en del av vår hjemlige flora.

DCXXXVIII [638]. *Fagus sylvatica* [*Fagus sylvatica*, bøk], med ovale blad som er svakt sagtannet.

På norsk som på svensk *Bøk*.

Vokser i det sørlige Norge, for eksempel i grevskapene Laurvig [Larvik] og Jarlsberg i Christiania stift ifølge Pontopp. H. N. N. I, kapittel 5, s. 225, også i Christiansand stift ifølge A. Berntsen, Bergen i boken: Dannemarks og Norriges frugtbare herlighed, s. 285.

Snylletråd *Cuscuta europaea* som har viklet seg opp i bringebær *Rubus idaeus* og stornesle *Urtica dioica*. Det høres underlig ut at den skal ha vokst i så store mengder at den kunne brukes som fôr. Snylletråd er i dag temmelig sjelden. Foto Eli Fremstad, fra Ringeby i Oppland.

DCXXXIX [639]. *Cuscuta europaea* [*Cuscuta europaea*, snylletråd], med sittende blomster.

På norsk *Liin-silke* eller *Liinskorv*.

Vokser parasittisk på lin, nesler og andre planter. Brukes som erstatning for «Foliorum sennae alexandrinae» (blader av alexandrisk senna) ifølge Barth. M. D. D. s. 77, men dens virkning er usikker erklærer Gouan. Når den er tørket, er den et utmerket fôr til kveg, selv om de også gjerne spiser den fersk. Se Schreber coll. oec. III s. 27.

DCXL [640]. *Pinguicula alpina* [*Pinguicula alpina*, fjelltettegras], med konisk honningspore og kortere kronblad.

På norsk *Qviit* eller *Hvit Tettegras*.

Vokser i Evenes i Nordlandene på Viken prestegård, der den blomstret den 9. juni året 1767; på Ibestad i Nordlandene ved skogsveien til stranden på prestegården; på Loppa, i Hasvik etc. i Vest-Finnmark. Blomstrer før *Pinguicula vulgaris* [tettegras]. Iblant og sjelden flergrenet, slik den ble oppdaget i store mengder på Evenes i Nordlandene, og den fremstilles tegnet på den siterte figur [se del 2, plansje IV, fig. 4-6]. Et eksemplar av en mindre plante med en enkelt stengel er sendt den ansette Oeder og den er blitt tegnet av amanuensen Parelius til hefte VIII av *Flora Danica*.

DCXLI [641]. *Pinguicula villosa* [*Pinguicula villosa*, dvergtettegras], med småhåret blomsterstengel.

På norsk *Bleegt* eller *Laadent Tettegras*.

Sendt meg fra Varanger av den ærverdige Herr Weldingh, sjelden.

Blomster, såvel som blad, er mindre enn hos *alpina* [fjelltettegras] og *vulgaris* [tettegras], også meget gjennomsiktige og likeledes rødstripete, kronens farge er rødlig til kjøttfarget, blomsterskaftet er litt loddent.

DCXLII [642]. *Agaricus muscarius* [*Amanita muscaria*, rød fluesopp], stilket med enkle, todelte skiver; stilken med hylster som revner øverst, ved basis knollformet.

På norsk, overalt *Fluesopp*.

En saus av denne knust og smurt på tak og vegger utrydder også og dreper veggelus svært effektivt ifølge Linné. Vanlig i enger, særlig i Nordlandene. Hatten er rød med hvite vorter.

DCXLIII [643]. *Juncus articulatus* [*Juncus articulatus*, ryllsiv, men se note], med leddete blad som har knuter og butte kronblad.

På norsk *Ryllfrytle*.

Vokser ved sjø- og elvestrender, ikke uvanlig.

Note: Angivelsen av butte kronblad tyder på at det kan ha vært skogsiv *Juncus alpinoarticulatus* Gunnerus hadde. Dessverre er intet belegg bevart.

DCXLIV [644]. *Orchis Monorchis* [*Herminium monorchis*, honningblom, men se note], med trillrund knoll og naken [uten blad] blomsterskaft, honningsporens [han sikter til ett av blomsterdekkbladene] leppe er tredelt.

På norsk *Desmer-gras*, *Desmer-knapp*. På samisk i Porsanger *Haigi-rase*.

Vokser i Porsanger i Vest-Finnmark, sjelden. Bladene ved basis er to, noen ganger tre alternerende. Blomstene er grønne eller grønnule og knollen bare én.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Honningblom er en sørøstlig plante i Norge; den forkommer ikke i Finnmark. Gunnerus blander nok sammen to arter: Honningblom, som han beskriver nokså riktig, men trolig har han lånt beskrivelsen fra noen, og ikke sett planten selv. Så er det en art som han har sett selv, med grønnule blomster og én knoll. Hvis denne er trillrund, passer beskrivelsen på myggblom *Hammarbya paludosa*, men den er bare kjent til Midt-Troms. Det er uvisst hvilken art Gunnerus omtaler fra Finnmark.

DCXLV [645]. *Plantago lanceolata* [*Plantago lanceolata*, smalkjempe], med avlange blad og halvrunde aks som er nakne [uten blad] og kantet blomsterskaft.

På norsk *Livgræs*, *Spids Groblad*.

Vokser ved veier og på dyrket mark, vanlig. Den har samme egenskaper som *Plantago major* eller *officinalis* [groblad] ifølge Gouan. Spises også av svin. Storfe vil ikke ha den som fôr.

Jevnfør den lærde Schreber i coll. oec. III s. 68, nr. 103. Det overtroiske spill som er bakgrunnen for det tidligere folkelige navnet, opplyses av den ærverdige Herr Strøm.

DCXLVI [646]. *Ranunculus aquatilis* [*Ranunculus aquatilis*, kystvassoleie, se note], med trådaktige undervannsblad; de som stikker opp er nærmest skjoldformete.

På norsk *Vas-soløy*.

Kystvasssoleie *Ranunculus aquatilis*, uten lokalitet. TRH V-192404 (646.1). Materialet er uvanlig pent presset, til å være vannplante med fint delte blad.

Gull-lusern *Medicago sativa* ssp. *falcata*, en gammel fôrplante som Gunnerus anbefaler dyrket også i Norge. TRH V-192406 (648.2), uten lokalitet og dato.

Dens varietet α) forekommer i grøfter, og β) finnes spredt i elver. Ikke mindre giftig enn *sceleratus* [tiggerssoleie] for fe som etterlater den uberørt, selv om geiter også spiser den, hvilket dens voksesteder vitner om.

Note: Gunnerus omtaler nok her flere soleiearter som han ikke skilte mellom. Noen av dem vokser i strømmende vann, er vanskelig tilgjengelig for husdyr; derfor er de dårlige som fôr. I tillegg er soleier mer eller mindre giftige. Vasssoleiene er en vanskelig gruppe. Belegget i herbariet (se illustrasjon) er ikke storvasssoleie *Ranunculus peltatus* som angitt av Krovoll & Nettelbladt (1985), men en av de småblomstrete artene, faktisk kystvasssoleie *Ranunculus aquatilis*.

DCXLVII [647]. *Daucus Carota* [*Daucus carota*, gulrot], med strihårete [han sikter nok til piggete] frukter og bladskaft som har nerver på undersiden. På norsk *Vilde Morøtter*.

Vokser på åpne marker og ved gjerder spredt i det sørlige Norge. Fargen på roten varierer mellom gult (*Gulerødder*), rødt og hvitt, som er den på vår ville plante [ssp. *carota*]. Plantene tiltrekker ikke bare storfe, får, geiter eller hester, men også svin. På en eller annen måte fremstiller man av de dyrkede hageformene en erstatning av sukker, avsløres det i D.H. Zink's coll. lips. oec. b. IV, del 44, nr. 3, s. 701 [en sammenblanding med sukkerroer?]. Det er mulig å fremstille en purpur farge (på italiensk *Pavonazzo*) av roten med forskjellige tilsatser ifølge Herr Linder ars tinct. svet. s. 40. Frø fra to drachmer til en halv unse kokt i øl eller vin anbefales for å sette i gang menstruasjon og virker mot urinsmerter, men særskilt mot nyrestein ifølge Barth. M. D. D. s. 118. Ludw. ect. angir at gulrotsaft virker diuretisk [på urinveiene].

DCXLVIII [648]. *Medicago falcata* [*Medicago sativa* ssp. *falcata*, gull-lusern], med blomsterskaft i klaser og måneformete belger, krypende røtter. På dansk og norsk *Segleklever*, eller *Sigdklever*, *Guul-klever*.

Vokser sjeldent i det sørlige Norge, for eksempel ved Christiania [Oslo] ifølge Borchgrewink. Et svært fremragende kvegfôr som bør dyrkes omhyggelig hos oss, hovedsakelig på sandig jord. Røttene varer i 5–6 år, men frøene modner ikke før etter høyonna. Se act. holm. IV og Schreber coll. oec. cam. III, s. 31, nr. 44.

DCXLIX [649]. *Tragopogon pratense* [*Tragopogon pratensis*, geitskjegg], med beger som omkranser kronene i tilsvarende høyde; hele, smale blad. På dansk og norsk *Gedeskjæg*.

Vokser i det sørlige Norge ifølge Ramus. Roten er saftig og sunn å spise, både som rå og som kokt, i stedet for asparges. *Tragopogon* hos S. Paull. fl. dan. s. 364, nr. 217 er *porrifolium* [en annen *Tragopogon*-art] ifølge Linn. sp. plant. forøvrig passer den til beggegenskaper.

DCL [650]. *Peplis Portula* [*Lythrum portula*, vasskryp]. [Uten beskrivelse.]

På norsk *Vassportulak*.

Vokser på sandete, fuktige steder der vannet samler seg om vinteren, iblant under vannet.

DCLI [651]. *Sium latifolium* [*Sium latifolium*, stor vasskjeks, men se note], med finnete blad og endestilt skjerm.

På norsk *Vaspastinak*.

Vokser ved bekker i det nordlandske sogn Tromsø ifølge Borchgrewink, sjelden plante i Norge, vanlig i Danmark. Selv om den spises av hester og svin, iblant også av får, så er det likevel ikke noe fremragende fôr, ja til og med for en stor del ubrukbar. Derfor er det best å utrydde den ifølge Schreber på disse områdenes enger og beiter, hvor den vokser i store mengder.

Note: Stor vasskjeks er ikke viltvoksende i Norge og er ellers en sørlig art i Norden slik Gunnerus skriver. Hans beskrivelse kan gjelde nesten hvilken som helst skjermplante. Merkelig nok ligger et korrekt bestemt belegg i herbariet. Det er uten lokalitet og innsamler, og kan godt være ett av de arkene vi mistenker han har fått fra Sverige. Det kommer neppe fra Borchgrewink og Tromsø. Hvilken plante Borchgrewink så i Troms er uvisst.

DCLII [652]. *Lychnis viscaria* [*Viscaria vulgaris*, engtjæreblom], med temmelig hele [svakt innskårne] kronblad.

På norsk *Tjuru-* eller *Kjuru-gras* (Tjære græs), ifølge Ramus også *Tjærnellik*.

Vokser i det sørligste Norge, for eksempel ved Christiania [Oslo], hvor jeg ofte har samlet den, også på Sunnmøre ifølge Strøm, likeledes i Romsdal.

Note. Belegg nr. 652.2 er hanekam *Lychnis flos-cuculi*. Se også nr. 728.

DCLIII [653]. *Stratiotes Aloides* [*Stratiotes aloides*, vassaloe, men se note], med sverdformete til triangulære blad med stive hår eller pigger.

På norsk *Vas-aloë*.

Vokser i det nordlandske sogn Ofoten, i grøfter under vann. Blomstene er hvite.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Vassaloe er ikke kjent viltvoksende i Norge, bare som forvillet ved Fredrikstad. Beskrivelsen tyder på at Gunnerus har sett den og at han har bestemt den rett. Det er ikke helt umulig at den har vokst i Ofoten, siden den har vid utbredelse i nordlige regioner av Russland og vokser i nærliggende finske og svenske områder (se Jørgensen & Fremstad 2012).

DCLIII [654]. *Rumex Acetosella* [*Rumex acetosella*, småsyre], med særbo blomster og avlange, spydformete blad.

På norsk *Tjerp-rot*, *Tjerp-Syre*.

Vokser i det nidarosiske sogn Innherred, og andre steder, spredt på tak.

DCLIV [655]. *Veronica verna* [*Veronica verna*, vårveronika], med enkeltstående blomster og hånddelte blad. Blomsterskaftet er kortere enn begeret.

På norsk *Vaar-flesme*.

Vokser spredt på tørrbakker om våren.

DCLVI [656]. *Orchis latifolia* [se note], med delvis håndformete, rake knoller, og et konisk horn som honningblad med tredelt leppe, de ytterste [blomsterdekkbladene] tilbakeslått; støtteblad lenger enn blomstene.

Vokser i sidene på Setnesfjellet i Grytten, også ved kirken i sognet Singsås i Dalene [Gauldal osv.] i Nidaros stift.

Note: De tre herbariebeleggene ser ut til å være arter innen marihåndslekten *Dactylorhiza*. Materialet trenger revisjon.

DCLVII [657]. *Stellaria humifusa* [*Stellaria humifusa*, ishavstjerneblom], med mange stengler, spredt i en krets, krypende, med bøyde, ovale blad som konvergerer mot spissen.

På norsk *Islandsk Stjerne-grass*.

Vokser på Island ifølge Rottböll på siterte sted [act. societ. scient. hafn. X, s. 447, § 40].

Note: Ishavstjerneblom vokser i Norge fra Nord-Troms til Øst-Finnmark, der den er nokså vanlig på strender. Det er underlig at Gunnerus, som så ofte refererer til Finnmark, ikke har sett den der, men viser til Island. At han likevel angir et norsk navn er også merkelig.

DCLVIII [658]. *Veronica scutellata* [*Veronica scutellata*, veikveronika], med alternerende klaser på siden, med hengende blomsterskaft og hele, linjeformnete blad.

På norsk *Hængflesme*, *Smalflesme*.

Vokser på sumpete steder her og der i Nordlandene.

DCLIX [659]. *Eriophorum vaginatum* [*Eriophorum vaginatum*, tormyrvull, men se note], med runde strå som har slirer og aks som faller fra hverandre.

På norsk *Harull*, *Jas-ull*.

Vokser i Årsanran Fjeldvigen i Namdal [trolig Årsand, i Bindal, Nordlandene], hvor student J. von der Lippe Parelius samlet den blomstrende i måneden mai året 1767, og andre steder, ikke sjelden.

Note: De 14 beleggene i herbariet omfatter både torvull og snømyrvull *Eriophorum scheuchzeri*.

DCLX [660]. *Bryum viridulum* [*Weissia controversa*, tannkrusmose, men se note], med opprette, ovale støvbærere [han sikter til kapsler] og avlange, spisse, taklagte blad.

På norsk *Skor-mossa*, eller *Skorskrema*.

Vokser på Rødøy i Nordlandene der jeg samlet den i juli på kirkegårdsgjerdet.

Note: Materialet fra Rødøy i herbariet er vegmose *Ceratodon purpureus* som Gunnerus har under en rekke forskjellige navn i floraen, se f.eks. nr. 662 der den er rett bestemt. Dessuten finnes det i materialet en vrangmose *Bryum* sp.

DCLXII [661]. *Mnium serpyllifolium* [*Rhizomnium punctatum*, bekkerundmose, men se note], med samlede kapselskaft og tiltrykte, gjennomskinnlige blad.

På norsk *Klar-mossa*, *Klar-Mærle*, *Spriikmærle*. På nordlandsk *Mærle*.

Vokser på Dønnes i Nordlandene, samlet i måneden mai 1767.

Note: Belegg nr. 661.1 fra Dønnes er ribbesigd *Dicranum scoparium* og heigråmose *Racomitrium lanuginosum*.

DCLXII [662]. *Mnium purpureum* [*Ceratodon purpureus*, ugrasvegmose], med gaffelgrenete stengler og forgreningspunkt som bærer blomsterstilker [han sikter til kapselstilker], støvbærere [kapsler] opprette, blad med kjøll.

På norsk *Kjøll-mossa* eller *Purpur-mossa*, *Rømærle*.

Vokser i Gildeskål i Nordlandene i eng, hvor jeg samlet den i måneden mai 1767. Støvtrådene [han sikter til kapselstilkene] er omtrent en tomme lange og røde.

DCLXIII [663]. *Lichen fragilis* [*Sphaerophorus fragilis*, grå korallav, men se note], buskformet, massiv [ikke hul] med runde, butte grener.

På norsk *Berg-corallin*.

Vokser på berg og stein i Nordlandene, for eksempel i Evenes, Lødingen og Hamarøy etc., hvor jeg i juni så den her og der med kuleformete grenender [som er fruktlegemene] på adskillige eksemplarer. Likner på *Lichen normoericus* nr. 973. Men den er spedere enn selve corallina [i.e. *Lichen corallina*], som den ligner, for å bruke ordene til den berømte Linné som diskuterer de to i fl. sv. på siterte sted.

Note: Gunnerus innbefatter også den oftest fertile brun korallav *Sphaerophorus globosus* i denne, noe også herbariet viser.

DCLXIV [664]. *Astragalus alpinus* [*Astragalus alpinus*, setermjelt], buskformende, krypende med hengende blomster i klasene og hårete belger som er tilspissete i begge ender.

På norsk *Ertflok*.

Vokser til fjells, meget ofte virkelig nedenfor fjellene, for eksempel i Bensjord i det nordlandske sogn Tromsø der den i måneden juni året 1767 ble samlet

blomstrende av Herr J. von der Lippe Parelius. Se for øvrig hos den ansette Oeder i flora dan. hefte I, s. 11 [pl. 51].

Note: De 12 beleggene under dette nummeret omfatter både fjellmjelt var. *alpinus* (fra Tofte i Dovre, Oppland) og lappmjelt var. *arcticus* (fra Lenvik og Tromsø i Troms), se Elven (2013). Lid & Lid (2005) behandler dem som underarter.

Litteratur

Elven, R. 2013. *Astragalus alpinus* L. var. *arcticus* (Sondén) Lindm. – S. 68–70 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DCLXV [665]. *Erigeron uniflorum* [*Erigeron uniflorus*, snøbakkestjerne, men se note], med enblomstrete stengler og hårete beger [han sikter nok til korgdekke]. På norsk *Berg-stierne*.

Vokser her og der til fjells, for eksempel i Hammerfest i Vest-Finnmark, hvor den blomstret i måneden juli 1767. Randkronene er hvite, de på skiven gule; kronbladene er smalt linjeformete. Stengelbladene er oftest nærmest linjeformete, de i grunnrosetten avlange. Plantens høyde er fra en fingerlengde til en håndsbredde [10–15 cm] eller mer.

Note: De to beleggene i herbariet er den nærbeslektede fjellbakkestjerne *Erigeron borealis*.

DCLXVI [666]. *Arenaria multicaulis* [*Arenaria ciliata*, men se note], med avrundete blad uten nerver, sittende, tilspissete; krone større enn begeret. [På norsk] *Mycke-norell*.

Samlet her og der på nordlandske fjell. Avviker fra *A. ciliata* ved å ha blad uten nerve og større blomster. PS. Ifølge observasjoner og vurderinger av den lærde Haller, samt den berømte Gerards meninger er dette ikke annet enn en varietet av *A. ciliata*. Se Linn. mant.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. *Arenaria multicaulis/ciliata* er en mellom- og søreuropeisk art. Mye tyder på at planten Gunnerus' samlet var dvergarve *Arenaria humifusa* som først ble beskrevet som art av Wahlenberg i 1812 (i hans *Flora lapponica*), selv om ikke alle detaljer stemmer helt med denne beskrivelsen.

DCLXVII [667]. *Andromeda hypnoides* [*Harrimanella hypnoides*, moselyng], med enkeltstående, endestilte blomsterskaft med klokkeformete blomster. Bladene er tett sammenstilte, sylformete.

På norsk *Mossalyng*, *Finnebrisk*.

Vokser på fjellet Kirkenibben [Kyrkjenibba] i sognet Stryn på Sunnmøre [Nordfjord, Sogn og Fjordane], hvorfra den ærverdige Herr Krogh [sogneprest

Jens Andreas Krogh] har sendt den til meg. Blomstene på mitt eksemplar er blekt gule [er hvite, men gulner gjerne når de er tørket].

DCLXVIII [668]. *Ophrys cordata* [*Listera cordata*, småtveblad], med trevlet knoll [egentlig med forgrenet jordstengel], tobladete stengler og hjerteformede blad. Se vår plansje III, fig. 6–8.

På norsk *Hjertekurl*.

Vokser på den nordlandske øy Karlsøy [i Troms], på fjellet Bergsfjellet i det nordmørske sogn Oure [Aure], likeledes ved sjøen Selbusjøen, i distriktet Innherred og i sognet Snåsa.

DCLXIX [669]. *Spergula nodosa* [*Sagina nodosa*, knoppsmåarve], med motsatte, sylformete, glatte blad; stenglene er enkle.

På norsk *Berg-spurry*.

Vokser her og der i Nordlandene, for eksempel i Strømsøy i Tromsø sogn og Hellenes i Leenæs [Lenes] sogn i Salten; også i Vest-Finnmark; også i det nordmørske sogn Oure [Aure] og i Innherred: Stod [i Steinkjer]. Blomstrer i månedene juli og august.

DCLXX [670]. *Silene rupestris* [*Atocion rupestre*, småsmelle], med opprette blomster, innskårne kronblad, runde begre, avlange blad.

På norsk *Bergglime*, *Berg-nellik*, *Spinknellik*. I Romsdalen *Glime*.

Vokser her og der i Nordlandene, for eksempel Rå prestegård i Kvæfjord [Sør-Troms], på Nordmøre og i Romsdal, også i Snåsa sogn i Innherred, [Steinkjer], vanlig. Blomstrer i månedene juli og august.

DCLXXI [671]. *Cerastium semidecandrum* [*Cerastium semidecandrum*, vårarve, men se note], med femtallige blomster som har innskårne kronblad.

[På norsk] *Smaaværve*.

Vokser her og der på solåpne steder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Vårarve er meget sjelden nordafjells og kjennes bare fra noen få lokaliteter i Trøndelag. Gunnerus kan ha sett den i eller nær Trondheim, men sannsynligvis inkluderer Gunnerus flere arvearter i denne, noe den generelle beskrivelsen tyder på.

DCLXXII [672]. *Alisma plantago* [*Alisma plantago-aquatica*, vassgro], med ovale, tilspissete blad og butt trekantete frukter.

Farmasøytisk *Plantago aquatica*.

På norsk *Vassgrøe*.

Vokser her og der på sjøstrender, også oppdaget av Ramus. Virker mot nyrestein ifølge Haën som siterer Gouan.

DCLXXIII [673]. *Mnium fontanum* [*Philonotis fontana*, teppekildemose], med enkle stengler som er bøyd ved leddknuter.

På norsk *Kjell-mossa*, *Kjellmærle*.

Vokser på gården Berg og andre steder ved kilder.

DCLXXIV [674]. *Mnium crudum* [*Pohlia cruda*, opalnikkemose, men se note], med hengende støvbærere [han sikter til kapsler], tilbakebøyd hette, samt gjennomsiktige blad.

På norsk *Bloutmærle*, *Bløtmærle*.

Vokser på gården Berg ved dammer.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Som allerede konstatert av Hagen (1898) er det umulig å si om Gunnerus har hatt opalnikkemose, som vanligvis vokser på fuktig berg.

DCLXXV [675]. *Jungermannia nemorosa* [*Scapania nemorea*, fjordtvebladmose, se Jarvis (2007: 603) og note], med øverst gaffelgrenet thallus som bærer blomster [han sikter til periant] i endene; bladene er kanthårete.

På norsk *Skog-Krætla*.

Vokser i skog på Dragåsen [i Midtre Gauldal, Sør-Trøndelag] i Dalene [Gauldalen osv.] i Nidaros stift.

Note: Belegget i herbariet er bakkefrynse *Ptilidium ciliare*, som passer bra med beskrivelsen.

Litteratur

Jarvis, C. 2007. Order out of chaos. Linnaean plant names and their types. – The Linnaean Society of London, The Natural History Museum, London. 1016 s.

DCLXXVI [676]. *Jungermannia resupinata* [*Scapania compacta*, meietvebladmose, men se note], med øverst gaffeldelt thallus, nederst med blomster [han sikter til periant]; bladene er rundtannete, taklagte og avrundete.

På norsk *Trapp-mossa*, *Trapp-Krætle*. På Fosen *Krætle*.

Vokser i bergsprekker her og der.

Note: Herbariebelegget er skogskjeggmose *Barbilophozia barbata*.

DCLXXVII [677]. *Fucus furcellatus* [*Furcellaria lumbricalis*, svartkluft], med trådformete, gaffeldelte, sterkt forgrenete, tilspissete thalli.

På norsk *Drou-traa*.

Vokser i det nordlige hav. Den berømte Linné nevner her min [*Fucus*] *caprinus*, Fl. norv. I, nr. 311 i mant. II, s. 509. Uten helt og holdent å være uenig, så er faktisk fargen på min [*Fucus*] *caprinus* uforanderlig mørkrød.

DCLXXVIII [678]. *Rosa spinosissima* [*Rosa pimpinellifolia*, trollnype, men se note], med runde, glatte nyper på strihårete skaft, stenglene og bladskaftene er kraftig tornete.

På norsk *Smør-nyper*, *Søt-nyper*, *Rann-nyper*.

Vokser ved elvebredder, sjelden, likeledes ved gjerder hovedsakelig i det sørlige Norge.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. *Rosa spinosissima* var et uklart navn som helt fra Linnés tid ofte ble brukt også om vill kanelrose *Rosa majalis* var. *globosa*. Det er sikkert ikke trollnype Gunnerus omtaler. Angivelsen av voksested tyder på at Gunnerus sikter til kanelrose. Dette er første angivelse av kanelrose i Norge (jf. Fremstad 2013).

Litteratur

Fremstad, E. 2013. *Rosa majalis* Herrm. – S. 344–347 i Elven, R. & al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

Vill kanelrose *Rosa majalis* var. *globosa* med runde, glatte nyper. Foto Eli Fremstad, fra Lade i Trondheim, Sør-Trøndelag.

DCLXXIX [679]. *Lychnis alpina* [*Viscaria alpina*, fjelltjæreblom], med todelte kronblad og blomster i halvskjermer [i realiteten sammensatte klaser].

På norsk *Fjellnellik*.

Vokser her og der til fjells i Nidaros stift, også tilsendt meg av den ærverdige Herr Krogh fra de sunnmørske fjell.

DCLXXX [680], *Lychnis apetala* [*Silene wahlbergella*, blindurt], med oppblåst beger og krone som er kortere enn begeret. Stenglene er for det meste enblomstrete og blomstene tokjønnete.

På norsk *Blinnellik*.

Vokser på sandige steder her og der i Nordlandene og Finnmark.

DCLXXXI [681]. *Milium effusum* [*Milium effusum*, myskegras], blomster i utsperrete topper og uten snerp.

På norsk *Lukt-hirs*.

Vokser i skyggefulle skoger. Bladenes lukt er behagelig. Fordriver midd ifølge Linnés it. oel. s. 60.

DCLXXXII [682]. *Mnium palustre* [*Aulacomium palustre*, myrfiltmose, men se note], med gaffeldelte stengler og sylformete blad.

På norsk *Sulfumærle*.

Vokser på sumpete steder, vanlig.

Note: Belegget i herbariet (fra Evenes i Nordlandene) er den sjeldnere svartknoppmose *Catoscopium nigratum*.

DCLXXXIII [683]. *Utricularia vulgaris* [*Utricularia vulgaris*, storblærerot], med koniske honningsporer og fåblomstrete stengler.

På norsk *Vass-røllik*.

Student J. von der Lippe Parelius brakte den fra Hitra. Blomstene er gule og blærene på røttene [egentlig bladene] er gjennomsiktige.

DCLXXXIV [684]. *Fucus abrotani-folius* [*Cystoseira foeniculacea*, men se note], med trådaktige, sammenpressete, dobbeltfinnete thalli med oppblåste blærer ytterst, der man enten finner fruktifikasjoner eller vorteliknende utvekster.

På norsk *Sjø-abrot*.

Vokser i det nordlige hav. Denne står *F. cartilagineus* nær sier Linné i mant. II, s. 508.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er uklart hva dette er, dog ikke det samme som Linnés art. Se også nr. 685.

DCLXXXV [685]. *Fucus foeniculaceus* [*Cystoseira foeniculacea*, men se note], med grenete, trådaktige thalli med endestilte, runde blærer; thallus er sterkt oppdelt, avrundet med endestilte fruktifikasjoner.

På norsk *Lav* eller *Lo-tang*.

Vokser her og der i Norskehavet.

Note: Heller ikke her finnes det belegg i herbariet som kan vise hvilken art Gunnerus hadde. Det er sikkert ikke *Cystoseira foeniculacea* som er en sørlig art som ikke er kjent fra Norge.

DCLXXXVI [686]. *Fucus ramentaceus* [*Devaleraea ramentacea*, draugskjegg], med enkle thalli som har sammentrengte grener.

På norsk *Riis-tang*.

Vokser i det nordlige hav, for eksempel i det finnmarkske hav ved Vadsø, Vardø etc. Thalli er rørformete, hvilket den berømte Linné indikerer i mant. på siterte sted.

DCLXXXVII [687]. *Fucus lanosus* [*Polysiphonia lanosa*, grisetangdokke], med hårfine, gaffeldelte, grenete, vortete thalli.

På norsk *Svart-ull*.

Vokser med foregående.

Note: Se også nr. 756.

DCLXXXVIII [688]. *Fucus lycopodioides* [*Rhodomela lycopodioides*, lang teinebusk, men se note], med trådaktige, runde, delvis grenete thalli, kledd på alle sider med børster.

På norsk *Vippe-tang*.

Vokser med foregående.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Siden systematikken i *Rhodomela confervoides*-gruppen er komplisert og fremdeles ikke helt avklart, er det usikkert hva Gunnerus hadde. Se også nr. 838.

DCLXXXIX [689]. *Saxifraga grønlandica* [*Saxifraga cespitosa*, tuesildre], med spredte, hånddelte til sterkt oppdelte stengelblad som har spisse fliker; stenglene opprette.

På norsk *Grønlandsk Silre*, *Norsilre*, *Veslesilra*.

Vokser i Gildeskål i Nordlandene, ikke langt fra prestegården på berget ved stedets strand, på Måsøy i Vest-Finnmark, Varanger i Øst-Finnmark og andre steder her og der. En gang også samlet på Grønland ifølge Dillen. Blomstrer i månedene juni og juli. Den nyutsprungne kronen er hvit, tørket gulnende eller skikkelig gul, med tre linjer. Bladene sitter svært tett samlet ved basis av stenglene og taklagt på denne, oftest tredelt inndelte og spisse, med unntak av ett og annet helt linjeformet til nesten nyreformet. Planten er klisset og lodden over det hele med kanthår på bladene. Dillenius i h. elth. s. 338 sier også at bladene er tredelte. Med mindre det er grunn til å skille ut de større som en varietet, kan bladene ikke betegnes som hånddelte til sterkt oppdelte, som for eksempel hos

Saxifraga petraea, som jeg regner som en varietet av *Saxifraga cespitosa*. Se for øvrig nr. 1047 *S. cespitosa*.

Note: Se illustrasjon under nr. 544.

DCLXXX [680, feilnummerert for 690]. *Lichen caperatus* [*Flavoparmelia caperata*, eikelav, men se note], blekgrønn, smårynket, med bølgende kanter. På norsk *Roosmossa*.

Vokser på berg i Nordlandene ifølge Borchgrewink.

Note: Eikelav er en sørlig lav som hovedsakelig vokser på eik, og belegget i herbariet fra Rødøy i Nordlandene er glatt lærlav *Dermatocarpon miniatum*.

DCLXXXI [681, feilnummerert for 691]. *Lichen farinaceus* [*Ramalina farinacea*, barkragg], med bladaktig, opprett, sammenpresset [avflatet], forgrenet, thallus med melete vorter [dvs. soredier] på kanten.

På norsk *Mjølmossa* eller *Kantskaaler*, her og der *Garneermossa*.

Vokser av og til på gamle asketrær.

DCXCII [692]. *Lichen polirhyros* [feiltrykk for *L. polyrrhizos* = *Umbilicaria polyrrhiza*, kobberlav], med bladaktig, flerbladet thallus som er glatt på begge sider med mange røtter [i.e. rhiziner].

På norsk *Rotmossa*.

Vokser på stein.

DCXCIII [693]. *Ophioglossum vulgatum* [*Ophioglossum vulgatum*, ormetunge], med ovale blad.

På dansk og norsk *Slangetunge*.

Vokser i store mengder på Ringerike i Christiania stift ifølge Ramus. Kveg spiser den av og til, men bare i liten grad der hvor den kan betraktes som et ganske godt fôr, ifølge Schreber i coll. oec. etc. III, s. 60, nr. 93.

DCXCIV [694]. *Orchis militaris* [*Orchis militaris*, johannesnøkler, men se note], med udelte knoller og femdelt nektarsporeleppe [han sikter til nedre blomsterdekkblad] med vorteaktige punkter og avrundet horn [nektarspore], kronbladene overlapper.

På norsk *St. Hans Nøkkler*, *Nakenmann*.

Vokser i Grytten i Romsdal der den er samlet blomstrende i juli. Fane og vinger er grånende på utsiden, på innsiden rød med mørkere striper. Leppen er hvit med utsprede røde flekker.

Note: *Orchis militaris* finnes ikke i Norge. Belegget i herbariet, som er fra Flakstad i Lofoten, er vårmarihand *Orchis mascula*.

Ormetunge *Ophioglossum vulgatum* var trolig vanligere på Gunnerus' tid, men det høres underlig ut at denne vesle bregnen kan ha vært vurdert som fôrplante. Foto Eli Fremstad, Refvika i Vågsøy, Sogn og Fjordane.

DCXCV [695]. *Orchis abortiva* [*Limodorum abortivum*, men se note], med trådformete knoller i knippe med oval, hel nektarsporeleppe [han sikter til blomsterdekkblad] og stengel uten blad.

På norsk *Naken Huvendel*.

Vokser i skog i Grytten sogn i Romsdal. Blomsterskaft med svært lange, fiolette aks, her og der med skjell.

Note: *Limodorum abortivum* finnes ikke i Norge. Det dårlige belegget (nr. 695.1) fra Karlsøy i Troms ser ut til å være engmarihand *Dactylorhiza incarnata*. Planten fra Grytten var nok også *Dactylorhiza*-art.

DCXCVI [696]. *Orchis odoratissima* [*Gymnadenia odoratissima*, duftspore, men se note], med hånddelte knoller, nektarsporens horn er nedbøydd, leppen kortere og tredelt; bladene linjeformete.

På norsk *Desmer-huvendel*.

Vokser på fuktige steder ved prestegården i Grytten i Romsdal, og ikke oppdaget andre steder av meg. Bladene er gresslignende og blomstene blekt purpur og kraftig duftende.

Note: *Gymnadenia odoratissima* vokser ikke i Norge, men derimot dens nære slektning brudespore *G. conopsea* som Gunnerus ifølge herbariet samlet en rekke steder (nr. 696.1–4, 707.1–14). Ingen av dem er fra Grytten. Likevel var det nok brudespore han fant der.

DCXCVII [697]. *Draba hirta* [*Draba hirta*, men se note], med enbladete stengler og delvis hårete blad og skaftete, skeive skulper.

På norsk *Stjern-* eller *Løen Rublom*.

Vokser her og der i Finnmark, også samlet av den ansette Oeder, i Norge, på Dovrefjeld. Den passer ikke til alle tegningene hos Crantz, men det er sikkert at denne *Draba* har blad som varierer fra hele til tannete. Og den sørlige *Draba* til Crantz synes å ikke være forskjellig fra *stellata* hos Jacq., hvis varieteten av denne er *Draba norvegica* Oeder fl. dan., plansje 143, slik som jeg har vist fra hans lokalitet, nemlig nr. 846.

Note: *Draba hirta* er et uklart navn som har vært brukt om flere arter. De ti beleggene i herbariet trenger revisjon.

DCXCVIII [698]. *Pisum maritimum* [*Lathyrus japonicus*, strandflatbelg], med flate bladskaft, kantete stengler og spydformete øreblad; blomsterskaft flerblomstrete.

På norsk *Hafsærter*, *Strandærter*.

Frøene av strandflatbelg *Lathyrus japonicus*, skal ha blitt brukt som erter i nødstider i England. Ble de brukt i Norge? Foto Eli Fremstad, fra Høgholmen i Tana, Finnmark.

Vokser på sandige havstrender. Innbyggerne som bodde nær strendene i Oxford livnærte seg og sine i det store nødsåret 1555 på denne erten ifølge Gessner, og fra ham gjengitt hos den berømte Linné i fl. lapp. s. 221.

DCXCIX [699]. *Hieracium sabaudum* [*Hieracium sabaudum* agg., savoysvever, men se note], med opprette, flerblomstrete stengler og ovalt avlange, tannete blad som er delvis stengelomfattende.

På norsk *Gullflok*.

Vokser ved Nidaros [Trondheim] og andre steder, ikke uvanlig.

Note: *Hieracium sabaudum* er en sørlig art som nylig er oppdaget i Rogaland. Herbariebelegget, som er uten lokalitet, er sumphaukeskjegg *Crepis paludosa*.

DCC [700]. *Phalaris arundinacea* [*Phalaris arundinacea*, strandrør], med avlange topper, vide og oppblåste.

På norsk *Rørflok*.

Vokser på strender ved innsjøer og elver.

DCCI [701]. *Epilobium alpinum* [*Epilobium*, se note], med motsatte blad som er ovalt avlange og hele, kapslene er sittende; stenglene krypende.

På norsk *Fjellmjølke*.

Til fjells.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Navnet *Epilobium alpinum* ble tidligere brukt på flere mjølker som vokser i fjellet. Gunnerus' beskrivelse er for generell for artsbestemmelse.

DCCII [702]. *Callitriche autumnalis* [*Callitriche hermaphrodita*, høstvasshår], med alle blad linjeformete, todelte [innbuktete] i spissen, blomstene tvekjønnete. På norsk *Høstprikla*, *Myrbrua*.

Vokser i grøfter og i sumper. Blomstrer om høsten. Blomstene er sølvfargete.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Høstvasshår er sjelden, og det er lite sannsynlig at Gunnerus fant denne, men heller klovasshår *Callitriche hamulata*, som er vanlig.

DCCIII [703]. *Pedicularis sylvatica* [*Pedicularis sylvatica*, kystmyrklegg], med forgrenete stengler og avlangt beger som er kantet og glatt; kronenes lepper er hjerteformete.

På norsk *Skovfrier*, *Granfrier*.

Vokser i skogen på gården Ormset i sognet Oure [Aure] på Nordmøre, hvor den ble samlet blomstrende i begynnelsen av juli 1768; og andre steder.

Note: Nummer 703.1 er *Pedicularis sylvatica* ssp. *sylvatica*, mens nr. 703.2 er ombestemt til myrklegg *Pedicularis palustris*. Se illustrasjon under nr. 246.

DCCIV [704]. *Politrychum urnigerum* [feiltrykk for *Polytrichum urnigerum* = *Pogonatum urnigerum*, vegkrukkemose, men se note], med sterkt forgrenete stengler og blomsterstilker [kapselstilker] i hjørnene.

På norsk *Lykmossa*.

Vokser i beiter under fjell.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Såvel beskrivelsen som voksestedangivelsen stemmer dårlig med vegkrukkemose. Det er vanskelig å si hvilken mose Gunnerus mener, slik allerede Hagen (1898) påpeker.

DCCV [705] *Sedum album* [*Sedum album*, hvitbergknapp], med avlange, butte, runde blad som sitter tiltrykket, kvast forgrenet.

På norsk *Qviitknop*, *Hellknop*.

Vokser i Leergrovigen [Leirgrovvika] ved byen Molde og på Vedøy [Veøya] i Romsdal, samlet blomstrende i måneden juli 1768. Blomstene er hvite.

Svaleurt *Chelidonium majus*, uten lokalitet. TRH V-234457 (706.2). I herbariet ligger fire riktig bestemte belegg. Nummer 706.1 er fra 10.07.1768, «Vedøe» (Veøya) i Molde, Møre og Romsdal.

DCCVI [706]. *Chelidonium majus* [*Chelidonium majus*, svaleurt], med blomsterstilker i skjerm [blomsterstanden er en skjerm].

På dansk og norsk *Svale-urt*.

Vokser på Germenes [Gjermundnes i Rauma] i Romsdal, der den allerede i måneden juli forekom med modne frø. Den gule saften driver bort utslett og vorter, også horn [sti?] på øyet, men i siste tilfelle bør den tempereres med varmet melk.

DCCVII [707]. *Orchis conopsea* [*Gymnadenia conopsea*, brudespore], med hånddelte knoller, børstelignende nektarsporer som er lengre enn ovariene; leppen er tredelt.

På norsk *Fagerhuvendel*, *Langspora*.

Vokser i tørre enger ved gården Norå i Grytten sogn i Romsdal; i sidene av Setnesfjellet i Grytten, likeledes på fjellet Bergsåsen i Snåsa [Nord-Trøndelag]. Blomstrer i måneden juli. Blomstene er svakt fiolette. Plantens høyde er oftest en alen.

DCCVIII [708]. *Carex montana* [*Carex montana*, lundstarr, men se note], med sittende, nærmest frittstående, ovale hunnlige aks som nesten når opp til det hannliges høyde; stråene er nakne [uten blad], kapslene [han sikter til fruktgjemmer] er hårete.

På norsk *Bjergstar*.

Vokser på ganske fuktige steder på berg.

Note: Belegget i herbariet er den sørøstlige tørrbakkearten vårstarr *Carex caryophylla*.

DCCIX [709]. *Lolium perenne* [*Lolium perenne*, raigras], med aks uten snerp og avflatete, flerblomstrete småaks.

På norsk *Reensjak*.

Vokser på kanten av enger og veier. I England, for eksempel nær London, anvendes den som fôr til trekkdyr ettersom den er velegnet til å gjøde disse. Iblant blandes dens frø med det av andre, for eksempel *Trifolium* [kløver] og *Lotus* [tiriltunge] etc.

DCCX [710]. *Juncus stygius* [*Juncus stygius*, nøkkesiv], med børsteaktige, noe flattrukete blad og tvillingblomster i toppen, samt enkle agner [han sikter til støtteblad] som sitter enkeltvis.

På norsk *Nøkfrytle*.

Vokser på sumpet mark i lavlandet i Nordlandene, ifølge Herr Doktor Tonning.

DCCXI [711]. *Oriophorum* [feiltrykk for *Eriophorum*] *alpinum* [*Trichophorum alpinum*, sveltull], med nakne [uten blad] trekantete strå og aks med kort pappus [«ull»].

På norsk *Svelt-ull*.

Vokser i sumpskoger i Nordlandene, uvanlig ifølge Herr Doktor Tonning. Lett å kjenne igjen på de nakne [uten blad] stråene og de små aksene i toppen som har tynt og sparsomt utviklet pappus.

DCCXII [712]. *Agrostis rubra* [*Agrostis capillaris*, engkvein, men se note], med topper som har delvis tiltrykte småaks med de ytre kronblad [han sikter til agner] glatte og et snerp ytterst som er vridd og tilbakebøyd.

På norsk *Rø-kjøsa*.

Vokser spredt i senkninger.

Note: Ifølge herbariet brukte Gunnerus navnet på hundekvein *Agrostis canina*, som gjerne vokser på fuktige steder, slik hans voksestedangivelse antyder.

DCCXIII [713]. *Carex elongata* [*Carex elongata*, langstarr, men se note], med avlange, sittende, spredte, tvekjønnete aks; kapsler [han sikter nok til fruktgjemmer] runde, tilspisete.

På norsk *Beenstar*.

I blant på fuktig eng i Nordlandene ifølge Herr Doktor Tonning.

Note: Alle de seks beleggene i herbariet er den vanligere og mye mindre gråstarr *Carex canescens*.

DCCXIV [714]. *Carex limosa* [*Carex limosa*, dystarr, men se note], med runde, hengende aks; de hannlige er lengre og mer opprette; røttene er krypende.

På norsk *Dystar*.

Vokser i sølete sumper. De hannlige aksene sitter i spissen og er opprette, mens de to til tre hunnlige er hengende.

Note: Gunnerus blandet dystarr sammen med frynsestarr *Carex paupercula* som ligger i herbariet (nr. 714.1). Dessuten er der et eksemplar av strengstarr *C. chordorrhiza* og et belegg som knapt kan bestemmes.

DCCXV [715]. *Carex dioica* [*Carex dioica*, særbustarr], med enkle, dioike aks.

På norsk *Fryllestær*, likeså *Fattig-stær*.

Vokser spredt på fuktig mark.

DCCXVI [716]. *Avana* (feiltrykk for *Avena*) *pratensis* [*Avenula pratensis*, enghavre], med aksliknende topp; begeret [han sikter til småaksene] femblomstrete.

På norsk *Enghaver*, *Drap-haver*, *Søllhaver*, i Dalene [Gauldal osv.] *Grasbunk*.
Vokser i enger også ved Nidaros [Trondheim], for eksempel gårdene Berg og Grilstad, vanlig.

Note: Begge beleggene i herbariet er dunhavre *Avenula pubescens*. Ut fra de norske navnene *søllhaver* [sølvhavre] og *grasbunk* er det rimelig å tro at Gunnerus blander sammen enghavre/dunhavre og sølvbunke *Deschampsia cespitosa*. Enghavre vokser i Trondheim, men knapt «i dalene», dvs. i bl.a. Gauldalen og Orkdalen. Det *gjør* sølvbunke.

DCCXVII [717]. *Erysimum barbarea* [*Barbarea vulgaris*, vinterkarse, men se note], med lyreformete blad, ytterst nokså avrundet.

På dansk og norsk *Vinter-karse*. På norsk også *Karskaarel*.

Vokser i Åfjord i Fosen sogn [Sør-Trøndelag], hvor den ærverdige Herr Bredal Wessel har sendt den fra i 1768, og andre steder.

Note: Planten som Gunnerus har i herbariet, er stakekarse *Barbarea stricta*, en noe østlig, hjemlig art (Fremstad 2013). Vinterkarse er en fremmed art som først ble dyrket som grønnsak. Den første rapporten om forvilling kom omtrent på Gunnerus' tid (Fremstad & Pedersen 2009), men Gunnerus har neppe sett vinterkarse forvillet.

Litteratur

Fremstad, E. 2013. *Barbarea stricta* Andr. – S.73–75 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

Åkermarimjelle *Melampyrum arvense*, uten lokalitet og dato. TRH V-234506 (718.1).

Fremstad, E. & Pedersen, O. 2009. Fremmede planter i Norge. Vinterkarse *Barbarea vulgaris*. – Blyttia 67: 159–170.

DCCXVIII [718]. *Melampyrum nemorosum* [*Melampyrum nemorosum*, blåmarimjelle, men se note], med de ytterste blomstene vendt til samme side og tannete støtteblad som er fargete og sterile øverst; begeret er håret.

På norsk *Nat og Dag*.

Vokser i frukthager i det sørlige Norge, sjelden. Blomstene er brungule, hårbekledningen på bladene fiolett, i utlandet iblant hvit ifølge Böhm.

Note: Belegget i herbariet har lenge vært bestemt til blåmarimjelle, men er nylig ombestemt til åkermarimjelle *Melampyrum arvense*, som aldri er blitt funnet i Norge. Vi mistenker at materialet kommer fra Sverige eller Danmark. Teksten forblir uforklarlig, også for blåmarimjelle, som ganske nylig er innført til Norge og under etablering rundt Oslofjorden (Grøstad et al. 2008, se s. 505).

DCCXIX [719]. *Leonurus cardiaca* [*Leonurus cardiaca*, løvehale], med avlange, tredelte stengelblad.

På norsk *Mor-dull, Svart-dull, Aaskenæta*.

Vokser på grusplasser i det sørlige Norge. Blomstene er svakt fiolette og iblant hvite.

DCCXX [720]. *Carduus lanceolatus* [*Cirsium vulgare*, veitistel, men se note], med nedløpende blad som er spydformete og finnete med inndelte finner. Begeret [han sikter til korgdekket] er ovalt, pigget og loddent, og stenglene hårete.

På norsk *Tørtistel, Vejtistel, Spærtistel*. I Innherred [Nord-Trøndelag] *Grantistel*.
Vokser ved veier og gjerder.

Note: Belegget i herbariet er krusetistel *Carduus crispus*.

DCCXXI [721]. *Convolvulus arvensis* [*Convolvulus arvensis*, åkervindel], med spydformete blad som er tilspisset på begge sider, blomsterskaft for det meste enblomstrete.

På norsk *Vinnelgras, Aakervinnel, Smaavinnel*.

Vokser i kornåkre. Blomstene er purpur tildels hvite.

DCCXXII [722]. *Linum radiola* [*Radiola linoides*, dverglin, se note], med gaffelgrenete stengler og motsatte blad. Blomstene har fire støvbærere og fire støvveier.

På norsk: *Vessel-liin, Liinknopper*.

Vokser sjelden i lyngmark i Romsdal, kun på sandig, fuktig grunn.

Dverglin *Radiola linoides*, uten lokalitet, her gjengitt i omtrent naturlig størrelse. TRH V-234510 (722.1).

Note: Ingen andre, hverken gamle eller nye kilder angir funn av dverglin utenom kyststrekningen Østfold–Rogaland. Arten er sterkt sørlig. Gunnerus' beskrivelse av voksestedet stemmer imidlertid for dverglin. Belegget hans, som er uten lokalitet, er riktig bestemt.

DCCXXIII [723]. *Gentiana centaurium* [*Centaurium littorale*, tusengyliden, men se note], med femdelte, traktformede kroner og gaffelgrenete stengler; fruktemnet er enkelt.

På norsk *Kollagras*.

Vokser på mager grunn. Blomstene er fiolette til dels eller hvite. Kveg avviser den for det meste som fersk, mens geiter aksepterer den.

Note: Belegget i herbariet er skjermgyllen *Centaurium erythraea*. Den vokser ikke i Norge; materialet er nok kommet fra Sverige eller Danmark. Hva Gunnerus har observert som beiteplante er uvisst, men bittersøte *Gentianella amarella* er en mulighet.

DCCXXIV [724]. *Polygonum amphibium* [*Persicaria amphibia*, vasslirekne], med blomster som har fem støvbærere og delvis to støvveier; aks ovale.

På norsk *Piilgras* eller også *Krypgras*.

Vokser i hager og andre steder på leire, men var. Linn. β *fluitans* i vann.

DCCXXV [725]. *Atriplex littoralis* [*Atriplex littoralis*, strandmelde], med urteaktig, opprett stengel og overalt hele, linjeformete blad.

På norsk *Strandmjølme*, *Smalmjørne*.

Vokser på strender, hovedsakelig i det sørligste Norge. Blomstene er røde.

DCCXXVI [726]. *Scabiosa columbaria* [*Scabiosa columbaria*, bakkeknapp, men se note], med femdelte kantkroner og ovale rosettblad, mens de på stengelen er finnete inntil børsteliknende [svært fint inndelt].

På norsk *Markscore*.

Vokser på tørre marker, sjelden, for eksempel på Vedøy [Veøya] i Romsdal.

Geiter, får og hester spiser den (hvilket bekreftes i Pane sveco) og iblant kveg.

Note: Først i 2004–2005 ble bakkeknapp funnet i naturen lengst sør i Norge. Planten i Gunnerus' herbarium er bakkeknapp, men den er neppe samlet i Norge. Hvis Gunnerus så den på Veøya, må det ha vært i en hage.

DCCXXVII [727]. *Calla palustris* [*Calla palustris*, myrkongle, se note], med hjerteformete blad, og flate høyblad som overalt er tvekjønnetete [har kolber med hann- og hunnblomster].

På norsk *Misne* eller *Brenrot*.

Myrkongle *Calla palustris*, uten lokalitet. TRH V-234515 (727.1).

Vokser i sumper i lavlandet i Nordlandene. Av røttene lager man brød (populært kalt misnebrød) i Västerbotten og andre i Sverige, som foretrekkes fremfor brød av furu [barkebrød] ifølge Linn. fl. lapp. nr. 320, s. 250 og følgende.

Note: Belegget i herbariet er uten lokalitet. Arten er i dag ikke kjent fra Nordland og nordover, og nordafjells er den bare funnet i Snåsa i Nord-Trøndelag, som Gunnerus ikke regnet med til Nordland.

DCCXXVIII [728]. *Dianthus arenarius* [*Dianthus arenarius*, sandnellik, men se note], med delvis enblomstrete stengler og ovale begerskjell. Kronblad mangeflikete og bladene linjeformete.

På norsk *Sandnellik*.

Vokser i flyvesand, sjelden, på prestegården i Grytten. Blomstene er hvite.

Note: Sandnellik er en sørlig art som ikke vokser i Norge. Det er lite trolig at Gunnerus fant den i Grytten. I herbariet ligger en engnellik *Dianthus deltoides* under dette nummeret. Den har rosa blomster som bare har tannete kronblad. Den vokser i tørre enger. Dette kan neppe være eksemplaret Gunnerus beskriver. Hva Gunnerus har observert i flyvesand i Grytten er ikke klart. Det er nærliggende å foreslå hvitblomstret (albino) hanekam *Lychnis flos-cuculi*. Hanekam ligger under nr. 652.2, uten lokalitet,

DCCXXIX [729]. *Sceleranthus annuus* [*Sceleranthus annuus*, ettårsknavel, men se note], med begre som omslutter fruktene.

På norsk *Tandgras*.

Vokser på skyggete åkre, fortrinnsvis sandige. Flergrenete, grenene fingeraktige med fortykkete knær hvorfra det utgår knipper av linjeformete til sylformete blad: kronbladene er grønn-hvite og begrene vokser omkring fruktene.

Note: Belegget i herbariet er den nærbeslektede flerårsknavel *Sceleranthus perennis*, uten lokalitet. Den er en sørlig art i Norge.

DCCXXX [730]. *Coreopsis ridens* [feiltrykk for *bidens*] [*Bidens cernua* (se Jarvis 2007), nikkebrønsle, men se note], med avlange, sagtannete, motsatte, stengelomfattende blad.

[På norsk] *Myrhamp*.

Vokser i det sørlige Norge i grøfter og sumper, sjelden. Står nær *Bidens cernua* til hvilken Vaillant og Haller fører den som varietet. Se for øvrig Montins florul. hall. i act. stockh. fra året 1766, s. 244, nr. 127.

Note: Belegget i herbariet er den vanligere flikbrønsle *Bidens tripartita*.

Litteratur

Jarvis, C. 2007. Order out of chaos. Linnaean plant names and their types. – The Linnaean Society of London, The Natural History Museum, London. 1016 s.

DCCXXXI [731]. *Ruppia maritima* [*Ruppia maritima*, småhavgras, men se note].
[Uten beskrivelse.]

På norsk *Sjøgras*.

Vokser av og til oversvømt på havstrender. Fra Hitra ble den brakt av student J. von der Lippe Parelius.

Note: Herbariets eneste belegg er skruehavgras *Ruppia cirrhosa*.

DCCXXXII [732]. *Scrophularia nodosa* [*Scrophularia nodosa*, brunrot], med hjerteformete, trenervete blad og buttkantete stengler.

På norsk *Knubrot*.

Vokser her og der i Grytten i Romsdal, rikelig, samlet delvis blomstrende i måneden juli i året 1768, også på Sunnmøre ifølge Strøm og i Vefsn, Nordlandene ifølge Herr Doktor Tonning. Men vanligere i det sørlige Norge. Når urten injiseres er den svettedrivende og anvendes for dette og mot angina [hjertelidelser] i det sørlige Norge. Dette ble oppdaget av vår ærede landsmann Tycho Holm.

Note: Se del 2, plansje IV, fig. 1–3.

DCCXXXIII [733]. *Gentiana ciliata* [*Gentiana ciliata*, men se note], med fireflikete kroner som har kanthår.

På norsk *Haarsøte*.

Vokser på Skjerstad i Nordlandene hvorfra den er blitt sendt meg i året 1768 av den ærverdige Herr Hagerup, forstander [sogneprest] i Salten; også i Tromsø sogn i Nordlandene der jeg samlet den i året 1767.

Kronen er firedelt og fint sagtannet og absolutt skjegggløs slik som *Gentiana allata* hos den lærde Haller. Fire hvite støvbærere med gule støvknapper; frøemnet med korte grønne grifler frembringer tynnere arrfliker.

Ny er varieteten av *Gentiana ciliata* med fint sagtannet krone og som dessuten skiller seg fra de øvrige med hele og uskjeggete kronfliker, og som av den lærde Koenig er blitt oppdaget på Island (bekreftes av Herr Doktor Tonning i avhandlingen om rarioribus norv. under den berømte Linnés ledelse) [Tonnings doktorgradsarbeid i Uppsala 1768] selv om det må erkjennes at de fine sagtennene hos min varietet er vanskelige å se når plantene er tørket.

Note: *Gentiana ciliata* vokser i Mellom-Europa. Gunnerus beskriver sitt og Koenigs islandske materiale som en ny varietet som han ikke gir noe navn. Senere i floraen (s. 101, nr. 819) beskriver han plantene fra Tromsø og Island som en ny art, *Gentiana serrata*, og diskuterer deres forhold til denne unavnete varieteten,

der han legger vekt på antallet kronfliker (fire i varieteten, fem i den nye arten). Rottbøll hadde i 1770 beskrevet det islandske materialet som *Gentiana detonsa*. I dag kalles den fjæresøte *Gentianopsis detonsa* (se nr. 819), som Gunnerus' belegg nr. 733.1–3 tilhører.

Opplysningene om mogop *Pulsatilla vernalis* er sparsomme, men herbariet inneholder ni belegg; de fleste er riktig pent presset. Alle er uten lokalitet og dato, men skriver seg sannsynligvis fra Dovrefjell. TRH V-234533 (734.4).

DCCXXXIV [734]. *Anemone vernalis* [*Pulsatilla vernalis*, mogop], med bladbærende blomsterskaft og finnete blad; blomstene er opprette.

På norsk *Jethivel*.

Vokser til fjells på Dovrefjell og i Gudbrandsdalen ifølge Oeder [jf. *Flora Danica* plansje 29].

DCCXXXV [735]. *Lichen croceus* [*Solorina crocea*, safranlav], læraktig, krypende, nærmest rundt og flatt thallus, håret under med årer, safranfarget; apothecier spredte, tiltrykte [egentlig nedsenkte].

På norsk som på svensk *Saffrans-mossa*.

Vokser til fjells, på Kirkenibben [Kyrkjenibba] i Stryn sogn på Sunnmøre [Nordfjord, Sogn og Fjordane] hvorfra den er sendt meg av den ærverdige Herr Krogh. Overflaten er blekgrønn, apotheciene (som oppgår til fem eller seks) er brune; under er den safranfarget.

DCCXXXVI [736]. *Lichen deustus* [*Umbilicaria deusta*, stiftnavlelav, men se note], bladaktig, navlet, glatt på begge sider.

På norsk *Svart-kari*.

Vokser i et fjell i Gloppen på Sunnmøre [Nordfjord, Sogn og Fjordane] ifølge den ærverdige Herr Krogh.

Note: Linnés navlelav-arter ble dårlig forstått i samtiden. I herbariet finnes den langt senere beskrevne sotlav *Umbilicaria havaasii* som var ukjent for Linné.

DCCXXXVII [737]. *Ulva pruniformis* [*Nostoc pruniforme*, sjøplomme, men se note], thallus nærmest kulerundt, enkeltstående, saftig inni.

På norsk *Sjøplommer*.

Vokser i innsjøer i Verdal ifølge den ærverdige Herr Kortholt.

Denne har jeg ikke sett i norske innsjøer. Men jeg har forskjellige tørre eksemplarer av noen alger som har vært samlet på havstrender og som ligner denne meget og kanskje er identisk med den [egentlig: av dennes spesielle natur]. Denne algen er på størrelse av en plomme. Formen varierer forræderisk, er uten tvil konisk, sfærisk og fremfor alt plommeformet; en og annen sammenpresset fra sidene (av ytre årsaker, som jeg mang en gang har sett). Den er ikke sjelden forgrenet, iblant løsnet slik den ofte skal være sett i sterkt strømmende vann, iblant virkelig fasthengende på *Conferva* eller *Corallina* [andre alger]. Inni er den hul med hår i sentrum eller samlet mot kantene. Fersk har den også en flytende substans, hvor det er korn som ikke er lette å se. Den ytre huden (som inneslutter denne

substansen) er brun eller svart og skinnaktig. På grunn av disse ytre kvaliteter og den store likhet [med *Fucus*] som disse [karakterer] fremviser, og dessuten på grunn av innholdet av en substans, samt ofte ytre hår som likner på det man kan kalle hannlige fruktifikasjoner hos *Fucus*, er det ingen tvil om at denne snarere bør henføres til *Fucus* enn til *Ulva*. Ikke desto mindre er det riktig at man blant disse *Fuci* ikke har gjort regning med at slike plommeliknende kuler finnes. Se for øvrig mine plansjer, II, fig. 6 og 7 og IX, fig. 4–6 [ordrett 4 og 5] [er *Himanthalia*] og jevnfør den ærverdige Herr Strøms beskrivelse av Sunnmøre I, s. 206.

Note: Her blander Gunnerus sammen to ubeslektede organismer, en cyanobakterie *Nostoc* som vokser i innsjøer, og det vegetative thalluset av brunalgen knapptang *Himanthalia elongata* som vokser i saltvann. Sistnevnte behandler han som *Fucus loreus* (nr. 988), da med de lange, fertile reseptaklene. Se også nr. 1095.

DCCXXXVIII [738]. *Euphorbia peplus* [*Euphorbia peplus*, byvortemelk], med tredelt skjerm [med tre stråler] som er gaffeldelte, støttebladene er ovale, mellombladene er omvendt eggformete og skaftete.

På norsk *Vargmjølk*.

Vokser oftest i kålåkrene. Bladene er ikke sagtannete som hos *Euphorbia helioscopia* [åkerwortemelk].

DCCXXXIX [739]. *Lichen floridus* [*Usnea florida*, blomsterstry], trådformet, forgrenet, opprett thallus med utstrålende apothecier [med utsperrete fibriller].

På norsk *Blomlav*, *Bøk-lav* eller *-Lo*.

Vokser i bøkeskog i det sørlige Norge.

DCCXL [740]. *Carex hirta* [*Carex hirta*, lodnestarr, men se note], med spredte aks, de hannlige tallrike, opprette og de hunnlige delvis hengende med hårete kapsler [han sikter til fruktgjemmer].

På norsk *Løen-star*.

Vokser her og der i Nordlandene, Finnmark og andre steder, også i Nidaros [Trondheim] på grus, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Lodnestarr er en sørøstlig art som ikke forekommer i det nordafjellske. Det er usikkert hvilken art Gunnerus sikter til.

DCCXLI [741]. *Phleum nodosum* [*Phleum pratense* subsp. *nodosum*, villtimotei], med sylindrisk aks og oppstigende strå med skrånlede blad, knollformete ved roten.

På norsk *Knut-kjempe*.

Vokser iblant i beiter og på tak.

Kildegras *Catabrosa aquatica* er hverken særlig vanlig eller iøynefallende. Når Gunnerus refererer til Strøm og Sunnmøre har han kanskje glemt sitt eget belegg, trolig fra Trondheim. Utsnitt av TRH V-187309 (742.1) (folio 363).

DCCXLII [742]. *Aira aquatica* [*Catabrosa aquatica*, kildegras], med flate blad og tiltrykket topp [tidlig i blomstringen], blomstene [inneragnene] uten snerp, glatte, lengre enn begrene [han sikter til ytteragnene].

På norsk *Kjærbunke*, *Søtbunke*.

Vokser på Sunnmøre ifølge Strøm.

DCCXLIII [743]. *Peziza cornucopioides* [*Craterellus cornucopioides*, svart trompetsopp], traktformet med en utvidet, bølgende skive [han sikter nok til hatt] som er flekket.

På norsk *Svarthorn* eller *Fyllhorn*.

Vokser av og til i skoger i Romsdal.

DCCXLIV [744]. *Cardamine petraea* [*Arabidopsis petraea*, aurskrinneblom, men se note], med enkle, avlange, tannete blad.

På norsk *Skarkarse*.

Vokser i Lærdal i Bergen stift ifølge Oeder.

Note: Belegget i herbariet er fjellskrinneblom *Arabis alpina*, men Oeders tegning fra Lærdal (*Flora Danica* plansje 386), som Gunnerus refererer til, er aurskrinneblom.

DCCXLV [745]. *Orchis morio* [*Anacamptis morio*, narmmarihand, men se note], med udelte knoller og firedelt, krusete leppe, butt, oppadvent horn [nektarspore], kronblad butte og sammenflytende.

På norsk *Narrkappe*.

Vokser i enger.

Note: Narmmarihand er en svært sjelden sørøstlig art i Norge. Gunnerus kjente den nok ikke, og ble muligens lurt av Oeder til å tro at den var vanlig i Norge. Oeder skriver i *Flora Danica* at den finnes på enger i begge land. Av herbariet fremgår det at Gunnerus anvendte navnet bl.a. på flekkmarihand *Dactylorhiza maculata*.

DCCXLVI [746]. *Fucus selaginoides* [*Cystoseira tamariscifolia*, men se note], med trådformete, sterkt forgrenete thalli med gaffelgrenete grener, bladene er sylformete, alternerende og oppblåste ved basis.

På norsk *Busk-tang*.

Vokser i det nordlige hav.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usikkert hva Gunnerus kan ha ment. Det dreier seg ikke om en *Cystoseira* som er en sørlig slekt som ikke finnes i Norge.

DCCXLVII [747]. *Fucus plumosus* [*Ptilota gunneri*, draugfjær], med bruskkaktige, avlange thalli som er gaffelgrenete, fjærlignende med trådaktige grenete, flattrukete stammer.

På norsk *Fjærtang*.

Vokser i det nordlige hav, samlet her og der av meg, og dessuten sendt meg av andre fra Nordlandene og Finnmark. Jevnfør nr. 972 *Fucus pectinatus* og nr. 1045 *F. ptilotus*, hver enkelt med sine tegninger [illustrert].

DCCXLVIII [748]. *Fucus crispus* [*Chondrus crispus*, krusflik], med nærmest hinneaktig thallus, gaffeldelt med innskårne, krusete fliker.

På norsk *Kraus-tang*.

Vokser med den foregående.

DCCXLIX [749]. *Fucus dentatus* [*Odonthalia dentata*, tannskåring], med hinneaktig thallus uten nerver, vekselvis finnet med runde innbuktninger, flikene er slitt [flisete] i spissene.

På norsk *Tann-søl*.

Vokser med foregående. Mine eksemplar er samlet i havet i Finnmark nær Vardø.

Note: Se også nr. 832.

DCCL [750], *Fucus alatus* [*Membranoptera alata*, smalving], med hinneaktig thallus, delvis gaffelgrenet med nerver og alternerende, gaffelgrenete finner som er nedløpende.

På norsk *Vengsøl*.

Vokser med foregående. Tilsendt av Herr Professor Hell og likeledes Herr Borchgrewink fra Finnmark. Funnet av den ærverdige Herr Strøm i det sunnmørske hav.

DCCLI [751]. *Chara vulgaris* [*Chara vulgaris*, stinkkrans, men se note], med glatte grener og thalli som er tannete inni.

På norsk *Stink-lavring*.

Vokser i stillestående vann.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, så det er vanskelig å si hva Gunnerus kan ha ment. Han siterer hverken lokaliteter eller eksemplar, og det er bare henvisningen til Bauhin som tyder på at han mente en *Chara*.

DCCLII [752]. *Fucus sanguineus* [*Delesseria sanguinea*, fagerving], med hinneaktige, hele, ovalt avlange, stilkete thalli som har runde grener.

På norsk *Blosøl*.

Vokser i det nordlige hav.

DCCLIII [753]. *Tremella nostoc* [*Nostoc commune*, glye, skyfall, men se note], rynket og bølgende thallus.

På norsk, likeledes på svensk *Skyfall*.

Vokser iblant i enger etter regn. Har sammentrekkende kraft og virker på sår og hudinfeksjon ifølge Gouan.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. En kan ikke være sikker på hvilken *Nostoc* dette dreier seg om. Alle jordboende arter sveller og blir lett synlige når de blir fuktige.

DCCLIV [754]. *Fucus confervoides* [*Gracilariopsis longissima*, men se note], med hinneaktige, linjeformete, flattrykete, forgrenete thalli som har spredte sittende, nærmest runde fruktifikasjoner.

På norsk *Slinka-søl*.

Vokser i det nordlige hav.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen er for generell til å kunne bestemme arten. Foslie (1896) diskuterer identiteten og mener at det høyst sannsynlig dreier seg om fiskeløk *Cystoclonium pupureum*, selv om andre har ment at det var *Gracilaria confervoides*.

DCCLV [755] *Conferva reticulata* [*Hydrodictyon reticulatum*, vann-nett], med tråder som er nettaktig sammenføyet.

På norsk *Nekk-slinke*, *Krus-slinke*.

Vokser i elver, for eksempel Gaula, oftest svømmende. Se Linné mant. II, s. 509.

DCCLVI [756]. *Conferva polymorpha* [*Polysiphonia lanosa*, grisetangdokke], med knebøyde tråder og buntete grener.

På norsk *Støtslinke* (Kortslinke), *Skjeg-slinke*.

Vokser ved Hamarøy i Nordlandene. Er særbu, ifølge siterte sted i act. angl.

Note: Se også nr. 687.

DCCLVII [757]. *Fucus (albus)* [se note], med brusk- til hornaktig, thallus med runde, uorienterte, sterkt oppdelte grener og spisse ender.

På norsk *Flurtang*.

Vokser i det nordlige hav, for eksempel ved Lødingen i Nordlandene.

Note: Gunnerus lager her et overflødig navn, *Fucus albus*, som baseres på Hudsons eldre, identiske navn. Det er usikkert hva Hudsons navn representerer (hans herbarium brant opp), men Foslie (1896) mener at Gunnerus hadde en blek form av sjøris *Ahnfeltia plicata*.

DCCLVIII [758]. *Lichen scriptus* [*Graphis scripta*, vanlig skriftlav], med skrovlet, hvitt thallus som har svarte, linjeformede, forgrenete, bokstavaktige linjer.

På norsk *Bokstav-mossa* eller *Bokstav-Skierpa*.

Vokser på bark av trær.

DCCLIX [759]. *Myosurus minimus* [*Myosurus minimus*, muserumpe]. [Uten beskrivelse.]

På norsk som på svensk *Musrompa*.

Vokser på tørre bakker, likeledes i åkre i det sørlige Norge.

DCCLX [760]. *Peziza cupularis* [*Tarzetta cupularis*, småklokkebeger, men se note], rundt klokkeformet [fruktlegeme] med rundtannet [«nuppet»] kant.

[På norsk] *Krinaskaal*.

I forbrent skog, av meg samlet om høsten året 1764 i skogen på Dragåsen [i Midtre Gauldal, Sør-Trøndelag]. Nærmest brun, delvis gjennomskinnelig, her og der flekket.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å ut fra den korte beskrivelsen hva dette kan ha vært. Eckblad & Høiland (1985) antyder at det nok kan være en art klokkebeger *Tarzetta*.

DCCLXI [761]. *Lichen glaucus* [*Platismatia glauca*, vanlig papirlav, men se note], med bladaktig, gropet thallus som er glatt og lobert og har melaktige [sorediøse] kanter.

[Uten norsk navn.]

Vokser på bjørk.

Note: Belegget i herbariet er merkelig nok storvrenge *Nephroma arcticum*, en art uten soredier og som vokser på bakken. Det er samlet på Hamarøy i Nordland i 1767 og er neppe det eksemplar beskrivelsen er basert på, og kanskje feiletikettert. Storvrenge er beskrevet som nr. 765 som er uten belegg i herbariet. Se også nr. 765 og nr. 1019.

DCCLXII [762]. *Lichen aquaticus* [*Dermatocarpon luridum*, bekkelær], læraktig, krypende og lobert, avrundet [thallus] med svært store halvkuleformede fruktlegemer [perithecier].

På norsk *Vassmossa*.

Vokser iblant i sumper under vann, for eksempel på Evenes i Nordlandene.

DCCLXIII [763]. *Lichen resupinatus* [*Nephroma resupinatum*, lodnevrenge], bladliknende, krypende, lobert [thallus] og har kantstilte, vrenge apothecier [hymeniet er på undersiden] .

På norsk, likeledes på svensk *Stup-maassa*.

Vokser i skog, for eksempel Dragåsen [i Midtre Gauldal].

DCCLXIV [764]. *Lichen venosus* [*Peltigera venosa*, kalknever], læraktig, krypende, avrundet, flatt [thallus] som er håret og året under og har horisontale apothecier på kantene.

På norsk *Aaremossa*.

Vokser likeledes i skogen på Dragåsen [i Midtre Gauldal], i kanten av dennes groper.

DCCLXV [765]. *Lichen arcticus* [*Nephroma arcticum*, storvrenge], læraktig, krypende, lobert, avrundet flatt og glatt [thallus], under fint håret og uten årer.

På norsk *Normossa*.

Vokser i skog i Vest-Finnmark og Nordlandene.

Note: Se også nr. 761 og 1019.

DCCLXVI [766]. *Lichen proboscideus* [*Umbilicaria proboscidea*, rimnavlelav, men se note], navlet [thallus] med kjegleformete, tvert avkuttete, perforerte apothecier.

På norsk som på svensk *Pip-maassa*.

Vokser i Finnmark, iallefall på stein og grus.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Arten var meget misforstått på 1700-tallet. Det er usikkert om det virkelig var denne Gunnerus hadde, selv om den er kjent fra Finnmark.

DCCLXVII [767]. *Lichen polyphyllus* [*Umbilicaria polyphylla*, glatt navlelav], navlete, flerbladet [thallus], glatt på begge sider, grønnsvart, rundtannet.

På norsk *Flockmossa*.

Vokser på stein her og der.

DCCLXVIII [768]. *Lichen fimbriatus* [*Cladonia fimbriata*, melbeger, men se note], med enkle, tannete begre og sylindrisk stilk.

På norsk *Krina-bæker*.

Vokser i skog, også ved Nidaros [Trondheim] på steiner.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å være sikker på hvilken art dette er i det kritiske *Cladonia chlorophaea*-komplekset som var dårlig forstått på denne tiden.

DCCLXIX [769]. *Lichen digitatus* [*Cladonia digitata*, fingerbeger, men se note], med sterkt forgrenete thalli som har sylindriske grener og hele, knudrete begre.

På norsk *Finger-mossa*.
Vokser spredt i mager skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usikkert hvilken art Gunnerus hadde.

DCCLXX [770]. *Lichen cornutus* [*Cladonia cornuta*, skogsyl, men se note], med svært enkle, delvis oppblåste begre; begrene hele.

På norsk *Horn-mossa*.
[Uten voksested- eller lokalitetsangivelser.]

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usikkert hvilken art Gunnerus hadde.

DCCLXXI [771]. *Lichen deformis* [*Cladonia deformis*, begerfausklav, men se note], med svært enkle, delvis oppblåste begre og tannete begre.

På norsk *Stygmossa* eller *Stygbæker*.
Vokser i skog ved Alta i Vest-Finnmark.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usikkert hvilken art Gunnerus hadde.

DCCLXXII [772]. *Lichen uncialis* [*Cladonia uncialis*, pigglav, men se note], buskformet, perforert [thallus] med svært korte, spisse grener.

På norsk *Vistmossa*.
Vokser spredt i skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usikkert hvilken art Gunnerus hadde.

DCCLXXIII [773]. *Lichen lanatus* [*Ephebe lanata*, vanlig trådlav, se note under nr. 774], [thallus] trådformet, sterkt forgrenet, krypende, innviklet, matt.

På norsk *Skarlav*, eller *Skarlo*.
Vokser her og der på klipper.

DCCLXXIV [774]. *Lichen pubescens* [*Pseudephebe pubescens*, vanlig steinskjegg, se note], [thallus] trådformet, sterkt forgrenet, krypende, innviklet, blankt.

På norsk *Silkmossa*, *Silk-lo*.
[Ingen voksested- eller lokalitetsangivelser.]

Note: Belegg finnes ikke i herbariet av denne eller nr. 773. Man kan bare bedømme identiteten fra beskrivelsene som er nokså summariske. Disse to artene ble ofte sammenblandet i eldre tider, men Gunnerus synes å skille dem på blankheten, som er en ganske pålitelig karakter, selv om det kan være flere lignende arter innblandet.

DCCLXXV [775]. *Lichen furfuraceus* [*Pseudevernia furfuracea*, elghornslav], bladaktig, nedliggende, skurvet [thallus] med spisse grener som er gropete og svarte.

På norsk *Kli-mossa*, *Malurt-mossa*, *Kliskjærpa*.

Vokser på trær, oftest bark av bjørk.

DCCLXXVI [776]. *Carex canescens* [*Carex canescens*, gråstarr, men se note], med delvis runde aks som sitter spredt og er tokjønnete; kapslene [han sikter til fruktgjemmene] er ovale og lett avrundete.

På norsk, likeledes på svensk *Graastar*.

Vokser på myrete steder i Nordlandene og Finnmark etc.

Note: De to herbariebeleggene som er fra Nordlandene (Hamarøy) er gråstarr, men de fra Finnmark (Måsøy og Alta) er rypestarr *Carex lachenalii*. Gråstarr fines også som nr. 713.

DCCLXXVII [777]. *Lemna polyrhiza* [*Spirodela polyrhiza*, stor andemat, men se note], med sittende blad og sammenfiltrete røtter.

På norsk *Rotflot*, *Annmat*.

Vokser i grøfter, dammer og sumper.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. I dag er stor andemat hovedsakelig kjent fra nedre Østlandet hvorfra Gunnerus ellers har få angivelser og da vanligvis påpeker dette særskilt. Det er ikke umulig at han kan ha hatt arten i dammer i Trondheim der den siden er forsvunnet. Likevel er det mest sannsynlig at han refererer til andemat *Lemna minor*, som er vanlig i Midt-Norge.

DCCLXXVIII [778]. *Lemna gibba* [*Lemna gibba*, klumpandemat, men se note], med sittende blad, halvkuleformete under og røtter enkeltvis.

På norsk *Svulufлот*, eller *Annmat*.

Vokser i stillestående vann. På slimet jord er den flat, oppblåst når den våtes. Gerard i prov. s. 122 har derfor konkludert med at den er en varietet av *Lemna minor* [andemat]. Se Linn. mant. II, s. 494.

Note: I Norge har klumpandemat bare forkommet tilfeldig i Oslo-området på slutten av 1800-tallet, og det er ikke umulig at den kan ha hatt en liknende opptreden i Trøndelag på Gunnerus' tid, men dessverre mangler belegg.

DCCLXXIX [779]. *Lemna trisulca* [*Lemna trisulca*, korsandemat], med skaftete, avlange blad.

På norsk *Stilkflot*, *Annmat*.

Vokser i bekker.

Korsandemat *Lemna trisulca* (øverst). De spisse bladskivene vaker like under vannoverflaten. De runde skivene til andemat *Lemna minor* (nr. 783) ligger derimot på vannet. Foto Eli Fremstad, fra henholdsvis Svanvik i Sør-Varanger, Finnmark og Brusand i Hå, Rogaland.

DCCLXXX [780]. *Poa cristata* [*Puccinellia maritima*, fjæresaltgras, se note], med aksliknende topp, med delvis hårete beger [han sikter til ytteragner], og nærmest firblomstrete [småaks] på lange grener; kronblad [inneragner] med snerp. På norsk *Frytle-rap*, *Sjø-rap*, *Fiære-rap*.
Vokser på havmyr og på selve havstrendene, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen gir knapt holdepunkter for å si hvilken art det er. Gunnerus refererer til *Flora Danica* plansje 251, som er *Poa maritima*, nå *Puccinellia maritima*.

DCCLXXXI [781]. *Bryum truncatum* [*Tortula truncata*, åkertustmose], med opprette, avrundete støvbærere [han sikter til kapsler] og lokk med en broddspiss. På norsk *Vesle Skrena*, *Salomons Isop*.
Vokser ved gjerder og grøfter.

DCCLXXXII [782]. *Fucus ciliatus* [*Fimbriolium dichotomum*, gaffelflik], med avlangt, hinneaktig thallus gjentatt forgrenet, med cilier. På norsk *Haartang*.
Vokser i det nordlige hav.

Note: Foslie (1886: 94) identifiserte *Fucus ciliatus* som *Rhodophyllus dichotoma* (Lepech.) Gobi; den heter nå *Fimbriolium dichotomum*.

DCCLXXXIII [783]. *Lemna minor* [*Lemna minor*, andemat], med sittende blad som er flate på begge sider og enkle røtter. På norsk *Almindelig Annmat*.
Vokser overalt i stagnerende vann.

DCCLXXXIV [784]. *Thalictrum simplex* [*Thalictrum simplex*, rankfrøstjerne], med bebladete, enkle, kantete, stengler. På norsk *Enkeft*, *Kneppur*.
Vokser i beiter ved steinhauger, for eksempel på Toten i Akershus stift ifølge Oeder.

DCCLXXXV [785]. *Thalictrum minus* [*Thalictrum minus*, kystfrøstjerne, men se note], med blad som er inndelt seks ganger; blomster stjerneformete. På norsk *Tvær-Kneppur*.
Vokser i enger, sjelden, for eksempel i Overhalla.
Traktes etter som fôr av alle slags husdyr, men slett ikke alltid av griser, noe som også gjelder *Thalictrum alpinum* [fjellfrøstjerne] (Flor. norv. I, s. 26, nr. 41) og de øvrige frøstjernearter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Kystfrøstjerne er en sørlig art som ikke er kjent fra Trøndelag. Beskrivelsen passer best på en dyrket frøstjerne, men det var temmelig sikkert gul frøstjerne *Thalictrum flavum* Gunnerus så i Overhalla i Nord-Trøndelag. Se nr. 40.

DCCLXXXVI [786]. *Subularia aquatica* [*Subularia aquatica*, sylblad]. [Uten beskrivelse.]

På norsk *Frytilje*.

Vokser i innsjøer under vann, for eksempel på Hitra. De små blomstene er hvite, bladene er som hos siv, konvekse under og frøene er gule. Svært liten plante.

DCCLXXXVII [787]. *Blasia pusilla* [*Blasia pusilla*, flekkmose]. [Uten beskrivelse.]

På norsk *Krukk-mossa*.

Vokser ved Christiania [Oslo] ifølge Oeder.

DCCLXXXVIII [788]. *Galium trifidum* [*Galium trifidum*, dvergmaure, men se note], med fire linjeformete blad i kransen, med ru, krypende stengler og tredelte kroner.

På norsk *Fjellmour*.

Vokser på fjellet Fillefjeld ifølge Oeder; tidligere kun funnet i Kanada av Kalm.

Note: Belegget i herbariet er hvitmaure *Galium boreale* (uten lokalitet og dato), mens Oeders i *Flora Danica* (plansje 48) synes å være dvergmaure.

DCCLXXXIX [789]. *Veronica spicata* [*Veronica spicata*, aksveronika], med endestilte aks, motsatte, butt-tannede, avrundete blad, og en helt enkel oppstigende stengel.

På norsk *Topflesme*, *Sørflesme*.

Vokser på øyer ved Christiania [Oslo] ifølge Oeder.

DCCXC [790]. *Sanguisorba officinalis* [*Sanguisorba officinalis*, blodtopp], med ovale aks.

På norsk *Rød Pimpernelle*.

Vokser i Stavanger i Christiansand stift ifølge Oeder. Ellers dyrkes den i våre hager ved Nidaros [Trondheim]. Brukes innvendig som tonic på grunn av sin sammentrekkende kraft mot dysenteri ifølge Gouan. Den har egenskaper som tilsvarer de til *Poterium sanguisorba* [*Sanguisorba minor*, pimpernell], og den legges i vin for å tilføre den krydret duft og smak. Helsebringende fôr for buskapen, fordi den spises ikke bare av okser, geiter og sauer, men også av griser. Men likevel på grunn av de høye og bestandige stenglene og de ru bladene [er den] svært lenge blitt oppfattet som *Poterium sanguisorba* Linn. eller *pimpinella*

ifølge S. Paulli i fl. dan. s. 107, nr. 95 som fortjener å bli dyrket i alle enger. Se også Schreber coll. oecon. III, s. 74, nr. 112.

Note: Herbariebeleggene trenger revisjon.

DCCXCI [791]. *Vicia cassubica* [*Vicia cassubica*, sørlandsvikke], med nærmest seksblomstrete blomsterstengler; med tettsittende småblad som er avrundete med spiss; bibladene er hele.

På norsk *Skarp vicker*.

Vokser i Christiansand stift ifølge Oeder.

DCCXCII [792]. *Ranunculus platanifolius* [*Ranunculus platanifolius*, hvitsoleie], med hånddelte, glatte, innskårne blad og opprette stengler; støtteblad linjeformete. På norsk *Qviit-Soløæj* (Hvid Soløje). Likeså *Soløjkonge*.

Vokser her og der rikelig i Holtålen [i Sør-Trøndelag]. Dens naturlige voksesteder er oppregnet i første del av denne flora, se nr. 85. Men det er med sikkerhet fastslått at *Ranunculus aconitifolius* [duppesoleie] i flor. norv. I på siterte sted, vokser i fjellene ved Christiania. Se Linné sp. pl. II, s. 776.

Note: Her tar Gunnerus feil, og han er blitt lurt av Linné. Duppesoleie er ikke hjemmehørende i Norge.

DCCXCIII [793]. *Agrostis canina* [*Agrostis canina*, hundekvein], med avlange begre [han sikter til ytteragner] og kronblad [inneragner] på ryggsiden utstyrt med et bakoverbøyd snerp; strå nedliggende, delvis forgrenet.

På norsk *Hunnkjøsa*.

Vokser på fuktige og vandige steder, her og der.

DCCXCIV [794]. *Festuca decumbens* [*Danthonia decumbens*, knegress], med opprette topper og nesten ovale aks som er uten snerp; begret [han sikter til ytteragnene] er større enn småblomstene [inneragnene], strået er krypende. På norsk *Lægd-svingel*.

Vokser i tørre og magre beitemarker, sjelden ifølge Oeder; ved Bergen ifølge A. R. Martin i act. holm. for året 1762, b. 23, s. 48.

DCCXCV [795]. *Carex pulicaris* [*Carex pulicaris*, loppestarr], med enkle, tokjønnete aks, øverste hannlig, kapslene [han sikter til fruktgjemmene] sprikende, nedovervendte.

På norsk, likeledes på svensk *Lopp-starr*.

Vokser i gytjesumper.

DCCXCVI [796]. *Carex capillaris* [*Carex capillaris*, hårstarr], med hengende aks, de hannlige opprette; de hunnlige avlange og toradete; kapslene [han sikter til fruktgjemmene] nakne og tilspissete.

På norsk, som på svensk *Haar-starr*. På samisk i Beiarn i Salten i Nordlandene *Dæshies-souojne*. I Vest-Finnmark *Gedzes-suojne*.

Vokser her og der på strender i Nordlandene og Finnmark.

DCCXCVII [797]. *Hydnum imbricatum* [*Sarcodon imbricatum*, granskjellpigg], stilket med hvelvet, skjellet hatt.

På norsk *Tennsopp*.

Vokser på Nes i Hallingdal ifølge Oeder. Italienerne spiser den som en delikatesse.

Note: Som påpekt av Eckblad & Høiland (1985) har Gunnerus misforstått Micheliuss' tegning, og opplysningen om at den anvendes som en delikatesse i Italia er derfor feil. Derimot er Oeders angivelse fra Nes korrekt.

DCCXCVIII [798]. *Splachnum ampullaceum* [*Splachnum ampullaceum*, pæremøkkmose, men se note], med en liten, oval flaskeformet skjerm [han sikter til apofyse].

På norsk *Drou-krukka*.

Vokser i torvmyr. Funnet av den fremragende Oeder på et tak.

Note: Beleggene i herbariet er både gulmøkkmose *Splachnum luteum* og blankmøkkmose *S. sphaericum*. Beskrivelsen passer best på den siste.

DCCXCVIX [799]. *Butomus umbellatus* [*Butomus umbellatus*, brudelys]. [Uten beskrivelse.]

På norsk *Sævblom*, *Vassfiol*.

Vokser i stillestående vann, dammer og bekker, sjelden. Avvises av fe.

Note: Med dagens kunnskap om brudelys (Elven 2013) virker Gunnerus' omtale lite troverdig.

Litteratur

Elven, R. 2013. *Butomus umbellatus* L. – S. 80–81 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DCCC [800]. *Cochlearia Coronopus* [*Lepidium coronopus*, kråkekarse], med finnete blad og nedtrykte stengler.

På norsk *Hjorthorn*, *Svinkarse*, *Krypende Ersgas*.

Vokser ved veier og andre steder på solåpne steder i det sørlige Norge, sjelden. Fersk spises den som salat, likeledes som kokt med eddik ifølge Sibbald.

DCCCI [801]. *Artemisia maritima* [*Artemisia maritima*, strandmalurt], med sterkt inndelte, filthårete blad og nedliggende stengler, de hunnlige blomstene trefoldige [sitter tre og tre sammen].

På norsk *Fjæra-bu*, *Qviitbu*, *Katbu*.

Vokser på havstrender i det sørlige Norge.

DCCCII [802]. *Clatrus nudus* [se note], stilket med et avlangt hode med fastvokste lengdeakser.

På norsk *Meelstängel-sopp*.

Vokser på råtnende ved ved Nidaros [Trondheim] og andre steder om våren og likeledes om høsten ifølge Oeder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usikkert hva Gunnerus hadde, spesielt fordi der er uklart hvordan Linnés navn skal oppfattes. Oeders tegning (*Flora Danica* plansje 216) antyder imidlertid at han (og antakelig Gunnerus) oppfattet dette som en slimsopp (myxomycet), og at det var en art i slekten stiftslim *Stemonitis*, noe som stemmer bra med voksestedangivelsen.

DCCCIII [803]. *Artemisia campestris* [*Artemisia campestris*, markmalurt], med sterkt inndelte, linjeformete blad og nedliggende stengler.

På norsk *Marke-bu*, *Skreenbu*.

Vokser på tørre og steinete, solåpne sletter i det sørlige Norge.

DCCCIV [804]. *Agaricus Apicii* [se note], med små, runde, hele hatter som er puklete eller nedtrykte på issen [sentralt], med svært smale skiver.

[Uten norsk navn.]

Vokser på tørre, magre steder, samlet på gården Berg. Meget liten [sopp] av rødbrun farge, og blekere stilk, samt hvite, svært smale skiver.

Note: Eckblad & Høiland (1985) har påpekt at det er uklart hva navnets grunnbetydning er, antakelig en seigsopp *Marasmius*. Imidlertid finnes et belegg i Gunnerus herbarium (nr. 804.1, TRH Agar 9927) med navnet *Agaricus apicii*, som er furukonglehatt *Strobilurus stephanocystis* (bestemt av S. Sivertsen og F.-E. Eckblad). Den stemmer ganske bra med beskrivelsen og det faktum at furu gjerne vokser på mager, tørr mark. Vi mener denne må ha vært soppen som Gunnerus kalte *A. apicii*.

DCCCIV [805]. *Lichen chalybeiformis* [*Bryoria fuscescens*, flokeskjegg], trådformet, forgrenet, gaffelgrenet, krypende, vridd sammen flokete.

På norsk *Staaltraa-mossa*.

Vokser til fjells og andre steder på stein.

DCCCVI [806]. *Agaricus chantarellus* [*Cantharellus cibarius*, kantarell], stilkete, med nedløpende, forgrenete lameller.

På norsk *Krett-sopp*.

Vokser her og der i skogsenger, også ved Nidaros [Trondheim].

DCCCVII [807]. *Juncus spicatus* [*Luzula spicata*, aksfrytle], med flate blad og nikkende, forgrenete aks.

På norsk *Ax-frytle*, *Svartfrytle*.

Til fjells i Norge, så vel som på Island ifølge Rottböll i act. soc. scient. hafn. X, s. 439 § 35.

DCCCVIII [808]. *Marchantia conica* [*Conocephalum conicum*, sumpkrokodillemosse], med felles femlobert beger [han sikter til antheridiestand], nærmest ovalt.

På norsk *Levre*, *Kegel-levre*, *Lever-mosse* (med kjegleaktig hatt).

Vokser på skyggete steder ifølge Doktor Oeder, også i Dalene [Gauldalen osv.] ved Nidaros [Trondheim], for eksempel på prestegården i Holtålen [i Sør-Trøndelag].

DCCCIX [809]. *Fucus (Oederi)* [*Osmundea oederi*, se note], sterkt forgrenet thallus med

omskiftelige, nærstående, runde grener og spredte, stilkete, kompakte blærer.

På norsk *Ulltang*, *Svart-ull* (Sort Uld).

Vokser rikelig på berg i havet i den stavangerske bukt [Byfjorden?] ifølge Oeder [*Flora Danica*, plansje 276], likeledes på Sunnmøre ifølge Strøm i brev.

Note: Her kom Gunnerus til å beskrive en ny art rødalge, som i moderne revisjoner har vist seg å være skilt fra den nærstående pepperalge *Osmundea pinnatifida*. Jf. Jørgensen (2012a). Artens fulle navn er nå *Osmundea oederi* (Gunnerus) E.Furnari.

DCCCX [810]. *Carex muricata* [*Carex muricata*, piggstarr, men se note], med nærmest ovale, sittende, spredte, tokjønnete småaks; kapslene [han sikter til fruktgjemmene] spisse, sprikende, piggete.

På norsk *Tennstar*, *Stjernstar*.

Vokser i fuktige beiter, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, og det er usikkert hva Gunnerus hadde. Den siterte figuren fra Oeder (*Flora Danica*, plansje 284), som ikke nødvendigvis er av norsk materiale, ser ut til å være stjernestarr *Carex echinata* som er vidt utbredt her i landet. Angivelsen av voksested, fuktige beiter, passer slett ikke for piggstarr, men godt for stjernestarr.

DCCCXI [811]. *Peziza punctata* [*Poronia punctata*, knapp-sopp, se note], kjegleformet med stamme [stilk] og flekket skive.

På norsk *Gouptrækt*, *Tigersopp*, *Sandbørssa*.

Vokser her og der på møkk fra hester eller kveg.

Note: Dessverre angir Gunnerus ikke lokaliteter, heller ikke på beleggene i herbariet (TRH Asc 9925 og 9926). Arten er bare funnet noen få steder i det sørligste Norge, og det ville ha vært interessant om den var samlet i Trondheim. I dag er den nesten forsvunnet fordi gammel hestemøkk, dens favorittsubstrat, nærmest er borte.

Knapp-sopp *Poronia punctata*, uten lokalitet. TRH Asc 9925 (811.1a).

DCCCXII [812]. *Bromus arvensis* [*Bromus arvensis*, åkerfaks], med nikkende topp og ovalt-avlange småaks.

På norsk *Reensvimling*.

Vokser på åkerkanter.

Note: Åkerfaks er også belagt under nr. 586.

DCCCXIII [813]. *Carex leporina* [*Carex leporina*, harestarr], med sammensatte aks, sittende, ovale, nakne, alternerende småaks som sitter nær hverandre og er tokjønnete.

På norsk *Jasestar*.

Vokser her og der på fuktige steder.

DCCCXIV [814]. *Polytrichum ramosum* [*Polytrichastrum alpinum*, fjellbinnemose, men se note], med sylformete blad som har glatt kant; kapslene er ovale; hodenes [lokkenes] nebb [spiss] er krøkte.

På norsk *Himossa*.

Vokser i fjellbeiter ifølge Oeder. Er slik jeg bedømmer det, en varietet av *Polytrichum alpinum*.

Note: Gunnerus bygger sin beskrivelse på *Flora Danica* plansje 296. Han fører den opp som en navngitt art, samtidig som han bedømmer den som en varietet av neste art. Godt at dette er før mosenomenklaturens startpunkt. Heller ikke Oeders eksemplarer er bevart, så man kan ikke fastslå identiteten med sikkerhet.

DCCCXV [815]. *Polytrichum alpinum* [*Polytrichastrum alpinum*, fjellbinnemose, men se note], med forgrenete stengler og blomsterstilker [kapselstilker] i endene.

På norsk *Grenet Himossa*, *Bjønnessa*.

Vokser i fjellbeiter i Holtålen sogn [i Sør-Trøndelag] og for øvrig ifølge Herr Doktor Tonning. Denne og *urnigerum* [*Pogonatum urnigerum*, vegkrukkemose] sammenføres av den lærde Hudson i fl. angl., fordi han synes at forskjellen mellom dem er uvesentlig. Blomsterstilken [kapselstilken] hos *Polytrichum urnigerum* er nemlig av og til delvis terminale, slik det tydelig vises i Dillenius musc. plansje 55, fig. 5. Illustrasjonen som den lærde Oeder frembringer, viser også en blomsterstilk [kapselstilk] som kommer fra grenvinklens i hans *Polytrichum alpinum*.

Note: Dessverre finnes belegg hverken fra Gunnerus eller Oeder, men det er åpenbart at de, som et resultat av Hudsons behandling, blander sammen fjellbinnemose og vegkrukkemose fordi de legger mest vekt på hvor kapselstilken kommer fra. Det er grunn til å tro at nr. 815 hovedsakelig er vegkrukkemose, mens den forrige (nr. 814) trolig er fjellbinnemose.

DCCCXVI [816]. *Mnium androgynum* [*Aulacomnium androgynum*, dvergfeltmose, men se note], med forgrenete stengler, tokjønnet.

På norsk *Tull-mossa*, *Tullmørle*.

Vokser i skyggefulle skoger. Noen stilker bærer støvknapper [han sikter til kapsler] som (mange mener) er tildekket av en hette, mens andre har små, kulerunde korn [han sikter til groknopper], og disse bæres av adskilte individer.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er grunn til å tro at Gunnerus ikke hadde denne mosen siden den er sjelden nordafjells og nesten aldri utvikler kapsler. Hagen (1898) antyder at det nok dreier seg om firtannmose *Tetraphis pellucida*, som Gunnerus riktignok behandler som neste art.

DCCCXVII [817]. *Mnium pellucidum* [*Tetraphis pellucida*, firtannmose], med enkle stengler og ovale blad.

På norsk *Sjaamærle*, *Gjøsmærle*.

Vokser på skyggefulle og fuktige steder.

DCCCXVIII [818]. *Carex vulpina* [*Carex vulpina*, revestarr, men se note], med sterkt oppdelte aks som er løsere nederst; ovale, nøsteformete, tokjønnete småaks, de øvre hannlige.

På norsk *Rævestarr* eller *Diger-star*.

Vokser på fuktige steder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Revestarr er en sjelden, tilfeldig opptredende plante i Norge. Det vanskelig å si hva Gunnerus sikter til, men han bygger på illustrasjonen i *Flora Danica*, plansje 308, som ikke er av norsk materiale.

DCCCXIX [819] *Gentiana (serrata)* [*Gentianopsis detonsa*, fjæresøte], med femdelt traktformet, sagtannet krone og avlange blad.

[Ingen norske navn.]

Vokser i beiter ved havet på Island ifølge Koenig. Av meg i måneden juli i året 1767 oppdaget på stranden mellom Tønsnes og Storsteensnes i det nordlandske sogn Tromsø. Jeg mener den bør skilles fra *Gentiana bavarica*, Linn. sp. pl. s. 331, for så vel norske som islandske [eksemplar], for ikke å nevne andre, har ovale blad som hos *bavarica* (jevnfør den berømte Jacquin obs. bot. del III, s. 19, plansje 71). Snarere anser jeg mitt eksemplar, som tilsvarende den islandske arten, som en andre ny varietet av *Gentiana ciliata* (nr. 733 i dette verk), men dennes krone avviker fra denne vår nye varietet ved å ha femtallig krone og være grovere sagtannet. Jeg antar at grunnen til at disse våre [mine] to varieteter av *Gentiana ciliata* har ingen, eller små og foranderlige, hår, som neppe kan ansees som hår, må søkes i vårt svært kalde klima. For *G. ciliata* med tydelig lengre kanthår som Columna har beskrevet og avtegnet i behandlingen i ecphr. I, s. 222, plansje 221, fig. 1, er italiensk, som i sin tur står tilbake for, slik det er tatt tilbørlig hensyn til, de kanadiske varieteter som visstnok er utstyrt med betydelig større blomster og dobbelt så lange kanthår [og som er en helt annen art]. Derfor bør varieteten *qvinqvefida* plasseres i bearbeidelsen eller den systematiske sammentillingen under nr. 733.

Note: Gunnerus kommer her til å beskrive det han trodde var en ny art, men som allerede var gitt et gyldig navn (*Gentiana detonsa*) av Rottbøll i 1770. Gunnerus har problemer med å plassere sitt norske materiale som også omtales som en ny, ubenevnt varietet under nr. 733 *Gentiana ciliata*, som gis et varietetsnavn her (se del 2, plansje II, fig. 3–5 og Elven 2013).

Litteratur

Elven, R. 2913. *Gentianopsis detonsa* (Rottb.) Ma. – S. 217–219 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DCCCXX [820]. *Salix rosmarinifolia* [*Salix repens* var. *rosmarinifolia*, rosmarinvier, men se note], med hele, avlange til linjeformete, rette, sittende blad som er filthårete under.

[På norsk] *Rosmarin-Vie*.

Vokser ikke langt fra stranden mellom Tønsnes og Storsteensnes i det nordlandske sogn Tromsø.

Note: Gunnerus bruker her navnet til en vier som ikke vokser i Norge. Herbariebelegg fra Tromsø (nr. 820.1) er lappvier *Salix lapponum*.

DCCCXXI [821]. *Salix amygdalina* [*Salix triandra*, mandelpil, men se note], med sagtannete, glatte, avlange, skaftete blad med trapesformete øreblad.

På norsk *Fager-via*.

Vokser på Tønsnes i det nordlandske sogn Tromsø.

Note: Belegget i herbariet er en annen art; materialet trenger revisjon. Mandelpil er ikke kjent lenger nord enn til Namdalen i Nord-Trøndelag.

DCCCXXII [822]. *Gentiana (Koenigii)* [*Comastoma tenellum*, småsøte], kroner firedelte, uskjeggete; kvadratiske, lange, endestilte, gaffeldelte blomsterskaft, blad ovale.

På norsk *Norsøte*.

Vokser på det sørlige Island ifølge Koenig hos Oeder, likeledes i Varanger i Øst-Finnmark.

Til sammenligning har *Gentiana campestris* [bakkesøte] firedelt krone som har hårete svelg etc. Men den [*G. koenigii*] er mindre, hvilket er det viktigste, og tilstrekkelig skilt fra *G. campestris* ved å ha blad som er frie ved basis [ikke sammenvokste].

Note: Her kommer Gunnerus igjen til å beskrive en art som Rottbøll allerede (i 1770) hadde gitt et navn, *Gentiana tenella*, noe Gunnerus er klar over i dette tilfelle, for han refererer til både til Rottbølls beskrivelse og *Flora Danica* plansje 318. Hans navn er overflødig og automatisk typifisert med Rottbølls type.

DCCCXXIII [823]. *Jasione montana* [*Jasione montana*, blåmunke]. [Uten beskrivelse.]

På norsk i sør *Blaa-monke*, *Sou-monke*.

Vokser på meget solsvidde og tørre berg og bakker i det sørlige Norge.

DCCCXXIV [824]. *Schoenus albus* [*Rhynchospora alba*, hvitmyrak], med nærmest trekantete, bebladete strå og blomster i knipper; bladene er bustaktige. På norsk *Qviitaam*, *Qviit-ak*, *Myr-ak*, *Qviitskjæne*.
Vokser vanlig på torvmyrer.

DCCCXV [feilnummerert 805, skal være 825]. *Ranunculus repens* [*Ranunculus repens*, krypsoleie], med sprikende beger, furete blomsterskaft, krypende utløpere og sammensatte blad.
På norsk *Revjegras*, *Løen soløj*, *Krypsoløj*.
Vokser i åkre og hager.

DCCCXXVI [826]. *Ranunculus (Ammanni)* [*Ranunculus hyperboreus*, setersoleie], krypende med blomster på enkle stengler, bladene er variabelt inndelt.
På norsk *Krypende Fjell-soløj*.
Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder; på Grønland ifølge Rottbøll; likeledes i Varanger i Øst-Finnmark ifølge Weldingh. Av mange ført til *Ranunculus lapponicus*, til hvilken den lærde og vennlige Oeder ønsker å plassere den, mens Linné i fl. sv. s. 195 noterer den som den ammanske ranunculus. Skiller seg neppe fra *R. lapponicus*, selv når denne er krypende.

Note: Gunnerus lager igjen et overflødig navn siden han viser til *Flora Danica* plansje 331 og Rottbølls avhandling fra 1770.

DCCCXXVII [827]. *Orchis (Koenigii)* [*Platanthera hyperborea*, islandsnatffiol, se note under 828], med trevlete knoller; beger kortere enn fruktknuten; leppe tredelt med jevnstore hele fliker.
På norsk *Islandsk Huvendel*.
Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder. Føres til følgende [art] hos Linné i mant. pl. II s. 518 [og med rette].

DCCCXXVIII [828]. *Orchis hyperborea* [*Platanthera hyperborea*, islandsnatffiol], med knoller i knipper; med nektarspore av fruktknutens lengde; hele, linjeformete løber som er tverre.
På norsk *Nor-huvendel*.
Vokser på Island ifølge Koenig hos Linné.

Note: Under nr. 827 og 828 er én og samme art ført opp to ganger, begge med Koenig som kilde, men Linné anfører den under navnet *Orchis hyperborea* i *Systema naturae* (12. utg.) og *Mantissa plantarum* (Jarvis 2007). Arten finnes ikke i Norge.

Litteratur

Jarvis, C. 2007. Order out of chaos. Linnaean plant names and their types. The Linnaean Society of London, The Natural History Museum, London. 1016 s.

DCCCXXIX [829]. *Veronica fruticulosa* [*Veronica fruticulosa*, bergveronika, men se note], med endestilte klaser; blad lansettformete og noe avrundete butt-taggete i kanten; stenglene buskaktige.

På norsk *Krat-flesme*.

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder. Lobene på kronen er hvite [bare nederst] og er [der] rødstripet; hvilket kan skille den fra *Veronica alpina* [fjellveronika] som har en fiolett krone.

Note: *Veronica fruticulosa* vokser ikke i Norge. Gunnerus har nok forvekslet navnet med bergveronika *Veronica fruticans*. Den er det belegg av i herbariet som nr. 235.1, fra Vangsfjellet i Oppdal, Sør-Trøndelag), og nr. 829.1 (uten navn) samlet på Karlsøy i Troms i 1767. Det er underlig at han ikke nevner egne funn og forekomst i norske fjell, der den er vanlig.

DCCCXXX [830]. *Gentiana (islandica)* [*Lomatogonium rotatum*, stjernesøte], med femfliket, klokkeformet krone som er jevnlang med begeret. Aksenes stengler er foregrenete, flerblomstrete og besatt med blad, bladene er lineære.

På norsk *Hekla-søte*.

Vokser i enger på Island ifølge Koenig hos Oeder. Har blomsterstander og beblading som hos *Gentiana campestris* [bakkessøte], men bladene er lineære og begrene har samme lengde som kronene, hvilket det er mulig å hente fra illustrasjonen og beskrivelsen hos Oeder [*Flora Danica*, plansje 343], for ikke å nevne de fem kronflikene, mens *campestris* vanligvis bare har fire.

Note: Denne arten i søterotfamilien finnes ikke i Norge. Det er uklart hvorfor nr. 830 og 831 er inkludert i verket og er gitt norske navn.

DCCCXXXI [831]. *Gentiana quinquefolia* [*Gentianella quinquefolia*, men se note], med femfliket, traktformet krone, og spisskantete stengler; blad runde og stengelomfattende.

På norsk *Femblasøte*.

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder, før oppdaget av den ærede Kalm i Pennsylvania.

Note: Linnés art er basert på Kalms materiale og er en amerikansk art som ikke finnes i Europa, inklusive Island. Oeders tegning representerer bleiksøte *Gentianella aurea* som lenge ble misforstått fordi Linné på basis av belegg trodde at den hadde gulbrune blomster, istedet for blekblå. Rottbøll (1770) kalte det islandske materialet for *Gentiana involucrata*, noe Gunnerus overså.

DCCCXXXII [832]. *Fucus pinnatifidus* [*Odonthalia dentata*, tannskåring], med flatt, grenet thallus og grener som er tannete til finnete og er fortykkete på kantene.

[På norsk] *Trælltang*.

Vokser her og der i det nordlige hav. På Island ifølge Oeder.

Den bør uten tvil føres til *Fucus dentatus* Linn. slik som den ærverdige Herr Strøm har vist på tegningen i acta soc. reg. hafn. b. X, s. 254, plansje I, fig. 3. Derfor avviker den ikke fra vår art nr. 749.

DCCCXXXIII [833]. *Plantago uniflora* [*Littorella uniflora*, tjerngras], med sylformete blad og enblomstrende skaft.

På norsk *Fjærle*, *Fryttel-fjærle*.

Vokser på sandige strender ved innsjøer, for eksempel på Hitra i Fosen.

DCCXXXIV [834]. *Saxifraga hypnoides* [*Saxifraga hypnoides*, mosesildre], med linjeformete, hele til tredelte stengelblad, krypende utløpere; stengler opprette og mest nakne [bladløse].

På norsk *Moos-silre*, *Jellersilre*.

Vokser på Island her og der ifølge Koenig hos Oeder.

Note: Mosesildre vokser også i Norge. Den finnes bare noen få steder på ytterkysten nord i Sogn og Fjordane, der første sikre funn ble gjort i 1895.

DCCXXXV [835]. *Fucus linearis* [*Fucus disticus?*, men se note], med gaffelgrenet, flatt, linjeformet, spisst thallus og runde, spredte blærer.

På norsk *Klak-tang*.

Vokser i det nordlige hav.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å si hva Gunnerus mener, spesielt fordi dette dreier seg om et vanskelig, nordlig artskompleks som fremdeles ikke er fullt oppklart.

DCCXXXVI [836]. *Helvella Pineti* [*Thelephora terrestris*, frynsesopp, se note], uten stilk.

[På norsk] *Furusopp*.

I råtnende furu- og granskog, flerårig.

På norsk *Flejna-tang*.

Vokser i det nordlige hav.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er sannsynlig, slik Eckblad & Høiland (1985) sier, at det virkelig dreier seg om frynsesopp. De to siste linjene i teksten må bero på at et algenavn er falt ut.

DCCCXXXVII [837]. *Ulva sobolifera* [*Devaleraea ramentacea*, draugskjegg], skinnaktig, enkel, rørformet med vedheng på begge sider.

På norsk *Aarmur-tang*.

Denne kan meget overbevisende la seg føre til *Fucus ramentaceum* Linn. Jevnfør nr. 686 og 1007.

Vokser i det nordlige hav.

DCCCXXXVIII [838]. *Conferva squarrosa* [*Rhodomela confervoides*, teinebusk, men se note], delvis forgrenet [thallus] som på begge sider er kledd med taklagte, firkantete hår.

På norsk *Annskjæl-tang*.

Vokser på stein i Finnmarks hav, likeledes på Island ifølge Koenig hos Oeder og andre steder på havklipper i Norge. Tilhører *Fucus lycopodioides* Linn. Jevnfør vårt nr. 688.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er et kompleks der artsoppfatningen varierer. Slik den her er beskrevet, er det sannsynlig at det dreier seg f.

lycopodioides av denne arten, en form som er særlig vanlig i nordlige farvann.

DCCCXXXIX [839]. *Conferva dichotoma* [*Vaucheria dichotoma*, men se note], med like lange tråder som er gaffelgrenete.

På norsk *Børst-slinka*, *Ross-tagl*.

Vokser i det nordlige hav.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men dette er opplagt ikke Linnés art som vokser i dammer. Foslie (1896) mener det dreier seg om strandtagl *Chordaria flagelliformis*.

DCCCXL [840]. *Lycoperdon stellatum* [*Sphaerobolus stellatus*, slyngball, men se note], med mangedelt, sprikende hylster [han sikter til ytterperidiet]; de små hodene [innerperidiet] er glatte med spisse, rynkete munnings.

På norsk: *Stjern-sopp*.

Vokser i skog ved trerøtter, for eksempel i skogen på Dragåsen [i Midtre Gauldal, Sør-Trøndelag].

Note: Belegg av denne interessante soppen finnes ikke i herbariet. Den er tydeligvis en jordstjerne. Den mest sannsynlige er, som påpekt av Eckblad (1955), skaftjordstjerne *Geastrum pectinatum*, som er kjent fra barnålmatter under grantrær i Trøndelag.

DCCCXLI [841]. *Gnaphalium norvegicum* [*Omalotheca norvegica*, setergråurt], med meget enkle stengler, blomstene samlet i toppen med noen mer eller mindre

Setergårurt *Omalotheca norvegica*, fra «Ormsetfieldet i Oure Præstegield» 06.07.1768, Aure i Møre og Romsdal. Dette belegget er lectotype for navnet *Gnaphalium norvegicum* (Jørgensen 2012a). TRH V-192488 (841.5).

spredt i bladhjørnene; begerskjellene [han sikter til kurvdekkbladene] mørkt gulbrunaktige og blanke; bladene tetthårete, avlangt tilspisete utdradd ved basis. På norsk *Norsk Kattefot*.

Vokser på gården Engan ved Røros, i skogen mellom Trones og Kvæfjord i Nordlandene og andre steder her og der i Nordlandene og Finnmark, samt på

Sunnmøre ifølge Strøm og likeledes på Island ifølge Koenig hos Oeder. I størrelse ligner den meget *Gnaphalium sylvaticum*, men når det gjelder blomstene [ligner den] Linnés *decumbens*.

Note: Gunnerus beskriver her en ny art der han forsøker å føre sitt materiale sammen med Oeders tegning fra Dovre (*Flora Danica* plansje 254), og lykkes bare delvis idet beleggene i herbariet (der de merkelig nok har epitetet *hyperboreum*) også omfatter et eksemplar av åkergråurt *Gnaphalium uliginosum*. Navnet *Gnaphalium norvegicum* er nå typifisert på nr. 841.5 fra Aure, Møre og Romsdal (Jørgensen 2012a). Belegg av setergråurt finnes også som nr. 543.1.

DCCCXLII [842]. *Conferva canalicularis* [*Vaucheria canalicularis*, men se note], med jevnlange tråder, mere forgrenet mot basis.

På norsk *Kanal-slinka*.

Vokser i bekker.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er derfor usikkert hva Gunnerus hadde.

DCCCXLIII [843]. *Conferva fluviatilis* [*Lemanea fluviatilis*, men se note], med meget enkle, stive, børstelignende tråder som har fortykkete, kantete knær.

På norsk *Tagl-slinka*.

Vokser på steiner i elver.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men det virker sannsynlig at Gunnerus fant denne arten.

DCCCXLIV [844]. *Conferva bulbosa* [*Cladophora glomerata*, men se note], med jevnlange, forgenete tråder som stenger inne luftbobler.

På norsk *Blaas-slinka*.

Vokser i stagnerende vann.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men det er usannsynlig at det er denne arten Gunnerus fant. Den er ikke påvist med sikkerhet i Norge.

DCCCXLV [845]. *Conferva littoralis* [*Pylaiella littoralis*, men se note], med jevnlange forgenete, forlengete, smått ru tråder.

På norsk *Fjære-slinka*, *Stri-slinka*, *Ull-slinka*. På Nordmøre *Stri-ull*.

Vokser i havet ved Tingvoll på Nordmøre og andre steder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det virker ikke sannsynlig at Gunnerus hadde *Pylaiella littoralis*. Foslie (1896) antyder at det kan ha vært vanlig rekeklo *Ceramium rubrum* (nå *virgatum*), og det er bekreftet av J. Rueness i 1985 (nr. 845.1–2).

DCCCXLVI [846]. *Draba norvegica* [*Draba norvegica*, bergrubloom, men se note], med nærmest kileformete, spisse, tannete rosettblad; de på stengelen er få, avlange, skaftete, hele og.

[På norsk] *Fjellru*, *Fjellrubloom*.

Sjelden til fjells, samlet på Dovrefjell av den berømte Oeder, hvorfra den også er blitt brakt av Herr [Niels Krog] Bredal, borgermester i Nidaros [Trondheim] og sekretær i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Så langt jeg kan se er den en ny art av *Draba*, hvis den ikke kan være en varietet av *Draba hirta*. Jeg har lenge antatt at den sannsynligvis tilhørte *Draba pyrenaica*, som er representert av Herr Crantz' figur, plansje I, fig. 5 i stirp. austr. del I.

Note: Dessverre er verken Oeders eller Bredals planter bevart i herbarier. Oeders illustrasjon av *Draba pyrenaica* (*Flora Danica*, plansje 143) viser en utpreget skredrubloom *D. glabella* (= *D. hirta* L.) Crantz (R. Elven pers. medd.). *Draba pyrenaica* er irrelevant for nordiske planter. Det eneste kjente originale materiale for navnet *Draba norvegica* er dermed Oeders illustrasjon i *Flora Danica*, av materiale samlet på Dovrefjell. Antakelig refererer alle navnene *D. glabella*, *D. hirta* og *D. norvegica* til samme art, som trolig bør hete *D. hirta* L. Bergrubloom bør trolig hete *D. rupestris* R.Br., bygd på britisk materiale, men dette er ennå ikke helt avklart (R. Elven pers. medd.).

DCCCXLVII [847]. *Fucus gigantinus* [*Gigartina pistillata*, men se note], med bruskaktig, trådlikt, sammenpresset, gaffeldelt thallus; runde, stilkete, endestilte fruktlegemer, tettsittende som i en kam.

[På norsk] *Tuffe-tang*.

Vokser i det nordlige hav, hovedsakelig i Finnmark og ved Island.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, og det er neppe Linnés art Gunnerus sikter til. Foslie (1896) mener at det dreier seg om smalrødhånd *Euthora cristata*.

DCCCXLVIII [848]. *Polypodium fragile* [*Cystopteris fragilis*, skjørlok], med dobbelfinnete blad, med spredte småblad og avrundete, innskårne finner.

På norsk *Skjørjæske*, *Smaablom*.

Vokser her og der på klipper, ikke desto mindre vanlig. Helt og holdent tynn med små finner. Blomstene [han sikter til sporhopene] forekommer på finnene i den øvre delen av bladet. Bildet hos Plukenet stemmer bedre med mine eksemplarer enn de øvrige [illustrasjonene].

DCCCXLIX [849]. *Carex halleri* [*Carex norvegica*, fjellstarr], med tokjønnet aks, de øverste tredelte [tre småaks øverst].

[Uten norske navn.]

Vokser til fjells ifølge Oeder.

Fjellstarr *Carex norvegica*, med kort, tett akssamling. Foto Eli Fremstad, fra Unndalen i Oppdal, Sør-Trøndelag.

Note: Gunnerus navngir her en av Oeders norske arter. Belegg finnes ikke i herbariet. Tegningen i *Flora Danica* (plansje 403 i hefte 7, utgitt i 1768) viser tydelig fjellstarr som Oeder samlet i Rana. Gunnerus' navn er det eldste for arten, men er vedtatt forkastet for å kunne beholde det navnet som har vært i bruk i det minste siden 1944: *Carex norvegica* Retz.

Litteratur

Jørgensen, P.M. 2012a. New names in Gunnerus's *Flora Norvegica*, and their typification. – *Taxon* 61: 1088–1095.

Jørgensen, P.M. & Elven, R. 2012. (2104) Proposal to conserve the name *Carex norvegica* against *C. halleri* and with a conserved type (Cyperaceae). – *Taxon* 61: 1324.

Applequist, W.L. 2013. Report of the Nomenclatural Committee for vascular plants: 65. – *Taxon* 62: 1315–1326. (*Carex norvegica* er behandlet s. 1321. Navnekomitéen anbefaler at navnet *C. norvegica* konserveres, dvs. er det gjeldende vitenskapelige navnet for fjellstarr.)

DCCCCL [850]. *Sisymbrium (islandicum?)* [*Rorippa islandica*, islandskarse, men se note], med korte nedadvendte skulper; blad høvelformet finnet med ovale, tannete småblad.

[Uten norsk navn.]

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder. Kanskje (ifølge Oeders ord) ikke tilstrekkelig skilt fra *Sisymbrium sylvestre* [*Rorippa sylvestris*, veikarse]. Jeg er sikker på at den er forskjellig fra *Sisymbrium sylvestre* Linn.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Navnet *Rorippa islandica* auct. ble tidligere ofte brukt om brønnkarse *R. palustris* (L.) Besser, men i dag gjelder navnet islandskarse *R. islandica* (Oeder) Borbás, som i Norge bare finnes noen få steder på kysten i Nordland, men rikeligere på Island.

Litteratur

Jonsell, B. 1968. Studies of the North West European species of *Rorippa* s.str. – *Symb. Bot. Upsal.* 19–2. 221 s.

Jonsell, B. 1987. Släktet *Rorippa* i Norge. – *Blyttia* 45: 25–29.

DCCCLI [851]. *Fucus ericoides* [*Cystoseira tamariscifolia*, men se note], med trådformet, forgrenet, håret thallus.

[På norsk] *Sjølyng*.

Vokser i Finnmarks hav ved Vardø og Hammerfest.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette kan ikke være Linnés art, som ikke finnes i våre farvann. Antakelig dreier det seg om en form av teinebusk *Rhodomela confervoides*.

DCCCLII [852]. *Fucus fungiformis* [*Ralfsia fungiformis*], ligner på sopp.
[På norsk] *Sopptang*.
Vokser på Island ifølge Koenig.

Note: Gunnerus behandler her en ny algeart basert på Oeders plansje 420 i *Flora Danica*. Den oppfattes i dag som en egen art, *Ralfsia fungiformis* (Gunnerus) Setchell & N.L.Gardner (Jørgensen 2012a).

DCCCLIII [853]. *Conferva rupestris* [*Cladophora rupestris*, vanlig grønndusk, men se note], med knebøyde, meget forgrenete grønne tråder.
På norsk *Skar-slinka*. I Strinda *Nøkke-skjeg*, *Perl-skjeg*.
Vokser på klipper i havet, likeledes på steiner, vanlig, for eksempel i store mengder ved den meinckske gård Ølsvigen [Ilsvika, i familien Meinckes eie] i Nidaros [Trondheim].

Note: Merkelig nok er det bevarte eksemplaret i herbariet vanlig rekeklo *Ceramium rubrum*, en art som ikke er grønn, så her er det nok skjedd en eller annen etikettombyting. Se del 2, plansje III, fig. 3.

DCCCLIV [854]. *Conferva vagabunda* [*Cladophora vagabunda*, men se note], med knebøyde, buktende tråder; grenene med mange korte smågrener.
På norsk *Flot-slinka*, *Løs-slinka*.
Vokser her og der i det nordlige hav.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er ikke sannsynlig at det var *C. vagabunda* Gunnerus hadde. Dette er en sørlig art som ikke er kjent så langt mot nord.

DCCCLV [855]. *Jungermannia ciliaris* [*Ptilidium ciliare*, bakkefrynse], med krypende skudd, bladene brettet dobbelt og nederst øreformede, med cilier.
På norsk *Ör-krætle*.
Vokser på klipper i Holtålen og Romsdal.

DCCCLVI [856]. *Jungermannia furcata* [*Metzgeria furcata*, gulband], ustilkete thalli, linjeformete, forgrenete, ytterst gaffeldelt og noe avrundet.
På norsk *Klof-kretle*.
Vokser på gammel ved, likeledes her og der på berg.

DCCCLVII [857]. *Jungermannia tamariscifolia* [*Frullania tamarisci*, matteblæremose], med taklagte blad i to rekker, de øvre er nærmest runde og konvekse, fire ganger større [enn de undre].
På norsk *Svart Kretle*.
Vokser her og der på berg.

DCCCLVIII [858]. *Jungesmannia* [feiltrykk for *Jungermannia*] *alpina* [*Andreaea alpina*, kystsotmose, se note], med runde skudd og ovale, sprikende blad og taklagte begre [han sikter nok til involukralbladene].

På norsk *Fjel-kretle*.

Vokser på berg og funnet av meg her og der ved Jonsvatnet.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å si hva Gunnerus kan ha hatt. I dette tilfellet er det også uklart hva Linnés navn står for.

DCCCLIX [859]. *Jungermannia trichophylla* [*Blepharostoma trichophyllum*, piggrådmose], med runde skudd og blad som likner tråder.

På norsk *Haar-kretle*.

Vokser i skogen på Dragåsen [i Midtre Gauldal, Sør-Trøndelag].

DCCCLX [860]. *Hypnum sericeum* [*Homalothecium sericeum*, krypsilkemose, men se note], med krypende skudd og bunter av opprette sideskudd; bladene er sylformete og støvbærerne [han sikter til kapslene] opprette.

På norsk *Silk-jætra*. I Dalene [Gauldal osv.] *Jætra*.

Vokser på stammer og jord.

Note: Beskrivelsen både av plante og voksested passer ikke så bra med silkemose, som allerede påpekt av Hagen (1898). Gunnerus' belegg er sandsilkemose *Homalothecium lutescens*.

DCCCLXI [861]. *Hypnum illecebrum* [*Scleropodium tourettii*, men se note], med omskiftelig forgrenete, runde skudd som er opprette og butte.

På norsk *Gull-jætra*.

Vokser her og der i skog og beiter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å si hva dette er ut fra den knappe beskrivelsen. Det er sikkert ikke Linnés art, som er en varmekrevende, sørlig art som ikke forekommer hos oss. Hagen (1898) mener at det kan dreie seg om en moldmose *Eurynchium*, men det kan like godt være en krypmose *Amblystegium* eller en lundmose *Brachythecium*.

DCCCLXII [862]. *Hypnum purum* [*Pseudoscleropodium purum*, narremose], skuddene spredt kamformete, sylformete, blad ovale, butte, lukker seg omkring hverandre [er taklagde].

På norsk *Rank-jæltre*.

Vokser i skog og beiter.

DCCCLXIII [863]. *Hypnum alopecurum* [*Thamnobryum alopecurum*, revemose, men se note], skudd opprette, med buntete, delvis opprettede grener i spissen, støvbærere [han sikter til kapsler] nærmest hengende.

På norsk *Ræfrump-jælra*, *Sprikjælra*.

Vokser i skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen passer dårlig på revemose.

DCCCLXIV [864]. *Fucus cartilagineus* [*Plocamium cartilagineum*, kamskåring, men se note], med bruskaktige, flattrykete, sterkt oppdelte til finnete thalli med linjeformete fliker. Se vår plansje III, fig. 5.

På norsk *Krøl-tang*, *Fiin-tang*.

Vokser i det nordlige hav, for eksempel her og der ved Finnmark. Fersk er den mørkpurpur, men tørket er den for største delen gulnende, hovedsakelig i de ytterste finnene. Jevnfør Jeg har sammenlignet den med mange nylig innsamlede eksemplarer av *Fucus vindicatus* nr. 975 [som der faktisk kalles *Fucus vindicatus cartilagineus*] og finner at disse bør sammenføres til samme art.

Note: Som allerede påpekt av Foslie (1896) hadde Gunnerus problem med de fjærdelte rødalgene.

DCCCLXV [865]. *Hypnum delicatulum* [*Thuidium delicatulum*, bleikthujamose, men se note], med delvis gjentatt forgrenete skudd, flatt-fjærformete, tilspissete, blomsterstilker [han sikter til kapselstilker] i grupper.

På norsk *Fiin-jælra*, *Smaa-jælra*, *Flok-jælra*.

Vokser i tørre enger og på berg.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det vanskelig å si om det var denne arten Gunnerus hadde. I likhet med sine samtidige hadde han vansker med å skille store pleurokarpe moser fra hverandre. Voksestedbeskrivelsen passer heller dårlig for arten.

DCCCLXVI [866]. *Hypnum abietinum* [*Abietenella abietina*, granmose, men se note], med fjærformete, runde skudd, sidegrenene spredte og ulike lange.

På norsk *Gran-jælra*.

Vokser i granskog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Granmose går unntaksvis inn i (tørre og åpne) granskoger, men det er mer sannsynlig at han refererer til furumose *Pleurozium schreberi* (nr. 366).

DCCCLXVII [867]. *Hypnum crista castrensis* [*Ptilium crista-castrensis*, fjærmosse, se note], med fjærformete skudd med jevnlange sidegrener og tilbakebøyde spisser.

På norsk *Fjærbusk-jætra*, *Barskou-jætra*.

Vokser i skog på sur mark, hovedsakelig på granrøtter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å ta feil av fjærmosse, så det er sannsynlig at Gunnerus hadde den.

DCCCLXVIII [868]. *Hypnum cupressiforme* [*Hypnum cupressiforme*, matteflette, men se note], med nærmest fjærformete skudd, ensidig bøyde blad som er nedoverbøyde med sylformete spisser.

På norsk *Cypres-jætra*.

Vokser på trerøtter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Vi vet ikke om Gunnerus forstod arten rett.

DCCCLXIX [869]. *Jungermannia rupestris* [*Andreaea rupestris*, bergsotmose, men se note], med runde skudd og ensidig vendte småblad med sylformete spisser.

På norsk *Skar-kretle*, *Vessel-kretle*.

Vokser på fuktig stein.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. I likhet med nr. 858 er det usikkerhet om identiteten, og grunn til å tro at Linnés art ikke er en levermose. I dette tilfellet hadde nok Gunnerus en bladmose.

DCCCLXX [870]. *Hypnum squarrosum* [*Rhytidiadelphus squarrosus*, engkransmose, men se note], med omskiftelig forgrenete skudd, blad avlange, komplisert kamaktig ordnet i fem rader og tilbakebøyde.

På norsk *Krok-jætra*.

Vokser på nokså fuktige steder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen av arte og voksested stemmer ikke særlig godt med engkransmose.

DCCCLXXI [871]. *Hypnum triquetrum* [*Rhytidiadelphus triquetrus*, storkransmose], med omskiftelige, tilbakebøyde grener og ovale blad, tilbakebøyde, noe utsperrete blad.

På norsk *Kant-jætra*.

Vokser i skog.

DCCCLXXII [872]. *Anthoceros punctatus* [*Anthoceros punctatus*], med udelt, bølgete thallus med punkter.

På norsk *Prikklesyla*.

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder.

Note: Det er underlig at Gunnerus gir et norsk navn på en mose han bare har hørt om fra Island. Arten er ikke funnet i Norge.

DCCCLXXIII [873]. *Riccia crystallina* [*Riccia cavernosa*, krystallgaffelmose, men se note], med thallus som er papilløst på oversiden.

[Uten norsk navn.]

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Her mangler voksested og lokalitet. Dette er en meget sjelden art i Norge som det er tvilsomt at Gunnerus kjente til.

DCCCLXXIV [874]. *Anthoceros laevis* [*Phaeoceros carolinianus*, gulnål, men se note], med udelt, glatt, buktete thallus.

På norsk *Glat-syla*. På nordmøre *Mossa-sylar*, *Gafler*.

Vokser i beiter under fjellet på prestegården i Oure [Aure] på Nordmøre. Svært liten, mettet grønn med fortykkete kanter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Denne relativt sjeldne arten som ikke er kjent fra Møre og Romsdal og på en slik lokalitet. Beskrivelsen tyder på at det kan dreie seg om stor fettmose *Aneura pinguis*.

DCCCLXXV [875]. *Sagittaria sagittifolia* [*Sagittaria sagittifolia*, pilblad, men se note], med spisse, pilformete blad.

På norsk *Piilgras*. På samisk *Niuola-ra'se*.

Vokser så vel ved breddene av elver og bekker som i sumper, sjelden i Norge, for eksempel i Varanger i Øst-Finnmark. Blomstrer i juni og juli. Rotknollene spises av japanerne under navn av «bossai» [var. *edulis*], bevitnet av Kaempfer i am. exot. del V, s. 827; og likeledes av kineserne ifølge den ærverdige Doktor Osbeck.

Note: Pilblad er en sterkt sørøstlig art i Norge som ikke forekommer nord for søndre deler av Glåma. Imidlertid finnes hybridene med den østlige buttpilblad (*S. natans* x *sagittifolia*) i Pasvikelva i Øst-Finnmark (Elven 2013). Det er høyst sannsynlig denne hybridene Gunnerus referer til, men dessverre er den ikke belagt i herbariet.

Litteratur

Elven, R. 2013. *Sagittaria sagittifolia* L. – S. 358–361 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DCCCLXXVI [876]. *Lichen gelidus* [*Placopsis gelida*, vanlig knøllav], skorpeformet, hvitaktig [thallus] og rynkete, rødbrune knøler [cephalodier]. På norsk *Kall-mossa*, *Kall-skjærpa*.

Vokser på Island på stein ifølge Koenig hos Linnaeus.

DCCCLXXVII [877]. *Lichen lacteus* [*Varicellaria lactea*], med leprøst, hvitt thallus med likefargete, hvelvete knøler [soredier].

På norsk *Mjølkskjærpa*, *Qviit-skjærpa*.

Vokser på stein, her og der på berg, oppdaget først av Herr Zoëga.

DCCCLXXVIII [878]. *Ulva granulata* [*Botrydium granulatum*, leirgryn], kuleformet, stappet [som en pølse] og grønn.

På norsk *Flott-søl*.

Vokser ved bredden av sumper og kilder.

DCCCLXXIX [879]. *Mucor Erysiphe* [*Phyllactinia guttata*, men se note], hvit med mørke, sittende små hoder.

På dansk og norsk *Honings-Dugg*.

Vokser på blad av *Prunus padus* [hegg] og andre vegetabilier.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er åpenbart meldugg. Gunnerus skiller ikke mellom flere arter. På hegg finnes heggemeldugg *Podosphaera tridactyla* slik Eckblad & Høiland (1985) påpeker, men hva han kan ha hatt fra andre planter er uklart.

DCCCLXXX [880]. *Mucor Sphaerocephalus* [*Calicium*, nål-art, se note], flerårig, med trådformete, svarte stilker og kuleformete, grå hoder.

På norsk *Kuul-sopp*.

Vokser på gjerder og råtnende ved.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er så uklart hva Linnés navn egentlig er at det i dag er forkastet. Gunnerus kan ha hatt en nål-art *Calicium*.

DCCCLXXXI [881]. *Muscus* [mose] i nærheten av slektene *Lycopodium* [karsporeplante] og *Fontinalis* [bladmose] [se note].

Vokser ved Nes i Hallingdal og andre steder ifølge Oeder. Den ærede forfatter av fl. dan. anser at dette er en mose av en ny slekt og vil sammenføre den med den hos Dill. musc. s. 259, plansje 33, fig. 4 og s. 453 var. *erecta*.

Note: Her avstår Gunnerus for første gang å navngi en art (nok fordi slekten også synes å trenge et navn) som Oeder har latt være å gi et binært navn. Tegningen i *Flora Danica* synes å være bladmosen taggknoppnikke *Pohlia annotina*.

DCCCLXXXII [882]. *Mucor Embolus* [*Comatricha nigra*, knappenålsslim, men se note], med sorte stilker som er brunt hårete.

På norsk *Ræfrump-sopp*.

Vokser på råtnende tre som er utsatt for luft, har vist seg på gården Berg og andre steder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er åpenbart en myxomycet, men hvilken er uklart.

DCCCLXXXIII [883]. *Mucor Mucedo* [*Mucor mucedo*, kulemugg, men se note], stilket, runde kapsler [han sikter til konidiesamlinger].

På norsk *Mygel*, *Brø-mygel*.

Vokser på råtnende brød.

Note: Dette er åpenbart en art i slektene kulemugg *Mucor* eller krypemuggsopp *Rhizopus*, der flere arter er mulige. Uten materiale er sikker bestemmelse umulig.

DCCCLXXXIV [884]. *Orchis ustulata* [*Neotinea ustulata*, kruttbrenner, men se note], med udelte knoller; firedelt leppe på nektarsporene med røde punkter; hornet [selve sporen] butt, kronbladene [han sikter nok til øvrige blomsterdekkblad] distinkte [frie].

På norsk *Krutbrønner*.

Vokser sjeldent i det sørlige Norge. Leppen er merket med røde, røde punkter.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Kruttbrenner er ukjent i Norge i dag.

DCCCLXXXV [885]. *Mucor Lichenoides* [*Calicium salicinum*, rødhodenål], flerårig, med sylformete, sorte stilker og linseformete, grå hoder [han sikter til sporesamlinger].

På norsk *Furu-sopp*.

Vokser på bark av furu.

DCCCLXXXVI [886]. *Clavaria Hypoxylon* [*Xylaria hypoxylon*, stubbehorn], forgrenete, flattrøyte horn.

På norsk *Kjørørk-sopp*, *Finger-sopp*, *Hornsopp*.

Vokser i Nidaros [Trondheim] på ved og røtter av trær.

DCCCLXXXVII [887]. *Clavaria coralloides* [*Clavulina coralloides*, kamfingersopp, men se note], med sterkt oppdelte, aggregerte, ulike lange smågrener.

På norsk *Getskjeg-sopp*, *Guult jetskjeg* eller *Guul Koral-sopp*.

Vokser i svært tett skog. Den hvite varieteten er blitt samlet av Herr Doktor Tonning på hans nordlandsreise.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er mye som tyder på at dette dreier seg om gul korallsopp *Ramaria flava* som er den vanligste i tette granskoger. *Ramaria* er en vanskelig slekt som er under utredning. Den hvite varieteten kan heller være hvit kamfingersopp *Clavulina cristata* slik Eckblad & Høiland (1985) antyder.

DCCCLXXXVIII [888]. *Clavaria muscoides* [*Clavulinopsis corniculata*, gul småfingersopp, men se note], med grener med spisse, ulike lange, gule smågrener. På norsk *Green-sopp*, *Mosse-sopp*.
Vokser i skog blant mose.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det dreier seg høyst sannsynlig om grankorallsopp *Ramaria eumorpha* som er den vanligste arten i granskog. Der er imidlertid flere like, nærbeslektede arter.

DCCCLXXXIX [889]. *Mucor crustaceus* [*Botrytis ramosa*, men se note], stilket med fingrete aks [han sikter til konidioforer].
På norsk *Mat-mygel*.
Vokser på matvarer.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er åpenbart mugg av en eller annen art blant penicillinsoppene.

DCCCXC [890]. *Clavaria pistilaris* [*Clavariadelphus pistillaris*, stor klubbesopp, men se note], med meget enkelt, klubbeformet [fruktlegeme].
På norsk *Klub-sopp* (*kølle-sopp*) [...] eller *Simpel klub-sopp*, *Sletklubba*.
Vokser i skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er mulig som Eckblad & Høiland (1985) antyder at dette er stor klubbesopp. Det er nok mer sannsynlig at det dreier seg om den vanligere liten klubbesopp *Clavariadelphus ligula*.

DCCCXCI [891]. *Sisymbrium sylvestre* [*Rorippa sylvestris*, veikarse, men se note], med tilbakeslåtte, avlangt ovale skulper og avlange, sagtannede blad.
På norsk *Skou-sennep*.
Vokser ved havet, uvanlig. Jevnfør nr. 850 *Sisymbrium islandicum*? Oeder fl. dan. VII, plansje 409, som er denne.

Note: Belegget i herbariet synes å være brønnkarse *Rorippa palustris* (skulper mangler).

DCCCXCII [892]. *Sisymbrium amphibium* [*Rorippa amphibia*, vasskarse, men se note], med tilbakeslåtte skulper og avlangt ovale, finnete, sagtannede blad.
På norsk *Vass-sennep*.

Vokser her og der i vann.

Note: Belegget i herbariet synes å være riktig bestemt. Vasskarse er ikke hjemmehørende i Norge og er funnet bare noen få ganger på ballast. Belegget stammer neppe fra Norge.

DCCCXCIII [893]. *Sisymbrium Nasturtium* [*Nasturtium officinale*, engelskkarse, men se note], med tilbakeslåtte skulper, finnete blad som har nærmest hjerteformete småblad.

På norsk *Kiell-karse*.

Vokser ved bekker og kilder i det sørlige Norge ifølge Ramus, men jeg tror den er sjelden. Planten er utmerket mot skjørbuk, vattersott og brystplager. Den blir ofte sammenblandet med *Cardamine amara* [bekkekarse].

Note: Engelskkarse er ikke viltvoksende i Norge, men forviller seg fra dyrkning. Sannsynligvis har Gunnerus ikke hatt noe eget eksemplar, men fører den opp pga. Ramus. Beskrivelsen synes å stemme ganske godt. Vokser vilt i Europa og dyrkes som grønnsak, bl.a. i Storbritannia, under navnet «Water-cress».

DCCCXCIV [894]. *Agaricus umbelliferus* [*Lichenomphalia umbellifera*, torvnavlesopp, men se note], stilket med hinnetynn, foldet hatt og skiver som er bredest nederst.

[På norsk] *Klarsopp*, *Qviitsopp*, *Paresollsopp*.

I skogen om høsten.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men Gunnerus hadde sikkert ikke torvnavlesopp, som ikke er en skogsart og stemmer dårlig med beskrivelsen. Den hinnetynne hatten tyder mest på en seigsopp *Marasmius* eller hettesopp *Mycena* slik også Eckblad & Høiland (1985) påpeker.

DCCCXCV [895]. *Agaricus androsaceus* [*Gymnopus androsaceus*, lyngseigsopp], stilket, hvit med hinnetynn, foldet hatt og svarte stilker.

På norsk *Barsopp*, *Haarsopp*, *Dværagsopp*.

På avfalne blad av furu [furunåler].

Note: I herbariet, som et hederlig unntak, finnes et belegg som bekrefter identiteten av soppen.

DCCCXCVI [896]. *Agaricus piperatus* [*Lactarius piperatus*, hvit pepperriske, men se note], stilket med nærmest flat hatt med nedbøyde kanter og melkesaft, skivene er blekt kjøttfarget [svakt rosa].

Populært kalt *Pepperling*.

Vokser her og der i skog, for eksempel i skogen ved gården Tunga nær Nidaros [Trondheim].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er grunn til å tro at i alle fall eksemplaret fra Tunga ikke var hvit pepperriske, som ikke er kjent så langt nord og er knyttet til edelløvskog. Fargen på skivene tyder på at han kan ha hatt et blekt eksemplar av skjegggriske *Lactarius torminosus*.

DCCCXCVII [897]. *Agaricus exstinctorius* [*Macrolepiota procera*, stor parasollsopp, men se note], stilket, hatt klokkeformet, hvitaktig, frynset, skiver snøhvite, stilken nærmest knollet, sylformet [avsmalnende], naken [uten skjell]. På norsk *Knylsopp*, og var. β Linné i fl. lapp. nr. 480, har navnet *Langbeen-sopp*, *Langbeen Rise*.

I skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er ikke sikkert at Gunnerus hadde noe, siden han ikke angir mer eksakt voksested. Hvis han har sett den i sitt bispedømme, dreier det seg nok, som allerede påpekt av Eckblad & Høiland (1985), om den nærbeslektete rødne parasollsopp *Chlorophyllum rhacodes* som finnes i granskog i Midt-Norge. I motsetning til stor parasollsopp har den ikke skjell på stilken, slik Gunnerus angir.

DCCCXCVIII [898]. *Agaricus mammosus* [*Entoloma hebes*, men se note], stilket med konveks, tilspisset, grå hatt og konvekse grå, krusete skiver, stilk naken. [På norsk] *Tursopp*.

I skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det hadde vært nødvendig for å bestemme en art i den vanskelige gruppen av rødskivesopp som dette antakelig er.

DCCCXCIX [899] *Agaricus separatus* [*Panaeolus semiovatus*, gjødselringsopp, men se note], stilket hatt med glatte, blågrønne og svartnende, adskilte skiver, stilken er knollet med hylster.

[På norsk] *Svart-sopp*, *Loshoue*.

Her og der i skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gjødselringsopp er ikke noen skogsart, og dette sammen med fargeangivelsen på hatten tyder mest på at han mener irrgønn kragesopp *Stropharia aeruginosa*.

DCCCC [900]. *Agaricus equestris* [*Tricholoma equestre*, riddermusserong], stilket med blek hatt som er gulstripet i stjernermonster, skivene er gule.

[På norsk] *Stjernesopp*, *Svovelsopp*. I skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus angir ikke hvor han hadde den fra i Norge, men beskrivelsen sannsynliggjør identiteten.

DCCCCI [901]. *Agaricus violaceus* [*Cortinarius violaceus*, mørkfiolett slørsopp, men se note], stilket med oppsprukket hatt og fiolette, småhårete kanter, med stilker som er blånende og har rødbrun ull [slør].

[På norsk] *Blaasopp*, *Fioletsopp*, *Løen Sopp*.

I skog ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus siterer denne etter Strøm, og det er utvilsomt en slørsopp. Det finnes flere arter fiolette slørsopp, og det er vanskelig å si hvilken dette er.

DCCCCII [902]. *Agaricus integer* [*Russula integra*, mandelkremle, men se note], stilket med skiver som er jevnstore overalt.

På norsk *Tørsopp*, *Jævnstopp*, *Ekornsopp*.

I skog. Ekorn er ofte glad i var β Linné “pileo plano sanguineo» [med blodfargete, flate hatter] som tørkes rundt omkring i Finnmark hvor den nyttes som lokkemiddel på snarer til å fange ekornene. Jevnfør fl. lapp. s. 367.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er nok en eller flere røde kremler, og nokså sikkert ikke mandelkremle, i alle fall ikke i Finnmark. Eckblad & Høiland (1985) antyder at det kunne være giftkremle *Russula emetica* eller storkremle *Russula paludosa*.

DCCCCIII [903]. *Agaricus viscidus* [*Chroogomphus rutilus*, rabarbrasopp], stilket med rødneende, mørk og klissen hatt og brunrøde skiver.

[På norsk] *Kleimsopp*, *Sliimsopp*, *Røhatt*.

I skog ifølge Strøm.

DCCCCIV [904]. *Boletus luteus* [*Suillus luteus*, smørsopp], stilket med puteformet, ganske klissen hatt og runde, konvekse, meget gule porer, stilkene er hvitaktige.

[På norsk] *Matsopp*.

I skog, av og til sammen med *Boletus bovinus* [*Suillus bovinus*, seig kusopp]. Er som *bovinus* spiselig og meget smakfull ifølge Müller.

DCCCCV [905]. *Boletus perennis* [*Coltricia perennis*, sandkjuke], stilket, flerårig, hatt som er flat på begge sider.

På norsk *Trollsopp*, *Raatsopp*.

Her og der i skog.

DCCCCVI [906]. *Agaricus alneus* [*Schizophyllum commune*, kløyvsopp], uten stilk, gaffeldelte skiver, puteformet.

På norsk *Oldersopp*.

På *Betula Alnus* [or].

Note: Denne så vel som nr. 907 er nok ikke fra Nidaros bispedømme siden de stort sett er sørlige. Det er usikkert om Gunnerus så noe norsk materiale i det hele tatt.

DCCCCVII [907]. *Agaricus quercinus* [*Daedalea quercina*, eikemusling], uten stilk med labyrintaktige skiver.

[På norsk] *Eeksopp*.

På eik.

Note: Se foregående art.

DCCCCVIII [908]. *Byssus Flos aquae* [*Aphanizomenon flos-aquae*, vannblomst], med, fjæraktige, flytende tråder.

På norsk *Vass-* eller *Vatn-blom*, *Fiskglunga*, *Wassmjøl*, *Sjø-skind*.

I grunne vann.

DCCCCIX [909]. *Byssus saxatilis* [se note], puteaktige, grå [thalli] som dekker steiner

På norsk *Steenblom*, *Skardacke*, *Askegraa Haursvamp*.

På stein og berg, vanlig.

Note: Linnés bevarte materiale inneholder ikke noe vegetabilsk og kan antakelig føres til mineralutfelling. Slik er det kanskje også med Gunnerus som ikke har noe belegg. Han har neppe studert materialet nærmere.

DCCCCX [910]. *Byssus velutina* [*Pogonatum aloides*, kystkrukkemose, men se note], trådformet, grønn.

[På norsk] *Tuftdæcke*.

På jord om våren etter snøsmelting.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Navnet er faktisk en mose, jf. Jarvis (2007). Linné hadde en uklar anvendelse av dette navnet.

DCCCCXI [911]. *Byssus candelaris* [*Chrysothrix candelaris*], puteaktig, gul, voksende på ved.

[På norsk] *Guublick*.

Vokser på vegger, tak og bark av tre.

Note: Dette er en lav, jf. Jørgensen & al. (1994).

Litteratur

Jørgensen, P.M., James, P.W. & Jarvis, C.E. 1994. Linnaean lichen names and their typification. – Botanical Journal of the Linnaean Society 115: 261–405.

DCCCCXII [912]. *Byssus phosphorea* [*Terana caerulea*, indigobarksopp], ullaktig, fiolett, voksende på ved.
På norsk som på svensk *Ugleved*.
Vokser på ved.

Note: Dette er en alge, jf. Jarvis (2007). Det er uklart hva Gunnerus mente.

Litteratur

Jarvis, C. 2007. Order out of chaos. Linnaean plant names and their types. – The Linnaean Society of London, The Natural History Museum, London. 1016 s.

DCCCCXIII [913]. *Byssus botryoides* [sterilt thallus av *Lichenomphalia umbellifera*, se note], puteaktig grønn.
[På norsk] *Grønsopp*, *Urtepott-sopp*.
På jord på skyggete og fuktige steder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Utfra den knappe, svært generelle beskrivelsen er det umulig å si om Gunnerus hadde et slikt sterilt lichenisert thallus.

DCCCCXIV [914]. *Byssus lactea* [se note], puteaktig skorpeformet, svært hvitt [thallus]
På norsk *Mjølskorpa*, *Mossa-Kalk*.
På mose.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Linné selv var så uklar at navnet hans er blitt forkastet.

DCCCCXV [915]. *Aethusa Cynapium* [*Aethusa cynapium*, hundepersille]. [Ingen beskrivelse.]
På norsk *Vill persille*, *Hunde-persille*.
Blant grønnsaker. Giftplante.

DCCCCXVI [916]. *Agrostis Spica venti* [*Apera spica-venti*, åkerkvein], de ytre kronblad [han sikter til yttragner] har rette, strittende, svært lange snerp, toppen er utslått.
På norsk *Aaker-kjøsa*, *Rug-kjøsa*, *Langkjøsa*, *Vær-ax*. I rugåkre.

DCCCCXVII [917]. *Aira alpina* [*Deschampsia alpina*, fjellbunke, men se note], med sylformete blad og tett topp; småaksene er håret ved basis og har snerp, snerpene er korte.

[På norsk] *Fjell-bonke*.

På Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Siden Gunnerus ikke nevner ynglekneppene, det mest karakteristiske trekket ved arten, er det tvilsomt om det er fjellbunke han refererer til.

DCCCCXVIII [918]. *Aira canescens* [*Corynephorus canescens*, sandskjegg, men se note], med bustaktige blad som øverst er spadeliknende [har oppblåste bladslirer], toppens indre deler er tildekket [tett].

På norsk *Bleek-bunke*, *Floubunke*, *Flugsandsbunke*.

På Sunnmøre ifølge Strøm. Tjener til å dempe flygesand. Act. holm. året 1766.

Note: Sandskjegg er bare funnet i det aller sørligste Norge, og er ikke kjent fra sanddyner på Sunnmøre, se Jørgensen & Fremstad (2012).

DCCCCXIX [919]. *Arenaria rubra* [*Spergularia rubra*, tunbendel, men se note], med trådformete blad og slireformete, hinneaktige øreblad.

På norsk *Rø-* eller *Blaa-norell*.

Vokser i det sørligste Norge ifølge Ramus, likeledes var. β *maritima* på stranden på øyer på Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Tunbendel (en fremmed skrotemarksart) fantes neppe på Sunnmøre på Gunnerus' tid. Han (og Strøm) forveksler nok tunbendel med saltbendel *Spergularia salina* eller havbendel *Spergularia media*; begge vokser på strender. Det eldste kjente belegget av tunbendel fra Sør-Norge er fra 1820–30-årene, så Ramus' opplysning er også tvilsom.

DCCCCXX [920]. *Avena flavescens* [*Trisetum flavescens*, gullhavre], løs topp; treblomstrete, korte begre [han sikter til ytteragner]; småaks overalt med snerp.

På norsk *Gull-havre*.

På Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er nærliggende å anta at Strøm og Gunnerus forveksler gullhavre med ett eller flere andre toppgress med lange snerp i småaksene.

DCCCCXXI [921]. *Carex arenaria* [*Carex arenaria*, sandstarr], sammensatte aks, småaksene er tokjønnete; de nederste ganske spredt med lengre støtteblad; strået er trekantet.

På norsk *Sandstar*, *Krypstar*, *europæisk Sassaparil*.

På Sunnmøre ifølge Strøm. Anvendes for å dempe flygesand. Kan erstatte røtter av sassaparilla [i.e. *Aralia nudicaulis*] ifølge Gleditsch i *histoire de l'acad. roy. des sc. & des b.* l. år 1767, b. 24, Berlin 1770.

DCCCCXXII [922]. *Carex loliacea* [*Carex loliacea*, nubbestarr, men se note], med nærmest ovale, sittende, spredte, tokjønnete småaks; kapslene [han sikter nok til fruktgjemmene] er ovale og runde, sprikende og med snerp [han sikter nok til kort støtteblad].

På norsk *Skiak-star*.

På Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen kan for så vidt passe på arten, men nubbestarr er østlig og fra Vestlandet bare kjent fra Lærdal i Sogn og Fjordane.

DCCCCXXIII [923]. *Carex pallescens* [*Carex pallescens*, bleikstarr], med hengende småaks, de hannlige opprette; de hunnlige runde og taklagde; kapslene [han sikter nok til fruktgjemmene] er tettsittende og butte.

På norsk *Bleek-star*.

Her og der i sumper.

Note: Gunnerus har nok misforstått artens økologi; bleikstarr vokser vanligvis ikke i sumper eller våt mark.

DCCCCXXIV [924]. *Chenopodium urbicum* [*Oxybasis urbica*, bymelde], med triangulære, svakt tannete blad, opprette, tette klaser; opprette stengler som sitter nær hverandre.

På norsk *Toft-melle*, *Bymelle*.

Her og der i hager, ved veier og byer.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Bymelde er en sjelden, fremmed art og kan lett forveksles med andre melde-arter. Vi vet ikke om det var bymelde Gunnerus fant, men den var nok vanligere på Gunnerus' tid.

DCCCCXXV [925]. *Chenopodium vulvaria* [*Chenopodium vulvaria*, sildemelde], med hele, rombeformete til ovale blad; blomster i nøster i bladhjørnene.

På norsk *Stinkmelle*.

I det sørlige Norge ifølge Ramus. Planten virker mot hysteri.

Note: Belegget i herbariet er så dårlig at det knapt kan bestemmes. Sildemelde (navnet antyder lukten på planten) er en sjelden, fremmed art som var vanligere i Norge på Gunnerus' tid.

DXXXXVI [feilnummerert 546, skal være 926]. *Herniaria (glabra)* [*Herniaria glabra*, brokkurt]. Glatt [uten hår].

På norsk *Brudgras*, *Tusind korn*.

I det sørligste Norge ifølge Ramus. Virker mot brokk, urinveisbesvær og øyelidelser ifølge S. Paulli og Gouan.

DCCCCXXVII [927]. *Conferva elongata* [se note], vokser ved havet [dvs. i strandsonen], trådformet, meget lang, brun, omvekslende forgrenet, med enkle, korte, bleke grener.

På norsk *Langslinka*.

I havet ved Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Det er usikkert hva Linnés art er, men Foslie (1886) mener Gunnerus oppfattet den som strandtagl *Chordaria flagelliformis*.

DCCCCXXVIII [928]. *Conferva omissa* [se note], havvoksende, håraktig, forgrenet, brun.

På norsk *Haarslinka*.

Vokser med foregående ifølge Strøm [dvs. i havet].

Note: Det er usikkert hva Linnés art er, men Foslie (1886) mener at Gunnerus, som bare siterer Strøm, må ha ment grisetangdokke *Polysiphonia lanosa* (kalt *P. fastigiata* av Foslie).

DCCCCXXIX [929]. *Conferva seposita* [se note], havvoksende, leddet, håraktig, meget forgrenet, blek med røde kneledd.

På norsk *Bleek-slinka*.

Vokser med foregående ifølge Strøm [dvs. i havet].

Note: Det er usikkert hva Linnés navn representerer, men Foslie (1886) mener at Gunnerus må ha ment vanlig rekeklo *Ceramium virgatum* (kalt *C. rubrum* av Foslie).

DCCCCXXN [feiltrykk for ...XXX] [930]. *Festuca elatior* [*Schedonorus arundinaceus*, strandsvingel, men se note], sidegrenene vendt til samme side, opprette, agnene delvis med snerp, de ytterste runde.

På norsk *Eng-svingel*, *Trou-svingel*.

Vokser her og der i rike enger. Utmerket fôr til kveg, geiter, får og hester.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er det grunn til å tro at Gunnerus mener engsvingel *Schedonorus pratensis*, selv om han nevner snerp på agnene. Engsvingel kan ha korte snerp på agnene. Strandsvingel vokser i tangvoller og ved grusstrender i det sørligste Norge. Engsvingel er derimot en innført art som

ble sådd ut i enger. Dyrking av slik eng tok i Norge til på 1700-tallet. Derimot er nr. 586. belegg av engsvingel.

DCCCCXXXI [931]. *Galium palustre* [*Galium palustre*, myrmaure], med firbladete kranser, bladene er ovale og ulike, med grener til alle kanter.

På norsk *Myr-mour*, *Dy-mour*.

På sølete steder her og der, også ved Nidaros [Trondheim].

DCCCCXXXII [932]. *Geranium columbinum* [*Geranium columbinum*, steinstorkenebb], med toblomstrete blomsterskaft som er lenger enn bladene; bladene er fem til mangedelte, begrene har en brodd som er glatt.

På norsk *Æjkreflok*.

Vokser på Sunnmøre, sjelden ifølge Strøm.

DCCCCXXXIII [933]. *Filago pyramidata* [*Filago pyramidata*, pyramideullurt, men se note], med gaffelgrenete stengler med femkantete blomster i pyramider i bladhjørnene; de hunnlige i rader.

På norsk *Blodfot-gras*, *Musegras*.

Vokser på Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus hadde nok ikke noen plante siden han bygger på Strøm. Pyramideullurt er en sørlig art som ikke er viltvoksende i Norge, bare funnet tilfeldig på ballast. Strøm må ha forvekslet den med en annen, sannsynligvis åkergråurt *Gnaphalium uliginosum*. Store eksemplarer av den kan også ligne en pyramide.

DCCCCXXXIV [934]. *Holcus odoratus* [*Hierochloë odorata*, marigras], med treblomstrete småaks med snerp; to hannblomster i de tokjønnete småaksene.

På norsk *Marigras*, *Lugtgras*.

På fuktige gressmarker i det sørlige Norge.

DCCCCXXXV [935]. *Juncus filiformis* [*Juncus filiformis*, trådsiv, men se note], med trådformete, nakne [bladløse] strå og hengende blomsterstander på siden.

På norsk *Spinkfrytle*, *Traafrytle*.

På fuktige steder, her og der.

Note: Trådsiv tilhører en gruppe arter som Gunnerus, i likhet med sine samtidige, oppfattet kollektivt. Det eneste eksemplaret i herbariet (nr. 935.1) er sandsiv *Juncus balticus*.

DCCCCXXXVI [936]. *Juncus squarrosus* [*Juncus squarrosus*, heisiv, men se note], med nakne [bladløse] strå, bustaktige blad og nøsteformete hoder uten blad.

På norsk *Børstfrytle*.

På myrlendt mark, torv eller i skog.

Note: Det er merkelig nok bakkefrytle *Luzula multiflora*, som jo har flate blad, også på stråene, som ligger under dette nummeret i herbariet. Beskrivelsen passer derimot på knappsiv *Juncus conglomeratus* som vokser på mange typer fuktig mark, også i fuktig skog hvis den er påvirket av tråkk og beite.

DCCCCXXXVII [937]. *Lamium album* [*Lamium album*, dauvnesle], med hjerteformete, tilspissete, sagtannete blad som er skaftete, kransene med 20 blomster.

På norsk *Qviitdaa*.

Vanlig på dyrket mark. Kokes om våren med grønnsaker.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dauvnesle er i dag vanligst i nedre deler av Østlandet; finnes ellers spredt langs kysten til Kristiansund, der den vokser flere steder. Den kan ha vært mer utbredt i Midt-Norge på Gunnerus' tid.

DCCCCXXXVIII [938]. *Lamium amplexicaule* [*Lamium amplexicaule*, myktvetann], med sittende, butte, stengelomfattende blad som har blomster i hjørnene.

På norsk *Kattøje* eller *Kat-aug*.

Vokser i hager og på åkre.

DCCCCXXXIX [939]. *Lichen ventosus* [*Ophioparma ventosa*, vanlig fokklav], skrovlet, gult [thallus] med røde knøler [han sikter til apothecier].

På norsk *Blaas-mosse*, *Blaas-skjærpe*.

På berg.

DCCCCXL [940]. *Lichen ericetorum* [*Icmadophila ericetorum*, rosenlav], skrovlet, hvitt [thallus] med rosa knøler [han sikter til apothecier]

På norsk *Myrskjærpe*, *Myrmosse*.

På myr og i groper ifølge Oeder, Henrici og Strøm. Om dens bruk se act. stockh. for 1766, s. 332.

DCCCCXLI [941]. *Lichen fagineus* [se note], skrovlet, hvitt [thallus] med hvite, melete knøler [soredier?].

På norsk *Bøkskjærpe*, *Bøkmosse*.

På bøk ifølge Doktor Henrici.

Dauvnesle *Lamium album* (øverst) og myktvetann *Lamium amplexicaule*: to åkerugress som nok hadde bedre levekår i jordbruket på 1700-tallet enn i dag. Foto Eli Fremstad, fra Risør, Aust-Agder og Frosta, Nord-Trøndelag.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Linnés navn er så uklart at det er blitt forkastet. Beskrivelsen lyder som en art i slekten *Pertusaria*. Siden bøk bare er viltvoksende i Sør-Norge, har Henrici sett laven enten på en plantet bøk i Trondheim eller sønnaffjells.

DCCCCXLII [942]. *Lichen calcareus* [*Aspicilia calcarea*], skrovlet, snøhvitt [thallus] med sorte knøler [han sikter til apothecier].
På norsk *Kalkskjærpe*, *Kalkmossa*, *Kalksteen-mossa*, *Runne-Skjærpe* eller *Mosse*.
Her og der på kalkrike steiner.

DCCCCXLIII [943]. *Orchis pyramidalis* [*Anacamptis pyramidalis*, salepsrot, men se note], med udelte knoller, med tohornete nektarsporer og tredelt leppe med hele, jevnstore løber; honningsporene lange og kronblad [han sikter til blomsterdekkblad] nærmest smalt avlange.
På norsk *Sørhuvendel*.
På Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: *Anacamptis pyramidalis* er en sørlig art som ikke er kjent fra Norge. Gunnerus bygger på Strøm, og det er vanskelig bare på grunn av beskrivelsen å si sikkert hva dette kan ha vært.

DCCCCXLIV [944]. *Potamogeton lucens* [*Potamogeton lucens*, blanktjønnaks, men se note], med avlange blad hvis plater løper ned på skaftene.
På norsk *Glinsende Aborgrass*.
På Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Blanktjønnaks er en nokså sjelden, sørlig art som ikke er kjent fra Møre og Romsdal. Gunnerus siterer Strøm sundm. I, s. 119. Der finnes ingen *Potamogeton* som kan tolkes som *P. lucidus*.

DCCCCXLV [945]. *Prenanthes muralis* [*Mycelis muralis*, skogsalat], blomster i grupper av fem, med høvelformede blad.
På norsk *Hængblomster*. På dansk og norsk *Vild latuk*.
På Sunnmøre ifølge Strøm.

DCCCCXLVI [946]. *Salix cinerea* [*Salix cinerea*, gråselje, men se note], med blad som er nærmest sagtannede, ovalt avlange, og temmelig hårete under, ørebladene er todelt hjerteformet.
På norsk *Graavie*, på Sunnmøre *Selje-vie*.
I skog, vanlig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gråselje vokser ikke på Sunnmøre, og Strøms *S. cinerea* var nok ørevier *Salix aurita*, som også har store øreblad (små blad som sitter nederst på bladskafte). På Vestlandet vokser ørevier ofte i åpen, fuktig skog. Ivar Aasen gjorde omtrent 80 år senere samme feilbestemmelse (Lid 1940).

Litteratur

Lid, J. 1940. Ivar Aasens herbarium. – Nytt Magasin for Naturvidenskapene 81: 57–80.

DCCCCXLVII [947]. *Bryum exstinctum* [*Encalypta vulgaris*, småklokkemose, men se note], med opprette støvbærere [han sikter til kapsler] som er avlange, små med vide hetter av samme størrelse. [På norsk] *Sannskrena*. Her og der på sandige steder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det dreier seg neppe om småklokkemose.

DCCCCXLVIII [948]. *Scirpus lacustris* [*Schoenoplectus lacustris*, sjøsivaks], med runde, nakne [bladløse] strå og mange skaftete, ovale aks i spissen. På norsk *Sjøsæv*, *Salsæv*, *Taksæv*, *Busæv*, *Loppe-sæv*. I stillestående vann. Spises av tilvendte kveg, utgjør ikke tilstrekkelig [er utilstrekkelig som] fôr. Er ofte mer enn mannshøy.

DCCCCXLIX [949]. *Senecio sylvaticus* [*Senecio sylvaticus*, bergsvineblom], med tilbakeslåtte kroner og finnete, tannete blad; stenglene er opprette og bærer klaser. På norsk *Skov-korsgrass* eller *Skogkarsa*. På Sunnmøre ifølge Strøm.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen kan stemme med bergsvineblom, men arten er knapt kjent fra Sunnmøre.

DCCCCL [950]. *Senecio jacobaea* [*Jacobaea vulgaris*, landøyda, men se note], med utstrålende kroner [randkroner], finnet til lyreformete blad med flikete fliker; stengel opprett. På norsk *Jacobsgrass*, *Jacobs-korsa*, *Vild Jacobs-stav*. I beiter, iblant også på stranden. Virksom mot sår og ytre byller ifølge Gouan, jevnfør S. Paulli på siterte sted [dvs. dan. s. 257, nr. 107].

Note: Belegg mangler i herbariet. Gunnerus henviser til Strøm, men på Strøms og Gunnerus' tid var landøyda knapt kjent i Norge. Strøm har nok forvekslet landøyda med dikesvineblom *Jacobaea aquatica*, som vokser på Sunnmøre i beitemark og fuktige enger, også i strandnære områder. Se Fremstad (2007).

Litteratur

Fremstad, E. 2007. Landøyda *Senecio jacobaea* erobrer nytt land. – Blyttia 65: 114–120.

DCCCCLI [951]. *Stellaria cerastoides* [*Cerastium cerastoides*, brearve], med avlange blad og blomsterskafter som oftest har to blomster. [På norsk] *Fjellsterne*.

Brearve *Cerastium cerastoides*, uten lokalitet. TRH V-192513 (951.1). Alle Gunnerus' belegg av brearve er slike små enkeltskudd.

Her og der til fjells, men tegnet på Måsøy i Vestfinnmark i året 1767 der den ble samlet i måneden juli. Den siterte avbildning [act. nid. plansje VI, fig. 2 A–C] er i plantens naturlige størrelse, som jeg anser for å være Linnés *Stellaria cerastoides*, men som også selv hos den store Linné er uklart fremstilt. De linnéanske [planter] samsvarer godt med mine, tenk det! Utseendet hos mine er i det hele som hos *Cerastium* og blant disse særlig *Cerastium viscosum* så langt som jeg i dag kjenner denne planten. Men den er ikke mykhåret til klissete, snarere dunhåret eller svakt håret, og bare begrene så vel som blomsterskaftene kan kalles svakt klissete. Grenene er mer eller mindre utbredde og varierer i antall (plansje VI, fig. 2 C, D) og er fingerlange. Bladene er motsatte, avlange eller ovalt-tilspissete, og de er ikke totalt glatte, ei heller mykhårete, men ikke mer enn dunhårete eller svakt korthårete. Kronene er hvite med kronblad som er dobbelt så lange som begeret, mer eller mindre toflikete (innskåret nærmest til midten), altså ikke virkelig todelte. Begebladene mangler en blank hinnekant slik *Cerastium alpinum* har, begge varieteter, både den dunhårete og den glatte, liksom andre *Cerastium*-arter. Der er ti støvbærere, vekselvis større og mindre. Fruktemnet er avlangt med en enkel griffel og et tredelt, tilbakebøyd arr (plansje VI, fig. 2 A og C) og disse forekommer oftest sammenvokste eksakt slik som beskrevet hos *Stellaria* på plansje 92 i den lærde Oeders fl. dan., som den berømte Linné holder for å være den glatte varieteten av hans *Cerastium alpinum* (Tonnings doktorgradsarbeide om rarioribus norv.). Men på denne måten avviker den fra den tregriflete *Stellaria cerastoides* slik som beskrevet i fl. sv. Avviker likeledes fra *Stellaria cerastoides* Linn. ved at dens blomsterskaft er enblomstrete, som hos denne nærmest er toblomstrete, men denne forskjell er antakelig mindre viktig. Blomsterskaftene på siden av mine planter sitter vekselvis i hjørnene av to motsatte, nærmeste linjeformete blad som er svært korte, liksom to armer, fig. 2 A a, b, og disse tilsvare sannsynligvis ørebladene til blomsterskaftene hos Linné i Obs. I b. X av act. societ. reg. scient. hafn. beskrives *Stellaria cerastoides* Linn. med den lærde justitieråd Rottbøll som forfatter, illustrert med et bilde som jeg husker forekommer i et tidligere københavnsk skrift.

Note: Gunnerus kjenner åpenbart denne planten godt og har studert den i detalj. Herbariebelegg bekrefter at han har rett i sin identifikasjon av Linnés art. Brearve er også montert sammen med fjellarve *Cerastium alpinum* på belegg nr. 438.8–9.

DCCCCLII [952]. *Tremella (hemisphaerica)* [se note], halvkuleformet, sparsom. [På norsk] *Sleippryn, Slinka-gryn, Sleipe*. Vokser på strandberg blant algetræder (grønske).

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus fører her opp en alge med henvisning til Strøm I, s. 131, som skriver: «Saaledes bør uden Tvivl de smaa grønne Gryn kaldes, som sidde på Biergene ved Søen og gjøre dem saa slibrige, at

man neppe kan fæste Foden paa dem; hvorfor og dette Slags Væxt kaldes *Sleipe*, item *Grønske*.

DCCCCLIII [953]. *Tremella sphaerica* [se note], kuleformet, hengende, sparsomt utrustet med grønne korn.

[Uten norske navn.]

Vokser blant algetråder i havet, hengende ifølge Strøm. Geléaktig, i størrelse av små plommer ifølge Strøm. Jeg har ikke sett den, derfor har jeg ikke kunnet bestemme den. Bør sannsynligvis heller føres til *Ulva* enn til *Tremella*. Skjelvende [geléaktig]. Jevnfør *Ulva granulata* nr. 878.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus har sikkert rett i at dette er en alge, men neppe en *Ulva* slik slekten oppfattes i dag. Arten han vil at vi skal jevnføre med er en *Botrydium*. Strøm I, s. 131 angir voksestedet slik: «Den sees her hængende under Confervis i Søen;»

DCCCCLIV [954]. *Veronica agrestis* [*Veronica agrestis*, åkerveronika], med enkeltsittende blomster, blad hjerteformete, innskårne på korte skaft.

[På norsk] *Aaker-flesme*.

Vokser i hager og på åkre; vanlig på Sunnmøre ifølge Strøm.

DCCCCLV [955]. *Ulva intestinalis* [*Ulva intestinalis*, tarmgrønske, men se note], rørformet, enkel.

På norsk *Tarmsøll*.

Vokser i vårt hav her og der, for eksempel i Finnmark, hvor den iblant blir funnet oppkastet på stranden. Av en alens lengde og i tykkelse iblant som en gåsefjær eller en mindre finger.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Siden dette er en kritisk slekt og lokalitetsbeskrivelsen passer heller dårlig for denne arten, er identiteten usikker.

DCCCCLVI [956]. *Ulva compressa* [*Enteromorpha compressa*, greinet tarmgrønske, men se note], rørformet, forgrenet, sammentrykket.

[På norsk] *Sliim*, *Søslim*, *Bergsliim*, *Sliimsøl*.

Her og der i vårt hav.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Siden dette er en kritisk slekt og lokalitetsbeskrivelsen passer heller dårlig for denne arten, er identiteten usikker. Greinet tarmgrønske vokser bl.a. i dammer på svaberg (littoralbassenger).

DCCCCLVII [957]. *Ulva linza* [*Ulva linza*, rysjegrønske, men se note], avlang, blæreaktig.

[På norsk] *Næcksøll*.

Kan iblant sees på havstrender.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Siden dette er en kritisk slekt og lokalitetsbeskrivelsen passer heller dårlig for arten, er identiteten usikker.

DCCCCLVIII [958]. *Ulva lactuca* [*Ulva lactuca*, havsalat], håndformet, med sideskudd, hinneaktig, nederst med smale utvekster.

På norsk *Irrsøll*, *Lactuk-søll*, *Mossa-søll*.

Vokser på berg i havet som også bevitnet [i de siterte skrifter].

Av denne gjør man i det nordlige Skottland en suppe som brukes til mat. Den er også gunstig for å behandle gikt ifølge Sibbald.

DCCCCLIX [959]. *Ulva umbilicaris* [*Porphyra umbilicalis*, vanlig fjærehinne], flatt, øreformet, skjoldaktig, sittende, skinnliknende [thallus].

[Uten norske navn.]

Vokser i det nordlige hav, for eksempel ved Lødingen i Nordlandene.

DCCCCLX [960]. *Convolvulus sepium* [*Calystegia sepium*, strandvindel], med pilformete blad, tvert avkuttet nederst og firkantete, enblomstrete blomsterskaft.

På norsk *Gjærsvinda*, *Vild spinat*, *Skogsvinnel*.

På strender i det sørligste Norge, sjelden.

Kystblåstjerne *Tractema verna*, planten som Gunnerus mistenkte kunne være feilbestemt som perleblom. Foto Eli Fremstad, dyrket plante i Arboretet og Botanisk hage, Milde i Bergen.

DCCCCLXI [961]. *Hyacinthus racemosus* [*Muscari neglectum*, klaseperleblom (jf. Jarvis 2007: 578), og se note], med en oval krone sittende i toppen, blad slappe.

På norsk *Norsk Hyacint*.

Vokser på neset Skarvenyken på øya Bremanger på Sunnmøre [Nordfjord i Sogn og Fjordane] ifølge den ærverdige Herr [Jens Andreas] Krogh, hvilket den ærverdige Herr Strøm har bekreftet i brev rettet til meg. Et eksemplar er sendt meg, men det er ufullstendig. Hvis planten blir funnet igjen, bør det undersøkes om den tilhører denne arten, eller om den heller bør føres til *Scilla bifolia* [tyrkerblåstjerne] nr. 1068.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er helt usannsynlig at det var en perleblom, som da måtte ha vært en forvillet hageplante. Det er det ikke rimelig å tro, etter som funnstedet ligger langt fra bebyggelse. Gunnerus er nok nærmere sannheten når han antar at det kunne være *Scilla bifolia* (senere identifisert som *Scilla verna*, jf. Fægri 1960) som han under nr. 1068 angir finnes på Færøyene. I dag kalles arten kystblåstjerne *Tractema verna*. Den har sin norske hovedforekomst sør for Bremanger, der den aldri er blitt gjenfunnet. Se Jørgensen & Fremstad (2012).

Litteratur

Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian plants. I. The coast plants. Univ. Bergen Skr. 26.

Jarvis, C. 2007. Order out of chaos. Linnaean plant names and their types. – The Linnaean Society of London, The Natural History Museum, London. 1016 s.

DCCCCLXII [962]. *Ophrys linifolia* [se note], med nærmest runde knoller, nakent [bladløst] blomsterskaft, avlange blad, hel leppe og de bakerste kronbladene [han sikter til blomsterdekkblad] lineære.

[På norsk] *Briiskurrel*.

Vokser på myr i Nordlandene.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er meget uklart hva Gunnerus kan ha ment, også fordi teksten inneholder feiltrykk. På det siterte stedet i *Systema naturae* er epitetet *linifolia* feiltrykk for det korrekte *lilifolia*, og det gjelder en amerikansk art. På det siterte stedet i *Flora Svecica* heter arten *Ophrys latifolia* som er knottblom *Mictostylis monophyllos*. Den er ikke er kjent nord for Dovre.

DCCCCLXIII [963]. *Ophrys nidus-avis* [*Neottia nidus-avis*, fuglereir], knoller i trevlete knipper, stengel med slirer, nektarleppen todelt.

[På norsk] *Lundkurl*.

Vokser i lunder, for eksempel i Snåsa sogn.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus er den eneste gjennom tidene som angivelig har sett fuglereir i Snåsa. Beskrivelsen av planten stemmer, så det er ikke grunn til å tro at han har bestemt feil. Gunnerus' opplysning ble trukket i tvil av Fægri (1960), noe vi nå ikke synes det er grunn til. Arten er senere funnet flere steder i Nord-Trøndelag og i Nordland. Se Jørgensen & Fremstad (2012).

Litteratur

Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian plants. I. The coast plants. Univ. Bergen Skr. 26.

DCCCCLXIV [964]. *Agrostis pumila* [*Agrostis capillaris*, engkvein], med nærmest hengende topp uten snerp; strå i knipper, opprette.

[På norsk] *Vesselkjøsa*.

Vokser i myr.

DCCCCLXV [965]. *Ophrys paludosa* [*Hammarbya paludosa*, myggblomst], med nærmest runde knoller; femkantet, nærmest naken [bladløs] stengel; bladene er ru på spissen [har yngleknopper]; leppen hel.

[På norsk] *Myrkurl*.

I fuktig myr, her og der.

DCCCCLXVI [966]. *Carlina vulgaris* [*Carlina vulgaris*, stjernetistel, men se note], med flerblomstrete skaft som bærer halvskjermer; blomstene sitter i spissen, de hvite begrene [han sikter nok til kurvdekkbladene] er utstrålende.

[På norsk] *Bergtistel*, *Evertistel*.

Vokser på tørre, solfylte steder i skog. De små hodene er kjøttfulle (med blomster, begre [han sikter til kurvdekket] og hunnlige deler) og spiselige. Gesner descr. mont. fracti, s. 63.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus kjente neppe denne sørøstlige arten.

DCCCCLXVII [967]. *Ophrys insectifera (myodes)* [*Ophrys insectifera*, flueblom], med nærmest runde knoller, stengel med blad, svakt femdelt leppe [den er bare innbuktet på midten]. Se også vår plansje V, fig. 1 og 2.

På norsk som på svensk *Flueblomster*.

Vokser i Bergsåsen og også i Støvråsen i sognet Snåsa i Nidaros stift, rikelig, der den ble samlet blomstrende 18. juli dette år [1769 ifølge herbariet]. Leppen og de to indre nærmest håraktige kronbladene [han sikter til blomsterdekkbladene], eller hettehornet, er rødsvart, mens de øvrige tre kronbladene er svakt grønne.

DCCCCLXVIII [968]. *Phaca alpina* [*Astragalus frigidus*, gulmjelt], stengel opprett og glatt; belger avlange, oppblåste og svakt hårete.

På norsk *Guul Væle*.

I fjellet på Dovre, som populært kalles Dovrefjell, hvorfra den ble medbrakt av den berømte N. K. [Niels Krog] Bredal, sekretær i Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab og borgermester i Nidaros [Trondheim].

DCCCCLXIX [969]. *Fontinalis minor* [*Clinclidotus fontinaloides*, strykmose, men se note], med ovalt avlange, spisse blad i tre rader, her og der doble, med støvbærerne [han sikter til kapsler] på enden. Se også vår plansje III, fig. 2.

[På norsk] *Lønkemossa*.

Vokser i elven ved Holum ved den innsjøen nær Snåsa som populært kalles Snåsavannet, der den ble funnet den 21. juli 1769 uten frukter, men fremfor alt på grunn av bladene som her og der har groknopper, har jeg ført den til denne planten [*Fontinalis minor*] heller enn til en annen *Fontinalis*-art. Om dens økonomiske og medisinske bruk opplyser den lærde Linné i fl. sv. nr. 961 under *Fontinalis antipyretica*.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Hagen (1898) bekrefter mistanken som Gunnerus selv synes å ha, at hans eksemplar som er illustrert i floraen (del 2, plansje III, fig. 2), ikke er annet enn en liten kjølelvemose *Fontinalis antipyretica*, som Gunnerus behandler som nr. 986.

DCCCCLXX [970]. *Serapias latifolia* [*Epipactis helleborine*, breiflangre, men se note], med trevlete knoller, ovale, stengelomfattende blad og hengende blomster. [På norsk] *Bredflangre* eller *Flangre*.

Vokser på Bergsåsen og for øvrig i sognet Snåsa. Kronbladene [han sikter til blomsterdekkbladene] er samtlige ovale til ovalt tilspissede og nærmest like [lange]; nektarsporenes lepper [nedre dekkblad] er meget kortere, hjerteformete med kruset kant og med folder på oversiden. Disse så vel som sistnevnte er mettet purpurfarget, mens støvbærerne [han sikter til gynostemiet] er hvitt til gulaktig. Blomstrer i måneden juli, forøvrig fremstilt i vår plansje V, fig. 3–6 hvor de to første fremstiller planten og blomst i naturlig størrelse; de to følgende også blomsten studert ved hjelp av et Cuffs mikroskop. Se Linn. mant. b. II, s. 490.

Note: Herbariet viser det beskrivelsen antyder: det dreier seg om den nærbeslektede rødflangre *Epipactis atrorubens*. Se del 2, plansje V, fig. 3–6.

DCCCCLXXI [971]. *Fucus norvegicus* [*Chondrus crispus*, krusflik, se note], med flatt, nesten lineært, gaffelgrenet thallus med avrundete spisser som er innrullede, sprikende og rød.

[På norsk] *Rødtang*.

Vokser i vårt hav. Når den tørkes gulner den, ellers beholder den sin røde grunnfarge. Se plansje III, fig. 4. På sett og vis skulle den kunne føres til *Fucus divaricatus*, men om jeg ikke tar feil, er den skilt fra denne som art. Forøvrig ser den ut som en ung *Fucus*, slik at det ikke er klart om den er en art som skiller seg ut fra de andre kjente artene, eller ikke.

Dette ørlille eksemplaret uten lokalitet er holotype for *Fucus norvegicus*, nå kjent som krusflik *Chondrus crispus*, se Jørgensen (2012a). TRH Algae Type-971.1.

Note: Gunnerus er tydelig usikker i sin sak, men beskriver likevel en ny art, og denne ble lenge oppfattet som *Gymnogongrus norvegicus* inntil Foslie (1886) oppklarte saken. Han lot den store svenske eksperten J. Agardh studere det bevarte eksemplaret mikroskopisk og fikk fastsatt identiteten til å være krusflik, en bestemmelse som er bekreftet av senere algeforskere.

DCCCCLXXIII [973, feilnummerert] [972] *Fucus pectinatus* [*Ptilota serrata*, tidligere *P. pectinata*], med flate thalli som er sterkt oppdelt øverst, de ytterste smågrenene er enkelfinnete; finnene er hele, linjeformete til avlange og spisse. Se plansje II, fig. 8 [se figur neste side].

På norsk *Drougfjær*, *Siølyng*.

Vokser her og der i Nordlandene, hvor jeg har mange eksemplarer fra. De øvre finnene er mindre. Hele algen er rødfarget. Det er klart at denne skiller seg meget fra *Fucus plumosus* Linn. som min *ptilotus* er en varietet av, som jeg har vist på plansjen. Kanskje skiller den seg fra denne art [*Fucus plumosus*]. Jeg tror *Fucus sericeus* Gmelin fuc. 149 plansje 15, fig. 3 bør føres hit, som kan skilles fra *Fucus plumosus* Linn.

Note: Gunnerus beskriver her en ny art. Herbariet inneholder tre belegg. Siden det er usikkert om han hadde dem ved beskrivelsen, er plansje II, fig. 8 valgt som lectotype med nr. 972.2 som epitype (Jørgensen 2012a).

DCCCCLXXIII [973]. *Lichen normöricus* [*Cornicularia normoerica*, nordmørslav], buskaktig til trådformet, kompakt, svart, delvis blank, grenene er fra butte til spisse med grener som nærmest er trådfine, sprø, sterkt forgrenete og sammenfiltete. Se plansje II, fig. 9–14 [se figur s. 347].

På norsk *Nordmørsmosse*.

Vokser her og der på stein på Nordmøre hvorfra den ærverdige Herr Hil. [Eilert] Hag. [Hagerup] Kjempe (hvis tidlige død er dypt å beklage) har sendt meg den. Apothecier av samme farge [som thallus] delvis endestilte, se plansje II, fig. 10, 12, delvis i hjørner, fig. 13. Det er klart at denne nye arten av lav er forskjellig fra andre arter i S. N. av Linné.

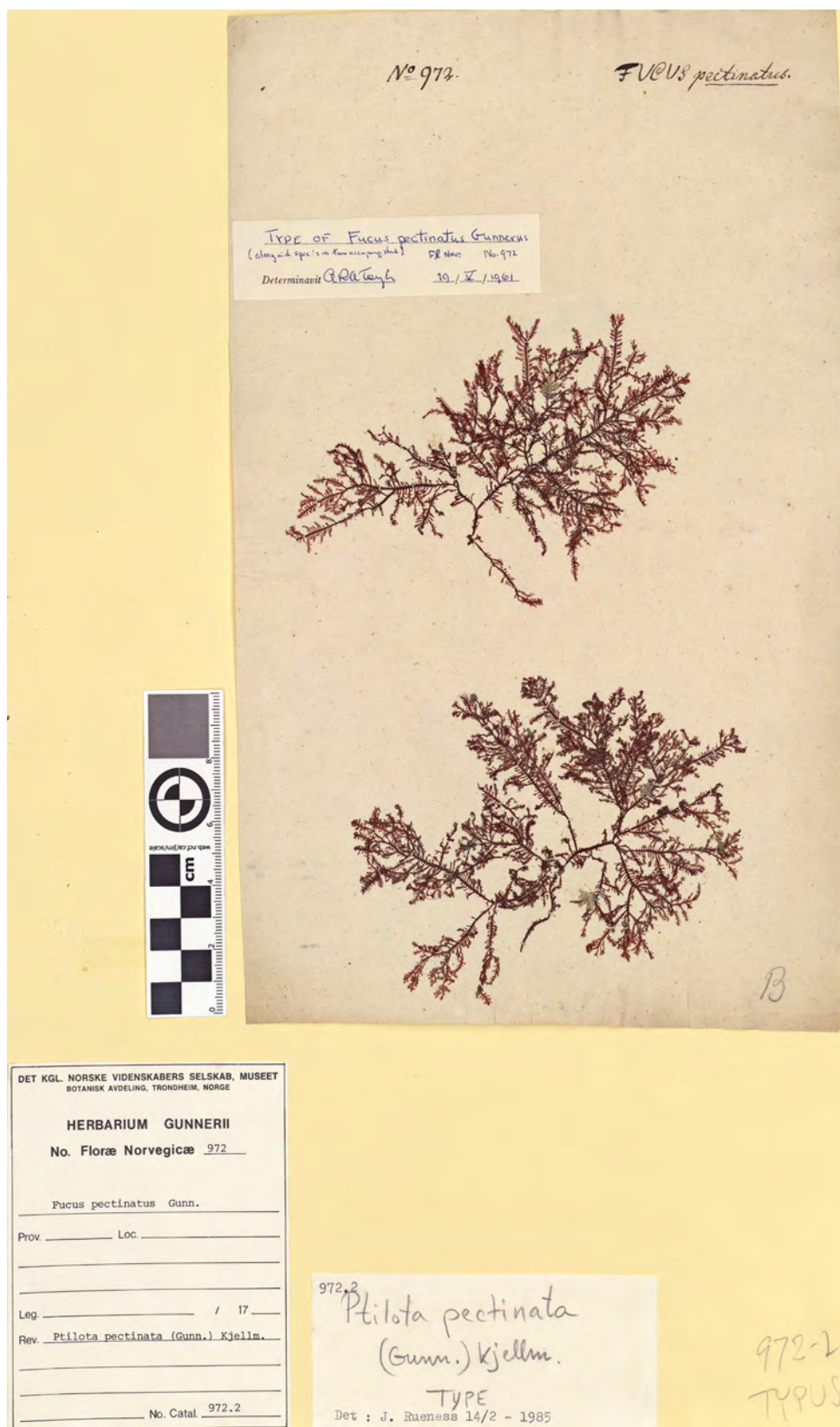
Note: Gunnerus beskriver her en ny lav som er svært karakteristisk for regionen. Den er én av hans nye arter som har stått seg til vår tid. Nordmørslav regnes nå til slekten *Cornicularia* og er typeart for denne slekten.

DCCCCLXXIV [974]. *Lichen gyrosus* [*Lathagrium cristatum*, fingerglye, men se note], geléaktig, med vertikale thalli med ujevne kanter oppå med tette puter som er elegant oppsnurret. Apotheciene sitter på kantene og er spadeformete.

På norsk *Kringelmosse*.

Vokser her og der i skygge. Samlet av den ærverdige Herr Borchgrewinck, og noen ganger av meg.

Epitype for *Fucus pectinatus*. Algae
Type-972.2 (Jørgensen 2012a).

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Degelius (1954) synes det er vanskelig å tolke Oeders illustrasjon i *Flora Danica* (plansje 463, som Gunnerus refererer til), og det er hans beskrivelse Gunnerus har brukt ved bestemmelsen og anvendt ordrett.

Litteratur

Degelius, G. 1954. The lichen genus *Collema* in Europe. – *Symb. Bot. Upsal.* 13–2. 499 s.

Nordmørslav *Cornicularia normoerica*, uten lokalitet. Disse små bitene er holotype for slekten *Cornicularia* og arten *C. normoerica*. TRH L-650002 (973.1). Foto Einar Timdal.

DCCCCLXXV [975]. *Fucus vindicatus cartilagineus* [*Ptilota gunneri*, draugfjær, men se note], nærmest rundt, farget thallus som er oppdelt øverst, med spredte primærgrener som er nærmest horisontale nederst, de øverste svært korte, de ytterste finnene er ytterst små. Se plansje III, fig. 5 [som bærer påskriften *Fucus cartilagineus*]. *Lithoxylum gemmiferum* med svært oppdelte thalli og de øverste grenene med knuter. Kniphof orig. cent. I (selv om knutene på de ytterste grenene mangler på mine eksemplar).

På norsk *Norlandsk Tang*, *Horntang*.

Vokser i havet ved Nordlandene. Fargen er rød, hvilket dog her og der på tørkede eksemplar nærmer seg gulaktig. Den berømte Kniphof anser at denne *Fucus*

sannsynligvis bør føres til *Gorgonia* Linn. Men den er ikke hornaktig hvis man ikke kan si at alle, eller iallfall mange tørkede fucuser, og spesielt de som er bruskaktige. Den har ikke de sidestilte porene til *Gorgonia*, ei heller dennes tydelige bark ved basis. Til *Alcyonia* eller andre Zoophyta kan den i enda mindre grad føres. P.S. Fra flere ferske eksemplar av denne som er sammenbrakt er det tilstrekkelig klart at den ikke er mulig å skille fra *Fucus cartilagineus* Linn. Se nr. 864 og vår plansje III, fig. 5.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus har hatt betydelige problem med denne, og har forandret mening fortløpende om dens status, selv om han med rette har skilt den fra de korallene han nevner. I manuskriptet til floraen regner han den som en egen art *Fucus vindicatus*. Vi mistenker at da han oppdaget hvor vanskelig den var å skille fra *Fucus cartilagineus*, har han forsøkt å beholde den som en varietet, men at det oppstod en misforståelse da boken ble trykket etter hans død, og at de to epitetene da ble ombyttet.

DCCCCLXXVI [976]. *Polypodium aculeatum* [*Polystichum aculeatum*, falkebregne, men se note], med dobbelt finnete blad, finnene er bredest inderst, med kanthår eller tenner, stengelen er grovt håret.

På norsk *Hvas-jedske*.

I skogen ved Beitstad [i Steinkjer, Nord-Trøndelag], samlet i året 1769. Bladene er dobbeltfinnete og småbladene [finnene] mindre og også med mer grovhåret stengel enn de hos *Polypodium Ronchitide* [feilskrift for *lonchitis*, taggbregne] (b. I, nr. 49, s. 29). Tidligere ikke oppdaget i Skandinavia.

Belegg av *Polystichum aculeatum*, uten lokalitet. TRH V-192540 (976.1). Utsnittet viser kortskaftete småfinner, som er en viktig karakter for *P. setiferum*. Finner, funnsted og identitet er uavklart.

Note: Det finnes et belegg i herbariet, og dette har Jørgensen & Fremstad (2012) ment måtte være det omtalte fra Beitstad og at det var falkbregne *Polystichum aculeatum* – og ikke junkerbregne *P. braunii* som Fægri (1960) mente. Fægri så aldri Gunnerus' herberiebelegg. Falkbregne er kjent fra Leksvik på nordsiden av Trondheimsfjorden (Flatberg 2010), lenger vest enn Beitstad. Av plantegeografiske grunner er funn av falkbregne i Beitstad derfor sannsynlig. Imidlertid har en svensk bregneekspert, ut fra en illustrasjon hos Jørgensen & Fremstad (2012), pekt på at belegget i Gunnerus' herbarium må være *P. setiferum*, en art som tidligere bare er oppgitt fra Grytten i Rauma, Møre og Romsdal (Rosendahl 1916). *Polystichum setiferum* er del av et sørlig artskompleks som man ikke har regnet med finnes i Skandinavia. Gunnerus' herbarieark har øverst påskrevet navnet «Muller», noe som kan angi at Gunnerus fikk belegget fra O.F. Müller i København. Hvorvidt arket virkelig skriver seg fra Müller, og hvor planten er samlet er usikkert. Ett er imidlertid klart: Gunnerus fant en *Polystichum* i Beitstad, som han kalte *P. aculeatum*. Det fremgår av notater fra visitasreisen han gjorde til Innherred i 1769 (Dahl 1894: 55) og et brev som Gunnerus skrev til Linné 06.01.1770 (Amundsen 1976: 110). Det er uavklart om nr. 976.1 i herbariet er planten som Gunnerus samlet i Beitstad, eller om han har fått materialet annet sted fra. Bare gjenfunn i Beitstad vil kunne oppklare saken.

Litteratur

- Flatberg, K.I. 2010. Utkast til regionale handlingsplaner for falkbregne *Polystichum aculeatum*, lakrismjelt *Astragalus glycyphyllos*, bakkefiol *Viola collina*, stavklokke *Campanula cervicaria* og broddbergknapp *Sedum rupestre* i Nord-Trøndelag fylke. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. ser. 2010–3. 33 s.
- Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian plants. I. The coast plants. Univ. Bergen Skr. 26.
- Rosendahl, H.V. 1916. Ett ej beaktadt fynd af en för Skandinaviens flora ny ormbunke. – Arkiv för botanik 14–14: 1–3, 1 pl.

DCCCCLXXVII [977]. *Clathrus denudatus* [*Arcyria denudata*, skarlagenssukkerspinn, men se note], stilket med avlange hoder, og med slire. På norsk *Rød Støvsopp*. Vokser på nesten råttan ved, samlet i måneden september i Nidaros [Trondheim].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er nok en myxomycet, men det er uklart hvilken.

DCCCCLXXVIII [978]. *Clathrus recutitus* [*Clathrus recutitus*, en gittersopp, men se note], stilket med rundt hode, og ovale glandler. På norsk *Hvid Støvsopp*. På trestammer.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Også dette synes å være en myxomycet, antakelig en *Arcyria*, slik som antydnet av Eckblad & Høiland (1985).

DCCCCLXXIX [979]. *Clathrus cancellatus* [*Clathrus ruber*, gittersopp, men se note]. uten stilk, nærmest rund.

På norsk *Sprinkelsopp* eller *Rød Sprinkelsopp*.

I skog ved fjellets røtter og iblant ved gjerder.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette kan umulig være Linnés art som er en sørlig gasteromycet som ikke forekommer i Skandinavia. Eckblad & Høiland (1985) har antydnet at det kan dreie seg om en myxomycet, lyktenettkule *Dictydium cancellatus* (nå *Cribraria cancellata*).

DCCCCLXXX [980]. *Myagrimum paniculatum* [*Neslia paniculata*, finkefrø], med linseformete, sirkulære skulper, punktformig ru.

På norsk *Daadre*.

Vokser oftest i åkre i det sørligste Norge.

DCCCCLXXXI [981]. *Crambe maritima* [*Crambe maritima*, strandkål], med glatte blad og stengler.

På dansk og norsk *Strand-kaal*.

På strender i det sørligste Norge, sjelden. Spises av englenderne som kål, men bør fortæres som sped [ung] ifølge Miller.

DCCCCLXXXII [982]. *Lathyrus palustris* [*Lathyrus palustris*, myrflatbelg], med flerblomstrete blomsterskaft; klengetråder forgrenete, ørebladene er avlange.

På norsk *Myrvæle*.

Vokser på fuktig torvmark, for eksempel i Holtålen [i Midtre Gauldal, Sør-Trøndelag].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Myrskolm er bare én gang påvist med sikkerhet i Midt-Norge, ved sjøen Lømsen i Steinkjer, Nord-Trøndelag (gjenfunnet i 2010). Myrflatbelg har østlig utbredelse i Norge, men det er lite sannsynlig at den har vokst i Holtålen på Gunnerus' tid.

Litteratur

Elven, R. 2013. *Lathyrus palustris* L. – S. 245–248 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

DCCCCLXXXIII [983]. *Orobuchus tuberosus* [*Lathyrus linifolius*, knollerteknapp], med avlange, finnete blad og nærmest pilformete, hele øreblad; stenglene enkle.

På norsk *Goukmat*.

I skog, mindre vanlig.

DCCCCLXXXIV [984]. *Astragalus glycyphyllos* [*Astragalus glycyphyllos*, lakrismjelt], med krypende stengler, bøyde, snarest trekantete belger, småblad ovale med lange skaft.

På norsk *Vild lakrits*.

Vokser i det sørligste Norge ifølge Ramus. Blomstene er blekt gule.

DCCCCLXXXV [985]. *Polypodium cristatum* [*Dryopteris cristata*, vasstelg, men se note], med nærmest dobbeltfinnete blad, og ovale til avlange småblad [finner]; finnene er avrundete med en tannet spiss.

På norsk *Kamjæske*.

I skog, særlig i Nordlandene, neppe sjelden.

Note: Vasstelg er en sjelden, sørøstlig art som ikke er kjent nordpå. Det nordligste materialet i herbariet (fra Lyngen og Hammerfest) er sauetelg *Dryopteris expansa*; sørligere materiale (fra Midtre Gauldal) er broddtelg *Dryopteris carthusiana*.

DCCCCLXXXVI [986]. *Fontinalis antipyretica* [*Fontinalis antipyretica*, kjølelvemose], med sammenkrøllede, kjølete, spisse blad i tre rekker, og sidestilte støvbærere [han sikter til sporehus].

På norsk *Sotmosse* eller *Stoor Lonkmosse*.

Vokser i elver ifølge Herr Doktor Tønning.

DCCCCLXXXVII [987]. *Fucus distichus* [*Fucus distichus*, båetang], med flate, gaffelgrenete, hele lineære thalli og vortete fruktifikasjoner som er broddspisse.

På norsk *Oddtang*.

Vokser i vårt hav, for eksempel i Ofoten i Nordlandene, også funnet av Koenig på Island.

DCCCCLXXXVIII [988]. *Fucus loreus* [*Himanthalia elongata*, knapptang, remtang], med trådaktig, flattrøkt, gaffelgrenet thallus, vortete på alle sider.

På norsk *Remtang*, eller *Sjøremmer*.

Vokser i vårt hav, for eksempel i Ofoten i Nordlandene.

Note: Se også nr. 737 og 1095 samt plansje IX, fig. 4-5.

Sauetelg *Dryopteris expansa* (øverst), fra «Lyngen» 16.07.1767, Lyngen i Troms, TRH V-192542 (985.1) og broddtelg *Dryopteris carthusiana*, fra «Dragaasen» 19.07.1764, Midtre Gauldal i Sør-Trøndelag, TRH V-192545 (985.4).

DCCCC LXXXIX [989]. *Salix repens* [*Salix repens*, heivier], med hele, avlange blad som er småhårete på begge sider, stammene er krypende.

På norsk *Krypvie*, *Vesselveie*.

På fuktig mark.

[990 er falt ut]

DCCCCLXCI [991]. *Salix depressa* [*Salix starkeana*, blåvier, men se note], med hele blad, mykhårete under, avlangt ovale, spisse i begge ender.

[På norsk] *Krypselje*.

Vokser i Nordlandene ifølge Herr Doktor Tonning, selv har jeg aldri sett den. Er utelukket fra Syst. N. og Sp. pl., kanskje fordi den ikke er tilstrekkelig skilt fra underartene, spesielt fra *caprea* [selje]. Jevnfør ikke desto mindre fl. sv. på det siterte sted [899].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Blåvier er bare kjent i østlige Sør-Norge nord til Sør-Trøndelag. Det er ikke sannsynlig at det var denne arten Tonning hadde.

DCCCCLXCII [992]. *Osmunda regalis* [*Osmunda regalis*, kongsbregne, men se note], med tofinnete blad og forgrenete spisser.

På norsk *Kongstelg*.

I skog ved Beitstad [i Steinkjer, Nord-Trøndelag], sjelden plante i Norge.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet av denne sjeldne, sørlige arten som først ble oppdaget på Agder i 1938 (Holmboe 1940). Det er ingen grunn til å tro at Gunnerus fant kongsbregne så langt nord som Steinkjer. Han har nok forvekslet den med einstape *Pteridium aquilinum*.

Litteratur

Holmboe, J. 1940. *Osmunda regalis* L. i Søgne på Sørlandskysten. Ny for Norge. – Acta Phyt. Suec. 13: 155–161.

DCCCCXCIII [993]. *Agaricus echinatus* [se note], stilket, mørkerød, skjellet med tettsluttende, tilbakebøyde skjell som således danner pigger. Se plansje VII, fig. 6, bokstav A–C, fig. 9 og 10.

På norsk *Bustsopp*, *Røstikla*.

Vokser på prestegården på Vedøy [Veøya i Romsdal] ved [eller på] en *Fraxinus excelsior* [ask] ikke langt fra bygningene der den årlig viser seg om høsten. Den er fullstendig mørkrød på utsiden. På yngre eksemplarer (som avbildet på fig. 6) er hatten konveks, og som vanlig hos yngre soppeksemplarer, er kanten festet til stilkene, men frigjøres i utvokst tilstand, og når den membran som er festet under oppløses, kommer skivene på den innbøyde kanten til syne.

Fig. 6 A a viser denne *Agaricus*; b, c, d som ung, B den samme på langs, og C et snitt av hodet sett fra innsiden, mens fig. 9 og 10 viser det voksne stadiet.

Note: Gunnerus baserer seg på eget materiale, som ikke er bevart i herbariet. Som påpekt av Eckblad & Høiland (1985) er det meget vanskelig å si hva dette er, og navnet er uten nomenklatorisk betydning. Mørkt rød farge og nuppete hattstruktur kan være karakterene fra en rød stubbemusserong *Tricholomopsis rutilans*, men andre data stemmer dårlig med denne, for eksempel at den er forbundet med

levende ask. Tegningen ligner mest på en skjellsopp *Pholiota* som vokser slik, men som er gulbrun.

DCCCCXCIV [994]. *Agaricus citrinus* [se note], stilket, sitrongul med bølget hatt som har alternerende, mindre skiver. Plansje VII, fig. 7 A og B.

På norsk *Kantsopp*, *Guulsopp*.

Vokser på Loppa i Vest-Finnmark, hvor jeg samlet den i måneden juli i året 1767. Den er helt gul på utsiden med en navlet hatt og blekere skiver og stilk. Hatten er flerkantet, under mot kanten er den riflet på grunn av de mange kantene og foldene; navlen er svakt konveks. Stilken er rund og porøs. Riktignok minner den ofte om *Agaricus equestris* Linn [riddermusseron], men fra denne atskiller den seg i noen tilfeller (Fl. sv. 1219) for eksempel i de små, alternerende skivene og fargefordelingen, for ikke å nevne hattens kantete kanter, som ikke er sett hos *A. equestris*.

Note: Igjen bygger Gunnerus på eget materiale, som ikke finnes i herbariet. Det er vanskelig å si sikkert hvilken art dette er, slik Eckblad & Høiland (1985) påpeker. De antyder dog at det kan ha vært gul vokssopp *Hygrocybe chlorophana*.

DCCCCXCV [995]. *Agaricus stellaris* [se note], grå, hatt rund, stripet, stripene deler seg i to når de fortsetter mot basis; skivene er hvitaktige; stilken glatt og porøs. Plansje VII fig. 8 A–C.

På norsk *Striipsopp*, *Stjernesopp*.

Vokser på hestemøkk, og er samlet i Finnmark og i Nidaros [Trondheim]. Unge hatter er halvkuleformete og stilkene tykkere (bokstaven C). Denne soppen samsvarer i flere karakterer med en annen *Agaricus* som Linné har beskrevet og ført til de med grå hatter, men vår lar seg ikke eksakt føre til noen av disse. Men en *Agaricus* hos Gled. fung. 125 bokstav d (med små, hvelvete, grå, spinkle hatter med en liten navle på toppen, glatt, men for øvrig riflet; stilken er porøs og svært spinkel) skulle jeg tro ikke er meget forskjellig fra vår art.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det kan ikke være tvil om at det gjelder en skjellblekksopp *Coprinus*. Dette er en gruppe med mange nærbeslektede arter som best skilles på mikroskopiske karakterer.

DCCCCXCVI [996]. *Agaricus nitidus* [se note], med hvitnende små hatter, få skiver; stilken er brun og glinsende.

På norsk *Skinnsopp*.

Vokser om høsten i hager i Nidaros [Trondheim]. Er svært lik *Agaricus citrinus*, fra hvilken den hovedsakelig skiller seg ved den glinsende brune stilken og den helt hvitnende hatten.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det dreier seg formodentlig om en skogvokssopp *Hygrophorus* siden han sammenligner den med *A. citrinus*. Imidlertid er det i denne slekten i Norge ingen hvite arter som har glinsende brune stilker. Det er vel derfor Eckblad & Høiland (1985) med rette antar at det må ha vært en navlesopp *Omphalina*.

DCCCCXCVII [997]. *Bryum apocarpum* [*Schistidium apocarpum*, storblomstermose], med sittende, endestilte støvbærere [han sikter til kapsler] med liten hette.

På norsk *Ruskrena*, *Løen Skrena*.

Vokser spredt på trær og stein.

DCCCCXCVIII [998]. *Lycoperdon carpobolus* [*Sphaerobolus stellatus*, slyngball], med mangefliket hylster og runde frukter sammensatt av frø [han sikter til peridioler].

På norsk *Puffsopp*.

Vokser på råtnende ved, samlet på gården Berg om høsten 1767. På størrelse med et knappenålshode. For øvrig fortjener Micheli å bli lest på siterte sted [gen. p., s. 221, plansje 101, fig. 1 og 2].

DCCCCXCIX [999]. *Agaricus deliciosus* [*Lactarius deliciosus*, furumatriske, men se note], stilket med rødbrun hatt, saften er gulnende.

På norsk *Riske*, *Riska*.

Vokser i skoger, uvanlig, samlet ved gården Brunstad om høsten.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er umulig å vite hvilken matriske Gunnerus nevner.

M [1000]. *Agaricus (caesareus)* [se note], med unntak av det vide hylsteret er fargen gullgul, små, hvelvede hatter som er stripete langs kanten; stilken som har ring, er tykk og ringen svært bredt omhyllet.

På norsk *Ægsopp*.

Viser seg svært sjelden på mager mark; samlet i beiter ved gården Berg om våren i året 1766. Ansees spiselig.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Her forveksler nok Gunnerus en mellomeuropeisk sopp, keiserfluesopp *Amanita caesaria*, med en han har funnet på sin gård, slik Eckblad & Høiland (1985) påviser. Det er vanskelig å si hva det kan ha vært.

MI [1001]. *Ulva caprina* [*Palmaria palmata*, søl], uten stilk, hinneaktig, gjennomsiktig, farget, med linjeformete til avlange blad og forgrenete kanter. Plansje VI, fig. 4 [se fig. s. 356].

På norsk *Jetsoll*.

Vokser i havet ved Finnmark der den berømte astronom Herr Professor Hell, som en blant mange av Finnmarks rariteter, oppdaget denne. Rød, alltid med omskiftelige, hinneaktige, dårlig avgrensede blad, oftest med oppfliset kant hvorfra det utgår grener, småbladene varierer fra omvendt eggformete til ovale, og er gjerne tilspissete. Geiter og får setter pris på den, og på grunn av dette og delvis dens konsistens og dens evne til forgrening ligner den svær mye på *Fucus ovinus*. i fl. norv. b. I, nr. 310 og i act. nidr. IV s. 85, plansje 9. I Skottland i den nordligste til midtre maritime del, for eksempel på det sted som populært kalles *Peterhead*, og dessuten i Irland, spises eller tygges også alle arter av den samme *Ulva*, det vil si *purpurea*, *membranacea* og *pellucida*, ofte av mennesker etter at den er tørket på forhånd. Likeledes refereres dette av Raj. syn. III s. 46, nr. 29 om *Fucus palmatus* Linn., kalt *Dils* av skottene og *Dulesh* av irlenderne, så vel som nr. 47, nr. 33 om Doodis «*Fucus membranaceus rubente angustifolius*» [et frasenavn som betyr den smalbladete, rødne, hinneformete *Fucus*]. På grunn av den særlige hinnetynne kvaliteten og i mangel av åpenbare kriterier, i alle fall ingen ennå sikkert oppdagete, vil det være best å henvise vår alge *caprina*, sammen med den som overfor er kalt *Fucus ovina*, til *Ulva*. Det synes meg rimelig å anta at den er det samme som Linnés *Fucus palmatus*, angitt som nr. 630 (i denne bok). Hva om kanskje det samme gjelder flere hinneformete *Fucus* hos Raj.? P.S. Denne *Ulva*, som ved første blick virker å være svært variabel, anser jeg kunne reduseres til vår *delicata* nr. 1035 og *Fucus crispus* Linn.

MII [1002]. *Ulva maxima* [*Saccharina latissima*, sukkertare], med enkelt, udelt blad med brede, bølgete kanter, bredere enn lang. Plansje VII, fig. 5.

På norsk *Trolsøll*, som populært kalles *Troltare*.

Vokser overalt på havets kanter, for eksempel ved Hitra i Fosen, sjelden i havbukter. Derfor refereres den til som havets *Ulva* (*Hav-söll* eller *Hav-tare*). Figur 5 viser den som ung i naturlig størrelse da den er avlang, men som utvokset sies den å være bredere enn en *orgyia* [1,88 m] og å være to alen lengre [på Gunnerus' tid var 1 alen 62,8 cm]. [Bokstavelig: å overgå med to alen i lengde], slik at bredden overgår lengden. Som ung er den nærmest læraktig i midten når den er tørket. Men fordi jeg ikke har ferske virkelig voksne [eksemplarer] for hånden, vet jeg ikke om denne algen heller bør føres til *Fucus* enn *Ulva*. Og denne tvilen som først kunne oppstå vil bli fjernet i vårt *Acta nidrosensis*. Den tilbys ikke som fôr til kveget, slik som *Fucus vesiculosus*, *esculentus* og andre. Det sies at kveget ikke liker denne planten. Den folkelige betegnelsen «*latissima*» [den bredeste] ville ha passet denne algen bedre enn for andre [alger] som jeg kjenner, hvis ikke Linné hadde betegnet en annen plante med dette navnet, og ut fra dette, sannsynligvis en annen *Ulva* som er lengre enn den er bred. Dog er det en fornuftig sak at vår alge tilhører *Fucus*.

Gunnerus' dokumentasjon av søl *Palmaria palmata*, i utgangspunktet beskrevet under flere navn: som 116 *Fucus saccharinus* (til venstre). TRH Algae folio-271, dette er trolig det eldste funnet, siden det er limt inn i, eller snarere presset i boken i folioformat, som antas å være Gunnerus' første forsøk på et herbarium, som 310 *Fucus ovinus* (øverst til høyre), illustrert i Gunnerus' egen publikasjon «Om nogle Norske Planter», i Det Tronhiemske Selskabs Skrifter IV, plansje IX (1768), som 630 *Fucus palmatus*, der Gunnerus viser til plansjen fra 1768, som 1001 *Ulva caprina* (nederst til høyre). Algae Type 1001.1 som er epitype. Se også del 2, plansje VI, fig. 4, som er lectotype (Jørgensen 2012a), som 1035 *Ulva delicatula*, se del 2, plansje VIII, fig. 2, som er lectotype (Jørgensen 2012a).

MIII [1003]. *Ulva longissima* [*Saccharina latissima* f. *longissima*, sukkertare], avlang, hinneaktig, med bred, bølgende kant, lengderibben er skinnaktig og porøs. Plansje VII, fig. 2.

På norsk *Langsøll*, *Trollsøl*.

Vokser her og der i vårt hav, oftest på dets kanter, avtegnet i virkeligheten [i naturen] fra der havet skyller inn mot Nidaros [Trondheim] oppskyllet ved festningen Holmen [Munkholmen]. En *orgyia* [1,88 m] og en halv lang og en fot bred. Bladet er inntrykket ved basis så vel som mot spissen avsmalende og tilspisset, som gjør at det ser sverdformet ut. Den midterste langsgående skiven på friske eksemplar er tykk, matt og rødbrun. Stengelen er en fot lang, hard og nærmest rund. Dens farge er rødbrun, også bladene med unntak av midtribben som er (fra mett til svakt) brun. Ganske visst refereres denne som *Fucus saccharinus* Linn. i fl. dan. der den er avbildet på plansje 416, og det er kanskje slik at den ikke er annet enn en varietet av denne art med en bredere, hinneaktig, gjennomskinnelig kant som er kraftig bølgende. Men påfallende liknende er *Ulva latissima* Linn., men likevel forskjellig fra mitt eksemplar av *Ulva latissima* Linn. som er nevnt i flor. norv. b. I. nr. 115, og som har blad som er så lange som en *orgia* [ca 0,5 m] lange og to fot brede med avrundete spisser, også med hinneaktig og ruglet disk, samt stilker som er en og en halv fot lange. Lokalbefolkningen anvender den ikke, så vidt jeg vet, til fôr for kveg, fordi denne blant algene sies å være djevlesk og kalles populært blant befolkningen for *Trolltare*. P.S. Når man studerer Linnés Mantissa II, kan det ikke være minste tvil om at vår *longissima* ikke er *Fucus saccharinus* Linn. som fremstilt i Fl. norv. I, nr. 116. Alga saccharifera hos Strøm i Sunnmøres beskrivelse s. 92 refereres til *Ulva latissima* av Linné i mant. 509. Verken *Fucus saccharinus* eller min *Ulva longissima* har en ekte ribbe, noe som synes meg å forklare hvorfor man kaller den læraktig. Dette og annet indikerer at denne *Fucus* burde tilbakeføres blant *Ulva*-artene.

Note: Gunnerus er i sine lange utlegninger om disse store tarene på rett spor – det dreier seg om variasjoner innen samme art, men han trekker gale konklusjoner, også på slektsnivå.

MIV [1004]. *Poa compressa* [*Poa compressa*, flatrapp], med hengende topp som er sammentrukket, strået er skjevt og flattrykt.

På norsk *Bergrap*, *Flatrap*.

Her og der på tørr mark. De skjeve, flattrykte stråenes mange føtter [utløpere] samles på den krypende rot. De har tre eller fire knær [leddknuter]. Bladene er stive og ru, omtrent tre tommer lange, unntatt i det minste det øverste, en linje bredere. Den skiller seg enkelt ved første påsyn fra *Poa annua* [tunrapp] ved sin hengende, sammentrukne topp, mens førstnevnte har en sprikende topp. Spises av alle sorters kveg, også av griser, men oftest foretrekkes den av får.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usannsynlig at Gunnerus kan ha sett flatrapp i så store mengder at han kunne si noe om beite på arten. Han forveksler den nok med lundrapp *Poa nemoralis*, som er svært lik flatrapp og mye vanligere, se nr. 1027.

MV [1005]. *Bryum (Oederi)* [*Plagiopus oederianus*, nåleputemose], med stripete, tilspissete, tilbakebøyde blad; kapslene er kuleformete, nærmest hengende og stripete når de er modnet.

[På norsk] *Oeders Skrena*.

Til fjells i Norge, sjelden ifølge Oeder.

MVI [1006]. *Saxifraga bulbifera* [*Saxifraga bulbifera*, men se note], med hånddelte blad, de på stengelen er sittende; stengelen forgrenet og med bulbiller [yngleknopper].

[Uten norsk navn.]

Vokser på Tromsøya i Nordlandene og andre steder, hvor jeg samlet den i årene 1762 og 1767; oppdaget på Island av Doktor Koenig. Spesielt på grunn av de nedre groknoppene bør den oftest skilles fra *S. cernua* nr. 528. De øvrige skillekarakterer er vanskelige å få tak på.

Note: *Saxifraga bulbifera* er beskrevet fra Italia og forekommer ikke i Norden. Herbariebelegget er knoppsildre *S. cernua*. Se også nr. 528. Se illustrasjon under nr. 544.

MVII [1007]. *Fucus barbatus* [*Devaleraea ramentacea*, draugskjegg], med flergrenete, opprette thalli som er trådlige, sammentrengte i knipper og med små, fargete blad som nærmest er hårliknende.

[På norsk] *Drouskjæg*.

Vokser i havet i Finnmark hvorfra den berømte astronom Hell fra Wien har brakt den, og her og der andre steder, dog neppe vanlig. Står *ramentaceum* Linn. nær. Ja, hva sies om at jeg lett ser at flere av dens nylig innsamlete eksemplarer sammen med *Fucus ramentaceum*, skiller seg fra denne art, men dog likner varieteter. Se for øvrig plansje 356 i den berømte Oeders fl. dan., som fremstiller *Fucus ramentaceum* Linn.

MVIII [1008]. *Bryum pomiforme* [*Bartramia pomiformis*, eplekulemose, men se note], med opprette, kulerunde støvbærere [han sikter til kapsler].

På norsk *Kuulskræne*, *Kuulmosse*, *Børstmosse*.

Vokser på gården Berg ved broen og andre steder her og der på skyggefulle steder, oftest samlet vårtider. Bladene er bustaktige. Kapslene er runde og på størrelse av et nålehode.

Note: I herbariet er ett av eksemplarene (fra Selbu) denne arten. Det andre er den nærbeslektede stivkulemose *Bartramia ithyphylla*.

MIX [1009]. *Stachys arvensis* [*Stachys arvensis*, småsvinerot, men se note], med seksblomstrete kranser, og svake stengler; avrundete, nakne blad, kronene er neppe lengre enn begrene.

På norsk *Aakerdull*, *Ækkredull*, *Veekdull*, *Glatdull*, *Hjærtull*, *Falsk aakermynt*.
Her og der ved Nidaros [Trondheim] *Stinkmelisse*.

Vokser på åkre oftest i det sørlige Norge, også ofte samlet av meg i hager i Nidaros.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Småsvinerot er en sjelden, tilfeldig art i vår flora. Det er neppe den Gunnerus har samlet i hagene i Trondheim. Beskrivelsen og flere av de norske navnene leder tanken hen på korsknapp *Glechoma hederacea*, som kan opptre som ugress både i åkre og hager. Korsknapp er belagt under nr. 599.

MX [1010]. *Veronica anagallis* [*Veronica anagallis-aquatica*, vassveronika], med sidestilte klaser og avlange, sagtannede blad, stengler opprette.

På norsk *Vassflesme*, *Bækflesme*, *Rank Bækbung*.

Vokser på oversvømte steder, oftest i det sørlige Norge.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Gunnerus har heller ingen norske referanser. En kan undres på hvor han har de norske navnene fra.

MXI [1011]. *Atriplex laciniata* [*Atriplex laciniata*, sølvmelde, men se note], med urteaktig stengel, trekantete, tannede blad som er sølvaktige under.

På norsk *Strandmjølne*.

Her og der på havstrand, for eksempel ved gården Grilstad hvorfra Herr Doktor Henrici har sendt meg et eksemplar for en del år siden. Dens fliker ses på begrene til de frynset-hånddelte fruktene.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Sølvmelde forekommer bare på Norges sørkyst. Det er ikke sannsynlig at den har forekommet i Trondheim. Vi vet ikke hvilken meldeart Gunnerus kan ha hatt.

MXII [1012]. *Atriplex hastata* [*Atriplex hastata*, flikmelde, men se note], med urteaktig stengel; begrene på de hunnlige blomstene er klafflike, større [enn blomstene], trekantete og buktete.

På norsk *Geirmjølne*.

Vokser i skog, for eksempel ved Dragåsen i Dalene [i Midtre Gauldal, Sør-Trøndelag]; også i Verdal, hvorfra den er blitt sendt meg.

Note: Navnet *Atriplex hastata* er blitt forkastet siden det har vært anvendt om flere meldearter knyttet til havstrender. Det er usannsynlig at noen strandtilknyttet melde skulle forekomme i skog, enn si i Gauldalen. Her kan det være en blanding av tekst som opprinnelig ble skrevet om vidt forskjellige planter. Belegg 1012.1–6 i herbariet er fjæremelde *Atriplex prostrata*.

MXIII [1013]. *Aphanes arvensis* [*Aphanes arvensis*, åkermarikåpe, men se note].
[Uten beskrivelse.]

På norsk *Aakerkaase*, *Drivkaase*, *Vesselkaape*.

Samlet blomstrende ved utgangen av måneden juli på prestegården i Holtålen ikke langt fra elven Gaula, til og med på en bergrik, mager lokalitet. Blomsterstandene sitter samlet i nøster i bladhjørnene. Begeret er åttedelt med mindre, alternerende fliker, og kan lett oppfattes som 4-delt. Kronen mangler. Den nærmer seg dessuten utseende til [er lik] *chaerophyllum* [en skjermplante som Bauhinius merkelig nok mente den lignet] eller snarere *Alchemilla* [marikåpe]. Sterkt urindrivende. Engelskmennene spiser den ifølge Raj. syn. III, s. 159.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er temmelig usannsynlig at Gunnerus fant den i Holtålen. Se Jørgensen & Fremstad (2012).

MXIV [1014]. *Cynoglossum officinale* [*Cynoglossum officinale*, hundetunge], med støvbærere som er kortere enn kronen; bladene er bredt avlange, småhårete og sittende.

På norsk *Hundetunge*.

Vokser i det sørligste Norge, for eksempel ved Christiania [Oslo] der jeg samlet den, og om jeg husker riktig på en kirkegård i utkanten som populært kaltes Vaterlands kirkegård. Er regnet som en vill norsk plante av den berømte Pontopp. i H. N. N. I, s. 189, og likeledes av Ramus som på det siterte sted regner opp ville norske planter. Den innvendige kraften av planten og roten er sammentrekkende og delvis bedøvende; utvendig virker den oppløsende, mot sår og tæring ifølge Gouan.

MXV [1015]. *Veronica hederifolia* [*Veronica hederifolia*, bergfletteveronika, men se note], med enslige blomster, hjerteformete, flate, femlobete blad.

På norsk *Røflesme*, *Femskjærflesme*, *Hjærtflesme*.

Sett i hage og åker på gården Berg, ellers ikke observert av meg andre steder i Nidaros stift.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Arten har vært oppfattet som tilfeldig, men har noen stabile forekomster i Trøndelag, se Fremstad (2010), som ikke har fått med seg at Gunnerus kan ha vært den første som rapporterte bergfletteveronika i Norge. En annen mulighet er at Gunnerus har feilbestemt åkerveronika *Veronica agrestis*, som er et nokså vanlig ugress rundt Trondheimsfjorden.

Litteratur

Fremstad, E. 2010. Bergfletteveronika *Veronica hederifolia* i Norge. – Blyttia 68: 47–52.

MXVI [1016]. *Arenaria trinervia* [*Moehringia trinervia*, maurarve], med ovale, tilspissete, skaftete blad med [tydelige] nerver.

På norsk *Gronorel*.

Samlet dette år i skogen ved Beitstad [i Steinkjer, Nord-Trøndelag], ellers, i min oppfatning, en sjelden plante, og har minst utbredelse hva angår vårt nordlige Norge.

MXVII [1017]. *Carex (maritima)* [*Carex maritima*, buestarr], med enkle, nærmest runde aks; dekkskjell ovale og kortnebbet.

På norsk *Fjærestar*.

Vokser på sandstrender i Norge ifølge Oeder.

Note: Her beskriver Gunnerus arten som fremdeles bærer hans navn: *Carex maritima* Gunnerus. Merkelig nok angir han ingen egne funn i floraen, men det finnes to belegg i herbariet, begge fra Finnmark.

MXVIII [1018]. *Sherardia arvensis* [*Sherardia arvensis*, blåmaure], med blad overalt i kranser; blomstene endestilte.

På norsk *Blaamader*; *Smaamader*; *Blaamour*; *Smaasnerle*.

Sett blomstrende i måneden juli 1764 i åkre på Gløshaugen i nærheten av gården Berg, for øvrig ikke observert av meg. Men jeg er blitt fortalt at den er vanligere på åkre i det sørligste Norge.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Denne gangen har Gunnerus rett når det gjelder utbredelsen. Forekomsten i Trondheim 1764 var nok en tilfeldig hendelse. Blåmaure er ikke kjent fra Trøndelag i dag.

MXIX [1019]. *Lichen grönlandicus* [*Nephroma arcticum*, storvrenge], bladlik, krypende med horisontale, skjeve, runde, konkave lobber med små sopp [han sikter til apothecier] på kantene, grønnblå, under svart.

På norsk *Grønlandske Mosse*.

Vokser på Grønland ifølge kirurg Brasen hos Oeder. Spises av grønlenderne. Den er helsebringende mot opphostning av blod ifølge den siterte forfatter [Oed. dan. fasc. VIII].

Note: Se også nr. 761 og 765.

MXX [1020]. *Lichen (Koenigii)* [*Rhizocarpon oederi*, men se note], skrovlet, rødt thallus med svarte knøler [apothecier].

På norsk *Kønigsmosse*.

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder.

Note: Dette er dessverre det eldste navnet for *Rhizocarpon oederi* (uten norsk navn), men det er foreslått forkastet (Jørgensen 2012a). Plansje 470, fig. 1 i *Flora Danica* er holotypen.

Buestarr *Carex maritima*, illustrert i *Flora Danica*, plansje 432, fra 1769. Illustrasjonen er lectotype for arten. Buestarr fra «Hammerfæst», 22.06.1767, Hammerfest i Finnmark. Belegget er epitype for arten. Type TRH V-44007 (1017.2). Jf. Jørgensen (2012a).

MXXI [1021]. *Lichen Heclae* [*Placopsis gelida*, vanlig knøllav], skrovlet, hvit med røde årer og flekker i midten, røde apothecier. Til *gelidus* Linn.? Oeder dan. hefte VIII.

På norsk *Heklamosse*.

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder.

MXXII [1022]. *Lichen (lacer)* [*Blennothallia crispa*, kalkglye, se note], gelatinøse, taklagte, butte lobes som er oppflisete; forgrenete, brune apothecier.

På norsk *Larvmossa*.

Vokser på klipper på Island ifølge Koenig hos Oeder. Den ærede Oeder vil henvise til lavene hos Dillenius plansje 19, fig. 20 eller Hudsons *nigrescens* eller den hos Dillenius plansje 19, fig. 23.

Note: Oeders tegning er blitt tolket til å være sistnevnte figur hos Dillenius, og den arten er typifisert i *Flora Danica* plansje 470, som er *Blennothallia crispa*.

MXXIII [1023]. *Lichen corneus* [*Umbilicaria cylindrica*, frynneskjold], hornaktig lav med elegante frynser på kanten.

[Uten norske navn.]

I de norske fjell ifølge Doktor Oeder.

MXXIV [1024]. *Lichen exasperatus* [*Umbilicaria deusta*, stiftnavlelav], svart lav som ligner ru persiske skinn [persianer?].

På norsk *Skagrinmosse*. Jf. Dill. musc., se s. 5, nr. 119.

Til fjells i Norge ifølge Doktor Oeder, og på Grønland ifølge Doktor Dillenius.

Rhizocarpon petraeum. Foto Einar Timdal.

MXXV [1025]. *Lichen oederi* [*Rhizocarpon petraeum*, se note], skrovlet, hvitaktig, blågrønn skorpe som sprekker opp i nærmest runde flekker; med sorte knøler [apothecier] som ordner seg i buete linjer. Oeder dan. hefte VIII [plansje 472.3].

På norsk *Oeders-Skjærpa*.

Vokser på klipper ved havet i Norge ifølge Oeder.

Note: Gunnerus baserer seg her på en tegning i *Flora Danica* som er gjort av et eksemplar som Oeder samlet ved Oslofjorden. Lange (1887) har tolket denne som *Lecidea lapicida* var. *pantherina*, men som påvist av Jørgensen & Timdal (2013) dreier det seg om *Rhizocarpon petraeum* (Wulfen) A. Masall. (uten norsk navn). De har typifisert figuren på materiale fra Nesodden.

Litteratur

Jørgensen, P.M. & Timdal, E. 2013. What is *Lichen oederi* Gunnerus. – *Graphis Scripta* 25: 16–17.

Lange, J. 1887. *Nomenclator "Flora Danicae"*. Haunia [København].

MXXVI [1026]. *Anchusa officinalis* [*Anchusa officinalis*, oksetunge], med avlange blad og taklagte, ensidige aks.

På norsk *Oxetunge*.

I det sørligste Norge ifølge Ramus. Dens egenskaper som hos *Borago* [agurkurt], naturligvis anvendt innvendig der den fordriver pleuritt og lungebetennelse ifølge Gouan. Denne planten kjennes av fremstående franskmenn som *L'orcanette*, som Linné kaller: *Anchusa tinctoria* [som er en annen art].

MXXVII [1027]. *Poa nemoralis* [*Poa nemoralis*, lundrapp], med avsmalende topp, småaks ru, toblomstrete med broddspiss; strået er bøydd.

På norsk *Krokrapp*, *Langrap*, *Lundrap*, *Tyndrap*.

Vokser i Lyngen i Nordlandene samlet blomstrende den 16. juli året 1767 og andre steder i en fjellskog, særlig ved fjellets føtter. Uten ull på knærne [hårløse leddknuter]. Så vidt jeg vet spises den ivrig av kveg, geiter, får, hester og griser.

Note: Se også nr. 1004.

MXXVIII [1028]. *Agrostis arundinacea* [*Calamagrostis arundinacea*, snerprørkvein, men se note], med avlang topp; det ytre kronbladet [ytteragne] er håret ved basis; snerpet er vridd, lengre enn begeret [agnene].

På norsk *Pipkjøse*, *Langkjøse*, *Røirkjøse*, *Enerkjøse*, *Briskhviin*, eller *Piphvina*.

Vokser i Lyngen i Nordlandene og andre steder blant einere. Hester setter pris på den ifølge Kalm bahu s. 106 og følgende sider og blir heller ikke avvist av kveg, men geiter kan ikke utstå den. Linné i scan. s. 409, sier at heller ikke får vil ha den.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er usannsynlig at Gunnerus samlet dette sørøstlige gresset i Lyngen i Troms. Det dreier seg heller om bergrørkvein *Calamagrostis epigeios*.

MXXIX [1029]. *Lonicera Xylosteum* [*Lonicera xylosteum*, leddved], med toblomstrete blomsterskaft; adskilte bær; blad hele og finhårete.

På norsk, i det sørligste *Haardved*, *Beenved*, *Brakel* ifølge Oeder.

Vokser ved gjerder etc. i det sørligste Norge. Om bruken se fl. sv. coll. fl. h. b. I, nr. 7.

MXXX [1030]. *Malva rotundifolia* [*Malva pusilla*, dvergkattost, men se note], med krypende stengel og hjerteformete til sirkelrunde, utydelig femlobete blad; de fruktifiserende blomsterskaftene nedbøyde.

På dansk og norsk, som på svensk *Katost*, eller *Gemeen katost*.

Vokser i hager og på grusbelagte steder så vel som ved veier i det sørligste Norge hvorfra den engang ble vist meg. Dens kraft er oppmykende, lindrende,

avslappende, smertestillende, og den virker mot blære- og nyrebesvær, betennelser og smertefull vannlating ifølge Gou. fl. monsp.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Linnés navn omfattet også en annen art, småkattost *Malva neglecta*. Ut fra beskrivelsen kan vi ikke si hvilken kattost Gunnerus hadde.

MCCXXI [1031]. *Lysimachia Nummularia* [*Lysimachia nummularia*, krypfredløs], med nærmest runde blad, og enkelstående blomster, stenglene krypende.

På dansk og norsk *Pengeblad*, *Guult Pengeblad*.

Vokser i det sørligste Norge, sjelden. Dens kraft er såpende, nærmest sammentrekkende etc. På grunn av dens mangfoldige bruk som medisin kalles den *Centimorbia* [hundresykdommers].

MXXXII [1032]. *Iris germanica* [*Iris x germanica*, hageiris], med skjeggete kronblad og stengler som er høyere enn bladene, mangeblomstrete. De indre blomstene er skaftete.

På norsk *Blaa-Lilie*, *Sværdlilie*, *Blaa Sverdlilie*.

I det sørligste Norge ifølge Ramus. Selv har jeg ikke sett den andre steder enn plantet i hager. Den friske roten anvendes for sterk renselse, tørket er den mildere, oppløsende og virker mot urinbesvær.

Note: Hageiris er ikke en hjemlig art i Norge. Den er innført og har vært dyrket siden middelalderen. Den finnes av og til utkastet, forvillet, eller den står igjen etter dyrkning.

MXXXIII [1033]. *Echium vulgare* [*Echium vulgare*, ormehode], med stengler som er vortet-striårete; stengelbladene er avlange, strihårete og blomstene sitter i sidestilte aks.

På norsk *Vargflab*, *Ulvegab*.

Vokser i det sørligste Norge (Sønna fjells) hvor Ramus har funnet den tidligere.

Note: Ormehode er en varmekjær, sørlig art som ikke hører naturlig hjemme i Norge, men er blitt naturalisert i Sør-Norge. I Trondheim har ormehode vokst i en årrekke på sørsiden av Ladehalvøya.

MXXXIV [1034]. *Lithospermum officinale* [*Lithospermum officinale*, legesteinfrø], med glatte frø, kronen neppe lengre enn begeret og avlange blad.

På norsk, som på svensk *Steenfrø*.

Vokser i det sørligste Norge ifølge Ramus, men neppe på annen måte enn utsådd ved og i hager. Dens frø, som i Farmakopéén kalles *Lithospermi* eller *Milii solis* [hirsens soler] tilskrives urinveislegende og svakt smertestillende kraft.

Den anvendes nemlig i ren oppløsning med kattostvin mot småstein i blæren og nyrene, men forgjeves ifølge Linné i fl. sv. Gouan betviler dens krefter, med unntak av de sammentrekkende og oppsugende.

Note: Gunnerus tar feil når han mener at legesteinfrø ikke vokser vilt i Norge. Den finnes i berg og rasmark og tørre skogkanter, spredt til Midt-Troms. Det finnes fem belegg i herbariet, hvorav ett er fra Doktor Henricis hage på Steinan, nå i Trondheim.

MXXXV [1035]. *Ulva delicatula* [*Palmaria palmata*, søl], hinneaktig, flatt, farget, nærmest gaffeldelt thallus med utvidete fliker; i knipper, spissene fra innskårne til tannete, oftest gjentatt forgrenete. Se vår plansje VIII, fig. 2.

På norsk *Furkensøl*, *Giøtsøl*.

Her og der i vårt hav, spesielt i strandkanter. Fe av alle typer, og iblant til og med mange mennesker godtar den som føde. Den synes meg at man med fordel skulle kunne føre den til *Fucus crispus* på samme måte som dens varieteter. Jevnfør vår *Ulva caprina* nr. 1001.

Note: Det er bemerkelsesverdig at Gunnerus nok en gang beskriver en ny algart som han mer enn antyder skulle kunne være del av en annen arts variasjon. Se også 1001.

MXXXVI [1036]. *Cerastium aquaticum* [*Myoston aquaticum*, sprørarve], med hjerteformete, sittende blad; enkeltstående blomster og hengende frukter.

På norsk *Vaslværve*, *Vasspguppel*.

Vokser ved Selbusjøen der den er oppdaget i skogen. Begrene er småhårete, klissete med fem grifler. Bladene, også de nedre på stengelen er sittende, mens de hos *Stellaria nemorum* [skogstjerneblom] er konstant skaftete. To fot høy. Sjelden plante i Norge. Adskillige botanikere stiller seg tvilende til om den er tilstrekkelig godt skilt fra *Stellaria nemorum*.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Arten er i Selbu, Sør-Trøndelag ved sin nordgrense i Norge. Den er ikke samlet i Selbu senere, men i Trondheim og Stjørdal. Denne gangen er Gunnerus så presis at det nok var sprørarve han hadde.

MXXXVII [1037]. *Elatine Hydropiper* [*Elatine hydropiper*, korsevjeblom], med motsatte blad.

På norsk *Vesselarv*, *Nøckarv*, *Sveltarv*, *Bæckarv*.

Samlet i en bekk ved Snåsavatnet blomstrende i juli dette året [1769], for øvrig ikke sett av meg og sikkert en meget sjelden plante i Norge.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Arten ble imidlertid funnet på nytt i Snåsavatnet i Steinkjer, Nord-Trøndelag så sent som i 2008 (Fremstad 2009,

2013). I Trøndelag er den ellers bare kjent fra Eidsvatnet i Overhalla/Høylandet, også i Nord-Trøndelag.

Litteratur

Fremstad, E. 2009. Vannplantefunn i Trøndelag. – *Blyttia* 67: 7–14.

Fremstad, E. 2013. *Elatine hydropiper* L. – S. 182–184 i Elven, R. et al. (red.) Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. Akademika, Trondheim.

MXXXVIII [1038]. *Cerastium arvense* [*Cerastium arvense*, storarve], med lineært avlange, spisse, glatte blad; kronene er større enn begrene.

På norsk *Ækkerværve*.

På sandige steder i Romsdal, der den ble samlet i året 1768 i skogen ved Molde.

MXXXIX [1039]. *Hydnum auriscalpium* [*Auriscalpium vulgare*, konglepiggssopp], med stilk, hattene er todelte.

På norsk *Larvhatt*, *Konglesopp*, *Kongelstikla*.

Vokser i sure skoger, for eksempel ved Beitstad [Steinkjer, Nord-Trøndelag], ofte samlet på kongler av *Pinus abies* [gran].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Denne angivelsen er ved artens kjente nordgrense, men det kan ikke være tvil om identiteten.

MXXX [1030, feiltrykk for 1040]. *Hydnum tomentosum* [*Phellodon tomentosus*, beltesølvpigg], stilket med flat, traktformet hatt.

På norsk *Qviitstikle*.

Vokser med foregående [dvs. i sure skoger].

MXLI [1041]. *Hydnum repandum* [*Hydnum repandum*, blek piggssopp], stilket med hvelvet, glatt, kurvet hatt.

På norsk *Baarhat*, *Gulstikle*.

I en skog i Snåsa, ikke langt fra kirken der den ble samlet i året 1769.

M[X]LII [1042]. *Lycoperdon epidendrum* [*Lycogala epidendrum*, ulvemelk], med melet, rød bark [han sikter til en vegg som sprekker opp og slipper ut det rosa sporepulveret].

På norsk *Rødert*, *Rød soppert*.

Vokser på gammel ved, samlet på gården Berg.

M[X]LIII [1043]. *Lycoperdon epiphyllum* [*Puccinia poarum*, rapprust, men se note], i grupper, parasittisk, mangefliket på kanten; støv gulbrunt.

På norsk *Baksopp*.

Under blad av forskjellige planter, oftest på *Tussilago farfara* [hestehov].

Note: Dette er åpenbart aecidiestadiet av en rustsopp. Gunnerus anser tydeligvis at alle slike oransje flekker på blad tilhører samme art. Det stemmer ikke, men den på hestehov som han nevner, slik Linné gjorde, er rapprust, som vertsvexsler med gress-slekten rapp *Poa*.

M[X]LIV [1044]. *Clavaria ophioglossoides* [*Elaphocordyceps ophioglossoides*, smal soppklubbe, men se note], klubbeformet, udelte, flattrykket, butt.

På norsk *Ormtung-Klubba*, *Svartklubba*.

Vokser i skog ved Molde, der den ble samlet i 1768.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Som Eckblad & Høiland (1985) bemerker, er det mye som tyder på at det var en jordtunge *Geoglossum* Gunnerus fant.

M[X]LV [1045]. *Fucus ptilotus* [*Ptilota serrata*], med mange stengler, farget, stenglene svært avflatete, nærmest hårlike; thallus nærmest linjeformet, fjæraktig, dobbelt finnet. Se vår plansje II, fig. 15 [se fig. s. 368].

På norsk *Nøkkefjer*.

Vokser her og der i vårt hav, spesielt i Finnmark, hvor den ærede professor Hell har brakt den fra. Kommer nær til *F. plumosus*. Men den avviker sannsynligvis ved at dens thallus sjelden er avlangt, oftest lineært eller i det minste nærmest lineære, de oftest oppdelte stenglene som er meget uordnete, og ikke alltid har finner. Thallus også i de største eksemplarene er finere [inndelt?] enn det hos *F. plumosus*, for ikke å nevne at jeg ikke blant alle observerte eksemplarer har sett noen som jeg kan kalle brusaktig. Dessuten overlater jeg til botanikerne å bedømme om den sammenfaller med *plumosum*, eller ikke. I høyeste grad kunne den refereres til *F. pectinatus* nr. 972 men den er ikke så sterkt oppdelt øverst som denne. For ikke å snakke om de øvrige tingene som bør gjentas fra nr. 972 og plansje II, fig. 8. P.S. Den berømte Linné som jeg i ettertid har kunnet be om råd, bedømmer at den kan føres til *Fucus plumosus* [hvilket stemmer!].

M[X]LVI [1046]. *Saxifraga tricuspidata* [*Saxifraga tricuspidata*], med de nederste bladene kraftig taklagt, konkavt kileformete, med tre brodder med oppstigende, nærmest naken [bladløs] stengel som bærer en topp.

På norsk *Spidssildre*.

Vokser på Grønland ifølge Rottbøll. Skiller seg fra *Saxifraga hypnoides*, *bronchialis*, *aspera* etc. blant annet ved de tre endestilte broddene, bevitnet av Friis Rottbøll. Etter å ha hatt mulighet til å se denne i Rottbølls herbarium, er det blitt klart at den skiller seg tilstrekkelig fra alle nordlige *Saxifraga*-arter blant hvilke den ligner mest på *hypnoides*.

Note: *Saxifraga tricuspidata* er ikke kjent fra Norge. Gunnerus kjenner den heller ikke, men gir den merkelig nok et norsk navn.

Epitypen for *Fucus ptilotus* Algae Type-1045.1. Plansje II, fig. 15 i del 2 er lectotype (Jørgensen 2012a). Algens navn ble senere endret til *Ptilota pectinata*, så til *P. serrata*.

MXLVII [1047]. *Saxifraga cespitosa* [*Saxifraga cespitosa*, tuesildre], med basalblad tett samlede [i tette tuer], linjeformede, hele eller tredelte; stengler opprette, nesten nakne [bladløse], høyst toblomstrete. Se vår plansje [VII], fig. 1–4 [minus fig. 2].

På norsk *Klyngsilre*, *Flocksilre*.

Vokser her og der til fjells og også rikelig på berg i det indre av Nordlandene og Finnmark der jeg samlet den i store mengder i Gildeskål, Nordlandene, Måsøy i Vest-finnmark og Varanger i Øst-Finnmark. Blomstrer i juni og juli. Tegningene [plansje VII, fig.] 1, 3, 4 representerer eksakt planter slik de fritt varierer, i naturlig størrelse, hvor det er tilstrekkelig klart at denne absolutt tilhører *Saxifraga cespitosa* Linn. (se for eksempel plansje VII, fig. 3). For at den bedre skal kunne gjenkjennes i sine variasjoner, tilføyer jeg følgende beskrivelse: Planten er klisset og håret (med korte og distinkte hår) med kanthårete blad. Kronblad hele, lineære, i frisk tilstand er de hvite, som tørkede virkelig gulnende. Med stengler fra opprette til oppstigende og derfra oppløste, sjelden krypende, fra nærmest toblomstrete til nesten forgrenete, fra å være bebladet nedentil iblant opp til midten med blader som ikke sjelden er meget tett taklagte; på de øvrige stenglene og ved røttene hele eller absolutt udelte eller også lineære og butte eller spisse så vel som kileformede; med støtteblader som ofte er lansettformede, sjelden ovale; de øvrige todelte, ofte tredelte eller hånddelte i tre deler, basis litt etter litt likeformet smale, sjelden omsider nesten todelte, avlange med lobes hvor spesielt de ytterste er tredelte (selvsagt på blad med de største lobene), i den grad at bladene, selv om de har ujevne lobes av og til synes meget mindre oppdelte. Jeg unnlater å nevne at bare noen lobes og likeledes blad som har tenner. Røttene er til vanlig forvedete med mer eller mindre forgrenete fibre. Jeg skulle ønske at botanikere ved hjelp av denne beskrivelsen med tilhørende illustrasjon vil kunne avgjøre om jeg har oppstilt nr. 689 for ubetenksomt, eller om *Saxifraga grønlandica* og *cespitosa* kun skiller seg fra hverandre som varieteter, og ikke er forskjellige arter. Denne min overbevisning om sannheten vil bare kunne bekreftes av omhyggelige og nøyaktige utforskninger av Grønland der man vil kunne bedømme om en eller annen [alle former av] *Saxifraga grønlandica* er forskjellig fra *cespitosa*. Observer: Gessners tegning i Schmindels hefte er på mange måter ufullstendig. Jevnfør forøvrig forordet og også Linnés Mant. II, s. 383, hvor jeg ser at mine observasjoner om *Saxifraga grønlandica* og *cespitosa* er blitt meddelt den store Linné.

Note: Linné beskrev både en *Saxifraga groenlandica* (nr. 689) og en *S. cespitosa* – som har vist seg å være former av den samme variable arten, som Gunnerus også påviser. Se illustrasjon under nr. 544.

MXLVIII [1048]. *Carex filiformis* [*Carex lasiocarpa*, trådstarr, men se note], med avlange hannaks, de hunnlige avlange og sittende, det nederste kortere enn sitt støtteblad.

På norsk *Traadstar*.

Vokser i fjellskoger her og der i Nordlandene. Det hannlige akset er endestilt; de to hunnlige er sittende, hvorav det øverste er likt, uten tvil, det nedre som er en halv tomme i avstand fra det hannlige. Deres farge er brungrønn, hvilket Scheuchzer allerede har observert. Strået er trekantet med føtter [utløpere]. Bladene er få, korte, det lengste av dem en håndbredd stort, alle smale. For øvrig se Scheuchzer hist. s. 425 og følgende nr., I.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen høres tilforlatelig ut, inntil bladene beskrives som korte, høyst en håndbredd lange. Trådstarr har særdeles lange blad! At trådstarr vokser i skog lyder heller ikke bra, selv om Linné hevder det i *Flora Svecica*. Gunnerus' *Carex filiformis* kan ikke være trådstarr.

MXLIX [1049]. *Carex digitata* [*Carex digitata*, fingerstarr], med opprett, lineært aks, hannakset er kortere og sitter lenger ned, støtteblad uten bladskive [slire?], kapslene [han sikter til fruktgjemmene] sitter spredt.

På norsk som på svensk *Vispstar*.

Vokser i Romsdals skoger, svært sjelden, samlet i Grytten i året 1768. Blomstrer i juni.

ML [1050]. *Peziza (radiata)* [se note], stråleformet, med utsprede hår, hinneaktig, stripet av trevler, med fargete soner.

[Uten norsk navn.]

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder.

Note: Det er usikkert hvilken sopp dette er, men referensen til Oeder synes å henvise til fig. 469 nr. 2 i *Flora Danica*, som ikke er en begersopp *Peziza*, men basidiomyceten traktfrynsesopp *Thelephora caryophyllea*.

MLI [1051]. *Boletus versicolor* [*Trametes versicolor*, silkekjuke], ustilket, tofargete overflater, hvite porer.

På norsk *Buntsopp*, *Spragelsopp*, *Spragelpils*.

Samlet her og der i Romsdal på trestammer, i året 1768.

MLII [1052]. *Boletus suaveolens* [*Haploporus odoratus*, nordlig aniskjuke], ustilket, glatt på oversiden, seljevoksende.

På norsk *Luktsopp*, *Friersopp*, *Sælgepils*, eller *Sæljesopp*.

Vokser på [selje] *Salix caprea* og andre *Salix*-arter; brukes hyppig av samene i Finnmark. Anvendes av nordlendinger som hos svenskene, og om hvordan disse bruker den se fl. sv. på siterte sted.

MLIII [1053]. *Boletus viscidus* [*Leccinum scabrum*, brunskrubb, men se note], stilket, hatten puteformet og klebrig; porer runde, hvelvete, innsunkne og tydelige; stilken med filler [skjell].

På norsk *Klæbsopp*, *Klæbpils*.

Vokser her og der i skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er umulig å si sikkert hvilken sopp Gunnerus beskriver her, men det er utvilsomt en rørsopp med skjell på stilken, som det finnes flere av. Farge og vertstre er viktige for bestemmelsen; data som mangler her.

MLIV [1054]. *Boletus granulatus* [*Suillus granulatus*, ringløs smørsopp, men se note], stilket, puteformet og klebrig; porene er runde eller svakt kantete og avkuttete med hjørner som er kornete.

På norsk *Kantpils*, *Stubpils*, *Grympils*.

Vokser i skog.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen er nokså generell, og det er vanskelig å si sikkert om Gunnerus har hatt ringløs smørsopp som er vanligst på Østlandet. Det er mer sannsynlig at det dreier seg om en mer utbredt art, for eksempel sandsopp *Suillus variegatus*, som er ganske vanlig i furuskog nord til Trøndelag.

MLV [1055]. *Boletus subsquamosus* [*Boletopsis subsquamosa*, en gråkjuke, men se note], stilket, hatt hvit; porene avlange, bølgete og hvite.

På norsk *Skjælopp* eller *-pili*.

Vokser sammen med foregående [dvs. i skog].

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Dette er som påpekt av Eckblad & Høiland (1985) neppe Linnés art som er en sørlig og nokså sjelden art. Det dreier seg muligens om fåresopp *Albatrellus ovinus* som faktisk kan forekomme sammen med sandsopp, og som Gunnerus ikke behandler under noe annet navn.

MLV [1055, feilnummerert for 1056]. *Osmunda crispa* [*Cryptogramma crispa*, hestespreng], med blad som er sterkt oppdelte øverst, og alternerende, nær runde finner som er innskårne.

På norsk *Kruus-tælg*.

Vokser i de norske fjell. Jeg oppdaget den i måneden juli i året 1769 på fjellsidene som ligger ved Snåsavatnet. Denne omtales av Linné som *Pteris heterophylla*, slik han observerer den i mant. II, s. 505.

Note: Se også nr. 282.

MLVI [1056]. *Lichen miniatus* [*Dermatocarpon miniatum*, glatt lærlav], bladlik, puklet, med punkter, gulbrun under.

På norsk *Krinamosse*, *Sootmosse*.

Vokser i de norske fjell ifølge Oeder. Zoëga, en ansett københavnsk botaniker, har sendt meg den.

MLVII [1057]. *Lichen saccatus* [*Solorina saccata*, vanlig skållav], bladlik, krypende, nærmest rund; med nedtrykte apothecier, sekkformet nedentil.

På norsk *Sæckmosse*.

Vokser i norske fjell på bakken, sjelden ifølge Oeder. Den berømte Zoëga har sendt meg et eksemplar.

MLVIII [1058]. *Lichen horizontalis* [*Peltigera horizontalis*, blanknever, men se note], skinnaktig, krypende, flat, uten årer på undersiden; horisontale små skjold [apothecier] på kanten.

På norsk *Flatmosse*, *Vandret-mosse*.

Sendt sammen med de to foregående.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Siden blanknever tilhører en kritisk gruppe, er det vanskelig å si med sikkerhet hva Gunnerus hadde.

MLIX [1059]. *Helvella atra* [*Helvella atra*, sotmorkel], med hatt som har uformelige lobes som ikke er lukkete, svart og liten.

På norsk *Svarthatt*.

Vokser på Island ifølge Koenig hos Oeder.

MLX [1060] *Bryum (hyperboreum)* [se note], med hårlignend blad, ovale kapsler, opprette, korte stilker.

På norsk *Norsk Skrene*.

På stein i Norge ifølge Oeder, sendt meg av den berømte Zoëga.

Note: Zoëgas belegg har ikke overlevd til vår tid, og det er vanskelig ut fra Oeders tegning i *Flora Danica* (plansje 538) å si hva dette kan være, som allerede påpekt av Hagen (1898). Man har ment at det kunne være et dårlig utviklet eksemplar av krusputemose *Dicranoweissia crispula*, men Hagen anser at det mest sannsynlig er den langt vanligere rødmesigmose *Blindia acuta*. Det er i alle fall ikke skortejøkelmose *Arctoa hyperborea* slik noen har trodd.

MLXI [1061]. *Bryum (schisti)* [*Kiaeria blyttii*, bergfrostmose], med bustformete, krumme blad; kapselen opprett, butt oval, den lille hetten har et nebb, apofysen er understilt det lille hodet [mindre enn kapselen som den sitter under].

På norsk *Skæfer-skrene*.

Vokser ved Christiania [Oslo] ifølge Oeder. Ført til *Bryum viridulum*, fra hvilken den opplyste Oeder dog skiller den.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, men Lindberg (1871), som reviderte mosetegningene i *Flora Danica*, mener dette klart er *Dicranum* (nå *Kiaeria*) *blyttii* som ble beskrevet fra Ekeberg i Oslo der Oeder samlet sin mose.

Litteratur

Lindberg, S.O. 1871. Revisio critica iconum in opere Flora danica muscos illustrantium. – Acta Soc. sci. fenn. 10. 118 s.

MLXII [1062]. *Hottonia palustris* [*Hottonia palustris*, vassblink], med blomsterskaft som har flerblomstrete kranser.

På norsk *Vandfioler*.

I sumper i det sørligste Norge.

Note: Dette er en sørlig art som ikke finnes i Norge, men som Gunnerus kan ha kjent fra Danmark, hvorfra Oeder angir den.

MLXIII [1063]. *Bryum alpinum* [*Bryum alpinum*, koppervrangmose, men se note], støvbærere [han sikter til kapsler] avlange og hengende; blad ovale, tilspissete med kjøl; skuddene forgrenete med kapselskaft i hjørnene.

På norsk *Fjeldskrene*.

Vokser i Snåsas fjell, samlet spredt i året 1769.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen passer heller dårlig med denne arten, så vi vet ikke hva Gunnerus samlet.

MLXIV [1064]. *Bryum (norvegicum)* [*Bartramia halleriana*, storkulemose], med sylformete blad; kapslene er kuleformete og stripete; korte sidestilte kapselstilker.

På norsk *Norsk Skrene*.

I norske fjell ifølge Oeder; sendt meg av den berømte Zoëga.

MLXV [1065]. *Agrostis stolonifera* [*Agrostis stolonifera*, krypkvein], topper med utsperrete grener uten snerp; stråene krypende; med begrene [han sikter nok til ytteragnene] jevnstore.

På norsk *Krypkjøse*, *Kryphvine*.

Funnet i åkre [eller jorder] i Hedemark året 1771.

MLXVI [1066]. *Epilobium latifolium* [*Chamerion latifolium*, men se note], med alternerende, avlange til ovale blad; blomstene ujevnt store.

På norsk *Bredmjelte* eller *Bredmjølke*.

Vokser på Island, Grønland og andre steder i Norge.

Note: Denne arten vokser ikke i Norge, ikke engang på Svalbard, men på Island og Grønland. Gunnerus har et belegg fra Måsøy i Finnmark som bærer dette navnet. Det er en av mjølkene i fjellet, en artgruppe som var dårlig forstått på hans tid. (Hos Linné kalles de med et fellesnavn *Epilobium alpinum*, som ikke lenger er i bruk.)

MLXVI [1066, feilnummerert for 1067]. *Anemone grønlandica* [*Coptis trifoliata*], med trekoplete, sagtannete blad; med enblomstrete, nakne [bladløse] skaft.

På norsk *Nordsimmer*.

På Grønland ifølge Kirurg Brasen hos Oeder.

MLXVII [1067]. *Ledum grønlandicum* [*Rhododendron groenlandicum*], med støvbærere som er kortere enn kronen og elliptiske blad.

På norsk *Grønlandsk The*.

Vokser på Grønland ifølge Brasen. Jeg har ikke sett den. Det bør undersøkes om den er tilstrekkelig distinkt fra *Ledum palustre* [*Rhododendron tomentosum*, finnmarkspors].

Note: Dette er enda en grønlandsk art som Gunnerus merkelig nok tar med i floraen. Hans tvil om systematikken er berettiget. Først i moderne tid er den grønlandske planten blitt akseptert som skilt fra finnmarkspors.

MLXVIII [1068]. *Scilla bifolia* [*Scilla bifolia*, tyrkerblåstjerne, men se note], med ganske få opprette blomster.

På norsk *Færøisk Hyacinth*.

Vokser på Færøyene ifølge kirurg Schröder hos Oeder. Sannsynligvis knapt slik [forekommende] i Norge. Blomstene er blå, varierer også til hvitt.

Note: Tyrkerblåstjerne *Scilla bifolia* dyrkes i hager og forvilles. Det er neppe den arten Gunnerus omtaler. Merkelig nok henviser Gunnerus her ikke til en mulig forekomst av kystblåstjerne *Scilla verna* i Norge, som han antyder under nr. 961. Det er etter vår mening den første angivelsen av arten fra Norge. Illustrasjonen i *Flora Danica* (plansje 568, av en plante fra Færøyene) er utvilsomt *Scilla verna*, som nå heter kystblåstjerne *Tractema verna*.

MLXIX [1069]. *Lepidium alpinum* [*Hornungia alpina*], med helrandete, finnete blad, blomsterskaftene nærmest kommende fra roten; skulper avlange med en brodd.

På norsk *Fjeldbceske* [her en trykkfeil].

På Grønland ifølge Brasen.

Note: *Hornungia alpina* vokser i Mellom- og Sør-Europa; her tar både Brasen og Gunnerus feil.

MLXX [1070]. *Dianthus deltoides* [*Dianthus deltoides*, engnellik], med enkeltstående blomster og avlange begerskjell i to rader; kronene er rundtannede. På norsk *Krinenellik*. Her og der i Norge.

MLXXI [1071]. *Fucus muscoides* [*Acanthophora muscoides*, men se note], med runde, sterkt forgrenete stammer, grener besatt med spredte, alternerende, bløte torner. På norsk *Kjerringhaar*. I havet ved Finnmark, og likeledes ved Hitra. Bare [oppfattet som] en varietet av *Fucus aculeatus* Linn. eller min *virgatus* b. I, s. 94 og act. nidros. IV, s. 83, pl. 7. Jevnfør Linn. mant. II, s. 509. Jeg har tidligere mistenkt av dens karakterer at den antakelig sammenfaller med min *Fucus virgatus*.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er ikke sannsynlig at Gunnerus hadde denne sørlige arten. Foslie (1886) mener det må ha vært en form av vanlig kjerringhår *Desmarestia aculeata*, slik Gunnerus selv antyder.

MLXXII [1072]. *Fucus granulatus* [*Cystoseira usneoides*], med trådaktige, sterkt forgrenete thalli, med tilspissete grener og nærmest runde blærer, med samlede grener og overalt spisse blad på overflaten. På norsk *Gryntang*. I det nordlige hav.

Note: Foslie (1884) påpeker at Gunnerus ikke kan ha hatt norsk materiale av denne arten, men Gunnerus sier heller ikke at han har sett den; han siterer bare Linné og Oeder.

MLXXIII [1073]. *Koenigia islandica* [*Koenigia islandica*, dvergsgyre]. [Ingen beskrivelse.] På norsk *Königsgrass*. Vokser på Island.

Note: Gunnerus var tydeligvis ikke klar over at dvergsgyre er nokså vanlig på våte, grusete steder i norske fjell. I et eksemplar av *Flora Norvegica* hos NTNU Gunnerusbiblioteket, har noen, antakelig en av Gunnerus' samtidige, føyd til for hånd „etiam in Norvegia» [også i Norge].

MLXXIV [1074]. *Tillaea aquatica* [*Crassula aquatica*, firling], opprett, gaffelgrenet med tilspissete blad, blomstene firtallige. [På norsk] *Pølarv*. Vokser på Island ifølge König hos Rottböll i act. soc. scient. hafn. X, s. 429, nr. 26.

Note: Gunnerus var tydeligvis ikke klar over at firling også vokser i Norge, nord til Helgeland i Nordland.

MLXXV [1075]. *Azalea lapponica* [*Rhododendron lapponicum*, lapprose], med spredte blad med uthulete punkter [skjoldhår].

Den berømte Rottbøll på siterte sted, note b, antar at det er denne planten Ramus mener heller enn *Polygala chamaebuxus*, som ikke funnet i Norge.

På norsk *Grønlandsk Ogenbrisk*.

På Grønland ifølge Egede hos Rottbøll på siterte sted, og sannsynligvis andre steder i de norske fjell.

Note: Her fikk Gunnerus rett. Lapprose vokser i norske fjell, men ble først funnet av M. Vahl i 1787 på Lomseggen, Lom/Skjåk i Oppland. Denne er avbildet i *Flora Danica* (plansje 966).

MLXXVI [1076]. *Saxifraga punctata* [*Saxifraga punctata*, men se note], med nærmest runde, tannete blad som er langskaftet; stengel naken [bladløs].

På norsk *Pricksilre*.

På Island. Av eksemplar som jeg har sett i herbariet hos justitieråd og professor Friis Rottbøll i København er det åpenbart at denne blant alle *Saxifraga* ligner meget på *S. nivalis* [snøsildre]. Det kan spørres om *S. nivalis* og *S. punctata* er tilstrekkelig adskilte.

Note: *Saxifraga punctata* ble opprinnelig beskrevet fra Sibir, men navnet har vært misbrukt om så mange forskjellige arter at man har vært inne på tanken å forkaste det. Rottbølls eksemplar fra Island er imidlertid, slik Gunnerus antyder, snøsildre *Saxifraga nivalis* (nå *Micranthes nivalis*).

MLXXVII [1077]. *Andromeda tetragona* [*Cassiope tetragona*, kantlyng], med enkle, sidestilte blomsterskaft, kronene klokkeformete; bladene er motsatte, taklagte, butte og tilbakeslåtte.

På norsk *Lummerlyng*, *Lomkrækling*.

Vokser i Norge ifølge Ramus; på Grønland ifølge Egede hos Rottbøll, og andre.

Note: Gunnerus har åpenbart ikke sett kantlyng selv. Den vokser i Norge fra Saltdal og nordover, og på Svalbard. At Gunnerus tok med kantlyng i floraen beror på en misforståelse, se kap. 8.

MLXXVII [1077, feilnummerert for 1078]. *Swertia rotata* [*Lomatogonium rotatum*, stjernesøte, men se note], med femdelte kroner og avlange til lineære blad.

På norsk *Fursøte*.

Vokser i Gudbrandsdal; og for øvrig på Island ifølge König hos Linné og Rottböll på siterte steder.

Note: Denne finnes ikke i Norge, og eksemplaret i herbariet er småsøte *Comastoma tenella*.

MLXXVIII [1078]. *Arenaria ciliata* [*Arenaria ciliata*, men se note], med ovale, nervete, tilspissete blad som har kanthår.

På norsk *Haarnorell*.

På Mofjellet på Helgeland i Nordlandene der den ble samlet i året 1770. Tidligere strengt tatt neppe funnet i Danmark, Sverige og Norge. På Island er den samlet av König og andre.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. *Arenaria ciliata* er en mellomeuropeisk art som ikke er funnet i Skandinavia. Imidlertid har navnet vært brukt om den arten som i dag kalles kalkarve *Arenaria pseudophrygia*, som bare er kjent fra Varangerhalvøya i Finnmark. Hva Gunnerus fant på Helgeland er uvisst.

MLXXIX [1079]. *Zostera oceanica* [*Posidonia oceanica*, men se note], med perikarp [han sikter til frukter] som er stilket og olivenformet.

På norsk *Havhalm*.

I det nordlige hav her og der, sendt meg av den ærverdige Herr Weldingh i Øst-Finnmark.

Note: Dette er en hovedsakelig mediterrann art som ikke finnes i Skandinavia, og siden der ikke er bevart noe herbariebelegg, er det vanskelig å si hvilken plante Gunnerus fikk sendt fra Weldingh.

MLXXX [1080]. *Campanula uniflora* [*Campanula uniflora*, høyfjellsklokke], med enblomstrete stengler, kronen er like lang som begeret.

På norsk *Fjeldklokke* [feiltrykk for *Fjeldklokke?*].

I de norske fjell.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet, antakelig fordi Gunnerus ikke har sett den selv.

MLXXLI [1081]. *Artemisia absinthium* [*Artemisia absinthium*, ekte malurt], med sammensatte, mangedelte blad og hengende, nærmest runde blomster [han sikter til kurver] med mykhårete kurvanner.

På dansk og norsk *Malurt*.

Vokser i det sørligste Norge, og ble ofte sett av meg i Akershus sogn, men i meget store mengder på den gamle kirkegården i Fredrikshald [Halden] 23. august året 1771. Denne urtens virkning i saft, sirup eller vin beskrives av Gouan i fl. monsp.

Ekte malurt *Artemisia absinthium* kan være en av de seneste plantene Gunnerus innlemmet i herbariet. Den var tidligere mye anvendt som medisin og krydderplante og brukes fremdeles til å krydre brennevin. TRH V-1925773 (1081.1), uten lokalitet og dato, men kanskje fra Halden 1771.

på siterte sted, mot magebesvær, sure oppstøt, innvollsormer, forstoppelse, betennelser (svulster), samt at den er feberdempende, og at den i lutform helbreder kvalme. Se for øvrig om dens medisinske anvendelse hos S. Paulli på siterte steder og dens økonomiske bruk hos Jo. Paulli på siterte sted. Blad, ett fra stengelen, er gråhvitt, fliket med lineære til avlange fliker. Klasene er ensidige, aksilære, mer eller mindre forgrenete.

MLXXXII [1082]. *Schoenus mariscus* [*Cladium mariscus*, storak, men se note], med runde strå, bladene på kanten såvel som på ryggen taggete.

På norsk *Hvasskjæne*, *Tagskjæne*, *Myrskjæne*, *Seenskjæne*, *Skjænkonge*.

Vokser her og der på strender av vannsamlinger og elver så vel som sumper i det sørligste Norge. Brukes som strå på bøndenes tak. Av to til fire fots eller mer høy. Taggene på bladkanten og ryggen er så skarpe at de lett skader fingrene. Giftig for fe og visselig dødbringende.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er ikke grunn til å tro at Gunnerus så denne i Norge. Storak ble først oppdaget i 1938 på Sørlandet (Nordhagen 1940). De praktiske delene om bruk osv. er hentet fra de siterte kildene. Det er påfallende hvor mange norske navn Gunnerus fører opp for storak.

Litteratur

Nordhagen, R. 1940. Et nytt funn av *Cladium mariscus* i Norge. – Acta Phyt. Suec. 13: 201–214.

MLXXXIII [1083]. *Vallisneria spiralis* [*Vallisneria spiralis*, men se note]. [Ingen beskrivelse.]

På norsk, i Finnmark *Vindelnøck*.

Vokser her og der i elver i Finnmark og Nordlandene. Den ekteskapelige forening av en mannlig og hunnlig [plante] viser et naturens under, som tydelig åpenbarer den høyeste Guds visdom og ekstistens. Nemlig ved blomstringstidspunktet løsner en undervannsblomst i et meget grunt hav av seg selv og flyter opp til overflaten, slik at den der fritt i det urolige overflatevannet kan forene seg med eller befrukte en meget lang hunnblomst.

Note: Ferskvannsplanten *Vallisneria spiralis* ble beskrevet fra Italia og forekommer naturlig i Sør-Europa. Men Linné tar den merkelig nok opp i *Flora lapponica*, så Gunnerus antok vel at den også måtte finnes i Norge. Fakta om den merkelige bestøvnigen hentet han hos Michellius.

MLXXXIV [1084]. *Conferva fontinalis* [*Vaucheria fontinalis*], med meget enkle, like tråder, tommelange, samlet mot sentrum.

På norsk *Brøndslinker*, *Killslinker*.

Vokser i kilder her og der. Grenknippene er svartgrønne i omkretsen [ytterst], i midten gule ifølge Linné mant. på siterte sted.

MLXXXV [1085]. *Conferva amphibia* [*Vaucheria amphibia*], med like lange, forgrenete tråder som ved uttørking samles til piggete klumper.

På norsk *Stivslinke*, *Svampslinke*.

Vokser på fuktige steder her og der.

MLXXXVI [1086]. *Conferva gelatinosa* [*Batrachospermum gelatinosum*, perleslinke], med forgrenete tråder som er perlebåndsliske med runde, geléaktige ledd.

På norsk *Fitslinke*, *Bæbreslinke*.

Vokser i forskjellige klare kilder i Norge. Hit bør *Chara batrachosperma* Weis disp. s. 33, plansje I føres ifølge den store Linné i mant. pl. II, s. 509.

MLXXXVII [1087]. *Conferva aegagropila* [*Cladophora aegagropila*], med leddete tråder, sterkt forgrenete som er sterkt sammenfiltrete i midten og dannende en kule.

På norsk *Kugel-* eller *Nøddslinke*, likeledes *Nøkkebold*.

Vokser her og der i innsjøer.

MLXXXVIII [1088]. *Byssus incana* [*Lepraria incana*], med pulveraktig, gråhvitt thallus, som likner utstrødd mel.

På norsk *Graamjølling*.

Vokser ved sidene av grøfter og andre steder.

MLXXXIX [1089]. *Byssus antiquitatis* [se note], med pulveraktig, svart thallus.

På norsk *Svartmjølne*, *Oldmjølne*.

På svært gamle murer. Det fastslås at den har svært små tråder som er dekket av et svart pulver ifølge Linnés mant. pl. II, s. 510.

Note: Det er usikkert hva Linnés art er, ikke nødvendigvis en plante, og det er ikke rimelig å tro at Gunnerus hadde noe belegg.

MXC [1090]. *Byssus cryptarum* [*Trentepohlia iolithus*, fiolstein], håraktig, flerårig, grått, fastsittende thallus som overvokser berg.

På norsk *Hølmjøl*, *Seigmjøl* eller *Seigmjølning*.

Forekommer oftest i grotter, også andre steder på skygget berg.

MXCI [1091]. *Conferva glomerata* [*Cladophora glomerata*], med leddete tråder og kortere sterkt oppdelte grener.

På norsk *Nøstslinke*.

Samlet i Snåsa-elven i måneden juli i året 1769.

MXCII [1092]. *Tremella lichenoides* [*Scytinium lichenoides*, flishinnelav, men se note], med opprette, flate thalli som har kruset oppfliset kant.

På norsk *Skjørsløipe*, *Moossløipe*.

Blant *Hypnum* [moser] på fuktige fjell ved Selbu, samlet i måneden juli i året 1769.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er umulig å si om det var denne meget variable arten Gunnerus fant, eller en nærbeslektet art.

MXCIII [1093]. *Tremella verrucosa* [*Nostoc verrucosum*, men se note], med massive knøler som er vortete.

På norsk *Vortsløipe*, *Steenvorte*.

Samlet på steiner i en bekk i Selbu i året 1769.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er umulig å si om det var denne arten Gunnerus fant.

MXCIV [1094]. *Hypnum sylvaticum* [se note], med finnete thalli, forgrenete, krypende med tilspissete småblad, med kapselstilker på midten.

På norsk *Skovjælre*.

Samlet ved en rot av et grantre i skogen ved Stjørdal i måneden juni i året 1768.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Beskrivelsen kan, som allerede påpekt av Hagen (1898), passe på flere arter.

MXCV [1095]. *Fucus elongatus* [*Himanthalia elongata*, knapptang, remtang, men se note], med trådaktige, flatpressete, gaffelgrenete, rette thalli.

På norsk *Riistang*.

I havet i Finnmark ved Hammerfest der den ble samlet i året 1763.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å si hva Gunnerus kan ha samlet. Foslie (1886) mener merkelig nok at det kan være fiskeløk *Cystoclonium purpureum*, en rikt forgrenet og ikke gaffelgrenet art.

Note: Se også 737 og 988.

MXCVI [1096]. *Fucus divaricatus* [*Fucus vesiculosus*, blæretang], med hele, flate, gaffelgrenete thalli som spriker i grenvinklene, med tvillingblærer i disse.

På norsk *Spriiktang*.

Vokser med foregående [dvs. i havet i Finnmark ved Hammerfest].

MXCVII [1097]. *Fucus (laciniatus)* [*Fimbrifolium dichotomum*, gaffelflik], med forgrenete, hinneaktige thalli, og oppdelte grener.

På norsk *Treveltang*.

I havet i Finnmark, nær Hammerfest.

Gunnerus strevde en del med orkidéer, men den vesle fjellkurle *Chamorchis alpina* er ikke til å ta feil av. Herbariet inneholder seks belegg av den, de fleste fra «Mornæs i Gillesgaals Præstegjeld», 4.7.1770, Gildeskål, Nordland, funn han ikke nevner i teksten. TRH V-192577 (1098.4).

MXCVIII [1098]. *Ophrys alpina* [*Chamorchis alpina*, fjellkurle], med ovale knoller, naken [bladløs] blomsterskaft; blad sylaktige; nektariets leppe hel med en tann på begge sider.

På norsk *Fieldkurrel*, eller *Kurle*.

Vokser i Hasvik i Vest-Finnmark på sandfylt jord mellom Melkhouen [Melkehaugen] og Skothouen [Skoddhaugen], i store mengder, der den er blitt samlet i måneden juli 1767. En tegning av en tørket plante som jeg har sendt den berømte Oeder, vil kunne sees i *Flora Danica* [VIII, plansje 452].

MXCIX [1099]. *Ajuga alpina* [*Ajuga geneviensis*, storjonsokkoll, men se note], med enkle stengler og stengelblad som tilsvarer de basale.

På norsk *Stor Jonsokkoll*.

I Porsanger i Vest-Finnmark hvorfra for en del år siden den ærverdige Herr Schønning har sendt den til meg. Denne planten føres av meg hit [dvs. bestemmes slik] (og ikke til *A. pyramidalis* som visselig er svært lik) på grunn av bladene som er nær de basale neppe er større enn de på stengelen og støttebladene er grønne, og ikke blå. For ikke å snakke om de blå blomstene som *A. pyramidalis* nemlig avviker fra. Den [*Ajuga alpina*] bør kanskje føres til *Ajuga geneviensis*.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det kan ikke ha vært denne planten Schønning samlet, siden dette er en mellomeuropeisk art som bare forekommer sporadisk forvillet i Sør-Norge. Vi antar at det dreier seg om vanlig jonsokkoll *Ajuga pyramidalis* som har noen få (og gamle) funn i Finnmark.

MC [1100]. *Arenaria norvegica* [*Arenaria norvegica*, skredarve], med nærmest runde, krypende stengler; endestilte blomster i par; blad uten nerver, nakne [uten hår].

På norsk *Fjeld-norel*, *Stege-norel*.

Vokser i sidene på Steigens fjell i Nordlandene. Funnet på et sted med bare sand i måneden juli i året 1770.

Til avbildningen som tilbys [del 2, plansje IX, fig. 7–9], tilføyer jeg følgende beskrivelse:

BLOMSTER: I par, endestilte.

BLOMSTERDEKKE: Fembladig med ovale, tilspissete blad (plansje IX, fig. 9 a–f) på ryggen med en langsgående linje.

KRONE: Kronblad fem, hele, avlange, butte (fig. 9, g–m), knapt lengre er begeret.

STØVBÆRERE: ti støvtråder, betydelig mindre enn begeret, innsenkte i blomsterbunnen. Støvknappene avlange, i par.

FRUKTKNUTE: Oversittende, avlang med tre grifler og butte arr.

FRUKT: Kapselen (fig. 9 n) oval, enrommet, sprekker uregelmessig på lengden, flerfrøet; frø nærmest runde, brune.

STENGLER: fingeraktige, krypende, nærmest runde.

Skredarve *Arenaria norvegica*, fra «Laskestad Præstegaard» 30.07.1770, Steigen i Nordland. TRH V-44005 (1100.3), som er holotype (Jørgensen 2012a, ikke lectotype som angitt på arket). Foto Eli Fremstad, fra Dividalen i Målselv, Troms.

BLAD: Ovale til ovalt avlange, uten nerver, nakne på begge sider (ikke heller deres basis håret), blanke, ubetydelig kjøttaktige, fra rett til delvis parvis motsatte og der i grupper.

ROTEN: avlang, trevlet, nedbøyd.

Obs. 1. Blomsten som er avbildet på fig. 9 i forstørrelse ved hjelp av et mikroskop fra Cuff, har 6 kronblad og samme antall begerblad og har en overflødighet av 12 støvbærere.

Obs. 2. Blant alle våre *Arenaria*-arter mest nærstående til *balearicum*, *ciliatum* og *multicaule* Linn. Den tydelige forskjellen på voksestedene, for ikke å snakke om andre ting som kan sluttes fra beskrivelsene, synes å utelukke at den er identisk med *balearica* (om denne se S. N. XII, og i tillegg b. III). Heller ikke den store Linné som har sett vår [plante] tørket og *balearica*, anser det for mulig [at de to er identiske]. Likeledes avviker den fra *Ar[enaria] ciliata* og *multicaulis* ved at bladene er absolutt glatte på kanten, uten kanthår, og fra førstnevnte dessuten ved å ha blad uten nerver, for ikke å nevne meget annet. Men ikke desto mindre kan den bare være en ny varietet av *ciliata* eller *multicaulis* (som noen nålevende botanikere begge fører sammen [til samme art]). Men jeg kan neppe ta noen sikker avgjørelse i den saken før en levende undersøkes på nytt og er blitt sammenlignet spesielt med *ciliata* og *multicaulis*. Beklageligvis har de frø som er samlet i Steigen i Nordlandene ikke villet spire hverken for meg eller for den lærde Linné, som har fått dem tilsendt. Jevnfør nr. 1078.

Note: Gunnerus var åpenbart meget opptatt av denne arten som han gir den grundigste beskrivelsen av samtlige nye arter han beskriver i floraen. Arten bærer fremdeles navnet Gunnerus ga den. Han mente at dyrkningsforsøk er viktige, og han forsøkte faktisk dette – en svært moderne tanke på den tiden.

MCI [1101]. *Atriplex marina* [*Atriplex littoralis*, strandmelde], med urteaktige, opprette stengler, lineære, sagtannede blad.

På norsk *Vesselmjølne*, *Grassmjølne* eller *Grassmjelte*.

På stranden i Molde i Romsdal.

MCII [1102]. *Mnium triquetrum* [feiltrykk for *triquetrum* = *Meesia triquetra*, skruesvanemose, men se note], med blad i tre rader som er utstående og sylformet avlange med kjøl.

På norsk *Kantmærle*, *Hiørnmærle*, *Langmærle*, i Tromsø *Løen mærle*.

Vokser i torvmyrer i Nordlandene. Den er sendt meg av den berømte Zoëga.

Note: Eksemplaret som Zoëga sendte Gunnerus finnes ikke i herbariet, så vi vet ikke hva Gunnerus hadde. Hagen (1898) tviler sterkt på at det kunne være skruesvanemose som han mener ikke er så vanlig og velkjent at den kunne ha et lokalnavn. Men beskrivelsen passer ganske bra.

MCIII [1103]. *Serapias longifolia* [*Cephalanthera longifolia*, hvit skogfrue, men se note], med trevlete knoller; sittende, sverdformete blad og hengende blomster. På norsk *Langflangre*.

Samlet i fjellene ved Snåsa med *Ser. latifolia* [breiflangre]. Blomstene er hvite med røde striper.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Hvit skogfrue er en sjelden art som her ville ha vært på sin nordligste lokalitet i Norge.

MCIV [1104]. *Mnium trichomanis* [*Calypogeia azurea*, blåflak, men se note], blader i to rader, hele.

På norsk *Støvmærle*, *Vesselmærle*.

På fuktig mark og skyggete steder i Stjørdal der den ble samlet om våren i året 1769.

Hodene er melaktige.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er uvisst hvilken art Gunnerus beskriver.

MCV [1105]. *Papaver dubium* [*Papaver dubium*, veivalmue], med avlange, glatte kapsler; stengelen flerblomstret med tiltrykte hår; bladene finnete med innskårne finner.

På norsk *Aakervalmue*, *Glat Valmue*.

I kornåkre i det sørligste Norge der den sjelden er observert av meg. Blomstene er rødlige, mest mett ved basis.

MCVI [1106]. *Crassula rubens* [*Sedum rubens*, men se note], med smalt elliptiske, nærmest nedtrykte blad; kvast som er firedelt og med små blad; blomster sittende, med tilbakeslåtte støvbærere.

På norsk *Røde Bergkopper*.

I Romsdal, hovedsakelig i Moldetrakten.

Blomstene er rødne til mørkt røde.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. *Sedum rubens* er en sørlig art som ikke forekommer i Norden. Beskrivelsen tyder på at det er en rød blomstret bergknapp, men er ikke klar nok til å peke på hvilken. En forvillet hageplante?

MCVII [1107]. *Sphagnum arboreum* [se note], med krypende grener med sidestilte støvbærere [han sikter til kapselstilker] som nikker.

På norsk *Træmyrle*.

Vokser på trestammer for eksempel i skogen ved Grytten i Romsdal. Funnet i 1772.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er uklart hva Linnés art er, men det er iallefall ikke noen torvmose. Det er åpenbart en pleurokarp mose som vokser på trær. Ifølge Hagen (1898) har den svenske forskeren Ångström ment at det kunne være kveilmose *Pterogonium gracile* som bare er en av mange muligheter.

MCVIII [1108]. *Gentiana pneumonanthe* [*Gentiana pneumonanthe*, klokkesøte], med femdelte, klokkeformete, skaftete, motsatt sittende kroner, lineære blad. På norsk *Vindsøte*, *Førsøte*, *Smalsøte*.

Samlet på fuktig mark i Gudbrandsdal i året 1771. Er sårlegende, virker også ved vridning av ledd ifølge Haller.

Note: Klokkesøte finnes i dag ikke i Gudbrandsdalen. Den forsvinner lett ved driftsendringer i kulturlandskapet. Siden der er et belegg i herbariet (dog uten eksakt lokalitet og påskrevet *campestris*), anser vi at den fantes i Gudbrandsdalen på Gunnerus' tid. Høyst sannsynlig samlet han den i Ringebu, et sted vi vet han samlet andre planter i 1771. Se Fremstad & Jørgensen (2011).

MCVIX [1109]. *Silene nutans* [*Silene nutans*, nikkesmelle], med todelte kronblad og sidestilte, stjerneformete, ensidig hengende.

På norsk *Lutglime*.

Vokser på tørre steder her og der i det sørlige Norge. Med en fot lange stengler, faktisk i blant en alen, klebrige, forgrenete. De øvre bladene er linjeformete, de nedre virkelig avlange. Kronen er innbøyd fra hvit til rødneende. Kronbladene ender er rundtannete. Beget er merket med ti striper.

MCX [1110]. *Mentha hirsuta* [*Mentha aquatica*, vassmynte, men se note], med blomster i hoder; ovale, sagtannete, nærmest sittende, dunhårete blad; støvbærerne lenger enn kronen.

På norsk *Løen mynte*, *Lookmynte*.

På fuktig mark i sognene Snåsa og Overhalla ofte sammen med *Mentha aquatica* som den står svært nær. Tidligere bare funnet i England og Halland i Sverige.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Det er vanskelig å si hva dette er. Vassmynte finnes ikke i Trøndelag, bare åkermynte *Mentha arvensis*, men den er ikke lodden.

MCXI [1111]. *Pedicularis foliosa* [*Pedicularis foliosa*, men se note], med enkle stengler, aks med blad; overleppen (hetten) er hel og meget butt, begrene femtannete.

På norsk *Tusselys*.

I Oppdalsfjellet Vangsfjellet. Kronen er gulhvitt. Blomstrer i juli; tidligere er denne funnet i fjellene i Sveits og Østerrike.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. *Pedicularis foliosa* vokser ikke i Norge; den er knyttet til fjell i Mellom- og Sør-Europa. Gunnerus samlet både bleikmyrklegg *Pedicularis lapponica* (gulhvite blomster) og gullmyrklegg *P. oederi* (med butt overleppe). Begge artene er belagt under både nr. 246 og 247. Gunnerus' introduksjon av en tredje art understreker hans forvirring om artene i Norge.

MCXII [1112]. *Bellis perennis* [*Bellis perennis*, tusenfryd], med naken [bladløs] blomsterskaft.

På norsk *Tusindfryd*.

Vokser sjelden i det sørligste Norge, men en ytterst vanlig plante i Danmark. I Dragør i Amager har jeg sett den midt i april, i Charlottenlund, med *Viola odorata* [marsviol], *Ornithogalum luteum* [gullstjerne *Gagea lutea*], *Ranunculus ficaria* [vårkål], *Anemone nemorosa* [hvitveis], *Fumaria bulbosa* [lerkespore *Corydalis*-arter] etc., og dessuten på godset Bernsdorf med *Anemone rarum culioide* [trykkfeil for *Anemone ranunculoides*, gulveis], *Pulmonaria angustifolia* [blå lungeurt] etc. og andre steder ved København rikelig blomstrende i begynnelsen av måneden mai i året 1772. Blomstens stråler [kantkroner] er purpurrøde, diskus er gul. Varieteter av denne er *Bellis hortensis* flore pleno [hageform med fylte blomster] CB [Caspar Bauhin] ... med bobleformete, hvite blomster Tourn. [Tournefort] ... røde, med flerfoldige, rørformete [randkroner?] Tourn., likeledes ... gjentatt forgrenete.

Note: Dette er ett av de få stedene der Gunnerus meddeler felterfaringer fra Danmark, karakteristisk nok fra hager.

MCXIII [1113]. *Cypripedium Calceolus* [*Cypripedium calceolus*, marisko], med trevlete røtter; stengelblad ovalt avlange.

På norsk *Mariskoe*.

Denne vakre plante vokser på skyggefulle steder på Ringerike i Christiania stift, slik som den berømte Oeder, som selv har sett denne planten der, har fortalt meg i København.

MCXIV [1114]. *Ornithogalum minimum* [*Gagea minima*, smågullstjerne, men se note], med tobladet, kantet blomsterskaft; blomsterskaftene i forgrenete skjærmer.

På norsk *Fugleløk*.

Vokser iblant med *Ornithogalum luteum* [gullstjerne *Gagea lutea*] i grønnsakåkre og på skyggefulle steder i Norge, særlig i det sørligste, for eksempel i Kudalen på gården Berg ved Nidaros [Trondheim] og andre steder. Blomstrer tidlig om våren samtidig som *Ornithogalum luteum* [gullstjerne], *Bellis perennis* [tusenfryd], *Tussilago farfara* [hestehov], *Anemone nemorosa* [hvitveis] etc. Omtrent halvparten så liten som *Ornithogalum luteum*, og med meget smalere basale blad som er trådlige ved basis og heller ikke flate som de basale hos *Ornithogalum luteum*. Et og annet av blomsterskaftene er forgrenet (ofte, dog ikke alltid,

skjermformet), men dette gjelder meget sikkert av og til også *Ornithogalum luteum*, siden dens kronblad liksom de hos *O. luteum* er spisse, visselig meget spisse, og hos begge disse iblant også kan være nærmest butte. Man spør seg derfor om disse begge virkelig kan kalles arter, og ikke rene varieteter. Røttene, selv om de er små, er spiselige som hos *O. luteum*.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Smågullstjerne er en innført plante som i dag hovedsakelig finnes naturalisert i Oslofjordområdet. Siden Gunnerus særlig påpeker de meget spisse kronbladene, og de smale bladene, kan det ha vært denne som på dette tidspunktet vokste på gården hans. Se Jørgensen & Fremstad (2012).

MCXV [1115]. *Pulmonaria angustifolia* [*Pulmonaria angustifolia*, smallungeurt, men se note], med avlange basalblad.

På norsk *Smalbladet Lungeurt*.

Vokser sjelden blant *Pulmonaria officinalis* [lungeurt] i det sørligste Norge. Observert av meg om våren i en hage i Bergen i året 1764. Blomstene er fiolette. Bladene er ru som hos *Pulmonaria officinalis*, men avlange og smalere enn hos denne. Forøvrig varierer bladene hos *Pulmonaria officinalis*, noe jeg ofte selv har sett, i den grad at botanikere er usikre på om disse plantene bør betraktes som varianter. [Bokstavelig: i den grad at botanikere ikke uten grunn frykter at begge [plantene] bør adskilles som varianter.] Bruken av denne og dens egenskaper, og [de tilsvarende] hos *Pulmonaria officinalis* kan man rådføre seg med S. Paulii og andre om.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet av denne innførte hageplanten som tilhører en kritisk gruppe. Beskrivelsen og særlig fargeangivelsen tyder på at det var kantlungeurt *Pulmonaria montana* Gunnerus så i Bergen, der den fremdeles finnes forvillet.

MCXVI [1116]. *Sempervivum tectorum* [*Sempervivum tectorum*, takløk], med kanthårete blad og utstående yngleknopper [som ikke finnes hos denne arten; han sikter kanskje til siderosetter].

På norsk *Takløv* eller *Tagløg*.

Vokser på tak i det sørligste Norge der jeg har sett den tidligere.

MCXVII [1117]. *Anemone ranunculoides* [*Anemone ranunculoides*, gulveis], med spisse frø og innskårne blad; nærmest runde kronblad og gjerne toblomstrete stengler.

På norsk *Guldsimmer*.

Vokser så vel i Bohuslän som i det sørligste Norge, hovedsakelig i Christiania stift; i Danmark er den vanligere, for eksempel på godset Bernsdorf ved København og andre steder. Med bare gule blomster, for ikke å nevne annet, kan den skiller fra *Anemone nemorosa* [hvitveis], som den for øvrig ligner meget.

MCXVIII [1118]. *Chara hispida* [*Chara hispida*, bredtaggkrans, men se note], stengler med hårfine, samlede tagger.

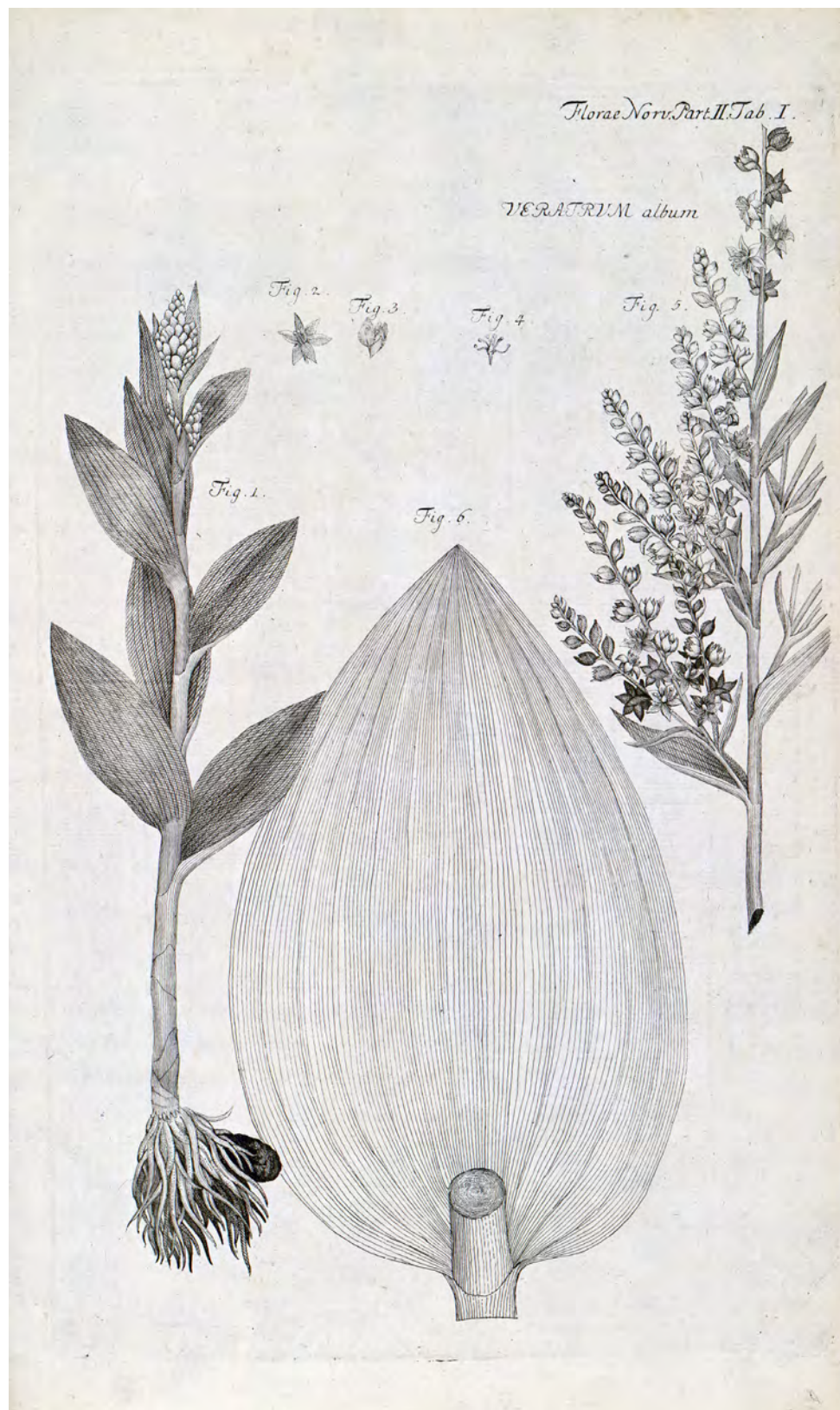
På norsk *Hvaslavring*.

Vokser i stillestående vann og sumper i Norge, hovedsakelig i det sørligste, samlet av meg i sognet Overhalla i Nidaros bispedømme.

Note: Belegg finnes ikke i herbariet. Bredtaggkrans er sjelden, og det var neppe den Gunnerus samlet.

Plansje I

Fig. 1–6: 315 *Veratrum album*
[*Veratrum lobelianum* var. *misae*,
finnmarksnyserot].

Plansje II

Fig. 1–2. 395 *Ribes alpinum* [*Ribes alpinum*, alperips].

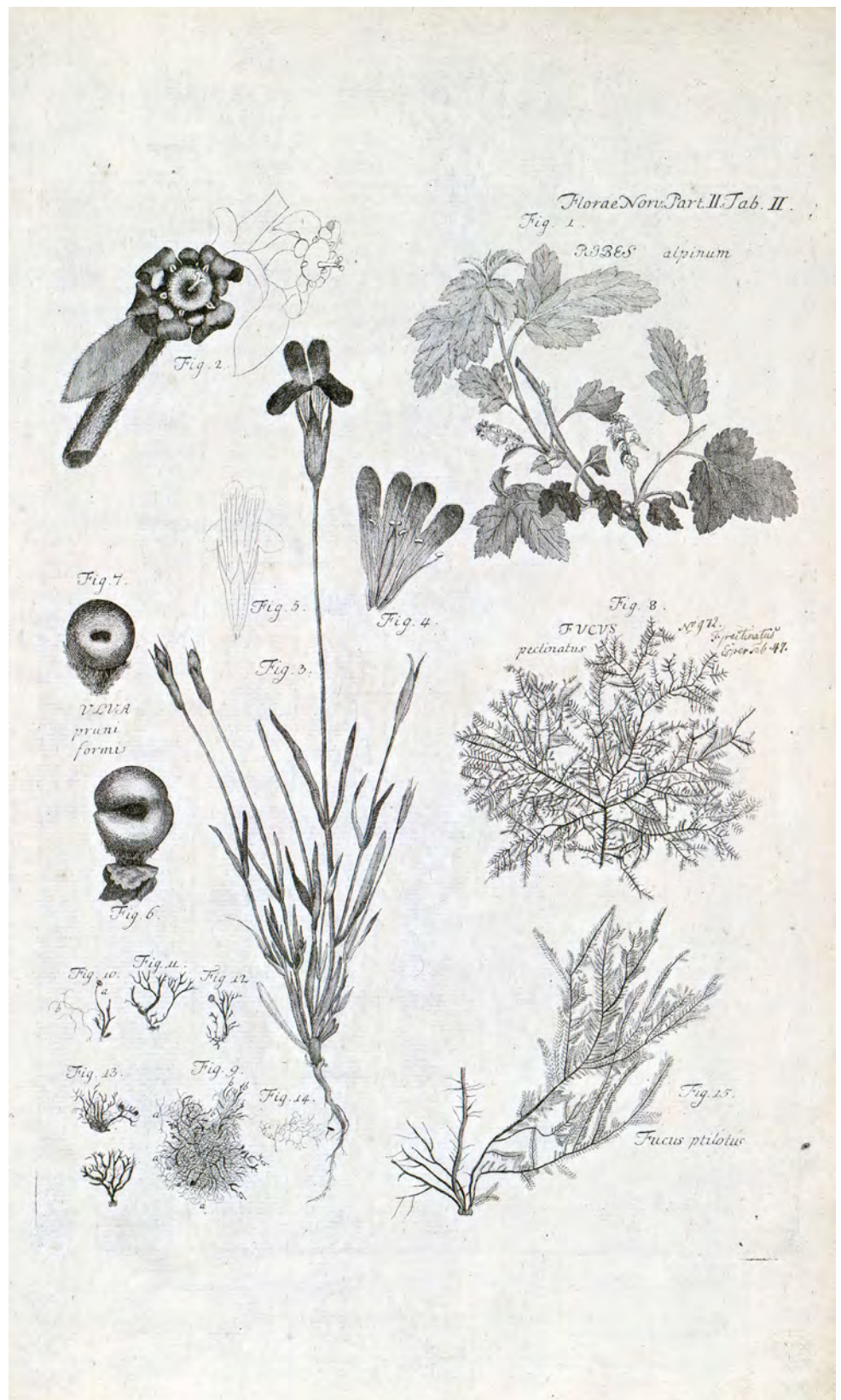
Fig. 3–5. 819 *Gentiana (serrata)* [*Gentianopsis detonsa*, fjæresøte].

Fig. 6–7. 737 *Ulva pruniformis* [*Nostoc pruniforme*, sjøplomme].

Fig. 8. 972 *Fucus pectinatus* [*Ptilota serrata*].

Fig. 9–14. 973 *Lichen normöricus* [*Cornicularia normoerica*, nordmørslav].

Fig. 15. 1045 *Fucus ptilotus* [*Ptilota serrata*].

Plansje III

Fig. 1. 512 *Potentilla nivea*.

[Feilbestemt.]

Fig. 2. 969 *Fontinalis minor*. [Trolig

feilbestemt.]

Fig. 3. 853. *Conferva rupestris*

[*Cladophora rupestris*, vanlig grønnndusk].

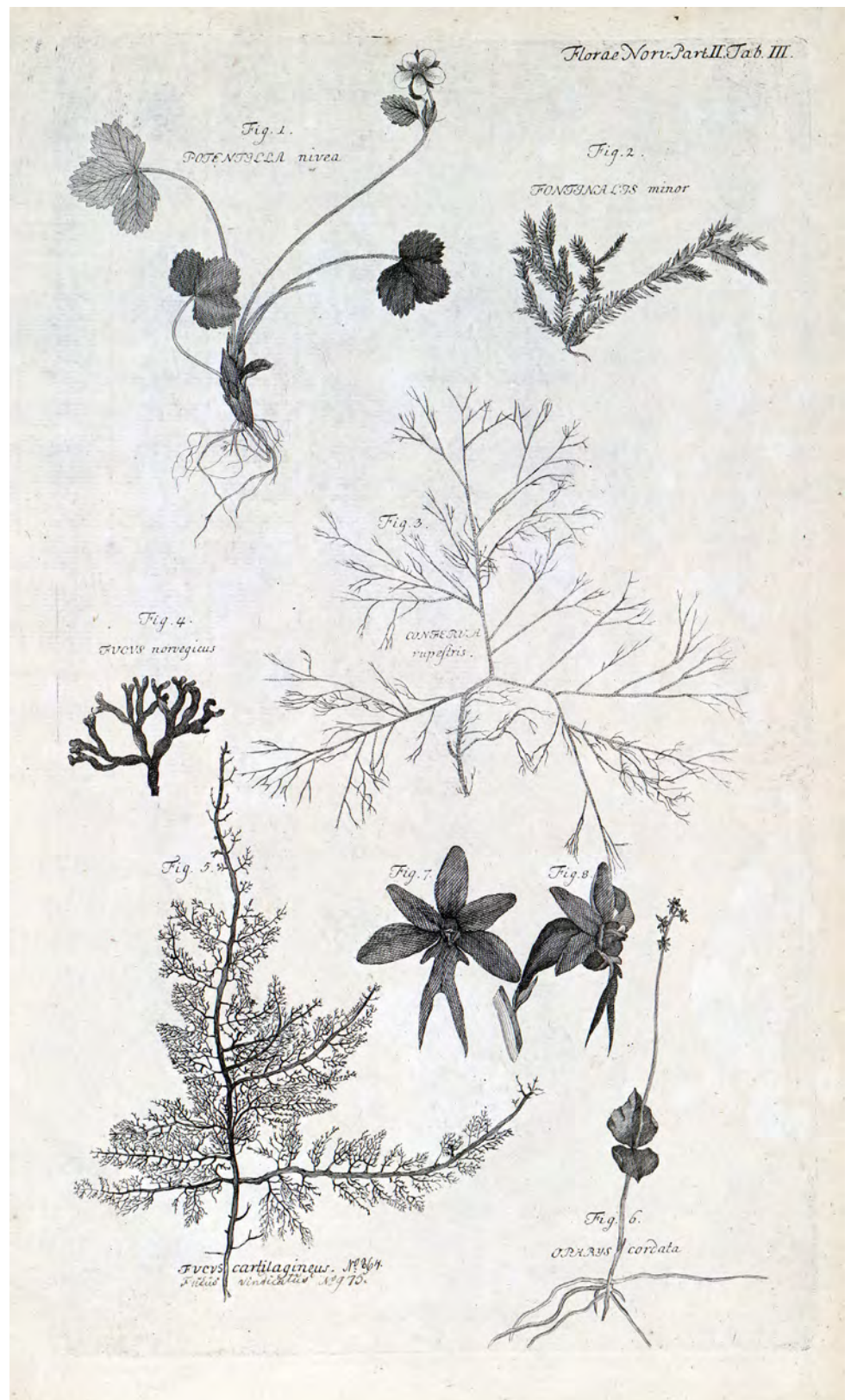
Fig. 4. 971 *Fucus norvegicus*

[*Chondrus crispus*, krusflik].

Fig. 5. 864 *Fucus cartilagineus*

[*Plocamium cartilagineum*, kamskåring].

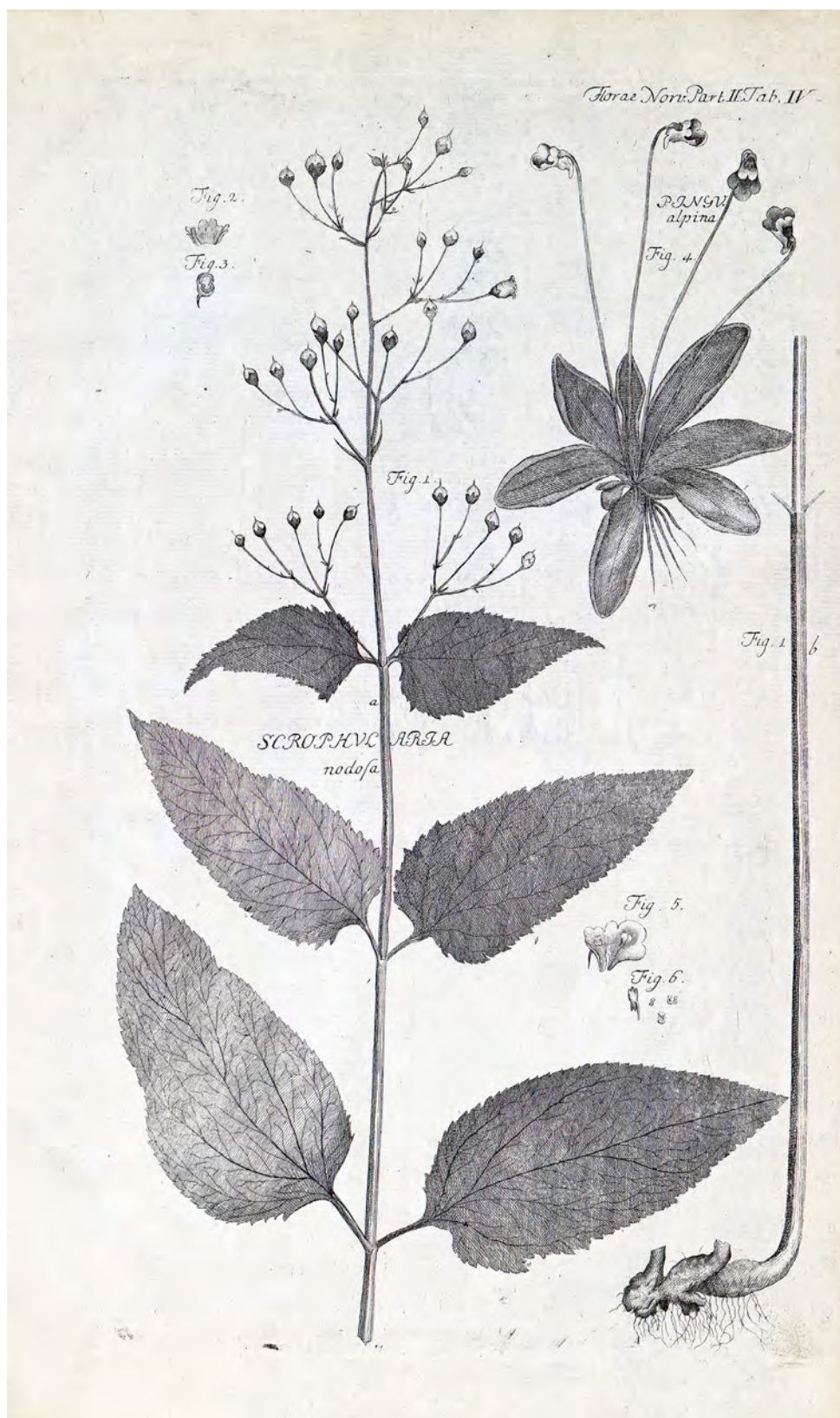
Fig. 6–8. 668 *Ophrys cordata* [*Listera cordata*, småtveblad].

Plansje IV

Fig. 1–3. 732 *Scrophularia nodosa*
[*Scrophularia nodosa*, brunrot].

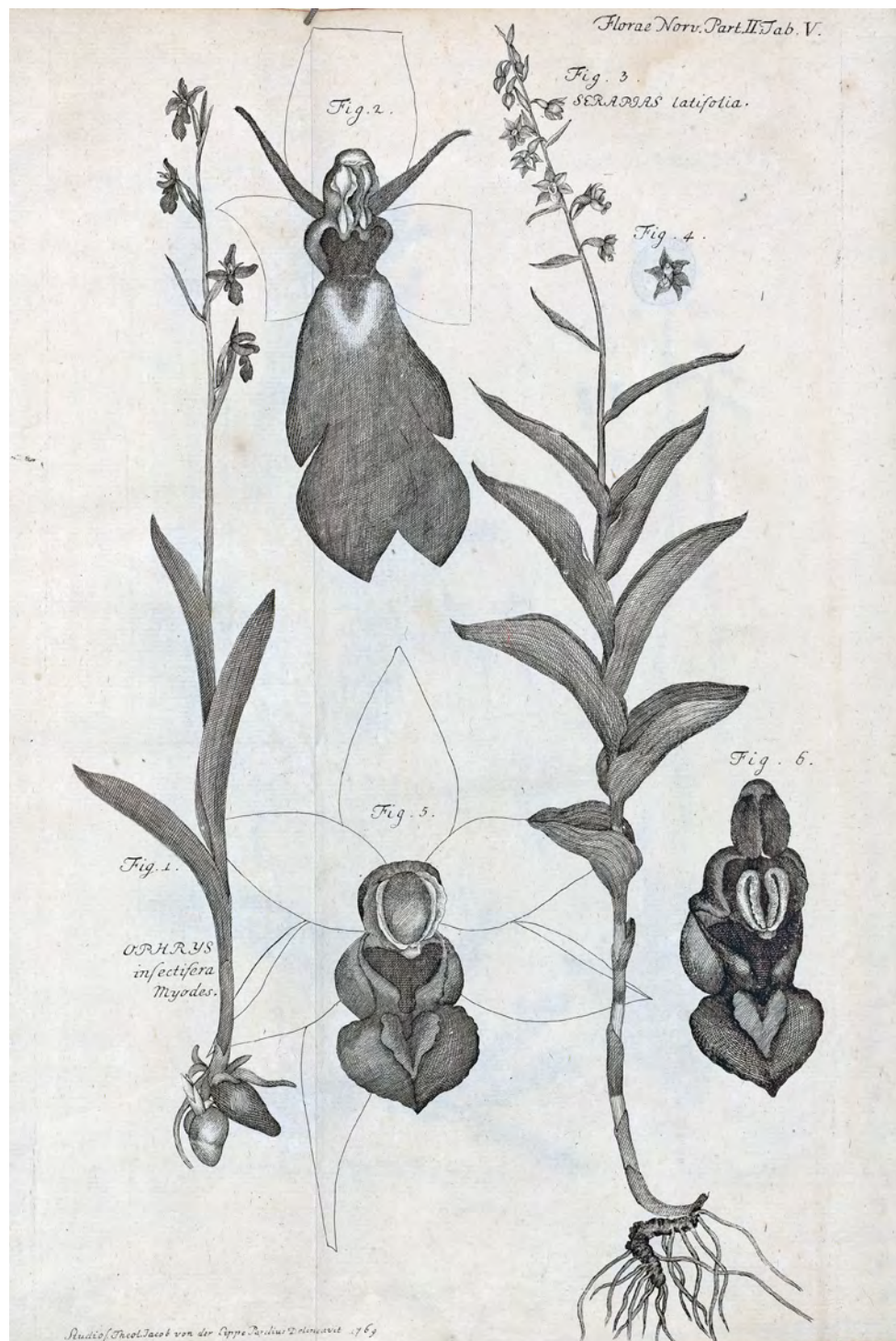
Fig. 4–6. 640 *Pinguicula alpina*
[*Pinguicula alpina*, fjelltettegras].

Plansje V

Fig. 1–2. 967 *Ophrys insectifera* (myodes) [*Ophrys insectifera*, flueblom].

Fig. 3–6. 970 *Serapis latifolia* [*Epipactis helleborine*, breiflangre, feilbestemt *E. atrorubens*, rødflangre].

Plansje VI

Fig. 1A–C. 321 *Satyrium repens*
[*Goodyera repens*, knerot].

Fig. 2A–C. 951 *Stellaria cerastoides*
[*Cerastium cerastoides*, brearve].

Fig. 3A–C. 126 *Ophrys corallorhiza*
[*Corallorhiza trifida*, korallrot].

Fig. 4. 1001 *Ulva caprina* [*Palmaria palmata*, søl].

Plansje VII

Fig. 1. 1047 *Saxifraga cespitosa*
var. *vulgo: Saxifraga grönlandica*
[*Saxifraga cespitosa*, tuesildre].

Fig. 2. 1003 *Ulva longissima*
[*Saccharina latissima* f. *longissima*,
sukkertare].

Fig. 3. 1047 *Saxifraga cespitosa*
[*Saxifraga cespitosa*, tuesildre].

Fig. 4A–F. 1047 *Saxifraga cespitosa*
polymorpha [*Saxifraga cespitosa*,
tuesildre].

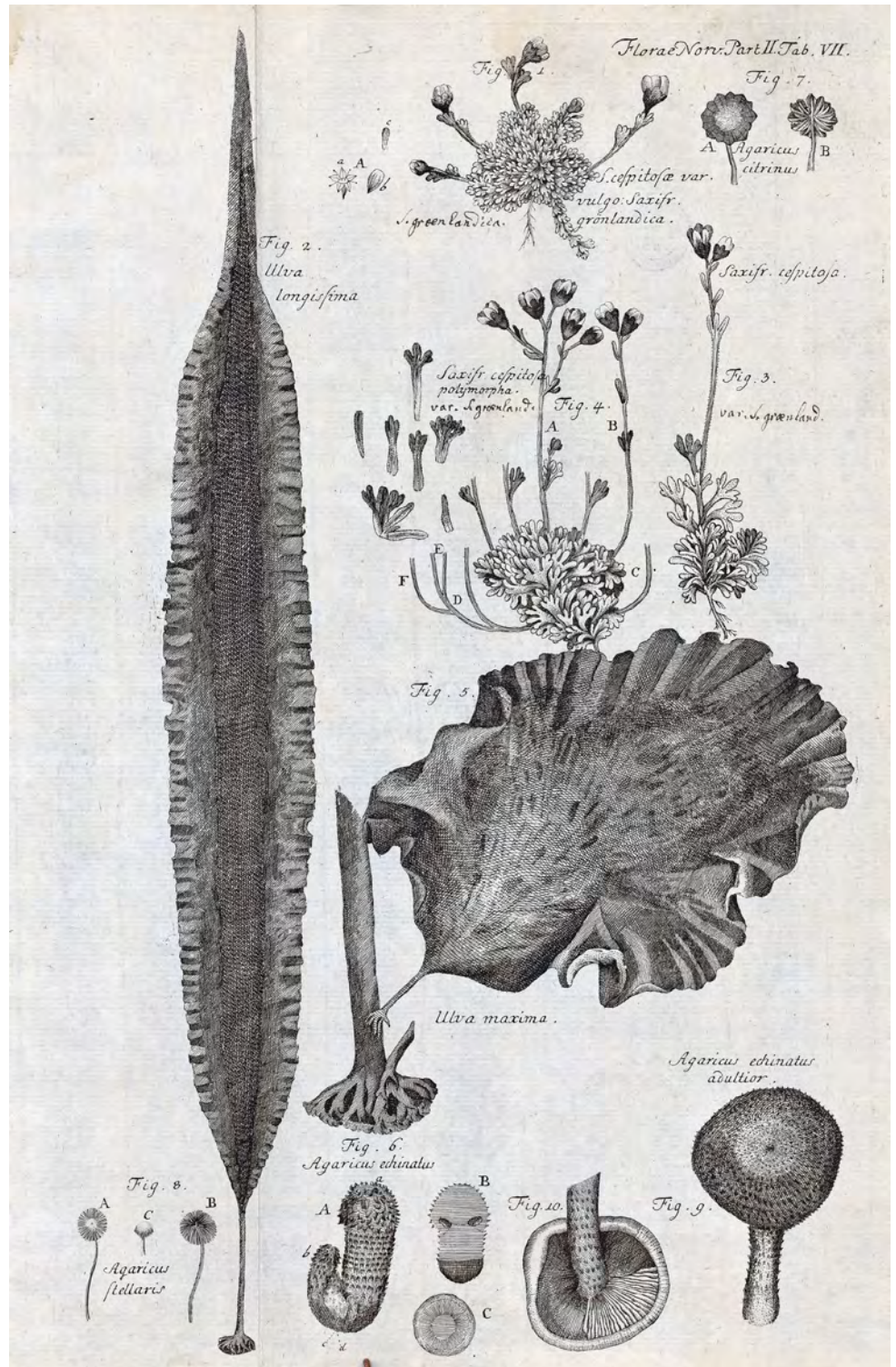
Fig. 5. 1002 *Ulva máxima* [*Saccharina*
latissima, sukkertare].

Fig. 6A–C. 993 *Agaricus echinaceus*.

Fig. 7A–B. 994 *Agaricus citrinus*.

Fig. 8A–C. 995 *Agaricus stellaris*.

Fig. 9–10. 993 *Agaricus echnaceus*
adultior.

Plansje VIII

Fig. 1. 528 *Saxifraga cernua*
[*Saxifraga cernua*, knoppsildre].

Fig. 2. 1035 *Ulva delicatula* [*Palmaria*
palmata, søl].

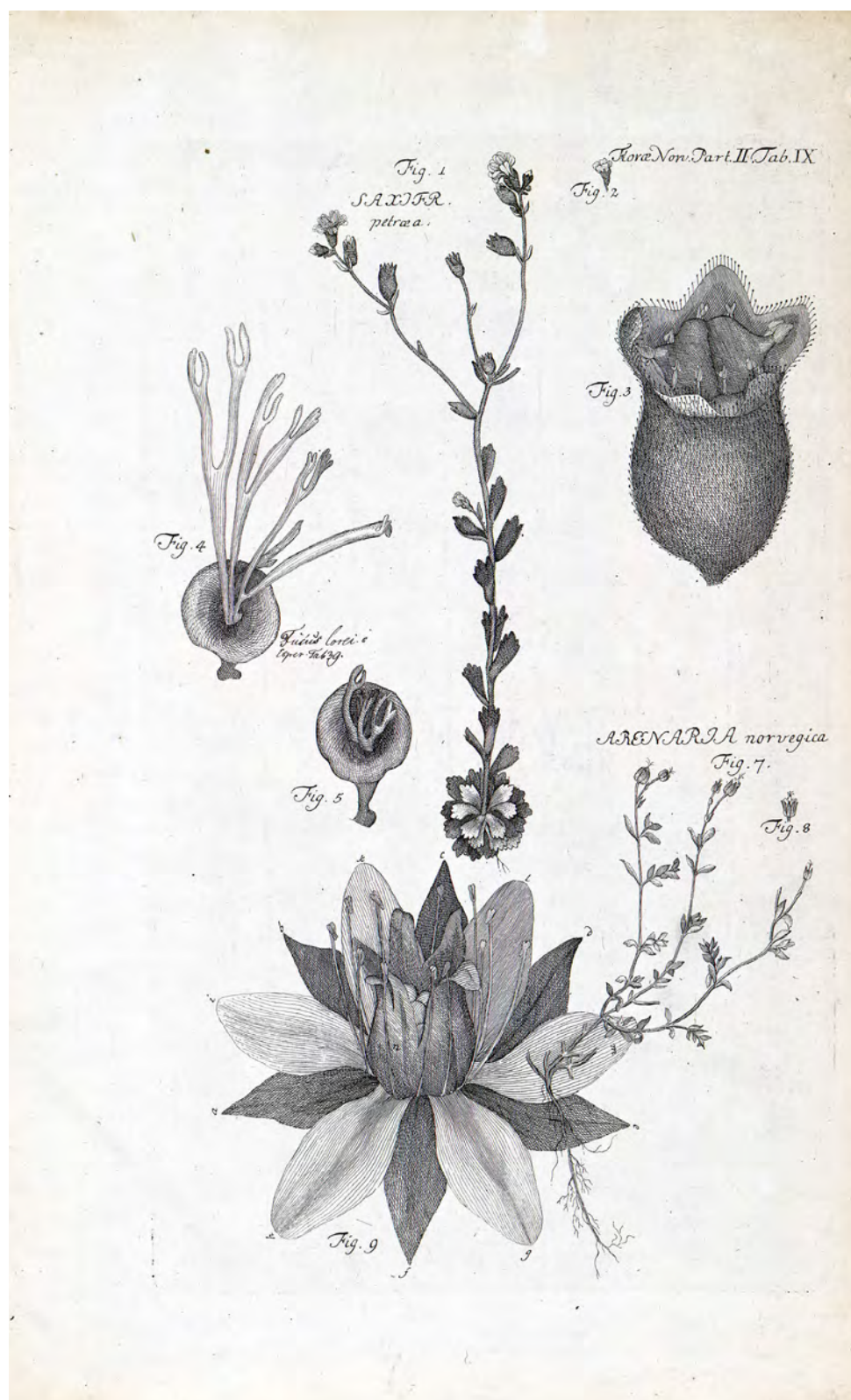

Plansje IX

Fig. 1–3. 427 *Saxifraga petraea*.

Fig. 4–5. 988 *Fucus loreus*
[*Himanthalia elongata*, knapptang,
remtang].

Fig. 7–9. 1100 *Arenaria norvegica*
[*Arenaria norvegica*, skredarve].

7 REGISTRE

Gjeldende vitenskapelige navn og norske navn følger Artsdatabankens nettside Artsnavnebase (sist lest i desember 2015). Mange kryptogamer mangler norske navn, likeledes noen karplanter som ikke vokser i Norge. Numrene i registrene viser til Gunnerus' numre for artene i floraen. Der er noen arter feilnummerert (ved 1055, 1066 og 1077).

Forkortelser for organismegrupper: A – alger, B – moser, F – sopp, L – lav, Myx – slimsopp, Bact – bakterier, Z – svamper, NN – ubestemmelige, V – karplanter.

Gruppe A – alger omfatter det som tradisjonelt er blitt regnet som alger, uansett om de nå tilhører ulike riker. Lavene regnes nå til soppene, men i registrene har vi satt dem i en egen gruppe for å vise hvilke laver Gunnerus inkluderte i floraen. I det første registeret har vi beholdt floraens skrivemåte for navnene, med store forbokstaver i mange artsepiteter og parenteser rundt noen artsepiteter. I de øvrige registrene er disse særegenhetene utelatt. Mange arter, bl.a. slike som er knyttet til herbariebelegg som er feilbestemt, er omtalt i notene, men er ikke inkludert i registrene. Fire registre er utarbeidet:

- 1 Floraens nummerering av artene
- 2 Floraens vitenskapelige navn
- 3 Gjeldende vitenskapelige navn
- 4 Artene ordnet etter organismegrupper

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
1	<i>Osmunda Struthiopteris</i>	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	strutseving	V
2	<i>Draba verna</i>	<i>Draba verna</i>	vårrublom	V
3	<i>Draba incana</i>	<i>Draba incana</i>	lodnerublom	V
4	<i>Polypodium Filix mas</i>	<i>Dryopteris filix-mas</i>	ormetelg	V
5	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks	V
6	<i>Rubus Chamaemorus</i>	<i>Rubus chamaemorus</i>	molte	V
7	<i>Viburnum Opulus</i>	<i>Viburnum opulus</i>	korsved	V
8	<i>Cucubalus behen</i>	<i>Silene vulgaris</i>	engsmelle	V
9	<i>Polygonum viviparum</i>	<i>Bistorta vivipara</i>	harerug	V
10	<i>Cardamine pratensis</i>	<i>Cardamine pratensis</i>	engkarse	V
11	<i>Hippophae Rhamnoides</i>	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	tindved	V
12	<i>Empetrum nigrum</i>	<i>Empetrum nigrum</i>	kreklings	V
13	<i>Saxifraga Cotyledon</i>	<i>Saxifraga cotyledon</i>	bergfrue	V
14	<i>Aconitum Lycoctonum</i>	<i>Aconitum lycoctonum</i> ssp. <i>septentrionale</i>	tyrihjelms	V
15	<i>Erica vulgaris</i>	<i>Calluna vulgaris</i>	røsslyng	V
16	<i>Vicia sylvatica</i>	<i>Vicia sylvatica</i>	skogvikke	V
17	<i>Pulmonaria maritima</i>	<i>Mertensia maritima</i>	østersurt	V
18	<i>Rhamnus Frangula</i>	<i>Frangula alnus</i>	trollhegg	V
19	<i>Marchantia polymorpha</i>	<i>Marchantia polymorpha</i>	tvarelose	B
20	<i>Spergula arvensis</i>	<i>Spergula arvensis</i>	linbendel	V
21	<i>Bunias Cakile</i>	<i>Cakile maritima</i>	strandreddik	V
22	<i>Daphne Mezereum</i>	<i>Daphne mezereum</i>	tysbast	V
23	<i>Solanum dulcamara</i>	<i>Solanum dulcamara</i>	slyngsøtvier	V
24	<i>Saxifraga autumnalis</i>	<i>Saxifraga aizoides</i>	gulsildre	V
25	<i>Stachys palustris</i>	<i>Stachys palustris</i>	åkersvinerot	V
26	<i>Priula farinosa</i>	<i>Primula farinosa</i>	melnøklebloms	V
27	<i>Actaea spicata</i>	<i>Actaea spicata</i>	trollbær	V
28	<i>Andromeda caerulea</i>	<i>Phyllodoce caerulea</i>	blålyng	V
29	<i>Polypodium filix femina</i>	<i>Athyrium filix-femina</i>	skogburkne	V
30	<i>Pteris aquilina</i>	<i>Pteridium aquilinum</i>	einstape	V
31	<i>Polypodium Dryopteris</i>	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	fugletelg	V
32	<i>Orchis bifolia</i>	<i>Platanthera bifolia</i>	nattfiol	V
33	<i>Pedicularis sceptrum carolinum</i>	<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>	kongsspir	V
34	<i>Polygonum convolvulus</i>	<i>Fallopia convolvulus</i>	vindelstirekne	V
35	<i>Rumex crispus</i>	<i>Rumex crispus</i>	krushøymol	V
36	<i>Rumex digynus</i>	<i>Oxyria digyna</i>	fjellsyre	V
37	<i>Geranium robertianum</i>	<i>Geranium robertianum</i>	stankstorkenebb	V
38	<i>Potentilla anserina</i>	<i>Argentina anserina</i>	gåsemure	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
39	<i>Pinus abies</i>	<i>Picea abies</i>	gran	V
40	<i>Thalictrum flavum</i>	<i>Thalictrum flavum</i>	gul frøstjerne	V
41	<i>Thalictrum alpinum</i>	<i>Thalictrum alpinum</i>	fjellfrøstjerne	V
42	<i>Cicuta virosa</i>	<i>Cicuta virosa</i>	selsnepe	V
43	<i>Cardamine amara</i>	<i>Cardamine amara</i>	bekkekarse	V
44	<i>Fucus serratus</i>	<i>Fucus serratus</i>	sagtang	A
45	<i>Veronica alpina</i>	<i>Veronica alpina</i>	fjellveronika	V
46	<i>Veronica officinalis</i>	<i>Veronica officinalis</i>	legeberonika	V
47	<i>Veronica chamaedrys</i>	<i>Veronica chamaedrys</i>	teskjeggeberonika	V
48	<i>Serratula alpina</i>	<i>Saussurea alpina</i>	fjelltistel	V
49	<i>Polypodium Lonchitis</i>	<i>Polystichum lonchitis</i>	taggbregne	V
50	<i>Polypodium Phegopteris</i>	<i>Phegopteris connectilis</i>	hengeving	V
51	<i>Potentilla verna</i>	<i>Potentilla crantzii</i>	flekkmure	V
52	<i>Sonchus alpinus</i>	<i>Cicerbita alpina</i>	turt	V
53	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	rødsildre	V
54	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	maigull	V
55	<i>Campanula latifolia</i>	<i>Campanula latifolia</i>	storklokke	V
56	<i>Epilobium montanum</i>	<i>Epilobium montanum</i>	krattmjølke	V
57	<i>Epilobium angustifolium</i>	<i>Chamerion angustifolium</i>	geitrams	V
58	<i>Veronica serpyllifolia</i>	<i>Veronica serpyllifolia</i>	snauveronika	V
59	<i>Veronica Beccabunga</i>	<i>Veronica beccabunga</i>	bekkeveronika	V
60	<i>Phleum pratense</i>	<i>Phleum pratense</i>	timotei	V
61	<i>Fucus hyperboreus</i>	<i>Laminaria hyperborea</i>	stortare	A
62	<i>Glaux maritima</i>	<i>Glaux maritima</i>	strandkryp	V
63	<i>Geum urbanum</i>	<i>Geum urbanum</i>	kratthumleblom	V
64	<i>Geum rivale</i>	<i>Geum rivale</i>	enghumleblom	V
65	<i>Comarum palustre</i>	<i>Comarum palustre</i>	myrhatt	V
66	<i>Tormentilla erecta</i>	<i>Potentilla erecta</i>	tepperot	V
67	<i>Linnaea borealis</i>	<i>Linnaea borealis</i>	linnaea	V
68	<i>Tanacetum vulgare</i>	<i>Tanacetum vulgare</i>	reinfann	V
69	<i>Artemisia vulgaris</i>	<i>Artemisia vulgaris</i>	burot	V
70	<i>Stachys sylvatica</i>	<i>Stachys sylvatica</i>	skogsvinerot	V
71	<i>Epilobium palustre</i>	<i>Epilobium palustre</i>	myrmjølke	V
72	<i>Vaccinium oxycoccus</i>	<i>Oxycoccus palustris</i>	stortranebær	V
73	<i>Geranium sylvaticum</i>	<i>Geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb	V
74	<i>Veronica maritima</i>	<i>Veronica longifolia</i>	storveronika	V
75	<i>Galeopsis Tetrahit</i>	<i>Galeopsis tetrahit</i>	kvassdå	V
76	<i>Pisum arvense</i>	<i>Pisum sativum</i>	ert	V
77	<i>Vicia sativa</i>	<i>Vicia sativa</i>	bondevikke	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
78	<i>Galium uliginosum</i>	<i>Galium uliginosum</i>	sumpmaure	V
79	<i>Ornithogalum luteum</i>	<i>Gagea lutea</i>	gullstjerne	V
80	<i>Montia fontana</i>	<i>Montia fontana</i>	kildeurt	V
81	<i>Tussilago frigida</i>	<i>Petasitus frigidus</i>	fjellpestrot	V
82	<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	gulldusk	V
83	<i>Polemonium caeruleum</i>	<i>Polemonium caeruleum</i>	fjellflokk	V
84	<i>Ranunculus sceleratus</i>	<i>Ranunculus sceleratus</i>	tiggerssoleie	V
85	<i>Ranunculus aconitifolius</i>	<i>Ranunculus aconitifolius</i>	...	V
86	<i>Linum catharticum</i>	<i>Linum catharticum</i>	vill-lin	V
87	<i>Pedicularis palustris</i>	<i>Pedicularis palustris</i>	myrklegg	V
88	<i>Anthyllis vulneraria</i>	<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundbelg	V
89	<i>Carex vesicaria</i>	<i>Carex vesicaria</i>	sennegras	V
90	<i>Ononis spinosa</i>	<i>Ononis spinosa</i>	vedbeinurt	V
91	<i>Stellaria biflora</i>	<i>Minuartia biflora</i>	tuearve	V
92	<i>Aster tripolium</i>	<i>Tripolium pannonicum</i> ssp. <i>tripolium</i>	strandstjerne	V
93	<i>Fucus virgatus</i>	<i>Desmarestia aculeata</i>	vanlig kjerringhår	A
94	<i>Ribes rubrum</i>	<i>Ribes rubrum</i>	rips	V
95	<i>Gentiana Amarella</i>	<i>Gentianella amarella</i>	bittersøte	V
96	<i>Gentiana campestris</i>	<i>Gentianella campestris</i>	bakkesøte	V
97	<i>Gentiana purpurea</i>	<i>Gentiana purpurea</i>	søterot	V
98	<i>Angelica archangelica</i>	<i>Angelica archangelica</i>	kvann	V
99	<i>Sorbus aucuparia</i>	<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn	V
100	<i>Bartsia alpina</i>	<i>Bartsia alpina</i>	svarttopp	V
101	<i>Fucus vesiculosus</i>	<i>Fucus vesiculosus</i>	blæretang	A
102	<i>Fucus fastigiatus</i>	<i>Furcellaria lumbricalis</i>	svartkluft	A
103	<i>Rhodiola rosea</i>	<i>Rhodiola rosea</i>	rosenrot	V
104	<i>Galium boreale</i>	<i>Galium boreale</i>	hvitmaure	V
105	<i>Galium verum</i>	<i>Galium verum</i>	gulmaure	V
106	<i>Dryas octopetala</i>	<i>Dryas octopetala</i>	reinrose	V
107	<i>Sibbaldia procumbens</i>	<i>Sibbaldia procumbens</i>	trefingerurt	V
108	<i>Lotus corniculatus</i>	<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge	V
109	<i>Vaccinium vitis idaea</i>	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	tyttebær	V
110	<i>Salix reticulata</i>	<i>Salix reticulata</i>	rynkevier	V
111	<i>Salix herbacea</i>	<i>Salix herbacea</i>	musøre	V
112	<i>Origanum vulgare</i>	<i>Origanum vulgare</i>	bergmynte	V
113	<i>Statice armeria</i>	<i>Armeria maritima</i>	fjærekoll	V
114	<i>Mentha arvensis</i>	<i>Mentha arvensis</i>	åkermynte	V
115	<i>Ulva latissima</i>	<i>Saccharina latissima</i>	sukkertare	A
116	<i>Fucus saccharinus</i>	A

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
117	<i>Cucubalus acaulis</i>	<i>Silene acaulis</i>	fjellsmelle	V
118	<i>Diapensia lapponica</i>	<i>Diapensia lapponica</i>	fjellpyrd	V
119	<i>Pyrola rotundifolia</i>	<i>Pyrola rotundifolia</i>	sturvintergrønn	V
120	<i>Pyrola secunda</i>	<i>Orthilia secunda</i>	nikkevintergrønn	V
121	<i>Pyrola minor</i>	<i>Pyrola minor</i>	perlevintergrønn	V
122	<i>Pyrola uniflora</i>	<i>Moneses uniflora</i>	olavsstake	V
123	<i>Lychnis dioica</i>	<i>Silene dioica</i>	rød jonsokblom	V
124	<i>Lychnis flos cuculi</i>	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	hanekam	V
125	<i>Digitalis purpurea</i>	<i>Digitalis purpurea</i>	revebjelle	V
126	<i>Ophrys corallorhiza</i>	<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot	V
127	<i>Ophrys ovata</i>	<i>Listera ovata</i>	stortveblad	V
128	<i>Scutellaria galericulata</i>	<i>Scutellaria galericulata</i>	skjoldbærer	V
129	<i>Paris quadrifolia</i>	<i>Paris quadrifolia</i>	firblad	V
130	<i>Trifolium pratense</i>	<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver	V
131	<i>Trifolium repens</i>	<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver	V
132	<i>Clavaria fastigiata</i>	F
133	<i>Boletus bovinus</i>	<i>Suillus bovinus</i>	seig kusopp	F
134	<i>Impatiens noli tangere</i>	<i>Impatiens noli-tangere</i>	springfrø	V
135	<i>Sonchus arvensis</i>	<i>Sonchus arvensis</i>	åkerdylle	V
136	<i>Anthericum ossifragum</i>	<i>Narthecium ossifragum</i>	rome	V
137	<i>Populus tremula</i>	<i>Populus tremula</i>	osp	V
138	<i>Hieracium umbellatum</i>	<i>Hieracium umbellatum</i>	skjermesveve	V
139	<i>Lapsana communis</i>	<i>Lapsana communis</i>	haremat	V
140	<i>Sonchus oleraceus</i>	<i>Sonchus oleraceus</i>	haredylle	V
141	<i>Viola biflora</i>	<i>Viola biflora</i>	fjellfiol	V
142	<i>Myrica Gale</i>	<i>Myrica gale</i>	pors	V
143	<i>Lycoperdon Bovista</i>	<i>Bovista</i>	røksopp	F
144	<i>Potentilla argentea</i>	<i>Potentilla argentea</i>	sølvmore	V
145	<i>Potentilla norvegica</i>	<i>Potentilla norvegica</i>	ugrasmure	V
146	<i>Melampyrum pratense</i>	<i>Melampyrum pratense</i>	stormarimjelle	V
147	<i>Melampyrum sylvaticum</i>	<i>Melampyrum sylvaticum</i>	småmarimjelle	V
148	<i>Fragaria vesca</i>	<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær	V
149	<i>Sedum acre</i>	<i>Sedum acre</i>	bitterbergknapp	V
150	<i>Phleum alpinum</i>	<i>Phleum alpinum</i>	fjelltimotei	V
151	<i>Betula alnus</i>	<i>Alnus incana</i> , <i>Alnus glutinosa</i>	or	V
152	<i>Tamarix germanica</i>	<i>Myricaria germanica</i>	klåved	V
153	<i>Triglochin maritimum</i>	<i>Triglochin maritima</i>	fjæresauløk	V
154	<i>Primula integrifolia</i>	<i>Primula nutans</i> ssp. <i>finmarchia</i>	finmarksnøkleblom	V
155	<i>Galium aparine</i>	<i>Galium aparine</i>	klengemaure	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
156	<i>Prunella vulgaris</i>	<i>Prunella vulgaris</i>	blåkoll	V
157	<i>Valeriana officinalis</i>	<i>Valeriana sambucifolia</i>	vendelrot	V
158	<i>Thymus acinos</i>	<i>Acinos arvensis</i>	bakkemynte	V
159	<i>Ranunculus acris</i>	<i>Ranunculus acris</i>	bakkesoleie	V
160	<i>Ranunculus glacialis</i>	<i>Ranunculus glacialis</i>	isssoleie	V
161	<i>Fumaria officinalis</i>	<i>Fumaria officinalis</i>	jordrøyk	V
162	<i>Triglochin palustre</i>	<i>Triglochin palustris</i>	myrsauløk	V
163	<i>Lolium temulentum</i>	<i>Lolium temulentum</i>	svimling	V
164	<i>Bromus secalinus</i>	<i>Bromus secalinus</i>	rugfaks	V
165	<i>Arbutus uva ursi</i>	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	melbær, mjølbær	V
166	<i>Anemone nemorosa</i>	<i>Anemone nemorosa</i>	hvitveis	V
167	<i>Rumex Acetosa</i>	<i>Rumex acetosa</i>	engsyre	V
168	<i>Anemone hepatica</i>	<i>Hepatica nobilis</i>	blåveis	V
169	<i>Tussilago Farfara</i>	<i>Tussilago farfara</i>	hestehov	V
170	<i>Viola palustris</i>	<i>Viola palustris</i>	myrfiol	V
171	<i>Viola tricolor</i>	<i>Viola tricolor</i>	stemorsblom	V
172	<i>Viola canina</i>	<i>Viola canina</i>	engfiol	V
173	<i>Lycopus europaeus</i>	<i>Lycopus europaeus</i>	klourt	V
174	<i>Eriophorum polystachion</i>	<i>Eriophorum angustifolium</i>	duskmyrull	V
175	<i>Lichen barbatus</i>	<i>Usnea</i>	stry-art	L
176	<i>Lichen plicatus</i>	<i>Usnea</i>	stry-art	L
177	<i>Lichen geographicus</i>	<i>Rhizocarpon geographicum</i>	vanlig kartlav	L
178	<i>Arbutus alpina</i>	<i>Arctous alpinus</i>	rypebær	V
179	<i>Convallaria majalis</i>	<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvall	V
180	<i>Convallaria bifolia</i>	<i>Maianthemum bifolium</i>	maiblom	V
181	<i>Convallaria verticillata</i>	<i>Polygonatum verticillatum</i>	kranskonvall	V
182	<i>Silene armeria</i>	<i>Atocion armeria</i>	rødsmelle	V
183	<i>Gentiana nivalis</i>	<i>Gentiana nivalis</i>	snøsøte	V
184	<i>Polypodium vulgare</i>	<i>Polypodium vulgare</i>	sisselrot	V
185	<i>Osmunda lunaria</i>	<i>Botrychium lunaria</i>	marinøkkel	V
186	<i>Scabiosa arvensis</i>	<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp	V
187	<i>Scabiosa succisa</i>	<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp	V
188	<i>Polygala vulgaris</i>	<i>Polygala vulgaris</i>	bakkeblåfjær	V
189	<i>Euphorbia Helioscopia</i>	<i>Euphorbia helioscopia</i>	åkervortemelk	V
190	<i>Anthericum calyculatum</i>	<i>Tofieldia calyculata</i>	myrtilje	V
191	<i>Alsine media</i>	<i>Stellaria media</i>	vassarve	V
192	<i>Alchemilla vulgaris</i>	<i>Alchemilla</i>	marikåpe	V
193	<i>Alchemilla alpina</i>	<i>Alchemilla alpina</i>	fjellmarikåpe	V
194	<i>Achillea millefolium</i>	<i>Achillea millefolium</i>	bakkeryllik	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
195	<i>Cardamine hirsuta</i>	<i>Cardamine hirsuta</i>	rosettkarse	V
196	<i>Cochlearia officinalis</i>	<i>Cochlearia officinalis</i>	skjørbuksurt	V
197	<i>Cochlearia danica</i>	<i>Cochlearia danica</i>	dansk skjørbuksurt	V
198	<i>Plantago maritima</i>	<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe	V
199	<i>Elymus arenarius</i>	<i>Leymus arenarius</i>	strandruug	V
200	<i>Poa aquatica</i>	<i>Glyceria maxima</i>	kjempesøtgras	V
201	<i>Triticum repens</i>	<i>Elytrigia repens</i>	kveke	V
202	<i>Sphagnum palustre</i>	<i>Sphagnum palustre</i>	sumptorvrose	B
203	<i>Polytrichum commune</i>	<i>Polytrichum commune</i>	storbjørnemose	B
204	<i>Lichen juniperinus</i>	<i>Vulpicida juniperinus</i>	einerlav	L
205	<i>Lycopodium Selago</i>	<i>Huperzia selago</i>	lusegras	V
206	<i>Acrostichum septentrionale</i>	<i>Asplenium septentrionale</i>	olavsskjegg	V
207	<i>Lichen parietinus</i>	<i>Xanthoria parietina</i>	vanlig messinglav	L
208	<i>Lichen aphthosus</i>	<i>Peltigera aphthosa</i>	grønnever	L
209	<i>Lichen tartareus</i>	<i>Ochrolechia</i>	korkkje	L
210	<i>Lichen saxatilis</i>	<i>Parmelia saxatilis</i>	grå fargelav	L
211	<i>Crataegus Aria</i>	<i>Sorbus aria</i>	sølvasal	V
212	<i>Lichen jubatus</i>	<i>Bryoria fuscescens</i>	flokeskjegg	L
213	<i>Osmunda spicant</i>	<i>Blechnum spicant</i>	bjørnekam	V
214	<i>Euphrasia officinalis</i>	<i>Euphrasia</i>	øyentrøst	V
215	<i>Spiraea Ulmaria</i>	<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt	V
216	<i>Caltha palustris</i>	<i>Caltha palustris</i>	bekkeblom	V
217	<i>Angelica sylvestris</i>	<i>Angelica sylvestris</i>	sløke	V
218	<i>Heracleum Sphondylium</i>	<i>Heracleum sphondylium</i>	bjørnekjeks	V
219	<i>Chrysanthemum Leucanthemum</i>	<i>Leucanthemum vulgare</i>	prestekrage	V
220	<i>Anthemis cotula</i>	<i>Anthemis cotula</i>	tappgåseblom	V
221	<i>Nardus stricta</i>	<i>Nardus stricta</i>	finnskjegg	V
222	<i>Arundo Phragmites</i>	<i>Phragmites australis</i>	takrør	V
223	<i>Mentha aquatica</i>	<i>Mentha aquatica</i>	vassmynte	V
224	<i>Lycopodium clavatum</i>	<i>Lycopodium clavatum</i>	myk kråkefot	V
225	<i>Lycopodium annotinum</i>	<i>Lycopodium annotinum</i>	stri kråkefot	V
226	<i>Lycopodium Selaginoides</i>	<i>Selaginella selaginoides</i>	dvergjamne	V
227	<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	<i>Omalotheca sylvatica</i>	skoggråurt	V
228	<i>Aquilegia vulgaris</i>	<i>Aquilegia vulgaris</i>	akeleie	V
229	<i>Agrimonia Eupatoria</i>	<i>Agrimonia eupatoria</i>	åkermåne	V
230	<i>Trientalis europaea</i>	<i>Trientalis europaea</i>	skogstjerne	V
231	<i>Parnassia palustris</i>	<i>Parnassia palustris</i>	fjelljåblom	V
232	<i>Stellaria nemorum</i>	<i>Stellaria nemorum</i>	skogstjerneblom	V
233	<i>Thymus Serpyllum</i>	<i>Thymus serpyllum</i>	småtimian	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
234	<i>Drosera rotundifolia</i>	<i>Drosera rotundifolia</i>	rundsoldogg	V
235	<i>Azalea procumbens</i>	<i>Kalmia procumbens</i>	greplyng	V
236	<i>Orobus vernus</i>	<i>Lathyrus vernus</i>	våרתeknapp	V
237	<i>Stellaria graminea</i>	<i>Stellaria graminea</i>	grasstjerneblom	V
238	<i>Spongia infundibuliformis</i>	<i>Axinella infundibuliformis</i>	svamp-art	Z
239	<i>Rhamnus catharticus</i>	<i>Rhamnus cathartica</i>	geitved	V
240	<i>Solidago virgaurea</i>	<i>Solidago virgaurea</i>	gullris	V
241	<i>Lichen pyxidata</i>	<i>Cladonia pyxidata</i>	kornbrunbeger	L
242	<i>Spongia frutescens</i>	...	svamp	Z
243	<i>Fucus siliquosus</i>	<i>Halidrys siliquosa</i>	skolmetang	A
244	<i>Fucus nodosus</i>	<i>Ascophyllum nodosum</i>	grisetang	A
245	<i>Spongia officinalis</i>	<i>Spongia officinalis</i>	badesvamp	Z
246	<i>Pedicularis lapponica</i>	<i>Pedicularis lapponica</i>	bleikmyrklegg	V
247	<i>Pedicularis flammea</i>	<i>Pedicularis flammea</i>	brannmyrklegg	V
248	<i>Convallaria Polygonatum</i>	<i>Polygonatum odoratum</i>	kantkonvall	V
249	<i>Convallaria multiflora</i>	<i>Polygonatum multiflorum</i>	storkonvall	V
250	<i>Lysimachia vulgaris</i>	<i>Lysimachia vulgaris</i>	fredløs	V
251	<i>Salix fragilis</i>	<i>Salix euxina</i>	skjørpil	V
252	<i>Salix caprea</i>	<i>Salix caprea</i>	selje	V
253	<i>Orchis maculata</i>	<i>Dactylorhiza maculata</i>	flekkmarihand	V
254	<i>Ligusticum scoticum</i>	<i>Ligusticum scoticum</i>	strandkjeks	V
255	<i>Serratula arvensis</i>	<i>Cirsium arvense</i>	åkertistel	V
256	<i>Carduus crispus</i>	<i>Carduus crispus</i>	krusetistel	V
257	<i>Carduus heterophyllum</i>	<i>Cirsium heterophyllum</i>	hvitbladtistel	V
258	<i>Arctium Lappa</i>	<i>Arctium lappa</i>	storborre	V
259	<i>Aira caerulea</i>	<i>Molinia caerulea</i>	blåtopp	V
260	<i>Avena fatua</i>	<i>Avena fatua</i>	flôghavre	V
261	<i>Aira flexuosa</i>	<i>Avenella flexuosa</i>	smyle	V
262	<i>Aira cespitosa</i>	<i>Deschampsia cespitosa</i>	sølvbunke	V
263	<i>Lathyrus pratensis</i>	<i>Lathyrus pratensis</i>	gulflatbelg	V
264	<i>Iris Pseudacorus</i>	<i>Iris pseudacorus</i>	sverdlije	V
265	<i>Saxifraga stellaris</i>	<i>Micranthes stellaris</i>	stjernesildre	V
266	<i>Hypericum quadrangulum</i>	<i>Hypericum maculatum</i>	firkantperikum	V
267	<i>Hypericum perforatum</i>	<i>Hypericum perforatum</i>	prikkperikum	V
268	<i>Lichen paschalis</i>	<i>Stereocaulon paschale</i>	vanlig saltlav	L
269	<i>Lichen rangiferinus</i>	<i>Cladonia rangiferina</i>	grå reinlav	L
270	<i>Asperula odorata</i>	<i>Galium odoratum</i>	myske	V
271	<i>Lycopodium complanatum</i>	<i>Diphasiastrum complanatum</i>	viftejamne	V
272	<i>Lycopodium alpinum</i>	<i>Diphasiastrum alpinum</i>	fjelljamne	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
273	<i>Antirrhinum Linaria</i>	<i>Linaria vulgaris</i>	lintorskemunn	V
274	<i>Salicornia europaea herbacea</i>	<i>Salicornia europaea</i>	salturt	V
275	<i>Hippuris vulgaris</i>	<i>Hippuris vulgaris</i>	hesterumpe	V
276	<i>Equisetum hyemale</i>	<i>Equisetum hyemale</i>	skavgras	V
277	<i>Sisymbrium sophia</i>	<i>Descurainia sophia</i>	hundesennep	V
278	<i>Satyrion viride</i>	<i>Coeloglossum viride</i>	grønnekurle	V
279	<i>Drosera longifolia</i>	<i>Drosera anglica</i>	smalsoldogg	V
280	<i>Juniperus communis</i>	<i>Juniperus communis</i>	einer	V
281	<i>Asplenium Trichomanes</i>	<i>Asplenium trichomanes</i>	svartburkne	V
282	<i>Asplenium Ruta muraria</i>	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	murburkne	V
283	<i>Hieracium Pilosella</i>	<i>Hieracium pilosella</i>	hårsveve	V
284	<i>Senecio vulgaris</i>	<i>Senecio vulgaris</i>	åkersvineblom	V
285	<i>Myosotis scorpioides</i>	<i>Myosotis scorpioides</i>	engforglemmegei	V
286	<i>Leontodon Taraxacum</i>	<i>Taraxacum</i>	løvetann-arter	V
287	<i>Leontodon autumnale</i>	<i>Scorzoneroides autumnalis</i>	følblom	V
288	<i>Fumaria bulbosa</i>	<i>Corydalis</i>	lerkespore	V
289	<i>Oxalis Acetosella</i>	<i>Oxalis acetosella</i>	gjøkesyre	V
290	<i>Pastinaca sativa</i>	<i>Pastinaca sativa</i>	pastinakk	V
291	<i>Vaccinium uliginosum</i>	<i>Vaccinium uliginosum</i>	blokkebær	V
292	<i>Vaccinium Myrtillus</i>	<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbær	V
293	<i>Andromeda polifolia</i>	<i>Andromeda polifolia</i>	hvitlyng	V
294	<i>Chaerophyllum sylvestre</i>	<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks	V
295	<i>Ulmus campestris</i>	<i>Ulmus minor</i>	lundalm	V
296	<i>Chenopodium maritimum</i>	<i>Suaeda maritima</i>	saftmelde	V
297	<i>Chenopodium album</i>	<i>Chenopodium album</i>	meldestokk	V
298	<i>Chenopodium viride</i>	<i>Chenopodium suecicum</i>	svenskemelde	V
299	<i>Rubus saxatilis</i>	<i>Rubus saxatilis</i>	teiebær	V
300	<i>Cornus suecica</i>	<i>Chamaepericlymenum suecicum</i>	skrubebær	V
301	<i>Brassica campestris</i>	<i>Brassica rapa ssp. campestris</i>	åkerkål	V
302	<i>Sinapis arvensis</i>	<i>Sinapis arvensis</i>	åkersennep	V
303	<i>Centaurea Cyanus</i>	<i>Centaurea cyanus</i>	kornblom	V
304	<i>Aegopodium Podagraria</i>	<i>Aegopodium podagraria</i>	skvallerkål	V
305	<i>Rhinanthus Crista galli</i>	<i>Rhinanthus</i>	engkall	V
306	<i>Thlaspi arvense</i>	<i>Thlaspi arvense</i>	pengeurt	V
307	<i>Lonicera Periclymenum</i>	<i>Lonicera periclymenum</i>	vivendet	V
308	<i>Thlaspi Bursa pastoris</i>	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	gjertetaske	V
309	<i>Polygonum aviculare</i>	<i>Polygonum aviculare</i>	tungras	V
310	<i>Fucus ovinus</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A
311	<i>Fucus caprinus</i>	<i>Polyides rotundus</i>	rødkluft	A

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
312	<i>Fucus bifurcatus</i>	<i>Laminaria digitata</i>	finger tare	A
313	<i>Fucus pinnatus</i>	<i>Alaria esculenta</i>	butare	A
314	<i>Fucus excisus</i>	<i>Pelvetia canaliculata</i>	sauetang	A
315	<i>Veratrum album</i>	<i>Veratrum lobelianum</i> var. <i>misae</i>	finnmarksnyserot	V
316	<i>Lichen nivalis</i>	<i>Flavocetraria nivalis</i>	gulskinn	L
317	<i>Zostera marina</i>	<i>Zostera marina</i>	ålegras	V
318	<i>Rumex maritimus</i>	<i>Rumex maritimus</i>	fjærehøymol	V
319	<i>Rosa canina</i>	<i>Rosa canina</i>	steinnype	V
320	<i>Circaea lutetiana</i>	<i>Circaea lutetiana</i>	stortrollurt	V
321	<i>Satyrium repens</i>	<i>Goodyera repens</i>	knerot	V
322	<i>Arenaria peplodes</i>	<i>Honckenya peplodes</i>	strandarve	V
323	<i>Juncus campestris</i>	<i>Luzula campestris</i>	markfrytle	V
324	<i>Betula alba</i>	<i>Betula</i>	bjørk	V
325	<i>Carex panicea</i>	<i>Carex panicea</i>	kornstarr	V
326	<i>Boletus suberosus</i>	<i>Piptoporus betulinus</i>	knivkjuke	F
327	<i>Boletus fomentarius</i>	<i>Fomes fomentarius</i>	knuskkjuke	F
328	<i>Peziza cyathoides</i>	<i>Crucibulum laeve</i>	vanlig brødkorg	F
329	<i>Peziza scutellina</i>	<i>Scutellinia scutellata</i>	rødt kransøye	F
330	<i>Agaricus campanulatus</i>	F
331	<i>Sedum annuum</i>	<i>Sedum annuum</i>	småbergknapp	V
332	<i>Prunus Padus</i>	<i>Prunus padus</i>	hegg	V
333	<i>Ledum palustre</i>	<i>Rhododendron tomentosum</i>	finnmarkspors	V
334	<i>Boletus igniarius</i>	<i>Phellinus igniarius</i>	ildkjuke	F
335	<i>Saxifraga Hirculus</i>	<i>Saxifraga hirculus</i>	myrsildre	V
336	<i>Mnium annotinum</i>	<i>Pohlia</i>	nikkemose	B
337	<i>Pinus sylvestris</i>	<i>Pinus sylvestris</i>	fur	V
338	<i>Jungermannia epiphylla</i>	<i>Pellia epiphylla</i>	flikvårn	B
339	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	åkergråurt	V
340	<i>Scirpus maritimus</i>	<i>Bolboschoenus maritimus</i>	havsivaks	V
341	<i>Salix glauca</i>	<i>Salix glauca</i>	myrvier	V
342	<i>Typha angustifolia</i>	<i>Typha angustifolia</i>	smal dunkjevle	V
343	<i>Ajuga pyramidalis</i>	<i>Ajuga pyramidalis</i>	jonsokkoll	V
344	<i>Turritis hirsuta</i>	<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom	V
345	<i>Plantago media</i>	<i>Plantago media</i>	dunkjempe	V
346	<i>Phallus impudicus</i>	<i>Phallus impudicus</i>	stanksopp	F
347	<i>Fucus Filum</i>	<i>Chorda filum</i>	martau	A
348	<i>Turritis glabra</i>	<i>Turritis glabra</i>	tårnurt	V
349	<i>Verbascum Thapsus</i>	<i>Verbascum thapsus</i>	filtkongslus	V
350	<i>Hyoscyamus niger</i>	<i>Hyoscyamus niger</i>	bulmeurt	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
351	<i>Ribes nigrum</i>	<i>Ribes nigrum</i>	solbær	V
352	<i>Carum carvi</i>	<i>Carum carvi</i>	karve	V
353	<i>Pimpinella Saxifraga</i>	<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve	V
354	<i>Galeopsis Ladanum</i>	<i>Galeopsis ladanum</i>	dundå	V
355	<i>Trollius europaeus</i>	<i>Trollius europaeus</i>	ballblom	V
356	<i>Vicia Cracca</i>	<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke	V
357	<i>Trifolium arvense</i>	<i>Trifolium arvense</i>	harekløver	V
358	<i>Humulus lupulus</i>	<i>Humulus lupulus</i>	humle	V
359	<i>Lichen cocciferus</i>	<i>Cladonia coccifera</i>	grynrdbege	L
360	<i>Lichen cornucopioides</i>	<i>Cladonia</i>	...	L
361	<i>Bunium bulbocastrum</i>	<i>Bunium bulbocastum</i>	knollkarve	V
362	<i>Campanula rotundifolia</i>	<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklukke	V
363	<i>Equisetum arvense</i>	<i>Equisetum arvense</i>	åkersnelle	V
364	<i>Agaricus clavus</i>	F
365	<i>Agaricus cinnamomeus</i>	<i>Cortinarius cinnamomeus</i>	kanelslørsopp	F
366	<i>Hypnum parietinum</i>	<i>Pleurozium schreberi</i>	furumose	B
367	<i>Erica cinerea</i>	<i>Erica cinerea</i>	purpurlyng	V
368	<i>Centaurea jacea</i>	<i>Centaurea jacea</i>	engknøppurt	V
369	<i>Erica Tetralix</i>	<i>Erica tetralix</i>	klokkelyng	V
370	<i>Scandix odorata</i>	<i>Myrrhis odorata</i>	spansk kjørvel	V
371	<i>Primula veris</i>	<i>Primula veris</i>	marianøkleblom	V
372	<i>Urtica dioica</i>	<i>Urtica dioica</i>	storneste	V
373	<i>Hypnum proliferum</i>	<i>Hylocomium splendens</i>	etasjemose	B
374	<i>Rubus idaeus</i>	<i>Rubus idaeus</i>	bringebær	V
375	<i>Rubus caesius</i>	<i>Rubus caesius</i>	blåbringebær	V
376	<i>Rubus fruticosus</i>	<i>Rubus</i>	bjørnebær	V
377	<i>Agaricus fimetarius</i>	<i>Coprinus fimetarius</i>	kompostblekksopp	F
378	<i>Holcus lanatus</i>	<i>Holcus lanatus</i>	englodnegras	V
379	<i>Rubus arcticus</i>	<i>Rubus arcticus</i>	åkerbær	V
380	<i>Quercus robur</i>	<i>Quercus robur</i>	sommereik	V
381	<i>Splachnum rubrum</i>	<i>Splachnum rubrum</i>	rødmøkkmose	B
382	<i>Symphytum officinale</i>	<i>Symphytum officinale</i>	valurt	V
383	<i>Equisetum limosum</i>	<i>Equisetum fluviatile</i>	elvesnelle	V
384	<i>Equisetum fluviatile</i>	<i>Equisetum fluviatile</i>	elvesnelle	V
385	<i>Pinguicula vulgaris</i>	<i>Pinguicula vulgaris</i>	tettegras	V
386	<i>Myriophyllum spicatum</i>	<i>Myriophyllum spicatum</i>	akstusenblad	V
387	<i>Carex acuta</i>	<i>Carex acuta</i>	kvass-starr	V
388	<i>Cardamine bellidifolia</i>	<i>Cardamine bellidifolia</i>	høyfjells-karse	V
389	<i>Plantago major</i>	<i>Plantago major</i>	groblad	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
390	<i>Centunculus minimus</i>	<i>Lysimachia minima</i>	pusleblom	V
391	<i>Sedum Telephium</i>	<i>Hylotelephium maximum</i>	smørbukk	V
392	<i>Cerastium vulgatum</i>	<i>Cerastium fontanum</i>	arve	V
393	<i>Scirpus cespitosus</i>	<i>Trichophorum cespitosum</i>	bjørneskjegg	V
394	<i>Scirpus acicularis</i>	<i>Eleocharis acicularis</i>	nålesivaks	V
395	<i>Ribes alpinum</i>	<i>Ribes alpinum</i>	alperips	V
396	<i>Hieracium Murorum</i>	<i>Hieracium murorum</i>	skogsveve	V
397	<i>Hypochaeris maculata</i>	<i>Hypochaeris maculata</i>	flekkgrisor	V
398	<i>Hypochaeris radicata</i>	<i>Hypochaeris radicata</i>	kystgrisor	V
399	<i>Potamogeton natans</i>	<i>Potamogeton natans</i>	tjernaks	V
400	<i>Matricaria chamomilla</i>	<i>Matricaria chamomilla</i>	kamilleblom	V
401	<i>Achillea Ptarmica</i>	<i>Achillea ptarmica</i>	nyseryllik	V
402	<i>Potentilla reptans</i>	<i>Potentilla reptans</i>	krypmure	V
403	<i>Myagrum sativum</i>	<i>Camelina sativa</i>	oljedodre	V
404	<i>Agaricus clypeatus</i>	<i>Entoloma clypeatum</i>	mørk rødspore	F
405	<i>Spiræa Filipendula</i>	<i>Filipendula vulgaris</i>	knollmjørdurt	V
406	<i>Polygonum Hydropiper</i>	<i>Persicaria hydropiper</i>	vasspepper	V
407	<i>Sambucus nigra</i>	<i>Sambucus nigra</i>	svarthyll	V
408	<i>Fucus hirsutus</i>	<i>Cladodstephus spongiosus</i>	pipereenserlge	A
409	<i>Festuca fluitans</i>	<i>Glyceria fluitans</i>	mannasøtgras	V
410	<i>Equisetum palustre</i>	<i>Equisetum palustre</i>	myrsnelle	V
411	<i>Erysimum officinale</i>	<i>Sisymbrium officinale</i>	veisennep	V
412	<i>Rumex (dubius)</i>	<i>Rumex maritimus</i>	fjærehøymot	V
413	<i>Arabis alpina</i>	<i>Arabis alpina</i>	fjellskrinneblom	V
414	<i>Fucus spermophorus</i>	<i>Mastocarpus stellatus</i>	vorteflik	A
415	<i>Raphanus Raphanistrum</i>	<i>Raphanus raphanistrum</i>	villreddik	V
416	<i>Arnica montana</i>	<i>Arnica montana</i>	solblom	V
417	<i>Prunus spinosa</i>	<i>Prunus spinosa</i>	slåpetorn	V
418	<i>Marrubium vulgare</i>	<i>Marrubium vulgare</i>	borremynte	V
419	<i>Betula nana</i>	<i>Betula nana</i>	risbjørk	V
420	<i>Taxus baccata</i>	<i>Taxus baccata</i>	bartind	V
421	<i>Lichen vulpinus</i>	<i>Letharia vulpina</i>	ulvelav	L
422	<i>Aira spicata</i>	<i>Trisetum spicatum</i>	svartaks	V
423	<i>Fraxinus excelsior</i>	<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	V
424	<i>Berberis vulgaris</i>	<i>Berberis vulgaris</i>	berberis	V
425	<i>Lichen islandicus</i>	<i>Cetraria islandica</i>	islandslav	L
426	<i>Orchs sambucina</i>	<i>Dactylorhiza sambucina</i>	søstermariland	V
427	<i>Saxifraga petraea</i>	<i>Saxifraga tridactylites</i> var. <i>alpina</i>	trefingersildre var.	V
428	<i>Sorbus hybrida</i>	<i>Sorbus hybrida</i>	rognasal	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
429	<i>Allium schoenoprasum</i>	<i>Allium schoenoprasum</i>	grasløk	V
430	<i>Allium oleraceum</i>	<i>Allium oleraceum</i>	vill-løk	V
431	<i>Salix lanata</i>	<i>Salix lanata</i>	ullvier	V
432	<i>Allium ursinum</i>	<i>Allium ursinum</i>	ramsløk	V
433	<i>Ranunculus ficaria</i>	<i>Ficaria verna</i>	vårkål	V
434	<i>Ranunculus reptans</i>	<i>Ranunculus reptans</i>	evjesoleie	V
435	<i>Draba alpina</i>	<i>Draba alpina</i>	gullrublom	V
436	<i>Circaea alpina</i>	<i>Circaea alpina</i>	trollurt	V
437	<i>Fucus crispatus</i>	<i>Cryptopleura ramosa</i>	året rødfluk	A
438	<i>Cerastium alpinum</i>	<i>Cerastium alpinum</i>	fjellarve	V
439	<i>Salix arenaria</i>	<i>Salix repens</i> var. <i>argentea</i>	sandvier	V
440	<i>Nymphaea alba</i>	<i>Nymphaea alba</i>	hvit nøkkerose	V
441	<i>Nymphaea lutea</i>	<i>Nuphar lutea</i>	gul nøkkerose	V
442	<i>Tilia europaea</i>	<i>Tilia xeuropaea</i>	parklind	V
443	<i>Corylus Avellana</i>	<i>Corylus avellana</i>	hassel	V
444	<i>Viscum album</i>	<i>Viscum album</i>	misteltein	V
445	<i>Satyrium nigrum</i>	<i>Nigritella nigra</i>	svartkurle	V
446	<i>Satyrium album</i>	<i>Pseudorchis albida</i>	hvitkurle	V
447	<i>Pyrus malus</i>	<i>Malus pumila</i>	paradiseple	V
448	<i>Agaricus (Kremlinga)</i>	<i>Russula</i> cf.	kremle	F
449	<i>Carex saxatilis</i>	<i>Carex saxatilis</i>	blankstarr	V
450	<i>Salix arbuscula</i>	<i>Salix arbuscula</i>	småvier	V
451	<i>Carex atrata</i>	<i>Carex atrata</i>	svartstarr	V
452	<i>Cynosurus cristatus</i>	<i>Cynosurus cristatus</i>	kamgras	V
453	<i>Festuca ovina</i>	<i>Festuca ovina</i>	sauesvingel	V
454	<i>Fucus vittatus</i>	<i>Suhria vittata</i>	...	A
455	<i>Papaver rhoeas</i>	<i>Papaver rhoeas</i>	kornvalmue	V
456	<i>Poa pratensis</i>	<i>Poa pratensis</i>	bakkerapp	V
457	<i>Alopecurus pratensis</i>	<i>Alopecurus pratensis</i>	reverumpe	V
458	<i>Agrostis capillaris</i>	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	V
459	<i>Urtica urens</i>	<i>Urtica urens</i>	smånesle	V
460	<i>Chaerophyllum bulbosum</i>	<i>Chaerophyllum bulbosum</i>	knollkjeks	V
461	<i>Arundo arenaria</i>	<i>Ammophila arenaria</i>	marehalm	V
462	<i>Limosella aquatica</i>	<i>Limosella aquatica</i>	evjebrodd	V
463	<i>Melica nutans</i>	<i>Melica nutans</i>	hengeaks	V
464	<i>Mnium hygrometricum</i>	<i>Funaria hygrometrica</i>	pestbråtemose	B
465	<i>Phalaris phleoides</i>	<i>Phleum phleoides</i>	smaltimotei	V
466	<i>Lamium purpureum</i>	<i>Lamium purpureum</i>	rødtvetann	V
467	<i>Ranunculus flammula</i>	<i>Ranunculus flammula</i>	grøftesoleie	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
468	<i>Ranunculus polyanthemos</i>	<i>Ranunculus polyanthemos</i>	engkrattssoleie	V
469	<i>Pedicularis hirsuta</i>	<i>Pedicularis hirsuta</i>	lodnemyrklegg	V
470	<i>Mespilus cotoneaster</i>	<i>Cotoneaster integerrimus</i>	dvergmispel	V
471	<i>Fucus inflatus</i>	<i>Fucus vesiculosus</i>	blæretang	A
472	<i>Potentilla aurea</i>	<i>Potentilla aurea</i>	...	V
473	<i>Juncus conglomeratus</i>	<i>Juncus conglomeratus</i>	knappsiv	V
474	<i>Aira montana</i>	<i>Avenella flexuosa</i>	smyle	V
475	<i>Sedum reflexum</i>	<i>Sedum rupestre</i>	broddbergknapp	V
476	<i>Poa trivialis</i>	<i>Poa trivialis</i>	markrapp	V
477	<i>Helvella Mitra</i>	<i>Helvella crispa</i>	lys høstmorkel	F
478	<i>Dactylis glomerata</i>	<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras	V
479	<i>Saxifraga rivularis</i>	<i>Saxifraga rivularis</i>	bekkesildre	V
480	<i>Juncus biglumis</i>	<i>Juncus biglumis</i>	tvillingsiv	V
481	<i>Hypericum pulchrum</i>	<i>Hypericum pulchrum</i>	fagerperikum	V
482	<i>Juncus triglumis</i>	<i>Juncus triglumis</i>	trillingsiv	V
483	<i>Scheuchzeria palustris</i>	<i>Scheuchzeria palustris</i>	sivblom	V
484	<i>Juncus trifidus</i>	<i>Juncus trifidus</i>	rabbesiv	V
485	<i>Sedum sexangulare</i>	<i>Sedum sexangulare</i>	kantbergknapp	V
486	<i>Arundo calamagrostis</i>	<i>Calamagrostis canescens</i>	vassrørkvein	V
487	<i>Sedum villosum</i>	<i>Sedum villosum</i>	lodnebergknapp	V
488	<i>Geranium lucidum</i>	<i>Geranium lucidum</i>	blankstorkenebb	V
489	<i>Atriplex patula</i>	<i>Atriplex patula</i>	svinmelde	V
490	<i>Stellaria Holostea</i>	<i>Stellaria holostea</i>	lundstjerneblom	V
491	<i>Cochlearia groenlandica</i>	<i>Cochlearia groenlandica</i>	polarskjørbuksurt	V
492	<i>Avena elatior</i>	<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre	V
493	<i>Ranunculus auricomus</i>	<i>Ranunculus auricomus</i>	nyresoleie	V
494	<i>Equisetum sylvaticum</i>	<i>Equisetum sylvaticum</i>	skogsnelle	V
495	<i>Arabis thaliana</i>	<i>Arabidopsis thaliana</i>	vårskrinneblom	V
496	<i>Apium graveolens</i>	<i>Apium graveolens</i>	hageselleri	V
497	<i>Juncus pilosus</i>	<i>Luzula pilosa</i>	hårfryttele	V
498	<i>Lycopsis arvensis</i>	<i>Anchusa arvensis</i>	krokhals	V
499	<i>Sparganium erectum</i>	<i>Sparganium erectum</i>	kjempepiggnopp	V
500	<i>Sparganium natans</i>	<i>Sparganium natans</i>	småpiggnopp	V
501	<i>Lycoperdon Tuber</i>	<i>Elaphomyces</i>	buflog	F
502	<i>Juncus bufonius</i>	<i>Juncus bufonius</i>	paddesiv	V
503	<i>Viola montana</i>	<i>Viola elatior</i>	storfiol	V
504	<i>Erigeron acre</i>	<i>Erigeron acris</i>	bakkestjerne	V
505	<i>Sagina procumbens</i>	<i>Sagina procumbens</i>	tunsmåarve	V
506	<i>Marchantia hemisphaerica</i>	<i>Reboulia hemisphaerica</i>	lermose	B

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
507	<i>Poa angustifolia</i>	<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>angustifolia</i>	trådrapp	V
508	<i>Asperugo procumbens</i>	<i>Asperugo procumbens</i>	gåsefot	V
509	<i>Phascum acaulon</i>	<i>Acaulon muticum</i>	vortesvøpmose	B
510	<i>Centaurea Scabiosa</i>	<i>Centaurea scabiosa</i>	fagerknoppurt	V
511	<i>Sisymbrium Irio</i>	<i>Sisymbrium irio</i>	blanksennep	V
512	<i>Potentilla nivea</i>	<i>Potentilla nivea</i>	snømure	V
513	<i>Erysimum hieracifolium</i>	<i>Erysimum strictum</i>	berggull	V
514	<i>Fucus discors</i>	<i>Cystoseira foeniculaceus</i>	...	A
515	<i>Peziza lentifera</i>	<i>Peziza lentifera</i>	...	F
516	<i>Juncus effusus</i>	<i>Juncus effusus</i>	lyssiv	V
517	<i>Agaricus Georgii</i>	<i>Calocybe gambosa</i>	vårfagerhatt	F
518	<i>Ilex aquifolium</i>	<i>Ilex aquifolium</i>	kristtorn	V
519	<i>Dracocephalum ruyschian</i>	<i>Dracocephalum ruyschiana</i>	dragehode	V
520	<i>Callitriche verna</i>	<i>Callitriche palustris</i>	småvasshår	V
521	<i>Jungermannia complanata</i>	<i>Radula complanata</i>	krinsflatmose	B
522	<i>Lobelia Dortmanna</i>	<i>Lobelia dortmanna</i>	botnegras	V
523	<i>Salix pentandra</i>	<i>Salix pentandra</i>	istervier	V
524	<i>Bidens tripartita</i>	<i>Bidens tripartita</i>	flikbrønsl	V
525	<i>Crepis tectorum</i>	<i>Crepis tectorum</i>	takhaukeskjegg	V
526	<i>Carex flava</i>	<i>Carex flava</i>	gulstarr	V
527	<i>Clinopodium vulgare</i>	<i>Clinopodium vulgare</i>	kransmynte	V
528	<i>Saxifraga cernua</i>	<i>Saxifraga cernua</i>	knoppsildre	V
529	<i>Trifolium agrarium</i>	<i>Trifolium aureum</i>	gullkløver	V
530	<i>Sanicula europaea</i>	<i>Sanicula europaea</i>	sanikel	V
531	<i>Rumex acutus</i>	<i>Rumex</i>	høymol	V
532	<i>Dianthus plumarius</i>	<i>Dianthus plumarius</i>	fjærnellik	V
533	<i>Salix incubacea</i>	<i>Salix repens</i>	heivier	V
534	<i>Anthemis tinctoria</i>	<i>Cota tinctoria</i>	gul gåseblom	V
535	<i>Ervum hirsutum</i>	<i>Vicia hirsuta</i>	tofrøvikke	V
536	<i>Cerastium viscosum</i>	<i>Cerastium</i>	arve	V
537	<i>Agaricus campestris</i>	<i>Agaricus campestris</i>	beitesjampinjong	F
538	<i>Lichen pulmonarius</i>	<i>Lobaria pulmonaria</i>	lungenever	L
539	<i>Lythrum salicaria</i>	<i>Lythrum salicaria</i>	kattehale	V
540	<i>Chenopodium rubrum</i>	<i>Chenopodium rubrum</i>	rødmelde	V
541	<i>Saxifraga aizoides</i>	<i>Saxifraga aizoides</i>	gulsildre	V
542	<i>Ranunculus lapponicus</i>	<i>Coptidium lapponicum</i>	lappsøleie	V
543	<i>Gnaphalium alpinum</i>	<i>Antennaria alpina</i>	fjellkattfot	V
544	<i>Saxifraga tridactylites</i>	<i>Saxifraga tridactylites</i>	trefingersildre	V
545	<i>Saxifraga nivalis</i>	<i>Micranthes nivalis</i>	snøsildre	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
546	<i>Scirpus palustris</i>	<i>Eleocharis palustris</i>	sumpsivaks	V
547	<i>Phallus esculentus</i>	<i>Morchella esculenta</i>	rundmorkel	F
548	<i>Gentiana aurea</i>	<i>Gentiana aurea</i>	bleikstøte	V
549	<i>Lepidium ruderales</i>	<i>Lepidium ruderales</i>	stankkarse	V
550	<i>Lichen stygius</i>	<i>Melanelia stygia</i>	blankkrinslav	L
551	<i>Byssus Jolytus</i>	<i>Trentepohlia iolithus</i>	fiolstein	A
552	<i>Lichen pustulatus</i>	<i>Lasallia pustulata</i>	blærelav	L
553	<i>Lichen prunastri</i>	<i>Evernia prunastri</i>	bleiktjafs	L
554	<i>Pezza Auricula</i>	<i>Auricularia auricula-judae</i>	judasøre	F
555	<i>Lichen velleus</i>	<i>Umbilicaria vellea</i>	lys navlelav	L
556	<i>Lichen palescens</i>	<i>Ochrolechia palescens</i>	...	L
557	<i>Lichen caninus</i>	<i>Peltigera canina</i>	bikkjenever	L
558	<i>Bryum striatum</i>	<i>Orthotrichum striatum</i>	tønnbusthette	B
559	<i>Bryum hypnoides</i>	<i>Racomitrium lanuginosum</i>	heigråmose	B
560	<i>Lichen subulatus</i>	<i>Cladonia subulata</i>	hornlav	L
561	<i>Bryum pyriforme</i>	<i>Physcomitrium pyriforme</i>	loppemose	B
562	<i>Lichen upsaliensis</i>	<i>Ochrolechia upsaliensis</i>	kalkkorkje	L
563	<i>Lichen Physodes</i>	<i>Hypogymnia physodes</i>	kvistlav	L
564	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	sandarve	V
565	<i>Carduus nutans</i>	<i>Carduus nutans</i>	nikketistel	V
566	<i>Hieracium paludosum</i>	<i>Crepis paludosa</i>	sumphaukeskjegg	V
567	<i>Juncus bulbosus</i>	<i>Juncus bulbosus</i>	sumpsiv	V
568	<i>Lichen centrifugus</i>	<i>Arctoparmelia centrifuga</i>	gulkrinslav	L
569	<i>Tremella juniperina</i>	<i>Tremella karstenii</i>	einergelésopp	F
570	<i>Bryum caespiticum</i>	<i>Bryum</i>	vrangmose-art	B
571	<i>Buxbaumia aphylla</i>	<i>Buxbaumia aphylla</i>	brunsko	B
572	<i>Lichen hirtus</i>	<i>Usnea hirta</i>	glattstry	L
573	<i>Jungermannia trilobata</i>	<i>Bazzania trilobata</i>	storstylte	B
574	<i>Bryum Celsii</i>	<i>Ceratodon purpureus</i>	ugrasvegmoser	B
575	<i>Lichen ciliaris</i>	<i>Anaptychia ciliaris</i>	allélav	L
576	<i>Bryum rurale</i>	<i>Syntrichia ruralis</i>	putehårstjerne	B
577	<i>Lichen fraxineus</i>	<i>Ramalina fraxinea</i>	askeragg	L
578	<i>Papaver nudicaule</i>	<i>Papaver croceum</i>	sibirvalmue	V
579	<i>Lichen subfuscus</i>	<i>Lecanora argentata</i>	...	L
580	<i>Hypnum dendroides</i>	<i>Climacium dendroides</i>	palmemose	B
581	<i>Festuca rubra</i>	<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel	V
582	<i>Carex cespitosa</i>	<i>Carex cespitosa</i>	tuestarr	V
583	<i>Carex pilulifera</i>	<i>Carex pilulifera</i>	bråtestarr	V
584	<i>Arundo epigeios</i>	<i>Calamagrostis epigeios</i>	bergørkvein	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
585	<i>Cheiranthus erysimoides</i>	<i>Erysimum odoratum</i>	...	V
586	<i>Bromus tectorum</i>	<i>Anisantha tectorum</i>	takfaks	V
587	<i>Erysimum cheiranthoides</i>	<i>Erysimum cheiranthoides</i>	åkergull	V
588	<i>Vicia sepium</i>	<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke	V
589	<i>Anthemis arvensis</i>	<i>Anthemis arvensis</i>	hvit gåseblom	V
590	<i>Ranunculus bulbosus</i>	<i>Ranunculus bulbosus</i>	knollsoleie	V
591	<i>Axyris prostrata</i>	<i>Axyris amaranthoides</i>	amarantmelde	V
592	<i>Hieracium alpinum</i>	<i>Hieracium alpinum</i>	fjellsveve	V
593	<i>Selinum palustre</i>	<i>Peucedanum palustre</i>	melkerot	V
594	<i>Salix phylicifolia</i>	<i>Salix phylicifolia</i>	grønnvier	V
595	<i>Salix myrsinites</i>	<i>Salix myrsinites</i>	myrtevier	V
596	<i>Salix myrtilloides</i>	<i>Salix myrtilloides</i>	bløkkevier	V
597	<i>Salix hastata</i>	<i>Salix hastata</i>	bleikvier	V
598	<i>Carduus palustris</i>	<i>Cirsium palustre</i>	myrtistel	V
599	<i>Glechoma hederacea</i>	<i>Glechoma hederacea</i>	korsknapp	V
600	<i>Poa alpina</i>	<i>Poa alpina</i>	fjellrapp	V
601	<i>Polygonum Persicaria</i>	<i>Persicaria maculosa</i>	hønsegras	V
602	<i>Fucus spiralis</i>	<i>Fucus spiralis</i>	kaurtang	A
603	<i>Briza media</i>	<i>Briza media</i>	hjertergras	V
604	<i>Scirpus sylvaticus</i>	<i>Scirpus sylvaticus</i>	skogsvaks	V
605	<i>Alopecurus geniculatus</i>	<i>Alopecurus geniculatus</i>	knereverumpe	V
606	<i>Fucus ceranoides</i>	<i>Fucus ceranoides</i>	høvringsang	A
607	<i>Isoetes lacustris</i>	<i>Isoetes lacustris</i>	stivt brasmegras	V
608	<i>Conferva rivularis</i>	<i>Vaucheria fontinalis</i>	...	A
609	<i>Poa annua</i>	<i>Poa annua</i>	tunrapp	V
610	<i>Cynosurus coeruleus</i>	<i>Sesleria caerulea</i>	svenskegras	V
611	<i>Chenopodium bonus Henricus</i>	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	stolt henrik	V
612	<i>Pulmonaria officinalis</i>	<i>Pulmonaria officinalis</i>	lungeurt	V
613	<i>Lithospermum arvense</i>	<i>Buglossoides arvensis</i>	åkersteinfrø	V
614	<i>Acer platanoides</i>	<i>Acer platanoides</i>	spisslønn	V
615	<i>Saxifraga granulata</i>	<i>Saxifraga granulata</i>	nyresildre	V
616	<i>Adoxa moschatellina</i>	<i>Adoxa moschatellina</i>	moskusurt	V
617	<i>Anemone Pulsatilla</i>	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	stor kubjelle	V
618	<i>Androsace septentrionalis</i>	<i>Androsace septentrionalis</i>	smånøkkel	V
619	<i>Viola hirta</i>	<i>Viola hirta</i>	lodnefiol	V
620	<i>Crataegus Oxycantha</i>	<i>Crataegus rhipidophylla</i>	begehragtorn	V
621	<i>Trifolium montanum</i>	<i>Trifolium montanum</i>	bakkeklover	V
622	<i>Chrysanthemum segetum</i>	<i>Glebionis segetum</i>	gullkrage	V
623	<i>Menyanthes trifoliata</i>	<i>Menyanthes trifoliata</i>	bukkeblad	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
624	<i>Agrostemma Githago</i>	<i>Agrostemma githago</i>	klinte	V
625	<i>Acrostichum Thelypteris</i>	<i>Thelypteris palustris</i>	myrtelg	V
626	<i>Salix lapponum</i>	<i>Salix lapponum</i>	lappvier	V
627	<i>Ranunculus nivalis</i>	<i>Ranunculus nivalis</i>	snøsoleie	V
628	<i>Geranium cicutarium</i>	<i>Erodium cicutarium</i>	tranehals	V
629	<i>Fucus rubens</i>	<i>Phycodrys rubens</i>	eikeving	A
630	<i>Fucus palmatus</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A
631	<i>Geranium pratense</i>	<i>Geranium pratense</i>	engstorkenebb	V
632	<i>Gnaphalium dioicum</i>	<i>Antennaria dioica</i>	kattefot	V
633	<i>Verbascum nigrum</i>	<i>Verbascum nigrum</i>	mørkkongslys	V
634	<i>Chrysanthemum inodorum</i>	<i>Tripleurospermum inodorum</i>	ugrasbalderbrå	V
635	<i>Acrostichum ilvense</i>	<i>Woodsia ilvensis</i>	lodnebregne	V
636	<i>Sedum rupestre</i>	<i>Sedum rupestre</i>	broddbergknapp	V
637	<i>Acer campestre</i>	<i>Acer campestre</i>	naverlønn	V
638	<i>Fagus sylvatica</i>	<i>Fagus sylvatica</i>	bøk	V
639	<i>Cuscuta europaea</i>	<i>Cuscuta europaea</i>	snyltetråd	V
640	<i>Pinguicula alpina</i>	<i>Pinguicula alpina</i>	fjelltettegras	V
641	<i>Pinguicula villosa</i>	<i>Pinguicula villosa</i>	dvergtettegras	V
642	<i>Agaricus muscarius</i>	<i>Amanita muscaria</i>	rød fluesopp	F
643	<i>Juncus articulatus</i>	<i>Juncus articulatus</i>	ryllsiv	V
644	<i>Orchis Monorchis</i>	<i>Herminium monorchis</i>	honningblom	V
645	<i>Plantago lanceolata</i>	<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe	V
646	<i>Ranunculus aquatilis</i>	<i>Ranunculus aquatilis</i>	kystvassoleie	V
647	<i>Daucus Carota</i>	<i>Daucus carota</i>	gulrot	V
648	<i>Medicago falcata</i>	<i>Medicago falcata</i>	gull-lusern	V
649	<i>Tragopogon pratense</i>	<i>Tragopogon pratensis</i>	geitskjegg	V
650	<i>Peplis Portula</i>	<i>Lytrum portula</i>	vasskryp	V
651	<i>Sium latifolium</i>	<i>Sium latifolium</i>	vassskjeks	V
652	<i>Lychnis viscaria</i>	<i>Viscaria vulgaris</i>	engtjæreblom	V
653	<i>Stratiotes Aloides</i>	<i>Stratiotes aloides</i>	vassaloe	V
654	<i>Rumex Acetosella</i>	<i>Rumex acetosella</i>	småsyre	V
655	<i>Veronica verna</i>	<i>Veronica verna</i>	vårveronika	V
656	<i>Orchis latifolia</i>	V
657	<i>Stellaria humifusa</i>	<i>Stellaria humifusa</i>	ishavstjernblom	V
658	<i>Veronica scutellata</i>	<i>Veronica scutellata</i>	veikveronika	V
659	<i>Eriophorum vaginatum</i>	<i>Eriophorum vaginatum</i>	torvmyrull	V
660	<i>Bryum viridulum</i>	<i>Weissia controversa</i>	tannkrusmose	B
661	<i>Mnium serpyllifolium</i>	<i>Rhizomnium punctatum</i>	bekkerundmose	B
662	<i>Mnium purpureum</i>	<i>Ceratodon purpureus</i>	ugrasvegmose	B

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
663	<i>Lichen fragilis</i>	<i>Sphaerophorus fragilis</i>	grå korallav	L
664	<i>Astragalus alpinus</i>	<i>Astragalus alpinus</i>	setermjelt	V
665	<i>Erigeron uniflorum</i>	<i>Erigeron uniflorus</i>	snøbakkestjerne	V
666	<i>Arenaria multicaulis</i>	<i>Arenaria ciliata</i>	...	V
667	<i>Andromeda hypnoides</i>	<i>Harrimanella hypnoides</i>	moselyng	V
668	<i>Ophrys cordata</i>	<i>Listera cordata</i>	småtteveblad	V
669	<i>Spergula nodosa</i>	<i>Sagina nodosa</i>	knoppsmåarve	V
670	<i>Silene rupestris</i>	<i>Atocion rupestre</i>	småsmelle	V
671	<i>Cerastium semidecandrum</i>	<i>Cerastium semidecandrum</i>	vårarve	V
672	<i>Alisma plantago</i>	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	vassgro	V
673	<i>Mnium fontanum</i>	<i>Philonotis fontana</i>	teppekildemose	B
674	<i>Mnium crudum</i>	<i>Pohlia cruda</i>	opalnikke	B
675	<i>Jungermannia nemorosa</i>	<i>Scapania nemorosa</i>	fjordtvebladmose	B
676	<i>Jungermannia resupinata</i>	<i>Scapania compacta</i>	meietvebladmose	B
677	<i>Fucus furcellatus</i>	<i>Furcellaria lumbricalis</i>	svartkluft	A
678	<i>Rosa spinosissima</i>	<i>Rosa pimpinellifolia</i>	trollnype	V
679	<i>Lychnis alpina</i>	<i>Viscaria alpina</i>	fjelltjæreblom	V
680	<i>Lychnis apetala</i>	<i>Silene wahlbergella</i>	blindurt	V
681	<i>Milium effusum</i>	<i>Milium effusum</i>	myskegras	V
682	<i>Mnium palustre</i>	<i>Aulacomnium palustre</i>	myrfiltmose	B
683	<i>Utricularia vulgaris</i>	<i>Utricularia vulgaris</i>	storblærerot	V
684	<i>Fucus abrotani-folius</i>	<i>Cystoseira foeniculacea</i>	...	A
685	<i>Fucus foeniculaceus</i>	<i>Cystoseira foeniculacea</i>	...	A
686	<i>Fucus ramentaceus</i>	<i>Halosaccion ramentaceum</i>	draugskjegg	A
687	<i>Fucus lanosus</i>	<i>Polysiphonia lanosa</i>	grisetangdokke	A
688	<i>Fucus lycopodioides</i>	<i>Rhodomela lycopodioides</i>	lang teinebusk	A
689	<i>Saxifraga grönlandica</i>	<i>Saxifraga cespitosa</i>	tuesildre	V
690	<i>Lichen caperatus</i>	<i>Flavoparmelia caperata</i>	eikelav	L
691	<i>Lichen farinaceus</i>	<i>Ramalina farinacea</i>	barkragg	L
692	<i>Lichen polirhyros/polyrrhizos</i>	<i>Umbilicaria polyrrhiza</i>	kobberlav	L
693	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	ormetunge	V
694	<i>Orchis militaris</i>	<i>Orchis militaris</i>	johannesnøkler	V
695	<i>Orchis abortiva</i>	<i>Limodorum abortivum</i>	...	V
696	<i>Orchis odoratissima</i>	<i>Gymnadenia odoratissima</i>	duftspore	V
697	<i>Draba hirta</i>	<i>Draba hirta</i>	rublom-art	V
698	<i>Pisum maritimum</i>	<i>Lathyrus japonicus</i>	strandflatbelg	V
699	<i>Hieracium sabaudum</i>	<i>Hieracium sabaudum</i>	savoysveve	V
700	<i>Phalaris arundinacea</i>	<i>Phalaris arundinacea</i>	strandrør	V
701	<i>Epitobium alpinum</i>	<i>Epitobium</i>	mjølke-art	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
702	<i>Callitriche autumnalis</i>	<i>Callitriche hermaphroditica</i>	høstvasshår	V
703	<i>Pedicularis sylvatica</i>	<i>Pedicularis sylvatica</i>	kystmyrklegg	V
704	<i>Polytrichum (Politrychum) urnigerum</i>	<i>Pogonatum urnigerum</i>	vegkrukkemose	B
705	<i>Sedum album</i>	<i>Sedum album</i>	hvitbergknapp	V
706	<i>Chelidonium majus</i>	<i>Chelidonium majus</i>	svaleurt	V
707	<i>Orchis conopsea</i>	<i>Gymnadenia conopsea</i>	brudespore	V
708	<i>Carex montana</i>	<i>Carex montana</i>	lundstarr	V
709	<i>Lolium perenne</i>	<i>Lolium perenne</i>	raigras	V
710	<i>Juncus stygius</i>	<i>Juncus stygius</i>	nøkkesiv	V
711	<i>Eriophorum (Oriophorum) alpinum</i>	<i>Trichophorum alpinum</i>	sveltull	V
712	<i>Agrostis rubra</i>	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	V
713	<i>Carex elongata</i>	<i>Carex elongata</i>	langstarr	V
714	<i>Carex limosa</i>	<i>Carex limosa</i>	dystarr	V
715	<i>Carex dioica</i>	<i>Carex dioica</i>	særbustarr	V
716	<i>Avena (Avena) pratensis</i>	<i>Avenula pratensis</i>	enghavre	V
717	<i>Erysimum Barbarea</i>	<i>Barbarea vulgaris</i>	vinterkarse	V
718	<i>Melampyrum nemorosum</i>	<i>Melampyrum nemorosum</i>	blåmarimjelle	V
719	<i>Leonurus Cardiaca</i>	<i>Leonurus cardiaca</i>	løvehale	V
720	<i>Carduus lanceolatus</i>	<i>Cirsium vulgare</i>	veitistel	V
721	<i>Convolvulus arvensis</i>	<i>Convolvulus arvensis</i>	åkervindel	V
722	<i>Linum radiola</i>	<i>Radiola linoides</i>	dverglin	V
723	<i>Gentiana Centaurium</i>	<i>Centaurium littorale</i>	tusengylden	V
724	<i>Polygonum amphibium</i>	<i>Persicaria amphibia</i>	vasslirekne	V
725	<i>Atriplex littoralis</i>	<i>Atriplex littoralis</i>	strandmelde	V
726	<i>Scabiosa columbaria</i>	<i>Scabiosa columbaria</i>	bakkeknapp	V
727	<i>Calla palustris</i>	<i>Calla palustris</i>	myrkongle	V
728	<i>Dianthus arenarius</i>	<i>Dianthus arenarius</i>	sandnellik	V
729	<i>Scleranthus annuus</i>	<i>Scleranthus annuus</i>	ettårsknavel	V
730	<i>Coreopsis bidens (Ridens)</i>	<i>Bidens cernua</i>	nikkebrønse	V
731	<i>Ruppia maritima</i>	<i>Ruppia maritima</i>	småhavgras	V
732	<i>Scrophularia nodosa</i>	<i>Scrophularia nodosa</i>	brunrot	V
733	<i>Gentiana ciliata</i>	<i>Gentiana ciliata</i>	...	V
734	<i>Anemone vernalis</i>	<i>Pulsatilla vernalis</i>	mogop	V
735	<i>Lichen croceus</i>	<i>Solorina crocea</i>	safranlav	L
736	<i>Lichen deustus</i>	<i>Umbilicaria deusta</i>	stiftnavlelav	L
737	<i>Ulva pruniformis</i>	<i>Nostoc pruniforme</i>	sjøplomme	Bact
738	<i>Euphorbia Peplus</i>	<i>Euphorbia peplus</i>	byvortemelk	V
739	<i>Lichen floridus</i>	<i>Usnea florida</i>	blomsterstry	L
740	<i>Carex hirta</i>	<i>Carex hirta</i>	lodnestarr	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
741	<i>Phleum nodosum</i>	<i>Phleum pratense</i> ssp. <i>nodosum</i>	vilttimotei	V
742	<i>Aira aquatica</i>	<i>Catabrosa aquatica</i>	kildegas	V
743	<i>Peziza cornucopioides</i>	<i>Craterellus cornucopioides</i>	svart trompetsopp	F
744	<i>Cardamine petraea</i>	<i>Arabidopsis petraea</i>	aurskrinneblom	V
745	<i>Orchis Morio</i>	<i>Anacamptis morio</i>	narrmarihand	V
746	<i>Fucus selaginoides</i>	<i>Cystoseira tamariscifolia</i>	...	A
747	<i>Fucus plumosus</i>	<i>Ptilota gunneri</i>	draugfjær	A
748	<i>Fucus crispus</i>	<i>Chondrus crispus</i>	krusflik	A
749	<i>Fucus dentatus</i>	<i>Odonthalia dentata</i>	tannskåring	A
750	<i>Fucus alatus</i>	<i>Membranoptera alata</i>	smalving	A
751	<i>Chara vulgaris</i>	<i>Chara vulgaris</i>	stinkkrans	A
752	<i>Fucus sanguineus</i>	<i>Delesseria sanguinea</i>	fagerving	A
753	<i>Tremella Nostoc</i>	<i>Nostoc commune</i>	glye, skyfall	Bact
754	<i>Fucus confervoides</i>	<i>Gracilariopsis longissima</i>	...	A
755	<i>Conferva reticulata</i>	<i>Hydrodictyon reticulatum</i>	vann-nett	A
756	<i>Conferva polymorpha</i>	<i>Polysiphonia lanosa</i>	grisetangdokke	A
757	<i>Fucus (albus)</i>	A
758	<i>Lichen scriptus</i>	<i>Graphis scripta</i>	skriftlav	L
759	<i>Myosurus minimus</i>	<i>Myosurus minimus</i>	muserumpe	V
760	<i>Peziza cupularis</i>	<i>Tarzetta cupularis</i>	småklokkebeger	F
761	<i>Lichen glaucus</i>	<i>Platismatia glauca</i>	vanlig papirlav	L
762	<i>Lichen aquaticus</i>	<i>Dermatocarpon luridum</i>	bekkelær	L
763	<i>Lichen resupinatus</i>	<i>Nephroma resupinatum</i>	lodnevrenge	L
764	<i>Lichen venosus</i>	<i>Peltigera venosa</i>	kalknever	L
765	<i>Lichen arcticus</i>	<i>Nephroma arcticum</i>	stovrenge	L
766	<i>Lichen proboscideus</i>	<i>Umbilicaria proboscidea</i>	rimnavlelav	L
767	<i>Lichen polyphyllus</i>	<i>Umbilicaria polyphylla</i>	glatt navlelav	L
768	<i>Lichen fimbriatus</i>	<i>Cladonia fimbriata</i>	melbeger	L
769	<i>Lichen digitatus</i>	<i>Cladonia digitata</i>	fingerbeger	L
770	<i>Lichen cornutus</i>	<i>Cladonia cornuta</i>	skogsyl	L
771	<i>Lichen deformis</i>	<i>Cladonia deformis</i>	begerfausklav	L
772	<i>Lichen uncialis</i>	<i>Cladonia uncialis</i>	pigglav	L
773	<i>Lichen lanatus</i>	<i>Ephebe lanata</i>	vanlig trådlav	L
774	<i>Lichen pubescens</i>	<i>Pseudephebe pubescens</i>	vanlig steinskjegg	L
775	<i>Lichen furfuraceus</i>	<i>Pseudevernia furfuracea</i>	elghornslav	L
776	<i>Carex canescens</i>	<i>Carex canescens</i>	gråstarr	V
777	<i>Lemna polyrhiza</i>	<i>Spirodela polyrhiza</i>	stor andemat	V
778	<i>Lemna gibba</i>	<i>Lemna gibba</i>	klumpandemat	V
779	<i>Lemna trisulca</i>	<i>Lemna trisulca</i>	korsandemat	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
780	<i>Poa cristata</i>	<i>Puccinellia maritima</i>	fjæresaltgras	V
781	<i>Bryum truncatulum</i>	<i>Tortula truncata</i>	åkertustmose	B
782	<i>Fucus ciliatus</i>	<i>Fimbrifolium dichotomum</i>	gaffelflik	A
783	<i>Lemna minor</i>	<i>Lemna minor</i>	andemat	V
784	<i>Thalictrum simplex</i>	<i>Thalictrum simplex</i>	rankfrøstjerne	V
785	<i>Thalictrum minus</i>	<i>Thalictrum minus</i>	kystfrøstjerne	V
786	<i>Subularia aquatica</i>	<i>Subularia aquatica</i>	sylblad	V
787	<i>Blasia pusilla</i>	<i>Blasia pusilla</i>	flekkmose	B
788	<i>Galium trifidum</i>	<i>Galium trifidum</i>	dvergmaure	V
789	<i>Veronica spicata</i>	<i>Veronica spicata</i>	aksveronika	V
790	<i>Sanguisorba officinalis</i>	<i>Sanguisorba officinalis</i>	blodtopp	V
791	<i>Vicia cassubica</i>	<i>Vicia cassubica</i>	sørlandsvikke	V
792	<i>Ranunculus platanifolius</i>	<i>Ranunculus platanifolius</i>	hvitsoleie	V
793	<i>Agrostis canina</i>	<i>Agrostis canina</i>	hundekvein	V
794	<i>Festuca decumbens</i>	<i>Danthonia decumbens</i>	knegrass	V
795	<i>Carex pulicaris</i>	<i>Carex pulicaris</i>	loppestarr	V
796	<i>Carex capillaris</i>	<i>Carex capillaris</i>	hårstarr	V
797	<i>Hydnum imbricatum</i>	<i>Sarcodon imbricatus</i>	granskjellpigg	F
798	<i>Splachnum ampullaceum</i>	<i>Splachnum ampullaceum</i>	pæremøkkmose	B
799	<i>Butomus umbellatus</i>	<i>Butomus umbellatus</i>	brudelys	V
800	<i>Cochlearia Coronopus</i>	<i>Lepidium coronopus</i>	kråkekarse	V
801	<i>Artemisia maritima</i>	<i>Artemisia maritima</i>	strandmalurt	V
802	<i>Cladonia nudus</i>	NN
803	<i>Artemisia campestris</i>	<i>Artemisia campestris</i>	markmalurt	V
804	<i>Agaricus apicii</i>	F
805	<i>Lichen chalybaeiformis</i>	<i>Bryoria fuscescens</i>	flokeskjegg	L
806	<i>Agaricus chantarellus</i>	<i>Cantharellus cibarius</i>	kantarell	F
807	<i>Juncus spicatus</i>	<i>Luzula spicata</i>	aksfrytle	V
808	<i>Marchantia conica</i>	<i>Conocephalum conicum</i>	krokodillemose	B
809	<i>Fucus (Oederi)</i>	<i>Osmundea oederi</i>	...	A
810	<i>Carex muricata</i>	<i>Carex muricata</i>	piggstarr	V
811	<i>Peziza punctata</i>	<i>Poronia punctata</i>	knappsopp	F
812	<i>Bromus arvensis</i>	<i>Bromus arvensis</i>	åkerfaks	V
813	<i>Carex leporina</i>	<i>Carex leporina</i>	harestarr	V
814	<i>Polytrichum ramosum</i>	<i>Polytrichastrum alpinum</i>	fjellbinnemose	B
815	<i>Polytrichum alpinum</i>	<i>Polytrichastrum alpinum</i>	fjellbinnemose	B
816	<i>Mnium androgynum</i>	<i>Aulacomnium androgynum</i>	dvergfiltmose	B
817	<i>Mnium pellucidum</i>	<i>Tetraphis pellucida</i>	firtannmose	B
818	<i>Carex vulpina</i>	<i>Carex vulpina</i>	revestarr	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
819	<i>Gentiana (serrata)</i>	<i>Gentianopsis detonsa</i>	fjæresøte	V
820	<i>Salix rosmarinifolia</i>	<i>Salix repens</i> var. <i>rosmarinifolia</i>	rosmarinvier	V
821	<i>Salix amygdalina</i>	<i>Salix triandra</i>	mandelpil	V
822	<i>Gentiana (Koenigii)</i>	<i>Comastoma tenellum</i>	småsøte	V
823	<i>Jasione montana</i>	<i>Jasione montana</i>	blåmunke	V
824	<i>Schoenus albus</i>	<i>Rhynchospora alba</i>	hvitmyrak	V
825	<i>Ranunculus repens</i>	<i>Ranunculus repens</i>	krypsøleie	V
826	<i>Ranunculus ammanni</i>	<i>Ranunculus hyperboreus</i>	setersøleie	V
827	<i>Orchis (Koenigii)</i>	<i>Platanthera hyperborea</i>	islandsnattfiol	V
828	<i>Orchis hyperborea</i>	<i>Platanthera hyperborea</i>	islandsnattfiol	V
829	<i>Veronica fruticulosa</i>	<i>Veronica fruticulosa</i>	...	V
830	<i>Gentiana (islandica)</i>	<i>Lomatogonum rotatum</i>	stjernesøte	V
831	<i>Gentiana quinquefolia</i>	<i>Gentiana quinquefolia</i>	...	V
832	<i>Fucus pinnatifidus</i>	<i>Odonthalia dentata</i>	tannskåring	A
833	<i>Plantago uniflora</i>	<i>Littorella uniflora</i>	tjerngras	V
834	<i>Saxifraga hypnoides</i>	<i>Saxifraga hypnoides</i>	mosesildre	V
835	<i>Fucus linearis</i>	<i>Fucus distichus</i> cf.	...	A
836	<i>Helvella Pineti</i>	<i>Telephora terrestris</i>	vanlig frynesopp	F
837	<i>Ulva sobolifera</i>	<i>Devaleraea ramentacea</i>	draugskjegg	A
838	<i>Conferva squarrosa</i>	<i>Rhodomela confervoides</i>	teinebusk	A
839	<i>Conferva dichotoma</i>	<i>Vaucheria dichotoma</i>	...	A
840	<i>Lycoperdon stellatum</i>	<i>Sphaerobolus stellatus</i>	slyngball	F
841	<i>Gnaphalium norvegicum</i>	<i>Omalotheca norvegica</i>	setergråurt	V
842	<i>Conferva canalicularis</i>	<i>Vaucheria canalicularis</i>	...	A
843	<i>Conferva fluviatilis</i>	<i>Lemanea fluviatilis</i>	strømtråd	A
844	<i>Conferva bulbosa</i>	<i>Cladophora glomerata</i>	...	A
845	<i>Conferva littoralis</i>	<i>Pylaiella littoralis</i>	perlesli	A
846	<i>Draba norvegica</i>	<i>Draba norvegica</i>	bergrublom	V
847	<i>Fucus gigantinus</i>	<i>Gigartina pistillata</i>	...	A
848	<i>Polypodium fragile</i>	<i>Cystopteris fragilis</i>	skjærtok	V
849	<i>Carex halleri</i>	<i>Carex norvegica</i>	fjellstarr	V
850	<i>Sisymbrium (islandicum?)</i>	<i>Roripa islandica</i>	islandskarse	V
851	<i>Fucus ericoides</i>	<i>Cystoseira tamariscifolia</i>	...	A
852	<i>Fucus fungiformis</i>	<i>Ralfsia fungiformis</i>	...	A
853	<i>Conferva rupestris</i>	<i>Cladophora rupestris</i>	vanlig grønndusk	A
854	<i>Conferva vagabunda</i>	<i>Cladophora vagabunda</i>	...	A
855	<i>Jungermannia ciliaris</i>	<i>Ptilidium ciliare</i>	bakkefrynse	B
856	<i>Jungermannia furcata</i>	<i>Metzgeria furcata</i>	gulband	B
857	<i>Jungermannia tamariscifolia</i>	<i>Frullania tamarisci</i>	matteblæremose	B

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
858	<i>Jungermannia alpina</i>	<i>Andreaea alpina</i> cf.	kystsotmose	B
859	<i>Jungermannia trichophylla</i>	<i>Blepharostoma trichophyllum</i>	piggtrådmose	B
860	<i>Hypnum sericeum</i>	<i>Homalothecium sericeum</i>	krypsilkemose	B
861	<i>Hypnum illecebrum</i>	<i>Scleropodium touretii</i>	...	B
862	<i>Hypnum purum</i>	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	narremose	B
863	<i>Hypnum alopecurum</i>	<i>Thamnobryum alopecurum</i>	revemose	B
864	<i>Fucus cartilagineus</i>	<i>Plocamium cartilagineum</i>	kamskåring	A
865	<i>Hypnum deilcatulum</i>	<i>Thuidium delicatulum</i>	bleikthujamose	B
866	<i>Hypnum abietinum</i>	<i>Abietinella abietina</i>	granmose	B
867	<i>Hypnum crista castrensis</i>	<i>Ptilium crista-castrensis</i>	fjærmose	B
868	<i>Hypnum cupressiforme</i>	<i>Hypnum cupressiforme</i>	matteflette	B
869	<i>Jungermannia rupestris</i>	<i>Andreaea rupestris</i>	bergsotmose	B
870	<i>Hypnum squarrosum</i>	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	engkransmose	B
871	<i>Hypnum triquetrum</i>	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	storkransmose	B
872	<i>Anthoceros punctatus</i>	<i>Anthoceros punctatus</i>	...	B
873	<i>Riccia crystallina</i>	<i>Riccia cavernosa</i>	krystallgaffelmose	B
874	<i>Anthoceros laevis</i>	<i>Phaeoceros carolinianus</i>	gulnål	B
875	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	pilblad	V
876	<i>Lichen gelidus</i>	<i>Placopsis gelida</i>	vanlig knøllav	L
877	<i>Lichen lacteus</i>	<i>Vancellaria lactea</i>	...	L
878	<i>Ulva granulata</i>	<i>Botrydium granulatum</i>	leirgryn	A
879	<i>Mucor Erysiphe</i>	<i>Phyllactinia guttata</i>	stormeldugg	F
880	<i>Mucor Sphaerocephalus</i>	<i>Calicium</i>	nål-art	L
881	<i>Muscus</i>	B
882	<i>Mucor Embolus</i>	<i>Comatricha nigra</i>	knappenålsslim	Myx
883	<i>Mucor Mucedo</i>	<i>Mucor mucedo</i>	kulemugg	F
884	<i>Orchis ustulata</i>	<i>Neotinea ustulata</i>	kruttbrenner	V
885	<i>Mucor Lichenoides</i>	<i>Calicium salicinum</i>	rødhodenål	F
886	<i>Clavaria Hypoxylon</i>	<i>Xylaria hypoxylon</i>	stubbehorn	F
887	<i>Clavaria coralloides</i>	<i>Clavulina coralloides</i>	kamfingersopp	F
888	<i>Clavaria muscoides</i>	<i>Clavariopsis corniculata</i>	gul småfingersopp	F
889	<i>Mucor crustaceus</i>	<i>Botrytis ramosa</i>	...	F
890	<i>Clavaria pistillaris</i>	<i>Clavariadelphus pistillaris</i>	stor klubbesopp	F
891	<i>Sisymbrium sylvestre</i>	<i>Rorippa sylvestris</i>	veikarse	V
892	<i>Sisymbrium amphibium</i>	<i>Rorippa amphibia</i>	vasskarse	V
893	<i>Sisymbrium Nasturtium</i>	<i>Nasturtium officinale</i>	engelskkarse	V
894	<i>Agaricus umbelliferus</i>	<i>Lichenomphalia umbellifera</i>	torvnavlesopp	F
895	<i>Agaricus androsaceus</i>	<i>Gymnopus androsaceus</i>	lyngseigsopp	F
896	<i>Agaricus piperatus</i>	<i>Lactarius piperatus</i>	hvit pepperriske	F

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
897	<i>Agaricus exstinctorius</i>	<i>Macrolepiota procera</i>	stor parasollsopp	F
898	<i>Agaricus mammosus</i>	<i>Entoloma hebes</i>	...	F
899	<i>Agaricus separatus</i>	<i>Panaeolus semiovatus</i>	gjødselringsopp	F
900	<i>Agaricus equestris</i>	<i>Tricholoma equestre</i>	riddermusserong	F
901	<i>Agaricus violaceus</i>	<i>Cortinarius violaceus</i>	mørkfiolett slørsopp	F
902	<i>Agaricus integer</i>	<i>Russula integra</i>	mandelkremle	F
903	<i>Agaricus viscidus</i>	<i>Chroogomphus rutilus</i>	rabarbrasopp	F
904	<i>Boletus luteus</i>	<i>Suillus luteus</i>	smørsopp	F
905	<i>Boletus perennis</i>	<i>Coltricia perennis</i>	sandkjuke	F
906	<i>Agaricus alneus</i>	<i>Schizophyllum commune</i>	kløvsopp	F
907	<i>Agaricus quercinus</i>	<i>Daedalea quercina</i>	eikemusling	F
908	<i>Byssus Flos aquae</i>	<i>Aphanizomenon flos-aquae</i>	vannblomst	Bact
909	<i>Byssus saxatilis</i>	NN
910	<i>Byssus velutina</i>	<i>Pogonatum aloides</i>	kystkrukkemose	B
911	<i>Byssus candelaris</i>	<i>Chrysothrix candelaris</i>	...	L
912	<i>Byssus phosphorea</i>	<i>Terana caerulea</i>	indigobarksopp	A
913	<i>Byssus botryoides</i>	<i>Lichenomphalia umbellifera</i>	torvnavlesopp	F
914	<i>Byssus lactea</i>	NN
915	<i>Aethusa Cynapium</i>	<i>Aethusa cynapium</i>	hundepersille	V
916	<i>Agrostis Spica venti</i>	<i>Apera spica-venti</i>	åkerkvein	V
917	<i>Aira alpina</i>	<i>Deschampsia alpina</i>	fjellbunke	V
918	<i>Aira canescens</i>	<i>Corynephorus canescens</i>	sandskjegg	V
919	<i>Arenaria rubra</i>	<i>Spergularia rubra</i>	tunbendel	V
920	<i>Avena flavescens</i>	<i>Trisetum flavescens</i>	gullhavre	V
921	<i>Carex arenaria</i>	<i>Carex arenaria</i>	sandstarr	V
922	<i>Carex loliacea</i>	<i>Carex loliacea</i>	nubbestarr	V
923	<i>Carex pallescens</i>	<i>Carex pallescens</i>	bleikstarr	V
924	<i>Chenopodium urbicum</i>	<i>Oxybasis urbica</i>	bymelde	V
925	<i>Chenopodium vulvaria</i>	<i>Chenopodium vulvaria</i>	sildemelde	V
926	<i>Herniaria (glabra)</i>	<i>Herniaria glabra</i>	brokkurt	V
927	<i>Conferva elongata</i>	A
928	<i>Conferva omissa</i>	A
929	<i>Conferva seposita</i>	A
930	<i>Festuca elatior</i>	<i>Schedonorus arundinaceus</i>	strandsvingel	V
931	<i>Galium palustre</i>	<i>Galium palustre</i>	myrmaure	V
932	<i>Geranium columbinum</i>	<i>Geranium columbinum</i>	steinstorkenebb	V
933	<i>Filago pyramidata</i>	<i>Filago pyramidata</i>	pyramideullurt	V
934	<i>Holcus odoratus</i>	<i>Hierochloë odorata</i>	marigress	V
935	<i>Juncus filiformis</i>	<i>Juncus filiformis</i>	trådsiv	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
936	<i>Juncus squarrosus</i>	<i>Juncus squarrosus</i>	heisiv	V
937	<i>Lamium album</i>	<i>Lamium album</i>	dauvnesle	V
938	<i>Lamium amplexicaule</i>	<i>Lamium amplexicaule</i>	myktvetann	V
939	<i>Lichen ventosus</i>	<i>Ophioparma ventosa</i>	fokklav	L
940	<i>Lichen ericetorum</i>	<i>Lecladophila ericetorum</i>	rosenlav	L
941	<i>Lichen fagineus</i>	L
942	<i>Lichen calcareus</i>	<i>Aspicilia calcarea</i>	...	L
943	<i>Orchis pyramidalis</i>	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	salepsrot	V
944	<i>Potamogeton lucens</i>	<i>Potamogeton lucens</i>	blanktjernaks	V
945	<i>Prenanthes muralis</i>	<i>Mycelis muralis</i>	skogsalat	V
946	<i>Salix cinerea</i>	<i>Salix cinerea</i>	gråselje	V
947	<i>Bryum exstinctum</i>	<i>Encalypta vulgaris</i>	småklokkemose	B
948	<i>Scirpus lacustris</i>	<i>Schoenoplectus lacustris</i>	sjøsvaks	V
949	<i>Senecio sylvaticus</i>	<i>Senecio sylvaticus</i>	bergsvineblom	V
950	<i>Senecio jacobaea</i>	<i>Jacobaea vulgaris</i>	landdøya	V
951	<i>Stellaria cerastoides</i>	<i>Cerastium cerastoides</i>	brearve	V
952	<i>Tremella (hemisphaerica)</i>	NN
953	<i>Tremella sphaerica</i>	NN
954	<i>Veronica agrestis</i>	<i>Veronica agrestis</i>	åkerveronika	V
955	<i>Ulva intestinalis</i>	<i>Ulva intestinalis</i>	tarmgrønске	A
956	<i>Ulva compressa</i>	<i>Ulva compressa</i>	greinet tarmgrønске	A
957	<i>Ulva linza</i>	<i>Ulva linza</i>	rysegrønске	A
958	<i>Ulva lactuca</i>	<i>Ulva lactuca</i>	havsalat	A
959	<i>Ulva umbilicaris</i>	<i>Porphyra umbilicalis</i>	vanlig fjærehinne	A
960	<i>Convolvulus sepium</i>	<i>Calystegia sepium</i>	strandvindel	V
961	<i>Hyacinthus racemosus</i>	<i>Muscari neglectum</i>	klaseperleblomst	V
962	<i>Ophrys linifolia</i>	V
963	<i>Ophrys nidus avis</i>	<i>Neottia nidus-avis</i>	fuglereir	V
964	<i>Agrostis pumila</i>	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	V
965	<i>Ophrys paludosa</i>	<i>Hammarbya paludosa</i>	myggblom	V
966	<i>Carlina vulgaris</i>	<i>Carlina vulgaris</i>	stjernetistel	V
967	<i>Ophrys insectifera</i>	<i>Ophrys insectifera</i>	flueblom	V
968	<i>Phaca alpina</i>	<i>Astragalus frigidus</i>	gulmjelt	V
969	<i>Fontinalis minor</i>	<i>Cinclidotus fontinaloides</i>	strykmose	B
970	<i>Serapias latifolia</i>	<i>Epipactis helleborine</i>	breiflangre	V
971	<i>Fucus norvegicus</i>	<i>Chondrus crispus</i>	krusflik	A
972	<i>Fucus pectinatus</i>	<i>Ptilota serrata</i>	...	A
973	<i>Lichen normoricus</i>	<i>Cornicularia normoerica</i>	nordmørslav	L
974	<i>Lichen gyrosus</i>	<i>Lathagrium cristatum</i>	fingerglye	L

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
975	<i>Fucus vindicatus cartilagineus</i>	<i>Ptilota gunneri</i>	draugfjær	A
976	<i>Polypodium aculeatum</i>	<i>Polystichum aculeatum</i>	falkbregne	V
977	<i>Clathrus denudatus</i>	<i>Arcyria denudata</i>	skarlagenssukkerspinn	F/Myx
978	<i>Clathrus recutitus</i>	<i>Clathrus recutitus</i>	gittersopp-art	F/Myx
979	<i>Clathrus cancellatus</i>	<i>Clathrus ruber</i>	gittersopp-art	F/Myx
980	<i>Myagrum paniculatum</i>	<i>Neslia paniculata</i>	finkefrø	V
981	<i>Crambe maritima</i>	<i>Crambe maritima</i>	strandkål	V
982	<i>Lathyrus palustris</i>	<i>Lathyrus palustris</i>	myrflatbelg	V
983	<i>Orobus tuberosus</i>	<i>Lathyrus linifolius</i>	knollerteknapp	V
984	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	lakrismjelt	V
985	<i>Polypodium cristatum</i>	<i>Dryopteris cristata</i>	vasstelg	V
986	<i>Fontinalis antipyretica</i>	<i>Fontinalis antipyretica</i>	kjøtelvemosse	B
987	<i>Fucus distichus</i>	<i>Fucus distichus</i>	båetang	A
988	<i>Fucus loreus</i>	<i>Himanthalia elongata</i>	knapptang, remtang	A
989	<i>Salix repens</i>	<i>Salix repens</i>	heivier	V
991	<i>Salix depressa</i>	<i>Salix starkeana</i>	blåvier	V
992	<i>Osmunda regalis</i>	<i>Osmunda regalis</i>	kongsbregne	V
993	<i>Agaricus echinatus</i>	F
994	<i>Agaricus citrinus</i>	F
995	<i>Agaricus stellaris</i>	F
996	<i>Agaricus nitidus</i>	F
997	<i>Bryum apocarpum</i>	<i>Schistidium apocarpum</i>	storblomstermose	B
998	<i>Lycoperdon carpopolus</i>	<i>Sphaerobolus stellatus</i>	slyngball	F
999	<i>Agaricus deliciosus</i>	<i>Lactarius deliciosus</i>	furumatriske	F
1000	<i>Agaricus (caesareus)</i>	F
1001	<i>Ulva caprina</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A
1002	<i>Ulva maxima</i>	<i>Saccharina latissima</i>	sukkertare	A
1003	<i>Ulva longissima</i>	<i>Saccharina latissima</i> f. <i>longissima</i>	sukkertare	A
1004	<i>Poa compressa</i>	<i>Poa compressa</i>	flatrapp	V
1005	<i>Bryum (Oederi)</i>	<i>Plagiopus oederianus</i>	nåleputemosse	B
1006	<i>Saxifraga bulbifera</i>	<i>Saxifraga bulbifera</i>	...	V
1007	<i>Fucus barbatus</i>	<i>Halosaccion ramentaceum</i>	draugskjegg	A
1008	<i>Bryum pomiforme</i>	<i>Bartramia pomiformis</i>	eplekulemose	B
1009	<i>Stachys arvensis</i>	<i>Stachys arvensis</i>	småsvinerot	V
1010	<i>Veronica anagallis</i>	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	vassveronika	V
1011	<i>Atriplex laciniata</i>	<i>Atriplex laciniata</i>	sølvmelde	V
1012	<i>Atriplex hastata</i>	<i>Atriplex hastata</i>	flikmelde	V
1013	<i>Aphanes arvensis</i>	<i>Aphanes arvensis</i>	åkermåne	V
1014	<i>Cynoglossum officinale</i>	<i>Cynoglossum officinale</i>	hundetunge	V

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
1015	<i>Veronica hederifolia</i>	<i>Veronica hederifolia</i>	bergfletteveronika	V
1016	<i>Arenaria trinervia</i>	<i>Moehringia trinervia</i>	maurarve	V
1017	<i>Carex (maritima)</i>	<i>Carex maritima</i>	buestarr	V
1018	<i>Sherardia arvensis</i>	<i>Sherardia arvensis</i>	blåmure	V
1019	<i>Lichen grönlandicus</i>	<i>Nephroma arcticum</i>	storrvenge	L
1020	<i>Lichen (Koenigii)</i>	<i>Rhizocarpon oederi</i>	...	L
1021	<i>Lichen Heclae</i>	<i>Placopsis gelida</i>	vanlig knøllav	L
1022	<i>Lichen (lacer)</i>	<i>Blennothallia crispa</i>	kalkglye	L
1023	<i>Lichen corneus</i>	<i>Umbilicaria cylindrica</i>	frynseskjold	L
1024	<i>Lichen exasperatus</i>	<i>Umbilicaria deusta</i>	stiftnavlelav	L
1025	<i>Lichen (oederi)</i>	<i>Rhizocarpon petraeum</i>	...	L
1026	<i>Anchusa officinalis</i>	<i>Anchusa officinalis</i>	oksetunge	V
1027	<i>Poa nemoralis</i>	<i>Poa nemoralis</i>	lundrapp	V
1028	<i>Agrostis arundinaceus</i>	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	snerprørkvein	V
1029	<i>Lonicera xylosteum</i>	<i>Lonicera xylosteum</i>	leddved	V
1030	<i>Malva rotundifolia</i>	<i>Malva pusilla</i>	dvergkattost	V
1031	<i>Lysimachia nummularia</i>	<i>Lysimachia nummularia</i>	krypfredløs	V
1032	<i>Iris germanica</i>	<i>Iris germanica</i>	hageiris	V
1033	<i>Echium vulgare</i>	<i>Echium vulgare</i>	ormehode	V
1034	<i>Lithospermum officinale</i>	<i>Lithospermum officinale</i>	legesteinfrø	V
1035	<i>Ulva delicatula</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A
1036	<i>Cerastium aquaticum</i>	<i>Myosoton aquaticum</i>	sprørve	V
1037	<i>Elatine Hydropiper</i>	<i>Elatine hydropiper</i>	korsevjeblom	V
1038	<i>Cerastium arvense</i>	<i>Cerastium arvense</i>	storarve	V
1039	<i>Hydnum auriscalpium</i>	<i>Auriscalpium vulgare</i>	konglepigg-sopp	F
1040	<i>Hydnum tomentosum</i>	<i>Phellodon tomentosus</i>	beltesølvpigg	F
1041	<i>Hydnum repandum</i>	<i>Hydnum repandum</i>	blek pigg-sopp	F
1042	<i>Lycoperdon epidendrum</i>	<i>Lycogala epidendrum</i>	ulvemelk	Myx
1043	<i>Lycoperdon epiphyllum</i>	<i>Puccinia poarum</i>	rapprust	F
1044	<i>Clavaria ophioglossoides</i>	<i>Elaphocordyceps ophioglossoides</i>	smal soppklubbe	F
1045	<i>Fucus ptilotus</i>	<i>Ptilota serrata</i>	...	A
1046	<i>Saxifraga tricuspidata</i>	<i>Saxifraga tricuspidata</i>	...	V
1047	<i>Saxifraga cespitosa</i>	<i>Saxifraga cespitosa</i>	tuesildre	V
1048	<i>Carex filiformis</i>	<i>Carex lasiocarpa</i>	trådstarr	V
1049	<i>Carex digitata</i>	<i>Carex digitata</i>	fingerstarr	V
1050	<i>Peziza radiata</i>	F
1051	<i>Boletus versicolor</i>	<i>Trametes versicolor</i>	silkekjuke	F
1052	<i>Boletus suaveolens</i>	<i>Haploporus odorus</i>	nordlig aniskjuke	F
1053	<i>Boletus viscidus</i>	<i>Leccium scabrum</i>	brunskrubbe	F

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
1054	<i>Boletus granulatus</i>	<i>Suillus granulatus</i>	ringløs smørsopp	F
1055	<i>Boletus subsquamosus</i>	<i>Boletopsis subsquamosa</i>	...	F
1055	<i>Osmunda crispa</i>	<i>Cryptogramma crispa</i>	hestespreng	V
1056	<i>Lichen miniatus</i>	<i>Dermatocarpon miniatum</i>	glatt lærlav	L
1057	<i>Lichen saccatus</i>	<i>Solorina saccata</i>	vanlig skållav	L
1058	<i>Lichen horizontalis</i>	<i>Peltigera horizontalis</i>	blanknever	L
1059	<i>Helvella atra</i>	<i>Helvella atra</i>	sotmorkel	F
1060	<i>Bryum (hyperboreum)</i>	B
1061	<i>Bryum (schisti)</i>	<i>Kiaeria blyttii</i>	bergfrostmose	B
1062	<i>Hottonia palustris</i>	<i>Hottonia palustris</i>	vassblink	V
1063	<i>Bryum alpinum</i>	<i>Bryum alpinum</i>	koppervrangmose	B
1064	<i>Bryum (norvegicum)</i>	<i>Bartramia halleriana</i>	storkulemose	B
1065	<i>Agrostis stolonifera</i>	<i>Agrostis stolonifera</i>	krypkvein	V
1066	<i>Epilobium latifolium</i>	<i>Chamerion latifolium</i>	grønlandsk geitrams	V
1066	<i>Anemone grønlandica</i>	<i>Coptis trifolia</i>	...	V
1067	<i>Ledum grønlandicum</i>	<i>Rhododendron groenlandicum</i>	...	V
1068	<i>Scilla bifolia</i>	<i>Scilla bifolia</i>	tyrkerblåstjerne	V
1069	<i>Lepidium alpinum</i>	<i>Hornungia alpina</i>	...	V
1070	<i>Dianthus deltoides</i>	<i>Dianthus deltoides</i>	engnellik	V
1071	<i>Fucus muscoides</i>	<i>Acanthophora muscoides</i>	...	A
1072	<i>Fucus granulatus</i>	<i>Cystoseira usneoides</i>	...	A
1073	<i>Koenigia islandica</i>	<i>Koenigia islandica</i>	dvergsyre	V
1074	<i>Tillaea aquatica</i>	<i>Crassula aquatica</i>	firling	V
1075	<i>Azalea lapponica</i>	<i>Rhododendron lapponicum</i>	lapprose	V
1076	<i>Saxifraga punctata</i>	<i>Saxifraga punctata</i>	...	V
1077	<i>Andromeda tetragona</i>	<i>Cassiope tetragona</i>	kantlyng	V
1077	<i>Swertia rotata</i>	<i>Lomatogonium rotatum</i>	...	V
1078	<i>Arenaria ciliata</i>	<i>Arenaria ciliata</i>	...	V
1079	<i>Zostera oceanica</i>	<i>Posidonia oceanica</i>	...	V
1080	<i>Campanula uniflora</i>	<i>Campanula uniflora</i>	høyfjellsklokke	V
1081	<i>Artemisia absinthium</i>	<i>Artemisia absinthium</i>	malurt	V
1082	<i>Schoenus mariscus</i>	<i>Cladium mariscus</i>	storak	V
1083	<i>Vallisneria spiralis</i>	<i>Vallisneria spiralis</i>	...	V
1084	<i>Conferva fontinalis</i>	<i>Vaucheria fontinalis</i>	...	A
1085	<i>Conferva amphibia</i>	<i>Vaucheria amphibia</i>	...	A
1086	<i>Conferva gelatinosa</i>	<i>Batrachospermum gelatinosum</i>	perleslinke	A
1087	<i>Conferva aegagropila</i>	<i>Cladophora aegagropila</i>	...	A
1088	<i>Byssus incana</i>	<i>Lepraria incana</i>	...	L
1089	<i>Byssus antiquitatis</i>	NN

1 Floraens nummerering av artene

Artsnr.	Gunnerus' vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Gjeldende norske navn	Gruppe
1090	<i>Byssus cryptarum</i>	<i>Trentepohlia iolithus</i>	fiolstein	A
1091	<i>Conferva glomerata</i>	<i>Cladophora glomerata</i>	...	A
1092	<i>Tremella lichenoides</i>	<i>Scytinium lichenoides</i>	flishinnelav	L
1093	<i>Tremella verrucosa</i>	<i>Nostoc verrucosum</i>	...	Bact
1094	<i>Hypnum sylvaticum</i>	B
1095	<i>Fucus elongatus</i>	<i>Himantalia elongata</i>	knapptang, remtang	A
1096	<i>Fucus divaricatus</i>	<i>Fucus vesiculosus</i>	blæretang	A
1097	<i>Fucus (laciniatus)</i>	<i>Fimbrifolium dichotomum</i>	gaffelflik	A
1098	<i>Ophrys alpina</i>	<i>Chamorchis alpina</i>	fjellkurle	V
1099	<i>Ajuga alpina</i>	<i>Ajuga geneviensis</i>	storjonsokkoll	V
1100	<i>Arenaria norvegica</i>	<i>Arenaria norvegica</i>	skredarve	V
1101	<i>Atriplex marina</i>	<i>Atriplex littoralis</i>	strandmelde	V
1102	<i>Mnium triquestrum</i>	<i>Meesia triquetra</i>	skruesvanemose	B
1103	<i>Serapias longifolia</i>	<i>Cephalanthera longifolia</i>	hvit skogfrue	V
1104	<i>Mnium trichomanis</i>	<i>Calypogeia azurea</i>	blåflak	B
1105	<i>Papaver dubium</i>	<i>Papaver dubium</i>	veivalmue	V
1106	<i>Crassula rubens</i>	<i>Sedum rubens</i>	...	V
1107	<i>Sphagnum arboreum</i>	B
1108	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	klokkesøte	V
1109	<i>Silene nutans</i>	<i>Silene nutans</i>	nikkesmelle	V
1110	<i>Mentha hirsuta</i>	<i>Mentha aquatica</i>	vassmynte	V
1111	<i>Pedicularis foliosa</i>	<i>Pedicularis foliosa</i>	...	V
1112	<i>Bellis perennis</i>	<i>Bellis perennis</i>	tusenfryd	V
1113	<i>Cyripedium Calceolus</i>	<i>Cyripedium calceolus</i>	marisko	V
1114	<i>Ornithogalum minimum</i>	<i>Gagea minima</i>	smågullstjerne	V
1115	<i>Pulmonaria angustifolia</i>	<i>Pulmonaria angustifolia</i>	smal lungeurt	V
1116	<i>Sempervivum tectorum</i>	<i>Sempervivum tectorum</i>	takløk	V
1117	<i>Anemone ranunculoides</i>	<i>Anemone ranunculoides</i>	gulveis	V
1118	<i>Chara hispida</i>	<i>Chara hispida</i>	bredtaggrans	A

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
		<i>Agaricus violaceus</i>	901
		<i>Agaricus viscidus</i>	903
<i>Acer campestre</i>	637	<i>Agrimonia eupatoria</i>	229
<i>Acer platanoides</i>	614	<i>Agrostemma githago</i>	624
<i>Achillea millefolium</i>	194	<i>Agrostis arundinaceus</i>	1028
<i>Achillea ptarmica</i>	401	<i>Agrostis canina</i>	793
<i>Aconitum lycoctonum</i>	14	<i>Agrostis capillaris</i>	458
<i>Acrostichum thelypteris</i>	625	<i>Agrostis pumila</i>	964
<i>Acrostichum ilvense</i>	635	<i>Agrostis rubra</i>	712
<i>Acrostichum septentrionale</i>	206	<i>Agrostis spica-venti</i>	916
<i>Actaea spicata</i>	27	<i>Agrostis stolonifera</i>	1065
<i>Adoxa moschatellina</i>	616	<i>Aira alpina</i>	917
<i>Aegopodium podagraria</i>	304	<i>Aira aquatica</i>	742
<i>Aethusa cynapium</i>	915	<i>Aira caerulea</i>	259
<i>Agaricus kremlinga</i>	448	<i>Aira canescens</i>	918
<i>Agaricus alneus</i>	906	<i>Aira cespitosa</i>	262
<i>Agaricus androsaceus</i>	895	<i>Aira flexuosa</i>	261
<i>Agaricus apicii</i>	804	<i>Aira montana</i>	474
<i>Agaricus caesareus</i>	1000	<i>Aira spicata</i>	422
<i>Agaricus campanulatus</i>	330	<i>Ajuga alpina</i>	1099
<i>Agaricus campestris</i>	537	<i>Ajuga pyramidalis</i>	343
<i>Agaricus chantarellus</i>	806	<i>Alchemilla alpina</i>	193
<i>Agaricus cinnamomeus</i>	365	<i>Alchemilla vulgaris</i>	192
<i>Agaricus citrinus</i>	994	<i>Alisma plantago</i>	672
<i>Agaricus clavus</i>	364	<i>Allium oleraceum</i>	430
<i>Agaricus clypeatus</i>	404	<i>Allium schoenoprasum</i>	429
<i>Agaricus deliciosus</i>	999	<i>Allium ursinum</i>	432
<i>Agaricus echinatus</i>	993	<i>Alopecurus geniculatus</i>	605
<i>Agaricus equestris</i>	900	<i>Alopecurus pratensis</i>	457
<i>Agaricus exstinctorius</i>	897	<i>Alsine media</i>	191
<i>Agaricus fimetarius</i>	377	<i>Anchusa officinalis</i>	1026
<i>Agaricus georgii</i>	517	<i>Andromeda caerulea</i>	28
<i>Agaricus integer</i>	902	<i>Andromeda hypnoides</i>	667
<i>Agaricus mammosus</i>	898	<i>Andromeda polifolia</i>	293
<i>Agaricus muscarius</i>	642	<i>Andromeda tetragona</i>	1077
<i>Agaricus nitidus</i>	996	<i>Androsace septentrionalis</i>	618
<i>Agaricus piperatus</i>	896	<i>Anemone grønlandica</i>	1066
<i>Agaricus quercinus</i>	907	<i>Anemone hepatica</i>	168
<i>Agaricus separatus</i>	899	<i>Anemone nemorosa</i>	166
<i>Agaricus stellaris</i>	995	<i>Anemone pulsatilla</i>	617
<i>Agaricus umbelliferus</i>	894	<i>Anemone ranunculoides</i>	1117

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
Anemone vernalis	734	Asplenium trichomanes	281
Angelica archangelica	98	Aster tripolium	92
Angelica sylvestris	217	Astragalus alpinus	664
Anthemis arvensis	589	Astragalus glycyphyllus	984
Anthemis cotula	220	Atriplex hastata	1012
Anthemis tinctoria	534	Atriplex laciniata	1011
Anthericum calyculatum	190	Atriplex littoralis	725
Anthericum ossifragum	136	Atriplex marina	1101
Anthrinum linaria	273	Atriplex patula	489
Anthoceros laevis	874	Avena (Avena) pratensis	716
Anthoceros punctatus	872	Avena elatior	492
Anthoxanthum odoratum	5	Avena fatua	260
Anthyllis vulneraria	88	Avena flavescens	920
Aphanes arvensis	1013	Axyris prostrata	591
Apium graveolens	496	Azalea lapponica	1075
Aquilegia vulgaris	228	Azalea procumbens	235
Arabis alpina	413	Bartsia apina	100
Arabis thaliana	495	Bellis perennis	1112
Arbutus alpina	178	Berberis vulgaris	424
Arbutus uva ursi	165	Betula alba	324
Arctium lappa	258	Betula alnus	151
Arenaria ciliata	1078	Betula nana	419
Arenaria multicaulis	666	Bidens tripartita	524
Arenaria norvegica	1100	Blasia pusilla	787
Arenaria peplodes	322	Boletus bovinus	133
Arenaria rubra	919	Boletus fomentarius	327
Arenaria serpyllifolia	564	Boletus granulatus	1054
Arenaria trinervia	1016	Boletus ignarius	334
Arnica montana	416	Boletus luteus	904
Artemisia absinthium	1081	Boletus perennis	905
Artemisia campestris	803	Boletus suaveolens	1052
Artemisia maritima	801	Boletus suberosus	326
Artemisia vulgaris	69	Boletus subsquamosus	1055
Arundo arenaria	461	Boletus versicolor	1051
Arundo calamagrostis	486	Boletus viscidus	1053
Arundo epigeios	584	Brassica campestris	301
Arundo phragmites	222	Briza media	603
Asperugo procumbens	508	Bromus arvensis	812
Asperula odorata	270	Bromus secalinus	164
Asplenium ruta muraria	282	Bromus tectorum	586
		Bryum alpinum	1063
		Bryum apocarpum	997
		Bryum celsii	574

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
		<i>Carduus crispus</i>	256
		<i>Carduus heterophyllus</i>	257
		<i>Carduus lanceolatus</i>	720
<i>Bryum caespiticum</i>	570	<i>Carduus nutans</i>	565
<i>Bryum exstinctum</i>	947	<i>Carduus palustris</i>	598
<i>Bryum hyperboreum</i>	1060	<i>Carex acuta</i>	387
<i>Bryum hypnoides</i>	559	<i>Carex arenaria</i>	921
<i>Bryum norvegicum</i>	1064	<i>Carex atrata</i>	451
<i>Bryum oederi</i>	1005	<i>Carex canescens</i>	776
<i>Bryum pomiforme</i>	1008	<i>Carex capillaris</i>	796
<i>Bryum pyriforme</i>	561	<i>Carex cespitosa</i>	582
<i>Bryum rurale</i>	576	<i>Carex digitata</i>	1049
<i>Bryum schisti</i>	1061	<i>Carex dioica</i>	715
<i>Bryum striatum</i>	558	<i>Carex elongata</i>	713
<i>Bryum truncatum</i>	781	<i>Carex filiformis</i>	1048
<i>Bryum viridulum</i>	660	<i>Carex flava</i>	526
<i>Bunias cakile</i>	21	<i>Carex halleri</i>	849
<i>Bunium bulbocastrum</i>	361	<i>Carex hirta</i>	740
<i>Butomus umbellatus</i>	799	<i>Carex leporina</i>	813
<i>Buxbaumia aphylla</i>	571	<i>Carex limosa</i>	714
<i>Byssus antiquitatis</i>	1089	<i>Carex loliacea</i>	922
<i>Byssus botryoides</i>	913	<i>Carex maritima</i>	1017
<i>Byssus candelaris</i>	911	<i>Carex montana</i>	708
<i>Byssus cryptarum</i>	1090	<i>Carex muricata</i>	810
<i>Byssus flos aquae</i>	908	<i>Carex pallescens</i>	923
<i>Byssus incana</i>	1088	<i>Carex panicea</i>	325
<i>Byssus jolytus</i>	551	<i>Carex pilulifera</i>	583
<i>Byssus lactea</i>	914	<i>Carex pulicaris</i>	795
<i>Byssus phosphorea</i>	912	<i>Carex saxatilis</i>	449
<i>Byssus saxatilis</i>	909	<i>Carex vesicaria</i>	89
<i>Byssus velutina</i>	910	<i>Carex vulpina</i>	818
<i>Calla palustris</i>	727	<i>Carlina vulgaris</i>	966
<i>Callitriche autumnalis</i>	702	<i>Carum carvi</i>	352
<i>Callitriche verna</i>	520	<i>Centaurea cyanus</i>	303
<i>Caltha palustris</i>	216	<i>Centaurea jacea</i>	368
<i>Campanula latifolia</i>	55	<i>Centaurea scabiosa</i>	510
<i>Campanula rotundifolia</i>	362	<i>Centunculus minimus</i>	390
<i>Campanula uniflora</i>	1080	<i>Cerastium alpinum</i>	438
<i>Cardamine amara</i>	43	<i>Cerastium aquaticum</i>	1036
<i>Cardamine bellidifolia</i>	388	<i>Cerastium arvense</i>	1038
<i>Cardamine hirsuta</i>	195	<i>Cerastium semidecandrum</i>	671
<i>Cardamine petraea</i>	744	<i>Cerastium viscosum</i>	536
<i>Cardamine pratensis</i>	10	<i>Cerastium vulgatum</i>	392

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
Chaerophyllum bulbosum	460	Conferva dichotoma	839
Chaerophyllum sylvestre	294	Conferva elongata	927
Chara hispida	1118	Conferva fluviatilis	843
Chara vulgaris	751	Conferva fontinalis	1084
Cheiranthus erysimoides	585	Conferva gelatinosa	1086
Chelidonium majus	706	Conferva glomerata	1091
Chenopodium album	297	Conferva littoralis	845
Chenopodium bonus Henricus	611	Conferva omissa	928
Chenopodium maritimum	296	Conferva polymorpha	756
Chenopodium rubrum	540	Conferva rediculata	755
Chenopodium urbicum	924	Conferva rivularis	608
Chenopodium viride	298	Conferva rupestris	853
Chenopodium vulvaria	925	Conferva seposita	929
Chrysanthemum inodorum	634	Conferva squarrosa	838
Chrysanthemum leucanthemum	219	Conferva vagabunda	854
Chrysanthemum segetum	622	Convallaria bifolia	180
Chrysosplenium alternifolium	54	Convallaria majalis	179
Cicuta virosa	42	Convallaria multiflora	249
Circaea alpina	436	Convallaria polygonatum	248
Circaea lutetiana	320	Convallaria verticillata	181
Clathrus cancellatus	979	Convolvulus arvensis	721
Clathrus denudatus	977	Convolvulus sepium	960
Clathrus recutitus	978	Coreopsis ridens/bidens	730
Clatrus nudus	802	Cornus suecica	300
Clavaria coralloides	887	Corylus avellana	443
Clavaria fastigiata	132	Crambe maritima	981
Clavaria hypoxylon	886	Crassula rubens	1106
Clavaria muscoides	888	Crataegus aria	211
Clavaria ophioglossoides	1044	Crataegus oxycantha	620
Clavaria pistilaris	890	Crepis tectorum	525
Clinopodium vulgare	527	Cucubalus acaulis	117
Cochlearia coronopus	800	Cucubalus behen	8
Cochlearia danica	197	Cuscuta europaea	639
Cochlearia groenlandica	491	Cynoglossum officinale	1014
Cochlearia officinalis	196	Cynosurus coeruleus	610
Comarum palustre	65	Cynosurus cristatus	452
Conferva aegagropila	1087	Cypripedium calceolus	1113
Conferva amphibia	1085	Dactylis glomerata	478
Conferva bulbosa	844	Daphne mezereum	22
Conferva canalicularis	842	Daucus carota	647
		Dianthus arenarius	728
		Dianthus deltoides	1070
		Dianthus plumarius	532

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
		<i>Euphorbia peplus</i>	738
		<i>Euphrasia officinalis</i>	214
		<i>Fagus sylvatica</i>	638
<i>Diapensia lapponica</i>	118	<i>Festuca decumbens</i>	794
<i>Digitalis purpurea</i>	125	<i>Festuca elatior</i>	930
<i>Draba alpina</i>	435	<i>Festuca fluitans</i>	409
<i>Draba hirta</i>	697	<i>Festuca ovina</i>	453
<i>Draba incana</i>	3	<i>Festuca rubra</i>	581
<i>Draba norvegica</i>	846	<i>Filago pyramidata</i>	933
<i>Draba verna</i>	2	<i>Fontinalis antipyretica</i>	986
<i>Dracocephalum ruyschianum</i>	519	<i>Fontinalis minor</i>	969
<i>Drosera longifolia</i>	279	<i>Fragaria vesca</i>	148
<i>Drosera rotundifolia</i>	234	<i>Fraxinus excelsior</i>	423
<i>Dryas octopetala</i>	106	<i>Fucus abrotani-folius</i>	684
<i>Echium vulgare</i>	1033	<i>Fucus alatus</i>	750
<i>Elatine hydropiper</i>	1037	<i>Fucus albus</i>	757
<i>Elymus arenarius</i>	199	<i>Fucus barbatus</i>	1007
<i>Empetrum nigrum</i>	12	<i>Fucus bifurcatus</i>	312
<i>Epilobium alpinum</i>	701	<i>Fucus caprinus</i>	311
<i>Epilobium angustifolium</i>	57	<i>Fucus cartilagineus</i>	864
<i>Epilobium latifolium</i>	1066	<i>Fucus ceranoides</i>	606
<i>Epilobium montanum</i>	56	<i>Fucus ciliatus</i>	782
<i>Epilobium palustre</i>	71	<i>Fucus confervoides</i>	754
<i>Equisetum arvense</i>	363	<i>Fucus crispatus</i>	437
<i>Equisetum fluviatile</i>	384	<i>Fucus crispus</i>	748
<i>Equisetum hyemale</i>	276	<i>Fucus dentatus</i>	749
<i>Equisetum limosum</i>	383	<i>Fucus discors</i>	514
<i>Equisetum palustre</i>	410	<i>Fucus distichus</i>	987
<i>Equisetum sylvaticum</i>	494	<i>Fucus divaricatus</i>	1096
<i>Erica cinerea</i>	367	<i>Fucus elongatus</i>	1095
<i>Erica tetralix</i>	369	<i>Fucus ericoides</i>	851
<i>Erica vulgaris</i>	15	<i>Fucus excisus</i>	314
<i>Erigeron acre</i>	504	<i>Fucus fastigiatus</i>	102
<i>Erigeron uniflorum</i>	665	<i>Fucus filum</i>	347
<i>Eriophorum (Oriophorum) alpinum</i>	711	<i>Fucus foeniculaceus</i>	685
<i>Eriophorum polystachion</i>	174	<i>Fucus fungiformis</i>	852
<i>Eriophorum vaginatum</i>	659	<i>Fucus furcellatus</i>	677
<i>Ervum hirsutum</i>	535	<i>Fucus gigantinus</i>	847
<i>Erysimum barbarea</i>	717	<i>Fucus granulatus</i>	1072
<i>Erysimum cheiranthoides</i>	587	<i>Fucus hirsutus</i>	408
<i>Erysimum hieracifolium</i>	513	<i>Fucus hyperboreus</i>	61
<i>Erysimum officinale</i>	411	<i>Fucus inflatus</i>	471
<i>Euphorbia helioscopia</i>	189	<i>Fucus laciniatus</i>	1097

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
		<i>Gentiana campestris</i>	96
		<i>Gentiana centaurium</i>	723
		<i>Gentiana ciliata</i>	733
		<i>Gentiana islandica</i>	830
		<i>Gentiana koenigii</i>	822
		<i>Gentiana nivalis</i>	183
		<i>Gentiana pneumonanthe</i>	1108
		<i>Gentiana purpurea</i>	97
		<i>Gentiana quinquefolia</i>	831
		<i>Gentiana serrata</i>	819
		<i>Geranium cicutarium</i>	628
		<i>Geranium columbinum</i>	932
		<i>Geranium lucidum</i>	488
		<i>Geranium pratense</i>	631
		<i>Geranium robertianum</i>	37
		<i>Geranium sylvaticum</i>	73
		<i>Geum rivale</i>	64
		<i>Geum urbanum</i>	63
		<i>Glaux maritima</i>	62
		<i>Glechoma hederacea</i>	599
		<i>Gnaphalium alpinum</i>	543
		<i>Gnaphalium dioicum</i>	632
		<i>Gnaphalium norvegicum</i>	841
		<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	227
		<i>Gnaphalium uliginosum</i>	339
		<i>Helvella atra</i>	1059
		<i>Helvella mitra</i>	477
		<i>Helvella pineti</i>	836
		<i>Heracleum sphondylium</i>	218
		<i>Herniaria glabra</i>	926
		<i>Hieracium alpinum</i>	592
		<i>Hieracium murorum</i>	396
		<i>Hieracium paludosum</i>	566
		<i>Hieracium pilosella</i>	283
		<i>Hieracium sabaudum</i>	699
		<i>Hieracium umbellatum</i>	138
		<i>Hippophaë Rhamnoides</i>	11
		<i>Hippuris vulgaris</i>	275
		<i>Holcus lanatus</i>	378
		<i>Holcus odoratus</i>	934
		<i>Hottonia palustris</i>	1062
		<i>Humulus lupulus</i>	358
		<i>Hyacinthus racemosus</i>	961
<i>Fucus lanosus</i>	687		
<i>Fucus linearis</i>	835		
<i>Fucus loreus</i>	988		
<i>Fucus lycopodioides</i>	688		
<i>Fucus muscoides</i>	1071		
<i>Fucus nodosus</i>	244		
<i>Fucus norvegicus</i>	971		
<i>Fucus oederi</i>	809		
<i>Fucus ovinus</i>	310		
<i>Fucus palmatus</i>	630		
<i>Fucus pectinatus</i>	972		
<i>Fucus pinnatifidus</i>	832		
<i>Fucus pinnatus</i>	313		
<i>Fucus plumosus</i>	747		
<i>Fucus ptilotus</i>	1045		
<i>Fucus ramentaceus</i>	686		
<i>Fucus rubens</i>	629		
<i>Fucus saccharinus</i>	116		
<i>Fucus sanguineus</i>	752		
<i>Fucus selaginoides</i>	746		
<i>Fucus serratus</i>	44		
<i>Fucus siliquosus</i>	243		
<i>Fucus spermophorus</i>	414		
<i>Fucus spiralis</i>	602		
<i>Fucus vesiculosus</i>	101		
<i>Fucus vindicatus cartilagineus</i>	975		
<i>Fucus virgatus</i>	93		
<i>Fucus vittatus</i>	454		
<i>Fumaria bulbosa</i>	288		
<i>Fumaria officinalis</i>	161		
<i>Galeopsis ladanum</i>	354		
<i>Galeopsis tetrahit</i>	75		
<i>Galium aparine</i>	155		
<i>Galium boreale</i>	104		
<i>Galium palustre</i>	931		
<i>Galium trifidum</i>	788		
<i>Galium uliginosum</i>	78		
<i>Galium verum</i>	105		
<i>Gentiana amarella</i>	95		
<i>Gentiana aurea</i>	548		

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
		<i>Juncus squarrosus</i>	936
		<i>Juncus stygius</i>	710
		<i>Juncus trifidus</i>	484
<i>Hydnum auriscalpium</i>	1039	<i>Juncus triglumis</i>	482
<i>Hydnum imbricatum</i>	797	<i>Jungermannia alpina</i>	858
<i>Hydnum repandum</i>	1041	<i>Jungermannia ciliaris</i>	855
<i>Hydnum tomentosum</i>	1040	<i>Jungermannia complanata</i>	521
<i>Hyoscyamus niger</i>	350	<i>Jungermannia epiphylla</i>	338
<i>Hypericum perforatum</i>	267	<i>Jungermannia furcata</i>	856
<i>Hypericum pulchrum</i>	481	<i>Jungermannia nemorosa</i>	675
<i>Hypericum quadrangulum</i>	266	<i>Jungermannia resupinata</i>	676
<i>Hypnum abietinum</i>	866	<i>Jungermannia rupestris</i>	869
<i>Hypnum alopecurum</i>	863	<i>Jungermannia tamariscifolia</i>	857
<i>Hypnum crista castrensis</i>	867	<i>Jungermannia trichophylla</i>	859
<i>Hypnum cupressiforme</i>	868	<i>Jungermannia trilobata</i>	573
<i>Hypnum deilcatulum</i>	865	<i>Juniperus communis</i>	280
<i>Hypnum dendroides</i>	580	<i>Koenigia islandica</i>	1073
<i>Hypnum illecebrum</i>	861	<i>Lamium album</i>	937
<i>Hypnum parietinum</i>	366	<i>Lamium amplexicaule</i>	938
<i>Hypnum proliferum</i>	373	<i>Lamium purpureum</i>	466
<i>Hypnum purum</i>	862	<i>Lapsana communis</i>	139
<i>Hypnum sericeum</i>	860	<i>Lathyrus palustris</i>	982
<i>Hypnum squarrosus</i>	870	<i>Lathyrus pratensis</i>	263
<i>Hypnum sylvaticum</i>	1094	<i>Ledum grönlandicum</i>	1067
<i>Hypnum triquetrum</i>	871	<i>Ledum palustre</i>	333
<i>Hypochæris maculata</i>	397	<i>Lemna gibba</i>	778
<i>Hypochæris radicata</i>	398	<i>Lemna minor</i>	783
<i>Ilex aquifolium</i>	518	<i>Lemna polyrhiza</i>	777
<i>Impatiens noli tangere</i>	134	<i>Lemna trisulca</i>	779
<i>Iris germanica</i>	1032	<i>Leontodon autumnale</i>	287
<i>Iris pseudacorus</i>	264	<i>Leontodon taraxacum</i>	286
<i>Isoetes lacustris</i>	607	<i>Leonurus cardiaca</i>	719
<i>Jasione montana</i>	823	<i>Lepidium alpinum</i>	1069
<i>Juncus articulatus</i>	643	<i>Lepidium rudemale</i>	549
<i>Juncus biglumis</i>	480	<i>Lichen aphtosus</i>	208
<i>Juncus bufonius</i>	502	<i>Lichen aquaticus</i>	762
<i>Juncus bulbosus</i>	567	<i>Lichen arcticus</i>	765
<i>Juncus campestris</i>	323	<i>Lichen barbatus</i>	175
<i>Juncus conglomeratus</i>	473	<i>Lichen calcareus</i>	942
<i>Juncus effusus</i>	516	<i>Lichen caninus</i>	557
<i>Juncus filiformis</i>	935	<i>Lichen caperatus</i>	690
<i>Juncus pilosus</i>	497	<i>Lichen centrifugus</i>	568
<i>Juncus spicatus</i>	807	<i>Lichen chalybaeiformis</i>	805

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
Lichen ciliaris	575	Lichen physodes	563
Lichen cocciferus	359	Lichen plicatus	176
Lichen corneus	1023	Lichen polyrhizos (polirhyros)	692
Lichen cornucopioides	360	Lichen polyphyllus	767
Lichen cornutus	770	Lichen proboscideus	766
Lichen croceus	735	Lichen prunastris	553
Lichen deformis	771	Lichen pubescens	774
Lichen deustus	736	Lichen pulmonarius	538
Lichen digitatus	769	Lichen pustulatus	552
Lichen ericetorum	940	Lichen pyxidata	241
Lichen exasperatus	1024	Lichen rangiferinus	269
Lichen fagineus	941	Lichen resupinatus	763
Lichen farinaceus	691	Lichen saccatus	1057
Lichen fimbriatus	768	Lichen saxatilis	210
Lichen floridus	739	Lichen scriptus	758
Lichen fragilis	663	Lichen stygius	550
Lichen fraxineus	577	Lichen subfuscus	579
Lichen furfuraceus	775	Lichen subulatus	560
Lichen gelidus	876	Lichen tartareus	209
Lichen geographicus	177	Lichen uncialis	772
Lichen glaucus	761	Lichen upsaliensis	562
Lichen grønlandicus	1019	Lichen velleus	555
Lichen gyrosus	974	Lichen venosus	764
Lichen heclae	1021	Lichen ventosus	939
Lichen hirtus	572	Lichen vulpinus	421
Lichen horizontalis	1058	Ligusticum scoticum	254
Lichen islandicus	425	Limosella aquatica	462
Lichen jubatus	212	Linnaea borealis	67
Lichen juniperinus	204	Linum catharticum	86
Lichen koenigii	1020	Linum radiola	722
Lichen lacer	1022	Lithospermum arvense	613
Lichen lacteus	877	Lithospermum officinale	1034
Lichen lanatus	773	Lobelia dortmanna	522
Lichen miniatus	1056	Lolium perenne	709
Lichen nivalis	316	Lolium temulentum	163
Lichen normöricus	973	Lonicera periclymenum	307
Lichen oederi	1025	Lonicera xylosteum	1029
Lichen palescens	556	Lotus corniculatus	108
Lichen parietinus	207	Lychnis alpina	679
Lichen pascalis	268	Lychnis apetala	680
		Lychnis flos cuculi	124
		Lychnis viscaria	652
		Lychnis dioica	123

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
Lycoperdon bovista	143	Mnium palustre	682
Lycoperdon carpobolus	998	Mnium pellucidum	817
Lycoperdon epidendrum	1042	Mnium purpureum	662
Lycoperdon epiphyllum	1043	Mnium serpyllifolium	661
Lycoperdon stellatum	840	Mnium trichomanis	1104
Lycoperdon tuber	501	Mnium triquestrum	1102
Lycopodium alpinum	272	Montia fontana	80
Lycopodium annotinum	225	Mucor crustaceus	889
Lycopodium clavatum	224	Mucor embolus	882
Lycopodium complanatum	271	Mucor erysiphe	879
Lycopodium selaginoides	226	Mucor lichenoides	885
Lycopodium selago	205	Mucor mucedo	883
Lycopsis arvensis	498	Mucor sphaerocephalus	880
Lycopus europaeus	173	Muscus 881	
Lysimachia nummularia	1031	Myagrurn paniculatum	980
Lysimachia thyrsoflora	82	Myagrurn sativum	403
Lysimachia vulgaris	250	Myosotis scorpioides	285
Lythrum salicaria	539	Myosurus minimus	759
Malva rotundifolia	1030	Myrica gale	142
Marchantia conica	808	Myriophyllum spicatum	386
Marchantia hemisphaerica	506	Nardus stricta	221
Marchantia polymorpha	19	Nymphaea alba	440
Marrubium vulgare	418	Nymphaea lutea	441
Matricaria chamomilla	400	Ononis spinosa	90
Medicago falcata	648	Ophioglossum vulgatum	693
Melampyrum nemorosum	718	Ophrys alpina	1098
Melampyrum pratense	146	Ophrys corallorhiza	126
Melampyrum sylvaticum	147	Ophrys cordata	668
Melica nutans	463	Ophrys insectifera	967
Mentha aquatica	223	Ophrys linifolia	962
Mentha arvensis	114	Ophrys nidus avis	963
Mentha hirsuta	1110	Ophrys ovata	127
Menyanthes trifoliata	623	Ophrys paludosa	965
Mespilus cotoneaster	470	Orchis abortiva	695
Milium effusum	681	Orchis bifolia	32
Mnium androgynum	816	Orchis conopsea	707
Mnium annotinum	336	Orchis hyperborea	828
Mnium crudum	674	Orchis koenigii	827
Mnium fontanum	673	Orchis latifolia	656
Mnium hygrometricum	464	Orchis maculata	253
		Orchis militaris	694
		Orchis monorchis	644
		Orchis morio	745

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
Orchis odoratissima	696	Phallus esculentus	547
Orchis pyramidalis	943	Phallus impudicus	346
Orchis ustulata	884	Phascum acaulon	509
Orchs sambucina	426	Phleum alpinum	150
Origanum vulgare	112	Phleum nodosum	741
Ornithogalum luteum	79	Phleum pratense	60
Ornithogalum minimum	1114	Pimpinella saxifraga	353
Orobus tuberosis	983	Pinguicula alpina	640
Orobus vernus	236	Pinguicula villosa	641
Osmunda crispa	1055	Pinguicula vulgaris	385
Osmunda lunaria	185	Pinus abies	39
Osmunda regalis	992	Pinus sylvestris	337
Osmunda spicant	213	Pisum arvense	76
Osmunda struthiopteris	1	Pisum maritimum	698
Oxalis acetosella	289	Plantago lanceolata	645
Papaver dubium	1105	Plantago major	389
Papaver nudicaule	578	Plantago maritima	198
Papaver rhoeas	455	Plantago media	345
Paris quadrifolia	129	Plantago uniflora	833
Parnassia palustris	231	Poa alpina	600
Pastinaca sativa	290	Poa angustifolia	507
Pedicularis flammea	247	Poa annua	609
Pedicularis foliosa	1111	Poa aquatica	200
Pedicularis hirsuta	469	Poa compressa	1004
Pedicularis lapponica	246	Poa cristata	780
Pedicularis palustris	87	Poa nemoralis	1027
Pedicularis sceptrum carolinum	33	Poa pratensis	456
Pedicularis sylvatica	703	Poa trivialis	476
Peplis portula	650	Polemonium caeruleum	83
Peziza cornucopioides	743	Politrychum/Polytrichum urnigerum	704
Peziza cupularis	760	Polygala vulgaris	188
Peziza cyathoides	328	Polygonum amphibium	724
Peziza lentifera	515	Polygonum aviculare	309
Peziza punctata	811	Polygonum convolvulus	34
Peziza radiata	1050	Polygonum hydropiper	406
Peziza scutellina	329	Polygonum persicaria	601
Pezza auricula	554	Polygonum viviparum	9
Phaca alpina	968	Polypodium aculeatum	976
Phalaris arundinacea	700	Polypodium cristatum	985
Phalaris phleooides	465	Polypodium dryopteris	31
		Polypodium filix femina	29
		Polypodium filix mas	4
		Polypodium fragile	848

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr
Polypodium lonchitis	49
Polypodium phegopteris	50
Polypodium vulgare	184
Polytrichum alpinum	815
Polytrichum commune	203
Polytrichum ramosum	814
Populus tremula	137
Potamogeton lucens	944
Potamogeton natans	399
Potentilla anserina	38
Potentilla argentea	144
Potentilla aurea	472
Potentilla nivea	512
Potentilla norvegica	145
Potentilla reptans	402
Potentilla verna	51
Prenanthes muralis	945
Primula farinosa	26
Primula integrifolia	154
Priula veris	371
Prunella vulgaris	156
Prunus padus	332
Prunus spinosa	417
Pteris aquilina	30
Pulmonaria angustifolia	1115
Pulmonaria maritima	17
Pulmonaria officinalis	612
Pyrola minor	121
Pyrola rotundifolia	119
Pyrola secunda	120
Pyrola uniflora	122
Pyrus malus	447
Quercus robur	380
Ranunculus aconitifolius	85
Ranunculus acris	159
Ranunculus ammanni	826
Ranunculus aquatilis	646
Ranunculus auricomus	493
Ranunculus bulbosus	590
Ranunculus ficaria	433

Ranunculus flammula	467
Ranunculus glacialis	160
Ranunculus lapponicus	542
Ranunculus nivalis	627
Ranunculus platanifolius	792
Ranunculus polyanthemus	468
Ranunculus repens	825
Ranunculus reptans	434
Ranunculus sceleratus	84
Raphanus raphanistrum	415
Rhamnus catharticus	239
Rhamnus frangula	18
Rhinanthus crista galli	305
Rhodiola rosea	103
Ribes alpinum	395
Ribes nigrum	351
Ribes rubrum	94
Riccia crystallina	873
Rosa canina	319
Rosa spinosissima	678
Rubus arcticus	379
Rubus caesius	375
Rubus chamaemorus	6
Rubus fruticosus	376
Rubus idaeus	374
Rubus saxatilis	299
Rumex acetosa	167
Rumex acetosella	654
Rumex acutus	531
Rumex crispus	35
Rumex digynus	36
Rumex dubius	412
Rumex maritimus	318
Ruppia maritima	731
Sagina procumbens	505
Sagittaria sagittifolia	875
Salicornia europaea herbacea	274
Salix amygdalina	821
Salix arbuscula	450
Salix arenaria	439
Salix caprea	252
Salix cinerea	946
Salix depressa	991

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
		Scabiosa columbaria	726
		Scabiosa succisa	187
		Scandix odorata	370
Salix fragilis	251	Scheuchzeria palustris	483
Salix glauca	341	Schoenus albus	824
Salix hastata	597	Schoenus mariscus	1082
Salix herbacea	111	Scilla bifolia	1068
Salix incubacea	533	Scirpus acicularis	394
Salix lanata	431	Scirpus cespitosus	393
Salix lapponum	626	Scirpus lacustris	948
Salix myrsinites	595	Scirpus maritimus	340
Salix myrtilloides	596	Scirpus palustris	546
Salix pentandra	523	Scirpus sylvaticus	604
Salix phylicifolia	594	Scleranthus annuus	729
Salix repens	989	Scrophularia nodosa	732
Salix reticulata	110	Scutellaria galericulata	128
Salix rosmarinifolia	820	Sedum acre	149
Sambucus nigra	407	Sedum album	705
Sanguisorba officinalis	790	Sedum annuum	331
Sanicula europaea	530	Sedum reflexum	475
Satyrium album	446	Sedum rupestre	636
Satyrium nigrum	445	Sedum sexangulare	485
Satyrium repens	321	Sedum telephium	391
Satyrium viride	278	Sedum villosum	487
Saxifraga aizoides	541	Selinum palustre	593
Saxifraga autumnalis	24	Sempervivum tectorum	1116
Saxifraga bulbifera	1006	Senecio jacobaea	950
Saxifraga cernua	528	Senecio sylvaticus	949
Saxifraga cespitosa	1047	Senecio vulgaris	284
Saxifraga cotyledon	13	Serapias latifolia	970
Saxifraga granulata	615	Serapias longifolia	1103
Saxifraga grönlandica	689	Serratula alpina	48
Saxifraga hirculus	335	Serratula arvensis	255
Saxifraga hypnoides	834	Sherardia arvensis	1018
Saxifraga nivalis	545	Sibbaldia procumbens	107
Saxifraga oppositifolia	53	Silene armeria	182
Saxifraga petraea	427	Silene nutans	1109
Saxifraga punctata	1076	Silene rupestris	670
Saxifraga rivularis	479	Sinapis arvensis	302
Saxifraga stellaris	265	Sisymbrium (islandicum?)	850
Saxifraga tricuspidata	1046	Sisymbrium amphibium	892
Saxifraga tridactylites	544	Sisymbrium irio	511
Scabiosa arvensis	186	Sisymbrium nasturtium	893

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr		
Sisymbrium sophia	277	Thalictrum alpinum	41
Sisymbrium sylvestris	891	Thalictrum flavum	40
Sium latifolium	651	Thalictrum minus	785
Solanum dulcamara	23	Thalictrum simplex	784
Solidago virgaurea	240	Thlaspi arvense	306
Sonchus alpinus	52	Thlaspi bursa pastoris	308
Sonchus arvensis	135	Thymus acinos	158
Sonchus oleraceus	140	Thymus serpyllum	233
Sorbus aucuparia	99	Tilia europaea	442
Sorbus hybrida	428	Tillaea aquatica	1074
Sparganium erectum	499	Tormentilla erecta	66
Sparganium natans	500	Tragopogon pratense	649
Spergula arvensis	20	Tremella hemisphaerica	952
Spergula nodosa	669	Tremella juniperina	569
Sphagnum arboreum	1107	Tremella lichenoides	1092
Sphagnum palustre	202	Tremella nostoc	753
Spiraea ulmaria	215	Tremella sphaerica	953
Spiraea filipendula	405	Tremella verrucosa	1093
Splachnum ampullaceum	798	Trientalis europaea	230
Splachnum rubrum	381	Trifolium agrarium	529
Spongia frutescens	242	Trifolium arvense	357
Spongia infundibuliformis	238	Trifolium montanum	621
Spongia officinalis	245	Trifolium pratense	130
Stachys arvensis	1009	Trifolium repens	131
Stachys palustris	25	Triglochin maritimum	153
Stachys sylvatica	70	Triglochin palustre	162
Statice armeria	113	Triticum repens	201
Stellaria biflora	91	Trollius europaeus	355
Stellaria cerastoides	951	Turritis glabra	348
Stellaria graminea	237	Turritis hirsuta	344
Stellaria holostea	490	Tussilago farfara	169
Stellaria humifusa	657	Tussilago frigida	81
Stellaria nemorum	232	Typha angustifolia	342
Stratiotes aloides	653	Ulmus campestris	295
Subularia aquatica	786	Ulva caprina	1001
Swertia rotata	1077	Ulva compressa	956
Symphytum officinale	382	Ulva delicatula	1035
Tamarix germanica	152	Ulva granulata	878
Tanacetum vulgare	68	Ulva intestinalis	955
Taxus baccata	420	Ulva lactuca	958
		Ulva latissima	115
		Ulva linza	957
		Ulva longissima	1003

2 Floraens vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr
Ulva maxima	1002
Ulva pruniformis	737
Ulva sobolifera	837
Ulva umbilicaris	959
Urtica dioica	372
Urtica urens	459
Utricularia vulgaris	683
Vaccinium myrtillus	292
Vaccinium oxycoccus	72
Vaccinium uliginosum	291
Vaccinium vitis-idaea	109
Valeriana officinalis	157
Vallisneria spiralis	1083
Veratrum album	315
Verbascum nigrum	633
Verbascum thapsus	349
Veronica agrestis	954
Veronica alpina	45
Veronica anagallis	1010
Veronica beccabunga	59
Veronica chamaedrys	47
Veronica fruticulosa	829
Veronica hederifolia	1015
Veronica maritima	74
Veronica officinalis	46
Veronica scutellata	658
Veronica serpyllifolia	58
Veronica spicata	789
Veronica verna	655
Viburnum opulus	7
Vicia cassubica	791
Vicia cracca	356
Vicia sativa	77
Vicia sepium	588
Vicia sylvatica	16
Viola biflora	141
Viola canina	172
Viola hirta	619
Viola montana	503
Viola palustris	170

Viola tricolor	171
Viscum album	444
Zostera marina	317
Zostera oceanica	1079

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
		<i>Anchusa officinalis</i>	1026
		<i>Andraea alpina</i> cf.	858
<i>Abietinella abietina</i>	866	<i>Andraea rupestris</i>	869
<i>Acanthophora muscoides</i>	1071	<i>Andromeda polifolia</i>	293
<i>Acaulon muticum</i>	509	<i>Androsace septentrionalis</i>	618
<i>Acer campestre</i>	637	<i>Anemone nemorosa</i>	166
<i>Acer platanoides</i>	614	<i>Anemone ranunculoides</i>	1117
<i>Achillea millefolium</i>	194	<i>Angelica archangelica</i>	98
<i>Achillea ptarmica</i>	401	<i>Angelica sylvestris</i>	217
<i>Acinos arvensis</i>	158	<i>Anisantha tectorum</i>	586
<i>Aconitum lycoctonum</i> ssp. <i>septentrionale</i>	14	<i>Antennaria alpina</i>	543
<i>Actaea spicata</i>	27	<i>Antennaria dioica</i>	632
<i>Adoxa moschatellina</i>	616	<i>Anthemis arvensis</i>	589
<i>Aegopodium podagraria</i>	304	<i>Anthemis cotula</i>	220
<i>Aethusa cynapium</i>	915	<i>Anthoceros punctatus</i>	872
<i>Agaricus campestris</i>	537	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	5
<i>Agrimonia eupatoria</i>	229	<i>Anthriscus sylvestris</i>	294
<i>Agrostemma githago</i>	624	<i>Anthyllis vulneraria</i>	88
<i>Agrostis canina</i>	793	<i>Apera spica-venti</i>	916
<i>Agrostis capillaris</i>	458, 712, 964	<i>Aphanes arvensis</i>	1013
<i>Agrostis stolonifera</i>	1065	<i>Aphanizomenon flos-aquae</i>	908
<i>Ajuga genevensis</i>	1099	<i>Apium graveolens</i>	496
<i>Ajuga pyramidalis</i>	343	<i>Aquilegia vulgaris</i>	228
<i>Alaria esculenta</i>	313	<i>Arabidopsis petraea</i>	744
<i>Alchemilla</i>	192	<i>Arabidopsis thaliana</i>	495
<i>Alchemilla alpina</i>	193	<i>Arabis alpina</i>	413
<i>Alisma plantago-aquatica</i>	672	<i>Arabis hirsuta</i>	344
<i>Allium oleraceum</i>	430	<i>Arctium lappa</i>	258
<i>Allium schoenoprasum</i>	429	<i>Arctoparmelia centrifuga</i>	568
<i>Allium ursinum</i>	432	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	165
<i>Alnus glutinosa</i>	151	<i>Arctous alpinus</i>	178
<i>Alnus incana</i>	151	<i>Arcyria denudata</i>	977
<i>Alopecurus geniculatus</i>	605	<i>Arenaria ciliata</i>	666, 1078
<i>Alopecurus pratensis</i>	457	<i>Arenaria norvegica</i>	1100
<i>Amanita muscaria</i>	642	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	564
<i>Ammophila arenaria</i>	461	<i>Argentina anserina</i>	38
<i>Anacamptis morio</i>	745	<i>Armeria maritima</i>	113
<i>Anacamptis pyramidalis</i>	943	<i>Arnica montana</i>	416
<i>Anaptychia ciliaris</i>	575	<i>Arrhenatherum elatius</i>	492
<i>Anchusa arvensis</i>	498	<i>Artemisia absinthium</i>	1081

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Artemisia campestris	803	Bidens cernua	730
Artemisia maritima	801	Bidens tripartita	524
Artemisia vulgaris	69	Bistorta vivipara	9
Ascophyllum nodosum	244	Blasia pusilla	787
Asperugo procumbens	508	Blechnum spicant	213
Aspicilia calcarea	942	Blennohallia crispa	1022
Asplenium ruta-muraria	282	Blepharostoma trichophyllum	859
Asplenium septentrionale	206	Bolboschoenus maritimus	340
Asplenium trichomanes	281	Boletopsis subsquamosa	1055
Astragalus alpinus	664	Botrychium lunaria	185
Astragalus frigidus	968	Botrydium granulatum	878
Astragalus glycyphyllos	984	Botrytis ramosa	889
Athyrium filix-femina	29	Bovista	143
Atocion armeria	182	Bromus arvensis	812
Atocion rupestre	670	Bromus secalinus	164
Atriplex hastata	1012	Brassica rapa ssp. campestris	301
Atriplex laciniata	1011	Briza media	603
Atriplex littoralis	725, 1101	Bryoria fuscescens	212, 805
Atriplex patula	489	Bryum	570
Atriplex prostrata	1012	Bryum alpinum	1063
Aulacomnium androgynum	816	Buglossoides arvensis	613
Aulacomnium palustre	682	Bunium bulbocastum	361
Auricularia auriculae-judae	554	Butomus umbellatus	799
Auriscalpium vulgare	1039	Buxbaumia aphylla	571
Avena fatua	260	Cakile maritima	21
Avenella flexuosa	261, 474	Calamagrostis arundinacea	1028
Avenula pratensis	716	Calamagrostis canescens	486
Axinella infundibuliformis	238	Calamagrostis epigeios	584
Axyris amaranthoides	591	Calicium	880
Barbarea vulgaris	717	Calicium salicinum	885
Bartramia halleriana	1064	Calla palustris	727
Bartramia pomiformis	1008	Callitriche hermaphroditica	702
Bartsia alpina	100	Callitriche palustris	520
Batrachospermum gelatinosum	1086	Calluna vulgaris	15
Bazzania trilobata	573	Calocybe gambosa	517
Bellis perennis	1112	Caltha palustris	216
Berberis vulgaris	424	Calyptogeia azurea	1104
Betula nana	419	Calystegia sepium	960
Betula	324	Camelina sativa	403
		Campanula latifolia	55
		Campanula rotundifolia	362
		Campanula uniflora	1080
		Cantharellus cibarius	806

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Capsella bursa-pastoris	308	Centaurea scabiosa	510
Cardamine amara	43	Centaureum littorale	723
Cardamine bellidifolia	388	Cephalanthera longifolia	1103
Cardamine hirsuta	195	Cerastium	536
Cardamine pratensis	10	Cerastium alpinum	438
Carduus crispus	256	Cerastium arvense	1038
Carduus nutans	565	Cerastium cerastoides	951
Carex acuta	387	Cerastium fontanum	392
Carex arenaria	921	Cerastium semidecandrum	671
Carex atrata	451	Ceratodon purpureus	574, 662
Carex canescens	776	Ceratodon purpureus	662
Carex capillaris	796	Cetraria islandica	425
Carex cespitosa	582	Chaerophyllum bulbosum	460
Carex digitata	1049	Chamaepericlymenum suecicum	300
Carex dioica	715	Chamerion angustifolium	57
Carex elongata	713	Chamerion latifolium	1066
Carex flava	526	Chamorchis alpina	1098
Carex hirta	740	Chara hispida	1118
Carex lasiocarpa	1048	Chara vulgaris	751
Carex leporina	813	Chelidonium majus	706
Carex limosa	714	Chenopodium album	297
Carex loliacea	922	Chenopodium bonus-henricus	611
Carex maritima	1017	Chenopodium rubrum	540
Carex montana	708	Chenopodium suecicum	298
Carex muricata	810	Chenopodium vulvaria	925
Carex norvegica	849	Chondrus crispus	748, 971
Carex pallescens	923	Chorda filum	347
Carex panicea	325	Chroogomphus rutilus	903
Carex pilulifera	583	Chrysosplenium alternifolium	54
Carex pulicaris	795	Chrysothrix candelaris	911
Carex saxatilis	449	Cicerbita alpina	52
Carex vesicaria	89	Cicuta virosa	42
Carex vulpina	818	Cinclidotus fontinaloides	969
Carlina vulgaris	966	Circaea alpina	436
Carum carvi	352	Circaea lutetiana	320
Cassiope tetragona	1077	Cirsium arvense	255
Catabrosa aquatica	742	Cirsium heterophyllum	257
Centaurea cyanus	303	Cirsium palustre	598
Centaurea jacea	368	Cirsium vulgare	720
		Cladium mariscus	1082
		Cladostephus spongiosus	408
		Cladonia	360
		Cladonia coccifera	359

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Cladonia cornuta	770	Cortinarius cinnamomeus	365
Cladonia deformis	771	Cortinarius violaceus	901
Cladonia digitata	769	Corydalis	288
Cladonia fimbriata	768	Corylus avellana	443
Cladonia pyxidata	241	Corynephorus canescens	918
Cladonia rangiferina	269	Cota tinctoria	534
Cladonia subulata	560	Cotoneaster integerrimus	470
Cladonia uncialis	772	Crambe maritima	981
Cladophora aegagropila	1087	Crassula aquatica	1074
Cladophora glomerata	844, 1091	Crataegus rhipidophylla	620
Cladophora rupestris	853	Craterellus cornucopioides	743
Cladophora vagabunda	854	Crepis paludosa	566
Clathrus nudus	802	Crepis tectorum	525
Clathrus recutitus	978	Crucibulum laeve	328
Clathrus ruber	979	Cryptogramma crispa	1055
Clavariadelphus pistillaris	890	Cryptopteleura ramosa	437
Clavulina coralloides	887	Cuscuta europaea	639
Clavarulinopsis corniculata	888	Cynoglossum officinale	1014
Climacium dendroides	580	Cynosurus cristatus	452
Clinopodium vulgare	527	Cypripedium calceolus	1113
Cochlearia danica	197	Cystopteris fragilis	848
Cochlearia groenlandica	491	Cystoseira foeniculacea	514, 684, 685
Cochlearia officinalis	196	Cystoseira tamariscifolia	746, 851
Coeloglossum viride	278	Cystoseira usneoides	1072
Collema crispum	1022	Dactylis glomerata	478
Collema cristatum	974	Dactylorhiza maculata	253
Coltricia perennis	905	Dactylorhiza sambucina	426
Comarum palustre	65	Daedalea quercina	907
Comastoma tenellum	822	Danthonia decumbens	794
Comatricha nigra	882	Daphne mezereum	22
Conocephalum conicum	808	Daucus carota	647
Convallaria majalis	179	Delesseria sanguinea	752
Convolvulus arvensis	721	Dermatocarpon luridum	762
Coprinus fimetarius	377	Dermatocarpon miniatum	1056
Coptidium lapponicum	542	Deschampsia alpina	917
Coptis trifolia	1066	Deschampsia cespitosa	262
Corallorhiza trifida	126	Descurainia sophia	277
Cornicularia normoerica	973	Desmarestia aculeata	93
Coronopus squamatus	800	Devaleraea ramentacea	686, 837, 1007
		Dianthus arenarius	728
		Dianthus deltoideus	1070
		Dianthus plumarius	532
		Diapensia lapponica	118

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Digitalis purpurea	125	Erigeron uniflorus	665
Diphasiastrum alpinum	272	Eriophorum angustifolium	174
Diphasiastrum complanatum	271	Eriophorum vaginatum	659
Draba alpina	435	Erodium cicutarium	628
Draba hirta	697	Erysimum cheiranthoides	587
Draba incana	3	Erysimum odoratum	585
Draba norvegica	846	Erysimum strictum	513
Draba verna	2	Euphorbia helioscopia	189
Dracocephalum ruyschiana	519	Euphorbia peplus	738
Drosera longifolia	279	Euphrasia	214
Drosera rotundifolia	234	Evernia prunastri	553
Dryas octopetala	106	Fagus sylvatica	638
Dryopteris cristata	985	Fallopia convolvulus	34
Dryopteris filix-mas	4	Festuca ovina	453
Echium vulgare	1033	Festuca rubra	581
Elaphocordyceps ophioglossoides	1044	Ficaria verna	433
Elaphomyces	501	Filago pyramidata	933
Elatine hydropiper	1037	Filipendula ulmaria	215
Eleocharis acicularis	394	Filipendula vulgaris	405
Eleocharis palustris	546	Fimbrifolium dichotomum	782, 1097
Elytrigia repens	201	Flavocetraria nivalis	316
Empetrum nigrum	12	Flavoparmelia caperata	690
Encalypta vulgaris	947	Fomes fomentarius	327
Entoloma clypeatum	404	Fontinalis antipyretica	986
Entoloma hebes	898	Fragaria vesca	148
Epebe lanata	773	Frangula alnus	18
Epilobium lactiflorum	701	Fraxinus excelsior	423
Epilobium montanum	56	Frullania tamarisci	857
Epilobium palustre	71	Fucus ceranoides	606
Epilobium	701	Fucus distichus	987
Epipactis helleborine	970	Fucus distichus cf.	835
Equisetum arvense	363	Fucus serratus	44
Equisetum fluviatile	383, 384	Fucus spiralis	602
Equisetum hyemale	276	Fucus vesiculosus	101, 471, 1096
Equisetum palustre	410	Fumaria officinalis	161
Equisetum sylvaticum	494	Funaria hygrometrica	464
Erica cinerea	367	Furcellaria fastigiata (nå lumbricalis)	677
Erica tetralix	369	Furcellaria lumbricalis	102
Erigeron acris	504	Gagea lutea	79
		Gagea minima	1114

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
		Halidrys siliquosa	243
		Halosaccion ramentaceum	686
		Halosaccion ramentaceum	837
		Halosaccion ramentaceum	1007
Galeopsis ladanum	354	Hammarbya paludosa	965
Galeopsis tetrahit	75	Haploporus odorus	1052
Galium aparine	155	Harrimanella hypnoides	667
Galium boreale	104	Helvella atra	1059
Galium odoratum	270	Helvella crispa	477
Galium palustre	931	Hepatica nobilis	168
Galium trifidum	788	Heracleum sphondylium	218
Galium uliginosum	78	Herninium monorchis	644
Galium verum	105	Herniaria glabra	926
Gentiana aurea	548	Hieracium alpinum	592
Gentiana ciliata	733	Hieracium murorum	396
Gentiana nivalis	183	Hieracium pilosella	283
Gentiana pneumonanthe	1108	Hieracium sabaudum	699
Gentiana purpurea	97	Hieracium umbellatum	138
Gentiana quinquefolia	831	Hierochoë odorata	934
Gentianella amarella	95	Himantalia elongata	988
Gentianella campestris	96	Himantalia elongata	1095
Gentianopsis detonsa	819	Hippophaë rhamnoides	11
Geranium columbinum	932	Hippuris vulgaris	275
Geranium lucidum	488	Holcus lanatus	378
Geranium pratense	631	Homalothecium sericeum	860
Geranium robertianum	37	Honckenya peploides	322
Geranium sylvaticum	73	Hornungia alpina	1069
Geum rivale	64	Hottonia palustris	1062
Geum urbanum	63	Humulus lupulus	358
Gigartina pistillata	847	Huperzia selago	205
Glaux maritima	62	Hydnum repandum	1041
Glebionis segetum	622	Hydrodictyon reticulatum	755
Glechoma hederacea	599	Hylocomium splendens	373
Glyceria fluitans	409	Hylotelephium maximum	391
Glyceria maxima	200	Hyoscyamus niger	350
Gnaphalium uliginosum	339	Hypericum maculatum	266
Goodyera repens	321	Hypericum perforatum	267
Gracilariopsis longissima	754	Hypericum pulchrum	481
Graphis scripta	758	Hypnum cupressiforme	868
Gymnadenia conopsea	707	Hypochaeris maculata	397
Gymnadenia odoratissima	696	Hypochaeris radicata	398
Gymnocarpium dryopteris	31	Hypogymnia physodes	563
Gymnopus androsaceus	895	Icmadophila ericetorum	940

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Ilex aquifolium	518	Lemanea fluviatilis	843
Impatiens noli-tangere	134	Lemna gibba	778
Iris germanica	1032	Lemna minor	783
Iris pseudacorus	264	Lemna trisulca	779
Isaetes lacustris	607	Leonurus cardiaca	719
Jacobaea vulgaris	950	Lepidium coronopus	800
Jasione montana	823	Lepidium ruderale	549
Juncus articulatus	643	Lepraria incana	1088
Juncus biglumis	480	Lethagrium cristatum	974
Juncus bufonius	502	Letharia vulpina	421
Juncus bulbosus	567	Leucanthemum vulgare	219
Juncus conglomeratus	473	Leymus arenarius	199
Juncus effusus	516	Lichenomphalia umbellifera	894, 913
Juncus filiformis	935	Ligusticum scoticum	254
Juncus squarrosus	936	Limodorum abortivum	695
Juncus stygius	710	Limosella aquatica	462
Juncus trifidus	484	Linaria vulgaris	273
Juncus triglumis	482	Linnaea borealis	67
Juniperus communis	280	Linum catharticum	86
Kalmia procumbens	235	Listera cordata	668
Kiaeria blyttii	1061	Listera ovata	127
Knautia arvensis	186	Lithospermum officinale	1034
Koenigia islandica	1073	Littorella uniflora	833
Lactarius deliciosus	999	Lobaria pulmonaria	538
Lactarius piperatus	896	Lobelia dortmanna	522
Laminaria digitata	312	Lolium perenne	709
Laminaria hyperborea	61	Lolium temulentum	163
Lamium album	937	Lomatogonium rotatum	830, 1077
Lamium amplexicaule	938	Lonicera periclymenum	307
Lamium purpureum	466	Lonicera xylosteum	1029
Lapsana communis	139	Lotus corniculatus	108
Lasallia pustulata	552	Luzula campestris	323
Lathyrus japonicus	698	Luzula pilosa	497
Lathyrus linifolius	983	Luzula spicata	807
Lathyrus palustris	982	Lychnis flos-cuculi	124
Lathyrus pratensis	263	Lycogala epidendrum	1042
Lathyrus vernus	236	Lycopodium annotinum	225
Lecanora argentata	579	Lycopodium clavatum	224
Leccium scabrum	1053	Lycopus europaeus	173
		Lysimachia minima	390
		Lysimachia nummularia	1031
		Lysimachia thyrsoiflora	82
		Lysimachia vulgaris	250

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Lythrum salicaria	539	Myrica gale	142
Lytrum portula	650	Myricaria germanica	152
Macrolepiota procera	897	Myriophyllum spicatum	386
Maianthemum bifolium	180	Myrrhis odorata	370
Malus pumila	447	Nardus stricta	221
Malva pusilla	1030	Narthecium ossifragum	136
Marchantia polymorpha	19	Nasturtium officinale	893
Marrubium vulgare	418	Neotinea ustulata	884
Mastocarpus stellatus	414	Neottia nidus-avis	963
Matricaria chamomilla	400	Nephroma arcticum	765 , 1019
Matteuccia struthiopteris	1	Nephroma resupinatum	763
Medicago falcata	648	Neslia paniculata	980
Meesia triquetra	1102	Nigritella nigra	445
Melampyrum nemorosum	718	Nostoc commune	753
Melampyrum pratense	146	Nostoc pruniforme	737
Melampyrum sylvaticum	147	Nostoc verrucosum	1093
Melanelia stygia	550	Nuphar lutea	441
Melica nutans	463	Nymphaea alba	440
Membranoptera alata	750	Ochrolechia	209
Mentha aquatica	223, 1110	Ochrolechia pallescens	556
Mentha arvensis	114	Ochrolechia upsaliensis	562
Menyanthes trifoliata	623	Odonthalia dentata	749, 832
Mertensia maritima	17	Omalotheca norvegica	841
Metzgeria furcata	856	Omalotheca sylvatica	227
Micranthes nivalis	545	Ononis spinosa	90
Micranthes stellaris	265	Ophioglossum vulgatum	693
Milium effusum	681	Ophioparma ventosa	939
Minuartia biflora	91	Ophrys insectifera	967
Moehringia trinervia	1016	Orchis militaris	694
Molinia caerulea	259	Origanum vulgare	112
Moneses uniflora	122	Orthilia secunda	120
Montia fontana	80	Orthotrichum striatum	558
Morchella esculenta	547	Osmunda regalis	992
Mucor mucedo	883	Osmundea oederi	809
Muscari neglectum	961	Oxalis acetosella	289
Mycelis muralis	945	Oxybasis urbica	924
Myosotis scorpioides	285	Oxycoccus palustris	72
Myosoton aquaticum	1036	Oxyria digyna	36
Myosurus minimus	759	Palmaria palmata	310, 630, 1001,
			1035
		Panaeolus semiovatus	899
		Papaver croceum	578
		Papaver dubium	1105

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Papaver rhoeas	455	Physcomitrium pyriforme	561
Paris quadrifolia	129	Picea abies	39
Parmelia saxatilis	210	Pimpinella saxifraga	353
Parnassia palustris	231	Pinguicula alpina	640
Pastinaca sativa	290	Pinguicula villosa	641
Pedicularis flammea	247	Pinguicula vulgaris	385
Pedicularis foliosa	1111	Pinus sylvestris	337
Pedicularis hirsuta	469	Piptoporus betulinus	326
Pedicularis lapponica	246	Pisum sativum	76
Pedicularis palustris	87	Placopsis gelida	876, 1021
Pedicularis sceptrum-carolinum	33	Plagiopus oederianus	1005
Pedicularis sylvatica	703	Plantago lanceolata	645
Pellia epiphylla	338	Plantago major	389
Peltigera aphthosa	208	Plantago maritima	198
Peltigera canina	557	Plantago media	345
Peltigera horizontalis	1058	Platanthera bifolia	32
Peltigera venosa	764	Platanthera hyperborea	827, 828
Pelvetia canaliculata	314	Platismatia glauca	761
Persicaria amphibia	724	Pleurozium schreberi	366
Persicaria hydropiper	406	Plocamium cartilagineum	864
Persicaria maculosa	601	Poa alpina	600
Petasitus frigidus	81	Poa annua	609
Peucedanum palustre	593	Poa compressa	1004
Peziza lentifera	515	Poa nemoralis	1027
Phaeoceros carolinianus	874	Poa pratensis	456
Phalaris arundinacea	700	Poa pratensis ssp. angustifolia	507
Phallus impudicus	346	Poa trivialis	476
Phegopteris connectilis	50	Pogonatum aloides	910
Phellinus igniarius	334	Pogonatum urnigerum	704
Phellodon tomentosus	1040	Pohlia	336
Philonotis fontana	673	Pohlia cruda	674
Phleum alpinum	150	Polemonium caeruleum	83
Phleum phleoides	465	Polygala vulgaris	188
Phleum pratense	60	Polygonatum multiflorum	249
Phleum pratense ssp. nodosum	741	Polygonatum odoratum	248
Phragmites australis	222	Polygonatum verticillatum	181
Phycodryas rubens	629	Polygonum aviculare	309
Phyllactinia guttata	879	Polyides rotundus	311
Phyllodoce caerulea	28	Polypodium vulgare	184
		Polysiphonia lanosa	687, 756
		Polystichum aculeatum	976
		Polystichum lonchitis	49
		Polytrichastrum alpinum	814, 815

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
		<i>Quercus robur</i>	380
		<i>Racomitrium lanuginosum</i>	559
		<i>Radiola linoides</i>	722
		<i>Radula complanata</i>	521
<i>Polytrichum commune</i>	203	<i>Ralfsia fungiformis</i>	852
<i>Populus tremula</i>	137	<i>Ramalina farinacea</i>	691
<i>Poronia punctata</i>	811	<i>Ramalina fraxinea</i>	577
<i>Porphyra umbilicalis</i>	959	<i>Ranunculus aconitifolius</i>	85
<i>Posidonia oceanica</i>	1079	<i>Ranunculus acris</i>	159
<i>Potamogeton lucens</i>	944	<i>Ranunculus aquatilis</i>	646
<i>Potamogeton natans</i>	399	<i>Ranunculus auricomus</i>	493
<i>Potentilla argentea</i>	144	<i>Ranunculus bulbosus</i>	590
<i>Potentilla aurea</i>	472	<i>Ranunculus flammula</i>	467
<i>Potentilla crantzii</i>	51	<i>Ranunculus glacialis</i>	160
<i>Potentilla erecta</i>	66	<i>Ranunculus hyperboreus</i>	826
<i>Potentilla nivea</i>	512	<i>Ranunculus nivalis</i>	627
<i>Potentilla norvegica</i>	145	<i>Ranunculus platanifolius</i>	792
<i>Potentilla reptans</i>	402	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	468
<i>Primula farinosa</i>	26	<i>Ranunculus repens</i>	825
<i>Primula nutans</i> ssp. <i>finmarchia</i>	154	<i>Ranunculus reptans</i>	434
<i>Primula veris</i>	371	<i>Ranunculus sceleratus</i>	84
<i>Prunella vulgaris</i>	156	<i>Raphanus raphanistrum</i>	415
<i>Prunus padus</i>	332	<i>Reboulia hemisphaerica</i>	506
<i>Prunus spinosa</i>	417	<i>Rhamnus catharticus</i>	239
<i>Pseudephebe pubescens</i>	774	<i>Rhinanthus</i>	305
<i>Pseudevernia furfuracea</i>	775	<i>Rhizocarpon geographicum</i>	177
<i>Pseudorchis albida</i>	446	<i>Rhizocarpon oederi</i>	1020
<i>Pseudoscleropodium purum</i>	862	<i>Rhizocarpon petraeum</i>	1025
<i>Pteridium aquilinum</i>	30	<i>Rhizomnium punctatum</i>	661
<i>Ptilidium ciliare</i>	855	<i>Rhodiola rosea</i>	103
<i>Ptilium crista-castrensis</i>	867	<i>Rhododendron groenlandicum</i>	1067
<i>Ptilota serrata</i>	972, 1045	<i>Rhododendron lapponicum</i>	1075
<i>Ptilota gunneri</i>	747, 975	<i>Rhododendron tomentosum</i>	333
<i>Ptilota plumosa</i>	975	<i>Rhodomela confervoides</i>	838
<i>Puccinellia maritima</i>	780	<i>Rhodomela lycopodioides</i>	688
<i>Puccinia poarum</i>	1043	<i>Rhynchospora alba</i>	824
<i>Pulmonaria angustifolia</i>	1115	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	870
<i>Pulmonaria officinalis</i>	612	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	871
<i>Pulsatilla vernalis</i>	734	<i>Ribes alpinum</i>	395
<i>Pulsatilla vulgaris</i>	617	<i>Ribes nigrum</i>	351
<i>Pylaiella littoralis</i>	845	<i>Ribes rubrum</i>	94
<i>Pyrola minor</i>	121	<i>Riccia cavernosa</i>	873
<i>Pyrola rotundifolia</i>	119	<i>Rorippa islandica</i>	850

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
Rorippa amphibia	892	Salix repens var. rosmarinifolia	820
Rorippa sylvestris	891	Salix reticulata	110
Rosa canina	319	Salix starkeana	991
Rosa pimpinellifolia	678	Salix triandra	821
Rubus	376	Sambucus nigra	407
Rubus arcticus	379	Sanguisorba officinalis	790
Rubus caesius	375	Sanicula europaea	530
Rubus chamaemorus	6	Sarcodon imbricatus	797
Rubus idaeus	374	Saussurea alpina	48
Rubus saxatilis	299	Saxifraga aizoides	24, 541
Rumex	531	Saxifraga bulbifera	1006
Rumex acetosa	167	Saxifraga cernua	528
Rumex acetosella	654	Saxifraga cespitosa	689, 1047
Rumex crispus	35	Saxifraga cotyledon	13
Rumex maritimus	318, 412	Saxifraga granulata	615
Ruppia maritima	731	Saxifraga hirculus	335
Russula cf.	448	Saxifraga hypnoides	834
Russula integra	902	Saxifraga oppositifolia	53
Saccharina latissima	115, 1002	Saxifraga punctata	1076
Saccharina latissima f. longissima	1003	Saxifraga rivularis	479
Sagina nodosa	669	Saxifraga tricuspidata	1046
Sagina procumbens	505	Saxifraga tridactylites	544
Sagittaria sagittifolia	875	Saxifraga tridactylites var. alpina	427
Salicornia europaea	274	Scabiosa columbaria	726
Salix arbuscula	450	Scapania compacta	676
Salix caprea	252	Scapania nemorosa	675
Salix cinerea	946	Schedonorus arundinaceus	930
Salix euxina	251	Scheuchzeria palustris	483
Salix glauca	341	Schistidium apocarpum	997
Salix hastata	597	Schoenoplectus lacustris	948
Salix herbacea	111	Scilla bifolia	1068
Salix lanata	431	Scirpus sylvaticus	604
Salix lapponum	626	Schizophyllum commune	906
Salix myrsinites	595	Scleranthus annuus	729
Salix myrtilloides	596	Scleropodium touretii	861
Salix pentandra	523	Sclerotium erysiphe	879
Salix phylicifolia	594	Scorzoneroides autumnalis	287
Salix repens	533, 989	Scrophularia nodosa	732
Salix repens var. argentea	439	Scutellaria galericulata	128
		Scutellinia scutellata	329
		Scytinium lichenoides	1092
		Sedum acre	149
		Sedum album	705

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
		Splachnum ampullaceum	798
		Splachnum rubrum	381
		Spongia officinalis	245
		Stachys arvensis	1009
Sedum annuum	331	Stachys palustris	25
Sedum rubens	1106	Stachys sylvatica	70
Sedum rupestre	475, 636	Stellaria graminea	237
Sedum sexangulare	485	Stellaria holostea	490
Sedum villosum	487	Stellaria humifusa	657
Selaginella selaginoides	226	Stellaria media	191
Sempervivum tectorum	1116	Stellaria nemorum	232
Senecio sylvaticus	949	Stereocaulon paschale	268
Senecio vulgaris	284	Stratiotes aloides	653
Sesteria caerulea	610	Suaeda maritima	296
Sherardia arvensis	1018	Subularia aquatica	786
Sibbaldia procumbens	107	Succisa pratensis	187
Silene acaulis	117	Suhria vittata	454
Silene dioica	123	Suillus bovinus	133
Silene nutans	1109	Suillus granulatus	1054
Silene vulgaris	8	Suillus luteus	904
Silene wahlbergella	680	Symphytum officinale	382
Sinapis arvensis	302	Syntrichia ruralis	576
Sisymbrium irio	511	Tanacetum vulgare	68
Sisymbrium officinale	411	Taraxacum	286
Sium latifolium	651	Tarsetta cupularis	760
Solanum dulcamara	23	Taxus baccata	420
Solidago virgaurea	240	Telephora terrestris	836
Solorina crocea	735	Terana caerulea	912
Solorina saccata	1057	Tetraphis pellucida	817
Sonchus arvensis	135	Thalictrum alpinum	41
Sonchus oleraceus	140	Thalictrum flavum	40
Sorbus aria	211	Thalictrum minus	785
Sorbus aucuparia	99	Thalictrum simplex	784
Sorbus hybrida	428	Thamnobryum alopecurum	863
Sparganium erectum	499	Thelypteris palustris	625
Sparganium natans	500	Thlaspi arvense	306
Spergula arvensis	20	Thuidium delicatulum	865
Spergularia rubra	919	Thymus serpyllum	233
Sphaerobolus stellatus	840, 998	Tilia xeuropaea	442
Sphaerophorus fragilis	663	Tofieldia calyculata	190
Sphagnum palustre	202	Tortula truncata	781
Sphagnum	1107	Tragopogon pratensis	649
Spirodela polyrhiza	777	Trametes versicolor	1051

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.		
		<i>Vaccinium uliginosum</i>	291
		<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	109
		<i>Valeriana sambucifolia</i>	157
		<i>Vallisneria spiralis</i>	1083
		<i>Vancellaria lactea</i>	877
<i>Tremella karstenii</i>	569	<i>Vaucheria amphibia</i>	1085
<i>Trentepohlia iolithus</i>	551, 1090	<i>Vaucheria canalicularis</i>	842
<i>Tricholoma equestre</i>	900	<i>Vaucheria dichotroma</i>	839
<i>Trichophorum alpinum</i>	711	<i>Vaucheria fontinalis</i>	608, 1084
<i>Trichophorum cespitosum</i>	393	<i>Veratrum lobelianum</i> var. <i>misae</i>	315
<i>Tridentalis europaea</i>	230	<i>Verbascum nigrum</i>	633
<i>Trifolium arvense</i>	357	<i>Verbascum thapsus</i>	349
<i>Trifolium aureum</i>	529	<i>Veronica agrestis</i>	954
<i>Trifolium montanum</i>	621	<i>Veronica alpina</i>	45
<i>Trifolium pratense</i>	130	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	1010
<i>Trifolium repens</i>	131	<i>Veronica beccabunga</i>	59
<i>Triglochin maritima</i>	153	<i>Veronica chamaedrys</i>	47
<i>Triglochin palustris</i>	162	<i>Veronica fruticulosa</i>	829
<i>Tripleurospermum inodorum</i>	634	<i>Veronica hederifolia</i>	1015
<i>Tripolium pannonicum</i> ssp. <i>tripolium</i>	92	<i>Veronica longifolia</i>	74
<i>Trisetum flavescens</i>	920	<i>Veronica officinalis</i>	46
<i>Trisetum spicatum</i>	422	<i>Veronica scutellata</i>	658
<i>Trollius europaeus</i>	355	<i>Veronica serpyllifolia</i>	58
<i>Turritis glabra</i>	348	<i>Veronica spicata</i>	789
<i>Tussilago farfara</i>	169	<i>Veronica verna</i>	655
<i>Typha angustifolia</i>	342	<i>Viburnum opulus</i>	7
<i>Ulmus minor</i>	295	<i>Vicia cassubica</i>	791
<i>Ulva compressa</i>	956	<i>Vicia cracca</i>	356
<i>Ulva intestinalis</i>	955	<i>Vicia hirsuta</i>	535
<i>Ulva lactuca</i>	958	<i>Vicia sativa</i>	77
<i>Ulva linza</i>	957	<i>Vicia sepium</i>	588
<i>Umblicaria cylindrica</i>	1023	<i>Vicia sylvatica</i>	16
<i>Umblicaria deusta</i>	736, 1024	<i>Viola biflora</i>	141
<i>Umblicaria polyphylla</i>	767	<i>Viola canina</i>	172
<i>Umblicaria polyrrhiza</i>	692	<i>Viola elatior</i>	503
<i>Umblicaria proboscidea</i>	766	<i>Viola hirta</i>	619
<i>Umblicaria vellea</i>	555	<i>Viola palustris</i>	170
<i>Urtica dioica</i>	372	<i>Viola tricolor</i>	171
<i>Urtica urens</i>	459	<i>Viscaria alpina</i>	679
<i>Usnea</i>	175, 176	<i>Viscaria vulgaris</i>	652
<i>Usnea florida</i>	739	<i>Viscum album</i>	444
<i>Usnea hirta</i>	572	<i>Vulpicida juniperinus</i>	204
<i>Utricularia vulgaris</i>	683	<i>Weissia controversa</i>	660
<i>Vaccinium myrtillus</i>	292		

3 Gjeldende vitenskapelige navn

Vitenskapelig navn	Artsnr.
Woodsia ilvensis	635
Xanthoria parietina	207
Xylaria hypoxylon	886
Zostera marina	317

Arter uten gjeldende vitenskapelig navn

...	116
...	132
...	238
...	242
...	245
...	330
...	656
...	757
...	780
...	804
...	804
...	881
...	909
...	914
...	927
...	928
...	929
...	941
...	952
...	953
...	962
...	993
...	994
...	995
...	996
...	1000
...	1006
...	1060
...	1089
...	1094
...	1107

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
A - Alger				
<i>Byssus cryptarum</i>	<i>Trentepohlia iolithus</i>	fiolstein	A	1090
<i>Byssus jolytus</i>	<i>Trentepohlia iolithus</i>	fiolstein	A	551
<i>Chara hispida</i>	<i>Chara hispida</i>	bredtaggkrans	A	1118
<i>Chara vulgaris</i>	<i>Chara vulgaris</i>	stinkkrans	A	751
<i>Conferva aegagropila</i>	<i>Cladophora aegagropila</i>	...	A	1087
<i>Conferva amphibia</i>	<i>Vaucheria amphibia</i>	...	A	1085
<i>Conferva bulbosa</i>	<i>Cladophora glomerata</i>	...	A	844
<i>Conferva canalicularis</i>	<i>Vaucheria canalicularis</i>	...	A	842
<i>Conferva dichotoma</i>	<i>Vaucheria dichotoma</i>	...	A	839
<i>Conferva elongata</i>	A	927
<i>Conferva fluviatilis</i>	<i>Lemanea fluviatilis</i>	strømtråd	A	843
<i>Conferva fontinalis</i>	<i>Vaucheria fontinalis</i>	...	A	1084
<i>Conferva gelatinosa</i>	<i>Batrachospermum gelatinosum</i>	perleslinke	A	1086
<i>Conferva glomerata</i>	<i>Cladophora glomerata</i>	...	A	1091
<i>Conferva littoralis</i>	<i>Pylaiella littoralis</i>	perlesli	A	845
<i>Conferva omissa</i>	A	928
<i>Conferva polymorpha</i>	<i>Polysiphonia lanosa</i>	grisetangdokke	A	756
<i>Conferva reticulata</i>	<i>Hydrodictyon reticulatum</i>	vann-nett	A	755
<i>Conferva rivularis</i>	<i>Vaucheria fontinalis</i>	...	A	608
<i>Conferva rupestris</i>	<i>Cladophora rupestris</i>	vanlig grønndusk	A	853
<i>Conferva seposita</i>	A	929
<i>Conferva squarrosa</i>	<i>Rhodomela confervoides</i>	teinebusk	A	838
<i>Conferva vagabunda</i>	<i>Cladophora vagabunda</i>	...	A	854
<i>Fucus abrotani-folius</i>	<i>Cystoseira foeniculacea</i>	...	A	684
<i>Fucus alatus</i>	<i>Membranoptera alata</i>	smalving	A	750
<i>Fucus albus</i>	A	757
<i>Fucus barbatus</i>	<i>Devaleraea ramentacea</i>	draugskjegg	A	1007
<i>Fucus bifurcatus</i>	<i>Laminaria digitata</i>	fingertare	A	312
<i>Fucus caprinus</i>	<i>Polyides rotundus</i>	rødkluft	A	311
<i>Fucus cartilagineus</i>	<i>Plocamium cartilagineum</i>	kamskåring	A	864
<i>Fucus ceranoides</i>	<i>Fucus ceranoides</i>	høvringstang	A	606
<i>Fucus ciliatus</i>	<i>Fimbrifolium dichotomum</i>	gaffelflik	A	782
<i>Fucus confervoides</i>	<i>Gracilariopsis longissima</i>	...	A	754
<i>Fucus crispatus</i>	<i>Cryptopleura ramosa</i>	året rødflik	A	437
<i>Fucus crispus</i>	<i>Chondrus crispus</i>	krusflik	A	748
<i>Fucus dentatus</i>	<i>Odonthalia dentata</i>	tannskåring	A	749
<i>Fucus discors</i>	<i>Cystoseira foeniculaceus</i>	...	A	514

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Fucus distichus</i>	<i>Fucus distichus</i>	båetang	A	987
<i>Fucus divaricatus</i>	<i>Fucus vesiculosus</i>	blæretang	A	1096
<i>Fucus elongatus</i>	<i>Himantalia elongata</i>	knapptang, remtang	A	1095
<i>Fucus ericoides</i>	<i>Cystoseira tamariscifolia</i>	...	A	851
<i>Fucus excisus</i>	<i>Pelvetia canaliculata</i>	sauetang	A	314
<i>Fucus fastigiatus</i>	<i>Furcellaria lumbricalis</i>	svartkluft	A	102
<i>Fucus filum</i>	<i>Chorda filum</i>	marطوم	A	347
<i>Fucus foeniculaceus</i>	<i>Cystoseira foeniculaceus</i>	...	A	685
<i>Fucus fungiformis</i>	<i>Ralfsia fungiformis</i>	...	A	852
<i>Fucus furcellatus</i>	<i>Furcellaria lumbricalis</i>	svartkluft	A	677
<i>Fucus gigantinus</i>	<i>Gigartina pistillata</i>	...	A	847
<i>Fucus granulatus</i>	<i>Cystoseira usneoides</i>	...	A	1072
<i>Fucus hirsutus</i>	<i>Cladodstephus spongiosus</i>	pipereuseralge	A	408
<i>Fucus hyperborea</i>	<i>Laminaria hyperborea</i>	stortare	A	61
<i>Fucus inflatus</i>	<i>Fucus vesiculosus</i>	blæretang	A	471
<i>Fucus laciniatus</i>	<i>Fimbrifolium dichotomum</i>	gaffelflik	A	1097
<i>Fucus lanosus</i>	<i>Polysiphonia lanosa</i>	grisetangdokke	A	687
<i>Fucus linearis</i>	<i>Fucus distichus</i> cf.	...	A	835
<i>Fucus loreus</i>	<i>Himantalia elongata</i>	knapptang, remtang	A	988
<i>Fucus lycopodioides</i>	<i>Rhomela lycopodioides</i>	lang teinebusk	A	688
<i>Fucus muscoides</i>	<i>Acanthophora muscoides</i>	...	A	1071
<i>Fucus nodosus</i>	<i>Ascophyllum nodosum</i>	grisetang	A	244
<i>Fucus norvegicus</i>	<i>Chondrus crispus</i>	krusflik	A	971
<i>Fucus oederi</i>	<i>Osmundea oederi</i>	...	A	809
<i>Fucus ovinus</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A	310
<i>Fucus palmatus</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A	630
<i>Fucus pectinatus</i>	<i>Ptilota serrata</i>	...	A	972
<i>Fucus pinnatifidus</i>	<i>Odonthalia dentata</i>	tannskåring	A	832
<i>Fucus pinnatus</i>	<i>Alaria esculenta</i>	butare	A	313
<i>Fucus plumosus</i>	<i>Ptilota gunneri</i>	draugfjær	A	747
<i>Fucus ptilotus</i>	<i>Ptilota serrata</i>	...	A	1045
<i>Fucus ramentaceus</i>	<i>Halosaccion ramentaceum</i>	draugskjegg	A	686
<i>Fucus rubens</i>	<i>Phycodrys rubens</i>	eikeving	A	629
<i>Fucus saccharinus</i>	A	116
<i>Fucus sanguineus</i>	<i>Delesseria sanguinea</i>	fagerving	A	752
<i>Fucus selaginoides</i>	<i>Cystoseira tamariscifolia</i>	...	A	746
<i>Fucus serratus</i>	<i>Fucus serratus</i>	sagtang	A	44
<i>Fucus siliquosus</i>	<i>Halidrys siliquosa</i>	skulptetang	A	243
<i>Fucus spermophorus</i>	<i>Mastocarpus stellatus</i>	vorteflik	A	414

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Fucus spiralis</i>	<i>Fucus spiralis</i>	kaurtang	A	602
<i>Fucus vesiculosus</i>	<i>Fucus vesiculosus</i>	blæretang	A	101
<i>Fucus vindicatus cartilagineus</i>	<i>Ptilota gunneri</i>	draugfjær	A	975
<i>Fucus virgatus</i>	<i>Desmarestia aculeata</i>	vanlig kjerringhår	A	93
<i>Fucus vittatus</i>	<i>Suhria vittata</i>	...	A	454
<i>Ulva caprina</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A	1001
<i>Ulva compressa</i>	<i>Ulva compressa</i>	greinet tarmgrønnske	A	956
<i>Ulva delicatula</i>	<i>Palmaria palmata</i>	søl	A	1035
<i>Ulva granulata</i>	<i>Botrydium granulatum</i>	leirgryn	A	878
<i>Ulva intestinalis</i>	<i>Ulva intestinalis</i>	tarmgrønnske	A	955
<i>Ulva lactuca</i>	<i>Ulva lactuca</i>	havsalat	A	958
<i>Ulva latissima</i>	<i>Saccharina latissima</i>	sukkertare	A	115
<i>Ulva linza</i>	<i>Ulva linza</i>	rysjegrønnske	A	957
<i>Ulva longissima</i>	<i>Saccharina latissima</i> f. <i>longissima</i>	sukkertare	A	1003
<i>Ulva maxima</i>	<i>Laminaria saccharina</i>	sukkertare	A	1002
<i>Ulva sobolifera</i>	<i>Devaleraea ramentacea</i>	draugskjegg	A	837
<i>Ulva umbilicaris</i>	<i>Porphyra umbilicalis</i>	vanlig fjærehinne	A	959
B - Moser				
<i>Anthoceros laevis</i>	<i>Phaeoceros carolinianus</i>	gulnål	B	874
<i>Anthoceros punctatus</i>	<i>Anthoceros punctatus</i>	...	B	872
<i>Blasia pusilla</i>	<i>Blasia pusilla</i>	flekkmose	B	787
<i>Bryum alpinum</i>	<i>Bryum alpinum</i>	koppervrangmose	B	1063
<i>Bryum apocarpum</i>	<i>Schistidium apocarpum</i>	storblostmose	B	997
<i>Bryum celsii</i>	<i>Ceratodon purpureus</i>	ugravgemose	B	574
<i>Bryum cespitium</i>	<i>Bryum</i>	vrangmose-art	B	570
<i>Bryum extinctum</i>	<i>Encalypta vulgaris</i>	småklokkemose	B	947
<i>Bryum hyperboreum</i>	B	1060
<i>Bryum hypnoides</i>	<i>Racomitrium lanuginosum</i>	heigråmose	B	559
<i>Bryum norvegicum</i>	<i>Bartramia halleriana</i>	storkulemose	B	1064
<i>Bryum oederi</i>	<i>Plagiopus oederianus</i>	nåleputemose	B	1005
<i>Bryum pomiforme</i>	<i>Bartramia pomiformis</i>	eplekulemose	B	1008
<i>Bryum pyriforme</i>	<i>Physcomitrium pyriforme</i>	loppemose	B	561
<i>Bryum rurale</i>	<i>Syntrichia ruralis</i>	putehårstjerne	B	576
<i>Bryum schisti</i>	<i>Kiaeria blyttii</i>	bergfrostmose	B	1061
<i>Bryum striatum</i>	<i>Orthotrichum striatum</i>	tønnebusthette	B	558
<i>Bryum truncatulum</i>	<i>Tortula truncata</i>	åkertustmose	B	781
<i>Bryum viridulum</i>	<i>Weissia controversa</i>	tannkrusmose	B	660
<i>Buxbaumia aphylla</i>	<i>Buxbaumia aphylla</i>	brunsko	B	571

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Byssus velutina</i>	<i>Pogonatum aloides</i>	kystkrukkemose	B	910
<i>Fontinalis antipyretica</i>	<i>Fontinalis antipyretica</i>	kjølelvemose	B	986
<i>Fontinalis minor</i>	<i>Cinclidotus fontinaloides</i>	strykmose	B	969
<i>Hypnum abietinum</i>	<i>Abietinella abietina</i>	granmose	B	866
<i>Hypnum alopecurum</i>	<i>Thamnobryum alopecurum</i>	revemose	B	863
<i>Hypnum crista castrensis</i>	<i>Ptilium crista-castrensis</i>	fjærmose	B	867
<i>Hypnum cupressiforme</i>	<i>Hypnum cupressiforme</i>	matteflette	B	868
<i>Hypnum deilcatulum</i>	<i>Thuidium delicatulum</i>	bleikthujamose	B	865
<i>Hypnum dendroides</i>	<i>Climacium dendroides</i>	palmemose	B	580
<i>Hypnum illecebrum</i>	<i>Scleropodium touretii</i>	...	B	861
<i>Hypnum parietinum</i>	<i>Pleurozium schreberi</i>	furumose	B	366
<i>Hypnum proliferum</i>	<i>Hylocomium splendens</i>	etasjemose	B	373
<i>Hypnum purum</i>	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	narremose	B	862
<i>Hypnum sericeum</i>	<i>Homalothecium sericeum</i>	krypsilkemose	B	860
<i>Hypnum squarrosum</i>	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	engkransmose	B	870
<i>Hypnum sylvaticum</i>	B	1094
<i>Hypnum triquetrum</i>	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	storkransmose	B	871
<i>Jungermannia alpina</i>	<i>Andreaea alpina</i> cf.	kystsotmose	B	858
<i>Jungermannia ciliaris</i>	<i>Ptilidium ciliare</i>	bakkefrynse	B	855
<i>Jungermannia complanata</i>	<i>Radula complanata</i>	krinsflatmose	B	521
<i>Jungermannia epiphylla</i>	<i>Pellia epiphylla</i>	flikvårmose	B	338
<i>Jungermannia furcata</i>	<i>Metzgeria furcata</i>	gulband	B	856
<i>Jungermannia nemorosa</i>	<i>Scapania nemorosa</i>	fjordtvebladmose	B	675
<i>Jungermannia resupinata</i>	<i>Scapania compacta</i>	meietvebladmose	B	676
<i>Jungermannia rupestris</i>	<i>Andreaea rupestris</i>	bergsotmose	B	869
<i>Jungermannia tamariscifolia</i>	<i>Frullania tamarisci</i>	matteblæremose	B	857
<i>Jungermannia trichophylla</i>	<i>Blepharostoma trichophyllum</i>	piggtrådmose	B	859
<i>Jungermannia trilobata</i>	<i>Bazzania trilobata</i>	storstylte	B	573
<i>Marchantia conica</i>	<i>Conocephalum conicum</i>	krokodillemose	B	808
<i>Marchantia hemisphaerica</i>	<i>Reboulia hemisphaerica</i>	lermose	B	506
<i>Marchantia polymorpha</i>	<i>Marchantia polymorpha</i>	tvaremmose	B	19
<i>Mnium androgynum</i>	<i>Aulacomnium androgynum</i>	dvergfiltmose	B	816
<i>Mnium annotinum</i>	<i>Pohlia</i>	nikkemose-art	B	336
<i>Mnium crudum</i>	<i>Pohlia cruda</i>	opalnikke	B	674
<i>Mnium fontanum</i>	<i>Philonotis fontana</i>	teppekildemose	B	673
<i>Mnium hygrometricum</i>	<i>Funaria hygrometrica</i>	pestbråtemose	B	464
<i>Mnium palustre</i>	<i>Aulacomnium palustre</i>	myrfiltmose	B	682
<i>Mnium pellucidum</i>	<i>Tetraphis pellucida</i>	firtannmose	B	817
<i>Mnium purpureum</i>	<i>Ceratodon purpureus</i>	ugrasvegmmose	B	662

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Mnium serpyllifolium</i>	<i>Rhizomnium punctatum</i>	bekkerundmose	B	661
<i>Mnium trichomanis</i>	<i>Calypogeia azurea</i>	blåflak	B	1104
<i>Mnium triquastrum</i>	<i>Meesia triquetra</i>	skruesvanemose	B	1102
<i>Muscus</i>	B	881
<i>Phascum acaulon</i>	<i>Acaulon muticum</i>	vortesvøpmose	B	509
<i>Polytrichum/Polytrichum urnigerum</i>	<i>Pogonatum urnigerum</i>	vegkrukkemose	B	704
<i>Polytrichum alpinum</i>	<i>Polytrichastrum alpinum</i>	fjellbjørnemose	B	815
<i>Polytrichum commune</i>	<i>Polytrichum commune</i>	storbinnemose	B	203
<i>Polytrichum ramosum</i>	<i>Polytrichastrum alpinum</i>	fjellbinnemose	B	814
<i>Riccia crystallina</i>	<i>Riccia cavernosa</i>	krystallgaffelmose	B	873
<i>Sphagnum arboreum</i>	B	1107
<i>Sphagnum palustre</i>	<i>Sphagnum palustre</i>	sumptormose	B	202
<i>Splachnum ampullaceum</i>	<i>Splachnum ampullaceum</i>	pæremøkkmose	B	798
<i>Splachnum rubrum</i>	<i>Splachnum rubrum</i>	rødmøkkmose	B	381
Bact - Bakterier				
<i>Byssus flos aquae</i>	<i>Aphanizomenon flos-aquae</i>	vannblomst	Bact	908
<i>Tremella nostoc</i>	<i>Nostoc commune</i>	glye	Bact	753
<i>Tremella verrucosa</i>	<i>Nostoc verrucosum</i>	...	Bact	1093
<i>Ulva pruniformis</i>	<i>Nostoc pruniforme</i>	sjøplomme	Bact	737
F - Sopp				
<i>Agaricus kremlinga</i>	<i>Russula cf.</i>	kremle-art	F	448
<i>Agaricus alneus</i>	<i>Schizophyllum commune</i>	kløysopp	F	906
<i>Agaricus androsaceus</i>	<i>Gymnopus androsaceus</i>	lyngseigsopp	F	895
<i>Agaricus apicii</i>	F	804
<i>Agaricus caesareus</i>	F	1000
<i>Agaricus campanulatus</i>	F	330
<i>Agaricus campestris</i>	<i>Agaricus campestris</i>	beitesjampinjong	F	537
<i>Agaricus chantarellus</i>	<i>Cantharellus cibarius</i>	kantarell	F	806
<i>Agaricus cinnamomeus</i>	<i>Cortinarius cinnamomeus</i>	kanelslørsopp	F	365
<i>Agaricus citrinus</i>	F	994
<i>Agaricus clavus</i>	F	364
<i>Agaricus clypeatus</i>	<i>Entoloma clypeatum</i>	mørk rødspore	F	404
<i>Agaricus deliciosus</i>	<i>Lactarius deliciosus</i>	furumatriske	F	999
<i>Agaricus echinatus</i>	F	993
<i>Agaricus equestris</i>	<i>Tricholoma equestre</i>	riddermusserong	F	900
<i>Agaricus exstinctorius</i>	<i>Macrolepiota procera</i>	stor parasollsopp	F	897
<i>Agaricus fimetarius</i>	<i>Coprinus fimetarius</i>	kompostblekksopp	F	377

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Agaricus georgii</i>	<i>Calocybe gambosa</i>	vårfagerhatt	F	517
<i>Agaricus integer</i>	<i>Russula integra</i>	mandelkremle	F	902
<i>Agaricus mammosus</i>	<i>Entoloma hebes</i>	...	F	898
<i>Agaricus muscarius</i>	<i>Amanita muscaria</i>	rød fluesopp	F	642
<i>Agaricus nitidus</i>	F	996
<i>Agaricus piperatus</i>	<i>Lactarius piperatus</i>	hvit pepperriske	F	896
<i>Agaricus quercinus</i>	<i>Daedalea quercina</i>	eikemusling	F	907
<i>Agaricus separatus</i>	<i>Panaeolus semiovatus</i>	gjødselringsopp	F	899
<i>Agaricus stellaris</i>	F	995
<i>Agaricus umbelliferus</i>	<i>Lichenomphalia umbellifera</i>	torvnavlesopp	F	894
<i>Agaricus violaceus</i>	<i>Cortinarius violaceus</i>	mørkfiolett slørsopp	F	901
<i>Agaricus viscidus</i>	<i>Chroogomphus rutilus</i>	rabarbrasopp	F	903
<i>Boletus bovinus</i>	<i>Suillus bovinus</i>	seig kusopp	F	133
<i>Boletus fomentarius</i>	<i>Fomes fomentarius</i>	knuskkjuka	F	327
<i>Boletus granulatus</i>	<i>Suillus granulatus</i>	ringløs smørsopp	F	1054
<i>Boletus ignarius</i>	<i>Phellinus igniarius</i>	ildkjuka	F	334
<i>Boletus luteus</i>	<i>Suillus luteus</i>	smørsopp	F	904
<i>Boletus perennis</i>	<i>Coltricia perennis</i>	sandkjuka	F	905
<i>Boletus suaveolens</i>	<i>Haploporus odoratus</i>	nordlig aniskjuka	F	1052
<i>Boletus suberosus</i>	<i>Piptoporus betulinus</i>	knivkjuka	F	326
<i>Boletus subsquamosus</i>	<i>Boletopsis subsquamosa</i>	...	F	1055
<i>Boletus versicolor</i>	<i>Trametes versicolor</i>	silkekjuka	F	1051
<i>Boletus viscidus</i>	<i>Leccium scabrum</i>	brunskrubbe	F	1053
<i>Byssus botryoides</i>	<i>Lichenomphalia umbellifera</i>	torvnavlesopp	F	913
<i>Byssus phosphorea</i>	<i>Terana caerulea</i>	indigobarksopp	F	912
<i>Clathrus cancellatus</i>	<i>Clathrus ruber</i>	gittersopp-art	F/Myx	979
<i>Clathrus denudatus</i>	<i>Arcyria denudata</i>	skarlagenssukkerspinn	F/Myx	977
<i>Clathrus recutitus</i>	<i>Clathrus recutitus</i>	gittersopp-art	F/Myx	978
<i>Clavaria coralloides</i>	<i>Clavulina coralloides</i>	kamfingersopp	F	887
<i>Clavaria fastigiata</i>	F	132
<i>Clavaria hypoxylon</i>	<i>Xylaria hypoxylon</i>	stubbehorn	F	886
<i>Clavaria muscoides</i>	<i>Clavulinopsis corniculata</i>	gul småfingersopp	F	888
<i>Clavaria ophioglossoides</i>	<i>Elaphocordyceps ophioglossoides</i>	smal soppklubbe	F	1044
<i>Clavaria pistillaris</i>	<i>Clavariadelphus pistillaris</i>	stor klubbesopp	F	890
<i>Helvella atra</i>	<i>Helvella atra</i>	sotmorkel	F	1059
<i>Helvella mitra</i>	<i>Helvella crispa</i>	lys høstmorkel	F	477
<i>Helvella pineti</i>	<i>Telephora terrestris</i>	vanlig frynsesopp	F	836
<i>Hydnum auriscalpium</i>	<i>Auriscalpium vulgare</i>	konglepiggisopp	F	1039
<i>Hydnum imbricatum</i>	<i>Sarcodon imbricatus</i>	granskjellpigg	F	797

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Hydnum repandum</i>	<i>Hydnum repandum</i>	blek piggsopp	F	1041
<i>Hydnum tomentosum</i>	<i>Phellodon tomentosus</i>	beltesølvpig	F	1040
<i>Lycoperdon bovista</i>	<i>Bovista</i>	røyksopp-art	F	143
<i>Lycoperdon carpobolus</i>	<i>Sphaerobolus stellatus</i>	slyngball	F	998
<i>Lycoperdon epiphyllum</i>	<i>Puccinia poarum</i>	rapprust	F	1043
<i>Lycoperdon stellatum</i>	<i>Sphaerobolus stellatus</i>	slyngball	F	840
<i>Lycoperdon tuber</i>	<i>Elaphomyces</i>	buflog	F	501
<i>Mucor crustaceus</i>	<i>Botrytis ramosa</i>	...	F	889
<i>Mucor erysiphe</i>	<i>Phyllactinia guttata</i>	stormeldugg	F	879
<i>Mucor lichenoides</i>	<i>Calicium salicinum</i>	rødhodenål	F	885
<i>Mucor mucedo</i>	<i>Mucor mucedo</i>	kulemugg	F	883
<i>Peziza cornucopioides</i>	<i>Craterellus cornucopioides</i>	svart trompetsopp	F	743
<i>Peziza cupularis</i>	<i>Tarsetta cupularis</i>	småklokkebege	F	760
<i>Peziza cyathoides</i>	<i>Crucibulum laeve</i>	vanlig brødkorg	F	328
<i>Peziza lentifera</i>	<i>Peziza lentifera</i>	...	F	515
<i>Peziza punctata</i>	<i>Poronia punctata</i>	knappsopp	F	811
<i>Peziza radiata</i>	F	1050
<i>Peziza scutellina</i>	<i>Scutellinia scutellata</i>	rødt kransøye	F	329
<i>Peziza auricula</i>	<i>Auricularia auricula-judae</i>	judasøre	F	554
<i>Phallus esculentus</i>	<i>Morchella esculenta</i>	rundmorkel	F	547
<i>Phallus impudicus</i>	<i>Phallus impudicus</i>	stanksopp	F	346
<i>Tremella juniperina</i>	<i>Tremella karstenii</i>	einergelésopp	F	569
L - Lav				
<i>Byssus candelaris</i>	<i>Chrysothrix candelaris</i>	...	L	911
<i>Byssus incana</i>	<i>Lepraria incana</i>	...	L	1088
<i>Lichen aphthosus</i>	<i>Peltigera aphthosa</i>	grønnever	L	208
<i>Lichen aquaticus</i>	<i>Dermatocarpon luridum</i>	bekkelær	L	762
<i>Lichen arcticus</i>	<i>Nephroma arcticum</i>	storvrenge	L	765
<i>Lichen barbatus</i>	<i>Usnea</i>	stry-art	L	175
<i>Lichen calcareus</i>	<i>Aspicilia calcarea</i>	...	L	942
<i>Lichen caninus</i>	<i>Peltigera canina</i>	bikkjenever	L	557
<i>Lichen caperatus</i>	<i>Flavoparmelia caperata</i>	eikelav	L	690
<i>Lichen centrifugus</i>	<i>Arctoparmelia centrifuga</i>	gulkrinslav	L	568
<i>Lichen chalybaeiformis</i>	<i>Bryoria fuscescens</i>	flokeskjegg	L	805
<i>Lichen ciliaris</i>	<i>Anaptychia ciliaris</i>	allélav	L	575
<i>Lichen cocciferus</i>	<i>Cladonia coccifera</i>	grynørødbeger	L	359
<i>Lichen corneus</i>	<i>Umbilicaria cylindrica</i>	frynseskjold	L	1023
<i>Lichen cornucopioides</i>	<i>Cladonia</i>	...	L	360

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
Lichen cornutus	Cladonia cornuta	skogsyl	L	770
Lichen croceus	Solorina crocea	safranlav	L	735
Lichen deformis	Cladonia deformis	begefausklav	L	771
Lichen deustus	Umbilicaria deusta	stiftnavlelav	L	736
Lichen digitatus	Cladonia digitata	fingerbege	L	769
Lichen ericetorum	lcmadophila ericetorum	rosenlav	L	940
Lichen exasperatus	Umbilicaria deusta	stiftnavlelav	L	1024
Lichen fagineus	L	941
Lichen farinaceus	Ramalina farinacea	barkragg	L	691
Lichen fimbriatus	Cladonia fimbriata	melbege	L	768
Lichen floridus	Usnea florida	blomsterstry	L	739
Lichen fragilis	Sphaerophorus fragilis	grå korallav	L	663
Lichen fraxineus	Ramalina fraxinea	askeragg	L	577
Lichen furfuraceus	Pseudevernia furfuracea	elghornslav	L	775
Lichen gelidus	Placopsis gelida	vanlig knøllav	L	876
Lichen geographicus	Rhizocarpon geographicum	vanlig kartlav	L	177
Lichen glaucus	Platismatia glauca	papirlav	L	761
Lichen grönlandicus	Nephroma arcticum	stovrenge	L	1019
Lichen gyrosus	Lathagrium cristatum	fingerglye	L	974
Lichen heclae	Placopsis gelida	vanlig knøllav	L	1021
Lichen hirtus	Usnea hirta	glattstry	L	572
Lichen horizontalis	Peltigera horizontalis	blanknever	L	1058
Lichen islandicus	Cetraria islandica	islandslav	L	425
Lichen jubatus	Bryoria fuscescens	flokeskjegg	L	212
Lichen juniperinus	Vulpicida juniperinus	einerlav	L	204
Lichen koenigii	Rhizocarpon oederi	...	L	1020
Lichen lacer	Blennothallia crispa	kalkglye	L	1022
Lichen lacteus	Vancellaria lactea	...	L	877
Lichen lanatus	Ephebe lanata	vanlig trådlav	L	773
Lichen miniatus	Dermatocarpon miniatum	glatt lærlav	L	1056
Lichen nivalis	Flavocetraria nivalis	gulskinn	L	316
Lichen normöricus	Cornicularia normoerica	nordmørslav	L	973
Lichen oederi	Rhizocarpon petraeum	...	L	1025
Lichen pallescens	Ochrolechia pallescens	...	L	556
Lichen parietinus	Xanthoria parietina	vanlig messinglav	L	207
Lichen paschalis	Stereocaulon paschale	vanlig saltlav	L	268
Lichen physodes	Hypogymnia physodes	kvistlav	L	563
Lichen plicatus	Usnea	stry-art	L	176
Lichen polirhyos/polyrrhizos	Umbilicaria polyrrhiza	kobberlav	L	692

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
Lichen polyphyllus	Umbilicaria polyphylla	glatt navlelav	L	767
Lichen proboscideus	Umbilicaria proboscidea	rimnavlelav	L	766
Lichen prunastri	Evernia prunastri	bleiktjafs	L	553
Lichen pubescens	Pseudephebe pubescens	vanlig steinskjegg	L	774
Lichen pulmonarius	Lobaria pulmonaria	lungenever	L	538
Lichen pustulatus	Lasallia pustulata	blærelav	L	552
Lichen pyxidata	Cladonia pyxidata	kornbrunbeget	L	241
Lichen rangiferinus	Cladonia rangiferina	grå reinlav	L	269
Lichen resupinatus	Nephroma resupinatum	lodnevrenge	L	763
Lichen saccatus	Solorina saccata	vanlig skållav	L	1057
Lichen saxatilis	Parmelia saxatilis	grå fargelav	L	210
Lichen scriptus	Graphis scripta	skriftlav	L	758
Lichen stygius	Melanelia stygia	blankkrinslav	L	550
Lichen subfuscus	Lecanora argentata	...	L	579
Lichen subulatus	Cladonia subulata	hornlav	L	560
Lichen tartareus	Ochrolechia	korkje-art	L	209
Lichen uncialis	Cladonia uncialis	pigglav	L	772
Lichen upsaliensis	Ochrolechia upsaliensis	kalkkorkje	L	562
Lichen velleus	Umbilicaria vellea	lys navlelav	L	555
Lichen venosus	Peltigera venosa	kalknever	L	764
Lichen ventosus	Ophioparma ventosa	fokklav	L	939
Lichen vulpinus	Letharia vulpina	utvelav	L	421
Mucor sphaerocephalus	Calicium	nål-art	L	880
Tremella lichenoides	Scytinium lichenoides	flushinnelav	L	1092

Myx - Slimsopp

Mucor embolus	Comatricha nigra	knappenålsslim	Myx	882
Lycoperdon epidendrum	Lycogala epidendrum	ulvemelk	Myx	1042
Trolig er også 977, 978 og 979 slimsopp				

V - Karplanter

Acer campestre	Acer campestre	navelønn	V	637
Acer platanoides	Acer platanoides	spisslønn	V	614
Achillea millefolium	Achillea millefolium	bakkeryllik	V	194
Achillea ptarmica	Achillea ptarmica	nyseryllik	V	401
Aconitum lycoctonum	Aconitum lycoctonum ssp. septentrionale	tyrihjel	V	14
Acrostichum thelypteris	Thelypteris palustris	myrtelg	V	625
Acrosticum ilvense	Woodsia ilvensis	lodnebregne	V	635
Acrosticum septentrionale	Asplenium septentrionale	olavsskjegg	V	206

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Actaea spicata</i>	<i>Actaea spicata</i>	trollbær	V	27
<i>Adoxa moschatellina</i>	<i>Adoxa moschatellina</i>	moskusurt	V	616
<i>Aethusa cynapium</i>	<i>Aethusa cynapium</i>	hundepersille	V	915
<i>Agrimonia eupatoria</i>	<i>Agrimonia eupatoria</i>	åkermåne	V	229
<i>Agrostemma githago</i>	<i>Agrostemma githago</i>	klinte	V	624
<i>Agrostis arundinaceus</i>	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	snerprørkvein	V	1028
<i>Agrostis canina</i>	<i>Agrostis canina</i>	hundekvein	V	793
<i>Agrostis capillaris</i>	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	V	458
<i>Agrostis pumila</i>	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	V	964
<i>Agrostis rubra</i>	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	V	712
<i>Agrostis Spica-venti</i>	<i>Apera spica-venti</i>	åkerkvein	V	916
<i>Agrostis stolonifera</i>	<i>Agrostis stolonifera</i>	krypkvein	V	1065
<i>Aira alpina</i>	<i>Deschampsia alpina</i>	fjellbunke	V	917
<i>Aira aquatica</i>	<i>Catabrosa aquatica</i>	kildegas	V	742
<i>Aira caerulea</i>	<i>Molinia caerulea</i>	blåtopp	V	259
<i>Aira canescens</i>	<i>Corynephorus canescens</i>	sandskjegg	V	918
<i>Aira cespitosa</i>	<i>Deschampsia cespitosa</i>	sølvbunke	V	262
<i>Aira flexuosa</i>	<i>Avenella flexuosa</i>	smyle	V	261
<i>Aira montana</i>	<i>Avenella flexuosa</i>	smyle	V	474
<i>Aira spicata</i>	<i>Trisetum spicatum</i>	svartaks	V	422
<i>Ajuga alpina</i>	<i>Ajuga genevensis</i>	storjonsokkoll	V	1099
<i>Ajuga pyramidalis</i>	<i>Ajuga pyramidalis</i>	jonsokkoll	V	343
<i>Alchemilla alpina</i>	<i>Alchemilla alpina</i>	fjellmarikåpe	V	193
<i>Alchemilla vulgaris</i>	<i>Alchemilla</i>	marikåpe-art	V	192
<i>Alisma plantago</i>	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	vassgro	V	672
<i>Allium oleraceum</i>	<i>Allium oleraceum</i>	vill-løk	V	430
<i>Allium schoenoprasum</i>	<i>Allium schoenoprasum</i>	gressløk	V	429
<i>Allium ursinum</i>	<i>Allium ursinum</i>	ramsløk	V	432
<i>Alopecurus geniculatus</i>	<i>Alopecurus geniculatus</i>	knereverumpe	V	605
<i>Alopecurus pratensis</i>	<i>Alopecurus pratensis</i>	reverumpe	V	457
<i>Alsine media</i>	<i>Stellaria media</i>	vassarve	V	191
<i>Anchusa officinalis</i>	<i>Anchusa officinalis</i>	oksetunge	V	1026
<i>Andromeda caerulea</i>	<i>Phyllodoce caerulea</i>	blåtyng	V	28
<i>Andromeda hypnoides</i>	<i>Harrimanella hypnoides</i>	mosetyng	V	667
<i>Andromeda polifolia</i>	<i>Andromeda polifolia</i>	hvitlyng	V	293
<i>Andromeda tetragona</i>	<i>Cassiope tetragona</i>	kantlyng	V	1077
<i>Androsace septentrionalis</i>	<i>Androsace septentrionalis</i>	smånøkkel	V	618
<i>Anemone grönlandica</i>	<i>Coptis trifolia</i>	...	V	1066
<i>Anemone hepatica</i>	<i>Hepatica nobilis</i>	blåveis	V	168

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Anemone nemorosa</i>	<i>Anemone nemorosa</i>	hvitveis	V	166
<i>Anemone pulsatilla</i>	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	stor kubjelle	V	617
<i>Anemone ranunculoides</i>	<i>Anemone ranunculoides</i>	gulveis	V	1117
<i>Anemone vernalis</i>	<i>Pulsatilla vernalis</i>	mogop	V	734
<i>Angelica archangelica</i>	<i>Angelica archangelica</i>	kvann	V	98
<i>Angelica sylvestris</i>	<i>Angelica sylvestris</i>	sløke	V	217
<i>Anthemis arvensis</i>	<i>Anthemis arvensis</i>	hvit gåseblom	V	589
<i>Anthemis cotula</i>	<i>Anthemis cotula</i>	tappgåseblom	V	220
<i>Anthemis tinctoria</i>	<i>Cota tinctoria</i>	gul gåseblom	V	534
<i>Anthericum calyculatum</i>	<i>Tofieldia calyculata</i>	myrlilje	V	190
<i>Anthericum ossifragum</i>	<i>Narthecium ossifragum</i>	rome	V	136
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks	V	5
<i>Anthyllis vulneraria</i>	<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundbelg	V	88
<i>Antirrhinum linaria</i>	<i>Linaria vulgaris</i>	lintorskemunn	V	273
<i>Aphanes arvensis</i>	<i>Aphanes arvensis</i>	åkermåne	V	1013
<i>Apium graveolens</i>	<i>Apium graveolens</i>	hageselleri	V	496
<i>Aquilegia vulgaris</i>	<i>Aquilegia vulgaris</i>	akeleie	V	228
<i>Arabis alpina</i>	<i>Arabis alpina</i>	fjellskrinneblom	V	413
<i>Arabis thaliana</i>	<i>Arabidopsis thaliana</i>	vårskrinneblom	V	495
<i>Arbutus alpina</i>	<i>Arctous alpinus</i>	rypebær	V	178
<i>Arbutus uva ursi</i>	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	melbær, mjølbær	V	165
<i>Arctium lappa</i>	<i>Arctium lappa</i>	storborre	V	258
<i>Arenaria ciliata</i>	<i>Arenaria ciliata</i>	...	V	1078
<i>Arenaria multicaulis</i>	<i>Arenaria ciliata</i>	...	V	666
<i>Arenaria norvegica</i>	<i>Arenaria norvegica</i>	skredarve	V	1100
<i>Arenaria peploides</i>	<i>Honckenya peploides</i>	strandarve	V	322
<i>Arenaria rubra</i>	<i>Spergularia rubra</i>	tunbendel	V	919
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	sandarve	V	564
<i>Arenaria trinervia</i>	<i>Moehringia trinervia</i>	maurarve	V	1016
<i>Arnica montana</i>	<i>Arnica montana</i>	solblom	V	416
<i>Artemisia absinthium</i>	<i>Artemisia absinthium</i>	malurt	V	1081
<i>Artemisia campestris</i>	<i>Artemisia campestris</i>	markmalurt	V	803
<i>Artemisia maritima</i>	<i>Artemisia maritima</i>	strandmalurt	V	801
<i>Artemisia vulgaris</i>	<i>Artemisia vulgaris</i>	burot	V	69
<i>Arundo arenaria</i>	<i>Ammophila arenaria</i>	marehalm	V	461
<i>Arundo calamagrostis</i>	<i>Calamagrostis canescens</i>	vassrørkvein	V	486
<i>Arundo epigeios</i>	<i>Calamagrostis epigeios</i>	bergrørkvein	V	584
<i>Arundo phragmites</i>	<i>Phragmites australis</i>	takrør	V	222
<i>Asperugo procumbens</i>	<i>Asperugo procumbens</i>	gåsefot	V	508

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Asperula odorata</i>	<i>Galium odoratum</i>	myske	V	270
<i>Asplenium ruta muraria</i>	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	murburkne	V	282
<i>Asplenium trichomanes</i>	<i>Asplenium trichomanes</i>	svartburkne	V	281
<i>Aster tripolium</i>	<i>Tripolium pannonicum</i> ssp. <i>tripolium</i>	strandstjerne	V	92
<i>Astragalus alpinus</i>	<i>Astragalus alpinus</i>	setermjelt	V	664
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	lakrismjelt	V	984
<i>Atriplex hastata</i>	<i>Atriplex hastata</i>	flikmelde	V	1012
<i>Atriplex laciniata</i>	<i>Atriplex laciniata</i>	sølvmelde	V	1011
<i>Atriplex littoralis</i>	<i>Atriplex littoralis</i>	strandmelde	V	725
<i>Atriplex marina</i>	<i>Atriplex littoralis</i>	strandmelde	V	1101
<i>Atriplex patula</i>	<i>Atriplex patula</i>	svinemelde	V	489
<i>Avena (Avena) pratensis</i>	<i>Avenula pratensis</i>	enghavre	V	716
<i>Avena elatior</i>	<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre	V	492
<i>Avena fatua</i>	<i>Avena fatua</i>	flôghavre	V	260
<i>Avena flavescens</i>	<i>Trisetum flavescens</i>	gullhavre	V	920
<i>Axyris prostrata</i>	<i>Axyris amaranthoides</i>	amarantmelde	V	591
<i>Azalea lapponica</i>	<i>Rhododendron lapponicum</i>	lapprose	V	1075
<i>Azalea procumbens</i>	<i>Kalmia procumbens</i>	greplyng	V	235
<i>Bartsia alpina</i>	<i>Bartsia alpina</i>	svarttøpp	V	100
<i>Bellis perennis</i>	<i>Bellis perennis</i>	tusenfryd	V	1112
<i>Berberis vulgaris</i>	<i>Berberis vulgaris</i>	berberis	V	424
<i>Betula alba</i>	<i>Betula</i>	bjørk	V	324
<i>Betula alnus</i>	<i>Alnus incana</i> , <i>Alnus glutinosa</i>	gråor, svartor	V	151
<i>Betula nana</i>	<i>Betula nana</i>	risbjørk	V	419
<i>Bidens tripartita</i>	<i>Bidens tripartita</i>	flikbrønslø	V	524
<i>Brassica campestris</i>	<i>Brassica rapa</i> ssp. <i>campestris</i>	åkerkål	V	301
<i>Briza media</i>	<i>Brtiza media</i>	hjertergras	V	603
<i>Bromus arvensis</i>	<i>Bromus arvensis</i>	åkerfaks	V	812
<i>Bromus secalinus</i>	<i>Bromus secalinus</i>	rugfaks	V	164
<i>Bromus tectorum</i>	<i>Anisantha tectorum</i>	takfaks	V	586
<i>Bunias cakile</i>	<i>Cakile maritima</i>	strandreddik	V	21
<i>Bunium bulbocastum</i>	<i>Bunium bulbocastum</i>	knollkarve	V	361
<i>Butomus umbellatus</i>	<i>Butomus umbellatus</i>	brudelys	V	799
<i>Calla palustris</i>	<i>Calla palustris</i>	myrkongle	V	727
<i>Callitriche autumnalis</i>	<i>Callitriche hermaphrodita</i>	høstvasshår	V	702
<i>Callitriche verna</i>	<i>Callitriche palustris</i>	småvasshår	V	520
<i>Caltha palustris</i>	<i>Caltha palustris</i>	soleihov, bekkeblom	V	216
<i>Campanula latifolia</i>	<i>Campanula latifolia</i>	storklokke	V	55
<i>Campanula rotundifolia</i>	<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklokke	V	362

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Campanula uniflora</i>	<i>Campanula uniflora</i>	høyfjellsklokke	V	1080
<i>Cardamine amara</i>	<i>Cardamine amara</i>	bekkekarse	V	43
<i>Cardamine bellidifolia</i>	<i>Cardamine bellidifolia</i>	høyfjellskarse	V	388
<i>Cardamine hirsuta</i>	<i>Cardamine hirsuta</i>	rosettkarse	V	195
<i>Cardamine petraea</i>	<i>Arabidopsis petraea</i>	aurskrinneblom	V	744
<i>Cardamine pratensis</i>	<i>Cardamine pratensis</i>	engkarse	V	10
<i>Carduus crispus</i>	<i>Carduus crispus</i>	krusetistel	V	256
<i>Carduus heterophyllum</i>	<i>Cirsium heterophyllum</i>	hvitbladtistel	V	257
<i>Carduus lanceolatus</i>	<i>Cirsium vulgare</i>	veitistel	V	720
<i>Carduus nutans</i>	<i>Carduus nutans</i>	nikketistel	V	565
<i>Carduus palustris</i>	<i>Cirsium palustre</i>	myrtistel	V	598
<i>Carex acuta</i>	<i>Carex acuta</i>	kvass-starr	V	387
<i>Carex arenaria</i>	<i>Carex arenaria</i>	sandstarr	V	921
<i>Carex atrata</i>	<i>Carex atrata</i>	svartstarr	V	451
<i>Carex canescens</i>	<i>Carex canescens</i>	gråstarr	V	776
<i>Carex capillaris</i>	<i>Carex capillaris</i>	hårstarr	V	796
<i>Carex cespitosa</i>	<i>Carex cespitosa</i>	tuestarr	V	582
<i>Carex digitata</i>	<i>Carex digitata</i>	fingerstarr	V	1049
<i>Carex dioica</i>	<i>Carex dioica</i>	særbustarr	V	715
<i>Carex elongata</i>	<i>Carex elongata</i>	langstarr	V	713
<i>Carex filiformis</i>	<i>Carex lasiocarpa</i>	trådstarr	V	1048
<i>Carex flava</i>	<i>Carex flava</i>	gulstarr	V	526
<i>Carex halleri</i>	<i>Carex norvegica</i>	fjellstarr	V	849
<i>Carex hirta</i>	<i>Carex hirta</i>	lodnestarr	V	740
<i>Carex leporina</i>	<i>Carex leporina</i>	harestarr	V	813
<i>Carex limosa</i>	<i>Carex limosa</i>	dystarr	V	714
<i>Carex loliacea</i>	<i>Carex loliacea</i>	nubbestarr	V	922
<i>Carex maritima</i>	<i>Carex maritima</i>	buestarr	V	1017
<i>Carex montana</i>	<i>Carex montana</i>	lundstarr	V	708
<i>Carex muricata</i>	<i>Carex muricata</i>	piggstarr	V	810
<i>Carex pallescens</i>	<i>Carex pallescens</i>	bleikstarr	V	923
<i>Carex panicea</i>	<i>Carex panicea</i>	kornstarr	V	325
<i>Carex pilulifera</i>	<i>Carex pilulifera</i>	bråtestarr	V	583
<i>Carex pulicaris</i>	<i>Carex pulicaris</i>	loppestarr	V	795
<i>Carex saxatilis</i>	<i>Carex saxatilis</i>	blankstarr	V	449
<i>Carex vesicaria</i>	<i>Carex vesicaria</i>	sennegras	V	89
<i>Carex vulpina</i>	<i>Carex vulpina</i>	revestarr	V	818
<i>Carlina vulgaris</i>	<i>Carlina vulgaris</i>	stjernetistel	V	966
<i>Carum carvi</i>	<i>Carum carvi</i>	karve	V	352

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Centaurea cyanus</i>	<i>Centaurea cyanus</i>	kornblom	V	303
<i>Centaurea jacea</i>	<i>Centaurea jacea</i>	engknoppurt	V	368
<i>Centaurea scabiosa</i>	<i>Centaurea scabiosa</i>	fagerknoppurt	V	510
<i>Centunculus minimus</i>	<i>Lysimachia minima</i>	pusteblom	V	390
<i>Cerastium alpinum</i>	<i>Cerastium alpinum</i>	fjellarve	V	438
<i>Cerastium aquaticum</i>	<i>Myosoton aquaticum</i>	sprøarve	V	1036
<i>Cerastium arvense</i>	<i>Cerastium arvense</i>	storarve	V	1038
<i>Cerastium semidecandrum</i>	<i>Cerastium semidecandrum</i>	vårarve	V	671
<i>Cerastium viscosum</i>	<i>Cerastium</i>	arve	V	536
<i>Cerastium vulgatum</i>	<i>Cerastium fontanum</i>	vanlig arve	V	392
<i>Chaerophyllum bulbosum</i>	<i>Chaerophyllum bulbosum</i>	knollkjeks	V	460
<i>Chaerophyllum sylvestre</i>	<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks	V	294
<i>Cheiranthus ersimoides</i>	<i>Erysimum odoratum</i>	...	V	585
<i>Chelidonium majus</i>	<i>Chelidonium majus</i>	svaleurt	V	706
<i>Chenopodium album</i>	<i>Chenopodium album</i>	meldestokk	V	297
<i>Chenopodium bonus Henricus</i>	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	stolthenrik	V	611
<i>Chenopodium maritimum</i>	<i>Suaeda maritima</i>	saftmelde	V	296
<i>Chenopodium rubrum</i>	<i>Chenopodium rubrum</i>	rødmelde	V	540
<i>Chenopodium urbicum</i>	<i>Oxybasia urbica</i>	bymelde	V	924
<i>Chenopodium viride</i>	<i>Chenopodium suecicum</i>	svenskmelde	V	298
<i>Chenopodium vulvaria</i>	<i>Chenopodium vulvaria</i>	sildemelde	V	925
<i>Chrysanthemum inodorum</i>	<i>Tripleurospermum inodorum</i>	ugrasbalderbrå	V	634
<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	<i>Leucanthemum vulgare</i>	prestekrage	V	219
<i>Chrysanthemum segetum</i>	<i>Glebionis segetum</i>	gullkrage	V	622
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	maigull	V	54
<i>Cicuta virosa</i>	<i>Cicuta virosa</i>	selsnepe	V	42
<i>Circaea alpina</i>	<i>Circaea alpina</i>	trollurt	V	436
<i>Circaea lutetiana</i>	<i>Circaea lutetiana</i>	stortrollurt	V	320
<i>Clinopodium vulgare</i>	<i>Clinopodium vulgare</i>	kransmynte	V	527
<i>Cochlearia coronopus</i>	<i>Lepidium coronopus</i>	kråkekarse	V	800
<i>Cochlearia danica</i>	<i>Cochlearia danica</i>	dansk skjørbuksurt	V	197
<i>Cochlearia groenlandica</i>	<i>Cochlearia groenlandica</i>	polarskjørbuksurt	V	491
<i>Cochlearia officinalis</i>	<i>Cochlearia officinalis</i>	skjørbuksurt	V	196
<i>Comarum palustre</i>	<i>Comarum palustre</i>	myrhatt	V	65
<i>Convallaria bifolia</i>	<i>Maianthemum bifolium</i>	maiblom	V	180
<i>Convallaria majalis</i>	<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvall	V	179
<i>Convallaria multiflora</i>	<i>Polygonatum multiflorum</i>	storkonvall	V	249
<i>Convallaria polygonatum</i>	<i>Polygonatum odoratum</i>	kantkonvall	V	248
<i>Convallaria verticillata</i>	<i>Polygonatum verticillatum</i>	kranskonvall	V	181

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Convolvulus arvensis</i>	<i>Convolvulus arvensis</i>	åkervindel	V	721
<i>Convolvulus sepium</i>	<i>Calystegia sepium</i>	strandvindel	V	960
<i>Coreopsis bidens (ridens)</i>	<i>Bidens cernua</i>	nikkebrønslé	V	730
<i>Cornus suecica</i>	<i>Chamaepericlymenum suecicum</i>	skrubbeær	V	300
<i>Corylus avellana</i>	<i>Corylus avellana</i>	hassel	V	443
<i>Crambe maritima</i>	<i>Crambe maritima</i>	strandkål	V	981
<i>Crassula rubens</i>	<i>Sedum rubens</i>	...	V	1106
<i>Crataegus aria</i>	<i>Sorbus aria</i>	sølvasal	V	211
<i>Crataegus oxycantha</i>	<i>Crataegus rhipidophylla</i>	begehagtor	V	620
<i>Crepis tectorum</i>	<i>Crepis tectorum</i>	takhaukeskjegg	V	525
<i>Cucubalus acaulis</i>	<i>Silene acaulis</i>	fjellsmelle	V	117
<i>Cucubalus behen</i>	<i>Silene vulgaris</i>	engsmelle	V	8
<i>Cuscuta europaea</i>	<i>Cuscuta europaea</i>	snyttetråd	V	639
<i>Cynoglossum officinale</i>	<i>Cynoglossum officinale</i>	hundetunge	V	1014
<i>Cynosurus coeruleus</i>	<i>Sesleria caerulea</i>	svenskegras	V	610
<i>Cynosurus cristatus</i>	<i>Cynosurus cristatus</i>	kamgras	V	452
<i>Cypripedium calceolus</i>	<i>Cypripedium calceolus</i>	marisko	V	1113
<i>Dactylis glomerata</i>	<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras	V	478
<i>Daphne mezereum</i>	<i>Daphne mezereum</i>	tysbast	V	22
<i>Daucus carota</i>	<i>Daucus carota</i>	gulrot	V	647
<i>Dianthus arenarius</i>	<i>Dianthus arenarius</i>	sandnellik	V	728
<i>Dianthus deltoides</i>	<i>Dianthus deltoides</i>	engnellik	V	1070
<i>Dianthus plumarius</i>	<i>Dianthus plumarius</i>	fjærnellik	V	532
<i>Diapensia lapponica</i>	<i>Diapensia lapponica</i>	fjellpyrd	V	118
<i>Digitalis purpurea</i>	<i>Digitalis purpurea</i>	revebjelle	V	125
<i>Draba alpina</i>	<i>Draba alpina</i>	gullrublom	V	435
<i>Draba hirta</i>	<i>Draba hirta</i>	rublom-art	V	697
<i>Draba incana</i>	<i>Draba incana</i>	lodnerublom	V	3
<i>Draba norvegica</i>	<i>Draba norvegica</i>	bergrublom	V	846
<i>Draba verna</i>	<i>Draba verna</i>	vårrublom	V	2
<i>Dracocephalum ruyschiana</i>	<i>Dracocephalum ruyschiana</i>	dragehode	V	519
<i>Drosera longifolia</i>	<i>Drosera anglica</i>	smalsoldogg	V	279
<i>Drosera rotundifolia</i>	<i>Drosera rotundifolia</i>	rundsoldogg	V	234
<i>Dryas octopetala</i>	<i>Dryas octopetala</i>	reinrose	V	106
<i>Echium vulgare</i>	<i>Echium vulgare</i>	ormehode	V	1033
<i>Elatine hydropiper</i>	<i>Elatine hydropiper</i>	korsevjublom	V	1037
<i>Elymus arenarius</i>	<i>Leymus arenarius</i>	strandruug	V	199
<i>Empetrum nigrum</i>	<i>Empetrum nigrum</i>	kekling	V	12
<i>Epilobium alpinum</i>	<i>Epilobium</i>	mjølke-art	V	701

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Epilobium angustifolium</i>	<i>Chamerion angustifolium</i>	geitrams	V	57
<i>Epilobium latifolium</i>	<i>Chamerion latifolium</i>	grønlandsk geitrams	V	1066
<i>Epilobium montanum</i>	<i>Epilobium montanum</i>	krattmjølke	V	56
<i>Epilobium palustre</i>	<i>Epilobium palustre</i>	myrmjølke	V	71
<i>Equisetum arvense</i>	<i>Equisetum arvense</i>	åkersnelle	V	363
<i>Equisetum fluviatile</i>	<i>Equisetum fluviatile</i>	elvesnelle	V	384
<i>Equisetum hyemale</i>	<i>Equisetum hyemale</i>	skavgras	V	276
<i>Equisetum limosum</i>	<i>Equisetum fluviatile</i>	elvesnelle	V	383
<i>Equisetum palustre</i>	<i>Equisetum palustre</i>	myrsnelle	V	410
<i>Equisetum sylvaticum</i>	<i>Equisetum sylvaticum</i>	skogsnelle	V	494
<i>Erica cinerea</i>	<i>Erica cinerea</i>	purpurlyng	V	367
<i>Erica tetralix</i>	<i>Erica tetralix</i>	klokkelyng	V	369
<i>Erica vulgaris</i>	<i>Calluna vulgaris</i>	røsslyng	V	15
<i>Erigeron acre</i>	<i>Erigeron acris</i>	bakkestjerne	V	504
<i>Erigeron uniflorus</i>	<i>Erigeron uniflorus</i>	snøbakkestjerne	V	665
<i>Eriophorum (Oriophorum) alpinum</i>	<i>Trichophorum alpinum</i>	sveltull	V	711
<i>Eriophorum polystachion</i>	<i>Eriophorum angustifolium</i>	duskmyrull	V	174
<i>Eriophorum vaginatum</i>	<i>Eriophorum vaginatum</i>	torvmyrull	V	659
<i>Ervum hirsutum</i>	<i>Vicia hirsuta</i>	tofrøvikke	V	535
<i>Erysimum barbarea</i>	<i>Barbarea vulgaris</i>	vinterkarse	V	717
<i>Erysimum cheiranthoides</i>	<i>Erysimum cheiranthoides</i>	åkergull	V	587
<i>Erysimum hieracifolium</i>	<i>Erysimum strictum</i>	berggull	V	513
<i>Erysimum officinale</i>	<i>Sisymbrium officinale</i>	veisennep	V	411
<i>Euphorbia helioscopia</i>	<i>Euphorbia helioscopia</i>	åkervortemelk	V	189
<i>Euphorbia peplus</i>	<i>Euphorbia peplus</i>	byvortemelk	V	738
<i>Euphrasia officinalis</i>	<i>Euphrasia</i>	øyentrøst-art	V	214
<i>Fagus sylvatica</i>	<i>Fagus sylvatica</i>	bøk	V	638
<i>Festuca decumbens</i>	<i>Danthonia decumbens</i>	knegrass	V	794
<i>Festuca elatior</i>	<i>Schedonorus arundinaceus</i>	strandsvingel	V	930
<i>Festuca fluitans</i>	<i>Glyceria fluitans</i>	mannasøtgras	V	409
<i>Festuca ovina</i>	<i>Festuca ovina</i>	sauesvingel	V	453
<i>Festuca rubra</i>	<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel	V	581
<i>Filago pyramidata</i>	<i>Filago pyramidata</i>	pyramideullurt	V	933
<i>Fragaria vesca</i>	<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær	V	148
<i>Fraxinus excelsior</i>	<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	V	423
<i>Fumaria bulbosa</i>	<i>Corydalis</i>	lerkespore-art	V	288
<i>Fumaria officinalis</i>	<i>Fumaria officinalis</i>	jordrøyk	V	161
<i>Galeopsis ladanum</i>	<i>Galeopsis ladanum</i>	dundå	V	354
<i>Galeopsis tetrahit</i>	<i>Galeopsis tetrahit</i>	kvassdå	V	75

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Galium aparine</i>	<i>Galium aparine</i>	klengemaure	V	155
<i>Galium boreale</i>	<i>Galium boreale</i>	hvitmaure	V	104
<i>Galium palustre</i>	<i>Galium palustre</i>	myrmaure	V	931
<i>Galium trifidum</i>	<i>Galium trifidum</i>	dvergmaure	V	788
<i>Galium uliginosum</i>	<i>Galium uliginosum</i>	sumpmaure	V	78
<i>Galium verum</i>	<i>Galium verum</i>	gulmaure	V	105
<i>Gentiana amarella</i>	<i>Gentianella amarella</i>	bittersøte	V	95
<i>Gentiana aurea</i>	<i>Gentiana aurea</i>	bleiksøte	V	548
<i>Gentiana campestris</i>	<i>Gentianella campestris</i>	bakkesøte	V	96
<i>Gentiana centaurium</i>	<i>Centaurium littorale</i>	tusengylden	V	723
<i>Gentiana ciliata</i>	<i>Gentiana ciliata</i>	...	V	733
<i>Gentiana islandica</i>	<i>Lomatogonium rotatum</i>	stjernesøte	V	830
<i>Gentiana koenigii</i>	<i>Comastoma tenellum</i>	småsøte	V	822
<i>Gentiana nivalis</i>	<i>Gentiana nivalis</i>	snøsøte	V	183
<i>Gentiana pneumonanthe</i>	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	klokkesøte	V	1108
<i>Gentiana purpurea</i>	<i>Gentiana purpurea</i>	søterot	V	97
<i>Gentiana quinquefolia</i>	<i>Gentiana quinquefolia</i>	...	V	831
<i>Gentiana serrata</i>	<i>Gentianopsis detonsa</i>	fjæresøte	V	819
<i>Geranium cicutarium</i>	<i>Erodium cicutarium</i>	tranehals	V	628
<i>Geranium columbinum</i>	<i>Geranium columbinum</i>	steinstorkenebb	V	932
<i>Geranium lucidum</i>	<i>Geranium lucidum</i>	blankstorkenebb	V	488
<i>Geranium pratense</i>	<i>Geranium pratense</i>	engstorkenebb	V	631
<i>Geranium robertianum</i>	<i>Geranium robertianum</i>	stankstorkenebb	V	37
<i>Geranium sylvaticum</i>	<i>Geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb	V	73
<i>Geum rivale</i>	<i>Geum rivale</i>	enghumleblom	V	64
<i>Geum urbanum</i>	<i>Geum urbanum</i>	kratthumleblom	V	63
<i>Glaux maritima</i>	<i>Glaux maritima</i>	strandkryp	V	62
<i>Glechoma hederacea</i>	<i>Glechoma hederacea</i>	korskknapp	V	599
<i>Gnaphalium alpinum</i>	<i>Antennaria alpina</i>	fjellkattfot	V	543
<i>Gnaphalium dioicum</i>	<i>Antennaria dioica</i>	kattfot	V	632
<i>Gnaphalium norvegicum</i>	<i>Omalotheca norvegica</i>	setergråurt	V	841
<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	<i>Omalotheca sylvatica</i>	skoggråurt	V	227
<i>Gnaphalium uliginosum</i>	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	åkergråurt	V	339
<i>Heracleum sphondylium</i>	<i>Heracleum sphondylium</i>	bjørnekjeks	V	218
<i>Herniaria glabra</i>	<i>Herniaria glabra</i>	brokkurt	V	926
<i>Hieracium alpinum</i>	<i>Hieracium alpinum</i>	fjellsveve	V	592
<i>Hieracium murorum</i>	<i>Hieracium murorum</i>	skogsveve	V	396
<i>Hieracium paludosum</i>	<i>Crepis paludosa</i>	sumphaukeskjegg	V	566
<i>Hieracium pilosella</i>	<i>Hieracium pilosella</i>	hårsveve	V	283

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Hieracium sabaudum</i>	<i>Hieracium sabaudum</i>	savoysvæve	V	699
<i>Hieracium umbellatum</i>	<i>Hieracium umbellatum</i>	skjermesveve	V	138
<i>Hippophaë rhamnoides</i>	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	tindved	V	11
<i>Hippuris vulgaris</i>	<i>Hippuris vulgaris</i>	hesterumpe	V	275
<i>Holcus lanatus</i>	<i>Holcus lanatus</i>	englodnegras	V	378
<i>Holcus odoratus</i>	<i>Hierochloë odorata</i>	marigras	V	934
<i>Hottonia palustris</i>	<i>Hottonia palustris</i>	vassblink	V	1062
<i>Humulus lupulus</i>	<i>Humulus lupulus</i>	humle	V	358
<i>Hyacinthus racemosus</i>	<i>Muscari neglectum</i>	klaseperleblomst	V	961
<i>Hyoscyamus niger</i>	<i>Hyoscyamus niger</i>	bulmeurt	V	350
<i>Hypericum perforatum</i>	<i>Hypericum perforatum</i>	prikkperikum	V	267
<i>Hypericum pulchrum</i>	<i>Hypericum pulchrum</i>	fagerperikum	V	481
<i>Hypericum quadrangulum</i>	<i>Hypericum maculatum</i>	firkantperikum	V	266
<i>Hypochaeris maculata</i>	<i>Hypochaeris maculata</i>	flekkgrisorø	V	397
<i>Hypochaeris radicata</i>	<i>Hypochaeris radicata</i>	kystgrisorø	V	398
<i>Ilex aquifolium</i>	<i>Ilex aquifolium</i>	kristtorn	V	518
<i>Impatiens noli tangere</i>	<i>Impatiens noli-tangere</i>	springfrø	V	134
<i>Iris germanica</i>	<i>Iris germanica</i>	hageiris	V	1032
<i>Iris pseudacorus</i>	<i>Iris pseudacorus</i>	sverdlilje	V	264
<i>Isoetes lacustris</i>	<i>Isoetes lacustris</i>	stivt brasmegras	V	607
<i>Jasione montana</i>	<i>Jasione montana</i>	blåmunke	V	823
<i>Juncus articulatus</i>	<i>Juncus articulatus</i>	ryllsiv	V	643
<i>Juncus biglumis</i>	<i>Juncus biglumis</i>	tvillingsiv	V	480
<i>Juncus bufonius</i>	<i>Juncus bufonius</i>	paddesiv	V	502
<i>Juncus bulbosus</i>	<i>Juncus bulbosus</i>	sumpsiv	V	567
<i>Juncus campestris</i>	<i>Luzula campestris</i>	markfrytle	V	323
<i>Juncus conglomeratus</i>	<i>Juncus conglomeratus</i>	knappsiv	V	473
<i>Juncus effusus</i>	<i>Juncus effusus</i>	lyssiv	V	516
<i>Juncus filiformis</i>	<i>Juncus filiformis</i>	trådsiv	V	935
<i>Juncus pilosus</i>	<i>Luzula pilosa</i>	hårfrytle	V	497
<i>Juncus spicatus</i>	<i>Luzula spicata</i>	aksfrytle	V	807
<i>Juncus squarrosus</i>	<i>Juncus squarrosus</i>	heisiv	V	936
<i>Juncus stygius</i>	<i>Juncus stygius</i>	nøkkesiv	V	710
<i>Juncus trifidus</i>	<i>Juncus trifidus</i>	rabbesiv	V	484
<i>Juncus triglumis</i>	<i>Juncus triglumis</i>	trillingsiv	V	482
<i>Juniperus communis</i>	<i>Juniperus communis</i>	einer	V	280
<i>Koenigia islandica</i>	<i>Koenigia islandica</i>	dvergsyre	V	1073
<i>Lamium album</i>	<i>Lamium album</i>	dauvneste	V	937
<i>Lamium amplexicaule</i>	<i>Lamium amplexicaule</i>	myktvetann	V	938

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Lamium purpureum</i>	<i>Lamium purpureum</i>	rødtvetann	V	466
<i>Lapsana communis</i>	<i>Lapsana communis</i>	haremat	V	139
<i>Lathyrus palustris</i>	<i>Lathyrus palustris</i>	myrflatbelg	V	982
<i>Lathyrus pratensis</i>	<i>Lathyrus pratensis</i>	gulflatbelg	V	263
<i>Ledum grönlandicum</i>	<i>Rhododendron groenlandicum</i>	...	V	1067
<i>Ledum palustre</i>	<i>Rhododendron tomentosum</i>	finnmarkspors	V	333
<i>Lemna gibba</i>	<i>Lemna gibba</i>	klumpandemat	V	778
<i>Lemna minor</i>	<i>Lemna minor</i>	andemat	V	783
<i>Lemna polyrhiza</i>	<i>Spirodela polyrhiza</i>	stor andemat	V	777
<i>Lemna trisulca</i>	<i>Lemna trisulca</i>	korsandemat	V	779
<i>Leontodon autumnale</i>	<i>Leontodon autumnalis</i>	følblom	V	287
<i>Leontodon taraxacum</i>	<i>Taraxacum</i>	løvetann	V	286
<i>Leonurus cardiaca</i>	<i>Leonurus cardiaca</i>	løvehale	V	719
<i>Lepidium alpinum</i>	<i>Hornungia alpina</i>	...	V	1069
<i>Lepidium rudemale</i>	<i>Lepidium rudemale</i>	stankkarse	V	549
<i>Ligusticum scoticum</i>	<i>Ligusticum scoticum</i>	strandkjeks	V	254
<i>Limosella aquatica</i>	<i>Limosella aquatica</i>	evjebrodd	V	462
<i>Linnaea borealis</i>	<i>Linnaea borealis</i>	linnaea	V	67
<i>Linum catharticum</i>	<i>Linum catharticum</i>	vill-lin	V	86
<i>Linum radiola</i>	<i>Radiola linoidea</i>	dverglin	V	722
<i>Lithospermum arvense</i>	<i>Buglossoides arvensis</i>	åkersteinfrø	V	613
<i>Lithospermum officinale</i>	<i>Lithospermum officinale</i>	legesteinfrø	V	1034
<i>Lobelia dortmanna</i>	<i>Lobelia dortmanna</i>	botnegras	V	522
<i>Lolium perenne</i>	<i>Lolium perenne</i>	raigras	V	709
<i>Lolium temulentum</i>	<i>Lolium temulentum</i>	svimling	V	163
<i>Lonicera periclymenum</i>	<i>Lonicera periclymenum</i>	vivendel	V	307
<i>Lonicera xylosteum</i>	<i>Lonicera xylosteum</i>	leddved	V	1029
<i>Lotus corniculatus</i>	<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge	V	108
<i>Lychnis alpina</i>	<i>Viscaria alpina</i>	fjelltjæreblom	V	679
<i>Lychnis apetala</i>	<i>Silene wahlbergella</i>	blindurt	V	680
<i>Lychnis flos cuculi</i>	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	hanekam	V	124
<i>Lychnis viscaria</i>	<i>Viscaria vulgaris</i>	tjæreblomst	V	652
<i>Lychnis dioica</i>	<i>Silene dioica</i>	rød jonsokblom	V	123
<i>Lycopodium alpinum</i>	<i>Diphasiastrum alpinum</i>	fjelljamne	V	272
<i>Lycopodium annotinum</i>	<i>Lycopodium annotinum</i>	stri kråkefot	V	225
<i>Lycopodium clavatum</i>	<i>Lycopodium clavatum</i>	myk kråkefot	V	224
<i>Lycopodium complanatum</i>	<i>Diphasiastrum complanatum</i>	viftejamne	V	271
<i>Lycopodium selaginoides</i>	<i>Selaginella selaginoides</i>	dverglamne	V	226
<i>Lycopodium selago</i>	<i>Huperzia selago</i>	lusegras	V	205

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Lycopsis arvensis</i>	<i>Anchusa arvensis</i>	krokhals	V	498
<i>Lycopus europaeus</i>	<i>Lycopus europaeus</i>	klourt	V	173
<i>Lysimachia nummularia</i>	<i>Lysimachia nummularia</i>	krypfredløs	V	1031
<i>Lysimachia thysiflora</i>	<i>Lysimachia thysiflora</i>	gulldusk	V	82
<i>Lysimachia vulgaris</i>	<i>Lysimachia vulgaris</i>	fredløs	V	250
<i>Lythrum salicaria</i>	<i>Lythrum salicaria</i>	kattehale	V	539
<i>Malva rotundifolia</i>	<i>Malva pusilla</i>	dvergekattost	V	1030
<i>Marrubium vulgare</i>	<i>Marrubium vulgare</i>	borremynte	V	418
<i>Matricaria chamomilla</i>	<i>Matricaria chamomilla</i>	kamilleblom	V	400
<i>Medicago falcata</i>	<i>Medicago falcata</i>	gull-lusern	V	648
<i>Melampyrum nemorosum</i>	<i>Melampyrum nemorosum</i>	blåmarimjelle	V	718
<i>Melampyrum pratense</i>	<i>Melampyrum pratense</i>	stormarimjelle	V	146
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	<i>Melampyrum sylvaticum</i>	småmarimjelle	V	147
<i>Melica nutans</i>	<i>Melica nutans</i>	hengeaks	V	463
<i>Mentha aquatica</i>	<i>Mentha aquatica</i>	vassmynte	V	223
<i>Mentha arvensis</i>	<i>Mentha arvensis</i>	åkermynte	V	114
<i>Mentha hirsuta</i>	<i>Mentha aquatica</i>	vassmynte	V	1110
<i>Menyanthes trifoliata</i>	<i>Menyanthes trifoliata</i>	bukkeblad	V	623
<i>Mespilus cotoneaster</i>	<i>Cotoneaster integerrimus</i>	dvergmispel	V	470
<i>Milium effusum</i>	<i>Milium effusum</i>	myskegras	V	681
<i>Montia fontana</i>	<i>Montia fontana</i>	kildeurt	V	80
<i>Myagrum paniculatum</i>	<i>Neslia paniculata</i>	finkefrø	V	980
<i>Myagrum sativum</i>	<i>Camelina sativa</i>	oljedodre	V	403
<i>Myosotis scorpioides</i>	<i>Myosotis scorpioides</i>	engforglemmegei	V	285
<i>Myosurus minimus</i>	<i>Myosurus minimus</i>	muserumpe	V	759
<i>Myrica gale</i>	<i>Myrica gale</i>	pors	V	142
<i>Myriophyllum spicatum</i>	<i>Myriophyllum spicatum</i>	akstusenblad	V	386
<i>Nardus stricta</i>	<i>Nardus stricta</i>	finnskjegg	V	221
<i>Nymphaea alba</i>	<i>Nymphaea alba</i>	hvit nøkkerose	V	440
<i>Nymphaea lutea</i>	<i>Nuphar lutea</i>	gul nøkkerose	V	441
<i>Ononis spinosa</i>	<i>Ononis spinosa</i>	vedbeinurt	V	90
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	ormetunge	V	693
<i>Ophrys alpina</i>	<i>Chamorchis alpina</i>	fjellkurle	V	1098
<i>Ophrys corallorhiza</i>	<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot	V	126
<i>Ophrys cordata</i>	<i>Listera cordata</i>	småtvblad	V	668
<i>Ophrys insectifera</i>	<i>Ophrys insectifera</i>	flueblom	V	967
<i>Ophrys linifolia</i>	V	962
<i>Ophrys nidus avis</i>	<i>Neottia nidus-avis</i>	fuglerede	V	963
<i>Ophrys ovata</i>	<i>Listera ovata</i>	stortvblad	V	127

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Ophrys paludosa</i>	<i>Hammarbya paludosa</i>	myggblom	V	965
<i>Orchis abortiva</i>	<i>Limodorum abortivum</i>	...	V	695
<i>Orchis bifolia</i>	<i>Platanthera bifolia</i>	nattfiol	V	32
<i>Orchis conopsea</i>	<i>Gymnadenia conopsea</i>	brudespore	V	707
<i>Orchis hyperborea</i>	<i>Platanthera hyperborea</i>	islandsnattfiol	V	828
<i>Orchis koenigii</i>	<i>Platanthera hyperborea</i>	islandsnattfiol	V	827
<i>Orchis latifolia</i>	V	656
<i>Orchis maculata</i>	<i>Dactylorhiza maculata</i>	flekkmarihand	V	253
<i>Orchis militaris</i>	<i>Orchis militaris</i>	johannesnøkler	V	694
<i>Orchis monorchis</i>	<i>Herminium monorchis</i>	honningblom	V	644
<i>Orchis morio</i>	<i>Anacamptis morio</i>	narrmarihand	V	745
<i>Orchis odoratissima</i>	<i>Gymnadenia odoratissima</i>	duftspore	V	696
<i>Orchis pyramidalis</i>	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	salepsrot	V	943
<i>Orchis ustulata</i>	<i>Neotinea ustulata</i>	kruttbrenner	V	884
<i>Orchis sambucina</i>	<i>Dactylorhiza sambucina</i>	søstermarihand	V	426
<i>Origanum vulgare</i>	<i>Origanum vulgare</i>	bergmynte	V	112
<i>Ornithogalum luteum</i>	<i>Gagea lutea</i>	gullstjerne	V	79
<i>Ornithogalum minimum</i>	<i>Gagea minima</i>	smågullstjerne	V	1114
<i>Orobus tuberosus</i>	<i>Lathyrus linifolius</i>	knollerteknapp	V	983
<i>Orobus vernus</i>	<i>Lathyrus vernus</i>	våreerteknapp	V	236
<i>Osmunda crispa</i>	<i>Cryptogramma crispa</i>	hestespreng	V	1055
<i>Osmunda lunaria</i>	<i>Botrychium lunaria</i>	marinøkkel	V	185
<i>Osmunda regalis</i>	<i>Osmunda regalis</i>	kongsbregne	V	992
<i>Osmunda spicant</i>	<i>Blechnum spicant</i>	bjørnekam	V	213
<i>Osmunda struthiopteris</i>	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	strutseving	V	1
<i>Oxalis acetosella</i>	<i>Oxalis acetosella</i>	gjøkesyre	V	289
<i>Papaver dubium</i>	<i>Papaver dubium</i>	veivalmue	V	1105
<i>Papaver nudicaule</i>	<i>Papaver croceum</i>	sibirvalmue	V	578
<i>Papaver rhoeas</i>	<i>Papaver rhoeas</i>	kornvalmue	V	455
<i>Paris quadrifolia</i>	<i>Paris quadrifolia</i>	firblad	V	129
<i>Parnassia palustris</i>	<i>Parnassia palustris</i>	fjelljåblom	V	231
<i>Pastinaca sativa</i>	<i>Pastinaca sativa</i>	pastinakk	V	290
<i>Pedicularis flammea</i>	<i>Pedicularis flammea</i>	brannmyrklegg	V	247
<i>Pedicularis foliosa</i>	<i>Pedicularis foliosa</i>	...	V	1111
<i>Pedicularis hirsuta</i>	<i>Pedicularis hirsuta</i>	lodnemyrklegg	V	469
<i>Pedicularis lapponica</i>	<i>Pedicularis lapponica</i>	bleikmyrklegg	V	246
<i>Pedicularis palustris</i>	<i>Pedicularis palustris</i>	myrklegg	V	87
<i>Pedicularis sceptrum carolinum</i>	<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>	kongsspir	V	33
<i>Pedicularis sylvatica</i>	<i>Pedicularis sylvatica</i>	kystmyrklegg	V	703

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Peplis portula</i>	<i>Lytrum portula</i>	vasskryp	V	650
<i>Phaca alpina</i>	<i>Astragalus frigidus</i>	gulmjelt	V	968
<i>Phalaris arundinacea</i>	<i>Phalaris arundinacea</i>	strandør	V	700
<i>Phalaris phleoides</i>	<i>Pheum phleoides</i>	smaltimotei	V	465
<i>Phleum alpinum</i>	<i>Phleum alpinum</i>	fjelltimotei	V	150
<i>Phleum nodosum</i>	<i>Phleum pratense</i> ssp. <i>nodosum</i>	villtimotei	V	741
<i>Phleum pratense</i>	<i>Phleum pratense</i>	timotei	V	60
<i>Pimpinella saxifraga</i>	<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve	V	353
<i>Pinguicula alpina</i>	<i>Pinguicula alpina</i>	fjelltettegras	V	640
<i>Pinguicula villosa</i>	<i>Pinguicula villosa</i>	dvergtettegras	V	641
<i>Pinguicula vulgaris</i>	<i>Pinguicula vulgaris</i>	tettegras	V	385
<i>Pinus abies</i>	<i>Picea abies</i>	gran	V	39
<i>Pinus sylvestris</i>	<i>Pinus sylvestris</i>	furu	V	337
<i>Pisum arvense</i>	<i>Pisum sativum</i>	ert	V	76
<i>Pisum maritimum</i>	<i>Lathyrus japonicus</i>	strandflatbelg	V	698
<i>Plantago lanceolata</i>	<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe	V	645
<i>Plantago major</i>	<i>Plantago major</i>	groblad	V	389
<i>Plantago maritima</i>	<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe	V	198
<i>Plantago media</i>	<i>Plantago media</i>	dunkjempe	V	345
<i>Plantago uniflora</i>	<i>Littorella uniflora</i>	tjerngras	V	833
<i>Poa alpina</i>	<i>Poa alpina</i>	fjellrapp	V	600
<i>Poa angustifolia</i>	<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>angustifolia</i>	trådrapp	V	507
<i>Poa annua</i>	<i>Poa annua</i>	tunrapp	V	609
<i>Poa aquatica</i>	<i>Glyceria maxima</i>	kjempesøtgras	V	200
<i>Poa compressa</i>	<i>Poa compressa</i>	flatrapp	V	1004
<i>Poa cristata</i>	<i>Puccinellia maritima</i>	fjæresaltgras	V	780
<i>Poa nemoralis</i>	<i>Poa nemoralis</i>	lundrapp	V	1027
<i>Poa pratensis</i>	<i>Poa pratensis</i>	bakkerapp	V	456
<i>Poa trivialis</i>	<i>Poa trivialis</i>	markrapp	V	476
<i>Polemonium caeruleum</i>	<i>Polemonium caeruleum</i>	fjellflokk	V	83
<i>Polygala vulgaris</i>	<i>Polygala vulgaris</i>	bakkeblåfjær	V	188
<i>Polygonum amphibium</i>	<i>Persicaria amphibia</i>	vasslirekne	V	724
<i>Polygonum aviculare</i>	<i>Polygonum aviculare</i>	tungras	V	309
<i>Polygonum convolvulus</i>	<i>Fallopia convolvulus</i>	vindelslirekne	V	34
<i>Polygonum hydropiper</i>	<i>Persicaria hydropiper</i>	vasspepper	V	406
<i>Polygonum persicaria</i>	<i>Persicaria maculosa</i>	hønsesgras	V	601
<i>Polygonum viviparum</i>	<i>Bistorta vivipara</i>	harerug	V	9
<i>Polypodium aculeatum</i>	<i>Polystichum aculeatum</i>	falkbregne	V	976
<i>Polypodium cristatum</i>	<i>Dryopteris cristata</i>	vasstelg	V	985

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Polypodium dryopteris</i>	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	fugletelg	V	31
<i>Polypodium filix femina</i>	<i>Athyrium filix-femina</i>	skogburkne	V	29
<i>Polypodium filix mas</i>	<i>Dryopteris filix-mas</i>	ormetelg	V	4
<i>Polypodium fragile</i>	<i>Cystopteris fragilis</i>	skjørlok	V	848
<i>Polypodium lonchitis</i>	<i>Polystichum lonchitis</i>	taggbregne	V	49
<i>Polypodium phegopteris</i>	<i>Phegopteris connectilis</i>	hengeving	V	50
<i>Polypodium vulgare</i>	<i>Polypodium vulgare</i>	sissetrot	V	184
<i>Populus tremula</i>	<i>Populus tremula</i>	osp	V	137
<i>Potamogeton lucens</i>	<i>Potamogeton lucens</i>	blanktjernaks	V	944
<i>Potamogeton natans</i>	<i>Potamogeton natans</i>	tjernaks	V	399
<i>Potentilla anserina</i>	<i>Argentina anserina</i>	gåsemure	V	38
<i>Potentilla argentea</i>	<i>Potentilla argentea</i>	sølvure	V	144
<i>Potentilla aurea</i>	<i>Potentilla aurea</i>	...	V	472
<i>Potentilla nivea</i>	<i>Potentilla nivea</i>	snøure	V	512
<i>Potentilla norvegica</i>	<i>Potentilla norvegica</i>	ugrasmure	V	145
<i>Potentilla reptans</i>	<i>Potentilla reptans</i>	krypmure	V	402
<i>Potentilla verna</i>	<i>Potentilla crantzii</i>	flekkure	V	51
<i>Prenanthes muralis</i>	<i>Mycelis muralis</i>	skogsalat	V	945
<i>Primula farinosa</i>	<i>Primula farinosa</i>	melnøkleblom	V	26
<i>Primula integrifolia</i>	<i>Primula nutans</i> ssp. <i>finmarchia</i>	finnmarksnøkleblom	V	154
<i>Primula veris</i>	<i>Primula veris</i>	marianøkleblom	V	371
<i>Prunella vulgaris</i>	<i>Prunella vulgaris</i>	blåkoll	V	156
<i>Prunus padus</i>	<i>Prunus padus</i>	hegg	V	332
<i>Prunus spinosa</i>	<i>Prunus spinosa</i>	slåpetorn	V	417
<i>Pteris aquilina</i>	<i>Pteridium aquilinum</i>	einstape	V	30
<i>Pulmonaria angustifolia</i>	<i>Pulmonaria angustifolia</i>	smallungeurt	V	1115
<i>Pulmonaria maritima</i>	<i>Mertensia maritima</i>	østersurt	V	17
<i>Pulmonaria officinalis</i>	<i>Pulmonaria officinalis</i>	lungeurt	V	612
<i>Pyrola minor</i>	<i>Pyrola minor</i>	perlevintergrønn	V	121
<i>Pyrola rotundifolia</i>	<i>Pyrola rotundifolia</i>	stovintergrønn	V	119
<i>Pyrola secunda</i>	<i>Orthilia secunda</i>	nikkevintergrønn	V	120
<i>Pyrola uniflora</i>	<i>Moneses uniflora</i>	olavsstake	V	122
<i>Pyrus malus</i>	<i>Malus pumila</i>	paradiseple	V	447
<i>Quercus robur</i>	<i>Quercus robur</i>	sommereik	V	380
<i>Ranunculus aconitifolius</i>	<i>Ranunculus aconitifolius</i>	...	V	85
<i>Ranunculus acris</i>	<i>Ranunculus acris</i>	bakkesoleie	V	159
<i>Ranunculus ammanni</i>	<i>Ranunculus hyperboreus</i>	setersoleie	V	826
<i>Ranunculus aquatilis</i>	<i>Ranunculus aquatilis</i>	kystvasssoleie	V	646
<i>Ranunculus auricomus</i>	<i>Ranunculus auricomus</i>	nyresoleie	V	493

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Ranunculus bulbosus</i>	<i>Ranunculus bulbosus</i>	knollsoleie	V	590
<i>Ranunculus ficaria</i>	<i>Ficaria verna</i>	vårkål	V	433
<i>Ranunculus flammula</i>	<i>Ranunculus flammula</i>	grøftsoleie	V	467
<i>Ranunculus glacialis</i>	<i>Ranunculus glacialis</i>	isssoleie	V	160
<i>Ranunculus lapponicus</i>	<i>Coptidium lapponicum</i>	lappssoleie	V	542
<i>Ranunculus nivalis</i>	<i>Ranunculus nivalis</i>	snøsoleie	V	627
<i>Ranunculus platanifolius</i>	<i>Ranunculus platanifolius</i>	hvitssoleie	V	792
<i>Ranunculus polyanthemos</i>	<i>Ranunculus polyanthemos</i>	engkrattssoleie	V	468
<i>Ranunculus repens</i>	<i>Ranunculus repens</i>	krypssoleie	V	825
<i>Ranunculus reptans</i>	<i>Ranunculus reptans</i>	evjesoleie	V	434
<i>Ranunculus sceleratus</i>	<i>Ranunculus sceleratus</i>	tiggerssoleie	V	84
<i>Raphanus raphanistrum</i>	<i>Raphanus raphanistrum</i>	villreddik	V	415
<i>Rhamnus catharticus</i>	<i>Rhamnus cathartica</i>	geitved	V	239
<i>Rhamnus frangula</i>	<i>Frangula alnus</i>	trollhegg	V	18
<i>Rhinanthus crista galli</i>	<i>Rhinanthus</i>	engkall-art	V	305
<i>Rhodiola rosea</i>	<i>Rhodiola rosea</i>	rosenrot	V	103
<i>Ribes alpinum</i>	<i>Ribes alpinum</i>	alperips	V	395
<i>Ribes nigrum</i>	<i>Ribes nigrum</i>	solbær	V	351
<i>Ribes rubrum</i>	<i>Ribes rubrum</i>	rips	V	94
<i>Rosa canina</i>	<i>Rosa canina</i>	steinnype	V	319
<i>Rosa spinosissima</i>	<i>Rosa pimpinellifolia</i>	trollnype	V	678
<i>Rubus arcticus</i>	<i>Rubus arcticus</i>	åkerbær	V	379
<i>Rubus caesius</i>	<i>Rubus caesius</i>	blåbringebær	V	375
<i>Rubus chamaemorus</i>	<i>Rubus chamaemorus</i>	multe	V	6
<i>Rubus fruticosus</i>	<i>Rubus</i>	bjørnebær	V	376
<i>Rubus idaeus</i>	<i>Rubus idaeus</i>	bringebær	V	374
<i>Rubus saxatilis</i>	<i>Rubus saxatilis</i>	teiebær	V	299
<i>Rumex acetosa</i>	<i>Rumex acetosa</i>	engsyre	V	167
<i>Rumex acetosella</i>	<i>Rumex acetosella</i>	småsyre	V	654
<i>Rumex acutus</i>	<i>Rumex</i>	høymol-art	V	531
<i>Rumex crispus</i>	<i>Rumex crispus</i>	krushøymol	V	35
<i>Rumex digynus</i>	<i>Oxyria digyna</i>	fjellsyre	V	36
<i>Rumex dubius</i>	<i>Rumex maritimus</i>	fjærehøymol	V	412
<i>Rumex maritimus</i>	<i>Rumex maritimus</i>	fjærehøymol	V	318
<i>Ruppia maritima</i>	<i>Ruppia maritima</i>	småhavgras	V	731
<i>Sagina procumbens</i>	<i>Sagina procumbens</i>	tunsmåarve	V	505
<i>Sagittaria sagittifolia</i>	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	pilblad	V	875
<i>Salicornia europaea herbacea</i>	<i>Salicornia europaea</i>	salturt	V	274
<i>Salix amygdalina</i>	<i>Salix triandra</i>	mandelpil	V	821

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Salix arbuscula</i>	<i>Salix arbuscula</i>	småvier	V	450
<i>Salix arenaria</i>	<i>Salix repens</i> var. <i>argentea</i>	sandvier	V	439
<i>Salix caprea</i>	<i>Salix caprea</i>	selje	V	252
<i>Salix cinerea</i>	<i>Salix cinerea</i>	gråselje	V	946
<i>Salix depressa</i>	<i>Salix starkeana</i>	blåvier	V	991
<i>Salix fragilis</i>	<i>Salix euxina</i>	skjørpil	V	251
<i>Salix glauca</i>	<i>Salix glauca</i>	sølvvier	V	341
<i>Salix hastata</i>	<i>Salix hastata</i>	bleikvier	V	597
<i>Salix herbacea</i>	<i>Salix herbacea</i>	musøre	V	111
<i>Salix incubacea</i>	<i>Salix repens</i>	heivier	V	533
<i>Salix lanata</i>	<i>Salix lanata</i>	ullvier	V	431
<i>Salix lapponum</i>	<i>Salix lapponum</i>	lappvier	V	626
<i>Salix myrsinities</i>	<i>Salix myrsinities</i>	myrtevier	V	595
<i>Salix myrtilloides</i>	<i>Salix myrtilloides</i>	blokkevier	V	596
<i>Salix pentandra</i>	<i>Salix pentandra</i>	istervier	V	523
<i>Salix phylicifolia</i>	<i>Salix phylicifolia</i>	grønnvier	V	594
<i>Salix repens</i>	<i>Salix repens</i>	heivier	V	989
<i>Salix reticulata</i>	<i>Salix reticulata</i>	rynkevier	V	110
<i>Salix rosmarinifolia</i>	<i>Salix repens</i> var. <i>rosmarinifolia</i>	rosmarinvier	V	820
<i>Sambucus nigra</i>	<i>Sambucus nigra</i>	svarthyll	V	407
<i>Sanguisorba officinalis</i>	<i>Sanguisorba officinalis</i>	blodtopp	V	790
<i>Sanicula europaea</i>	<i>Sanicula europaea</i>	sanikel	V	530
<i>Satyrium album</i>	<i>Pseudorchis albida</i>	hvitkurle	V	446
<i>Satyrium nigrum</i>	<i>Nigritella nigra</i>	svartkurle	V	445
<i>Satyrium repens</i>	<i>Goodyera repens</i>	knerot	V	321
<i>Satyrium viride</i>	<i>Coeloglossum viride</i>	grønnkurle	V	278
<i>Saxifraga aizoides</i>	<i>Saxifraga aizoides</i>	gulsildre	V	541
<i>Saxifraga autumnalis</i>	<i>Saxifraga aizoides</i>	gulsildre	V	24
<i>Saxifraga bulbifera</i>	<i>Saxifraga bulbifera</i>	...	V	1006
<i>Saxifraga cernua</i>	<i>Saxifraga cernua</i>	knoppsildre	V	528
<i>Saxifraga cespitosa</i>	<i>Saxifraga cespitosa</i>	tuesildre	V	1047
<i>Saxifraga cotyledon</i>	<i>Saxifraga cotyledon</i>	bergfrue	V	13
<i>Saxifraga granulata</i>	<i>Saxifraga granulata</i>	nyresildre	V	615
<i>Saxifraga grönlandica</i>	<i>Saxifraga cespitosa</i>	tuesildre	V	689
<i>Saxifraga hirculus</i>	<i>Saxifraga hirculus</i>	myrsildre	V	335
<i>Saxifraga hypnoides</i>	<i>Saxifraga hypnoides</i>	mosesildre	V	834
<i>Saxifraga nivalis</i>	<i>Micranthes nivalis</i>	snøsildre	V	545
<i>Saxifraga oppositifolia</i>	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	rødsildre	V	53
<i>Saxifraga petraea</i>	<i>Saxifraga tridactylites</i> var. <i>alpina</i>	trefingersildre var.	V	427

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Saxifraga punctata</i>	<i>Saxifraga punctata</i>	...	V	1076
<i>Saxifraga rivularis</i>	<i>Saxifraga rivularis</i>	bekkesildre	V	479
<i>Saxifraga stellaris</i>	<i>Micranthes stellaris</i>	stjernesildre	V	265
<i>Saxifraga tricuspidata</i>	<i>Saxifraga tricuspidata</i>	...	V	1046
<i>Saxifraga tridactylites</i>	<i>Saxifraga tridactylites</i>	trefingersildre	V	544
<i>Scabiosa arvensis</i>	<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp	V	186
<i>Scabiosa columbaria</i>	<i>Scabiosa columbaria</i>	bakkeknapp	V	726
<i>Scabiosa succisa</i>	<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp	V	187
<i>Scandix odorata</i>	<i>Myrrhis odorata</i>	spansk kjærvel	V	370
<i>Scheuchzeria palustris</i>	<i>Scheuchzeria palustris</i>	sivblom	V	483
<i>Schoenus albus</i>	<i>Rhynchospora alba</i>	hvitmyrak	V	824
<i>Schoenus mariscus</i>	<i>Cladium mariscus</i>	storak	V	1082
<i>Scilla bifolia</i>	<i>Scilla bifolia</i>	tyrkerblåstjerne	V	1068
<i>Scirpus acicularis</i>	<i>Eleocharis acicularis</i>	nålesivaks	V	394
<i>Scirpus cespitosus</i>	<i>Trichophorum cespitosum</i>	bjørneskjegg	V	393
<i>Scirpus lacustris</i>	<i>Schoenoplectus lacustris</i>	sjøsivaks	V	948
<i>Scirpus maritimus</i>	<i>Bolboschoenus maritimus</i>	havsivaks	V	340
<i>Scirpus palustris</i>	<i>Eleocharis palustris</i>	sumpsivaks	V	546
<i>Scirpus sylvaticus</i>	<i>Scirpus sylvaticus</i>	skogsivaks	V	604
<i>Scleranthus annuus</i>	<i>Scleranthus annuus</i>	ettårsknavel	V	729
<i>Scrophularia nodosa</i>	<i>Scrophularia nodosa</i>	brunrot	V	732
<i>Scutellaria galericulata</i>	<i>Scutellaria galericulata</i>	skjoldbærer	V	128
<i>Sedum acre</i>	<i>Sedum acre</i>	bitterbergknapp	V	149
<i>Sedum album</i>	<i>Sedum album</i>	hvitbergknapp	V	705
<i>Sedum annuum</i>	<i>Sedum annuum</i>	småbergknapp	V	331
<i>Sedum reflexum</i>	<i>Sedum rupestre</i>	broddbergknapp	V	475
<i>Sedum rupestre</i>	<i>Sedum rupestre</i>	broddbergknapp	V	636
<i>Sedum sexangulare</i>	<i>Sedum sexangulare</i>	kantbergknapp	V	485
<i>Sedum telephium</i>	<i>Hylotelephium maximum</i>	smørbukk	V	391
<i>Sedum villosum</i>	<i>Sedum villosum</i>	lodnebergknapp	V	487
<i>Selinum palustre</i>	<i>Peucedanum palustre</i>	melkerot	V	593
<i>Sempervivum tectorum</i>	<i>Sempervivum tectorum</i>	takløk	V	1116
<i>Senecio jacobaea</i>	<i>Jacobaea vulgaris</i>	landøyda	V	950
<i>Senecio sylvaticus</i>	<i>Senecio sylvaticus</i>	bergsvineblom	V	949
<i>Senecio vulgaris</i>	<i>Senecio vulgaris</i>	åkersvineblom	V	284
<i>Serapias latifolia</i>	<i>Epipactis helleborine</i>	breiflangre	V	970
<i>Serapias longifolia</i>	<i>Cephalanthera longifolia</i>	hvit skogfrue	V	1103
<i>Serratula alpina</i>	<i>Saussurea alpina</i>	fjelltistel	V	48
<i>Serratula arvensis</i>	<i>Cirsium arvense</i>	åkertistel	V	255

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Sherardia arvensis</i>	<i>Sherardia arvensis</i>	blåmure	V	1018
<i>Sibbaldia procumbens</i>	<i>Sibbaldia procumbens</i>	trefingerurt	V	107
<i>Silene armeria</i>	<i>Atocion armeria</i>	rødsnelle	V	182
<i>Silene nutans</i>	<i>Silene nutans</i>	nikkesnelle	V	1109
<i>Silene rupestris</i>	<i>Atocion rupestre</i>	småsmelle	V	670
<i>Sinapis arvensis</i>	<i>Sinapis arvensis</i>	åkersennep	V	302
<i>Sisymbrium islandicum</i>	<i>Roripa islandica</i>	islandskarse	V	850
<i>Sisymbrium amphibium</i>	<i>Rorippa amphibia</i>	vasskarse	V	892
<i>Sisymbrium irio</i>	<i>Sisymbrium irio</i>	blanksennep	V	511
<i>Sisymbrium nasturtium</i>	<i>Nasturtium officinale</i>	grønn engelskkarse	V	893
<i>Sisymbrium sophia</i>	<i>Descurainia sophia</i>	hundesennep	V	277
<i>Sisymbrium sylvestris</i>	<i>Rorippa sylvestris</i>	veikarse	V	891
<i>Sium latifolium</i>	<i>Sium latifolium</i>	vassskjeks	V	651
<i>Solanum dulcamara</i>	<i>Solanum dulcamara</i>	slyngsøtvier	V	23
<i>Solidago virgaurea</i>	<i>Solidago virgaurea</i>	gulltris	V	240
<i>Sonchus alpinus</i>	<i>Cicerbita alpina</i>	turt	V	52
<i>Sonchus arvensis</i>	<i>Sonchus arvensis</i>	åkerdylle	V	135
<i>Sonchus oleraceus</i>	<i>Sonchus oleraceus</i>	haredylle	V	140
<i>Sorbus aucuparia</i>	<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn	V	99
<i>Sorbus hybrida</i>	<i>Sorbus hybrida</i>	rognasal	V	428
<i>Sparganium erectum</i>	<i>Sparganium erectum</i>	kjempepiggnopp	V	499
<i>Sparganium natans</i>	<i>Sparganium natans</i>	småpiggnopp	V	500
<i>Spergula arvensis</i>	<i>Spergula arvensis</i>	linbendel	V	20
<i>Spergula nodosa</i>	<i>Sagina nodosa</i>	knoppsmåarve	V	669
<i>Spiraea ulmaria</i>	<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt	V	215
<i>Spiræa filipendula</i>	<i>Filipendula vulgaris</i>	knollmjødurt	V	405
<i>Stachys arvensis</i>	<i>Stachys arvensis</i>	småsvinerot	V	1009
<i>Stachys palustris</i>	<i>Stachys palustris</i>	åkersvinerot	V	25
<i>Stachys sylvatica</i>	<i>Stachys sylvatica</i>	skogsvinerot	V	70
<i>Statice armeria</i>	<i>Armeria maritima</i>	fjærekoll	V	113
<i>Stellaria biflora</i>	<i>Minuartia biflora</i>	tuearve	V	91
<i>Stellaria cerastoides</i>	<i>Cerastium cerastoides</i>	brearve	V	951
<i>Stellaria graminea</i>	<i>Stellaria graminea</i>	grasstjerneblom	V	237
<i>Stellaria holostea</i>	<i>Stellaria holostea</i>	lundstjerneblom	V	490
<i>Stellaria humifusa</i>	<i>Stellaria humifusa</i>	ishavstjerneblom	V	657
<i>Stellaria nemorum</i>	<i>Stellaria nemorum</i>	skogstjerneblom	V	232
<i>Stratiotes aloides</i>	<i>Stratiotes aloides</i>	vassaloe	V	653
<i>Subularia aquatica</i>	<i>Subularia aquatica</i>	sylblad	V	786
<i>Swertia rotata</i>	<i>Lomatogonium rotatum</i>	...	V	1077

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Symphytum officinale</i>	<i>Symphytum officinale</i>	valurt	V	382
<i>Tamarix germanica</i>	<i>Myricaria germanica</i>	klåved	V	152
<i>Tanacetum vulgare</i>	<i>Tanacetum vulgare</i>	reinfann	V	68
<i>Taxus baccata</i>	<i>Taxus baccata</i>	bartind	V	420
<i>Thalictrum alpinum</i>	<i>Thalictrum alpinum</i>	fjellfrøstjerne	V	41
<i>Thalictrum flavum</i>	<i>Thalictrum flavum</i>	gul frøstjerne	V	40
<i>Thalictrum minus</i>	<i>Thalictrum minus</i>	kystfrøstjerne	V	785
<i>Thalictrum simplex</i>	<i>Thalictrum simplex</i>	rankfrøstjerne	V	784
<i>Thlaspi arvense</i>	<i>Thlaspi arvense</i>	pengeurt	V	306
<i>Thlaspi bursa pastoris</i>	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	gjetertaske	V	308
<i>Thymus acinos</i>	<i>Acinos arvensis</i>	bakkemynte	V	158
<i>Thymus serpyllum</i>	<i>Thymus serpyllum</i>	småtimian	V	233
<i>Tilia europaea</i>	<i>Tilia xeuropaea</i>	parklind	V	442
<i>Tillaea aquatica</i>	<i>Crassula aquatica</i>	firling	V	1074
<i>Tormentilla erecta</i>	<i>Potentilla erecta</i>	tepperot	V	66
<i>Tragopogon pratense</i>	<i>Tragopogon pratensis</i>	geitskjegg	V	649
<i>Trientalis europaea</i>	<i>Trientalis europaea</i>	skogstjerne	V	230
<i>Trifolium agrarium</i>	<i>Trifolium aureum</i>	gullkløver	V	529
<i>Trifolium arvense</i>	<i>Trifolium arvense</i>	harekløver	V	357
<i>Trifolium montanum</i>	<i>Trifolium montanum</i>	bakkeklover	V	621
<i>Trifolium pratense</i>	<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver	V	130
<i>Trifolium repens</i>	<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver	V	131
<i>Triglochin maritimum</i>	<i>Triglochin maritima</i>	fjæresauløk	V	153
<i>Triglochin palustre</i>	<i>Triglochin palustris</i>	myrsauløk	V	162
<i>Triticum repens</i>	<i>Elytrigia repens</i>	kveke	V	201
<i>Trollius europaeus</i>	<i>Trollius europaeus</i>	ballblom	V	355
<i>Turritis glabra</i>	<i>Turritis glabra</i>	tårnurt	V	348
<i>Turritis hirsuta</i>	<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom	V	344
<i>Tussilago farfara</i>	<i>Tussilago farfara</i>	hestehov	V	169
<i>Tussilago frigida</i>	<i>Petasitus frigidus</i>	fjellpestrot	V	81
<i>Typha angustifolia</i>	<i>Typha angustifolia</i>	smal dunkjevle	V	342
<i>Ulmus campestris</i>	<i>Ulmus minor</i>	lundalm	V	295
<i>Urtica dioica</i>	<i>Urtica dioica</i>	stornesle	V	372
<i>Urtica urens</i>	<i>Urtica urens</i>	smånesle	V	459
<i>Utricularia vulgaris</i>	<i>Utricularia vulgaris</i>	storblærerot	V	683
<i>Vaccinium myrtillus</i>	<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbær	V	292
<i>Vaccinium oxycoccus</i>	<i>Oxycoccus palustris</i>	stortranebær	V	72
<i>Vaccinium uliginosum</i>	<i>Vaccinium uliginosum</i>	blokkebær	V	291
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	tyttebær	V	109

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
<i>Valeriana officinalis</i>	<i>Valeriana sambucifolia</i>	vendelrot	V	157
<i>Vallisneria spiralis</i>	<i>Vallisneria spiralis</i>	...	V	1083
<i>Veratrum album</i>	<i>Veratrum lobelianum</i> var. <i>misae</i>	finnmarksnyserot	V	315
<i>Verbascum nigrum</i>	<i>Verbascum nigrum</i>	mørkkongsllys	V	633
<i>Verbascum thapsus</i>	<i>Verbascum thapsus</i>	filtkongsllys	V	349
<i>Veronica agrestis</i>	<i>Veronica agrestis</i>	åkerveronika	V	954
<i>Veronica alpina</i>	<i>Veronica alpina</i>	fjellveronika	V	45
<i>Veronica anagallis</i>	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	vassveronika	V	1010
<i>Veronica beccabunga</i>	<i>Veronica beccabunga</i>	bekkeveronika	V	59
<i>Veronica chamaedrys</i>	<i>Veronica chamaedrys</i>	tseskjeggveronika	V	47
<i>Veronica fruticulosa</i>	<i>Veronica fruticulosa</i>	...	V	829
<i>Veronica hederifolia</i>	<i>Veronica hederifolia</i>	bergfletteveronika	V	1015
<i>Veronica maritima</i>	<i>Veronica longifolia</i>	storveronika	V	74
<i>Veronica officinalis</i>	<i>Veronica officinalis</i>	legeveronika	V	46
<i>Veronica scutellata</i>	<i>Veronica scutellata</i>	veikveronika	V	658
<i>Veronica serpyllifolia</i>	<i>Veronica serpyllifolia</i>	snauveronika	V	58
<i>Veronica spicata</i>	<i>Veronica spicata</i>	aksveronika	V	789
<i>Veronica verna</i>	<i>Veronica verna</i>	vårveronika	V	655
<i>Viburnum opulus</i>	<i>Viburnum opulus</i>	korsved	V	7
<i>Vicia cassubica</i>	<i>Vicia cassubica</i>	sørlandsvikke	V	791
<i>Vicia cracca</i>	<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke	V	356
<i>Vicia sativa</i>	<i>Vicia sativa</i>	bondevikke	V	77
<i>Vicia sepium</i>	<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke	V	588
<i>Vicia sylvatica</i>	<i>Vicia sylvatica</i>	skogvikke	V	16
<i>Viola biflora</i>	<i>Viola biflora</i>	fjellfiol	V	141
<i>Viola canina</i>	<i>Viola canina</i>	engfiol	V	172
<i>Viola hirta</i>	<i>Viola hirta</i>	lodnefiol	V	619
<i>Viola montana</i>	<i>Viola elatior</i>	storfiol	V	503
<i>Viola palustris</i>	<i>Viola palustris</i>	myrfiol	V	170
<i>Viola tricolor</i>	<i>Viola tricolor</i>	stemorsblom	V	171
<i>Viscum album</i>	<i>Viscum album</i>	misteltein	V	444
<i>Zostera marina</i>	<i>Zostera marina</i>	ålegras	V	317
<i>Zostera oceanica</i>	<i>Posidonia oceanica</i>	...	V	1079
<i>Ægopodium podagraria</i>	<i>Aegopodium podagraria</i>	skvallerkål	V	304
Z - Svamper				
<i>Spongia infundibuliformis</i>	<i>Axinella infundibuliformis</i>	...	Z	238
<i>Spongia frutescens</i>	Z	242
<i>Spongia officinalis</i>	<i>Spongia officinalis</i>	badesvamp	Z	245

4 Artene ordnet etter organismegrupper

Floraens vitenskapelige navn	Gjeldende vitenskapelige navn	Norske navn	Org.gr.	Artsnr.
NN - Ukjente organismer				
Byssus antiquitatis	NN	1089
Byssus saxatilis	NN	909
Byssus lactea	NN	914
Clatrus nudus	NN	802
Tremella hemisphaerica	NN	952
Tremella sphaerica	NN	953

8 *FLORA NORVEGICA* sett med nye øyne

Etter å ha blitt utnevnt til biskop i Nidaros stift skapte Johan Ernst Gunnerus seg et botanisk prosjekt: å lage en oversikt over planter som vokser i Norge. Da det første av to bind av *Flora Norvegica* ble trykt i 1766, hadde Gunnerus i perioder observert, samlet og presset planter, samlet det som etter sigende skulle være folkelige plantenavn, informasjon om bruk av planter m.m. Plantesamlingen hans (herbariet, se kap 4 Gunnerus-herbariet) består av tørkede planter montert på papir. Herbariet ble laget parallelt med skriving av manuset for *Flora Norvegica*. Forut for den botaniske aktiviteten hadde biskopen gjort seg bemerket innen zoologi gjennom artikler som ble publisert i Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter. Både i samtid og ettertid har han hatt ry som dyktig naturforsker. Nordhagen (1960: 80) slår fast at «Gunnerus var en stor botaniker; men han var i sin forskning på dette feltet hemmet av visitasreiser.» Han mener også at Wille (1920: 427) står for en «undervurdering av biskopens naturvitenskapelige innsats.» Willes vurdering av Gunnerus som naturvitenskapsmann synes ikke urimelig: «Ikke desto mindre kan dog næppe G. fra et strengt videnskabeligt Synspunkt paa Naturforskningens Omraade betragtes som andet end en begavet og ivrig Dilettant; men han forefandt en næsten jomfruelig Jordbund, hvor det var forholdsvis let at opnaa delvis ret bemærkelsesværdige Resultater.»

Hvordan skape seg en botaniker

Som botaniker sto biskopen i 1758, da han kom til Nidaros, på bar bakke, uten botaniske kunnskaper og hjelpemidler. Men med ambisjoner, som er belyst og begrunnet ved bl.a. Nordhagen (1960), Ramberghaug (2006) og Jakobsen (2015). Gunnerus' «Øiemål» (datidens term for målsetting) lå i tiden: Kunnskap er nødvendig og verdifull for rikenes vekst og fremgang, for utvikling av handel, industri, landbruk, medisin, håndverk m.m. Kunnskap om planteriket berører flere deler av samfunnslivet. Å dokumentere landets natur og økonomiske ressurser

var en oppgave som «lå i tiden» i dobbeltmonarkiet, som ellers i Europa. For Gunnerus var det også en måte å hylle Guds skaperverk og å bli kjent med Guds vesen. Gradvis bygde han opp et apparat som satte ham i stand til å lage et herbarium, skaffe seg en boksamling og et kontaktnett. De viktigste hjelpemidlene i kunnskapsoppbyggingen var både av praktisk art og personlige kontakter.

Kontakter med andre botanikkyndige

I Nidaros var det, så vidt vi kjenner til, hovedsakelig legen Robert Stephan Henrici. Han var trolig den i Gunnerus' krets som kjente flest planter. Snart kom Gunnerus i kontakt med den som revolusjonerte biologisk systematikk og taksonomi, og ikke minst nomenklatur, Carl von Linné i Uppsala. Brevvekslingen mellom Gunnerus og Linné er belyst av Amundsen (1976). Linné uttrykte flere ganger stor beundring for Gunnerus. De to var ikke alltid enige, og Gunnerus viser både i brev og i floratekstene at hans mening om enkelte arter avviker fra «mesterens», og noen ganger også fra andre autoriteter. Gunnerus hadde også kontakt med presten Hans Strøm i Volda på Sunnmøre og refererer mange ganger til bind 1 av Strøms Sunnmøre-beskrivelse (1762).

Kontaktnett blant geistlige og andre

Gunnerus oppfordret geistlige i det store bispedømmet å observere og samle planter som bidrag til økt kunnskap om floraen i Norge. I floraen refererer han mange steder til hvem som har sendt ham planter eller gitt opplysninger om dem. Finnerens navn er angitt på en del herbarieark, men der er også ark hvor en kan mistenke at finneren er en annen enn biskopen, uten at finnerens navn er angitt. Andre bidragsytere var biskopens egne assistenter (sekretærer eller famuli, også betegnet amanuenser). Noen av dem ble sendt til Linné og Uppsala for skoling, men bare én av dem, Henrich Tønning, disputerte (i 1768). Han, Robert Stephan Henrichi og Jens von der Lippe Parelius (som også var illustratør) angis som hjemmelmenn for ikke så få planteopplysninger. Spredte embetsmenns bidro med enkeltfunn eller opplysninger. Dahls publikasjoner (se kap. 5 for referanser) gir en hel del opplysninger om hvem som står bak enkeltfunn.

Anskaffelse av relevant litteratur

I Nidaros fantes knapt litteratur som kunne bidra til å bygge opp botanisk kunnskap. Gunnerus anskaffet gradvis, med store utgifter og møye, en boksamling til støtte for utarbeidelsen av en flora for norske forhold. Boksamlingens omfang og innhold gjenspeiles i *Catalogus supellectilis labrariae* (1774) som er auksjonskatalogen i forbindelse med Gunnerus' dødsbo. Linnés mange verker (se kap. 2 Gunnerus' botaniske kilder) ble en form for ryggrad i boksamlingen,

likeledes *Flora Danica*, som ble startet av G.C. Oeder i 1761. En stor del av samlingen er klassiske, mellomeuropeiske arbeider som beskriver arter ved hjelp av tradisjonelle frasenavn, verker som ser ut til å ha vært «standardverker» for tidens botanikkinteresserte. Annen viktig støttelitteratur, særlig når det gjelder økonomiske aspekter ved bruk av planter, var skrifter og avhandlinger fra nordiske og mellom-europeiske vitenskapelige selskaper. Norsk støttelitteratur var svært sparsom. Foruten Strøms beskrivelse av Sunnmøre (1762–66) refererer Gunnerus særlig til to andre norske verker: Ramus (1735, men skrevet tidligere) og Pontoppidan (1752–53). Litteraturen ble dels brukt til å finne ut hvilke planter han kunne ha foran seg. Gunnerus har vel sittet der med plantene og bladd i litteraturen, der de fleste verkene presenterte plantene i korte beskrivelser på latin. I mange tilfeller har han også støttet seg til verker med illustrasjoner. Det viktigste verket med illustrasjoner er utvilsomt *Flora Danica*, med stort sett gode og naturtro illustrasjoner som ble tegnet etter ferskt eller nokså nylig presset plantemateriale og håndkolorert. I de aller eldste verkene han bruker er plantebildene (tresnitt eller kobberstikk) ofte både grove og misvisende. De gamle verkene beskriver og viser mange planter som ikke forekommer i Norge, og kunne føre til feilslutninger når det gjaldt plantebestemmelser. Det store apparatet med referanser som i floraen følger de binære navnene og de korte (og ofte helt utilstrekkelige) beskrivelsene skal overbevise leseren, og vel også Gunnerus selv, om at han har bestemt plantene riktig. Ved å vise til datidens botaniske autoriteter skulle hans eget bidrag til faget få større tyngde og troverdighet. Under enkelte arter, og sett under ett, virker henvisningene til lærde skrifter overveldende for lesere som ikke er på høyden med biskopen i det botaniske – og det var kanskje også noe av hensikten med dem. Referansene var et middel til å legitimere hans egne plantebestemmelser, men også til å imponere. Gunnerus visste å markedsføre seg selv – en adferd som var nødvendig for den som ville opp og frem i dobbeltmonarkiet på 1700-tallet (belyst bl.a. av Jakobsen 2015).

Feltstudier

Herbariet (se kap. 4 Gunnerus-herbariet) og floraen viser at Gunnerus var mye ute i felt. Han må ofte ha vært rundt i nærmiljøet. Planter samlet i og nær Trondheim er omtalt av Dahl (1893a: 100–127). Ikke minst var Gunnerus på langvarige og ofte meget utfordrende reiser i embetets medfør. Visitasreisene førte ham fra Romsdal til Øst-Finnmark (se nedenfor), og det er tydelig også ut fra visitasberetninger (gransket av Dahl, se også Ramberghaug 2006) at han tok seg frihet og fritid til å gå i terrenget (med assistenter og lokalt følge) og samle planter nær kirker og prestegårder han besøkte. I forordet i floraens del 1 hevder han at visitasreisene har vært en av forutsetningene for å kunne lage et floraverk for Norge. Nordhagens (1960) påstand om at visitasreisene var hindre for bispens botaniske virksomhet blir motsagt av biskopen selv. Flere som har studert Gunnerus har vurdert tidsbruken og forholdet mellom hans embetsutøvelse

og naturstudier. Ramberghaug (2006) trekker den slutning at Gunnerus visste å finne tid til begge deler takket være en enorm arbeidsinnsats og svært lange arbeidsdager. Selv fra reisen til København sommeren 1771 (for å utrede universitetsstrukturen i kongeriket) og fra returen til Trondheim etter Struensees henrettelse i 1772, er enkelte innsamlinger bevart (Dahl 1893a: 46). Feltstudiene ga Gunnerus erfaringer fra natur og flora i ulike deler av det langstrakte bispedømmet, noe han ikke kunne ha oppnådd i mange andre embeter.

I forordet forteller han at «I dette arbeidet har jeg ofte steget opp på fjellene, helt opp til de høyeste kammene, også til dem som er dekket av evig snø. Jeg har iblant tilbrakt hele dager i disse [fjellene]» (oversettelse hos Jacobsen 2015). At Gunnerus har vært i fjellområder bekreftes av belegg av fjellplanter i herbariet som særlig ser ut til å skrive seg fra Oppdal og Gauldalen. De fleste fjellplantene som omtales kan en finne f.eks. langs de gamle ferdselsveiene over Dovrefjell, men også i de nordligste delene av bispedømmet, der fjellplanter ofte går ned i lavlandet. Herbariet inneholder mange belegg av fjellplanter samlet i lavlandsområder i Nord-Norge. Det er neppe grunnlag for å si at han var på brevandring, som Jakobsen (2015: 204) mener. Gunnerus besøkte nok mest forholdsvis lave fjellstrøk, der det alltid kan ligge store, varige fonner langt utover sommeren. Gunnerus skilte trolig ikke mellom flerårige snøfonner og breer. De få artene i herbariet og/eller floraen som antyder innsamling i mellomalpine eller kanskje høyalpine områder, er basert på andres funn, som høyfjellsklokke *Campanula uniflora* (nr. 1080), der han bare støtter seg til Oeder. For issoleie *Ranunculus glacialis* har han referanser og et ørlite belegg (nr. 160.1) som angivelig skal være samlet av Berg-Raad J.F. Schindel på Røros. Fordi visitasreisene i stor grad ble gjennomført med biskopens båt (båttypen er avbildet hos Nordhagen 1960: 87) fikk han anledning til atskillige observasjoner og innsamlinger av alger og strandplanter. Erfaringene fra kulturmark og skog skriver seg trolig mest fra Trøndelag.

Gunnerus' visitasreiser (med O. Dahls publikasjoner som utgangspunkt): 1759 Nordland–Troms–Finnmark. Planter fra denne reisen finnes i herbariets folio. Dahl (1893a: 12) påpeker: «Det er vistnok denne reise, der fornemmelig har givet stødet til, at han bestemte sig for at undersøge landets naturhistorie. Den storartede natur i disse egne havde den samme virkning paa ham som forud paa Anders Arrebo og Peder Dass.»

I 1760 planla Gunnerus visitasreiser til Dalernes prosti (vinterstid) og Nordmøre og Romsdals prostier, men disse ble det ikke noe av (Dahl 1983a: 16).

1761 Ytre Fosen–Nordmøre–Romsdal. Bare én innsamling er kjent fra denne reisen. I desember 1761–januar 1762 i Innherreds prostier (Dahl 1983a: 17–18), naturlig nok uten planteinnsamling.

1762 Nordland–Troms, juli–august. Etter reisen skal Gunnerus ha skrevet til Oeder og fortalt om planen om å lage en *Flora Norvegica* (Dahl 1893a: 24).

1764 Dalernes prosti: de store dalene i Sør-Trøndelag, 13.06–15.08. Det er først under denne reisen, eller i dette året, at det blir fart i innsamlingene (Dahl 1983a: 19–21, 130–152). Omfatter bl.a. Holtålen, Røros, Oppdal, Orkdal.

1767 Nordland–Troms–Finnmark, juli–september (Dahl 1893a: 39–40, 1893b: 9–32).

1768 Nordmøre–Romsdal, juni–august (Dahl 1894: 22–31).

1769 Innherreds prostier, omfattet bl.a. Selbu, Verdal, Steinkjer og Snåsa (Dahl 1893a: 40, 42 1894: 42–56).

1770 Nordland–Troms, juni–august. Finnmark inngikk i planen, men reisefølget kom ikke lenger nord enn midtre Troms (Dahl 1893b: 32–50).

1771 Dalernes prosti, avbrutt etter få dager da Gunnerus ble kallet til København for utredning av strukturen i Københavns universitet.

1772 Dalernes prosti, fullførte visitasen som ble avbrutt året før, august–september (Dahl 1894: 57–67).

1773 Nordmøre–Romsdal, juli–25.9, avbrutt da Gunnerus døde i Kristiansund.

Gunnerus må ha tilbrakt mye tid utendørs rundt residensen på gården Berg i Strinda (nå Trondheim) og ved besøk i Trondheims omegn på gårder som tilhørte bekjentskapskretsen. De mange temmelig nærgående observasjonene av husdyrs preferanser for beiteplanter – til og med deler av planter – har tatt tid. I kulturlandskapet rundt Trondheim fant han også mange ugressplanter, hvorav noen var karakteristiske for ugressfloraen i et jordbruk der frørensing, plantevernmidler og kunstgjødsel var ukjent. Vi får et lite gløtt inn i floraen i et nå forsvunnet kulturlandskap med plantearter som enten har forsvunnet eller blitt svært sjeldne i Norge.

Som resultater av feltarbeid kan en vel også regne hans innsamlinger av samiske og norske, folkelige plantenavn (kommenteres ikke nedenfor), planter for mat, medisin og annen bruk (etnobotaniske merknader). Han har hatt øynene med seg, og må ha hatt mange samtaler med informanter om dette og hint.

Herbariet

Gunnerus' samling av pressede planter (belegg) er omtalt i kap. 4 Gunnerus-herbariet. Det er først ved å sammenligne herbariet og floraverket, de to hovedresultatene av hans botaniske virksomhet, at en har godt grunnlag for å vurdere Gunnerus som botaniker og kvaliteten av *Flora Norvegica*. Herbariet har mange svakheter, bl.a. savnes belegg av mange vanlige og vidt utbredte arter som «burde ha vært med» (se avsnitt Artstifanget). På den annen side finnes det opplysninger og/eller belegg som «ikke burde ha vært der», for de angår ikke Norges flora. Herbariet så vel som *Flora Norvegica* er svært ufullkomne når det gjelder å gjenspeile Norges flora. En skal ikke se bort fra at deler av herbariet er forsvunnet i årenes løp på grunn av slette oppbevaringsforhold (fuktighet,

mugg, insektangrep), flyttinger og skjødesløs behandling av materialet, dels fra Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs side, kanskje også under de ulike granskernes behandling av det, neglisjering fra konservatorer eller intet konservatoroppsyn i det hele tatt. Deler av herbariet ble lånt ut eller tatt med av besøkende (jf. Blytt 1847), og vi vet ikke om alt ble returnert. En meget kritisk uttalelse fra en tysk gjest, J.C. Fabricius, i 1779 om herbariets uorden og tilstand er gjengitt av Dahl (1893a: 66). Det som finnes i dag er imidlertid det mest konkrete vitnemål om hvor Gunnerus' sto som botaniker: Det er bare beleggene som kan fortelle oss hvorvidt Gunnerus faktisk oppfattet artene rett, om bestemmelsene hans var riktige eller gale, om det han skriver om dem holder mål. Herbariet kan i større grad enn floraen vise hvor dyktig Gunnerus var som botaniker.

En del av beleggene er overraskende gode (i mening representative for arten) og godt bevart. Andre er elendige rester, noen er ubestemmelige. Mye er feilbestemt; han har ofte forvekslet nærbeslektede arter, ikke bare én gang, men to eller flere. Enkelte arter eller grupper av arter lærte han tilsynelatende aldri, trass i gjentatte innsamlinger og granskinger av materialet. En del er helbom, så feilaktige at en kan spekulere på om bestemmelsene er rene feilbestemmelser eller skyldes feiletikettering og forvekslinger av ark og navn. Mesteparten er norsk, men innimellom finnes planter som må skrive seg fra Sverige eller Danmark. Det fremgår aldri av beleggene. De beleggene vi mistenker ikke er fra Norge, mangler nesten uten unntak finners navn, funndato og funnsted (lokalitet). Et stort antall belegg fra Norge er heller ikke stedfestet eller datert. Det er derfor ikke berettiget å si at «Det som blir stående etter botanikaren Gunnerus, er den nøyaktige katalogiseringa ut frå funnstad og dato og hans eigen signatur på arbeidet» (Jakobsen 2015: 205). (Hva hans egen signaturen er, kan en spekulere på.) Men det kan være at Gunnerus' materiale, tross alt, er bedre dokumentert enn det som var vanlig i andres «Herbarium vivum» på den tiden.

Utstyr og assistanse

Anskaffelsen av Cuffs «mikroskop» (se kap. 1, Systematikk) er en historie for seg og viser at Gunnerus satset på utstyr som skulle sette ham i stand til å granske planter nøye. Flere steder i tekstene viser han til detaljer sett i mikroskopet. Videre hadde han ressurser i form av papir som han kunne montere tørkede og pressete planter på. Den eldste delen av herbariet er en tykk bok i folioformat. Ikke mange kunne vel midt på 1700-tallet bruke dyrebart papir og hele bøker til slike formål. Han må også ha hatt tid, rom og innredning til å bearbeide, sortere, ordne og oppbevare innsamlingene. Han hadde stadig et støtteapparat rundt seg; folk som fungerte som sekretærer og tok hånd om bl.a. de ulike delene av hans naturaliekabinett av planter, dyr og mineralstoffer. Auksjonslisten fra 1774 gir gløtt inn i hans «Natural-Samling» (finnes hos Gunnerusbiblioteket, bundet inn i

et eksemplar av *Catalogus*, se kap. 5 Skrevet om Gunnerus, se også Dahl 1893a: 66). I sitt følge under visitasreisene hadde han også naturfaglig hjelpemannskap, f.eks. fulgte både Jens von der Lippe Parelius og Jens Finne Borchgrevink med Gunnerus på den tredje visitasreisen til Nordland–Troms i 1770. Ved botanisering under visitasreisene hadde han også følge av lokalkjente.

Strevet med *Flora Norvegica*: hvordan ble resultatet?

Hva er en flora? Ordet er tvetydlig og står for enten selve planteartene som vokser innen et gitt område, eller en «bok» som lister opp og beskriver plantene innen et område (i dag like gjerne publisert på andre måter). Norge var Gunnerus' område, ifølge floraens tittel. I kongeriket, i Norden og i Mellom-Europa fikk han ros og godt omdømme for del 1 av floraen, som var den eneste han opplevde å se trykt. Hvordan fremstår floraen for botanikere i dag? I forhold til Gunnerus er vi bedrevitere i botanikk (artskunnskap, planters bygning og formering, planteøkologi og -geografi), mer drevne i å skrive og redigere botanisk sakprosa – og med flere skrevne og uskrevne regler for hvordan ting kan/bør/skal gjøres. Vi har også andre redskaper og teknikker tilgjengelige (bl.a. mikroskoper, kjemiske og genetiske metoder, regneark og tekstbehandling) samt faglitteratur. Det følgende er et forsøk på å vurdere *Flora Norvegica* både i forhold til samtidige forfattere og fra eget ståsted. Her vurderes bare *Flora Norvegicas* kvaliteter som floraverk. Angivelsene av (mer eller mindre) norske navn, plantenes bruk og nytte lar vi ligge.

Enhver vurdering av *Flora Norvegica* støter på et stort og uløselig problem. For del 2 vet vi ikke hva som er resultat av biskopens eget arbeid (med assistenters hjelp) og hva som måtte være føyd til senere under ferdigstillingen for trykking etter hans død. Nevøen (se N.D. Gunnerus' forord i del 2) hedret sin farbror ved å redigere hans etterlatte materiale for del 2 og publiserte det i hans navn. Mange av merkverdighetene som særlig finnes i del 2 kan skyldes nevøens for ukritiske redigering av stoffet. På den annen side er det ett forhold som taler for at Gunnerus mente at (i det minste noe av) materialet var klart for trykking; det at tittelbladet, datert 1772, og noe av innholdet allerede var påkostet trykking da Gunnerus uventet døde.

Floraens mangel på orden

For dagens botanikere er det ganske uhørt og faglig uakseptabelt å presentere drøyt tusentalls karplanter, moser, sopp, lav og alger i en helt vilkårlig rekkefølge, nummerert fortløpende. Gunnerus begrunner kaoset med tidsnød. Han bøttest på det ved å sørge for at det ble utarbeidet registre for vitenskapelige navn, ett slikt register for hvert av bindene, og et register over «Nomina vernacula et exotica»

felles for begge bindene. Det siste registeret omfatter «folkelige» navn i alle språkene han refererer til i tekstene.

Referanser

Noen tips til støttelitteratur fant Gunnerus hos Pontoppidan (1752) og første bind av Strøms Sunnmøre-beskrivelse (1762). Referanseapparatet (der han henviser til andres verker) utgjør en vesentlig del av trykksidene i floraen. En nøye gjennomgang av planteartene som er ført opp i floraen mot innholdet i de mange refererte verkene ville sannsynligvis avsløre at en del av henvisningene er feilaktige og/eller uberettigete. Et eksempel: Under nr. 944 *Potamogeton lucens* (blanktjernaks) henvises det til Strøm søndm. I, 119 (feil for s. 116), som eneste norske kilde, for en art som neppe den gang og heller ikke i dag er kjent fra Sunnmøre. På s. 116 angir Strøm to arter *Potamogeton*; den ene er med sikkerhet tjernaks *P. natans*, den andre er iallfall ikke *P. lucens*. Gunnerus tolket Strøm på sin måte og la sågar til to norske navn på det han mente var blanktjernaks. Referansen til Strøm burde ikke ha vært med.

En annen forvirrende angivelse: Nummer 1077 er *Andromeda tetragona* som er Linnés navn for kantlyng *Cassiope tetragona* (nr. 356 i *Flora Svecica*). Beskrivelsen kan passere for kantlyng. I tillegg til fire verk av Linné refereres det til en avhandling av Rottböll som angir kantlyng fra Grønland. Dette er vel og bra. Så kommer en artsbeskrivelse som er tatt rett fra Ramus (1735: 263): «*Erica multiflora*» etc. oversatt til norsk: «*Erica multiflora* er blant de øvrige Ericaene med sine ganske små blader den høyeste. Gjennom hele året beholder [den] noen blader her og der på stenglenes sider.» *Erica multiflora* er en storvokst, eviggrønn busk i vestre og midtre middelhavsområder. Dahl (1892a) tolker Ramus' *Erica multiflora* som *Erica vulgaris*, dvs. røsslyng *Calluna vulgaris* (nr. 15 i floraen). Også her føres det opp to norske navn, på en art Gunnerus slett ikke kjente. Vi velger å tro at hele teksten om *Erica multiflora* er kommet med ved et feilgrep under redigeringen.

Nok et eksempel på tolkningsfeil: Strøm (1762: 122) angir en «Selje-Vidje» som er en grå vier med blad som er hårete på begge sider, og som er «almindelig». Denne er i *Flora Norvegica* tolket som gråselje *Salix cinerea* (nr. 946) en art som vi vet ikke forekommer på Sunnmøre og neppe gjorde det på Strøms tid heller. Det dreier seg høyst sannsynlig om ørevier *Salix aurita*, som er alminnelig på Vestlandet. Ivar Åsen siterer også Strøm og angir gråselje i sitt herbarium, mens Lid (1940) konstaterer at gråselje ikke finnes i Åsens herbarium, derimot ørevier. Én forfatters feil gjentas av en annen, kanskje også av en tredje. Vi tror det finnes flere slike feiltolkninger og feilreferanser i *Flora Norvegica*. Er disse utslag av ønsketenkning, slurv eller bløff fra Gunnerus' side? Eller skal vi skylde på nevøen?

Det er neppe nevøens feil når Gunnerus i del 1 omtaler gran som *Pinus abies* (nr. 39), og der det tydelig er forvirring mot mellomeuropeisk edelgran *Abies* når det gjelder referanser og navn, samtidig som teksten refererer mye lokal kunnskap om treslaget og dets egenskaper. Autoritetstroen ga seg en del underlige utslag.

Referansene er i de aller fleste tilfellene forkortelser (se kap. 2 Gunnerus' botaniske kilder). For dagens lesere byr de på problemer. Det mest åpenbare er at vi ikke er fortrolige med de mange klassiske verkene det henvises til. Verre er det at de enkelte verkene siteres forskjellig, dvs. på flere måter, med to eller flere ulike forkortelser. Her savnes en standardisering fra forfatterens side. Et tredje problem er at bl.a. skrifter fra lærde selskaper og serier ofte ikke siteres med originaltittel, men med latiniserte titler. Dette er klart myntet på et lærd publikum med kunnskap om fag og vitenskapelige kretser. Vi ser at Gunnerus har forbilder hos samtidige forfattere i oppbygningen av avsnittene for enkeltartene, men han er den eneste norske forfatteren som lesser på med referanser.

Nomenklatur

Gunnerus ser ut til å være den første norske botaniske forfatter som konsekvent bruker Linnés navneverk. Ramus (1735, men manuset er eldre) lager sin artsliste lenge før Linnés arbeider, med tunge og tvetydlige frasenavn (jf. Dahls 1892a tolkning av dem), mens Pontoppidan (1752: 183–199) nytter enten bare slektsnavn (som kan stamme fra flere kilder) eller slektsnavn etterfulgt av artsnavn som ikke er linnéiske, eller et par beskrivende termer. Vi kjenner igjen en del av artene, også fordi Pontoppidan føyer til norske navn. Etter plantelisten kommenterer han planter som av ulike grunner finner interessante. Han presenterer også plansjer med plantetegninger av god kvalitet. Strøm (1762: 62–139) nytter en blanding av lengre frasenavn og Linnés binære nomenklatur, eller helst bare artsepitetene. Også han føyer til norske navn der slike er kjent. Kommentarer til artene (kjennetegn, nytte, utbredelse, økologi) utgjør hos Strøm en del av teksten til hver enkelt art. På nomenklaturfronten er Gunnerus en foregangsmann.

Artsbeskrivelser

For de fleste artene gis korte karakteristikker (kjennetegn) ved å ramses opp visse bygningstrekk, ofte uten å være i nærheten av å gi plantene en beskrivelse som kan hjelpe til i en bestemmelse. Disse korte karakteristikkene er ofte gjengivelser av eller tatt fra noen forfatter(e)s frasenavn. Hvis Gunnerus føyer til noe for egen hånd, er stilen mye godt den samme, knappe. Det er påfallende at blomsterfarge sjelden nevnes, og en kan spekulere på om leserne egentlig ble bedre florister av selve plantebeskrivelsene. I motsatt retning har vi omtalen av strutseving *Matteuccia struthiopteris* (nr. 1), som er blitt ordrik og innfløkt, fordi biskopen

ikke har et begrepsapparat (terminologi) for å gjøre teksten klarere og lettere, samtidig som han heller ikke helt skjønner bregners morfologi. Dessuten er det annet å skrive om denne arten, som bruksverdien av jordstengelen. Det gjøres mye utav en relativt ukomplisert art som brearve *Cerastium cerastoides* (nr. 951), der teksten tar sikte på å forbedre Linnés fremstilling av arten. Den beste beskrivelsen er kanskje den for nr. 1100 skredarve *Arenaria norvegica*, der han sågar beskriver en ny art for vitenskapen.

Begynnelsen av del 1 er frodig, som et overflødigshorn, og er nok et utslag av glede over nyervervet kunnskap og entusiasme over å kunne meddele kunnskapen til andre (vel å merke likeverdige og latinkunnige). Begynnelsen av floraen står i sterk kontrast til mye av del 2, der tekstene er kortere, mindre informative og ofte ikke gjenspeiler egne erfaringer. Tvert om er mye av stoffet her sitater fra andres litteratur, og som av og til er feiltolket eller misforstått. Enkelte arter har ingen beskrivelse i det hele tatt. Mye av del 2 bærer preg av å være enten hastverksarbeid eller noe som er utkast og langt fra fullført. Det er merkverdig at trykking av de første bolkene av del 2 var satt i gang en god stund før Gunnerus døde, enda merkeligere at etterkommerne fikk bindet fullført, så mangelfullt som det må ha vært, dvs. enda mer ufullført enn slik det fremsto etter trykking. Etterkommerne kjente ikke materien godt nok, men det hadde gått prestisje i prosjektet. En kan spørre seg om Gunnerus ville ha sluppet fra seg del 2 for trykking slik manuset må ha vært i 1773. Hvis det var tilfellet, kunne det tyde på at den kritiske sansen var gått tapt i stresset med å få et håndgripelig produkt.

Voksesteder

Gunnerus var en skarp iakttagere, men beskrivelsene av voksesteder er knappe: beite, eng, fuktige steder, torv/myr (lite brukt), i vann eller dammer, skog (noen sjelden gang gran- eller furuskog), i fjellene, i fjellenes sider (termer for dalsider, ller, åser ser ut til å mangle). De mest konkrete/spesifikke voksestedene er i ore- og seljekjerr (nr. 23), tørre bakker, berg og havstrand. Her er lite av den artskunnskap som presten Wilse i Spydeberg (1779) viser for f.eks. ugressplanter, som knyttes til spesifikke voksesteder i kulturlandskapet, dannende plantesamfunn. Wilses omtale av selje, vier og pil (slekten *Salix*) er også bemerkelsesverdig. Wilse var nok en langt dyktigere planteøkolog enn Gunnerus.

Plantegeografi

Kunnskapen om planters utbredelse var svak på 1700-tallet. Strøm (1762), som ikke pretenderer å gå ut over sin region, har likevel et lite sideblikk mot svenske og mellom-europeiske forhold, og antyder at kystområdene har visse særtrekk. Gunnerus er klar over at noen planter bare eller fortrinnsvis vokser i «det sørligste Norge», at andre har tilhold i fjellet eller fjellnære områder, og noen finnes i

vestlige strøk. Det må også ha slått han at han i Nord-Norge, særlig i Finnmark, fant arter han ikke kjente til fra Sør- eller Midt-Norge. Han nevner nokså ofte at han har funnet arter nordpå, men det er ikke sjelden arter som også vokser lenger sør og som han like gjerne kunne ha omtalt fra sitt eget nærmiljø eller fra reiser i Midt-Norge. Av og til er Gunnerus helt på villspor, som når han hevder at vedbeinurt *Ononis spinosa* (for øvrig en feilbestemmelse av bukkebeinurt *Ononis arvensis*, nr. 90 i herbariet) finnes mest «nordenfjells». Noen begynnende plantegeograf var Gunnerus neppe.

Artstilfanget

Gunnerus er ikke den første som pretenderer å lage en oversikt over Norges flora. To viktige forgjengere i botanikken, Ramus (1735) har 400 anførsler av «Trær og Urter som voxer af sig selv i Norrige». En rekke av anførslene omfatter to eller flere nærbeslektede arter, så antallet arter er i realiteten høyere. Her finnes feil, som Gunnerus gjentar ved å referere til Ramus. Pontoppidan (1752) har færre anførsler (men de er litt vanskeligere å telle opp). Han støttet seg bl.a. til et Herbarium vivium laget av G.H. Lange som hadde oppholdt seg i «det Nordlandske Amt», uten at det gjenspeiler seg i særlig grad i Pontoppidans artsliste. Både Ramus og Pontoppidan tar med enkelte nytte- og pryddplanter i listen. Begge var klar over at listene var ufullstendige. Pontoppidan sier dessuten (s. 184) at han har utelatt planter «som er almindeligt eller desforuden bekiendt». I forhold til forgjengerne tar *Flora Norvegica*s oversikt over floraen i Norge ett skritt videre. Men heller ikke *Flora Norvegica* er i nærheten av å omfatte hele Norges flora, spesielt ikke når verket gaper over alle viktige plantegrupper (se register 4). Selv om han går forgjengerne en høy gang, er den biodiversiteten han presenterer en bitteliten del av planteriket (i nå avleggs forstand) i Norge. For moser (73 av 1118 anførsler i floraen, 74 belegg i herbariet), lav (78 anførsler, 104 belegg) og sopp (78 anførsler, 6 belegg) virker utvalget dels tilfeldig og/eller består vesentlig av arter som er så vanlige og lett gjenkjennelige at nybegynnere får dem med seg. Mange av artene han fører opp er dessuten udokumentert, dvs. at belegg mangler i herbariet, så vi vet ikke om han identifiserte dem rett. For noen tilsier dog beskrivelsen at han ga dem rett navn.

Innen gruppene moser, lav og sopp bidro ikke floraen med vesentlig ny kunnskap. Ett unntak er omtalen av *Lichen normöricus* (nr. 973, nordmørslav *Cornicularia normoerica*) som også er belagt i herbariet. Det er Gunnerus' fortjeneste at arten (og slekten) ble beskrevet som ny for vitenskapen, men det var en av hans kapellaner, E.H. Kempe, som sendte laven til ham – et eksempel på at det geistlige nettverket ga resultater. Brunsko *Buxbaumia aphylla* (nr. 571) er en bemerkelsesverdig mose som ble funnet av assistenten J.F. Borchgrewink – og tatt vare på i Gunnerus' herbarium, trolig etter at den ble identifisert fra en plansje i *Flora Danica*. Disse og andre planter som ble sendt biskopen, ble viktige deler av

artstilsfanget. Dahl (1893b: 51–61) gir en oversikt over iallfall noen av bidragene fra Gunnerus' nettverk.

For moser har vi et grunnlag for sammenligning med en samtidig kollega: Hans Strøm. Hans moseherbarium finnes i TRH, og ble gransket av Hagen (1914). Hagen (1897) behandler Gunnerus og Strøm i egne kapitler – et godt utgangspunkt for vurdering av de to opp mot hverandre. Hagens bedømmelse av Gunnerus som bryolog er følgende: Fem arter, som tidligere var beskrevet av Oeder under frasenavn i *Flora Danica* førte Gunnerus over til Linnés navn på artene. Her foretok Gunnerus en aldri så liten modernisering. Mange angivelser av moser i *Flora Norvegica* kan ikke verifiseres fordi belegg mangler. Men på grunnlag av det som kan kontrolleres, mener Hagen (1897: 27) at «gjennemgåelsen af disse taler ikke ubetinget til fordel for Gunnerus som bryolog.» Hagen har forståelse for feilbestemmelser og feil som Gunnerus gjentar fra andre kilder, Gunnerus' faglige utgangspunkt som amatør tatt i betraktning. Men for andre feilbestemmelser «er man kommet ud over de tilladelige fejlgrændser.»

Strøm var også teolog og autodidakt. Hagen (1897) kaller ham «uden sammenligning den mest fremragende norske naturforskeren i forrige århundre, men også den, hvis bryologiske arbejder nu er minst kjendte». Senere fikk Hagen anledning til å studere Strøms moseherbarium, som stammer fra Strøms tid som prest i Eiker i Buskerud (1779–97), mest fra 1784 og senere. Strøm leverte i løpet av en kort periode (1788–91) «de viktigste bidrag til kundskaben om Norges mosflora, som overhodet fremkom i det 18de århundrede.» Han beskrev fem arter som nye for vitenskapen og anga 70 arter for første gang fra Norge. Det er hevet over tvil hvem som var bryologen av de to: Hans Strøm gikk Gunnerus en høy gang.

Lynge (1921) utførte en sammenligning mellom anførselene av lav i *Flora Norvegica* og lavbeleggene i herbariet. Han bemerker også at mange av anførselene ikke er representert i herbariet og at Gunnerus' bestemmelse derfor ikke kan bekreftes. Innledningsvis sier Lynge at herbariet «contains interesting things», men han unnlater å påpeke hva han fant interessant. Enkelte belegg inneholder flere arter, og ikke nødvendigvis den arten som Gunnerus har angitt for belegget. Lynge lar være å konkludere om Gunnerus' evner som lichenolog, men man aner at lavsamlingen nærmest har historisk interesse, ikke mer. Senere granskninger av lavene ser ikke ut til å ha frembrakt noe vesentlig nytt.

Gunnerus' befatning med alger (93 av anførselene i floraen) var langt mer omfattende og ga vesentlig større faglig utbytte. Floraen og herbariet avslører både iherdig innsats og frustrasjon over emnet. Flere arter beskrives gjentatte ganger, under forskjellige navn, og forfatteren diskuterer med seg selv og andre,

av og til med en formodning om hva som er løsningen, uten alltid å ha kommet til en konklusjon. Ettersom en del alger er belagt i herbariet, er Gunnerus blitt stående som beskriver og navngiver (autor) for et antall alger. Noen er senere gitt andre navn av andre forskere (f.eks. overført til andre algeslekter), men Gunnerus ble den som presenterte dem som nye for vitenskapen. TRH-herbariet besitter typemateriale for stortare *Laminaria hyperborea* (nr. 61), sukkertare *Saccharina latissima* (nr. 115), rødkluft *Polyides rotundus* (nr. 311), krusflik *Chondrus crispus* (nr. 971), *Ptilota serrata* (nr. 972 og 1045) og søl *Palmaria palmata* (nr. 1001). På området saltvannsalger ble hans innsats av større betydning enn for andre grupper.

I floraen inngår også organismer som er ført til bakterier (4), zoologi (3 svamper), mens noen anførsler i floraen ikke er identifisert til organismegruppe (6) (register 4).

Karplantene utgjør den største organismegruppen (783 anførsler, 70 %). Det reelle antallet arter er lavere, for flere arter er ført opp to ganger, eller flere. Bortsett fra store tang- og tarearter er karplanter som regel lettere å få øye på enn mange arter i andre organismegrupper. De har også vært lettere å lære seg. Beskrivelsene av tre karplantearter er blitt stående til i dag. TRHs typer av karplanter er setergråurt *Omalotheca norvegica* (nr. 841), buestarr *Carex maritima* (nr. 1017) og skredarve *Arenaria norvegica* (nr. 1100).

Artstilfanget av karplanter

Det må ha vært mange skjær i sjøen i arbeidet med en flora for Norge. Disse kommer frem ved nøyere gransking av artstilfanget enn det som er omtalt tidligere, ved en del sjekk mot referansene under enkeltarter og ikke minst ved sammenligning mellom *Flora Norvegica* og herbariet. Mange av feilene er påpekt i våre noter til den oversatte florateksten. Notene er mange, men kunne ha vært langt flere. Andre kommentarer er knyttet til punktene nedenfor.

1 Floratekstene kan se tilforlatelige ut, men herbariet viser at vedkommende art er feilbestemt, av og til svært feil. Feilbestemmelsene er mange flere enn de som fremgår av Krovoll & Nettelbladt (1985). En ny revisjon av herbariet ble påbegynt, men er ikke fullført, og resultatene av den er så langt ikke lagt inn i herbarium TRHs database. Den uferdige revisjonen har bl.a. påvist arter som ikke er kommet med i Krovoll & Nettelblad (1985), eller som vi nå bestemmer til en annen art eller til underart/varietet. En god del ombestemmelser er gjort mellom nærbeslektede arter, f.eks. fjellburkne *Athyrium distentifolium* (som ikke var kjent på Gunnerus' tid) er ombestemt fra nr. 29 skogburkne *A. filix-femina*, byhøymol *Rumex obtusifolius* subsp. *sylvaticus* fra nr. 35 krushøymol *R. crispus*, smalfrøstjerne *Thalictrum simplex* fra nr. 40 gul frøstjerne *T. flavum*,

flaskestarr *Carex rostrata* fra nr. 89 sennegras *C. vesicaria*, et angivelig belegg av en fruktstand av liljekonvall *Convallaria majalis* (nr. 179.2) viser seg å være av lintorskemunn *Linaria vulgaris* – og flere andre. I slike sammenhenger dukker også fremmede arter opp, som *Scutellaria hastifolia* blant nr. 128 skjoldbærer *Scutellaria galericulata* og rødhyll *Sambucus racemosa* utrolig nok fra nr. 217 sløke *Angelica sylvestris*! En del arter er anført to eller flere ganger, med ulike navn, fordi Gunnerus ikke har forstått variasjonen i artene. Eksempler er nr. 383 og 384 som begge er elvesnelle *Equisetum fluviatile*, henholdsvis uten og med sidegrener; tuesildre *Saxifraga cespitosa* (nr. 689 og 1047), som riktignok er formrik i blomsterform og -farge; gulsildre *Saxifraga aizoides* (nr. 24 og 541) av samme grunn. Noen andre som har skapt forvirring er diverse arter i nellikfamilien Caryophyllaceae, myrklegg-arter *Pedicularis* og selje/vier/pil *Salix*. For den siste problem-slekten har Gunnerus forståelse fra bredt botanisk hold like til i dag.

2 Autoritetstro. En god del arter er ført opp utelukkende etter de botaniske referansene (se kap. 2 Gunnerus' botaniske kilder). Sparsom tekst og fravær av belegg i herbariet gir inntrykk av at han har stolt eller håpet på at artene finnes i Norge. Av og til har det slått til, andre er til dags dato ikke funnet i Norge. De ikke-norske artene er tatt ut fra svenske kilder, noen vokser i mellom-europeiske fjell, et par holder sågar til i Middelhavsområdet. I del 2 er arter fra nordlige land inkludert, etter opplysninger fra ferske danske kilder. Eksempler på ikke-norske arter i floraen, etter svenske kilder (noen er registrert i Norge i de seneste årene): naverlønn *Acer campestre* (nr. 637), vassblink *Hottonia palustris* (nr. 1062), svenskegras *Sesleria caerulea* (nr. 610), storvasskjeks *Sium latifolium* (nr. 651), rosmarinvier *Salix repens* var. *rosmarinifolia* (nr. 820) og en rekke basekrevende orkidéer. Noen mellom-europeiske arter: storjonsokkoll *Ajuga alpina* (nr. 1099), *Arenaria ciliata* (nr. 1078), *Hornungia alpina* (nr. 1069), *Pedicularis foliosa* (nr. 1111), *Ranunculus aconitifolius* (nr. 85). En fremmed art (fra sørøstligste Europa) som han mener vokser naturlig hos oss er skjørpil *Salix fragilis* (nr. 251). Mediterrane arter: *Posidonia oceanica* (nr. 1079) og *Vallisneria spiralis* (nr. 1088). Noen nordlige arter: *Epilobium (Chamaerion) latifolium* (nr. 1066), *Coptis trifolia* (nr. 1066, feilnummerert), stjernesøte *Lomatogonium rotatum* (nr. 830), islandsnattfiol *Platanthera hyperborea* (nr. 827, 828) og *Ledum grönlandicum* (nr. 1067). Linné anga merkelig nok *Vallisneria* fra Nord-Sverige; dermed er den også blitt med i *Flora Norvegica*. Noen av artene som ikke angår Norge er ført opp fordi andre gjorde feilen tidligere. Noen feil har en forklaring: *Ranunculus aconitifolius* var navnet man brukte for hvitsoleie *R. platanifolius*; myrlilje *Tofieldia calyculata* (nr. 190) rommet fremdeles vår hjemlige bjørnebrodd *T. pusilla*, for den siste var ennå ikke beskrevet som en egen art, og *Primula farinosa* (nr. 26) omfattet den gang også fjellnøkleblom *P. scandinavica*.

Noen arter som er hentet fra litteraturen er tatt med opp uten at det var berettiget på hans tid, fordi de da ikke var kjent fra Norge. Først senere ble de funnet her. Referert fra Island: mosesildre *Saxifraga hypnoides* (nr. 834), konstatert fra Norge muligens først i 1815, eller kanskje så sent som 1895 (Fægri 1960). Fra Island også dvergssyre *Koenigia islandica* (nr. 1073), først rapportert i 1799–1800 (Gjærevoll 1990) og lapprose *Rhododendron lapponicum* (nr. 1075) med første pålitelige funn i 1787 (Gjærevoll 1990). Om den siste spår *Flora Norvegica* at den finnes «sannsynligvis andre steder i de norske fjell». Fra Færøyene: kystblåstjerne *Tractema verna* (nr. 1068 som *Scilla*), en litt rotete oppdagelse, muligens først mot slutten av 1800-tallet (Fægri 1960). Floraen tar også med storak *Cladium mariscus* (nr. 1082) og kongsbregne *Osmunda regalis* (nr. 992) – neppe som en spådom om fremtidige funn. For den første stoler man på en kilde, for den andre gjøres en grov feilbestemmelse. Begge disse kommer langt ut i del 2. Igjen kan en spørre: hvis feil var det som tilslutt kom på trykk?

3 Nytteplanter. Floraen omfatter knapt 20 hageplanter og andre dyrkede planter. Disse er trolig tatt med fordi de var økonomisk viktige, og «alle» burde kjenne dem. Noen kan være rene pryddplanter, noen kan ha hatt en viss nytteverdi som medisinplante, fargeplante eller lignende, andre var matplanter, som hageselleri *Apium graveolens* (nr. 228) og ert *Pisum arvense (sativum)* (nr. 76), eller introduserte fôrplanter som gull-lusern *Medicago sativa ssp. falcata* (nr. 648), engsvingel *Schedonorus arundinaceus (pratensis)* (nr. 930) og kjempesøtgras *Glyceria maxima* (nr. 200). Dyrking av fremmede arter for fôrproduksjon var i en tidlig fase, og i floraen fikk man vist at man fulgte med i utviklingen i en viktig del av næringslivet.

4 Ugress i kulturmark. Det er liten grunn til å tvile på at Gunnerus kjente mange av dem, men feilbestemmelser forekommer også i den gruppen. *Flora Norvegica* gir et lite innblikk i norsk floras utvikling opp til i dag. Blant annet har ugressfloraen trolig endret seg mer enn vi har forstilt oss. I dag er mange av 1700-tallets leie ugress blitt sjeldne eller har omtrent forsvunnet fra ugressfloraen (Fremstad 2009), som klinte *Agrostemma githago* (nr. 624), kornblomst *Centaurea cyanus* (nr. 303), gullkrage *Chrysanthemum (Glebionis) segetum* (nr. 622), tappgåseblom *Anthemis cotula* (nr. 220) og gullhavre *Avena (Trisetum) flavescens* (nr. 920) og en rekke andre. For gårdbrukeren Gunnerus var det viktig å kjenne ugress og andre arter som berørte avlingene, bl.a. gode fôrplanter. For disse gruppene er *Flora Norvegica* en ikke ubetydelig historisk kilde.

5 Utrolige funn. *Flora Norvegica* omfatter en rekke arter som angis fra steder eller områder der vi ikke har andre opplysninger om at de er observert eller samlet, hverken før eller senere. Men noen av dem er belagt i herbariet. En del slike funn er omtalt av Jørgensen & Fremstad (2012). Noen av artene som er med i floraen beror trolig på feilbestemmelser, noen er kulturspredte arter med

sporadiske, tilfeldige forekomster, noen kan skrive seg fra Sverige. Men en gruppe hjemlige arter er fremdeles verdt å merke seg, selv om de kan ha blitt avfeid tidligere (f.eks. av Blytt 1847 og Fægri 1960). En skal ikke se bort fra at funnsteder som i dag virker urimelige, kan ha huset artene i en tid da både natur- og kulturlandskap var vesentlig annerledes enn i dag. En kan ikke uten videre avfeie at klokkesøte *Gentiana pneumonanthe* (belegg 96.3) på Gunnerus' tid vokste i Gudbrandsdalen (Fremstad & Jørgensen 2011).

Vassaloe *Stratiotes aloides* (nr. 653, ikke belagt i herbariet) skulle vokse i det nordlandske sogn Ofoten, i grøfter under vann. Dette minner mistenkelig om Linnés funn av arten i Kemi under Lappland-reisen (Linné 1737, nr. 222), som floraen også refererer til. Hans kilde for at arten vokser i Ofoten er ukjent. Myrkongle *Calla palustris* (belegg 727.1 uten sted og dato) skulle vokse i sumper i lavlandet i Nordlandene. Kilde for forekomst i nord er ukjent. Pilblad *Sagittaria sagittifolia* (nr. 875, ikke belagt) angis fra Varanger i Øst-Finnmark, der iallfall en *Sagittaria*-hybrid er påvist senere (Elven & al. 2013). Det kan ha vært arten, eller hybridene, som floraen refererer til – angivelsen er altså ikke så utrolig likevel. Svartkurle *Nigritella nigra* (belegg 445.1-2) skulle vokse i Verdal og Snåsa i Nord-Trøndelag, der de ikke er kjent i dag, men ikke så urimelig når en tar utbredelsen av arten i Sverige i betraktning. Det er nettopp ved å se på artenes forekomster på tilsvarende breddegrad i Sverige og Finland at det kan være sannsynlig at de nevnte artene vokste i Norge på 1700-tallet, om enn så sjeldne at det skulle lite til for at de forsvant for godt. Noen av dagens botanikere ville nok også hevde at Gunnerus' belegg 26.11, som er finnmarksnøkleblom *Primula nutans* ssp. *finmarchia* neppe kan være fra Tromsø som angitt på arket, for derfra er ikke arten kjent. Men kanskje vokste den der i 1767?

At fuglerede *Neottia nidus-avis* (nr. 963, ikke belagt) ble funnet i Snåsa er heller ikke så usannsynlig på bakgrunn av senere funn i Nord-Trøndelag og Nordland. Enkelte andre angivelser fra de nordligste fylkene er også umulige å etterprøve, men ikke helt usannsynlige. *Flora Norvegica* får en til å lure på forhold rundt flora og plantegeografi for 250 år siden – og på et par århundres floradynamikk som i dag er vanskelig å etterprøve.

Flora Norvegica gir oss gåter det blir vanskelig, kanskje umulig å løse, som spørsmålet om *Polypodium (Polysticum) setiferum* (nr. 976) virkelig vokser i Norge? Og hvordan oppsto den merkelige fremstillingen av ugrasmure *Potentilla norvegica* (nr. 145), som også Linné refererer til fra Norge.

6 Første angivelser fra Norge. I hvilken grad var Gunnerus den første som angav en karplante fra Norge? Dette aspektet har ikke vært belyst før. Å konstatere det for alle artene i *Flora Norvegica* ville kreve arbeid med den samlede herbariedatabasen og gjennomgang av mye gammel litteratur. En kan imidlertid få

en pekepinn om Gunnerus' innsats ved å sjekke opplysninger om eldste referanse og eldste bevarte herbariebelegg slik de er uttrykt i de fire bindene av «Det norske floraatlasen» (Fægri 1960, Gjærevoll 1990, Fægri & Danielsen 1996, Elven & al. 2013). For en rekke arter er imidlertid opplysningene i disse arbeidene feilaktige, ikke minst fordi forfatterne ikke har sjekket Gunnerus' herbarium. Det må derfor tas et lite forbehold for tallene nedenfor, fordi ikke alle opplysningene i de nevnte kildene er helt pålitelige. Resultatet er likevel overraskende. *Flora Norvegica* er den første kilden som angir at 24 arter (minst) vokser i Norge, uten belegg, men der opplysningene kan anses som troverdige. Blant herbariets belegg er det ca. 102 som er det eldste kjente for en art som vokser i Norge: for 14 kystplanter, 18 fjellplanter, 26 arter med sørlig-sørøstlig utbredelsesmønster og 44 østlig-nordøstlige. Særlig for fjellplanter og østlige-nordøstlige arter skyldes førstebeleggene Gunnerus' aktivitet på visitasreiser og materiale som ble sendt ham fra nettverket. Dessverre er ikke så rent få av disse førstebeleggene ikke forsynt med funnsted og dato. Noen av dem er omtalt ovenfor. Fordi Gunnerus var en av de tidligste til å samle planter i Troms og Finnmark, kom han til å bli den første til å belegge flere omdiskuterte taksa, f.eks. russevier *Salix glauca* subsp. *appendiculata*, lappbleikvier *Salix hastata* subsp. *subintegriifolia* og russesoleie *Ranunculus subborealis* subsp. *subborealis*. Disse er nylig ombestemt fra henholdsvis myrvier *S. glauca* (nr. 341.4), skogselje *Salix caprea* (nr. 252.2), og *Ranunculus acris* (nr. 159.9) (for de to siste se Elven & al. 2013).

Flora Norvegica, bedre eller dårligere enn sitt rykte?

Gunnerus var autodidakt. Han startet sine botanikksysler som godt voksen og holdt på i 13–14 år, mens han skjøttet stillingen som biskop i et vidstrakt bispedømme. Mannen og verket er bemerkelsesverdig, men de botaniske arbeidene er av ujevn kvalitet. Hva har Gunnerus' streben i det botaniske gitt ettertiden?

Gunnerus etterlot seg 1) et stort studieherbarium og 2) et floraverk, begge med mange feil og mangler. Floraen ble påkostet trykking fordi studenten hadde vyer om folkeopplysning (men feilregnet seg der) og samtidig ville promotere nordmenns evne til vitenskapelige sysler. Floraen byr på en veksling mellom *kunnskap*, der enkelte arter beskrives nøye og etter egne erfaringer; *antagelser*, der man støtter seg til tallrike referanser (som kunne være temmelig gale eller misvisende, sågar irrelevante) og *gjettverk*. Som oversikt over floraen i Norge er *Flora Norvegica* på sett og vis prematur. 3) Gunnerus tilføyde vitenskapen nye arter, i flere organismegrupper. 4) Herbariet inneholder de eldste norske beleggene av en rekke arter (første funn i Norge). 5) Herbariet og floraen gir sammen innsyn i en planteverden som nok har forandret seg en god del på nær 250 år. 6) Floraen inneholder informasjon om planters betydning for samtidens husholdninger. 7)

Floraen bidrar til å belyse ulike sider av både en særegen og markant personlighet (Gunnerus selv) og faglige aktiviteter i hans samtid innen politiske, økonomiske og sosiale rammer og strømninger.

Floraens innhold og kvalitet spriker. Gunnerus fremstår som ivrig og optimistisk, som håper at han skal klare å lage en flora for Norge, med fokus også på plantenavn, arters anvendelse og økonomiske aspekter. Han er skarpsynt og kritisk (som når han diskuterer planteegenskaper og bestemmelser med Linné), rimelig eksakt (som når han beskriver enkelte arter, inklusive skredarve *Arenaria norvegica*, nr. 1100). På den annen side fremstår han som enten forhastet eller uvitende når arter føres opp omtrent uten informasjon eller gis svært intetsigende beskrivelser uten reell verdi for identifisering. Dahl (1983a: 21) unnskylder ham: «Størstedelen af de urigtigt bestemte planter hører dessuden til græsarterne eller halvgræssene (*Gramineae et Cyperaceae*), og disse falder jo i regelen vanskeligst for en begyndende botaniker nu tildags og end mere, naar man betænker, hvor faa hjælpemidler Gunnerus paa hin tid havde til plantebestemmelser...». Det er uproblematisk å være enig i Dahls vurdering. Vi tror også at Gunnerus kunne ha sluttet seg til følgende sukk som Ramus (1735: 274) skrev på slutten av sin egen planteliste: «Det er og vel troligt, at der findes mange flere i saa vit grebet Land; Men hvo kand det af egen Erfarenhed altsammen overkomme?»

1700-tallet var «opplysningstid», og den internasjonale trenden nådde også Nidaros (Brenna & Supphellen 2012). Gunnerus var aktør innen det som også han betegnet som «Natur-Historie», der observasjoner og beskrivelser av naturfenomener (empiri) dominerte fremfor hypoteser og eksperimenter. Slik aktivitet kunne utøves av folk som ikke var utdannet i fagene, og nesten hvilken som helst amatør (forutsatt at han hadde de nødvendige forutsetningene og ressursene) kunne utmerke seg i ulike disipliner. Aktiviteten kunne lett utarte i diletantisme. Naturhistorie som faglig syssel er blitt avfeid, og blir det også i dag. Noen kretser hevder at naturhistorie er død, uvitenskapelig og noe som har utspilt sin rolle (Jakobsen 2015). Uten naturhistorisk aktivitet gjennom generasjoner ville vi imidlertid ha stått på bar bakke i bl.a. kunnskap om og forvaltning av biologisk mangfold og andre natur- og miljøforhold. Gunnerus var en av de tidlige aktørene i norsk naturhistorie, en brikke i den møysommelige oppbyggingen av kunnskap som det fremdeles er faglig berettiget og legitimt å utøve.

Litteratur

- Brenna, B.** & Supphellen, S. 2012. Science, sociability, and the tools of Enlightenment – Johan Ernst Gunnerus and the Trondheim milieu. – Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. 2011–2: 1–22.
- Elven, R., Fremstad, E.** & Pedersen, O. (red.) 2013. Distribution maps of Norwegian vascular plants. IV. The eastern and northeastern elements. – Akademika Publishing, Trondheim. 489 s.
- Engan, G., Båtvik, J.I.I.** & Lindberg, C. 2006. Oppsiktsvekkende funn av solrose *Helianthemum nummularium*, fargemyske *Asperula tinctoria*, bakkeknapp *Scabiosa columbaria* og hvitmure *Drymocallis rupestris* på Jeløy i Moss. Varmetidsrelikter eller dyktig forfalskning? – Blyttia 64: 15–32.
- Fremstad, E.** 2009. Ugress i Strinda, den gang da. – Årbok for Strinda historielag 2009: 51–57.
- Fremstad, E.** & Jørgensen, P.M. 2011. Fantes klokkesøte *Gentiana pneumonanthe* engang i Gudbrandsdalen? – Blyttia 69: 130–132.
- Fægri, K.** 1960. Maps of distribution of Norwegian plants. I. The coast plants. – Univ. Bergen. Skr. 26. 134 s., 54 pl.
- Gjærevoll, O.** 1990. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. II. Alpine plants. – Tapir, Trondheim. 126 s., 37 pl.
- Grøstad, T., Halvorsen, R.** & Ruden, Ø. 2008. Myrstorkenebb *Geranium palustre* og blåmarimjelle *Melampyrum nemorosum* funnet i Larvik, og litt om deres status i Norge. – Blyttia 66: 47–54.
- Hagen, I.** 1897. Norges bryologi i det 18de århundrede. – Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. 1897–3. 195 s., pl.
- Hagen, I.** 1914. Norges bryologi i det 18de århundrede. – Kgl. Norske Vidensk. Selsk., Skr. 1913–7. 14 s.
- Jakobsen, R.N.** 2015. Gunnerus og nordisk vitskaphistorie. – Scandinavian Academic Press, Oslo. 339 s.
- Jørgensen, P.M.** & Fremstad, E. 2012. Angivelser av karplanter som det er verdt å merke seg i J.E. Gunnerus' «*Flora norvegica*» (1766–76). – Blyttia 70: 90–98.
- Lid, J.** 1940. Ivar Aasens herbarium. – Nytt Mag. Naturvid. 81: 57–80.
- Lyng, B.** 1921. Lichens in the Herb. Gunnerus. – Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Skr. 1920–3. 12 s.

